DE LYRA
COMMENTARII
SACRAE
SCRIPTURAE

2

Incipit expositio fratris Nicolai de lyra ordinis fratrum minorum super prologum libri Josue.

Andem finito pentateucho. Hic prologus in quo tria partes distinguuntur principaliter in quarum prima ponitur opus ordinat ad

¶ precedē te pentateuchus cui dicit: Libro finito &c. In secunda loquendum reddit attentum: ibi Nonemus lectores. In tertia excludit detractionis emulorum: ibi Illi cessent arguato vulnere &c. In quarta confutat quorundam erroneam translationem. Ibi. Putaverunt recipiendum ibi: Quod si verum &c. In quinta proponit postea completi eorum operis se transferre ad explanationem propheta rum ibi: Lecto post Lucate pauli &c. Et intera satis plana est. Inde paucas subdivisiones faciemus.

¶ Tandem finito pentateucho Moysi: velut grāti fenore liberati. Nota propheta loquit ad modū debentis vel debitoris q per solutionem debiti liberatur a creditoris obligatione: sic beatus Hieronymus translato pentateucho liberatus est ab obligatione transferendi pentateuchum: qua desiderio tenebatur. Et pentateuchus dicitur a penta quod est quinq; et teuchos qd est volumē: q; quinq; cōtinet volumina. Origenes sm grecos addidit pentateucho duos libros. s. Josue et Judicū et vocat eptateuchum: ab epta quod est septē: et teuchos quod est volumē. Non itaq; liberati: quasi de grāti fenore hoc est de graui obligatione. Mandatum mittimus. Laboram dare intendimus ad interpretandum iesum filium naue. Nota q; Josue et filius naue idem est nomen. Cognominatus est autem a patre iesus naue vel Josue ben num. i. filius naue. i. filius nun: ad differentiam Jesu filii Sirach, precipue Jesu magni sacerdotis q; scripsit ecclesiasticū. Et nota q; sm hebreos hic incipit scdo ordo veteris testamenti: qui distinguunt vetus testamentum in tres ordines. Primum vocāt legē. secundum prophetas. tertiū agiographa. In lege ponunt quinq; libros morsi. In prophetis. viii. Josue: Judicum: Samuel: Malachias: Esaias: Jeremias: Ezechiel. Et xii. prophetas minores. In agiographis. ix. li. ve. te. qui supersunt. Hi vocantur agiographi. i. sanctorū scripti: ab agios quod est sanctū: et graphe quod est scriptura. Nā grapho verbum grecum idē est qđ scribo quasi sancte vel sanctorū scriptum: quod nomen cōe est omnibus sacre scripture libris: qz hi nouem non habuerūt communiam pre ceteris [illegible] agnominarent: ideo cōmuni nomine communi sunt. Tres sapientiales Salomonis libri: Daniel: paralipomenon: ebreis dicitur. Alii qui supersunt. i. liber tudith: liber machabeorū: liber sapiētie et ecclesiasticus ac tertius et quartus Esdre. et liber tobie: q apocryphi dicūt: qz auctores eorū ignorant. Et dicitur apocryphus ad apo quod est valde: et cryphon quod est obscurum: quasi valde obscurus. vnde dicitur apocryphe virginei. i. valde obscure: quarū lampades sunt extincte. Sic exponit magister Nathanael vindocinensis. Sm alios dicit apocryphus ab apo qđ ē de: et cryfio qđ est secretū: quasi secretus vel occultus. i. de numero sanctorū. vel dicit ab crypto quod est abscōdo: quasi absconditus. Qui vero de veritate illoz librorū non dubitat ab ecclesia recipiuntur. Mittimus iguā manuz ad interpretandū iesum naue. i. librum Josue. ¶ Quē habuit Josue ben nū. i. Josue filium nun vocant: et ad iudicem ibi: quem iudei sophtim appellant. qui iudices describit vsq; ad helī sacerdotem: et ob hoc dicitur iudicū liquā a materia. videt tamen quibusdam auctoribus sic nominatus vt qui sit dyonisii scribendo: cuilibet iudicum tempus summ in actibus redegerit. Quia autem in vnū cōpegerit diuersum est. Dicit quidam q samuel: alii q ezras. Verisimilius videt q ezechias qui parabolas salomonis et libros regum in vnū collegit. Sed quare Josue et moyses inter iudices nō annumerantur. Dicendum q; non solum iudicauerūt: sed etiam regerunt. Et cetera vero nō iuris in populo habuerunt: vel q; ad tribual adibus cōstito et prudentia regis populi vtebat. ¶ Ad ruth quoq; i. similiter. ¶ Et hec fere mittimus nostrum. Duos libros hebreo. ¶ Videlicet nominibus et ferunt. i. vocant. Istos duos libros transtulit Hieronymus de greco in latinū ad petitionem paule et eustochij: sicut scribit in prefatione. Contrariū vi in fine illius prologi vbi dicit: Ceterū post sancte paule dormitionem hos libros eustochio negare nō potui. ergo videt q; post mortem paule ab eustochio rogatus illos transtulit. Solus. simul fuit rogatus ab eis: et eis cō cessit. Unde nostra paula. eustochio negare non debuit: qđ vna eū paula

primitus impetrauit: vnde et si post mortem paule translatiōem perficeret precedentem eius petitionem hoc fecit. ¶ Monemus quoq; lectorem hac secunda parte reddit attentum lectorem: primo instituto operis et cetera cum dicit: Monemusq; lectorem vt ridiculū. i. multum dicat

Incipit prologus beati hieronymi presbyteri in librū iosue.

Andē finitō pēteuchō moysi velut grandi fenore liberati: ad iesum filiuz naue manū mittimus: quēz hebrei iosue ben nū id est iosue filium nun vocant et ad iudicium librum quē sophthi appellant: ād ruth quoqz et hester quos hysdē nōminibus esse runt. Monemusqz lectorem vt siluam hebraicorum nominum et distinctiones per membra diuidat: diligens scriptor: conseruet: ne et nē labor: et illius studium pereat. Et ut imprimis quod sepe testatus sum sciat me non reprehensionem veterum noua cudere sicut amici mei criminantur sed pro virili parte offerre lingue mee hominibus quos tamen nostra delectant: ut progressum hexaplis: que et sumptu et labore maximo indigent: editionem nostram habeant. Et si cubi in antiquorum voluminū lectione dubitarint: hec illis conferentes inueniant quod requirūt. Maxime cum apud latinos tot sint exemplaria quot codices: et vnusquisqz pro arbitrio suo vel addiderit vel subtraxerit qđ ei visus est: et vtiqz nō possit vere esse qđ dissonat. Illi cessent arguato

pere. Et ideo ne ¶ plures significationes huius verbi exprimere. veterem appellat septuaginta interpretes: qz pre aliis interpretati sunt. ¶ Sicut amici mei. i. emuli inimici: vt sit antiphrasis. ¶ Criminantur. i. crimina imponūt mihi. Vel dicuntur hic amici in propria significatione: vt sit sensus: Sicut amici mei. q et me amant et meam translationem cōmendāt: Criminantur. in passiua significatione. i. culpantur a criminatoribus emulis. sed potius sciat lector me. ¶ Pro virili portione. hoc exponitur est supra in epistola ad Desiderium. Offerre lingue mee hominibus. s. latino. ¶ Quos tamen nostra delectant. innuit se non fastidiose quibuslibet sua scripta ingerere. sed tibi offerre his quib⁹ nouerit cōplacere. Posthmodū subdit operis multiplicem vtilitatē dicēs: ¶ Ut p̄ grecorum &c. Nostram editionem habeant. que modicum requirit sumptum et laborem temperatum. Sicut dicit Eusebius in. vi. li. ecclesiastice historie: Origenes famosissimos codices primus composuit: in quibus per singulas columnas separatim et recta ratione opus cuiuslibet interpretis descripsit: vt primo omnium ipsa hebraica verba hebraicis litteris poneret. secundo loco per cola ordinatos greco litteris hebraica verba describeret. tertio aquile editionē subiungeret. quarto symmachi. quinto. &c. interpretū que nostra est. sexto theodotionis editionē collocaret. et propter huiusmodi cōpositionem ipsa exemplaria nominauit hexaplā. i. simplici ordine scripta. Hec Eusebius. Sm hoc cōstruitur teram precedentē. Ut pro grecorū hexaplis &c. nostrā editionē habeant. i. pro exemplaribus dictaz editionū apud grecos in ter columnellis descriptis. Nota q; hexaplorū trisyllabū est. Est enim tibi oy greca dyphthongus que sonat. y. tam apud grecos qz apud latinos: et dicitur hexapla ab hexa qđ est sex: et ploys quod est plica quasi sex plicis. i. sex columnellis descripta. vel ab hexa qđ est sex et aplorum quod est simplex vel rectus: quasi sex simplicium vel rectarum editionū habēta qz simpliciter in recta linea quelibz scribebat. Et declinat exapla. exeum. plis. Qđ enim dicitur exaplorus: scriptura greca est: sed hexaplis debet proferri. Qđ autē debeat aspirari: vel spirari: vel saltem per similitudē litterā scribi patet p Hilarē qui dicit ethymologiā. Sex et septem a greco veniūt. in multis enim nominibus que in greco aspirationem habent nos p assimilationē ponimus. Inde est q; ¶ hexa ter et p hepta septē: sicut pro herpillo herba serpillū. Quę indiget magno sumptu. i. magnis expēsis: eaqz sm ea septico studio scriberet. Et maximo labore qui ad studiū: oportet eum q; septico cadē multa pcurrat. sic pz vtilitas translationis Hieronymi: que sumptuositatem relegat et laborē abbreuiat. Insuper et hereticā veritatis atrio plenius explicat. Inde dicit: ¶ Et ficubi. Ubi dicebat. ¶ In antiquorum vo. hec dubitauerint. Cū translatiōe septuaginta. ¶ Hec illis. i. mea veteribus. ¶ Collectico inueniant. in mea. i. editione. ¶ Quod requirit. de hebraica veritate. Item aliam vtilitatem sic editionis innuit. Cvetanā exemplariū confusionem. ¶ Maxime cum apud latinos tot sint exēplaria a & discrepātia. ¶ Quot codices. adeo enim tam variata erat editio septuaginta q; vir vno codice in alio cōcordabat. ¶ Et vnusquisqz scribus. ¶ Pro arbitrio suo vel addiderit vel subtraxerit quod ei visus est. additā vel subtrahendi a translatione. &c. ¶ Et vtiqz nō possit verē esse quod dissonat. i. p̄ verace tamen videatur: quod. s. diuersa continet et aduersa. ¶ Unde colet. In hac tertia parte cōpescit detractiones emulorum. et tangit tria mala que

Nicolaus de lyra

vulnere contra nos insurgere
scepsus: et sanctum opus vene
nata carpere lingua desiliat: vel
philosophicus si placet: vel pha-
risaeus si displicet: memineritq illoq uer
sui. Os tuū abundauit malicia et
lingua tua cōcinnabat dolos. Sē
dēs aduersus fratrē tuū loquebaris
et aduersus filium matris tue ponē
bas scandalum: hec fecisti et tacui.
Existimasti iniq q ero tui similis q
argūā te: et statuās cōtra faciē tu
am. Arguā eruditis vel legē
tis vtilitas ē nos laborando su
dare: et alios detrahēdo laborā
re dolere iudeos q calūniandi
dos et irridendi christianos sit ab
lata occasio: et ecclesie homicidā
displicere: imo lacerare vndē ad
uersarij tōsequētur? q si vetus
as tantū interpretatio placet: quc

Nicolaus de lyra

editiones in vnum congregarent aquile. Ponticus pictus: et theodotionis. vel
editionem ebionei et symmachi cuiusdē eloquii. Poterunt quoq et ip
sum et septimā eorundem quas etiam nos in eius bibliotheca hēm⁹ multo
tempore reppti et cum aliis editionibus cōparauit vt. Cur exigenē mirā
cuisdā papāe. ipsos di
co. Legatur ep̄la q
vnicerio filii Lucij ad
q⁹ vos Pierio. i. primo
Eusebium. i. eccliasti
cos. Hiero. in mat. rece.
Iubet nos aut Augustin⁹
vt log lapidar. dicē. scīr
mare. De cuiusq⁹ pam
philo nō legi q meū fe
cerit eusebiū q origenis
vulgauerit trāslatiōs. de
hijs vide Hieron⁹. i. illu
stris vir⁹. cuius⁹ bi
bliotheca ecclie palestine cōti
nebatur. diuis studiosissim⁹
et bibliothece diue ecclie pā
phili martyris diligentiss
me⁹ custodiebat. Quā librā
ria volumina. et ibidē ip
sis ipe vir beatissim⁹ martyr
et eusebius p̄phāt. dicēs: et ob amici
as p̄phili martyris ad
eo cognomēti sunt⁹ ē.
Ita. i. codē. Pamphil⁹ p̄
byter eusebij ecclesiastici q
necessarī⁹ tāto bibliotheca
e vino amore flagrauit:
vt maximā pte origenis
voluminū sua manu de
scripserit. et. Hic ostēdit ē i
discretio emulos: origē
nē et eusebiū p̄mōdātes:
tis eoz scripta fidelit tradita tenē iudicabāt nō et recipiēdā limitēs sōl. ipz
Quarto q⁹ ponebat et q⁹ falsa scripsisse i sua trāslatōe: plurat eos offēdēs ca
sua ecclīa trāslatōe. ipz. deliē. vt dic: » Aut q fa. frat. p. ipz. vera dixerit.
ps oppone coz: me i trāslatōe mea. » Posterū q fal. ē. ita dicebat emu
lus q erāt. sua dixerūt q⁹ Hiero. stulte egerat addēdo q falsa sūt. nō ut re
putabāt falsa: q⁹ nō inuenie. in trāslatōe. ipz. q⁹ Origo obtulit ea et vera p
mibi nō displicet: et nihil extra
recipiendum putant: cur ea que
sub asterisco et obelio vel addita
sunt vel amputata legant et nē
gligūt? Quāt daniele iuxta the
odotionis trāslatiōz ecclie su
scepерunt? Cur origenem miran
tur et eusebium pamphili: cū
eisdē editiōes similiter differētes?
Sūt que sunt stultitia: posūt ve
ra dicere proferre que falsa sūt?
Unde autem in nouo testamen
to probare potuerunt assumptate
simonia que in libris veteribus
non habentur? Hec dicimus: ne
omnino calumniantibus tacere
videamur. Ceterum post sancte
paule doctorem cuius vita
virtutis exemplus est post hos
libros quos custodio virgini
xpi negare nō potui: dilectq uimus

tū eoz scripta fidelit tradita tenē iudicabāt nō et recipiēdā limitēs sōl. ipz
Quarto q⁹ ponebat et q⁹ falsa scripsisse i sua trāslatōe: plurat eos offēdēs ca
sua ecclīa trāslatōe. ipz. deliē. vt dic: » Aut q fa. frat. p. ipz. vera dixerit.
ps oppone coz: me i trāslatōe mea. » Posterū q fal. ē. ita dicebat emu
lus q erāt. sua dixerūt q⁹ Hiero. stulte egerat addēdo q falsa sūt. nō ut re
putabāt falsa: q⁹ nō inuenie. in trāslatōe. ipz. q⁹ Origo obtulit ea et vera p
Unde habet Augustin⁹ de doctri. xp. ii. Quis nesciat in latinis codicibus
nimis esse confusum. Et ideo ante omnia ad emendandā latinā loquelā
ad fontes hebreos recurrendū est: hoc est ad greca exemplaria: per quae
hebraea eruditi solent examinare. Et ideo ego qui non ambigo septuagin
ta interpretes habuisse spūm dei in corde: et ideo quicquid ex eis in latinā
linguā fideliter et congrue transferri potuit: non dubito diuinitus esse
factum. Et ideo si quis ad hebraicā veritatē transferre voluerit: ad septua
ginta recurrat. Et ideo si quis ad hebraicā veritatē transferre voluerit: ad
septuaginta recurrat. Et ideo si quis ad hebraicā veritatē transferre vo
luerit: ad septuaginta recurrat. Et ideo si quis ad hebraicā veritatē trans
ferre voluerit: ad septuaginta recurrat. Et ideo si quis ad hebraicā veritatē
transferre voluerit: ad septuaginta recurrat. Et ideo si quis ad hebraicā
veritatē transferre voluerit: ad septuaginta recurrat. Et ideo si quis ad
hebraicā veritatē transferre voluerit: ad septuaginta recurrat. Et ideo si
quis ad hebraicā veritatē transferre voluerit: ad septuaginta recurrat. Et
ideo si quis ad hebraicā veritatē transferre voluerit: ad septuaginta recur
rat. Et ideo si quis ad hebraicā veritatē transferre voluerit: ad septuagin

a it empto motu iracundie ⁊ furoris dicum quem habuit ille angelus in
deuastatione ciuitat nō potuisset debita nra cum de terra ꝓmissionis nō
expulerim ydolatrie fugere sed auaricie ⁊ luxurie nr̄o tempore fuit angeli
⁊ inducentes hoc malorū quorum nulli in templo victa victrices de ter
ra nra que ipi per gr̄am baptisme sanctificata ⁊ exterminauerūt nullo mō
pcipiūt dominū ꝓhibit de
rebellare xpō.

Quis mortē non ⁊ timeat qz dicunt terra a
patia. ⁊ enī est autem
gr̄ aīa a deū a in qua in
firmitate aīa ⁊ ne
mitigatio ista collabi a
pcedit. Iuxta nos n. fit
gentis victoria: qnc alien
ligēq; oppugnant. Ja
cet nos tunc chananei i
pcessu habitū. ⁊ nos
habitū et ergo ⁊ vigilabi
⁊ multo tpe pūcr audi
vt hec gentibus figuras
terra nostra essa a pcipi
Meditemur ergo i lege
die ac nocte: hec n.
nec hic quasi nra aut
mū tuum conetur ad ꝓ
fluminē adueraria vigi
lantie dominus. Nec nec dies sufficit ad meditādum sed ⁊ nor adiungitur
Ō quā illuminat ergo in nro corde vbi ad deum. Quationi ⁊ verbo dei vaca
re. Quid ꝓdeſt ꝓ peccatis ieiunare: nec peccare? Quid prodeſt lauari ⁊
iterum inquinari? Iniuriā aliquanto tpe interim de egypto exiſti transi
ſti mare rubrum: deinde cibatus es moysen: mandata. Legis: ſi tam tc a moyse ſu
ſcepit ieſus: qui ſecūdo circūcidit in colle pepuciop. Circūcidendus ergo
vbi est non modo ydolorum cultus quem ptius obiect: ſed etiam auaricia
que est ydolorum ſeruitus cultus. Unde ieſus ait: hodie abſtuli a vo
bis opprobrium egypti: dum peccamus: ⁊ regnant in vobis vicia paſſio
nes inanes: relict ydolis de egypto exiſte videamur: oppoſitū tamen egy
pto ē abſtuli a nobis. Si vero ſecundo facris circūciſionē: abſcideriſ a te
et vicia tc. ſuperbie mundi: ſtudiorū: ⁊ humanoꝝ: abſtergent oppoſita
egypti ⁊ trāſitus in terrā ꝓmiſſionis: ecclēſie hereditatem accipies: p ieſum
dominum nostrum.

Moyses seruus. Admirtus Moyſes famulus meus mortuus ē
ē. Admirte ado regnat ieſus. Si ydolorū ſimulacrum altare ⁊
ſtructi nullū elle ſacrificia vel ſacerdotes vel pōtifices: vel qualibet iudeo
rum ſcīlutatoꝝ diuinaꝝ: moyſes famulus dei mortuus ē. Si conſideres
intrare gentes ad fidem eccliē: extrui altaria non arare pecudum reſp

Nicolaus

dritas non curans: plus ꝑ ſi non audirem.
Explicit qualitēq; explanatio ultima prologi.

Pothilla fris Nicolai de lyra ſup libꝝ Josue incipit. C. I.

Introducto eo ⁊ plāratis eo in mōte hereditatis tue. Exo.
xv. Fm hebreos a libro ieſue incipiūt libri ꝓphetaꝝ: vt ꝑ p
Piere, in ploco ſup libros Regū. Fm vero doctiones quā
poſui in ꝓncipio Gen. ⁊ q̄ cōtra ponit ab expoſitorib⁹ nr̄is
ab ipſo incipiūt libri hiſtoriales: ſicut n. in libris legalibus de
ſcribit vario legio ⁊ ad explicatio in ꝓpio ſub cultu vni⁹ dei admonet: put
patuit in ꝓcio libroꝝ legalū q̄ ſunt q̄nq; libi moyſaici: in libris hiſtoria
libus geſta ꝓpli iſrael q̄ legē. ꝓli receperat deſcribunt: inter q̄ ꝓmū eſt terre
ꝓmiſſionis ingreſſus. ſecūdū ē ꝓpli terrā ingreſſi gubernatio ⁊ ꝓceſſus. pti
mū deſcribit in libro ioſue. ſecūdū vero in aliis libris hiſtorialib⁹. Admir
tendū q̄ iſta facta ſunt a deo tanq̄ principali actore: ⁊ ideo materia vel ſub
iectū huiuſmodi librorū eſt ipſe deus ſub ſcīa rōnis. ſicut n. in philoſophia
nāli corpus mobile abſolute ē ſubiectū: ⁊ i libro eli ⁊ mūdi: corpus mobi
le ꝓtum ad ſitū eſt ſubiectū: ſic in tota theologia q̄ ꝓprie ꝓnitur in ſacra
ſcriptura deus abſolute eſt ſubiectū. In libris aūt partialibus ſacre ſcripta
re de eo eſt ſubiectū ſub determinata rōne. ⁊ fm hoc libri legales ꝓprie dici gña
liter de deo legē tantū: ⁊ ab illa dūtāre p ꝓdoctū hui⁹ rōnis: vt ſac
patuit in ꝓcedo dicoꝝ libroꝝ. ⁊ ſilr libri hiſtoriales de deo geſta ꝓpli ſi
cut virgil: inter q̄ primum ē terre ꝓmiſſionis ingreſſus: vt doctū ē: qui deo
actore factū eſt: vt patebit in ꝓcedo huiꝰ libri: ⁊ hoc ē q̄d fuit ꝓdictum in
libro ꝓpheto p moyſen Exo xv. Introducto eo tc. In quo q̄dē verbo ꝑ
cellus huiꝰ libri deſcribit i generali: q̄ primo deſcribit terre ꝓmiſſionis deo
tatio ⁊ introductio. ſecūdo acquiſitio poſſeſſio eſt ibi: Et ꝑtā
terminū ꝓdictū ē: Introduxit eos. ſecūdo acquiſitio poſſeſſio eſt ibi: Et ꝑtā

Omnia q̄ p̄cepisti nobis faciemus: quocūq; miseris ibimus.
Sicut obediuimus i cūctis moysi ita obediemus nobis: tm̄ sit dominus deus tecus: sicut fuit cū moyse.
Qui p̄tradixerit ori tuo: et nō obedierit cūctis sermonibus quos p̄ceperis ei morief.
Tu tm̄ cōfortare: et viriliter age.

C. II.

Misit ergo Josue filius nū de Sethim duos viros exploratores i absconditi

tos: et dixit eis. Ite: et considerate terras: urbēq; hiericho. Qui p̄gētes ingressi sūt domū mulieris

meretricis nomie raabet: quieuerunt apud eam. Nunciatūq; est regi hiericho: et dictū. Ecce viri i gressi sūt huc p nocte ō filios isra el: vt explorarēt terras. Misitq; rex hiericho ad raab meretricē dicens. Educ viros q̄ venerunt ad te: et ingressi sunt domum tuā. Exploratores quippe sunt: et omnem terram cōsiderare venerūt.

Vxor tamen mulieris tulerat duos viros et absconderat eos. Et ait: Verum dixisti: venerunt ad me viri: sed nescio unde sint. Et cū hora portarum clauderet: et tenebre: egressi sunt: nescio quo abierint. Persequimini cito: et p̄hēdetis eos. Ipsa aūt fecerat ascendere eos in solariū domus: et operuerat eos stipulis lini q̄ ibi erant: positis.

Nicolaus

Misit autē ad recipiēdū hospites i terra. Illi aūt ad ciuitatē q̄ antea fuerat meretrix: nō ille nō erat: nomē nō illud remanebat: vitiē mūdi. xiii. vt q̄ ipsius re cubuit i domo simonis leprosi: nō q̄ ille erat leprosus: sed q̄ antē fuerat: a qua lepra ip̄s nō fuisset sanatus a ipso: ille nomē leprosi sibi remanebat. Sed postq̄ ille remansit mundus: nō amplius meum nomē vocauit: sed nomē quod ei dominus angelus meus imposuit: quia ille nō erat leprosus: sed mundus. Et ideo ait: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuā. &c. Quod per alios euangelistas p Joannem vero videbitur completur. Et ideo dicitur de eodē publicani et peccatores baptizati sunt: et crediderunt ei. Mercenarios autem: i publicani credentes baptizati sunt: sicut meretrix exploratores iosue suscepit: per quos ab imperio nimice gentis erepta est. Raab interpretatur latitudo dei: et ecclesia christi que ex peccatoribus: et meretricibus collecta dicit: quasi: Deus meus latitudo mihi: vel habitatio: hoc autem mihi quia enarrastis ad quam dicitur: Ecce ego mitto: et attende tentorio tuo: hoc est meretrici: aut salamon qui pacem habuit: et templum edificare venit: aut ipse dominus qui de terra sancta: id est de ecclesia gentium: in tentorio tuo: id est in corde tuo: quia credis in me: et in meum baptisma venire dignatus es. Et ideo dicit: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam: qui te custodiat in via: et introducat in locum quem parauit tibi. Et ideo dicit: Attende tentorio tuo: hoc est meretrici: quia ecclesia christi que ex peccatoribus: et meretricibus collecta dicit: quasi: Deus meus latitudo mihi: vel habitatio: hoc autem mihi quia enarrastis ad quam dicitur: Ecce ego mitto: et attende tentorio tuo: hoc est meretrici: aut salamon qui pacem habuit: et templum edificare venit: aut ipse dominus qui de terra sancta: id est de ecclesia gentium: in tentorio tuo: id est in corde tuo: quia credis in me: et in meum baptisma venire dignatus es. Et ideo dicit: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam: qui te custodiat in via: et introducat in locum quem parauit tibi.

De ira

Ira tamen modo iustorum ignis accendens: et ad gehennalia usque descendens: et ad tempus ad utilitatem corrigendorum: et ad eternum ad supplicium reproborum. Ira autem dei non est perturbatio animi: sed iudicium quo peccata punit. Ira dei est: quia deus irascitur peccatoribus: et tamen sine perturbatione animi: quia deus est. Ira dei est: quia deus irascitur peccatoribus: et tamen sine perturbatione animi: quia deus est. Ira dei est: quia deus irascitur peccatoribus: et tamen sine perturbatione animi: quia deus est.

Nicolaus

Ira dei est: quia deus irascitur peccatoribus: et tamen sine perturbatione animi: quia deus est. Ira dei est: quia deus irascitur peccatoribus: et tamen sine perturbatione animi: quia deus est. Ira dei est: quia deus irascitur peccatoribus: et tamen sine perturbatione animi: quia deus est.

Ad montana p̄scendite. Et ibi. vj. dies latitate: donec reuertantur: et quārite eos. Et reuersi postea descendite: et abite in viā vestrā. Et ascendentes montē: et cū trāsissent diē tertiū: ne inuenirēt eos: reuersi sūt. Et descendentes de monte: et trāsgressi fluuiū: venerūt ad Josue filiū nun: et narrauerūt ei

Nicolaus

Tollēsq; mulier abscōdit: et ait. Fateor: venerūt ad me: sed nescio unde: et nescio quo abierūt. Persequimini cito: et p̄hēdetis eos. Ipsa aūt fecit ascendere eos in solariū domus: et operuerat eos stipulis lini q̄ ibi erant: positis.

uitq; eos stipula lini q̄ ibi erant: bi aūt q̄ missi fuerāt secuti sūt eos p viā q̄ ducit ad vadū iordānis. Illiq; egressi: statī porta clausa: nēdū obdormierāt q̄ latebāt: et exce mulier ascēdit ad eos: et ait. Nouī q̄ tradiderit vobis dñs terrā: et nos terror: vt: et dilapuerūt oēs habitatores terre. Audiuimus q̄ siccauerit dñs aq̄s maris rubri ad vīm introitus: q̄n egressi estis de egypto: et q̄ feceritis duobus amoreorū regibus: q̄ erāt trāsiordānis: seō: et og: quos interfecistis: et hec audiētes pauimus: et dilapuit cor nr̄m. Nec rema sit nobis spiritus ad introitū vestrū. Dominus enī deus vester ipse: deus: celo: sursum: et i terra deorsum. Nūc ergo: iurate mihi per dñm: vt quēmō ego feci vobis: misericordiā: ita: et vos facietis: cū domo patris mei: detisq; mihi signū verū: et saluetis patrē meum: et matrē: fratres ac sorores meas: et omnia q̄ eor sunt: et eruatis animas nostras a morte. Qui respōderūt ei. Anima nostra sit pro vob: i morte. Si tū nō prodideris nos. Cūq; tradiderit nobis dñs terrā: faciemus in te misericordiam et veritatem. Dīmisit ergo eos: et illi abierūt. Ipse aūt fenestram: per quam eos demiserat: funiculo ligauit.

Nicolaus

Tollēsq; mulier abscōdit: et ait. Fateor: venerūt ad me: sed nescio unde: et nescio quo abierūt. Persequimini cito: et p̄hēdetis eos. Ipsa aūt fecit ascendere eos in solariū domus: et operuerat eos stipulis lini q̄ ibi erant: positis.

Et illi abierūt: et venerūt ad montana: et manserūt ibi tres dies: donec reuertereretur q̄ fuerāt p̄secuti. Querētes enī p omnem viam nō reperūt eos. Quibus rebē regressi: reuersi sunt: et descendērunt exploratores de monte: et iordanē transmisso venerūt ad Josue filiū nun: narrauerūntq; ei

C. III.

Dixitq̃ ioſue ad populũ: ſanctificamini. Cras enī faciet dominus inter vos mi

ola q̃ accíderãt ſibi: dixitq̃ nequaquã
Tradidit dñs oēm terrã hanc in manus noſtras et timore pro
ſtrati ſunt cuncti habitatores eius.

C. III.

Cap iſue de nocte ſurgit mouit caſtra. Egrẽ
dictoq̃ de ſethī: uenit
ad iordanẽ: ipſe et oēs filij iſrael:
et mãſerãt ſũt ibi p tres dies. Quibus
euolutis trãſierũt precones
p caſtroꝝ mediũ: et clamare cepe
runt. Cũ uideritis archã federis
dñi dei ni et ſacerdotes ihrpi le
uitice portãtes eã: uos quoq̃ cõ
ſurgite: et ſequimini precedentes:
Sitq̃ inter vos et archã ſpatiũ
cubitoꝝ duum milium: vt pro
cul uidere poſſitis: et noſſe p quã
viam ingrediamini: quia pus ñ
ãbulaſtis per eas: et cauete ne ap
propinq̃tis ad archã: Dixitq̃ io
ſue ad populũ: ſanctificamini. Cras
enī faciet dominus inter vos mi

rabilia. Et ait ad ſacerdotes. Tol
lite archã federis: et precedite popu
lũ. Qui tulẽ ſpẽtes tulerũt et am
bulauerũt ante eos. Dixitq̃ dñs
minus ad ioſue: Hodie incipiã

exaltare te coram oi iſrael. ut ſciãt
q̃ ſicut cum moyſe fui: ita et tecũ
ſum. Tu ãt precipe ſacerdotibus
qui portãt archã federis: et dic
eis. Cũ igrẽſſi fueritis partes aq̃
iordanis: ſtate i ea. Dixitq̃ ioſue
ad filios iſrael: Accedite huc: et au
dite verbum domini dei vri. Et
rurſũ in hoc inquit: ſcietis q̃ do
minus deus viuens i medio ve
ſtri eſt: et diſperdet in cõſpectu ue
ſtro chananeũ: et ethei: eueus: et
pherezeum: gergeſeũ quoq̃ et a
morreũ: et iebuſeũ. Ecce archa fede
ris domini oīs terre: anteceder
vos per iordanẽ. Parate duo
decim uiros ex duodecim tribubus if
rael ſingulos p ſingulas tribus.
Et cum poſuerint veſtigia pedũ

ſolis vt poſſitis vt negotiatores vt metallũ ethe
cuncta lapides colligẽ. ꝑ
eotonũ applica vt colonã cicerẽ
amaruo vel loquãa. ebulicuo calcamico vel pectpe eoꝝ.

De lyra

alijs motiuis caſtroꝝ ſex tribus ꝓcedebãt archã: et ſex ſequebant: vt ha
bet Hunc. et hic autẽ archa ꝓcedebat. et q̃ hoc etiã videt ex nubes q̃ prius
ducebãt ꝓcedere erat. ℞ Sitq̃ inter vos et archã ſpatiũ. ꝓpter reue
rẽtiam. ℞ Cubitoꝝ duum milliũ. Cubitus ſm vnã opinionẽ ꝓtinet pe
dẽ et dimidium. ſm aliã duos pedes: et ſic inter ꝓlũ et archã erat ſpatium
trid milliũ pedũ ſm ꝓmã opinionẽ: quatuor milliũ adꝝ ſm aliã. ℞ San
ctificamini. Et poſtea ne videãt q̃ ita ſanctificatio intelligãt q̃ ꝓmerẽtur ab
vroqꝫ fuit: ꝓp hoc fuerũt miracli i craſtio facti ſic: et ad vanidẽ ſcapoli fuit
cis vt ꝓmerẽtur ab vroqꝫ ſuiorũ hꝰ Exo. xix. Mechei dr vbi: Sic pati. vbi
noſ dicim: Sanctificamini. q̃ verbũ illud ẽ equocũ ad ꝓparare et ſanctificare:
qualis debebat eſſe illa ꝓparatio nõ dñt. ℞ Cras.n. faciet dñs inter vos
mirabilia. facilio aliquã iordanis vt exponitur infra. ℞ Et ait ad ſa
cerdotes. hoc dicit ioſue in die trãſitus iordanis. ℞ Sitq̃ vbi. Hic
exponit ſignũ diuinitus dãtum. cũ dicitur. ℞ Hodie incipiã exaltare te
coram oi iſrl. Licet. n. die ꝓcedẽti reuelatio facta fuiſſet ioſue: vt ꝓbetur eſſe ſti
mic fuit replicata ad maiorem aſſertionẽ: et etiã ad maiorem declarationẽ.
Sicut. n. in cognitõe naturali ꝓcedit ab imꝑfecto ad perfectũ: vt habet I.
phyſicoꝝ: ita et in cognitõe ſupernaturali quẽ ſit ꝑ diuinã reuelationẽ. aliqua
do veritas ſmo reuelat minus ꝓfecte: poſtea ꝓfectius. ℞ Ut ſciãt q̃ ip
ſe eſt moyſe fuit. p ſigna mirabilia. ℞ Ira et tecũ ſim. q̃ patuit ꝑ trã
ſitũ miraculoſum. ℞ Cũ ingreſſi fuerint pedes aque iordanis &c. dicit
hebreꝰ q̃ ſteterũt in iordane ꝓpe ripam ꝑ quã ingrediebant: quouſq̃ tot
ꝑſõe trãſiſſent. et hoc dicit Aldam alius et patebit poſtea. ℞ hoc vt ſatis
bũt ſup ſicca humũ in medio iordanis. ℞ quo vt q̃ ꝓficerẽt vlq̃ ad me
diũ aluei vt ꝑſõe trãſirent ſecurꝫ. ℞ Accedite huc et audite verbũ dñi.
hoc dixit ioſue ꝓncipibus ꝑſõe in q̃bus tot ꝑſõe virtualiter ꝓtinebãt: nõ
enim potuiſſet totus ꝑpulus verbus eius audire. ℞ In hoc inquit ſcie
tis q̃ dominus deus viuens in medio veſtri ẽ. ꝑ ꝑ opus mirabile: quod
non ꝑt fieri niſi virtus virtutũ: quod exponitur cum dicitur: ℞ Eiat
ar. &c. do. eio ter. Ad cuꝰ appoꝓinq̃dẽs ſiccatũ ſit aque vt exponit poſtea
℞ Parate duo. vi. ſ. ad tollẽdũ. xii. lapides de aluco iordanis deducẽdos:
vt exponit ꝑ ſequẽtis capitis. ℞ Et cũ poſuerint veſtigia pedũ
ſuorum &c. hic exponitur modus dedicationis aluei iordanis et ꝑs ſta.

Igitur egreſſus.

Moſſis. Deuteronomii. Sicut in tentoꝝ meſſis erant: hoc tuendo
videl regionẽ noſtrã. Ita ad ſcipt ꝓphetã q̃ nostrum: et ſanctũ
meſſis eius. nec in illa ſunt: videl ampliꝰ ꝓ hostes.

Sacerdotes aũt. dixerã. Hic dicit q̃ ꝓcessum fuit ꝓ ordinẽ
q̃ ꝓcessi ſuerãt ſacerdotes. ꝓcedẽtes populũ. et ſic ꝓcessum fuit
q̃ ſacerdotes ꝓcedebãt archã. et ꝓcedẽtes populus. Et ſic ꝓcedẽtes
ſacerdotes qui portabãt archã federis domini ſtabãt in ſiccũ
humũ i medio iordanis. Et ſic

ptite eſt oīnib⁹. Hūdie. n. venientibus ad baptiſmum: ⁊ ſuſcipientibus verū dī filii ſpūſc. no ingrior aquaſ ſ̄ chriſti: nonc. ⁊ ea q̄ ſequūtur. Quādiu ergo ignorauerūt populi ⁊ cōtēpſerūt ſacramēta q̄ poterāt ad ſpūalē ſanitatē p̄ducere: ſ̄ ſuis ſordib⁹ ⁊ cōtēptu ſuo ſe ipſos ſubiecerūt ſeruitio. ⁊ ſ̄ ſuis ſordib⁹ ⁊ cōtēptu ſuo ſe ipſos ſubiecerūt ſeruitio. ⁊ ſ̄ ſuis ſordib⁹ ⁊ cōtēptu ſuo ſe ipſos ſubiecerūt ſeruitio. ⁊ ſ̄ ſuis ſordib⁹ ⁊ cōtēptu ſuo ſe ipſos ſubiecerūt ſeruitio.

rubē ⁊ grad:⁊ dimicha tribuſ ma
ſ quasi ab ea mundicia ſeparatus obligatur: ⁊ cum
nasſe armati p̄cedebāt fr̄es ſu
oos filios iſrael: ſicut eis p̄cepat
morſeo ⁊ ꝺdragita pugnatoꝝ
milia per turmas ⁊ cuneos ſ̄ede
ſ una ⁊ ſpūalis ⁊ via intelligēdi ⁊ mādi ⁊ mādi
bant p plana atq; ⁊ cāpestria v̄b
bierdbo. In illō die magnifica-
uit dñs iosue coram oīb⁹ iſrael:
ſ qui tub lege eſt mens morſi
cum ad euangelium p̄ducitur multo clarius intuenda ⁊
ut timerēt eū ſicut timuerāt moy
ſen durante vita. Per legem lege mysteria ſum
vt eos viuere ⁊.

ſē dū adhuc viueret. Dixitq; ad
eū. Pōnite lapides de medio alueꝰ: ⁊ p̄cipe ſacerdotib⁹ q̄ portāt
archā federis dñi: vt deſcēdāt ō
iordane. Qui p̄cepit eis dicēs:
Eleuādite ō iordāe cūq; aſcēdiſſet
de iordāe portātes archā federis
dñi: ⁊ ſicca humū calcāſ̄ eā piſſet
fuerīe ſūt aq̄ i alueū ſuū ⁊ fluebāt
ſicut añ ꝓſueuerāt. Pōpulus āt

de iordane aſcēdit decimo die p̄
mi menſis: ⁊ caſtrametati ſunt in
galgalis: contra orientalē plagā
vrb hiericho. Duōdecim quoq;
lapideſ quos ō iordānis alueo ſū-
pterant: poſuit iosue in galgalis
Et dixit ad filios iſrael. Quādō
interrogauerit filij veſtri cras pa
tres ſuos: ⁊ dixerit eis: Quid ſi-
bi volunt iſti lapides: docebitis
eos atq; dicetis: p arctē alueum
trāſiuit iſrael iordanē iſtū: ſicū-
te domino deo noſtro aq̄s eius
in ꝓſpectu noſtro: donec tranſire
mus ſicut fecerat prius i mari ru
bro: q̄ ſiccauit donec trāſirēmus:
vt diſcāt omnes terrarū populi
fortiſſimā manū dei: ⁊ vt vos ti
meatis dominum deum veſtrū
omni tpe. C. V.

Oſtq; ergo audiēr̄t oēs
p reges amorreorū: q hi-
tabāt trāſ iordanem ad

Exo.14c

ſolinomus;nec in craſtinum vobiſcū manet.
Duodecī ḡs. Jn. Exciſatos fuiſſe iſti iordanē ſuſtuleſt ō medio ſtumia
rū. lapides q̄s p tribonio poſuerāt i loco ſecūde circūciſiōis ad ſignādū nob
vt dī ō lauacro ꝓfugim⁹ aplice vite q̄ſpia firmitima nobiſcū portat de
beam⁹ q̄s ſp teſtimoniū ad imitāmēra vītutū inuocamus. C. V.

Fac tibi. Aug. Fac tibi pti cultros de petra acutos: ⁊ ſecūdo circūcide
filios iſi i terrā. Quare cur dixerit tcp. Nō. n. vīt hō bis circūcidendus
erat. Sz q̄ vn⁹ ꝓpls erat i genūlī circūciſus: q̄ualīs ſi circūciſſus. ſō dī
cum ē iterū vt circūciſus tcp circūcideret nō homo: ſz ꝓpls. Quidam de

De lyra

gīt q̄d ꝓdictū eſt i hoc ca. donec oia cōpleret̄ q̄ iosue vt loq̄t ad ꝓpls p
cepērat dñs ⁊ dixerat ei moyſes. moyſes autē dixerat q̄ tranſito iordane
lentq; arēt lapides calce ⁊ ſcriberēt ibi legē ⁊ q̄ ponerēt vbi dictiones ſupr
mōtē garizim ⁊ maledictiones ſup mōtē hebal: vt habet Deut. ꝛj vij. ſ̄. ſ
vſ fatium: tum q̄ tot ⁊ tanta nō poſſit fieri vna die: vnde trāſitus iorda-
nis magnē tāte multitudinis: poꝑ ꝓfusus ad mōtē hebal ⁊ garizim: q lo
cus fatis plus diſtat a iordane q̄ cuitas hiericō: ſolēnitas benedictionuꝫ
⁊ maledictionū. deſcriptio legis ſup lapides: ⁊ imolatio hoſtiaꝝ: ⁊ ide p
ꝓfus ad galgalē locū. tū q̄ videt cōgruū adiacere ei q̄ dī. j. viij. ca. poſt de
ſtructionē hiericō ⁊ hay: Tūc edificauit iosue altare dño deo iſt i mōte
hebal ⁊c. vbi ſubdit de deſcriptiōe legis ſup lapides ⁊ benedictionib⁹ ⁊ ma
ledictionib⁹. tū q̄ repugnat ei q̄d dī Deut. ꝛxvij. vbi dicit ō lapidib⁹ q̄s
ſarcbāda erat lex: Scripſo legitce lapidem ⁊c. lapideꝰ āt iſti ñ fuerūt tales: q̄
ſingli bolos portabāt ſingulos lapideſ vſq; ad locū caſtroꝝ: vt dī i ꝓncipio
huiꝰ ca. Jtē ibidē ca. q̄uj. p ſe alleg̈tamagī ⁊ ad oppoſitū: q̄ ibi dī: Sa
cerdotes alīt q̄ portabāt archā ſtabāt in iordanis medio donec oia cōplerē
tur: q̄ iosue vt loq̄t ad ꝓpls ꝓperat dñs: ⁊ dixerat ei moyſes. Si ergo
ibidē dicit moyſi inclīgāt de deſcriptiōe legis ſup lapides ⁊ benedictioni
bus ⁊ maledictionib⁹: ſequit q̄ ſacerdotes ſteterāt i medio iordanis cum
archa: quousq; oia ꝓdicta fuerūt cōpleta: ⁊ tūc archa nō ꝓceſſerit ꝓpls in
ꝓmiſſa ꝓdicō: cuius cōtrarīū dicit in hoc ca. Similiter archa ⁊ ſacerdo
tes nō fuerūt ꝓcintes q̄ſ benedictiōes ⁊ maledictiōes ſolēnitate fuerunt
in mōte hebal ⁊ mōte garizim cum ꝓpls dicit ibīa. viij. ca. Et ſō q̄d ā. dī:
Donec cōpleret̄ ⁊ ſubdit q̄ dñs ꝓpcat vt moyſes dixerat: intelligit de
trāſitu iordanis: ⁊ de portatiōe. xij. lapidū vſq; ad locū vbi mānerūt leq̄
ti nocte: ⁊ de portatiōe. xij. lapidum alioꝝ. vna iordanis aliorū. Propterea
. n. ita dixit moyſes cūq; dixerat iosue faīte ī ꝓc. ſ. ḡnā ad iordanis tran
ſitū. ⁊ nō intelligat de alijs q̄ poſtea fuerūt fcā. ⁊ Cūq; interrogauerint fi
lij veſtri cras. ſ. in futurū tpe. cetera patent. C. V.

Oſtq; ergo. Oſtenſo quid factum ſit in iordanis introitu ⁊ quid
in eructu: conſequenter oſtenditur quid factum ſit a filijs iſrael
in ſtatu: anteq; bellarent contra habitatores terre: quia ante cō
greſſum fuerunt circuncīſi: ⁊ pascha celebrauerunt: ⁊ ab angelo
apparēte

egypto q̄ſtuſ filij ī illo ꝓpo ſanguīs circūcidere potuit iſtos ſ
lap. ſ. filios ip̄ genuerūt i deſerto cōſpērūt cos circūcidere q̄ lobedūtur
erāt legi dei. Cur ḡ putāt rebaptiſādos eos q̄ hēr ꝓpriū baptiſmū ſacrū
qui ſi ultimatio legis adiuat. ⁊ ſi vn⁹ hō bis circūciſus ſit: ſi ꝓpter q fue
rat i ḡnālī circūciſionē ḡnālī ſō ſacrāmēto erat: ⁊ ſi alīq̄ nō fuit pos
ſit vt de⁹ bis vno circū
ciſi tuberet. Aliq̄ dic
ptūq; rebaptiſādos pu
dle ſō fuiſſe ꝓpetuq; q̄ſi
ab egyptijs fuerūt circū
ciſi: aut aliqđ ꝓbrioſū ab
iſtitutq; ſocietate ſegrega
ſio.

Fac tibi cultros lapideos: ⁊ circū
cide ſcōs filios iſrael. Fecit iosue
q̄d iuſſerat dñs: ⁊ circūcidit filios
rū iſrael. Eo tpe aut dñs ad iosue

Fac tibi cultros lapideos: ⁊ circū
cidē ſcōs filios iſrael. Fecit iosue
q̄d iuſſerat dñs: ⁊ circūcidit filios
rū iſrael. Eo tpe aut dñs ad iosue

occidētalē plagā: ⁊ cūcti ſ̄gſ dra
nā q̄ populū poſſidebāt magno
mari loca: q̄ ſiccatis dñs fluenta
iordanis coꝝ filijs iſrael donec trā
ſirēt diſſolutū ē eoꝝ: eoꝝ: ⁊ ñ rmā
ſit ī eis ſpūs: tunēnū itroitū filio
rū iſrael. Eo tpe aut dñs ad iosue

apparente iosue confortati ſunt. Et ſō ſmo agit de circūciſiōe. ſecūdo de
paſce celebrato die vī: Ab illo q̄q; dīe. tertio de ꝓpli cōmedēte de
fruge terre. Diebus q̄ iurauerāt erat cōtinuand. ſ. ſi ſ. mēſis ſ
rēt dcō tam offēſa q̄ debuit mōtc punīri. vel dicīt q̄ ſi ſi iurauerit ſpe
cialiter ꝓmiſſio ſpūſc ꝓmiſſe iurarēt ſi eā ī vītus ſuis: q̄ſ ſ̄ ſ̄ ſ̄ ſ̄ ſ̄
mūlerīe. ⁊ Dixitq; dō. ad iſ. hodie. ab hu. ego. a verbis. ibi exponit
dapſ. ab expoſitiōe ſ̄ nōia. vnū nō vt accipiat oppoſitū egypti paſtue
. Ego ſuſtinuerant egypti. a filijs iſrael expoſitiōe ſ̄ ſ̄ ſ̄ ſ̄

Et comederunt. Adam. [illegible] populo de terra egypti portauit [illegible] Postquam autem [illegible]

[illegible]

bus hiericho: et comederunt de fructibus terre die altero azimos panes: et polentam eiusdem anni. Defecitque manna postquam comederunt de fructibus terre: nec usi sunt ultra illo cibo filii israel: sed comederunt de fructibus presentis anni terre chanaan. Cum autem esset iosue in agro urbis hiericho: levavit oculos et vidit virum stantem contra se evaginatum tenentem gladium. Perrexitque ad eum et ait. Noster es an adversariorum? Qui respondit. Nequaquam: sed sum princeps exercitus domini: et nunc venio. Cecidit iosue pronus in terram: et adorans ait: Quid dominus meus loquitur ad servum suum. Solve inquit calciamentum tuum de pedibus tuis. Locus enim in quo stas sanctus est. Fecitque iosue ut sibi fuerat imperatum. C. VI.

b Jerico autem clausa fuerat atque munita timore filiorum israel et nullus egredi audebat aut ingredi. Dixitque dominus ad iosue. Ecce dedi in manus tuas hiericho et regem eius. Omnesque fortes viros. Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem. Sic facietis sex diebus. Septimo autem die sacerdotes tollent septem buccinas: quarum usus est in iubileo: et precedant archam federis. Septiesque circuibitis civitatem et sacerdotes clangent buccinis. Cumque insonuerit vox tube longior: atque concisior: et in auribus vestris increpuerit: conclamabit omnis populus vociferatione maxima: et muri funditus corruent civitatis. Ingredienturque singuli per locum contra quem steterint. Vocavit ergo iosue filius nun sacerdotes et dixit ad eos: Tollite archam federis: et septem alii sacerdotes tollant septem iubileorum buccinas et incedant ante archam domini. Ad populum quoque ait. Ite et circuite civitatem armati: precedentes archam domini. Cumque iosue verba finisset

C. VI. Jerico autem. Ide. Circuidat hiericho [illegible]

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

De lyra

C. VI. b Jerico autem. Hic incipit secunda pars principalis huius libri de consilio et acquisitione terre. [illegible]

[illegible]

meretricem cum domo israel. Sed iam non reputemus veterem culpam [illegible]

Jericho. Hierico luna interpretatur [illegible]

et septem sacerdotes septem buccinis clangerent ante archam federis domini: omnisque populus precederet armati exercitus: reliquum vulgus archam sequebatur: ac buccinis omnia concrepabant. Preceperat autem iosue populo dicens: Non clamabitis nec audietur vox vestra nec ullus sermo ex ore vestro egredietur donec veniat dies in quo dicam vobis. Clamate et vociferamini. Circuivit ergo archa domini civitatem semel per diem: et reversa in castra mansit ibi. Igitur iosue de nocte surgente: tulerunt sacerdotes archam domini: et septem ex eis septem buccinas quarum in iubileo usus est. Precedebantque archam domini ambulantes atque clangentes et armatus populus ibat ante eos. Vulgus autem reliquum sequebatur archam: et buccinis personabat. Circuieruntque civitatem secundo die semel et reversi sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus. Die autem septimo diluculo consurgentes: circuierunt urbem sicut dispositum erat septies. Cumque septimo circuitu clangerent buccinis sacerdotes: dixit iosue ad omnem israel: vociferamini. Tradidit enim vobis dominus civitatem. Sitque civitas hec anathema: et omnia que in ea sunt domino. Sola raab meretrix vivat cum universis que cum ea in domo sunt. Abscondit enim nuncios quos direximus. Vos autem cavete ne de his que precepta sunt quippiam contingatis: et sitis prevaricationis rei et omnia castra israel sub peccato sint atque turbentur. Quicquid autem auri et argenti fuerit et vasorum eneorum ac ferri: domino consecretur repositum in thesauris eius. Igitur omni vociferante populo et clangentibus tubis: postquam

[illegible]

Cumque iosue. Adam. [illegible]

Sitque civitas. Adaman. Custodite ab anathemate ne forte concupiscatis et tollatis ab anathemate et faciatis castra filiorum israel anathema [illegible]

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

in aureo multitudinis vox: soni
tubeqz increpuit: muri ilico corrue
rūt: et ascēdit vnusqsqz p locū q
cōtra se erat. Ceperūtqz ciuitatē
et interfecerūt oīa que erant ī ea.
A viro vsqz ad mulierē. Ab īfā
te vsqz ad senē. Boues quoqz et
oues et asinos ī ore gladij pcusse
rūt. Duobꝰ aūt viris q explorato
res missi fuerāt: dixit iosue: īgre
dimini domū mulieris meretri
cis: et producite eā et oīa q̄ illiꝰ sūt
sicut illi iuramento ꝯfirmastis. In
gressiqz iuuenes eduxerūt raab et
parētes eius: fratres quoqz et cū
ctam suppellectilē ac cognatiōes
illius: et extrā castra israel mānere
fecerūt: urbē aūt et omnia q̄ inuen
ta sunt in ea succēderūt: absqz au
ro et argēto: et vasis eneis ac fer
ro q̄ in erariū dn̄i cōsecrauerūt.

Raab vero meretricē et domum
pris eius atqz oīa q̄ hēbat fecit
iosue viuere: et hābitauerūt in me
dio israel vsqz in presentem diē:
eo q abscōderit nūcios quos mi
serat ut explorarēt hiericho. In
tpē illo imprecatus ē iosue dicēs:
Maledictus uir corā domino q
suscitauerit et edificauerit ciuita
tē hiericho: ī pmogēito suo fūda
menta illius iaceat: et ī nouissimo
liberorum ponat portas eius.
Fuit ergo dominus cum iosue et
nomen eius in omni terra vul
gatum est.

C. VII.

Filij autem israel preua
ricati sunt mandatū: et vsur
pauerūt de anathemate.
Nā achā filiuſ charmi: filij zabdi
filij zaf ō tribu iuda: tulit aliqd
de anathemate. Irātusqz ē dn̄s

[illegible]

C. VII.

[illegible]

Nicolaus

Duobus aūt viris. [illegible]

De lyra

[illegible]

C. VII.

Filij aūt israel. [illegible]

Cūq

[illegible]

Nicolaus

Cūqz mitteret. [illegible]

cōtra filios israel. Cūqz mitterēt
iosue de hierico viros cōtra hai
q̄ ē iuxta bethauē ad oriētalē
plagā oppidi bethel dixit eis. Ascē
dite et explorate terrā. Qui pcepta
complentes explorauerūt hai et
reuersi dixerūt ei. Nō ascēdat om
nis populus: sz duo uel tria milia
viroꝝ pergāt et deleāt ciuitatē.
Quare oīs populus frustra ve
xabitur contra hostes paucissimos
Ascēderūt ergo tria milia pugna
torū. Qui statim terga uertētes p
cussi sunt a viris urbis hai et cor
ruerūt ex eis. xxxvi. hoīes: persecu
tiqz sunt eos aduersarij de porta
vsqz ad sabarim: et ceciderūt per
prōna fugiētes. Pertimuitqz cor
populi et ad istar aq̄ liquefcī ē. Io
sue uero scidit uestimēta sua et pro
nus cecidit in terram corā archa
domini vsqz ad vesperā: tā ipse
q̄ omnes senes israel. Miserūt
qz puluerē sr capita sua: et dixit
iosue. Heu domine deus: Quid
voluisti transducere populū istū
iordanē fluuiū vt traderes nos
ī manus amorrei et pderes. Utinā
ut cepimus mansissemus trans ior
danē. Mi domine deus qd di
cam: videns israelē hostibus su

is terga uertentē: Audient chana
nei et omnes habitatores terre et
pariter conglobati circundabūt
nos atqz delebunt nomē nr̄um
de terra: et qd facies magno nomi
tuo? Dixitqz dn̄s ad iosue. Sur
ge qd iaces pronus ī terra? Pecca
uit israel et preuaricatus ē pactū
meum. Tulerūtqz de anathema
te et furati sūt atqz mētiti: et abscō
derūt inter vasa sua: nec poterit
israel stare ꝯtra hostes suos eosqz
fugiet q: pollutus ē anathemate
Non ero vltra vobiscū: donec
cōteratis eum q huius sceleris
reus est. Surge sanctifica populū
et dic eis. Sanctificamini ī crasti
num. Hec enim dicit dn̄s deus is
rael. Anathema ī medio tui ē is
rael. Non poteris stare corā ho
stibus tuis: donec deleatur ex te q
hoc cōtaminatus ē scelere. Acce
detisqz mane singuli p tribꝰ uras
et quācūqz tribum sors inuenerit
accedet p cognatiōes suas: et co
gnatio per domos: domusqz p
viros: et quicūqz in hoc facino
re fuerit deprehensus combureē
igni cū omni substantia sua quo
niā preuaricatus ē pactū dn̄i et fe
cit nefas in israel. Surgēs itaqz

De lyra

[illegible]

Et ait

Regulam quoq; [illegible]. Furatus est auro linguam auream & posuit eam in tabernaculo suo. Vbi patet q̃ uitio furti aurū tāq̃ rem furtiuā peccati vt sit mortale non excludit macula. Sed multum decet ē virtuosa in verbis, vel philosophos sermonibus pulchritudo: qui ornatu illi ne diuitias & de[illegible]. Sic ergo inaniūs apud philosophos peruersa dogmata lucidi sermonis ornamentis decora sunt: ita est lingua aurea, sed ide ne in deorsum fulgor operiens ne rapiat sermonis aurea pulchritudo. Abeundo at ichar genus bona est: sed omnia. Sic poetā legeris fulgida carmina deos de aliqs laudē ne deterreris eloquentie flumina: sin gula aurea est. Sic cum in Hieronymi & philosophi tabernaculo huc introducimus & cor tibi quę ab illis afferāt pollices ocy calciam abiudicemus: ut deligenter discutiamus ne qd̃ latet in tabernaculo suo hieronymum linguam abscondat: & abiectamus mundi et nobis ipsis ac ecclesiam abiudicamus: ne qd̃ furtiue afferat. Furatus sum linguā auream & dentata pura & pura ab dentata. Sit ergo ab illis furtiue afferam: ne qd̃ mihi milcat vitiosi: sed tanq̃ scām holocaustum offeram deo et hominem confitemur.

Quod de hierico furati est puram. i. sine deo esse dicitur: qđ furanti cecitie causa peccati.

Regulam quoq; [illegible]. Linguam hieronymi. i. dogmata vel superstitiosa secularium litterarum studia. hec enim est lingua aurea deiuciente fino ne aperatur. hic furati sunt heretici de hierico quasi auream regulā: q philosophos sicuti comati sunt educere in ecclesiā: quo ne anathemate multi pōderent quasi aureo lapidi multitudine perditi ceciderūt. quorum doctos duxolus qui p ipiratum fidelium quoddam vicerat: ruinis superatus vincitur & a populo dei subpeditus cruento virtute necatur.

Iericho. Hierico mundi significat. de anathemate ei⁹ in tabernaculo suo abiudicādo q̃ seculares motus euelle secretis inferit: qui sub cultu dei maxime solent nos seculi vel spectacula delligi qui sterilegos auruspices & augures inquirit vel cetera facinora in hierico. Ita seculo habebantur.

Lapidauitq; eum. Aug. Quare cū ois cum qui furtū fecerat eaz subtulit compedibus igni cremari iuberetur iosue potius lapidari fecerit an ita eū mori oportuit. Ego ioſue verba iudentio intellexerit. Sic enim ultius non facile intelligere potuit: ideo magis quęrendum cur dominꝰ laudationē igne vterit & credendum ideo aliud fecisse q̃ ois iussit. Nil qđ ad intelligenda verba dominī sapientie: ois potuit: vel ad faciendā obedientiā sed nomine ignis potuit pena significari: sicut ibi. Eduxit nos de fornace ferrea assilicet de tribulatione dura. Que mihi causa est

Nicolaus

a Et ait ioſue. hic ꝑtr ponit cognitio peccati ejus ad culpā determinandā per ioſue interrogationem: cū vt: b Fili mi da gloriā dño. vt. i. per cōfessionē cui apparet deū verā. dicitur de peccato anathematis ꝙ p confessionē tollit punitatē pplm. c Et dixerūq; achan. cōfitēdo veritatē.

b Vide. n. iter spolia pallii coccineū. i. rubeū. habuit eū dicit pallia babylonica. cetera patet. c Mortuī ē. Nec ꝑtr odientiā peccati cognitī pmmo. ꝙ ꝑtr ista vsq; ibi. d Tollēs itaq; ioſue &c. aurea regula. In hoc loco hr lingua. Erat. n. lamina aurea i similitudinē lingue facta: & ait tulit ioſue ex ꝑcepto erat a dño q̃ peccatec cōburetur cū eis substātia sua: vt pcedēt sequens. e Achor ergo &c. filius. q⁹. dicit hebraī q̃ dicit filī ad videndum pmmonē patris: vt p ꝑ arceret a filiis. Doctores. le nō dicūt q̃ dum furtū vt cū ꝑtr mereret. & B vt rōnabilius ex ꝑto dicit q̃ mentis filī. i. bellī vt ꝑtr ē. i. cadē ca. & ꝑ rōnabilius videt. q̃ ꝑtri sui nomē

Jgitur omnibus. Adam. Percussérát eos l occ gladiu vsq; quo
nó relinquerét ex eis q fugerét. Judicat notáda: et hoc quoq; cha-
ritas é hic accipiá. Nemo enim q i alterius regnu transmittit penit' relinquere debe-
minos facit: sic é. n. cop vita ii peccatór' et tutia' cop si nó peccám'. Juste
rimili q. Ci. habitatores
hui: nec vlli mandú: q
cti ot obligéti israle ext
fimile: ponant et eo cogi
gnoscos male et os fimil
ne pedat hic firmo ma
nere hoc é ii religuere vi
tam q effugiat cti eo. nec
mino effugiú mal'. Enim
quam'ñ oés chaos ha
bitáres. i. Jdúas virtutes et
multá reliquam' que effu
giat. Sic. n. fetú celebe-
bimus vié dei et lata so-
lémitate gaudebimus.
Cti g legis in scripturis
pugnáre tollop cedes in
terempto: et qr hi multi
hostiú pcti et ii peperit
reputari eis l pacis: sicut
fauli q vinum reliquit
ag; regé amalechitaz
expeditum' latligada filii
q b bella gerunt' adue
lius pacis. Sdo adt iudi
cáti ii vel pax pcl i fe
ipsis manentib; vt de
cetu; nec vnq; retinuerunt
Dñi. Jdódi vsq; ad tan
gantz relinqui aduersus
pacis. Dic aliqs ot. Sci
ticate bellum et pugnare
pugnú odii. Quid é enim
sanctificare bellú nisi literem
pcis olim' alic hostibus. L.
vicbis et mortificáre mem
bris q silt sup terrá. et ol
tibus malis cupiditatibus
amputatis filii cop
pere et spú: et fortiter la
cháre venire ad ypcrim
dei viuentis: et pro palma victorie virtutis merito coronari.

Regé dz. Adam. Rex hui? ligno genuno suspéditt diabolus. f. i
cruc xpi q gemina fuit. l. gemina rone cótinuit: vitoriter de filius i car
ne crucifix' é: luctabiliter deo diabolus cú pncipatib' et ptátibus fuit. Ubi
apls. Os erat ptrariú nobis tulit illud de medio: affigés cruci sacrimonia
pncipat' et potestates traduit libere triumphans eos i ligno crucis: ejus
i allio exemplarib' hoc. tridphas eos i semetipso: ii apud grecos hi i ligno.
Ergo duplex é rō office crucis vna q xpo crucifix' reliqt nob exémpla: alte
ra i q cruc filia trophea fuit diaboli i q crucifix' é i triúphat'. Ubi. nō hi
at avit gio. mili in cru. de. no. scis xpi: p quē mihi mūdus cru. é et ego mū
do. Videz qño apls duplicé crucis pdit rónē: quo cui sibi contraria vicit
et crucifixade scis fcz et pdáz milicia: sicut dicim' christiá et diabolú. Nos
cni crucifigimur mūdano: et vanis pncipo mūdi i nobis ñ facim' gorz: et in
nobis crucifigit mūdus ei pccati cōcupiscibus non recipim'. Sed dicet
aliqs. Si diabolus et cruce' sit' icremptus é qño adhuc ? seruos dei pe-
uales: sicut leo rugiés circuit ḡrans quē deuoret? Sed et adue' xpi: vnus
fuit: milite in scripturis vnitas et' dei. Ubi. Sp̄ūs vnitas nfr; xpo obsi: cui
bigim', i vnitate nra vtuctus in gnib'. Gabriel q; de natiuitate et' di-
cit. Dñs' altissimi obumbrabit ti. vñ. Jnuocigim' pturia pmo aducrsa cito
obumbrant: quo; pplio pllmabit in secūdo. et apostō. dicit. Quita rebu-
fitant non ēt cōfimatis fidere licet in celestibus. Quc adhuc ipleta nō
vidim': sed nāc obumbrata sūt hic per fidē: qt mūc et spe attendim' et mea
tuis opib' ēxcuamur: et quotidie coe nostrū ad celestia erigim': sed i secūdo
adūtu ipleb'ur que nūc credim' et speram'. Sic ergo diabol' victus est et
crucifix': sic hō q ēt xpo crucifixi filr olim' ēt erit crucifix' sū obpletis ttibus
qo ait apls. Quat i adā oēs moriūt: ita et xpo oēs viuificabūt. Est g hoc
ētā reluctandū futuc manifestū. Jtā et tūc dicit' populus i deuo par
tia: et erit alit: primi postremi: quidā ad fidē cōpti ecrūt in vitā: nec
vltra erit diabolus nec mors. Unde nos qui vtutimur q residui sumus i
aductu dñi nō pcurem' coēq; d. qr spe dño in fidē et voce archāgeli:
et i tuba dei descēdet de cli. et mortui q i xpo sūt resurgēt pmi: deide nos q
viuim' et. de diabolo adit ait. Nouissim' inimic' destructur mors et.

Adamantius. xiij. I gemino ligno hoc est ligni scientie boni et ma
lum quo et bonum. i. xpo
et mal'. i. diabolus pcē
dit: ii malus vt inuenirē
bonus vt viuerez et vir-
tute: quia crucifixus é et
infirmitate: ii vtuit et vir
tute dei: nec soluz vt vi-
uerez ii ut viuificaret. Jp
se é neutissimus adam i
spiritu viuificante.

Tūc edificauit et. Adam. Edificauit tellus altare dño deo ii Ex. xx. Deu. xxvij.
Oēs q in xpm credim'? lapides vnt et' videmur
secūdū illud. Vos autez
ethe lapides viui et. Sū
cuta ät lapides validio-
res pmi facturé i funda-
mento: vt ipsis suppont
posūt edificij pōdus. Secū
di vero et paulo inferiores
primi ordināt. Qui vō
pmo inferiores sūt paulo
supiores: deinde i cōpa-
ratōe lapidū q firmio-
res sūt i supiectis et proe
pe ipsa vestigia collocan
tur. Jdē intelligēdū ēt de
lapidibus viuis apli et p
phete sūt in fundamētis.
vñ. Edificat sup funda-
mentū aplor et pphārū
ipso summo angulari la
pide christo ihesu. Ipse ät
xpo spūalio edificii fun-
damēti ē. vñ. Fūdamē-
tū aliud nemo pōt pone
re: pter id qd positū ē qđ
est ihesus xps. Beati ē q
supra tā nobile fūdamē-
tum edificia sancta cōstruerūt. Sed in hoc edificio opotet et altare. Qui
cūq; ergo lapides viui: orationib' et obsecrationibus vacāt et supplicationū
victimas immolant et hic edificat ihesus altare. Sed vide quid allegorice lau-
dis lapidib' altaris: sicut dixit legislator moyses edificare altare ex lapidi-
bus integris quib' ferrū nō ē tactū. Nouit omnīpotēs cōditā qo sit integer: in
corrupt' ipolluturū macularue aliquā carne et spū cui ferrū ii ē tactū. Ea igitur
tela maligni nō recipit: sed tanto fidei firmit et repulit: vel qo ē q ferrum
pugne: bellicū tium nunq; recepit: sed semp pacific' fuit: gerens: milita et xpi
humilitate formatus: hi sunt lapides viui: ex quibus altare fit: vt offerat ie
sus super eos holocausta et sacrificia salutis.

Sed adhuc dcerit qō hic oibus adiçiat ihesus. Scripsit ingt ihesus super
lapides altaris deuteronomiū legē moysi et. Qđo ät b potuit facere. Sz
nouiter ihesus i lapidib' viuis et integris scripsit deuteronomiū. i. hāc legē.
Ubi ipse ait. Dicti ē antiqs. Nō occides. Ego ät dico vobis. Qui q tra-
sāt fratri suo homicida ē et. Videz deuteronomiū qō scripsit ihesus i lapi-
dibus viuis et integris nō i tabulis lapideis: sed i tabulis cordis carnalib':
nō ātrameto sed spū dei viui. Ubi. Ed. n. ezechiel que legē nō hīt: natura-
liter q legis filr faciāt. Duiusmōdi legē si habētes: ipsi sibt sūt lex qui ostēdit
opus legis scriptum in cordibus suis et. Sed nunc p b q longmanr ihesus
deuteronomium scripsit in cordibus eorum qui integra fide et toto animo
acciptunt quasi integris lapidibus.

Quē. Qđo potuit super lapides tā magnā librā scribere et pmanēti-
b' sibi filius ifrl vsq; quo pscripsisset: nisi ie ihesus ñ dixisset multa mecū vt se
cūdā legē i cordib' credēciū figat qui ad altaris cōstructionē deputi sunt.

Omnisq; isr. Et ois israel et ppsyteri et iudices et scribe: prędebāt hinc
et illinc archā testi dñi et. archa testamēti dñi ē i q tabule legē manu dei
scripte fuēr: et circa hāc qui vere israel ē laudat nec ē longe ab ea: licuit ve
ro et sacerdotes in humeris suis eam portabant.

Quicūq; enim sacerdotali religione et sanctitate vigūt non soli hi qui
eut fecerat de hierico. » Tūc edificauit ihesus. Hic 2ſtr ponit actus im
molationis et de victoria deo ēt ao agarēt: et vt mādauit moysi de benedi-
ctionib' et maledictionib' prout describit Deut. xxvij. ipleret. ‹ De
lapidibus ipolit. sic. n. describit in lege Ego ti. » Et scri. sup la. dei
le. moysi. nō ē intelligēdū qp testi fuerit ibi scriptū: sī vocē precepta ihe: pro
ut cōtinēbat ētā Deut. v. « Olo le ppo vt. qz sicut dictū fuit primo
Deut. xxvij. hebal et garizim sūt duo mōticuli ppinq; vallis ē in medio
in qua

omnis israel: qp capta eēt ciuitas
et fumus vsq; ascēderet: reuersus
percussit viros hai. Siqdē et illi
qui ceperāt et succederāt ciuitatez
egressi ex vrbe cōtra suos: medi-
os hostiū ferire ceperūt. Cū ergo
ex vtraq; pte aduersarij cederen
tur: ita vt nullus de tāta multi-
tudie saluarez: legē quoq; vbis
hai appehenderunt viuentez: et
obtulerunt iosue. Jgit' oibus in
terfectis qui israelē ad deserta tē
dentem fuerāt persecuti: et i eōdē
loco gladio corruētibus: reuersi
filij israel possēt ciuitatē. Erāt
aūt qui i eodez die ꝑciderāt a vi
ro vsq; ad mulierē: duodecī mi
lia hoim oēs vbis hai. Josue
vero ñ cōtraxit manū quā i sub
lime porrexerat tenens clipeū do
nec interficerētur oēs habitatorez
hai. Jumenta autem et predam
ciuitatis diuiserūt sibi filij israel.

non solū hoc ad litez sed
sic preceperat dñs iosue. Qui suc
Ionas dicmonij inhabitabile ere in eternum dī iam
nomē pcedit: nec ꝓ multe pauce peccatrix eam habe
bias et angelo eius ruine in egiptū corruam.

cendit vbem et fecit eaz tumulū
scupiternum. Regē quoq; eius
suspēdit patibulo usq; ad vesperam et soliſ occasuz. Precepitq; iosue et depositerūt cadauer eius de cruce: proiecerūtq; i ipso introitu ciuitatis: cōgesto super cū magno acerno lapidum qui pmāet

Oportebat eū sicut deo oīm victoria effici.
vsq; i psentez diez. Tūc edificauit iosue altare dño deo israel in monte hebal sicut preceperat moyses famulus domini filijs israel: et scriptū ē i volumine legis

Dū lapides vsti sint apti scribi i
tegri et inviolati: non altare faciemus pp mani-
mitatē et obscenitatē ferramēti cuiusc. Super hos
ergo offeremus ibi holocausta et offerent pacifica
nostra ipsis absentib' et offerent patri oīum nostrum
ipse ihesus absentibus ego qui sum. Lapidis vsti.

moysi altare de lapidibus ipolitis

qui incorrupti carne et spū.
quos ferrum ñ tetigit: et obtulit sup eo holocaustū dño: immolauit pacificas victias et scripsit sup

euangelium his in credibus credentium.
p lapides deuteronomiū legis

quando fidei sacramenta. Et Ibi fuit crucifixa
virtutes angelis id est ecclesia primitiuorum qui in
baptismodi effluunt. Qui semper vident facie patris
mopsi qō ille digessérat filijs israel. Sic ät populus et oēs ma-
iores natu ducesq; ac iudices sta

tum edificia sancta cōstruerūtur. Sed in hoc edificio opotet et altare. Qui
cūq; ergo lapides viui: orationib' et obsecrationibus vacāt et supplicationū
victimas immolant et hic edificat ihesus altare. Sed vide quid allegorice lau-
dis lapidib' altaris: sicut dixit legislator moyses edificare altare ex lapidi-
bus integris quib' ferrū nō ē tactū. Nouit omnīpotēs cōditā qo sit integer: in
corrupt' ipolluturū macularue aliquā carne et spū cui ferrū ii ē tactū. Ea igitur
tela maligni nō recipit: sed tanto fidei firmit et repulit: vel qo ē q ferrum
pugne: bellicū tium nunq; recepit: sed semp pacific' fuit: gerens: milita et xpi
humilitate formatus: hi sunt lapides viui: ex quibus altare fit: vt offerat ie
sus super eos holocausta et sacrificia salutis.

Sed adhuc dcerit qō hic oibus adiçiat ihesus. Scripsit ingt ihesus super
lapides altaris deuteronomiū legē moysi et. Qđo ät b potuit facere. Sz
nouiter ihesus i lapidib' viuis et integris scripsit deuteronomiū. i. hāc legē.
Ubi ipse ait. Dicti ē antiqs. Nō occides. Ego ät dico vobis. Qui q tra-
sāt fratri suo homicida ē et. Videz deuteronomiū qō scripsit ihesus i lapi-
dibus viuis et integris nō i tabulis lapideis: sed i tabulis cordis carnalib':
nō ātrameto sed spū dei viui. Ubi. Ed. n. ezechiel que legē nō hīt: natura-
liter q legis filr faciāt. Duiusmōdi legē si habētes: ipsi sibt sūt lex qui ostēdit
opus legis scriptum in cordibus suis et. Sed nunc p b q longmanr ihesus
deuteronomium scripsit in cordibus eorum qui integra fide et toto animo
acciptunt quasi integris lapidibus.

Quē. Qđo potuit super lapides tā magnā librā scribere et pmanēti-
b' sibi filius ifrl vsq; quo pscripsisset: nisi ie ihesus ñ dixisset multa mecū vt se
cūdā legē i cordib' credēciū figat qui ad altaris cōstructionē deputi sunt.

Omnisq; isr. Et ois israel et ppsyteri et iudices et scribe: prędebāt hinc
et illinc archā testi dñi et. archa testamēti dñi ē i q tabule legē manu dei
scripte fuēr: et circa hāc qui vere israel ē laudat nec ē longe ab ea: licuit ve
ro et sacerdotes in humeris suis eam portabant.

Quicūq; enim sacerdotali religione et sanctitate vigūt non soli hi qui

De lyra

cut fecerat de hierico. » Tūc edificauit ihesus. Hic 2ſtr ponit actus im
molationis et de victoria deo ēt ao agarēt: et vt mādauit moysi de benedi-
ctionib' et maledictionib' prout describit Deut. xxvij. ipleret. ‹ De
lapidibus ipolit. sic. n. describit in lege Ego ti. » Et scri. sup la. dei
le. moysi. nō ē intelligēdū qp testi fuerit ibi scriptū: sī vocē precepta ihe: pro
ut cōtinēbat ētā Deut. v. « Olo le ppo vt. qz sicut dictū fuit primo
Deut. xxvij. hebal et garizim sūt duo mōticuli ppinq; vallis ē in medio
in qua

solent in fide sacerdotali: sed magis qui sacerdotaliter agunt quoniz para
ti sūt omnibus. ipsi vero sacerdotes et leuite domini qui legem portant i hu
meris impēndo saliuti operę que scripta sunt in lege.

Et adhuc et. Sed et prohibuit et ydolatria fumgiri erant dimidij tu
pra montē garizim: et dimidij tupta mōtem hebal et. Qui sunt qui dimi-
dij locāūt tupta mōtē ga
rizim et qui sunt dimidij
q iuxt salutar: nō tamē
potuerūt tupta mōtē ga-
rizim mederi: sed incre-
dūli tupta mōtem hebal,
adōc garizim benedi-
ctiōez habet. Adono he
bal: maledictiōes q pre-
catoib' imminēt. Sta-
tuerāt enim sicut scriptū
ē i deuteronomio. vi. tri-
bus ad benedicēdū i mon-
te garizim. ruben. Gad. et Aser. Zabulon. Jssachar. Joseph et be-
niamin. Sex vero ignobiliores ad maledicēdū:
i quibus ē ruben: q adhē-
sit cubile patris a zabu-
lon q ē vltim' filiaz lye.
Ego video duas ēe, spēs
eoz q p fidē pperant ad
salutē. Una eoz qui pro
missionē celestiū cupidi-
tate sacrifi simo studio
mūdē ne vel minima bti
tudo eos ptercat: detesta-
bātes nō solū bñdictiōez
capitālē et effici i pte sorz
sanctorū: sz semp adhēre
re i cōspectu dei. Alij ve
ro et si tendūt ad salutem
nō tā amore bñdictionis
vel promissionis q ne cāt
in gehennam. Quasi di-
cant. Sufficit mihi non
ire in ignem eternum si
expelli in tenebras exte-
riores. Similiter ergo illi
qui tupta montez garizim incedunt: qui ad benedictionē electus est illos si
gnificant qui non metu pene: sed benedictionis et promissionis desiderio ve
nitāt ad salutē. Illi vero similiter qui tupta montem hebal meedūt: i q ma
ledictiones priolate sunt alios indicant qui metu pene et supplicii cōpulsos
legē venirāt ad salutē. Nobiliores adt sunt illi q ipsius boni et benedictio-
nis desiderio bonā agūt q qui metu supplicij. Scelus adt ipsius ē q pōt
er omni populo huiusmodi mentes diiungere: et alios statuere in monte ga
rizim ad benedictiones, alios in monte hebal ad maledictiōes: non vt ma-
ledictiones acciptant: sed vt metuentes posterioz ea maledictiones: et penas
peccatoribus constitutas: caucant eas incurrere.

Post hec legit. Adam. Refert: qz legit ihesus omnia verba legis be-
nedictiōis et maledictiōes et. Ego arbitror: q si qñ legit nobis moyses et
p sē am dñi velamen ifc amouet: et lapem' intelligere et obligere qz ler. spi-
ritualis ē. ihesus dño legit legemez hoc in auribus ppli recitat: percipiēs ne
squamz occidentem ifam: sed tenentes spūm viuificantem: legit ergo
ihesus nobis legem: cum legis archana reuelat. vide. Nos adt similum xpi
habemus vt sciamus que a deo bonata sunt nobis.

Nihil er bis. Nō erat sermo et hic q mīsauit moyseo qđ nō le-
gerez ihesus in auribus totius ecclie ifl: addidit ē enī mulierib' et ifantibus
et peregrinis. Nouit enī ihesus nf aures ee ptez illas carnales de quibus ait.
Qui hz aures audiēdi audiat. In hīs ergo auribz legit ihesus legē. Et ex-
go sep̄atim intelligam' mulieres et ifantes et proselitos: et eos velut ītelligēs

Nicolaus

in qua erāt sacerdotes ēt archa: et media pz populi erat i mōte garizim:
vt dicit b. et media pars eoz erat tupta mōtē hebal. et hi tupta qrnō erant
i similitudinibus illoz mōtiū: i delectibus: vt melius audirēt sacerdotes q
erāt i valle media pendentes benedictiones versus montē garizim: et ppli
ter et ille respōdebat amē. et maledictiones versus mōtē hebal: et populus
dixit pplo. Nō ē intelligēdū qp iosue pprie loquendo bñdicere ppīm: qz bi
ppmet ad sacerdotij officiū: sed impecatus ēt bona ppio tāq; precepto ppli
q Post hec ie. ola ver. hic: et ma. nō p ii ii p sacerdotes: et
omni multitudine ifrl qz sup ois cadebāt maledictiones si trāsgrederētur le
gē: bñdictiōes si ēt obseruarēt: sz q hi Deut. xxx. et. xxviij. C. IX.
Ubi audisti. Scripta deductiōe hay hic 2ſtr describit ti-
q mea circūstātia ppli. Er hoc ät timore aliq se cōgregauerūt vt
possēt melius resistere. de qbus pelo agit. Aliq vero cogitauerūt

quandas etc sentiamus noticiosa in magna nomo sunt etā ligues vbem
lia vale: vicinus ejus. virie sortie' sunt. nradi ebei. de quib' alc plectuz
ett adi solidus cibus et. quib' vestis pura at: q nō hs masculi aut rupti. Ec
vero quos mulieres ediderūt. proselytos q appellat inteligamus eos et q
adhuc facie indigent vel etā infirmi vt misericordia obtineāt' vbi. Sic ve-
ro alia simul ecclesia assi
pientes: viri intelligunt
qui in omnibus perfecti
sunt armati contra alte
rius inimici. mulieres ve-
ro qui nondum et si quae
vitia sunt garrit sed mi-
nimum exemplo fortiolo
qui sunt de capite. Lo-
qui ent mulieris vir. Jn
fidei vero erāt qui susp
fide fidelem facie exhor-
tico nutriūtur. pueri. et
catechumini vel q si fo-
dari fidelibus studeāt.

C. IX.

Congregati et.
Adam. Et hic q ge-
sta sunt vbi vsq; bella et
trophea ppliantur: ge-
stie etiā hec i qbo vetus
testamēt armis contra alte
rius inimici. milicia

bis fcate debet bitetice: nō poſſimus inire fedus vobiſcū. Et ſi li ad iofue. Serui inquiūt tui ſumus. Quibus iofue ait. Qui nā eſtis aut vñ venitis? Reſpōdūt: De tra lōginq valde vēerūt ſer[illegible] tui huius noīe dñi dei tui. Audiui[illegible] mus enī famā potentie eius cūcta que fecit in egypto: duobus amorreop regibus trāſ iordanē hēsebon regi abdon: et og regi balan q erat i aſtaroth. Dixerūq nobis ſeniores: et omnes habitatores terre noſtre. Tollite in manibus veſtris cibaria: ob lōgiſſimam viā: et occurite eis ac dicite: Serui ue ſtri ſumus fedus inite nobiſcū. En panes quādo egrēſſi ſumus de domibus noſtris: vt vēiremus ad vos: calidos ſūpſimus: nūc ſicci facti ſunt: et vetuſtate nimia cōminuti. Utres vini nouos ipleuimus: nūc rupti ſūt: et ſolati. Ecce ſtes ꝑcalciata q̄ buſ iduimur: et que habemus in pedibus ob lōgitudinem longiſſime tricte ſūt: et penē conſumpte. Sūſceperūt igitur de cibariis eōrū: et ō dominī non interrogauerūt. Fecitq; iofue cum eis pacē: et iniit fedꝰ polliciturꝰ ē ut nō occiderent. Pa ctes quoq; multitudinis iurauerūt eis. Poſtq; dies ſi tres eminū federis audierūt q̄ in uicino bitarēt: et inter eos futuri eſſent. Do uertēs caſtra filij iſrael: et uenēt in ciuitates eoꝝ die tertio. Quarū hec nomina ſunt. Gabaō: et cephira: et berothe: et cariathiarim: nō pepercerūt eis: eo q̄ iurāſſent eis principes multitudinis i nomine dñi dei iſrael. Murmurauit itaq; oēs ꝯ ſingulos cōtra principes: qui reſpōderūt eis. Iurauimus eis i nomine dñi dei iſrael: et ideo non poſſumus eos contingere. Sꝫ hoc faciamus eis. Re ſeruentur qdē ut uiuāt: ne cōtra nos ira domini concitetur ſi pe iurauerimus: ſꝫ ſic uiuāt: ut in uſus uniuerſe multitudis ligna cedāt atq; cōportēt. Quibus hec lo quūtus uocauit gabaōitas iofue: et ait eis: Cur nos ḋcipe fraudꝰ no luiſtis: ut diceretis: procul ualde

habitatis a nobis: cū i medio no ſtri ſitis. Itaq; ſub maledictiōe eritis: et non deficiet de ſtirpe veſtra ligna cedentia: aquasq; cōportātes in domum dei mei. Qui reſpōde runt et nunciatum eſt nobis ſer uis tuis: q̄ promiſſit dñs deus tuus moyſi ſeruo ſuo vt traderet vobis oēm terrā: et diſperderet cunctos habitatores eius. Timuimus ergo valde: et pereuntes animabus noſtris: vbi terrore compulſi: hoc conſilium iniimus. Nunc autem in mānu tua ſumus. Quod tibi bonū: et rectum videtur: fac nobis. Fecit ergo iofue ut dixerat: et liberauit eos de manibus filiorū iſrael ut non occiderētur. Decreuitq; i illo die eos in miniſterium cūcti populi: et altaris dñi cedētes ligna: et aquas cōportātes vſq; in preſens tempus in loco quem dominus elegiſſet.

C. X.

Et cū audiſſet adoni
q ſedech rex hieruſalē q̄
ſoliscet expeſſet iofue bai
et ſubuertiſſet eam. Sicut n. fecerat hiericho et ſgi eius ſic fecit bai
[illegible] et ſgi eius: et q̄ triūphaſſet gabaō nite ad iſrael: et cōm federati eoꝝ timuit valde. Erāt enī magna erat gabaon: et vna regaliū ciuitatū: et maior oppido hai: oēs q̄ bellatores eius fortiſſimi. Adoniſ ergo adonisedech rex hieruſalē ſcꝫ ad obā regē ebron: et ad phiarā re gē ſ hiarimoth: et ad iaphie quoꝝ

regem ladhiecī ad dabyr regē eglon: dicens: Aſcendite ad me: et ferte auxiliū: vt expugnemus gabaon: quare tranſgreſſa eſt ad iofue: et filios iſrael. Congregati ergo aſcenderunt quinq; reges amorreop: id eſt rex hieruſalē: et rex hebron: et rex iarimoth: et rex lachiſ: et rex eglon: cūq; omnibus cūbis ſuis: et caſtrametati ſunt cō ra gabaō: oppugnātes eam. Habitatores autē gabaō: vbi ſciē miſerūt ad iofue qui tūc mo rabatur in caſtris apud galgalā: et dixerūt ei. Ne retrahas manū tuam ab auxilio ſeruoꝝ tuoꝝ: aſcende cito: et libera nos: et ſaluos ꝑ fidiꝫ. Conuenerūt enim aduerſum nos oēs reges amorreop qui habitāt in montanis. Aſcēdit itaq; iofue: et galgalis: et oēs cum eo bellatores: cūctiq; fortiſſimi. Dixitq; dñs ad iofue: Ne timeas eos. In manu enim tua: tradidi illos. Nullus eoꝝ ei reſiſtere poterit. Irruit itaq; iofue ſuper eos repēctina nocte: aſcendens de galgalis. Et cōturbauit eos dñs a facie iſrael: cōtri uitq; plaga magna i gabaō: ac perſecutus eſt eos per viā aſcēſus bethoron: et percuſſit vſq; ad aze cha: et maceda. Cūq; fugerēt filij iſrael: et cōm i deſcēſu bethoron: dñs misit ſup eos lapides magnos de celo vſq; ad azecha: et mortui ſūt multo plures lapidibus grādinis: q̄s quos gladio p cuſſerāt filij iſrael. Tūc locutus eſt iofue dño i die q̄ tradidit amorreū i ꝓſpectu filioꝝ iſrael: dixitq;

thanc ergo diem quotidianum ordinem naturalem quia non prohibit.

Dñs contra gabaon. ¶ Adam. Volumus ñ possum⁹ offendere quo modo phi nolet ictus ipe geri auxiri luce: ⁊ mateof lecerit dñs: vel ꝑ ꝙ lunt dolum vel ꝑ imperiu dei arcuari virtutē. ¶ ergo saluatoꝛ aduentū suū ne ut ecclā penitꝰ ipse ait. Penitentiam agite. appropinquauit enī regnū celoꝝ. Sed ꝛettundit ⁊ repotit dē obstinatio mentis dicens cum de ꝑ ter tūnē genuā ꝑ ꝙlm dolum posse cōtra celestē ire ad cū. Deus a me ꝛe. n. gl. d. i. ꝛc. Dum ꝙ pa tema potestatis ꝛplcat ⁊ cōfla creaturis ꝑmitta do genū iz ocu: vt tandē eis tñ ad timoꝛ deꝛ dicat: ꝛ dicā ꝓdicē ⁊ dicet ocul⁹ nr⁹ ꝛ ꝛ ꝛ

Ele cum au. Adam. Duo scripturas ab
q adhuc christi cū legere israel fidem carnē: non l eis intelligēs ni
si bella: q figuras effudūt: ad ecclesiā scandal. q dic sub exēplo scribit. inq
dimembrat patrem. Sed postq̄ peccatis ista christi fidem humanā mu-
tauit cum ipse sit pax nostra q pacem docet: bellorum q̄ cui
reddit animū si ab ea
hostis peccata. C. vicia
propellantur adeo fidēs
in ecclesia: vbi christi le
gentes tha. armantur et
constituntur ad pugnam
fidē contra hostes qui de
corde nostro procedūt ex
gitationes. f. malos. figu-
ras. facta testimonia. bu
stumodi vt nullum reli-
quamus qui latuus sint
vel qui reliqui: bis emp
victis vincamus etiā ac-
cras percutiatis q regno
suo q̄s iter nos supra vi-
cinum fideles locauerit
depellamus. Superius
rex hierusalem congrega-
uit secum quatuor reges
contra istum alia istaec: et cōtra filios israel. Vnde sit q vnus. iiij. congregat
sunt. v. sed multitudinem nimiam. vnde. Ut autem audiunt tabin rex afor
misit ad iobab regem amorreorum. c. Videa quanta aduersus iesum et
vel populum cōtrariarum virtutum obstantur examinabi enim vene-
nos amor adhuc christi quieti et suum animas possidentes regnabunt.
Sed vbi gratia et misericordia saluatoris apparuit et pie et sancte viuere do
cuit vel liberatem suam et imaginem dei anima quoq̄ insoluat: hac de
causa antiqui possidentes ad pugnam prouocant: et si opprimantur pauci
multo plures consurgunt: in malum conspirant: et si fedifi vigi fuerint
alii nouissimi erurgent et forte quanto magis augetur populus dei et mul
tiplicatur tanto illi plures ad oppugnandum conspirant: primus omnis
et auctor belli qui ceteros ad contaminationem inuitat: ipse est tabin rex afor.
Tabin adit interpretatus sensus vel prudentia: de hac scribit esaias: et indu
cam super te sensum magnum principem assyriorum: qui dicit mea virtu-
te faciam: et sapientia sensus mei auferam fines gentium et. Serpens q̄s

Nicolaus

ia fuit Ibglior q̄ fuit sub iosaeto q̄ de i terra: nō fuit ire: et postea tā lōga
dies vt dicit. Sed occurrit vi dicatur q̄: de die sub exēplo scribit. inj
Reg. rr. c. Ela. rrviii. q̄ sol retrocessit dece lineis vel gradib⁹: quos desi-
gnant decē horē sm cōmunioz opinionē. Ad cui⁹ solutionē q̄ dicūt alig
q̄ sol retrocessit subito. r ideo dico nō fuit augmētata nisi vñ decq̄ horis
quas sucessiue redit ad locū vñ retrocesserat. r vltra⁹ vsq̄ ad occasū de-
scendit p quas horas q̄ decq̄ hore dicī trahere ab quādo sol retrocessit: et fs
Illa dico artificialis de qua est sermo: fuit vñ. xxii. horaz: dico autē sub
iosue fuit. xxiii. horaz q̄ sol stetit Immobilis spacio vnī⁹ diei artificialis: et
postea cursu suo naturali iuit ad occasū: et sic illa dies fuit duplicata. Bs
q̄ exēplas quesiuit signū notabile ab olim: vt vī. iij. Reg. xx. ca. et Esa.
xxxviii. Et magis fuit notabile signū solis retrocedendo sucessiue: q̄ ma
gis notū plurib⁹ q̄ si retrocessisset subito. Ideo dicit aliq̄ q̄ hic linea: ho
rologio achaz facerunt vñ vna hora: r ideo sol retrocedendo decem lineas
successiue: et redeūdo ad locū vnde retrocesserat fecit vñ decem horas: et
sic idem habet quod primū q̄ dicit sub iosue fuit lōgior duab⁹ hora. Alii
vero imaginātes dicūt Dionysij dicunt q̄ dies sub exēplo fuit longior:
dicit enim Dionysius in epistola ad Policarpū q̄ dies sub exēplo fu-
it fere triplicata qm̄ defecerūt vñ hore quatuor q̄: sm ipsū sol pcessirat de
exiente in occidentem p decem horas: et retrocessit successiue p decē horas:
et p decē alias redit ad locū vnde retrocesserat: et vltra pcessit ad occidēte
p duas horas: et sic dies artificialis fuit augmētata. xx. horī: et sic fuit. xxvii
horaz. Illa aūt que fuit sub iosue. xxiiij. q̄ illa dies nō fuit nisi duplicata.
Ad illud aūt q̄d ꝑ in hoc loco. Nō fuit ante: r post tā lōga dies vt dicit. c.
dicit q̄ hoc relatū ad tps in quo iosue scripsit libri. vñ: q̄ post victoriam
pdicā vixit longo tpe: et liberi vñi scripsit circa finē vite sue: et vltra ad tpe
illud non fuit tā longa dies ante victoriā: vñ dictū neq̄ post: per hoc tñ fi q̄
cludit⁹ quin dies sub exēplo que fuit postea fuerit lōgior. Si q̄ bo nō fi tu
timent dicta sacre scripture q̄rū ē posthodie: quē absolute dicit hic q̄ nō fu
it tā lōga dies ante neq̄ post. Dico nō obstāt⁹ posteriora pōt dici q̄ dies
sub iosue fuit longior: q̄ vt dictū ē supra. iiij. capitulo illi ad quē dicitur hodie
nē decima die mēsis primi: q̄ apud hebreos incipit a ꝑma luna mēsis ꝑdi
quinti equinoctio vernali: r quarta decima die ciuitē mēsis celebrauerunt
pascha: r postea sqēt. tercio obsederūt hiericho: r postea milerūt explora-
tores ad ciuitatē hai: postea bellatores cōtra ciuitē q̄ deuicti fuerūt ꝑpter pec
cata achan quo depabēlo r quinto postea operati hai r habitauerūt quib⁹
pacte venerūt gabaonite r obsederūt fuerūt filij israel: ꝑpter quā obsi-
dionē quas regio obsedit eos r iosue ab eis rogatus venit ad liberā
dos eos pugnādo cōtra reges pdictos: in qua pugna fuit statio solis: vt
patet ex pcedētib⁹ in tot aūt r tāta agēdis vñ r prouidētiā pōt dici q̄
fuerit tempus ab equinoctio vernali vsq̄ ad mediū tanū vel circiter:
ele ꝑ duo artificialia hȝ. xviii. horaz: r tunc fuit duplicata vt dictū est:

in parabilio fuisse scribitur prudentia omnium bestiarum. Et vellem lui
quātia prudentes fuisse dicūtur, alioz vero interpretatur aula. Et ergo
omnis terra aula huius regis qui est sathanas. Vnde in euangelio scripsit
est: quia est forma in aula sua fecerius dominos: vsq̄ueo veniat fortior. q
ipsum alligat r auferat que possidet. Hic nūtiat ad iobab r ad regem ma-
ron. Iobab interpretat
humiliatio: maron amā-
ritudines. Mittit q̄ Sa-
bolus ad illum virtutes
humiliacā. Mittit q̄ ia-
bolus ad illum virtutes
humiliacā quē amaritu-
dinem rei eius quo auc-
re. f. omnes amaritudines
misterio mortalibus inū
guntur: quarū. f. gene-
ra pecan. Nihil. n. ama
rius peccatore si quidē
dulcia vocantur in pri-
mis. vnde Salomon: in
nouissimis fellē amarū
inuenies et. Iustitia ve
ro in primis amara vide
tur: in fine melle dulcior
cum virtutis fructum at
tulerit. Mittit ergo iabo
lus ad iobab inimicum
amaritudinis regem. Mittit etiam ad regem symeon qui interpretatur
audiens: et audiuit vero duplex est vel cum audit deus hominem vin-
dē: et symeon patriarcha nomē accepit: de⁹ preces manis et exaudiuit:
vel cū percepit iabolī homo erauduit victōs. Si ꝑdēs adoratoris me
tiot dabo b ola. Sed q iesum sequit dicit ei: cibum deū adorabor: illi soli
seruā: audiunt illū q sunt ex parte ciuo. Sicut ille symeon q illū audiēs
venit ad pugnam cōtra iesum. Mittit et ad regem ziph q interpretat colo
fluit imitatiue. f. Mirandū enim est q̄do fluunt omnia que sunt hui⁹ mū
di: q apud fideles manēta putant. Sed alle cōsiderat rerum rationem et
omnium mundanorum transitum: dicit quomodo fluit.

Vocat autem contra filios israel zabolus etiam eos qui contra sidonē
magnam sunt. Ego quidem in locis sidonis aliquerient mecarios. Mon
operi vnus esse sidonos vnam partē: et alii magni qui ad terrenū p-
tinet locū. Sed sidon interpretat venatrix: vel venatores q demoniū. qui
multe differētie sūt: qdā sūt venatores i magnis potis: alij i parui. Lus

De lyra

et per cōsequēs fuit. xxvi. hexarū. dico it sub exēplo fuit. xxiii. hexarū ad
plus: vt patet ex supradictis: et sic videt q̄ sub iosue fuerit multo dies. Ad
cuius intellectū ē sciēdū q̄ ēstio est de quantitate diei artificialis: et de eius
augmēto. q̄ dies augmētati sub iosue et exēplo fuerūt artificiales. quan-
titas vero diei artificialis variatur sm diuersitatē climatū et sm approp-
quationē maioz ad solsticiū estiuale et hyemale: et ꝑ hoc in ei⁹ artificialem: sm ho
ras naturales habet aliquādo plures: aliquādo pauciores. In tercio vero
climate dies maximus scilicet quādo sol est in solsticio estiuali habet. xv.
horas. longissima vero scilicet quādo sol est in solsticio estiuali hȝ. xviij. ho
ras naturales habet aliquādo plures: aliquādo pauciores. In tercio vero
climate dies maximus

et. Pōt eſt n.qui permiſit victa in nobis ⁊ regna peccati. Ipſe etiam ꝺeꝰ ſtuꝰ ola ꝙ pepet moyſi in lege ſcꝛiꝑt. vocāc. mitit deus filiū ſuū factū ex. m. F.CL.vſc. Ola.n.ꝙ lex mādauit ſpūalit: vt nos redimeret a maledicto legis q ait. Mlea vos ſeruare iuſtificationes meas: & adimplere.

Sicut precepit dominus moyſi ſeruo ſuo: ita fec mo ioſue. nō pretēdit eſt ꝙ

dentes. q. nullū vitium in creaturis tibi tradig ꝺemōſtrāt: deus hoc nō creauit. Quāt adhuc hoc exiſtimant q̄ ꝺeum ſuiſſe crudelē: ideo veteris te. vcp ꝺeum ſuiſſe auctor. eudem voluntatem gerē. le de operibus ꝺei. q. de peccato bellum indicant. mōſtra quoſq; dign⁹ ⁊ magnū poſtea ma ti eſt cātari deſcribunt; ⁊ mōſtroſa mentiunt.

Non fuit quicq̄ quod ſe nō trā. h. ſſ. ſtu gis. Quare ꝙd hoc vcp ſit: cuꝰ nec poſſet tempo re iuſtiſſ nec regnū: ꝺeo olino illaqꝫ ſpiꝝ gemā cuitates capet potuerit betrei. Sz aut ſic intelligēdum ē: ꝙ ad nullā ciuitatem bellādo accēſſit ioſue ꝙd nō aperit aut erat nulla ciuꝫ capta eſt: ſed ꝙ ꝫ in regionibus ſupra memoratis fuerāt.

Enumerat autē ſunt. n. regiones in ꝙbus fuerunt ciuitates: de quibus facta eſt ita ꝓdatio: ⁊ omnes

Ad imā. Et accepit ioſue oēs in bello q erāt ad bellū. Supior. n. oībus ē ioſue q̄ p ꝺeū facti ē vt ꝓtarēt eos: ⁊ occurrerent ꝓra ſtrā ei in ꝓlio. Nō ꝺnt q̄ aliquos acceꝑit ioſue i bello: ⁊ aliquos nō: ſed ccpit oēs ⁊ ꝓcomit. Oēs n. ſpeciēs peccati purgauit ꝺño ioſue: oēsq; ꝺeſtruxit. Oēa. n. erāmus infirmitate carnali: et ramos. ſcruientes variis ꝺeſideriis: et quibuſlibet peccatis. Omnes ergo occidit ioſue qui exierāt ad bellū. ſuperi. oz. n. oībus ē ioſue ꝺei. ſ. ꝺei ⁊ ſapiēcia ꝑdi. vſ. paulus ait: ⁊ hec q̄dē fuiſtis ſi abluti eſtis ſi iuſtificati eſtis in nōie ꝺñi nr̄i ieſu xpi. Sic ꝙ oēs ccpit ⁊ ꝓcomit: q; ꝺeſtm facta ē. vt ita ꝺiceret cor cop ⁊ occurrerent ei ꝓtus ⁊ ſtrā vt ꝑ ꝺeū ſuperarent: nō. n. nō venīt inimicus vincere q̄ peccata oparit in nobis: nec ꝓuocāt ad pugnādū: vel ad ꝺimicādū interfici nō ꝓhibet nec exterminari. Jō eē ꝺo ꝓmittēs animo inclinare: ꝓpe modū aduerſarios ſtutos: vt venīt ꝓra nos i ꝓlium: vt vincamus: ille pcauit vñ māſt vt infinitus eē numerus caꝫ: ꝙ ſingulos pene hoies aliq; ſunt ſpiritus qui ſtuerla pcrationē gerere moliunt. Eſt ſpiritus fornicationis: ⁊

ſūo ebdo q irrigat egyptū vſq; ad termios accarō 2tra aglomē terra cananeop q i quīq; regulos philisthiim dīdit: gazeos ⁊ azotios ascalonitas: getheos ⁊ accaronitas. Ad meridiē vero sunt eui: oēs tra chanaā: ⁊ maara sidonio rū usq; afeca ⁊ finios amorrei ciuiq; 2finia: libāi quoq; montis libani ⁊ baalgad sub monte hermon donec ingrediaris emath. Omnis q habitabāt i mōte a libano usq; ad aq̄s masserephot uniuersis sidoniis. Ego sum q deleb

ſ idoneus, i. unusquisq; secundum suum ordinē. Omnes autē a deū possēt ingredi ad ipsum nisi per eum qui dicit. Ego sum ostium.

dbati oēs mōtē hermō ⁊ uniuersas balan usq; ad salecha: oē regnū og i balan q regnauit i astaroth ⁊ edrai: ipe fuit de reliquijs raphaī: percussos eos moyses atq; deleuit. Noluerūq; dūpdē filij israel gessuri ⁊ machati ⁊ bitauerūt i medio israel usq; i p̄nē diē.

ſ Ego sū qui sum: sic dic filijs israel: qui est misit me ad uos. Hoc est. n. qđ dicit. Ego sum qui sum. Ego sum qui sum. Ego sum qui sum

Nolit qđ locutus sit dñs ꝛc. Adam. Noc est qđ dixit dña. Si crederet moysi audiens ꝫ mihi: de me. n. ille scripsit de me vero. i. Caleb q̃ ē coe orat. & cred. l. n. qđ de eode scripsit moyses: qđ ego scripsi scripsit.

Sic valeto ꝛc. Vulg. n. nō valet ꝫ in plurib⁹ ꝫ in pterita ꝫ in nouis ꝫ in veteribꝰ codicibus colligim⁹ ꝫ i lege. Noc q̃ ē qđ nō dicit valere ꝫ fuit

Nolite dicere illi ad moysi: qđ i veritate ꝛchabit my sterium coe vigilie valet.

Da ergo mi. ꝛ. i. largiri humile mihi: hoc est tanq̃ rogantis non ꝫ exactoris quo sunt ei gratior magne ꝫ munifice qđ diuitoꝝ munitas occupat sapiciaꝫ ꝫ dotrinā mundos in quibus ꝛchabitant tenebi.

In quo enim uchem sunt ꝛpes. Adam. Ei ubiq̃ ꝫ muri sunt ipsi rū dogmata ꝫ phylosophi ꝓpō ꝛ ꝓpos alienabit hoc quoq̃ ꝫ diuine legi ꝛtraria. Illa quoq̃ sunt cui tates munite ꝫ i mōtib⁹ collocate: q̃ heretici scripturaꝝ allenabꝫ volut i alijs mōtib⁹ locis. Mas ciuitates q̃q̃ lapides ver bū veritatis ꝑficiens ꝛstruxit: vbes mūdi act ve ritatis ariete labuerūt.

Ergo sapientissim⁹ caleb allubo anre. Josue ꝓmit te ꝛ pl⁹ valē ad ꝓlia: nō possit ꝓmitti sibi facultas ꝛ ostendit: ei dilectꝰ ꝛ fidelis ꝓ veritate fidei ꝓmit vt subuertant ola q̃ stultis allectꝰ ꝛstruit:

Et ne. ccl. a. ꝛ ē Adam. nō ē ꝑ scripti i distributōe moysi: i distri

buēe ꝛtu. Si ꝫ vis dign⁹ effici q̃ hōtrate ꝓ Xpō a ꝛtu. Q̃ ꝛte ꝓ⁹ ola dū ta sunt ei i pace ꝛtillet: vt ꝫ carnis cue terra vocat⁹ qt ceslauit terra a bellis. Et ꝛt ꝫtumdo sit ꝛt scripture quot ꝓtes ecclie q̃ appellant i ecclesiaꝝ ꝛtu⁹ tudc: vnc ith nolant. Et ꝛt it igt finem sū ꝛtu⁹ ꝛtudis ꝛtis plenā ecq̃ a finib⁹ idumee ꝛa ꝛtro fin: ad occidēt. Et ol ꝛtripsit fines ab occidente ait. ꝫ ab ꝛtra ꝛte mare ꝛtili. Septentriōē ho ꝫ meridiē reticuit. Fines ē iude. Primi sunt ide mee finib⁹ ꝫ terrena ꝛtat ꝛtat: post terrena ꝫ ꝛtatis sequunt fines hereditatis ꝛtis. i. ꝛtpraui delicto ingt fin. i. ꝛtpraui ouil. post ꝛtpationem ergo sequunt fines hereditatis iude. Dicens ꝛ occidūo nolant vicina loca q̃ supra dixim⁹. i. confinia. Vallis quoq̃ ego pti vicina occidentalibus partibus designat ꝫ a dexteris ē ab occidente. Ab oriente vero cingunt sinea mari salso. Post ꝛ a collibus inquit q̃ tendūt ad occidentem ꝛ inde ascēdit ab occidente vsq̃ ad cadesbarnee ꝛ sic ꝓcedit ab occidēte ad cadesbarnee ꝛ sic ꝓcedit ad ꝛtra ꝛtes. Intrabit ꝛt ale ꝛtupoē quēdā sensus ibi gere. Si ꝛtt xpi nō ꝛtstitere ꝛtu fidei quāto magis to ꝛtuo pertinentia ꝛ carmi nis validioꝛ ducēdā cre dim⁹: quācūq̃ scripture sancte vel sermonuꝫ vel nolūꝫ appellatiōem. Sicut. n. apud ifideles ꝛtle virtutes audiētes illa no mina assumentia vdt ope rā in hoc ad qđ inuocari se ꝛt illo: vel q̃ illo nole sentiāt: ꝛtofficij fuit rē cui se mācipauerint ꝛtplentes multo magis ecclesie virtutes q̃ nobiscuꝫ sunt ꝛtdoter accipiāt: si nra scripture ꝛ hoꝝ nominū appellationes velut carmina q̃dā ꝛ ꝛtcantādo ꝛt ore nro ꝓnūt⁹. Et ꝛt i. n. ꝛtla nō intelligim⁹ alle virtutes intelligāt: velut carmic q̃dā iuuāt: ꝛ adiute nobis: ꝛte auxiliū delectē. Nō ꝛtlā. n. circa nos: ꝛt ꝛtra nos diuine ꝛtu tis ꝛtt: ꝛtli. Dicit alia mea vbi: ꝛ ola ꝛterica mea nomē ꝛtli ꝛt. i. ola q̃ ꝛtra me ꝛtt. Et ꝛtat ꝫ multas ꝛt ꝛtutes ira nos ꝛtgb⁹ alias nras vel corporū cura cōmūla ē. Et ꝛtl ꝛt ꝛtt scripture legūt a nobis ꝛ delectāt: ꝛ validio

rem ergo nras obligāt ꝛtdelij ꝛtlius nr fine fructu ſtr. Bella ꝛtli mpli. Et ligatu loquim⁹ ꝛ ipōs nr ꝛtt: ꝛtlius ꝛt nr fine fructu ſtr (ſt ad ſactificā. Alter⁹ nr fine fructu ſtr. Jude. n. ꝛtratus ꝫ alie nre ꝛtdotrine ꝛtt: ꝛtli ta ſct ſcripture ꝛtcolunt vnius ꝛ ꝛtbnātis⁹ ꝛtcos ꝛtt. C. vbera ꝛtra ꝓtrie⁹ ꝛtt cor. Ipe ꝛtt ipōs ꝛtt. i. humil

Et ſcdm ꝛtt ꝛtt ꝛtt ſcdm ꝛtt ꝛtt ſcdm ꝛtt ꝛtt ſcdm

filia. i. tribus iuda peperit me in extremis partibus: hi in medio filioꝝ iuda nascor: p̄ferens ifg̃ peregrinum nomini vestro et ciuitati integre. Quem. n. alii pugnam erat illigere tantum beneficium nisi caleb q̃ solus saluator est ab ista de egressu militie armatoꝝ q̃ exierant de egypto? Et ipsum opus accipere in metropolim. Ibi vocat ei Josua ciuitatem arboꝝ metropolim quę dicitur cariath arbe. i. ciuitas arboꝝ. Hebron autem metropolis est Cananee. Et ipse Caleb tres filios de ciuitate illa eiecit. Vnde et Josue xiiii. Dedit autem Caleb filio Jephone Cenezeo partem in terra Juda iuxta imperium domini. Dedit inquam ei ciuitatem arboꝝ patris Enach: ipsa est Hebron: delenitusq; ea Caleb tres filios

† frater meus extra consilium

i. hic consilio omnes ex illa gente damnabit et extra consilium sunt. † sic ex Hebreo. i. persequens vel subpeditans qui supra i persequi narrata, Enach Sesai † Ahyma † Tholmai de stirpe Enach: atq; inde progressi

† que interpretatur loquela.

venit ad habitatores Dabir q̃ prius vocabat Cariathsepher. i. ciuitas † unus earundem ipsorum vel specialiter sic dictus

litterarū. Dixitq; Caleph. † Qui

† ciuitati Verū Hiero. i. veteris testamenti.

percusserit Cariathsepher † ceperit eā: † legis. i. in Hebraico.

dabo ei Axam filiam meā vxorē.

† otho vel responsio dei ut. Cetera respondet † ar thanez reperta.

Cepitq; eam Othoniel filius Cenez fr Caleb iunior: deditq; ei Axam filiā suam vxorē. Quę cū pgeret

Secundus schisma. i. frater sine consilio. Frater. n. est filius eiusdem qui sine consilio genitur. Quid. n. tam sine consilio est q̃ relinquere deum qui non fecit: et sequi deos alienos quos nos fecimus. Tertius error est scisma et thadaminaz est populum vel suspensio aq; nouissima huius erroris ruina. dunt in precipitium: et in profundum inferni hos gentilitatis scisma

filioꝝ Enach venit: arripiebat abscidit ter que eius ymaginez vere dei et creatoꝝ omnium predicat.

Et inde ascendit ad illā ciuitatē Hebron, et vocat. Sicubi peregrinę ciuitatis: Hebron autem prius cariath arbe dicebat. Cum autem ingressus esset Caleb ciuitatem illam: dedit ei Axam filiam suam vxorem. Quę cū pgeret

simul: suasit ei a viro suo vt peteret a pre suo agrū: suspirauitq;

† gentium populo de quo dei clamat et adducit mala.

sedēs in asino. Cui Caleb: quid habes inquit? At illa rndit. Da mihi benedictionē. Terrā austrālē et arentē dedisti mihi: iunge et irriguam. Dedit itaq; ei Caleb irriguū superius et inferius. Hec est possessio tribus filioꝝ iuda per cognationes suas: ciuitates ab extremis partibus filioꝝ iuda iuxta terminos edō a meridie: Cabseel et eder et Jagur et Cina et Dimona et Jada et Cedes et Asor et Ithaziphethelē et Baloth Asomoba et Carioth hesrō hec ē Asor Amam et Molada et Asargadda et Assemoth et Bethelech et Hersual et Bersabee et Baziothia et Baala et Hasem et

filioꝝ Enach venit: arripiebat abscidit ter que eius ymaginez vere dei et creatoꝝ omnium predicat.

Et inde ascendit ad illā ciuitatē Hebron, et vocat. Sicubi peregrinę ciuitatis: Hebron autem prius cariath arbe dicebat. Cum autem ingressus esset Caleb ciuitatem illam: dedit ei Axam filiam suam vxorem. Quę cū pgeret

simul: suasit ei a viro suo vt peteret a pre suo agrū: suspirauitq;

† gentium populo de quo dei clamat et adducit mala.

sedēs in asino. Cui Caleb: quid habes inquit? At illa rndit. Da mihi benedictionē. Terrā austrālē et arentē dedisti mihi: iunge et irriguam. Dedit itaq; ei Caleb irriguū superius et inferius. Hec est possessio tribus filioꝝ iuda per cognationes suas: ciuitates ab extremis partibus filioꝝ iuda iuxta terminos edō a meridie: Cabseel et eder et Jagur et Cina et Dimona et Jada et Cedes et Asor et Ithaziphethelē et Baloth Asomoba et Carioth hesrō hec ē Asor Amam et Molada et Asargadda et Assemoth et Bethelech et Hersual et Bersabee et Baziothia et Baala et Hasem et

a peruersatione israel. Alii primo fratrem meum cultum accepto filium qz erexit ei mineri fratri filium fuit. Intelligēdū fuit: ita. vñ. auferet a vobis regnū dei. et dabit gēti facienti. f. c. Beleldam tñ aliud esse legit: cultus nunc p̃sonā vocat. Caleb: aliud Israz veteris. i. Cenez litteraz. Accepta ergo filia eius: ego frater eius iunior: adduco eam de domo patris sui. Quę cū veniret mecum sedēs super asinū. quem. f. soluerāt discipuli christi vicit ad patrē suū. Da mihi benedictionem tuā p̃ra accepit gonchiam superiorem et gonchiam inferiorē. i. politicationem vite q̃ nunc est et future et centuplum in paradiso scilicet vitam eternam in futuro.

Othoniel filius Cenez. Nota q̃ Caleb vocatur filius Jephone et othoniel filius eius qui est Caleb iunior. i. sanguineus.

Sedēs i asino. Bene. ara sup animā sedet: cum rationabilium carnis motibus alta prędet. Quę sessio ab p̃ce terrā irriguā petit: qz a creatore cū magno gemitu ḡrenda ē lachermaz gratia. Sunt. n. qui tā perperā libere p̃ iusticia loq. opposita cuncti indigne tribuere: ac deo fidei habere cū adhuc gratia lachermaz nō habēt hi terrā aridam et arētē habēnt. ab hac irrigua indigent: qz in bonis optibus possessio ipsius magni creatoris sunt: ex vt timeat supplicij vel amoꝛe regni celestis. mala etiā q̃ ante ppe-

De lyra

uit israel. et ideo nō ē veritate q̃ velint p̃ra legē vxorem accipere: pp̃ hoc alii q̃ cenez pr̃ othoniel fuit frater ipsi caleph: et dicit ei supra. xiii. ca. sic othoniel fuit nepos eius et p̃ filio nō fuit p̃ra legē q̃ accipere eius filiā qui tñ gradus in lege nō fuit phibitus. Ex alii othoniel vt hic frater caleph: hoc est eo mō loquēdi quo ioab vt frater abisahi. Dicit. xiij. q̃ erat nepos. vt p̃s videt. Potest etiā dici phabilius vt vult q̃dā othoniel erat frater caleph nō peccauit accipiēdo neptem fratris. nō. n. hoc erat p̃ legē nāe. vbi q̃ quidā argumentātur: vt dicti ēt argumenta nō vt valeret qz in phibitis gradibus antiqui irreuerētia nāe: vtpote qz ibi ignorāte fuerāt ille q̃ fuerunt. Ex ideo magis ē p̃ra reuerētiam nāe q̃ amittatis vxor nepotis sui: q̃ p̃ nepotis sui vxor auiculi. Jtē i lege moysi vir et mulier nō erāt ad partia in p̃ri q̃ bona ḡnaret virtus. et tñ nō legit q̃ fuerit phibiti matrimonii inter amitā et nepotē: q̃ et ibi fuerit phibiti matrimonii inter auiculum et neptē nisi aliunde innotuisset ex̄ plum. Quę cū pgeret sil finaliter est a viro suo vt. In hebreo hī: Quę cū pgeret ipsa est a viro suo. Et ut ipse ita vt dicit Caleph: ignorāte cuius filia esset. Ex ut alii dicunt frater eius debet intelligi q̃ caleph

¶ dolit cum filiis suis in sorte. Quod de pharaone dictum est mirabil poterit fit cum hic hebreus alius temporibus Scripta creditur quibus erant illa gesta narrata. Quid autem magnum dixi potuit quod prophetice dixerat cum potestas narrandi ¶ tacendi futura maiora ¶ magis necessaria, ubi agit ergo potestatem est. Sic interpretor qui auctoritate prophetie

ma de eternitate roboramus: sed vel inter alia ¶ sublimitat quedam parua vicia reincarnauerit chananeū viuere in terra nra obedimus. Quā ut tyburtinus effugiat qui hoc ipm vicii qd subigere nō possumus ad vltimū vnā tantū nre humilitter rogemus: vt de ic mōe in flammis vitia fontat ¶ in virtūe pira parua ¶ appent nem expugnat. Cui dñs cui suo scripsit Esto

ditur q̄s ad iosdanem de taphua p̄trans̄itq̄s contra mare in vallem harūdineti: ſūntq̄s egressus eius in mare salsissimus. Hec est possessio tribus filiorum effraim per familias suas: vbīq̄s separate sunt filijs effraim in medio possessionis filiorum manasse ¶ ville earum. Et nōn interfecerūt

† f̄ g non occidit ¶ interfecit? † separationi mali † in confusione.

†filij effraim †chananeū ‖ qui hi

‖ Ager vbi minima reperiunt et vicinitas in anime in humilitate habeant ¶ vita maxime germinatur.

tabat in gazer: habitauitq̄s chananeus in medio effraim vsq̄s i die hanc tributarius.

C. XVII.

Scidit autē sors tribui
c manasse: ipe enīs ē p̄mogenitus ioseph: machir p̄mogenito manasse p̄ri galaad qui fuit vir pugnator: habuitq̄s possessiōes galaad ¶ basan: ¶ filios filiorū manasse iuxta familias suas: filijs abiezer ¶ filijs helech ¶ filijs hesriel ¶ filijs sichem ¶ filijs opher ¶ filijs semida. Isti sūt filij manasse filij ioseph: mares p cognationes suas. Sālphaad vero filio opher filij galaad filij machir filij manasse: nō erāt filij sed filie: quaꝝ ista sunt nomina maala ¶ noa ¶ egla ¶ melcha et thersa. Steterūtq̄s i ꝓspectu eleazari sacerdotis ¶ iosue filij nū et principum dicētes: dñs p̄cepit p manū moysi vt daret nob possessionē i medio fratrū nrorū. Dedit q̄s eis iuxta sp̄m dñi possessionem in medio fratrū patris earū ¶ cecidēr funiculi manasse decē absq̄s terra galaad ¶ basan trans iordanē. Filiē eni manasse possederunt hereditatē i medio filiorū eius. Terra autē galaad cecidit i sortem filiorū manasse qui reliq erāt. Fuitq̄s terminus manasse ab aser machmata que respicit sichē ¶ egredit ad dexterā iuxta hitatores fontis thaphue. Erēnīs in sorte manasse ceciderat terra taphue: q̄ ē iuxta t̄minos manasse filiorū effraim. Descēditq̄s terminus vallis harūdineti i meridiē torrēs cīuitatū effraim: q̄ i medio sunt vrbiū manasse. Terminus manasse ab aquilone torrentis ¶ ceritus eius pgit ad mare: ultā ut possessio effraim sit ab austro: ¶ ab aquilōe manasse: ¶ ultraq̄s claudat mare ¶ p̄tingant sibi i tribu aser ab aq lōc: ¶ i tribu ysachar ab oriente. Fuitq̄s hereditas manasse i ysachar ¶ i aser: bersā ¶ viculi eius: ¶ iebblaā cū viculis suis: ¶ habitatores dor cū oppidis suis: habitatores quoq̄s ēdor cū viculis suis: si militerq̄s habitatores thenach cū

C. XVII. de lyra

dignitatem: q̄ iacob benedicens eis ꝓposuit ephraī iuniorē ipō manasse: vt habet Gen. xlviij. ‖ Ad alt̄ p̄mogenito manasse ¶ Adeo elegit sibi partem in terra primo acquisita p moysen. ▷ Salphaad vero. Hic describitur sors dimidie tribus manasse. ¶ primo q̄tum ad mulieres: respondum q̄ terra fuit diuisa p̄s capita virorū qui egressi sunt de egypto: inter quos fuit ille salphaad: qui non habebat filios: ¶ ideo pars sua fuit assignata filiabus suis de mandato dominī: vt habetur Nu. xxvij. Et hic reperit dem preceptum: vt eis debita portio assignetur. Deinde tg eis tacta imperium dñi possessionem. equo p̄s q̄ ille filie salphaad habuerunt hereditatē in terra promissionis: q̄ terrā aliās que fuit acquisita ante trāsitū iordanis dedit eis moysen in vita sua vt hī Nu. xxvij. ¶ Et cecidēt funiculi manasse. hic describit assignatio terre tribui manasse ḡntī ad viros. ▷ Funiculus. n. est instrumentum mēsurādi terrā. decem ergo funiculi terre ē terra mēsurata funiculo decies precto vel ꝓcnlo. ¶ Filie. n. manasse. Ubi salphaad: qui fuit de tribu manasse. ▷ Et enim in sorte manasse cecidit terra taphue ‖ hoc dicit q̄. d. vt. ca. dictus ē q̄ ciuitas taphua fuit i sorte iude. ¶ alia pars terre propinque dicte ciuitati ex parte opposita fuit de sorte manasse. ▷ Ciuitatem ephraim que in medio sunt vrbium manasse. i. in australi parte torrētis. ▷ Ita vt possessio ephraim sit ab austro i australi parte torrentis. ¶ Et ab aq̄lone manasse. i. illud qd est ab aquilonari parte torrentis pertinet ad possessionē manasse: q̄ possessio ephraim fuit ꝓpinquior possessioni iude: vt supra dictū est: ¶ loco iude fuit in parte australi terre ꝓmissionis: vt ꝑs ex supradictis. ▷ Et vergit claudit mare. Mediterraneū q̄d audit totam terram ꝓmissionis a parte occidentis: vt. ā. dictū est. ▷ Fuitq̄s hereditas manasse in thaphue ¶ in aser: q̄ quamvis

Hec potuerint filij. Adaman. Chananei tertio dicuntur esse in filiis effraim. Sed obscurum adhuc est eodo dicendi in singulis. Primo ergo dictum est q̄ non potuerant filij effraim chananeum: qui habitabat in gazer: sed habitauit chananeus in effraim vsq̄ in hodiernum diem: ¶ factus est sub tributo seruus vsq̄ quo abstulit pharao rex egypti ¶ accepit ciuitatem ¶ incendit eam igni: ¶ chananeos ¶ pherezeos ¶ qui habitabant in gazer trucidauit: ¶ dedit eam pharao in dotem filie sue. Secundo. Et factum est inquit quoniam inualuerunt filij isr̄l sub mortēlio chananeos ¶ fecerunt chananeos tributarios: nec interfecerūt eos: exterminatione autem non exterminauerūt eos. Tertio quando contra dicerunt viri de tribu effraim iosue dicētes: cur vnam sortem et vnum funiculum dedisti mihi ¶ tribui meę cum sim populus multus: ascende tibi ꝑ terrā pherezei ¶ raphaī q̄ augusta ēt mihi possessio mōtis effraī. Cui respondet filij ioseph Mōn poterimus ad mōtana cōscēdere. cū ferreis curribus vtantur chananei qui habitāt i terra campestri: i q̄ sūt sunt bersan cuz viculis suis: ¶ iezrahel medium possidēs vallē. Dixitq̄s iosue ad domū ioseph ¶ effraī ¶ manasse Pōpulus multus es ¶ magne fortitudinis: nō hēbis sortē vnā sed transibis ad mōtē: ¶ succides tibi atq̄s purgabis ad habitādū spacia ¶ poteris vltra procedere cum subuertēris chananeū quē dicis ferreos habere currus ¶ cē fortissimus.

C. XVIII

Congregatiq̄s sunt oēs
c filij isr̄l in silo ibiq̄s fixerunt tabernaculū testimonij: ¶ fuit eis terra subiecta. Remāserāt aūt filiorū isr̄l septem tribus q̄ necdū accepant possessiōes suas. Ad quos iosue ait. Usq̄quo marcetis ignauia: ¶ nō itratis ad possidēdā terrā quā dñs deus patrū vestrorū dedit vobis. Eligite de singulis tribubus ternos viros vt mittā eos: ¶ pgāt atq̄s circūeāt terrā ¶ describāt eā iuxta nūerū unusquisq̄s multitudinis: referātq̄s ad me q̄ de

nā negligētia aduenit pargem⁹ vt nīlis vigor ingenit⁹ frust efficiat.

Nō pot⁹. ad mō. Adam. Nō sufficit nobis mōs ¶ cōpletur ¶ ferā chananeo ē. q̄ habitabat i mō ‖. Nīl. ē lucidus q̄ equū habetur tractatu: q̄ chananeus hīs equū: q̄ falsus est ad salutē ¶ ferre bellū. Sed nīdū. Sui. Si populus multus es: ¶ virtute hōs nō erat nisi sors vna: q̄ sufficiebat tibi ¶ emulatōis cū ‖. Eadem⁹ ergo illud q̄ in nobis dimittas. i. vitia eiusdem arboris ¶ faciam⁹ ibi nouitiā q̄ simp inoxiam⁹ ¶ fructū capiam⁹ spiritualem. scrag erimā ¶ obedient. vñ: securis ad radicē arboris ponit⁹ ē. Q̄ia ē arbor: q̄ si fac fructū bonū crediet ¶ i ignē mittet. Si emulatōris igit tibi ¶ erat tibi cā ide exterminandi chananeū: Concutiat ē chananeū q̄ inuenit ē cū⁹ subiectē obedīēt fac. P⁹ B ēt exemplare. Si ic diminuē⁹ ēt: ¶ negligēt⁹ venit pharao rex egypti: ¶ lapsit loci nr̄s pat⁹ ī dotē filie ¶ captiuos nos tradit legi pd. ofiam⁹ ē vt ꝑualem⁹ ꝑ chananeos ne fi inualuerīt ꝑ nos de tirāde factū chananeos.

C. XVIII. de lyra

tā terrā ꝑs aliquā retinuit diuidēdā filiis q̄ haberēt maiorē multitudinē. ¶ hoc nō est dū ꝑs quā ꝑdidit⁹: q: dictum ē q̄ ēt terra philistinoꝝ ¶ plures alie ceciderūt sub diuisione: cū tñ nō oīes acq̄sīe. Fuerat enīm ꝑ dictū: q̄ nō essēt absolute diffice: ¶ cēnt comitpe p tñs addendo. C. XVIII.

Congregatiq̄s sūt. Hic ꝑfr̄ describitur assignatio sortis ‖ tribubus residuis. Circa q̄ primo describit tabernaculi erectio. Secundo sortium descriptio ibi: Ascēdit. Circa primū tria: Primo congregatio filiorū isr̄l in silo. vt ibi ēt solēnitate debita tradēret tabernaculū viri ꝑ galgalia. ¶ Postq̄ fuerāt tabernaculū. silo. n. erat in sorte ephraim: de qua tribu erat iosue q̄ p exercitū magis seruabat de culto diuino. ¶ nō ibi fuit posita tabernaculū ad manēdū ¶ ibi māsit quousq̄ dextera ꝑs trāsiuit sortē iude. ¶ Et fuit eis terra subiecta. nō q̄ tunc esset adhuc acquisita totaliter ꝑs ex ꝑdictis. ¶ q̄ aduersarij q̄ remāserāt nō audebāt ꝑra eos mouere bellū. ¶ q̄ aliq̄ eoꝝ reclamāt erāt sub tributo. ¶ ꝑ ex ꝑdictis. ▷ Et māserāt adhuc. Hic ꝑfr̄ ponit sortis descriptionē. Secundo exactio. Tertio assignatio tribui. Et accēdit sors prima. Circa ꝑmū tria. Primo describit sortem iude ¶ ioseph. Secundo sortem tribus simeon. ¶ tertio sortem tribus zabulon. Circa primū tria. Primo describit sortem iude ¶ assignat eis duos locos ad hoc missos. ¶ ad hoc vt diligēter. ¶ sine dilatōne cōpleāt: dicit. Cū ego sum⁹ viri diligētes

NItum vobis hic locorum. dixit. Ite possidete hereditatem ve
strã sors ducit? eundo vel hoc illa ad illud, vel alia ad aliam cadet.
In scripturis aũ sanctis non est ita. Nã. n. de alia re pphe scribunt humeratus
fuerit vel cornibus ferreis ut ea. xxij

[illegible commentary]

vsq3 ad iordanē:reuertitq3 terminus ɔtra occidētē ɤ azanoth thabor:atq3 īde egredit ī vcuca ɤ pertrāsit ī zabulon cōtra meridiē:et in aser cōtra occidētē:ɤ in iuda ad iordanē cōtra ortū solis. ciuitates munitissime:assedis ser ɤ ammad ɤ recbath ɤ cenereth ɤ edema et arama asor ɤ cedes ɤ edrai nāsor et ieron et magdibel horē et bethanath ɤ bethsemes ciuitates decē et nouē et ville earū. Hec est possessio tribus filiorū neptali per cognationes suas vrbes et viculi earū. Tribui filiorū dan per familias suas egressa ē sors septima:et fuit terminus possessionis eius saraa ɤ esthaol ɤ hir semes.i.ciuitas solis:selebin et aialon et iethela helon et themna et acron heltecen lebton et baalath et bā et barach et iethremmon atq3 hiercō et arecon cum termino q respicit ioppen:et ipso fine concluditur. Ascenderuntq3 filij dan ɤ pugnauerunt contra lesen:ceperuntq3 eam:et percusserunt eā in ore gladij:ɤ possederunt ɤ habitauerūt in ea vocantes nomen eius lesen dan:ex nomine dan patris sui. Hec ē possessio tribus filiorū dā per cognationes suas:vrbes et uiculi earum. Cūq3 cōplesset sorte diuidere terram singulis per [illegible] tribus suas dederunt filij israel possessionem iosue filio nun in medio sui iuxta preceptum domini:vrbem quā postulauit thamnathsaraa in monte effraim. Et edificauit ciuitatem habitauitq3 in ea. Hec sunt possessiones quas sorte diuiserunt eleazar sacerdos et iosue filius nun:ɤ principes familiarum ac tribuum filiorū israel ī silo corā domino ad hostiū tabernaculi testimonij: partitiq3 sunt terrā.

C. XX

Et locutus est dominus ad iosue dicēs. Loquere filijs israel:et dic eis: Separate urbes fugitiuorū de qbus locutus sū ad uos p manū moysi: ut ɔfugiat ad eas quicūq3 animā percusserit nesciens:ɤ possit euadere irā proximi q ultor ē sanguinis cum ad unā harū cōfugerit ciuitatū. Stabitq3 añ portas ciuitatis ɤ loquet seni oribus urbis illius ea q se cōprobēt innocentē:sicq3 suscipient eum:ɤ dabunt ei locū ad habitādū. Cūq3 ultor sanguinis eū fuerit persecutus:nō tradēt in manus eius:q2 ignorans percussit proximū eius:nec añ biduum triduūue eius probat inimicus. Et habitabit in ciuitate illa donec stet ante iudiciū causam reddēs facti sui ɤ moriat sacerdos magnus qui fuerit in illo tempore. Tūc reuertet homicida:ɤ ingrediet ciuitatē ɤ domū suā de qua fugerat. Decreuerūtq3 cedes ī galilea mōtis neptalim:ɤ sichem in mōte effraim ɤ cariatharbe:ipsa ē hebrō in mōte iuda:ɤ trans iordanē contra orientalē plagā hiericho statuerūt bosor: que sita ē in campestri solitudine d̄ tribu rubē:ɤ ramoth galaad de tribu gad:ɤ gaulō in basā d̄ tribu manasse. Hec ciuitates ɔstitute sunt cunctis filijs israel ɤ aduenis q habitabāt inter eos ut fugeret ad eas q aiā3 nesciens percussisset:ɤ nō moreret in manu proximi:effusum sanguinē vindicare cupientis donec staret añ populū expositurus causam suam.

Nicolaus

[illegible commentary]

de lyra

sequitur agit de ciuitatibus refugii separādis. ɤ primo circa hoc preceptū dñi renouat. [illegible commentary]

C. XX.

[illegible commentary]

[illegible commentary]

C. XXI.

Accesseruntq3 principes familiarum leui ad eleazarū sacerdotē ɤ iosue filium nun:ɤ ad duces cognationū p singulas tribus filiorū israel: locutiq3 sunt ad eos ī silo terre chanaan:atq3 dixerūt: Dominus precepit p manū moysi ut darent nobis vrbes ad habitādū ɤ suburbana earū ad alenda iumēta: Dederūtq3 filij israel d̄ possessionibus suis iuxta imperium dñi ciuitates ɤ suburbana earū. Egressaq3 ē sors ī familiā caath filiorū aarō sacerdotis d̄ tribu iuda et symeō ɤ beniamī ciuitates tredecim ɤ reliquis filiorū caath.i.leuitis qui supfuerāt de tribubus effraim ɤ dan ɤ dimidia tribu manasse ciuitates decē. Porro filijs gerso egressa ē sors ut acciperent d̄ tribubus ysachar ɤ aser ɤ neptali dimidiaq3 tribu manasse ī basan ciuitates numero tredecī. Et filijs merari p cognationes suas de tribubus rubē ɤ gad ɤ zabulō vrbes duodecī. Dederūtq3 filij israel leuitis ciuitates ɤ suburbana earū: sicut precepit dominus p manū moysi:singulis sorte tribuentes. De tribubus filiorū iuda ɤ symeon dedit iosue ciuitates: quarū ista sunt nomina:filijs aarō p familias caath leuitici generis. prima enim sors illis egressa ē cariatharbe patris enach:que vocat hebron ī monte iuda:ɤ suburbana eius p circuitū. Agros vero ɤ villas eius dederat caleph filio iephōe ad possidēdum. Dedit ergo filijs aarō sacerdotis hebrō cōfugij ciuitatē ac suburbana eius ɤ lobnam cū suburbanis suis ɤ iether ɤ istimō ɤ helō ɤ dabir ɤ ain ɤ iethā ɤ bethsames cū suburbanis suis:ciuitates nouē de tribubus ut dictū ē duabus. De tribu

[illegible commentary]

Nicolaus

[illegible commentary]

C. XXI

[illegible commentary]

de lyra

[illegible commentary]

 [illegible] ciuitates

dignus dñs⁹ nec singula illi tota simul ecclia reddi potuit in ꝺ ciuitatū
ut habitet in ea. Quia ē ergo locus in ꝺ habitare ois ciuis. In mōte inqt ꝺ
ferens. i. in desertissimo. Quia sunt mōtes fructiferi. Hil. Et in ꝑhas sunt
fructus spiritus ꝑ gaudiū patientia & cęt. Ibi sunt mōtes & spiritu
lis exp. ecclie quasi quoꝺ fuerunt in quib⁹ ih habitauerunt q ecclia

ꝑa ciuitat radices suc hu
ius sīe ꝑcat ciuitas macheras
ꝑ sīe ꝑ eos qui ꝺ mōtibus
dignos sīe habitaculo
ꝓcul dubio iudicat.

Machaerę ergo ꝺ sunt
machęre petrine qb⁹ circū
cidebat ioſue filios israel
ꝺ petra ꝑ mōbia vt ꝺ
mo noster vitulos de petra
cauis scalpis ꝺ oēs ma
chęras petebat. & nostis do
mine⁹ filios ꝺ vt verbi
dei qb⁹ loquitur ad vesa
circūcidat. & om⁹ intellectū
& victa de malitia thesi &
impietate. & ꝺ quo vita mōr
tis & efficacia naturalis
ecclesie⁹ & ꝺ ꝑ verbi dei
qb⁹ & machera petrina ar
cūcidunt a lesa & au
dientes qz acthuli oppro
brū egypti hodie a vobis
qđ. n. gādet esse de egy
pto. i. de tenebris & p hoc
mūdū ambulare⁹ mors ꝑ
fluuius Iordanis & vitios i
mūdicias remouet. Ops
ꝺ ꝑ egressionē mare
rubri auferri carnalia ve
teris peccatoris victa ꝑ
ceptum ꝺ vt tandē egyp
ti circumcisi opprobrio

Ponitur ꝺo illi cul
tri lapidei qb⁹ secūdo cir
cūcīsi sunt⁹ a ꝺo in eo lo
co qđ petit ioſue: accipit
ioſue possidet in ala. Cul
tri. & ſt. n. machera ꝺni
ꝺi. pugnātur peccata ꝺ
mūdicię ab hoc ꝺ vir⁹
verbi dñi recidit⁹ i eo
loco cui⁹ sermo sapi
tie & sīe⁹ oppositus
ꝺe ala illa ꝑcat ittas macheras ꝺ cultur circūcidat secūdo eos qui secū
da indigent circūcisione.

Ds ade dicit petrinas macheras. i. de saxo cultros & nō ex ferro ope ar
tificis fabricatos illud ostēdit⁹ hic ꝺmo dei q̄ simplicitas cordis circūcidit
nō ex arte grāmatica: vel rhetorica venit: neq; doctoꝝ malitia domus aut
studioꝝ contⁿ⁹ eiusdē. & ex illa petra delectat⁹ & de mōte sine manibus ab
scisa orbē terre ꝺplenit: & bona spūalia credentiū tribuit.

Iuxta ciuitates vniuersę lectura ꝛc. Ds. xiii. vitios accipit
lector ꝺdicatio fugę Libr. Ihs. n. ꝓpositū doctrinā q̄ ꝑtinet ex decalogo le
gis: & quidē numero cuiuslibet ꝑceptoꝝ vitios ꝺtra qⁿ & addunt
duę: qę electa q̄ ꝺdicit moralis & mystico sensu manifestat.

Dedit⁹ aūt ds Iesu. Aug. Quare cū ihs nō solū vsq; ad diem
mortis ꝺi & ꝑ nō & ꝺ adiuuant gētes q̄ terrā ꝓmissionis tenebāt: q̄ntū
ex ꝑte illius rebellantis ꝺ ꝑficerat: quo deū ꝺi⁹ ꝺdit ois⁹ ds israel oēm
terrā qđ iurauerat dare ꝑib⁹ eoꝝ & ꝺ hoc ꝺdiderat & regē dedit ill ꝺno
in circuitu sicut iurauerat ꝑtribus eoꝝ nec reſtit⁹ q̄q; ad hoc ꝺdiderat
⁹ inimicis eoꝝ. Ds inimicos eoꝝ tradidit ois⁹ ds & manꝰ eoꝝ ſi occidit
os⁹ virtutē locut⁹ ꝺno filius ih⁹. Sola adiuuit⁹ peligrēr ola ꝑsiderāda
fili⁹ & ꝑ q̄ ol⁹ gētil terra ꝓmissa sit israelit. vii. gētes videt. affidue
monent. vel i eodo legit. ꝺ erāt ad facē tuā ꝺgelū meū: & ejicit amoꝝ
reliquos⁹: & ꝺcedentes gētil. cuc⁹ⁿ: idololatrā: & chananeū. hanc ꝺ gētil ter
rā vt ds ꝑtis⁹ ꝓmisit. In Deū⁹ & ꝺ scripti ē ꝺdit⁹. Si accesserit ad eā
ꝺ eggnatur & ꝺ vocauit⁹ eos ꝺ pace si pactū reddent⁹ eis⁹ apponet⁹ ei
bo. ds ꝑtis⁹ q̄ iudi fuerit⁹ i eā ꝺre erāt tibi tributarij & obedient⁹. Si aūt non

Nicolaus

• Iuxta ciuitates vniuersę lectura ꝛc. Circa q̄s notandum q̄ locutꝰ fue
rit ꝺ ꝑpetuis per ois⁹ tribus: vt ps ꝑ ꝺmissio in terminis. ꝺmo ne cultrus dei ad
vna tm tribū ꝑtinere videret. tertio ne vna tribus vel duę vl hutusmodi
ferrata q̄ ꝺ q̄ locutꝰ ꝺmittat. & apud eos ꝺ ꝺ ꝺdit⁹ ꝺ ꝺ ꝺ

ōmunerūt omnes in filo vt a-
lienderēt a domicarent ptra eos.
Et iterū miserunt ad illos i terrā
galaad phīneēs filiū eleazari sa-
cerdotis: a decē principes cū eo filiū
gulos ō singulis tribubus. Qui
venerūt ad filios rubē a gad a di
midie tribus manasse i trā gala-
ad dixerūtq; ad eos. Hec mandat
omnis populus dñi. Quāe ē
ista transgressio? Cur reliquistis
dominū deum israel edificantes
altar sacrilegū: a cultu illius re
cedētes? An pūrū vobis ē q pec
cāstis i beelphegor a ūq; in pre
sentē dies macula vnius sceleris
in vobis pmāx: multiq; de po-
pulo corruerūt? Et vos hodie reli
quistis dñm: ēt eras in vniuer-
sos israel ira eius desaeuiet. Nō si
pūtatis immundam ē terrā pos
sessionis vestre: trānsite ad terrā
in qua tabernaculū domini ē a
bitat iter nos: a dñm vt a dño a
nostro cōfœdere nō recedatis: edi
ficato altari preter altare dñi dei
nostri. Nōne achan filius zare
pcarit mandatū dñi: a sup oēs
populū israel ira eius incubuit?
Et ille erat vnus homo atq; vti
nam solus pisset i scelere suo. Rē
spōderūtq; filij rubē a gad a di
midie tribus manasse principibus
legationis israel. Fortissimus dñs
deus israel ipse nouit: a israel su
mul ītelliget si pūaricatiōis ani
mo hōc altare extruximus: si ea
stodiat nos sed puniat nos i pre
senti. Et si ēa mēte fecimus vt bo
locausta a sacrificia a pacifica
victias sup eo ipōderemus: ipē q
rat a iudicet a si eā magis cogita
hōe atq; tractatu vt dicremus
cras dicēt filij vestri filijs nīis.
Quid nobis a domio ō israel?
Terminū posuit dominus inter
nos a vos o filij rubē a filij gad
iordanem fluuium: et icirco pa
tem non habetis in domino: et
per hāc occasionem auertent fi
lij vestri filios nostros a timore
domini. Pūtauimus itaq; me
lius: et dixim̄: Extruamus no
bis altare: si non in holocausta neq;
ad victimas offerendas: sed in te
stimonium inter nos a vos: a so
bolem nostram: vestramq; po
genien vt seruiamus domino:
et iuris nostri sit offerre et holo-
causta et victimas et pacificas ho
stias et neq; cras dicant filij
vestri filijs nostris: non est vo
bis pars in domino. Cō si vo
lucrint dicere: respondebunt eis:
Ecce altare domini quod fecerūt
patres nostri: non i holocausta:
neq; in sacrificium: sed in testi
monium nostrum ac vestrum.
Absit a nobis hoc seclus vt rece
damus a domino et eius vesti
gia relinquamus: extructo alta
ri ad holocausta et sacrificia a ui
ctimas offerendas: pter altaf do
mini dei nostri qō extructū ē an-
te tabnaculū eius. Quib audi
tis phinees sacerdos a principes

ben. Pic epit ſtruo plana p rōnē filiorū ruben a gad a dimidie tribꝰ manaſſe. vtī pmo ponit exp rōnis. ſecūdo rōnis acceptationē: ibi pmo illā de idolatria ſci. ⁊ Si pūtauerim⁹ ſc. pūnit nos i pñti pena pūblica a patēt. ſ. cūdo excludit aliā cās de illicito cultu ſci. ⁊ Et ſi ea mēte fecim⁹ vt holocausta. offerem⁹ tibi dño. ⁊ Hoc ērat a iudicet. pena debita nos pu nīdo. ⁊ Eloquūter aperūt verā cās ſci. ⁊ Et ſi ea magī co. atq; tra. vt di. eras. i. poſtea. ⁊ Dicāt. i. dicere poterūt. ⁊ Filij vī filijs vobis a dño deo iſrl. i. habet i eo pīt. cui⁹ cā q poſſet allegari ſubditur: ⁊ Terminū poſuit dño inter nos a vos o filij rubē a gad ſcdanē ſtantū. q. ē termin⁹ terri. pmiſſōis. ⁊ Et lectico pīt. h. hēdo i dño. i. ad vos nō pīnet accedere ad locū cultꝰ diꝰ: ſi eſt de terra pmiſſōis. ⁊ Et per hāc occaſionē auertēt. i. auertere poterūt. ⁊ Filij vī filios veſtros a timo re dei. q. ſi ſit q cōſeq; a cultu dei: p dño dēq; ⁊ finaliter auertāt a timo re a reuerētia ipſi⁹. ⁊ Pūtauim⁹ itaq; melī⁹. ad excludēdū ſi malū ſu turū. ⁊ Et dixim⁹: extruam⁹ no. altra. ſi i holocausta ſc. i. ad cās q̄ opt nari eſſet. ⁊ Si i teſtimoniū ītr nos a vos ſc. videlicet q non ſcm⁹ tius accidāt a filij filiī nīi ad locū cultꝰ ſcī ſicut vos a filij vī. a pīs littera vſq; ibi: ⁊ Si i teſtimoniū nr̄m ac vīm. nr̄m⁹ hēm⁹ tue accidāt: ve ſtrūm⁹ nō habeāt potēt noſ repellāt. ⁊ Audiuo audito. Pic cō ſequenter ponitur ditꝰ reſponſiōis acceptatio. a patet littera vſq; ibi:

Et liber filio

qui hoc dixit. Erant ergo illi pare populi metuq; digni estimantes q̄ de eo bello cōpetenter agunt. Sed cōuersi sunt cuncti filii eorum in laudes a cantica in laetantum. Quia etiam si vellent pertransire dicm̄ illum celebra ti eo loco quem elegit dñs deus. Nolo ergo nō dicere eis. Nō est vobis pars i hoc altari sed in hereditate dñi. Sed ipsi ſpōte fundabant altare verum a celebrem pontificem et sanctū. Hoc erit ima gine pōdērāt. vñ. Et cū relinquatur vestra domꝰ vestra deserta. Nō dicas. Et ego ait ad eos gratia ſpūsc. a Hōlofernes q̄ tribuit ad nos pontifex verus fm̄ eccliam melchisedech. a merito cū verus sp̄s sit. non enim hoc de illis intelligi potest. de q̄ bus dicitur: Spūs⁹ am̄ bulans a non reuertens

Nicolaus

a Et liberasti filios israel de manu dñi. quia nō peccatis sicut optabamus: nec per tōlerādā occasionē vestri puniemur. b Locuerūq; filij ruben ⁊. q. dño ipe sit de⁹. i. q dño sit deus noster. sicut a illorū hē deorum qui habitat in terra chanaan. Dicit ait Josephus q. tūc tria⁹ erat sculptus in altari ilo ad memoriā future am.

C. XXIII.

a Voluto autē c multo tempore

Hic ſcīr docēri bitur dispositio iosue q̄ ēt ad tempus pacis idu cēdo populū ad cultum diuinū: vt p hoc offēderent sc̄ gratiā dei bñfi cia eaq; pstita. a fecuri ti ēnt de ꝓmissis obtinē dis. ad hoc aūt iduit ra tionē: pria ex amore bo ni. secūdo ex timore ma li. Dō si voluerim⁹. Sola pene partis pz in littera patēs exp̄ssa.

b Postq̄ pacē dederat dño ⁊.] hoc ēt pax a fabulatio nationū intelligenda ēt sicut dictū ēt supra i fine. xi. ca. q: ēnā post mortē Josue habuer rūt filij israēl bella con tra gētes circūdātes i terra suā vt bñ Judicū. i. a ētiā hic subdit:

c Multoq; adhuc sup sunt nationes q̄s deus vester dispdet eas. sup ple si cōtanto ēt fidēter a deuote. ideo subditur: Tm̄ cōfortamini ⁊. et patet littera vſq; ibi:

Nc postq̄ ⁊. iureq; in nole deoꝝ cap. quia hoc pīnet ad reuerentiā idolorū. Pz q̄ dī ad Ro mānos. vī. Dēo p maiori fui turē. a Et ītra tio eis ⁊. q. ex reuerētia idoli deducit aliquis ad actū idolatriē. fuit enī ꝓbatū practicum iura mēti q̄ de facili possunt credere simplicēs q. trāſgressio talis iurāmēti ſi ēt peccatū. ea ēt falsus q. p hoc frāgit fidelitas a ſi. pz. Augustinus ſm ēt duplex peccatū: vnū ē facilēs reuerentiā idolo: alterū ē fidē frāgendo. b Si ſi voluerim⁹. Hic inducit ad cautā a pīe cationē dei q. timore multi q̄ contingit ab eo recedēdo. a hoc ēt q̄ dicit: Si ſi voluerim⁹ hanc gentē quę inter vos habitant ꝓuitus adhærere,

legationis israel qui erant eaꝝ eo placati fūt: et verba filioꝝ rubē a gad a dimidie tribꝰ manasse libē tissime suscepūt. Dixitq; phinees filius eleazari sacerdos ad eos: Nūc scimus q̄ nobiscū sit dñs: quoniā aliēi cultꝰ a preuaricatōe hac et liberastis filios israel de mānu dñi. Reuertimiq; ē cum principibus a filijs rubē et gad ō terra galaad finiū chanaā ad filios israel et retulit eis. Placuitq; ser mo cunctis audientibus. Et lau dauit deū filij israel et nequaq̄ vltra dixerūt vt ascēderet cōtra eos atq; pugnaret: et ōlerēt trā possessionis eoꝝ. Vōcunctiq; fi lij ruben et filij gad altare qō ex truxerāt: testimoniū nr̄m: q̄ dñs ipse sit deus. C. XXIII.

Vōluto autē multo tpe c pōstq̄ pacem dederat dominus israēli subie-
ctis in gyro nationibus vniuer sis: a ioſue iā lōgeuo et plenis ētatis: posteq̄ diuiserat trā filijs israel secūdū q̄ dominus impera uerat: vocauit ioſue oēm israēl maioresq; natu et principes ac du ces et magistros: dixitq; ad eos: Ego senui a progressionis ētatis sū uoluq; cernitis omnia q̄ fecerit do minus deus vester cūctis per ar cantū natiōibus quomō pro vo bis ipse pugnauerit. Et nūc quia vobis sors diuisit oēm terram. ab occāsu parte ioradis vsq; ad mare magnū: multiq; adhuc su persunt nationes: dñs deus ve ster dispdet eas et auferet a facie vra: et possidebitis terrā sicut vo bis pollicitus ē. Tātū confortа-
mini et cauete solliciti ut custodia tis cūcta q̄ scripta sūt i volumie legis mosi: ecām declinetis ab eis neq; ad dexterā neq; ad sinistrā ne pōstq̄ itraueritis ad gētes q̄ ſter vos future sunt: iurētis i no mine deoꝝ eaꝝ a seruiatis eis a adoretis illos: is adhereatis do mino deo vro qō fecistis vsq; in

Josue autem si non adhibetur sicut a omnes qui sunt super terram nulla esset quies. Non enim aliud se ista ostenderunt q̄ quod ita se habent. Cum vero adhibetur est hoc eorum. si hos quod latenter inspexerunt potuisse non magne gratie vel acuteꝝ secundus est. Ibi a. perseuerauerit quoniam [illegible] vitam cum ad ipsum pertinebit. [illegible] quia [illegible] pertinet ad [illegible] [illegible] [illegible]

sas dedi iacob t dau. Egbus e
dau dedi mōtē lor ad possidēdū
Jacob uero t filij eius descēdert
in egyptum. Misitq moysen t
aaron: t pcussi egyptū multis si
gnis atq portētis: eduxiq uos
t pres uestros de egypto: t uē
stis ad mare: psecutiq sūt egypty
patres uros cū curribus t equi
tatu usq ad mare rubrū. Clama
uerūt ūt ad dīm filij israel: q pō
suit tenebras iter uos t egyptios
t adduxit sup eos mare t operuit
eos. Viderūt oculi uri cūcta q in
egypto fecim: t habitastis in soli
tudie multo tpe: t introduxi uos
in terras amorrei qui habitabat
trans iordanē. Cūq pugnarēt
cōtra uos: tradidi eos in mānus
uestras: t possedistis terrā eorum
atq interfecistis eos. Surrexit au
tē balach filius sephor: rex moab
t pugnauit ptra isradē. Misit
q t vocauit balaā filiū beor: vt
malediceret uob t ego nolui au
dire cūctis econtrario p illū bndixi
uob: t liberaui uos de mānu eius
Trāsiluistis iordanē t uenistis ad
hiericho: pugnauerūtq ptra uos
uiri ciuitatis eius: amorreus t phe
reus: t chananeus t cheteus t ger
geseus t eucus t iebuseus: t tra
didi illos i mānus uras. Misiq
āñ uos scabronē: t eiecit eos de
locis suis duos reges amorreo
rū i gladio t arcu tuo: dediq
uobis terrā i qua nō laborastis:
t urbes quas nō edificastis vt ha
bitarētis i eis: uineas t olineta
que nō plantastis. Nūc ergo ti
mete dīm t seruite ei pfecto cor

de ītq ueritissimo: t auferte deos
qbus seruierūt patres uri i me
sopotamia t in egypto ac seruite
dño. Sin aūt malus uobis ui
detur ut domino seruiatis: ōpno
uobis dat. Eligite hodie qō pla
cat cui seruire potissimum debea
tis: utrum dys quibus seruierūt
patres uestri i mesopotamia: an
dys amorreorum in quoruq ter
ra habitatis. Ego aūt t domus
mea seruiemus dño. Respōditq
populus: t ait: Absit a nobis ut
relinquamus dīm t seruiamus
dys alienis. Dīs deus noster ip
se eduxit nos t patres nros de
terra egypti t de domo seruitutis
fecitq uidentibus nobis signa
ingentia: t custodiuit nos in om
ni via per quam ambulauimus
t in cunctis populis p quos trā
siuimus: t dixit uniuersas gen
tes amorreorum habitatorem
terre quā nos intrauimus. Ser
uiemus igit dño: q: ipse é deus
nr. Dixitq iosue ād populum:
Nō pōtentis seruire dño; deus
enī sanctus t fortis emulator é:
nec ignoscet cadentibus uris atq
pcīis. Si dimiserītis dīm t seruie
ritis dys alienis: cōuertet se t af
fliget uos atq subuertet postq
uobis prestiterit bona. Dixitq
populus ad iosue. Nequaq ita
vt loqueris erit: sed domino ser
uiemus. Et iosue ad populum:
testes inquit uos estis: q: ipi de
gentis uobis dīm vt seruiatis
ei. Respōditq. Testes. Nūc ergo
ait: auferte deos alienos de medio
uestri: t dirigite corda uestra ad

ta omnis domus israel t portabis tabernaculum moloch t imaginem idoli
lorem uestrum: filius dei uestri que fecistis uobis v2. t hanc sacerdotē
aliquā. Beatus Stephanus contra iudeos: Actuum. vii. ¶ Videntes
multum uobis videtur vt domino seruatis. propter sumptus sacrificiorū
t alienum qui in eis edus requirunt. ¶ Optio uobis datur v2.
ista optio non est concessionis sed permissionis: cōtra deum permittit ho
minem agere sm libertatem arbitrij. si tamen ad malum fecerint iudicijs
uitor ultra petunt vīg ītē. ¶ Et dixit ventilate gentes amorreo
rum habitatorem terre quam nos intrauimus. Licet aliquam de virtutibus
quia pro maiori parte dixit: aliquas tamen remisit propter causas figura
dictas. vīl. ca. ¶ Dixitq iosue ad populum. Nec contingunt Iosue
offendit eis difficultatem irritantie et dicitur. ¶ Non potentis ser
uire dño. idē de pfectū potentie: quia virtus ēst circa bonum t diffi
ficile. t dicit hoc Iosue considerans promissionem populi ad malum. t est
habilem ad peccandum. t vt postea non poterit negare illa falsa dicta ex
plicata. ¶ Testes inquit vos estis quia ipi elegistis vobis v2. Nec
sibi iosue confessionem populi necessariam professionem confirmat. ēst fabulosa:
¶ Respondentesq. vniuersi populo sumus. t ideo prohibemur facta concha
tis. ¶ Nunc ergo auferte deos alienos. t apponatur ficut supra.

Petrus

hanc vere admonitionem iosuemultus tale aliquid postulit. Non tamen
putādū ē hoc tūc in mente fuisse: nō n. ait t nūc auferte deos alienos si
qui sunt in vobis: sed eligo tūc istos eligunt sunt inqt in vobis. Et ancillas
ergo pyleta in conflictu cogitationes cernitur de deo t alienas a deo
t ipsas annonedat auferri. Quia n. nihil cogitat: pellendas nō ē alienum
deū t falsum in cogita
tione putat. Quia ē au
tem q sic cogitat deum t
ipē est: Manifestum ergo
fidelibus q̄dā peregri
nāt a dño auferre a cor
de suo fantasmata que sic
cogitationibus ingerūt:
velut talia aut talia sit
deus cuilia nō ē: q̄ dirigere cor ad dīm fidelem:
vt qui admodū t qualis
nobis expedire nouimꝰ
sit vīmat deus: abstinea
mur ot mālacti. vñ dom
est alio homo mendac t
trāsfacta nō solū ipta fal
sitate: sed ipso specioso et
enigmate: facie ad faciē
cognoscamus eum.

Per cussit igitur
iosue t. Illus. Et dū
posuit iosue testamentū
ad populū in die illo et
dedit illi lege t iudicium
in syloamī tabernaculo
domini dei israel t scri
psit verba hec in libro le
gis dei: t accepit lapidē
magnū: t statuit illū ib
sub therebinto ante dominum t dixit ad populus. Ecce lapis iste erit
vobis in testimoniū: q: hic audiuit omnia que dicta sunt a domino quo
dcirca locutus est ad vos hodie: t hic erit vobis in testimonium in nouissi
mis diebus cum mentiri fuerītis domino deo vestro. Misit ergo iosue
t ipse ammonedat eum. Quia n. nihil cogitat: pellendus

Est mos⁹. Ji. Vetera libri iudicū ſ pua
C. I.
myſteriorum iudicat documenta. Poſt ioſue enim ſuccedunt iudices ſicut poſt chriſtum apoſtoli: eccleſiarum rectores ad regulam fidei eoſq; ad ipſe p euangelia cheruſcos ducit. Per omnia aut in hoc volumine iudices po

poſt beſ-

Liber ſeptimꝰ quē nos Judicū appellamus Incipit.

C. I.

Oſt mortem io
ſue conſuluerūt
p ifrael dominuꝫ
dicentes. Quis
aſcendet añ nos
ꝓtra chananeum: ut cerit dux belli? Dixitq; dominus: Judas aſcendet. Ecce tradidi terram in manu eius. Et ait

ꝓtribus iudæ.

iudas ſimeoni fratri ſuo: Aſcende mecū i ſorte meam: ⁊ pugnabo ꝓtra chananeū: ut ⁊ ego pgā tecum in ſorte tuꝫ. Et abiit cū eo ſimeon. Aſcenditq; iudas ⁊ tradidit dñs chananeuꝫ ac pherezeum in manus eoꝝ: ⁊ cęſerunt bezech decē milia virorꝫ: iuenerūtq; adōibezech i bezech: ⁊ pugnauerūt cōtra eū: ac cęſerunt chanāeū ⁊ pherezęū. Fugit aūt adonibezech: quē pſecuti cōpre-

cum ipſo cęſi ſunt.

hēdēſt ceſis ſummitātibꝰ manuꝫ eius ac pedū. Dixitq; ādoni bezech. Septuagīta rges ꝑputatis manuū ac pedū ſummitatibꝰ collegebāt ſub mēſa mea ciborū reliq̄as: ſicut fecī: ita reddidit mihi deus. Adduxerūtq; eū in hierusalem ⁊ ibi mortuus ē. Oppūgnāte aūt filij iuda hierusalē re

ꝓ tribus iudæ.

perſt eā ⁊ cęſerſt i oze gladij trāſdētes cūctā ſeēdio citatē. Et poſtea deſcendētes pugnauerūt cōtra chananeū q̄ habitabat i mōtanis: ⁊ ad meridiē i cāpeſtribus

cum ipſis ſocietate fecerit.

Pergēſq; iudas ꝓtra chananeum q̄ habitabat i hebrō cūius nomē fuit āt̄q̄tus chariatharbe p cūſſit ſcſai ⁊ haymā ⁊ tholmai: at q̄s ide profectus abiit ad habitatores dabyr: cuius nomē vetus erat chariathſcpher. i. ciuitas litterarū.

Dixitq; caleph. Qui percuſſerit chariathſcpher ⁊ vaſtauerit eā dabo ei axā filiā meā vxorē. Cumq; cepiſſet eā othoniel filius cenez frater caleph minor: dedit ei axā filiā

Judicū 1 Ioſue

Ioſue.15.

Nicolaus

Poſtilla ſuper librum Judicum incipit.

C. I.

Diſtinxit dominus iudices qui liberarēt eos de vaſtantiū manibus Judic. ii. ca. Sicut i libro Ioſue: a quo incipit liber hebraicꝰ: agit de terre ꝓmiſſionis ingreſſu: vel poſſeſſione: de deo filios iſrael in terram ꝓmiſſionis introducēte, ita i alijs libris hebraicis agit de ppli iſrael vocatione: terram gubernatione: vel progreſſu: vel potius de deo dicti populi. gubernāte. qz ſicut i tota ſacra ſcriptura deus abſolute ē ſubiectꝰ: ita ⁊ i parti-

Ioſue

bernāte. qz ſicut i tota ſacra ſcriptura deus abſolute ē ſubiectꝰ: ita ⁊ i particulari hiſtoria deus eſt ſubiectꝰ ſub rectore: cōtra cuius voluntatem ſicut dictū fuit Exo. xxiii. Hoc aūt ppſim iſrl gubernauit ⁊ direxit tripliciter. Primo p iudices vſqz ad ſaulē regē. ſecūdo p reges a ſaule vſqz ad babyloniā trāſmigrationē. tertio p ꝓphetas a tēpo trāſmigrationis babyloīce vſqz prope tpa xpi: quāuis hiſtoria ſacra ſe extendat vſqz ad machabeos: primꝰ poſt captiuitatē babyloniā impoſuit filiꝰ ordinē regū. De prima igit gubernatiōe vel potius de deo ꝓmo mō gubernāte agit in hoc libro Judicū. e hoc eſt qđ dicit verbū pcedēs: Poſtquā mortuus eſt Ioſue. ſc. hoc eſt qđ dicit verbū pcedēs: Poſtquā mortuus eſt Ioſue ⁊c. In quo tria tangūtur. primum quidē de pſidentia dominica: dicit: Dixerunt aūt filij iſrahel ⁊c. ſecundū de ſubiectione: Judices qui liberarēt eos. tertiū eſt populi gentiū in dignitate: De vaſtantiū manibus. Ad plenā tm intellectū horū triū conſiderādū q̄ iudices qui reſtituit populū vſqz ad tpa ſaulis regis ſi regebāt per modum imperij ſicu aliquāndo dominꝰ: ſed eſt per modū miniſterij: ſicut benātionē ⁊ cōſilij. deus enī retinuerat ſibi illud dominiū. ⁊ ſō cum filij iſrael liberari cēnt per gedeonē ⁊ manū ꝑ manū: vt habetur iſra. viii. ca. ⁊ dicit: Dixitq; dñs ad gedeonē: Manus meę liberabūt filios iſrael de manibus madian: vt habetur iſra. vii. ca. ⁊ dicit: Exurgite: ascendite contra madian: tradidi enim eos in manus vestras: nec obſtabit in vob filius meus: ſi obſtabunt vobis. ⁊ ideo ꝓpter talē obſtiū dei limitatā facilius ⁊ frequētius cōdeſcēdebat ꝓbo ad ſimilitudinē populi paterna correctiōe ⁊ ad liberandū materna conſolatiōe ſicut patet intuenti huius libri decursum. Cōſideranti etiā q̄ ſi deus poſtq̄ dedit regē ſaulē ꝓ ſuprſu: tamē ad ſcripturā vniuerſitatis pulcherrimā ⁊ ordinatā regis ſeriem ꝓ medias: ⁊ ſic populū iſrl gubernauit ꝓ iudices vſqz ꝓ manū ꝓ manū ꝓ ſuccēſū ⁊ declinū. ꝓpter excellētiā virtutis q̄rū ad plures ꝓ ſuā ſpālē ſanctitatē ꝓ ſuā ſpālē ſanctitatē ꝓ ſuā ſpālē ſanctitatē

C. II.

1 Ascendit angelus domini. Hoc. dr ascendit angelus domini figuraliter intelligit. Scriptor hoc nomine appellauit quem ex prolixa serie. Quando enim angelus ponitur super

ē multus domus ioseph factusq; ē in tribus mil. Fuit aūt terminus amoreus ab arcta ascensionis pe tra ē lupina loca. C. II.

Dixitq; angelus dñi
2 de galgalis ad locum flentiū: ē dixit: Eduxi uos de egypto ē introduxi in terrā pro q̄ iurau pīibo vobis: ē pepigi fedus mēū vobiscū i ēpternū ita dūtaxat vt nō faciatis pactū cū habitatoribus terre huius ē aras eoꝝ subuertetis: ē nō audistis uocē mēā. Cur hoc fecistis. Quāobrē nolui delere eos a facie vēa: vt hōbeant hostes ē dii eoꝝ sint vobis i ruinā. Cumq; loqueret āgelus dñi hec verba ad oēs filios israel: dederunt uocē suā ē flauerūt. Et vocatus ē nomē loci illius locus flentiū siue lachrymaꝝ: immolauerūq; ibi hostias dño. Dimisit ergo iosue populū ut abiēt filij israel vnusquisq; i possessiōē suā ut ob

tinerēt eā. Seruierūt aūt populi dño cūctis diebus iosue ē senioꝝ: qui longo post eū vixerūt tēpore: ē nouerant omnia opa dñi q̄ fecerat cū israel. Mortuus ē autē iosue filius nun famulus dominī centū ē decē annoꝝ: ē sepelierūt eum in finibus possessionis sue in thānathsare i mōte effraī a septētrionali plaga mōtis gaas. Omnisq; illa generatio ꝓgregata

est ad patres suos: ē surrexit alia

Iij qui non nouerūt dñm: ē opa

quę fecerat cū israel. Fecerūntq; filij israel malū in conspectu dñi

ē seruierūt baalim ac dimiserūt dñm deum patrū suoꝝ qui eduxerat eos ō terra egypti: ē secuti sūt deos alienos: deos quoq; populorū q̄ habitabāt in circuitu eorum: ē adorauerunt eos: ē ad irritādā

adorauerunt eos: ē ad iracundiā

coā nouerūt dominū: dimittentes eū ē seruientes baal ē astaroth. Iratusq; dño contra israel trā didit eos in manus diripientiū: qui ceperūt eos ē vendiderūt eos in manibus inimicorū suorū in circuitu: nec ultra potuerūt resistere aduersariis suis ꝫ quocūq; pgē voluerāt manus dñi erat sup eos ad malū: sicut locutus ē ⁊ iurauerat eis: ē vehemēter afflicti sunt. Suscitauitq; dñs iudices qui liberarēt eos de manibus vastantiū. Nec istis quidē obtēperauerūt: fornicati sunt enim cū diis alienis ē adorauerūt eos. Cito declinauerunt de via p quā ingressi fuerāt patres eoꝝ: qui audierāt mandata dñi ē nō fecerāt sic. Cūq; dñs iudicem suscitaret: dño erat cū iudice ē liberabat eos de manu inimici sui cūctis diebus iudicis. Gemebat enim dñs super afflictione eoꝝ ex his qui premebant eos ē opprimebāt eos. Sed ⁊ istis mortuis reuertebātur: ē multo faciebāt maiora ꝫ fecerāt patres eoꝝ: sequēdo deos alienos seruiendo eis: ē adorando

Scilt ceteris victis ꝫ quo vsqz̄ afflictos: sed ista scribit. vnde apostolus: omnia ꝫ cū scripta sūt ad nostrā scriptā. Cū ē aūt vera tota scriptura tota ē tocia veritas diligēter nobis adcōmēda.

Dixit. Et locutus est ā. ī. ī. ī

ideria: velut deus ostensus tradimur in manu diaboli apostolica auctoritate vt ipse ait. traditi homini(bus) iniquo i mortē carnis vt ipsa salua(tur). Nō tñ q̄ p dyabolū traditi sūt de desperatione tradit(i) sunt: q̄ vt plurimū euadit de desperatione(m) q̄ p̄ plurimū q̄ p̄ctō. Vel tradit(i) a deo. Tradit(us) autē i illa vel carnis q̄ p̄ delectationē q̄ p̄ spūm. Tradit(us) ē duplr. Tradit(us) ē dupliciter. Tradit(us) ē duplr. Tradit(us) ē duplr. Tradit(us) ē duplr

In verbo dei omnia melius fuisset fieri laudabilia uisoth. Cur dicatur a deo
Nec quisquam adiuc [illegible]

Tulerit clauū. Iudi.
Tulerit clauū. Iudi.

Vicolaus

Et tulit sicut. Et adiuuans aut fecerit. Et capulus clauum. Et tulit clauum. Et capulus clauum. Et tulit clauum.

de. Hæc aput vtrq; lucis: et dixit ei habet et epulū illū. Dicitq;
hsara ad eas: Sta ñ bostius ta
bernaculi: et cū venerit aliquis i
terrogās te et dicens: Numq̄ hic
est aliquis? ñdebis: Nullus ē. Tu
lit itaq; iabel uxor aber clauum
tabernaculi assumēs paric et mal
leus: et ingressa abscōdite et cum si
lentio: pōsuit supra tipus capitis
eius clauū: pausantiq; malleo ō
fixit i cerebrū eius ac ad terrā: qui
sopoem morti socians defecit: et
mortuus ē. Et ecce barach sequē
hsarā veniebat: egrediens iabel i
occursū eius: dixit ei: Vēi et oste
dam tibi virū quē queris. Qui
cum ingressus ad eā: vidit hsarā ia
centē mortuū et clauū ifixū in ti
pore eius. Humiliauit ergo deus
in die illo iabin regē chanaā co
ram filijs israel: q; crescebāt quo
tidie et forti manu oppimebāt ia
bi regem chanaan donec dele
rent eum.

C. V.

Ecinerunt; delbora
et barach filius abino
em in illo die dicentes: Quia spō
te obtulistis de israel animas ue
stras ad periculū: benedicite dño.

Audite reges: auribus
pbete: ego dño ego cantabo dño deo israel psallā dño deo meo.
Dñe cū exires de seir: et transires de regione edō: terra mota
est: etenim celi distillauerunt: nubes quoq; distillauerunt aq̄s.
Montes fluxerūt a facie dñi: et sinai a facie dñi dei israel.
In diebus sangar filij anath: in diebus iahel quieuerūt semite:
et q̄ ingrediebant p eas ābulauerūt
p calles deuios. Cessauerūt fortes
i israel et quieuerūt donec surgeret
delbora: surgeret mater i israel.
Noua bella elegit dñs: et portas
hostiū ipse subuertit. Clipeus et
hasta fi apparuerit i quadraginta
milibus israel. Cor meū diligit
principes israel: qui propria volū
tate obtulistis animas vestras ad
periculū. benedicite dño.

Qui ascenditis super asinā cōsidentes
tate: obtulistis vos discrimini be
nedicite dominoq; sicēdens sup
iudicio et ābulatis in via loqui
fontes israel. Tūc descendit popu
lus domini ad portas: et obtinuit
gebarach: et appōdēt captiuos
tuos filij abinoē. Saluate sant
reliquie populi. Dño in fortibus
dimicauit. Et essraz descendit cor
amalech et post eū et beniami

Nicolaus

Quia aperuit viri laud. potenti aqua debit
fac ad tabernacula: et post hec aggressus est eos populus israel
in virginitate. Et si mulier. i. ecclia filioz. i. laudē sibi ascribat
et gloriet in sponso suo. Ideo dicit. Benedicta inter mulieres
iahel uxor aber cinei: benedicta inter mulieres in tabernaculo
sua. Et ingressa abscōdite se in tabernaculo et cum silentio
pausabit. Et ingressa abscōdite. i. in occulto. Abscōdite se
in corde vestro: et in ore vestro. Et cum silentio pausabit. Et
cum silentio pausabit. i. in tranquillitate mentis. Et malleus
in manu eius. Malleus est verbū dei. Et malleus in manu eius.
Et malleus in manu eius. i. in potestate

habebat sed expergiscere spiritu. [illegible] perfecti enim doctores delbora[illegible] vt expergiscatur spiritu prophetie et laudis.

Diviso contra se. Hoc delbora [illegible] ruben qui [illegible] ob[illegible] vt debellaret inimicos [illegible] ideo magnanimorum. i. superbus [illegible]

Nicolaus

[illegible]

in populos tuos o amalech. De machir pricipes descēderūt: et de zabulon qui exercitū ducerēt ad bellādū. Duces isachar fuere cū delbora: et bārach vestigia sūt secuti: qui quasi in preceps ac barathrū se discrimini dedit. Diviso ɔtra se ruben: magnanimorū repta ē cōtentio. Quare habitas iter duos terminos: vt audias sibilos gregū. Diviso ɔtra se ruben: magnanimorū repta est cōtentio. Galaad trās iordanem quiescebat: et dan vacabat navibus. Aser hītabat i littore maris: et i portubus morabatur. Zabulō vero et neptalim obtulerūt aīas suas morti in regione merome. Venerunt reges et pugnaverunt: pugnarunt reges chanaā i thanac iuxta aquas mageddo: et tamē nihil tulere pdantes. De celo dimicatū ē ɔtra eos: stelle manentes in ordine et cursu suo adversus sisarā pugnauerūt. Torrēs cison traxit cadauera eorum: torrens cadumis: torrens cison. Cōculca aīa mea rōbustos

Ungule equorū ceciderūt: fugiētibus impetu: et p precepto ruētibus fortissimis hostiū. Maledicite terre meroz: dixit angelus dñi: maledicite habitatoribus eius: q: nō venerūt ad auxiliū domini: in adiutoriū fortissimorū eius. Benedicta inter mulieres iahel vxor aber cinei: et bndicatur i tabernaculo suo. Aquā petēti lac dedit: et i phiala principū obtulit butyrū. Sinistrā manū misit ad clavum: et dextrā ad fabrorū malleos: percussitq; sisarā qrēs in capite vulneri locū: et tēpus valide pforās. Inter pedes eius ruit: defecit et mortuus ē: volvebat ante pedes eius et iacebat exanimis et miserabilis. Per fenestrā respiciēs vlulabat mr eius: et de cenaculo loqbatur. Cur moratur īgredi currus eius: q̄re tardauerūt pedes quadrigarū illius. Una sapiētior ceteris vxoribus eius hec socrui verba rñdit: Forsitā nūc dividit spolia: et pulcherrima feminarū eligitur ei. Vestes diversorū colorū sisare traduntur i pdā: et suppellex varia ad ornanda colla ɔgerit. Sic pereāt oēs inimici tui dñe. q aūt diligūt te sicut sol in ortu suo splendet: ita rutilēt. Quievitq; terra per quadraginta annos.

C. VI.

de lyra

[illegible]

[illegible]

Fecerunt autem. [illegible] super populum dei: dum precepta custodiunt. [illegible] dicimur spiritualis hostis insurgit cum negligimus mandata dei: et [illegible] cum a gratia dei deserimur.

Periculi enim probatio nostra non solum usque ad verba: sed usque ad sanguinis profusionem: quia Christus quem sequimur pro redemptione nostra effudit sanguinem suum [illegible]

Fecerūt autē filii israel malum i cōspectu domini: q̄ tradidit illos i mānu madian septē annis: et oppressi sunt valde ab eis. Fecerūtq; sibi antra et speluncas i montibus: et munitissima ad repugnādū loca. Cūq; seminasset israel: ascendebat madiā et amalech ceteriq; orientaliū nationum: et apud eos figētes tētoria: sicut erant in herbis cūcta vastabāt vsq; ad introitū gaze: nihil oīno ad vitā ptinens relinquebāt in israel: nō oves: nō boves nō asinos. Ipsi enim et vniversi greges eorū veniebāt cū tabernaculis suis: et instar locustarū vniversa cōplebant: inumera multitudo hominū et camelorū quicqd tetigerat deuastātes. Humiliatusq; ē israel valde i ɔspectu madian. Et clamauit ad dñm postulans auxilium cōtra madiāitas. Qui misit ād eos virū prophetā: et locutus ē. Hec dicit dñs deus israel: Egō vos feci ɔscendere de egypto: et eduxi vos de domo servitutis: et liberaui de mānu egyptiorū: et oīm inimicorū q affligebāt vos. Eiecīq; eos ad introitū vestrū: et tradidi vobis terrā eorū: et dixi: Ego dominus deus vr. Ne timeatis deos āmorreorū i quorū terra habitatis. Et nō luistis audire vocem meam. Venit autem āgelus domini et sedit sub quercu que erat in effra: et pertinebat ad ioas patrē familie ezri. Cūq; gedeon filius eius excuteret atq; purgaret frumenta in torcularia vt fugeret madian: apparuit ei angelus domini: et ait: Dominus tecum virorum fortissime. Dixitq; gedeon: Obsecro mi domine si dominus nobiscum est: cur ergo apprehenderūt nos hec omnia? Ubi sunt mirabilia eius que enarrauerunt patres nostri: atq; dixerunt: De egypto eduxit nos dominus. Nunc aūt dereliqt nos dominus: et tradidit i mānu madiā. Respexitq; ad eū dñs: et ait: Vade in hac fortitudine tua et liberabis israel de mānu madiā. Scito q miserim te. Qui respōdens ait: Obsecro mi

[illegible]

Frequēter etiam accidit vt q in spirituali opere multum desudās plurimos fructus fecerit: et repleuerit horrea sua frugē iustitie: multa bona opera considerit in cōscientia [illegible]

Qui misit ad eos etc. [illegible]

Cūq; gedeon. Hi. Gedeon christum significat: qui sub umbra [illegible]

Nicolaus

Fecerunt autem. Hic consequenter describitur quarta tribulatio q facta fuit p reges madian. et a qua liberati fuerant filii isrl p gedeon. et dividit in duas partes. [illegible]

de lyra

[illegible]

Et liberabis israel. nō per [illegible] Scito q mi. te. cetera patet q dictis.

dñi qui vēpa deorū tuoz: a vitulꝰ pascis ānꝰ destrue.

Dñs inde ligna. ad dñm. Que ꝛ dñs vita nīa Ecclesie exhibuit exhibet. Docuit. n. pdic angelus sensibꝰ ꝛ rōnabilia ꝛ ad angelos sacrificia: q̄ ꝛ ipse sacrificiū spūale ꝛ rōnabile. ⁊ ostendit q̄ ꝛ ipse ⁊ angelus ꝛ sacrificia ⁊ hostie sūt ꝛ ipse ⁊ angelus sacrificiū spūale ⁊

Qui formidolosus et timidus est. Adam. Idem hodie clamat ecclesia. Qui timidus et formidolosus est corde: non veniat ad me ad bella. [illegible]

Sit hierobaal q et gede
on de nocte consurgens et oes
populus cum eo: venit ad
fontem q vocatur arad. Erant aut ca
stra madian i valle ad septentrioa
le plagam collis excelsi. Dixitqz
dns ad gedeo. Multus tecu est
populus nec tradet madian i ma
nus eius ne glorietur contra me isra
el: et dicat: meis viribus liberatus sum.
Loquere ad populum: et cunctis au
dientibus predica. Qui formidolo
sus et timidus est: revertatur. Recesse
runtqz de monte galaad: et reversi
sunt ex populo viginti duo milia
virorum: et tantum decem milia remanserunt.
Dixitqz dominus ad gedeo. Ad
huc populus multus est. Duc eos
ad aquas: et ibi probabo illos: et
de quo dixero tibi: ut tecum vadat
ipse pergat: quem ire prohibuero re
vertatur. Cumqz descendisset populus
ad aquas: dixit dns ad gedeon:

Qui manu et lingua lambuerint a
quas sicut solent canes lambere:
separabis eos seorsum: qui autem cur
vatis genibus biberint: in altera p
te erunt. Fuit itaqz numerus eorum
qui manu ad os proiicientes aquas
lambuerant trecenti viri: omnis autem
reliqua multitudo flexo poplite
biberat. Et ait dns ad gedeon.
In trecentis viris qui lambuerunt
aquas liberabo vos et tradam in ma
nu tua madian: omnis autem reliqua
multitudo revertatur in locum suum.
Sumptis itaqz pro numero cibariis
et tubis: omnem reliquam multitudi
nem abire precepit ad tabernacula
sua: et ipse cum trecentis viris se certa
mini dedit. Castra autem madian erant
subter in valle. Eadem nocte dixit
dominus ad eum: Surge et descende
in castra quia tradidi eos in manu
tua. Sin autem solus ire formidas
descendat tecum phara puer tuus

[illegible]

Nicolaus

Sit hierobaal. Postquam descripta est vocatio ducis. Hic consequenter describitur modus certaminis. [illegible]

De lyra

[illegible]

Percussit illud atqz subvertit. Greg. De hoc bello per prophetam di[illegible] [illegible]

Et cum audieris qd loquantur: tunc
confortabuntur manus tue: et securi
or ad hostium castra descendes. De
scendit ergo ipse et phara puer eius
in partes castrorum: ubi erant armato
rum vigilie. Madian autem et ama
lech et omnes orientales populi fu
si iacebant in valle ut locustarum
multitudo. Cameli autem innumerabi
les erant: sicut arena que iacet in li
tore maris. Cumqz venisset gedeon
narrabat quidam somnium proximo
suo: et in hunc modum referebat quod
viderat. Vidi somnium et videba
tur mihi quasi subcinericius panis ex
hordeo volvi: et in castra madian
descendere: cumqz pervenisset ad ta
bernaculum: percussit illud atqz sub
vertit: et terre funditus coequavit.
Respondit is cui loquebatur. Non est hoc
aliud nisi gladius gedeonis filii io
as viri israelite. Tradidit enim dns
in manus eius madian et omnia castra
eius. Cumqz audisset gedeon somnium
et interpretationem eius adoravit: et
reversus est ad castra israel: et ait:
Surgite tradidit enim dns in manus
vestras castra madian. Divisitqz tre
centos viros in tres partes: et dedit tu
bas in manibus eorum: lagenasqz vacu
as ac lampades in medio lagenarum.
Et dixit ad eos: Quod me facere vi
deritis hoc facite. Ingrediar partem ca
strorum: et quod fecero sectamini. Quan
do personuerit tuba in manu mea:
vos quoqz per castrorum circuitum cla
gite: et clamate dno et gedeoni.
Ingressusqz est gedeon et trecenti
viri qui erant cum eo in partem castro
rum incipientibus vigiliis noctis
medie: et custodibus suscitatis: ce
perunt buccinis clangere et complo
dere inter se lagenas. Cumqz per gyrum
castrorum in tribus personarent locis: et
hydrias confregissent: tenuerunt si
nistris manibus lampades: dex
tris sonantes tubas: Clamaveruntqz:
Gladius dni et gedeonis: stan
tes singuli in loco suo per circuitum

[illegible]

Et hydrias confregissent tenuerunt sinistris manibus. [illegible]

Nicolaus

[illegible]

De lyra

Divisitqz trecentos viros in tres partes [illegible]

bus t ydris sunt. Tunc vero arripiūt lampadibus t gestant in manibus suis t clamant vociferantes: vide quo oculū mittas. Sic ei agebat pugnabat. Nequaquā a principe armorum dicebat. Quem tamen vestri pauci. t incaute ambitus in manibus vestris. t sic fulgent hic vbi cecā bonū vt videant opa vra bona q. T alibi ergo ligabitis ascēsio debet pugnare ifi milites hoc opus scribētes.

Dicitur ho cauit q de ecclie logitur: ac ipsis libus dicēdo: t mystica regni celoy tractat. Hic de tuba loquit q de magno t maximo q homīū ifi humanis auribus pandit. Comica alle dicā

Nicolaus

facti. ✠ Cōclamatio adit. Hic ptr ponit adiutoriū adscriptio. q. filij israel q nō erant in pelo videlicet a duarissimo fugere inuocati eos. at vulgariter dicit. q. qui fugiat statio inuenit. q. infigit. t interficerit eos. percipiat hoc locū p. q. potuit ioadanē trāsire t ps ista vsq hic. ✠ In petra occh. Hic nō ē petra ecch. sed Adoniahel aquā vel hē. Ecce. vij. ar illa nō ē in terra pmissionis. sed i deserto. ista ar ē i terra promissionis. sed aliter scribitur in hebreo. q. illa incipit p. q. ray hominē sita ad p. litteram sim. t nominata ē ista petra ecclesia. ecch fuit iuxta illā inter-
1 fect. ✠ Capita ecch t zeb perdite ad gideon trāsi fluēta ioadanis. I. post gideon trāsierit ioadanē ad pliquādū aduersarios de quo trāsiu hī ca. sequēti. t ideo illud quod ei ē de ista petra de capitibus viri a ioadanē vī p antici pationē gesta nō temp scriptum est. ecce. quo facta sunt. Cū sententia hui⁹ ca. dicūto est pōt. ē pōt dicit. moralitas. hic roboral. n. q. interpat. sortilio contra baal significat dīm nostr. iesum xpm ꝫ demonē fecerūt. exercit⁹ eius ē populus xpiānus. in hoc exercitu multi ē ut pliq. q. multi sūt vocati: pauci vero electi. Abi. ar. Reputant

ilr tāq̄ leprī ad pēnā ꝫ vitia timidi sitibūdi t fatigati. t timētes ad tremorē humanū. fatīcos honest mīdanti. ipondero ad laborē seu obloqui otiosis Et cōtrario eligunt apti ad hoc pēnā pfanico in humano terrorib⁹ non cur autem de mīdanis hostibus. plurātes in diuinis obliqis seu laboribus. t illi vincunt ꝫfractōe lagenay. plonatione tubay. exclamatione vo cum humanay. ꝫfractio lagenay ē carnis mortificatio. exclamatio vocis deuota oratio. sonitus tubay: fanctā t seruīo podicatio: quibus aduersari su nostri diabolus debellatur.

C. VIII.

Iurūtq̄. Hic ꝫsr describit victorie pfectio. vbi primo ponit occasionē huiꝰ victorie pdicto. secundo malignoy scrutatio. ibi: Et dixerūt. tertio aduersarioy cōpletio ibi: Zebee aūt t salmana. quarto derisoy punitio ibi: Reuertēsq̄ de bello. quito aduersarioy cōprehensio. ibi: Dixitq̄ ad zebee t salmana. sexto pdicti visutio. ibi: Surrexit. septimo tyrānis trāsgressio. ibi: Fecitq̄. Circa primū sciendū q̄ iacob phanuhel filius ioseph manasse t ephraim populit ephraim ipsi manasse. Gedeon aūt erat de tribu manasse. vt ps ex dictis. ō. c. vi. t ideo ibi de ephraim sacrificiū indignati de hoc q̄ gideon posset de victoria p ipsis gloriari. ideo volebāt cōtra ipsum ꝫsidere t pugnare. sm q̄ dr: Iurgātes fecerūt t ppe vīm inferēbāt. quod videns gideon mitigauit eis gloriā victoriā. ne scilicet mouerēt inter eos discordiā.

tur bucinas q̄ de sancta ciuitate ihrm eis celebrabitur i gloria. Hec autē bucina dī communiq̄ multipliciter sonāti. q̄ in cornu significat. ꝫcipiēt sacramēta. hac ergo bucina militēs t pugnātes aliquātenus vincunt. hostes in fugā vertūtur. Et ī fuerit multitudo cōgregata. ibi: locutus. n. cōgitatur demonū multitudo qb⁹ nequ in celo nēq̄ in terra stādo resistit. Peccauimus ego i hoc bello. epā. laq̄ t salutē virtutū. contra vitia. bi pdicatio. Pugnauim⁹ t nos in hymnis t psalmis t cānticis spūalibus. cōcinētes t clamātes ad dīm. vt ab ipso victoriā ꝫsequi mereamur.

De lyra

tui quale vos fecistis. ꝫ dicat vobis est inimicum. dauidicola t nō mihi. ad qd. rōnem apparētem ut ducat vt. ibi. ✠ Nōne melior ē racemus ephraim vindemitio abiesar. ibi. q̄ parabolice. racem⁹. n. cōtinet pauca grana. vindemia aūt multa. p hoc igit significat q̄ pauca pone capte t occise a filiis ephraim erāt maioris pōderis q̄ multitudo victa t occisa ab exercitu qui erat cum gideone. quam denotat abiesar cuius domū vocauerat ad filium. vt ps ex supadictis. c. vi. vt sic ex humilitate ēt ostenderet sibi victoriā diuinitus. q̄ alteri. vel potius q̄ ipse gideon erat de familia abiezer t is fem illud nō attribuit sibi. t tota familie abiezer dicit. ✠ Dōs aūt pauce. personē capte a filiis ephraim erāt maioris pōderis. vel signat eis ꝫsr diuitē. ✠ In ma. ve. vestra principes madian. Dōs eis locut⁹ erat. vt spūs dom. i. Christ⁹ sup hic. q̄ nō q̄rebāt nisi gloriam victorie. et ꝫ aīt ista eo t forte similiter accepit postea salomon para bolā. que habet. pue. xv. Responsio mollis frangit ira: sermo aūt durus ꝫscitat furorē. ✠ Et ap. ve. ge. hic ꝫsr describit gideonis iusta bellio. q̄ cū patēt fectōs ab illo q̄ erāt ō pplo ihrl. vt posset pl̄q̄ exceptis. t Dixitq̄ ad viros soccoth. soccoth nō erāt hic nomē mōtis sed filioy israel in exitu eoy de egyptoy. locus ille erat in egypto: vt habetur Jesu. xxviij. sed erat locus vbi iacob residens ab eau post confederationē fēcit tabernacula. t appellauit nomen illius loci soccoth. vt hī Deu. xxiij. t erat locus ille ppe ioadanem. ✠ Date obsecro panes ꝫsentes populo meo. qui nō habent ad cib⁹ q̄ erant. de filiis israel. I Respōderūt principes soccoth. nequā time t dentosi. m Forsitan palme manuum xp. I. Iam tenco eos capto t ideo merito gideon respōdit: n Et terā carnes vestras. in pena de bita huius iniurie. o Et inde ascendens venit in phanuel. locus ē vbi iacob luctat⁹ fuit cū angelo. t ideo vocauit nomē loci illius phanuel vt hī Deu. xxxij. t viri phanuel respōderūt dentosi sicut t soccoth. p Sed hec aūt t salmana. Hic ꝫsr describit cōprehensio aduersarioy qui remanserant. t patet littera vbi ꝫ. q Qui fuerāt erāt xv. milia. quia erant vltra ioardanem nec credebant q̄ gideon transiret ioadanem ad persequendum eos t q̄ repente venit super eos fuerūt deiecti. capti t debellati. r Reuertensq̄ de bello. Hic consequenter describitur dentosum supradictorum punitio. Reuertēsq̄ de bello ante solis ortum. In hebreo habet. De ascensione solis. i. ante occasum solis. sole adhuc existēte in altō vt aiunt hebrei. s Interrogauitq̄ xp. I. tum quia volebat parere multitudini populi eo q̄ erant de filijs israel. tum quia soli principes erant in

Fecitq̄ ex eo gedeon. Aug. Quoritur q̄d sit ephod vl ephot. Ad q̄ dī. q. sacerdotale. t idumēū q̄s plerīq̄ vult vt post regū idumeū q̄s grece ephōlima vocāt epomis q̄ ō imag. fuit humerale. indigi pōmarū mouet q̄dō ō tāto auro gideō id fecerit. q̄ scripti. ē. vt facti ē pōd⁹ lauriti aurey. q̄ pependerat octi mille septīgēti aurei ꝫter bracheta t torques t ephōlia purpurā. t ꝫcta. t vestes regales q̄ erāt ipī regis madian. ꝫter torques. q̄ erāt in
D camelor⁹ cernicib⁹: t fecit illud gedeō i ephod. t ita fuit illō i ciuitate sua: t fornicat⁹ ē oīs ihrl post illud. Dūa ꝫ ista vestis de tanto auro fieri potuit. nā t mf. famulis suis illi ephod bath. q̄s q̄dē interpretāt fūr ephod. linea. q̄. ibi loquēs. Ait ille. q̄ vidit dīm i ephod. ē. statuit illud i ciuitate sua. vt intelligeret aureus fuisse fact⁹. Nō. n. dēm ē posuit: sed statuit. q̄ ita erat sol. ibi. vt statui posset. i. poneti starcat⁹ ꝫ illi etiā cū fecisset gedeō fornicat⁹ ē post illō oia ihrl. I. dando illud ꝫ legē dei. Illi nō frustra ꝫrī: cū idolū nō fuerit. i. cuiusq̄ falsi dei simulachr⁹. q̄ ephod. I. vnū ō sacrificia tabernaculi. q̄s ad vesti. sacerdotalē pertinēt. q̄ sacrificia dicat vobis ēt ambiguā. t nō mihi. ad qb⁹ rōnem apparētem ut ducat vt. ibi. ✠ Nōne melior ē racemus ephraim vindemitio abiesar. ibi. q̄ parabolice. racem⁹. n. cōtinet pauca grana. vindemia aūt multa. p hoc igit significat q̄ pauca pone capte t occise a filiis ephraim erāt maioris pōderis q̄ multitudo victa t occisa ab exercitu qui erat cum gideone. quam denotat abiesar cuius domū vocauerat ad filium. vt ps ex supadictis. c. vi. vt sic ex humilitate ēt ostenderet sibi victoriā diuinitus. q̄ alteri. vel potius q̄ ipse gideon erat de familia abiezer t is fem illud nō attribuit sibi. t tota familie abiezer dicit. ✠ Dōs aūt pauce. personē capte a filiis ephraim erāt maioris pōderis. vel signat eis ꝫsr diuitē. ✠ In ma. ve. vestra principes madian. Dōs eis locut⁹ erat. vt spūs dom. i. Christ⁹ sup hic. q̄ nō q̄rebāt nisi gloriam victorie. et ꝫ aīt ista eo t forte similiter accepit postea salomon parabolā. que habet. pue. xv. Responsio mollis frangit ira: sermo aūt durus ꝫscitat furorē. ✠ Et ap. ve. ge. hic ꝫsr describit gideonis iusta bellio. q̄ cū patēt fectōs ab illo q̄ erāt ō pplo ihrl. vt posset pl̄q̄ exceptis. t Dixitq̄ ad viros soccoth. soccoth nō erāt hic nomē mōtis sed filioy israel in exitu eoy de egyptoy. locus ille erat in egypto: vt habetur Jesu. xxviij. sed erat locus vbi iacob residens ab eau post confederationē fēcit tabernaculā. t appellauit nomen illius loci soccoth. vt hī Deu. xxiij. t erat locus ille ppe ioadanem. ✠ Date obsecro panes ꝫsentes populo meo. qui nō habent ad cib⁹ q̄ erant. de filiis israel. I Respōderūt principes soccoth. nequā time t dentosi. m Forsitan palme manuum xp. I. Iam tenco eos captos t ideo merito gideon respōdit: n Et terā carnes vestras. in pena de bita huius iniurie. o Et inde ascendens venit in phanuel. locus ē vbi iacob luctat⁹ fuit cū angelo. t ideo vocauit nomē loci illius phanuel vt hī Deu. xxxij. t viri phanuel respōderūt dentosi sicut t soccoth. p Sed hec aūt t salmana. Hic ꝫsr describit cōprehensio aduersarioy qui remanserant. t patet littera vbi ꝫ. q Qui fuerāt erāt xv. milia. quia erant vltra ioardanem nec credebant q̄ gideon transiret ioadanem ad persequendum eos t q̄ repente venit super eos fuerūt deiecti. capti t debellati. r Reuertensq̄ de bello. Hic consequenter describitur dentosum supradictorum punitio. Reuertēsq̄ de bello ante solis ortum. In hebreo habetur. De ascensione solis. i. ante occasum solis. sole adhuc existēte in altō vt aiunt hebrei. s Interrogauitq̄ xp. I. tum quia volebat parere multitudini populi eo q̄ erant de filijs israel. tum quia soli principes erant in

ad soccoth: t dixit eis. En zebee t salmana sup qbo exprobrastis mihi dicētes: forsitā mānus zebee et salmana i manibus tuis sūt: t iccirco postulas vt dēus viris q lassi sunt t defecerūt pānes. Tulit ergo seniores ciuitatis: t spinas ō serti ac tribulos: t cōtruit cū eis atq̄s cōminuit viros soccoth. Turri quoq̄ phanuel subuertit occisis hitatoribus ciuitatis. Dixitq̄ ad zebee t salmana. Quales fuerunt viri quos occidistis in thabor? Qui rīderūt. Similes tui: t vnus ex eis q̄si filius regis. I. Spectosus forma p aliis. r Fres mei fuerūt. t ideo habuit ꝫsilium cū occidēdi eos in vindictā fratrū suoy: q̄. ꝫpinq⁹ occisi debebat hominicidā interficere: vt hī Jesu. xxv. s Dixerūtq̄ zebee t salmana ad eum. Surge t irrue in nos. tum qz magis volebant habere mortē breuē p manū holo sceleto q̄ portare holem interficere vno ictu q̄ longā per manū pueri qui hoc nō poterat. tum qz magis horrebāt mori per manū pueri q̄ in hoc nō vī differre a muliere q̄ p manū holo perfect. sicut t abimelech letaliter vulnerand a muliere fecit se interfici p armigerū. sūl ne diceret q̄ a muliere interfect⁹ esset vt habet. ca. ix. sequēti. t Dixerūtq̄ ecce vir israel ad gideon. Hic ꝫsr describit pacis diuisio. peracta. n. victoria filij ihrl obtulerūt gideoni q̄ dominaretur sup eos vīq̄ ad tertiā generatōē. inducētes q̄ renuit eo q̄ dīus hoc dominiū sibi retinuisset. sicut dictū ē. s. petit tamen ꝫ sicuer ār. q̄s sibi ꝫcessum fuit. t patet littera. I Fecitq̄ ex eo gedeon. Hic ꝫsr ponitur sequela t malignatio eorum dicitur: Fecitq̄ ex eo gide

bis. Date mihi inaures ex preda vestra. Inaures enī aureas habebāt ismahelite. vt ꝫsuetum erat. Qui respondērūt. Libētissime dabimus. Expandētesq̄ super ētā pallium proiecerūt in eo inaures de pda t fuit pōdus postulatay. lauriū mille septingenti auri sicli absq̄ ornamētis t mōilibus t uestis purpureis q̄bus reges madiā vti soliti erāt: t preter torques aureas camelorum. Fecitq̄ ex eo gedeon ephot: t posuit illud i ciuitate sua ephra. Fornicātusq̄ est omnis israel in eo t factū ē gedeoni t omni domui eius i ruinā. Humiliatus est madiā coā filijs israel nec potuerūt vltra cruices eleuare sed quieuit terra p q̄draginta annos quibus gedeō pfuit. Abijt itaq̄ ierobaal filius ioas t habitauit i domo sua: habuitq̄ septuagīta filios q̄ egressi sūt de femore eius eo q̄ plures bērent vxores. Cōcubina aūt illius quā hēbat i sychē genuit ei filiū noīe abimelech. ✠ Mortuusq̄ ē gedeō filius ioas t sepultus est in sepulchro ioas pris sui i ephra ō familia ezri. Postq̄ aūt mortuus est gedeon: auersi sūt filij israel t fornicāti sunt in baali. Percusserunt q̄ cū baal fedus vt cēt eis i deū nec recordati sunt dñi dei sui q̄ eruit eos de mānibus inimicoy

rī sacrati. ē. ꝫ. ē sup humerale sacerdotalis vestis. ꝫ. aīgl. aurū bys. Aurū ex auro t iacistoris purpura et cocco t bysso fieri iussit. I. bys q̄ ē ex pelicā. vt memorat oligē. q̄ de spōsio accepit gedeō. iterū ex hac ephod. Dīt ex illo tēpo ō sit. ē. et ea locutio ō sigt a tono ptis. pellicani. q̄ sic illis i ephod. q̄ ibi fec ephod vt ex eo fec ephod: ō illis cord. I. ephod ꝫsimil. ē ex illo q̄d sonāt cū bys. ꝫ. i. aīal. ꝫ. ē. ꝫ. ē. ꝫ. ē

Rom unius q. Bl. Filius iunior q fugit ad oglidium fratrē suū
dignitate regia q ipse fuit in exemplū tpe ordinat nec antichristi gladius
eu alterius hoc audeat in verbū indoctū quorūcūq; nec ppbetarū pcū-
tionem antichristi pōt quidē cuadere nisi pius in mōē bibliothecā. i. in filiū
sanctū. Nō ei verisimile videtur q̄ n. mono quorūcūq; q a mortē i bene
dictionē reparat.

Jerubbaal. Bl. Ista duo nomina
no dicit qd opus erat ut Ro-
boam gedeon fr. Illos mul
tos vocat babuisse: ut q
possibile q̄ vnū. q multi
bi fuisse dicit. Beda q̄
nus significant: vocat
natōes q̄ p filiū ipso ad-
bolerūt. Septuaginta fi-
lios. lingua mihi q
dus p filiū ido ois filios
generatio: quibus frus
quid in nouissimis anti-
christo credimus de qua
ali qui sc dixit iudeos ch

Nicolaus

Nec mirum q̄ milites
cidā cū domo bieroba
al q̄ interfecerunt filios
ri: vt hic ea legim. Ad
matical pōtrar intelligē
tū vel post studiosi q
cuntatōes pōt ḡri vtr
gūdū an mortu fuerit in
pōs mortali. q vi q nō-
q̄ vi hic de eo: memo
ē simulatus bona. q nō
placuit deo i scriptura sa
cra nisi de illis q meruit
i gra fm doctores hebrea
cos q latinos. Jrē ad he
breos. ri. nominat i catalogo libr. ergo vē. Lōtraiq; dictus ē q̄ facit
ernamēta sacerdotalia. p culpa diuino cultu domo sua. q̄ erat illicī
tū. i. put dictum fuit Josue. xxii. q̄ vt ibidē dicit: Filii israel voluerūt bel
lare cōtra ruben q gad q dimidiū tribus manasse eo q̄ putabant eos fecis
se altare ad sacrificia offerēda extra locū sibi cōtū. Item ille gedeon vt
dixit expositores cōmuniter in ornamētis pdictis offerebat sacrificia dīo:
q̄ nō erat licitum nisi filius aaron: vt hic manseri. iii. Si ait dicatur q̄ pe
miserit. nō videt rationabiliter dictum: quasi vere q̄ pfecte peniturit pdi
ta destruxit. Rideo. q̄ ista ē ō facto p vīā nature nobis ignoto. q ō ni
hil ē hic dictū nisi qualiū pōt trahi ex scriptura vel dictis sanctor. Dicāt
igitur doctores nri q̄ meritum fuit in gratia pp rationes allegatas p par
te ista. dicūt tamē cōiter q̄ peccauit mortaliter vendes sacerdotales faciendo
extra locum diuini cultus q̄ eo vtendo cū non ēt de tribu aaron nec etiā
intra. dicūt tū q̄ ante mortē penituit. Ad illud aūt quod ptra hoc arguit
q̄ talia nō debuerit. pōt dici q̄ penituit circa mortem cum iam erat ita de
bilis q̄ hoc facere per se non poterat. peccepit tamen filijs suis hoc fieri. vel
saltē verbis dictis ad locū diuini cultus portari: ego ea factū non fuit: non
sibi imputandum ē: sed magis illis q̄ ad idolatriā ad quā pueri erant aba
ti fuer. Ideo domus eius fere delecta fuit. Posset aūt dici scholastice tamen
q̄ abiq; assertione q̄ gedeon in pdictis non peccauit. s. n. illicitum erat quā
diu archa sacris in sylo alibi offerre sacrificia de cōi cursu vt dicti fuit De
ut. xii. tū spetiali dispēsatione diuina potuit hoc fieri. et sic gedeon sacrifi
cū obtulit in ciuitate sua vt dcm ē. ā. vi. e. confitan non solū fuit occasum
p filia die sed etiam p futuro tempore. et per psequēs vestes sacerdotales ea
cere. et eis vti: q̄ cui peculiē pncipalē eidem. et accessorium gerātur. vti aūt
dictus vestibus est ppter obtatōem sacrificior. et quid annexū est die. ergo
nō. et sic pz responsio ad rationem cōtra hoc factas in argūto. Sz contra
hoc dictum videtur q̄ in littera dicitur: Et factū est ipsi gedeoni. et domui
eius in ruinam. Potest dici q̄ in factum est domui eius in ruinam culpe:
eo q̄ alioqui fuerunt ad idolatriam. nec etiam in diuino cultu habebant li
centiā vtendi eis sicut gedeon. Factum est etiam domui gedeonis in ruinā
pene: vt dictum est. et per psequens ipsi gedeoni in quātū pater quodāmo
do manet in filijs. sicut illud Eccle. xxx. Mortuus est pater eius. et quasi nō
est mortuus. et per psequens pater punitur in filio inquātum manet aliq̄
liter in eis. et sic ruina filiorum gedeonis per penam redundat in ipsum. nō
tū quantū ad culpam. C. IX.

Bene aūt abimelech. Nec est pars incidentalis in qua describitur
ruina domus gedeonis de qua facta fuit mentio. cap. precedenti.
Circa quod primo describitur ipsius abimelech promotio iniqua.
Secundo malechie stupiditas. ibi cum nunciatum esset. tertio sequens vi
tio diuina. ibi. Misit q̄ deus.

Circa primum describit primo ambitio
abimelechum dicitur: dixit autem abimelech filius hieroboal. cuius ma
ter nominatur concubina. ea precedenti. et ancilla in illo: vt videbitur. per

ſ. ſi. ſi. ſcotus⁹ nullus. dicit nūcio⁹ vt sanctū illū.

ſuos omniū p circuitum: nec fece
rūt misericordiā cū domo biero
baal gedeon iuxta omnia bona
que fecerat israeli.

C. IX.

But autem abimelech
a filius hierobaal i sychē
ad fratres matris suc: et
locutus ē ad eos et ad oēs cogna
tionē domus pris matrisq; suc
dicēs: Loquimini ad oēs viros
sychē. Quid vobis ē melius: vt
dñent vri septuagita viri oēs
filij hierobaal: an vt dominet
vob vnus vir? Simulq; ꝓsidera
te q̄ os vr̄m et caro vr̄a sum.
Locutiq; sūt frēs mris eius de
eo ad oēs viros sychē vniuersos
sermōes istos: et iclinauerūt cor eo
rum post abimelech dicētes: Frē
nr̄ ē. Dederūtq; illi septuaginta
pondo argēti de phano baal be

ſ. ſ. ſ.

de pñte propinquitate nr̃am dño ait dimittitur. Quam tam q̃ dem ubiq; dñs nõ aīe pp nr̃a merita: ñ aīe illam q̃ primitus conclusit aut nr̃ãq; bona quãto ne dñm condem.

C. X.

P Hab autem abimelech .xl. ãn. dño tñs fuit abimelech p̃ habuit gideon de tribu manasse.

q̃ pbus vnam habere matrem̃ quã diuersis patribus nascentes: q̃ fra tres essent ventus matris fili? nõ vnus pñe. Debebãt. n. nutrire femine de alio tribubo in alio. vñ q̃ sunt eã aliã de tribu beniamin: dedit filiã suã dauid homini de tribu iudaꝫ sacerdos de tribu leui duxit filiã iosa regis boso o tribu iudaꝫ hic elisabeth q̃ maria cognata i euãgelio secũdũ lucã fuerit elisabeth o filiaꝫ aarõ et q̃ intelligit de tribu leui aliãs magis hic i tribuꝫ finita vñ fuerit inter ambas illa cognatio: vt dñi caro: non solũ de regia

Nicolaus

dicis. q̃ ps lxxvi vsq; ibi:

» Dedisti sup trigintꝫ pullos asinꝫ. i. multos fm̃ traductionẽ. Ibi. In hebreo nõ additur: asinꝫ. i. ideo fm̃ doctores hebraicos: per pullos intelligunt hic eq̃ masculos et electi. » Filii aũt dicũt: Hic ꝑit describit ipso tribulatiõis: vbi primo describit culpã. Filij aũ ifrael peccauit: volentes imitãri nouã. q̃ explicat hic sepe idolatrie: vel ps in lxx. secũdo ponit debita penã. vbi dicit. Et ira tus est dñs xc. q̃ ps. tertio penitẽtiã subdit: Peccauimus xc. et sequt: tñ vltimũ dicit eos esse vere ira multum antiquitatꝫ. a tpe quo filij israel debuerãt hereditare fm̃ eos q̃ balaã vsq; ad ihesum ipsum q̃ iterauit filios isrl de hac tribulatõe fuerãt anni trecenti: vt hꝫ ca. sequẽti. debuit tamẽ aliq; vt dicamus accipi hꝫ. Nunc. xvi. Potest et dici q̃ fuit p aliã. Ephezlã: nõ nominat hic quia ille fuerit. » Nũqd nõ egyptij. i. amorei xc. Hic no minant hic quos ille fuerit. » Iterco non adiũ vt. Ex vera vos liberẽt. talem negatiõem etiam auctũ intelligẽdũ est suo ꝑtinẽte. vltra vos liberẽt. talem negatiõem etiam auctũ intelligẽdũ est suo ꝑtinẽte. ñ. Si vere nõ penitet illi q̃ sunt i afflictõe positi: vt ps ci. dicebãt. » Ite et clamate ad dñm. Ironice dicit. » Ite et clamate ad dñm. Ironice dicit. q̃ innocate deos quos elegistis. Ironia. i. derisio

Et pugnio contra filios. Aug. Os stra filios ammon hac querit ut ipe eos⁹ victa libertate ei⁹ hoc bellare cupiendo: ammon interpretat filius populi mei vel ipse mei: eius aut nil significant nisi mundi q̄ ipsa gaza in thesauris ponit. Quidam tamen aiūt eos gabaonē significari: qui ex hac decreti sibi ppō metu seruitutis q̄ppe ppōla gabaonitis diabolus t angeli eius nocturnis insidiis quotidie decepti augeant: vel q̄ ipsi eterne mortis dignā sibi fecerūt.

Ego ero vr pugnē. Aug. Melit res quē ob id habebat quia illa tpe ibi habebat. Et operāt aīt habere limites regni: t politica sacerdotes⁹. Nā i deuteronomio cū eis pcipitur quē debeāt habere re gē: ibi hoc eis placuerit: ibi rex: ibi pcepto nomina tur: i ipe ibi ille significat q̄ verum est rex.

Angu. Rac. Licet i multis cricis scriptum ē: posuīt. n. ipe liber aut eos ab inimicis sibi eis rex factus ē vt intelligeret⁹ hoc: ponit aī q̄m ipe pugnare: de q̄

Nicolaus

Pacepto ne. dum ei tu sic tuus bellī esti. ✠ Quis ille rñdit nō statīm credens eis pp ea q̄ pallus fuerat ab eis. ✠ Mō nec vos eis q odistis me ls lapsa dicti sit de fratribus suis nā q̄ccurāt eī ei hic alloq̄tur sicut illi unde pōli genet aliter. ez ad ḡmonā t instinctū fratrū suor sensus q erāt ta dicens illi⁹ ppli accurāt eī vel sciat inter filios q̄ ve

Et misit nūcios ad regem filiorū ammō q̄ ex persona sua dicerēt.

✠ Aug. Videtur mihi nomen patris sibi apte habuisse Iaphte qui ex meretrice natus fuerat apud fratres suos: sed ubi ab eis fugatus est: ibi fecit potestatem ad ex nobis et cum eisdem hostibus pacem fr̄ abentibus n.

pugna cōtra filios ām̄. Nūdo ✠ ✠ Quid interpretat filius populi mei vel filius mercenarii siue qui ex ipō genere inhabitat siue quicunque ergo inhabitat deputati sunt vel deputati in ipsa terra eius.

sūs me t accāsūs de domo pris mei: t nūc venīs ad me necessita

✠ Quid sibi enim ad rem pertinebat nisi vellet seipsum.

te cōpulit? Dixērūtq̄ pncipes galaad ad iepthe. Ob hāc igr cām nūc ād te vēimus ut p̄ficiscaris nobiscū ad pugnēs filios ammō: filiq̄s dux eōz q habāt i galaad. Iepthe quoq̄ dixit eis: Si vēr vēnis ād me vt pugnē pro uob z filios ām̄on: tradideritq̄s eos dñs in mānus meas: ego ero uř pncep⁹. Qui rñdēr̄t ei. Dñs q hēc audit ipse mediator: ac testis ē q nr̄a promissa facīus. Abijt itaq̄s iepthe cū pncipibus galaad

✠ Isidor. Lib. regū ✠ qui ipse ē caput corporis ecclesie

fecq̄s cū eis populus pncipē sui Locutusq̄s ē iepthe oēs sermones suos cor̄ dño i maspha

✠ Aug. Quidam nomina patris sibi aptabilia legunt sed ubi fugatus est ab eis fieri potest ut ex nobis et cum eisdem hostibus pacem fr̄ abentibus n.

Et misit nūcios ad regem filiorū ammō q̄ ex persona sua dicerēt.

✠ Aug. Videtur mihi nomen patris sibi aptabilia legunt sed ubi fugatus est ab eis fieri potest ut ex nobis et cum eisdem hostibus pacem fr̄ abentibus n.

fra me vt vāstares trā mea? Cui bi ille rñdit: Quia tulit israel terram meam quando ascendit de egrpto a finibus arnon vsq̄ ad iordanē. Nunc ergo cum pace redde mihi eam. Per quos rursum mandauit iepthe t imperauit eis vt dicerent regi

scriptura narrationem. ✠ Fuit ita. ✠ Et iudicauit iepthe israel. vi. annis t mortuus ē. ✠ Iudicaunt ḡ in vicat ceteri iudices nō tñ regnauit: vt pcepi sicut bi q regnēy voluntatibus peruntur.

Q Hōc ea que possidet. Aug. Nō ne deus ipe hereditauit tibi chamos deus tu⁹ possidebis ✠. Ac⁹ q̄dam latini sic interpretati sunt. Nōne q̄ cūq̄ vocāt tibi chamos deus tuus possidebis ✠. vel videt iepthe firmat se deū q̄ vocat chamos potuisse aliq̄ hereditat dare cultor⁹ suis. Qui dā vero sic habent. Nō ne quicq̄ possidet chamos deus tuus hoc possidebis ✠ deteriquasi aliquid tale ponere ei possīt. An forte ēm hoc dictum est: q̄ sub angelis positus fuerat gētes: iusta clementi moris. Nūq̄d ille angelus: sub quo erāt filii ammō: chamos dicīt. Quia hoc ausi dicat affirmare cū possit intelligi ēm opinionem eius dictā q̄ putabat deus suis possidere ē: vel ti possessionē sibi dedisse.

ammon. Hec dicit iepthe. Non tulit israel terram moab nec terram filioz ammon: sed quando De egrpto cōscenderūt: ambulauit per solitudinem vsq̄z ad mare rubrum t venit in cades. Misitq̄z nuncios ad reges edom dicens: Dimitte vt transeam terrā tuaz. Qui noluit acquiescere precibus eius. Misit quoq̄ ad regem moab: qui t ipse trānsitū pere bere ptemptsit. Mānsit itaq̄s i cades t circuiuit ex latere trā edō t terrā moab. Veniteq̄z ad orientalē plagā terre moab: t castrametatus est trāns arnō nec voluit intrare termios moab. Arnō quippe cōfiniū ē tre moab. Misit itaq̄z israel nūcios ad seon regē āmo: reoz qui habitabat i esebō: t dixerūt ei: Dimitte vt trānseā p terrā tuā vsq̄z ad fluniū. Qui t ipse israel verba despiciēs nō dimisit eum trānsire p terminos suos: sed infinita multitudine cōgregata egressus ē ptra eū in iasa: t fortit restebat. Trādiditq̄s eū dñs in manu israel eius oi exercitu suo t pcussit eū t possedit oēm terram amorei hītatoris regiōis illius t vniuersos fines eius de arnon vsq̄z ad iordanē. Dominus ergo deus israel subuertit ammoreum pugnantem contra illum populo suo israel. Et tu nunc vis possidere terram eius? Nōnne ea que possedit chāmos deus tuus tibi iure debentur? Quē aūt dñs deus noster victor⁹ obtinuit: in

De lyra

Flume. xxi. ✠ Deut. ii. ✠ solus a seon t og. t illud fuit eis licitum: vel declaratum fuit Nu. xxi. t iterū hic declaratur p verba iepthe. ✠ Per ḡs ruflum. Hic pōt poni⁹ decem rebellionis exacerbationes rōnabiles: ibi: Per quos rursum. Et misit nūcios ad regem filiorū ammon. volebat eni declarare causā sui iuris. ✠ ideo pmo initiat nuncios de pace tractāda. t in fi humiliauit se dicēs ✠ Quid mihi ✠ tibi est q̄ti dicere. nō habeo vetus t ad iudicandū sicut nec tu habes cām cōtra me. ✠ Et vastares terrā meā q̄ erat regnum t defensoni cōmodum. ✠ Quis⁹ ille rñdit. Hic pōtur pontur rebellio tria dominia. ✠ Quia tulit israel terrā meā q̄ erat in ea regnum t defensoni cōmodum. ✠ Et

offeram domino. Transiuitq; iepthe ad filios ámon vt pugnaret ꝓtra eos: quos tradidit dñs in manus eius: percussitq; ab aro er vsq; dum venias in ménith viginti ciuitates: et vsq; ad abel q̄ cvicis ꝓlata plaga magna nimis: humiliatiq; sūt filij ámon: a filijs israel. Reuertēti aūt iepthe i maspha dōus filiabus occurrit ei unigenita filia sua cū tympāno et choris. Non enī habebat alios liberos. Et per scientiā ergo vel per nescientes signū est futurorum spiritū dominus prophetica tempestiua operatus ē. Nec ideo peccata eorum non fuerunt peccata: qui deus qui ē malis bene vtitur: vsus est eis ad significanda que voluit.

Si ergo peccatum nō fuit cuiuslibet actis humanis: vel etiam parentalie sacrificium: vel votum vel reddere: quia magnum aliquid ē spiritualiū significauit: frustra de uo talia prohibuit ē q̄ odisse dicit: quia ē illa q̄ fieri iussit ad significationem spiritualium rerum referuntur: sed humana deo sacrificia nō placent quando non pro iniusticia quisq; recte vouit vel peccare non vult inter limitur: sed homo ab homine tanq; electa hostia mox peccato immolatur.

Si aūt dicit aliquis: quia peccatum victime fuit veritate fuit significatio nem licet relate minus faciebat intentio ad sacrificantem: magnum Christi et ecclie requirendum propterea deus re intuit et inopinata volens animos hominum exercere: eo magis quod sibi talia sacrificia offerri vetuerat: curauit sibi aliqd offerendum: in quo ipsa admiratio magnum ei generet questionē: et qō extraret fructū ad plenitudō mysteriū. Pic ēo sacrificiū mīs hois alienū dñe: ꝓphete velut hamo piscē christū de profundo scripturaꝝ leuaret huic rōni nō obuiūt. Et alia qō ē de alio vouēs: alia ō ꝓdicta de qualibet q̄ animo optime vtentiq.

Ideo si spiritus dñi qui fecit ē fili iepthe: et hoc vouere fecerit q̄ scriptura nō aputet: cuius nō ē nulla cōtinere: nō mō intelligentia culpanda nō est sed obediētia laudanda.

Hoc n. mō ēt si ē si hō ipse pmat: q̄s humana voluntate et ꝓfecto nefas ē facere: intelligētia ē obedienter fieri nō iubente.

Si aūt iepthe humanū secutus errore humanū sacrificiū vouēdum putauit: eius q̄dē peccatū de vanitate filia ture punitū ēq̄ ipse vt offendere scisset vetitum vouendo: ne filia mi tyrannidi me ēt.

Hic tamē error hȳ aliquā laudē fidei: q̄ deū timuit: vt q̄ vouerat redderet: nec diuini in ſi iudicij fraus docuit. Sine sperāo dñm ꝓphetauit sicut fecit abrahe: sine eius voluntatem etiam nō ꝓhibētis intelligētiam facere potius q̄ cōtemnere statuens.

Quāuis hic merito queritur verum verius intelligitur hoc deū nolle fieri: et in eo potius deo ſi non fieret obediretur: q̄m hoc ſe nollet: in abrahe filio: et in legitima ꝓhibitione mōstrauerat: ēt ſi ꝓpterea iepthe nō fieret sibi potius in vnica peperisse q̄ deū voluntatem secutus videretur. Absq; ergo intelligētia eo q̄ sibi filia occurrit victoria deum: et tuſe pensē fideliter subdidit timens fraudē de targuersatione vindicam. Redebat. n. bene et virginis filie animam bene recipiēq; non scipsam vouerat immolandam. Et voto et voluntati non refuerat patria et secuta fuerat iudicium dei. Abraā. sicut nec sibi a quoq; spontanee cuiq; spontē tolerenda cēdita deo iubente recusanda nō est: cuius constitutione quocunq; tpore subeunda ē. Nec quisq; qui ēt perpeti detractat: vt omnino auferatur. Sed tū vt vitentur laborat.

Nicho. Jephte ipe significatiqui a facie fratrꝫ suoꝫ. i. iudeoꝝ abscēdit in gentibus principatum accepit: q̄ omnia humane salutis sacramenta quasi iurata explent et carnem propriam quasi filiam pro salute israelis obtulit. Iurauit autem patri et nouit fm illud. Sicut iurauit domino votum vouit deo iacob. q̄ scilicet sacramentum religionis in carnis sue passione pro salute humani generis explerent: hoc ergo ita p ꝓphetiam acta sunt vt videātur religione iuramēti ēt completa.

Et plangā vir. Augustinus. Virgo casta. idest ecclesia holocaustis fiet in resurrectione quando in ea vniuersa fiet quod scriptum ēt Absorpta ēt mors in victoria. Tunc verus iepthe tradet regnum. idest ecclesiam deo completa. filiast sexta etate seculi. ideo sexaginta dierum dilatio petita data: quia omnibus n. cranibus ecclesia congregatur ab Adam filiast vsq; ad diluuium: a diluuio idest a Noe vsq; ad abraham. Inde vsq; ad patriarchā. deinde vsq; ad transmigrationē babyloniā: a transmigratione vsq; ad Christū. Inde vsq; ad finem seculi: per hec. vi. etates quasi p. lr. dies fiet sacra virginalis sua: q̄ls virginalis tamen fuerant peccata deflenda. vnde tota ecclesia clamat: dimitte nobis debita nostra et. Deo. lr. dicit mē deus potius maluit appellare pp duos hedos vnum p quē mutuaretur q̄ quē

De Ipta

.n. os meum ad dñm. per votum suppositionis. et aliud facere non potero. q̄ votum ēt. ꝓmisi deo facta que vo impleri: eo ēt mō ē̄ vicit i. Plangam virginitatē meā. q̄ tunc tpis opportuit erat mori nec ꝓles

rrectio mea: quasi ꝓpter quod etiam duo testamenta dicuntur.

Exinde mos inualuit. Augustinus. Quod ēo factum ēt ex pacto in israel: ex diebus in diem conuenientibus lamentari filiam iepthe: quasi tuor dies in anno: non puto significare aliquid post impletum holocaustū q̄ erit in vita eterna sed preterita tempora celebrētur quibus erāt beati lugē tes. Quatriduo figurata ēt eius victoria: tam ꝓpter quatuor partes orbis per quas longe late q̄ diffusa ē. Ad hyrtheē autem propinquum non arbitror hoc decenter: ne adiacuisse quis intelligeret inde ex insulam dei magis ad percunctandum patrem fuisse: offensumque q̄ deum ꝓpter tale sacrificiū. Quare. n. lamentato decreta ē ſi votū illud letale ē. C. XII

Nicolaus

Reuersa ē ad patrē suū: et fecit ei sic̄ vouerat: eram interficiendo et offerēdo ipso i holocaustum fm q̄ dñs exposuerat ecclesia catholici. vñ dic̄ Piero. q̄ fuit idiscret⁹ i vouēdo et ipe⁹ adimplēdo. Debuit ēt dñs q̄ ipsaꝫ nō imolauit sed votū ei⁹ fuit relaxatū p ipꝫ phinees: et aliq; vbi q̄ fuit interpretatū p sapiē tes q̄ nō deberet votū adimpleri p morē filie innocētis. vñ ḡdā glosa bene dicit: Dimitte me vt circuēā mōtes: sic dicit. i. sapiēres in lege q̄ fortitā lucrāt modū relaxandi seu interpretandi vota vestra. Ad ista ēt ō facto: et ō de hoc nihil pōt fieri nisi ḡdā dicit ex ipse scripturaꝫ. Ḡdā po test trahi ex ipsa. Ḡdā ex me pmdicto ꝓ allatis p modū collationis pōt dici q̄ filia iepthe nō fuit sacrificata vbo p morē cor pale sī potē p ciuile seu spūale eo mō q̄ religiosi dñr mādo mactati: quāte a mūdanis actib⁹ sūt segregati et diuinis obsequio tot annis mācipati: sic filia iepthe fuit sacrificata vbo p obseruandam virginitatis vitulō in oratoriis⁹ ac telumsie et ipso egi bus. Hoc aūt dicti vt ꝓsenti q̄ dē ꝓ Lxuit. vitio. Quo ꝓcratio q̄ vbo effert ab hoie nō redimet ē morte morietꝫ. et ēt vt ibidē dr: ager poterat pro mino ꝓcrari q nō ē susceptiⁿ mactio. dicebat ēt mactificari: q̄ trāsibat ad tua sacerdotū vel tēpli: sicut bona ecclesie dñr amortizata. silr ibidē dr q̄ nō poterat vbo ꝓcrari: nō ēt pp hoc occidebat sed obsequio templi seu sacerdotū deputabat. aut ibidē dñr ac fuit declarati. et sic pōt dici q̄ filia iepthe fuit ꝓcrata vbo seu sacrificata: q̄ vinculo obsequiⁱ deputata nō ꝓ dicto. Ité supra dicti ē: Facⁿ ē ḡ sup iepthe spūs dñi. i. ad pugnādū contra filios ammon. et nīc scit vota suprad dicta: q̄s fuit indiscrete facta: nō intelligendo non erat nīl p modū licēti et bonū: q̄ spūs dñi non inducat nīl ad bonū. Ité in ista dr q̄ iepthe ponit filie sue ḡdā numū. Cuius ḡdē esset inder ppi et paulo post homo: nō ēt verisimile q̄ in tpe intermedio colloquiū habuerit de voto suo cū sapientib⁹ in lege: marime cum votum sibi tam ex diuulgati: nullius adt talis sibi ꝓfuluisset vouēdi suum ipiēdus et occisionē filie innocētis cum hoc sit manifeste ptra ꝓcepti legis Exo. xx. et ptra intentionē legis Lxuit. vltimo. vt ps ex ꝑdicto. et ideo verisimile vt ēt. Ité ad obiectos. ri. iepthe ponitur in sanctoꝝ catalogo. et ideo nō vt facti sic enorme actari debere de illo nīl ex sacra scriptura expse haberet. Et vbi ero sicut et obiter dr q̄ scriptura hoc expse dicit sicut supra allegatū ēt. Reuersa ē ad patrem suū: et fecit ei sicut vouerat. Ad q̄s dicendū q̄ dū p modum licēti ꝓut superius ēt expositum. imo si eam occidisset nullo modo votū implesset: q̄ emissio voti nō pōt fieri nīl de bono nec p consequens esse impietas. et ideo argumentum magis videt ad oppositū. Ité subdit: Confectusq; seruata ēt vt post anni circulum ꝓcedit filie ut ad et ꝓ iepthe crebrāte eam esse occidendam et ipsa similiter audito verbo patris de ꝑdicto sapientum. Ds aūt postea subdit: Conflictusq; seruata ēt ac. Quē parata fuit patri obedire vbo ad montem corposalem et obedire presentibus. Sed adhuc cōtra predicta arguit q̄ immolatio innocētis deo accepta sicut ps. Sed. xvi. vbi ait: Ad cōmendat de hoc q̄ voluit innocentem filium immolare. Ad q̄s dicēdū q̄ nō ē simile. q̄ abrahā habuit de hoc ꝓceptū diuinū: et habetur ibidē: Ista aūt homo quātūcūq; innocēs de bitus ē mactio propter peccatū ꝓmo parentū ipi deo q̄ hoc debuit pōt

De Ipta

repetere q̄ficūq; vult et q̄ mō vult. et ideo attendat bñ lectoꝝ: deo vota obedire in sui filii immolatōe. sed q̄ aliqa et voto emisso voluerit interficiat innocētem ēt illicitū. Jux contra predicta arguitur q̄ scribitur. Gen. ix. Crescite et multiplicamini. et Ecclī. vii. Nō erit apud te sterilis virilisq; sexus. obseruanto ēo virginitatis excludit multiplicatōnē. ꝓpter quod vide q̄ fuit illicita tpe veteris legis: ꝓpter quod videt incōuenīēter dictum q̄ filia iepthe fuerit vbo obligata vel sacrificata per obligatōem virginitatis. Dicendū q̄ illud ꝓceptū cessat et multiplicamini ēt dum fuit nec in eisdē arche q̄ erant pauce ꝓnie humane. Locto tñ: quot virī: et quantæ mulieres. q: nunc genus humanum indigebat multiplicatōe p carnalē generatōem ex diuinā ad diuinā. cui ēt et ideo multiplicato genere humano cessauit illud ꝓceptū in particulari: ꝓhibitoq; in cōtrarie humani effus multi fuer. ꝓ mani ad generatōnē actū p quos ipse ꝓcepti obtinari facti. Ds aūt addit: Fuit Deus. vii. Nō erit apud te sterilis. ēt. nō ēt ꝓceptiū: ex ps inducēti te ētū. Et ē dicū. ꝓmissio facta obligatōnis ligē matrimonij de fecditate. p lio habēda: sicut ētū tpe cuilgetū multiplicatio. ꝓpis plenis scribitur. et mēti monio reputat bñficiū diuinū. Per hoc ēt nō excludit qn obseruatio virginitatis sit deo acceptior. et ēt repit in paucis plenis. ꝓpter qd dicit Salua tor Matth. xix. Sunt eunuchi q̄ se castrauerūt pp regnū celoꝝ. qui pōt capiat. q. d. pauci talēo inuentunt. Ds aūt obseruatio virginitatis nō fuit tpe cuilgetū: sed ētū tpe veteris testamenti fuerit laudabilis et deo acceptabilis ꝓ ps ꝓmptalis. Ad hoc dicendū. ꝓbeta q̄ fuit valde ꝓcar⁹ et deo acceptus virginitatē seruauit. sicut dr ēt ꝓbe Anges. Domet ꝓa. xix. fuit enī ex Rafaa ētū. ii. Mach. xviii. cōmendat de hoc q̄ ꝓpositū petentes reuelauit. beata et virgo Maria voti virginitatis emisit et sanctus Ioseph sponsus eius ēt eam vouit tenere doctores catholici. et ēt adhuc erat ītat⁹ veteris testamenti. Ds autem. n. aplō cum adhuc esset lege veteris emulator et custodiēs ꝓcepta de virginitate seruauit. et sic ps ex obseruatio virginitatis fuit deo grata a tempore veteris legis.

C. XII.

Ex aūt. Descripta tribus tribū et modo tribui tribus. hic ꝓsit deseri
c bitur tempus seditōis. et ꝓmo huiusmodi seditio deseritur. Secūdo tpo tribū iudicū succedere sunde ait: Post hūc iudicauit. Circa ꝓmū dr: Ecce aūt i ephraim orta ē seditio. ibi. n. de hac tribu erāt ducēs et gloriē militāre capitāi pp eās dicta ꝓpter ī principio. viii. ca. et ō dolebāt de hoc q̄ victoria ipsi iepthe adscribebat q̄ nō erat de eoꝝ tribu. et ō dñr de causa ptra eū dicēte: » Vocare nos no. vt pgr. ad cōmittū. vt ps ex sequēte. sed gratio ꝓcedit occasionē dissentionis. et ps ita vsq; ibi:
« Posuit alas meā i manib⁹ meis. i. necessitate vigēte expulsi pacto vt ad meā pugnādū ēt paucis cōtra filios ammon. legē. » Pugnabat cō tra ephraīm. cui⁹ cā subdit: « Qui dixerat: fugitiⁿ ē galaad. q̄s exponit aliq de iepthe q fuit ciuis a fratrib⁹ suis: vt dixi ē supra in ꝓncipio. ꝑ. c. le illud q̄s fugē de ephraim nō bñ. ꝓnat hanc exponēdi. q̄ nō fuit de tr tu ephraim. et ō melius exponit de ꝓle galaad de quo subdit: « Et habitat in medio ephraim et manasse. ibi habitat nō ē in hebreo: sed sic dicitur: Fugitiuus ē galaad. in medio ephraim in medio manasse. i. nullius mensē ti est aut reputabilis in comparatione ad hāc tribū et ad illā: vt exponunt hebrei. cetera patet vsq; ibi: « Dic ergo sch. q̄s interp. spūs. illud. q̄s interp tat spūs. non ē i hebreo sed apposuit ē a trāslatore. Hebrei. n. dicit q̄ deus ieth non accipit hic in illa significatione q̄ ꝓ curis aut ipsis aque. q̄s gallice vt fil. Sed volebāt. n. ē nomīs equoci ad utrūq;: vt ramē magis q̄ hic accipiat ꝓ sensu qui ēt hebrei. q̄ ephraīte peccabāt ut ꝓnūciēt trāsire flu uiū iordanis. et ideo de hoc examinabāt eos utq; essent de ephraim aut non

Iudicauit itaq; ysrael xx annis. Et abiit samson ad thamnatha. vidit ibi mulierē de filiabus philistiim. Cumq; ascendisset reuersus est ut duceret eam. locutusq; est ad patrem suum et matrem suam. Vidi mulierem in thamnatha de filiabus philistiim. Nunc ergo accipite eam mihi uxorem. Dixerunt autem ei pater eius et mater sua. Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum. et in omni populo meo. quod tu uadis ut accipias uxorem de philistiim incircumcisis. Dixitq; samson ad patrem suum. Hanc mihi copula: ipsa enim placuit oculis meis. Pater autem eius et mater ignorabant quod hoc a domino esset. et quereret occasionem contra philistiim. Illo quippe tempore philistiim dominabantur israel.

C. XIII.

Et ibant pariter. et cum uenissent usque ad uineas thamnathe. ecce catulus leonis rugiens occurrit ei. Et irruit spiritus domini in eum. et dilaniauit eum sicut dilaniari solet hedus. Nichil omnino habens in manibus suis. Nec indicauit patri suo aut matri quod operatus esset. Descendit itaq; et locutus est mulieri. quam placuit oculis eius. Reuersus autem post dies aliquot ut duceret eam. declinauit ad uidendum cadauer leonis. Et ecce examen apum in ore leonis. et fluxerat mel. Quod cum in manibus suis tulisset. comedebat iter faciens. Venitq; ad patrem et matrem suam. dedit eis. Et comederunt. Nec indicauit eis quod mel de ore leonis tulisset. Descendit ergo pater eius ad mulierem. Et fecit samson ibi convivium septem diebus. Sic enim consuetudo erat sponsorum. Cumq; uidissent eum. dederunt triginta socios. qui essent cum eo. Et dixit eis samson. Proponam uobis problema. Si solueritis mihi et intra septem dies inuenta explicaueritis. dabo uobis triginta sindones. totidemq; uestes mutatorias. Si autem explicare non potueritis. dabitis mihi triginta sindones. totidemq; uestes mutatorias. Dixerunt ei. Propone problema. ut audiamus illud. Et dixit eis. De comedente exiuit cibus. et de forti egressa est dulcedo. Nec poterant intra tres dies soluere problema. Die autem septimo dixerunt ad uxorem samsonis. Lacta uirum tuum. ut indicet nobis problema. ne forte succendamus domum patris tui igni. Numquid ad rapinam uocasti nos huc. an ut pauperes nos facias. Flebat ergo uxor samsonis coram eo. et dicebat. Odio habes me. et non diligis. Problema quod proposuisti filiis populi mei. non indicasti mihi. Cui ille respondit. Patri meo et matri meae non indicaui. et tibi indicabo? Cumq; septem dies conuiuii flerentur coram eo. et illa nimium instaret. indicauit ei die septimo. quia molesta erat ei. Illa autem indicauit filiis populi sui. Et ante diem occasus solis dixerunt ei. Quid dulcius fauo. et quid fortius leone? Quibus ille respondit. Si non arassetis in iuuenca mea. non inuenissetis problema meum. Irruit autem in eos spiritus domini. et descendit in ascalonem. percussitq; ex eis triginta uiros. et tulit spolia eorum. et dedit his qui problema indicauerant. Et iratus ascendit domum patris sui. Uxor autem samsonis copulata est amico suo. quem sibi adhibuerat in conuiuio.

Factum est autem post tempus. tempore messis tritici. ut uisitaret samson uxorem suam. portans hedum. Et dixit. Introibo ad uxorem meam in cubiculum. Et noluit pater eius introire. Dixitq; ei. Dicebam quod odio habueris eam. et dedi illam pronubo tuo. Nonne melior est illa sorore sua minore. Sit illa tua pro ea. Cui ait samson. Modo non peccabo in philistiim. si fecero uobis mala. Abiit ergo samson et cepit trecentas uulpes. Et tulit faces. conuertitq; cauda ad caudam. et posuit facem inter duas caudas. Quibus accensis dimisit eas in segetes philistiim. Et succensa sunt tam fruges quam hi qui stabant. per hoc fidentes q; esset de ephraim.

Postea hunc iudicauit. Hic consequenter describitur breuiter tempus iudicum. quorum primus fuit: Abechlam. alius abelan de bethleem. Octauus dicunt q; hic fuit boos. Secundus fuit abialon. tertius fuit abdon. Quat habitauit quadraginta filios et triginta et eis nepotes ascendentes super septuaginta pullos asinarum. Ideo multos. Fm translationem illam li asinarum non est in hebreo. et per hoc intelligunt equos. Iunctos fecere et dicti. sicut dictum fuit supra. i. capitulo de filia Jair.

C. XIII.

Rursumq; filii israel fecerunt malum in conspectu domini. Hic describitur septima tribulatio que facta est per philistheos. et primo ponitur tribulationis pondus. secundo liberationis modus. Erat autem quidam vir. Circa primum ponitur filicium israel pena infractionis dicitur: Rursumq; filii israel fecerunt malum. et tradidit eos dominus in manus philistheorum quadraginta annis. illi quadraginta anni computantur a tempore Samsonis. reliquia per Samsonem non fuerunt filii israel omnino liberati de manibus philistheorum licet restricta fuerit eorum potentia. Erat autem. Hic consequenter ponitur liberationis modus vbi primo describitur tocius conditio. secundo imperiosi occasio. capitulo xiii. tertio hostium debellatio. capitulo xv. ibi. Cui Samson respondit. quarto ipsius hostium mors et consummatio. capitulo xvi. Circa primum primo

Nicolaus

Ab olibus q locutus sum vxori tue abstineat se: et qqd ex vinea nascit nō comedat. vinū et siceram nō bibat: nullo vescat immūdo: et qō ei precepi impleat atq; custodiat. Dixit itaq; manue ad angelū dñi: Obsecro te vt acquiescat precibus meis: et faciamus tibi hedū de capris. Cui respondit angelus: Si me cogis non comedam panes tuos: si aūt holocaustū facere: offer illud dño. Et nesciebat manue q angelus dñi esset. Dixitq; ad eū: Quō te tibi nomen vt si sermo tuus fuerit expletus honoremus te? Cui ille respondit: Cur q̄ris nomen meū qō est mirabile: Tulit itaq; manue hedū de capris et libamenta: et posuit super petrā offerēs domino q facit mirabilia. Ipse aūt et vxor eius intuebant. Cumq; ascenderet flamma altaris in celū angelus dñi pariter in flamma ascendit. Quō ea vidisset manue et vxor: ceciderūt in terrā: vltra eis nō apparuit angelus dñi. Statimq; intellexit manue angelū dñi esse: et dixit ad vxorē suā: Morte moriemur: quia vidimus deū. Cui respondit mulier: Si deus nos vellet occidere: nō multa nobis holocaustū et libamenta in suscepisset: nec ostendisset nobis hec ea: neq; ea q futura dicturus. Peperit itaq; filiū et vocauit nomē eius samson. Creuitq; puer: et benedixit ei dñs: cepitq; spūs dñi esse cum eo in castris dan: inter saraa et esthaol. C. XIIII.

Descendit ergo samson i thānata videritq; ibi mulierē de filiabus philistiim. ascendit et nūciauit patri suo et matri sue dicēs: Vidi mulierē i thānata de filiabus philistinorum: quā quelo vt mihi accipiatis vxorē. Cui dixerūt pr et mater sua: Nūquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum et in oi populo meo q: vis accipe vxorē de philistiim q incircūcisi sunt? Dixitq; samson ad pr suū: Hanc mihi accipe: q: placuit oculis meis. Parentes aūt eius nesciebāt q res a dño fieret: et q̄reret occasiones cōtra philistiim.

Nicolaus

a Ab olibus que locutus sum vxori tue abstineat se. vt. q. hoc abstinentia iniuncta erat mulieri ratione pueri. et ideo multo fortius puer erat a talibus abstinendus: aliter enī q̄ mater. qui erat nazareus per totū virū de bebat seruare legē nazareorū olibus dictum vite huc: mater adit vsq; ad natiuitatē pueri tm. b Dixit itaq; manue. Hic ostēdit ponit oblatio facti ficii. manue cui credebat eius q ei loquebat ee hominē: et ideo voluit ei offerre pecuniā dicēs: c Faciamus tibi. i. parcamus tibi ad comedendum. d Dedā de capris. q per hoc intelligitur alia i pādio necessaria: vt pane et vinū et similia. e Cui respōdit angelus. qui cibo non indigebat: f Si me cogis nō comedā. Ui vellem me cogere nō comederem. g Si aūt vis holocaustū facere. Tibi qui attulisti ad honorē deitati tuo in cendere: h Offer illud dño. pro beneficio quod tibi ex parte ei⁹ annunciauit. i Et nesciebat manue q̄ angelus dñi esset. qui talia nō obtulisset et ad comedēdū: sed credebat q̄ esset ppha a deo missus. et ideo non peccauit offerēdo sacrificiū. extra locū tabernaculi de precepto vel pīuilegio illi qui erat nuncius dei. sequit: k Cur queris nomē meū qō est mirabile. In hebreo habet: qō est celatū vel ignotū. qō exponit beton quoniam q̄ nola angelorū qui mittuntur in ministerii variant sm legationes ad q̄s mittuntur. vñ Esa. vi. angelus q̄ missus est ad purgādū labia Esaie cū calculo de altario ardenti nominat ibi seraphim. qui nō est de ordine seraphico. angeli aūt de futuris ad que mittendi sunt nō habēt p̄cognitionē nisi qñ deus reuelat eis: que reuelatio sic fm formā fuit voluntatis. et nō angelus dixit nomē suū esse occultū: quia nesciebat ad q̄d de futuro mittēdus erat. Alio nō potest exponi q̄ secreta dei. et angelorū nō sunt holdue reuelāda nisi q̄tum deo placet. l Tulit itaq; manue hedū de capris et libamēta. Legit q̄ est carnibus holocaustoꝝ offerri solitū. qui habet Nu. xv. m Et posfuit super petrā. vtens ea. p altari. n Offerēs deo qui facit mirabilia. In hebreo hī: Offerēs deo. et mirabili vel occulto ad faciēdū. qui manue nō erat de genere sacerdotali. et ideo ad eū nō pertinebat offerre sacrificium sed obtulit materiā sacrificii et q̄ sibi loquebat in nole dei q̄ diceret nomē suum esse mirabile vel occultū. vt ex illa materia faceret deo sacrificiū: quia propheta loquēte i nole dñi potebat offerre auctoritate cuius fuit et facere. sicut patet de helia. iii. Reg. xviii. Manue aūt credebat cum q̄ fiet apparebat ei propheam domini. erat et pius. q̄ propheta. f. angelus.

o Et q̄ ascēdit flāma altaris. et hoc videt q̄ ex illo lapide. percussi ignis q̄ando holocaustū in signū diuine acceptationis. p Angelus dñi pariter i flāma ascēdit. volēs ostēdere q̄ ipse est vere dei angelus. ad cuius

vxorē suā: Morte moriemur q: vidimus dñm. Cui rndit mulier: Si dñs nos vellet occidere: ō mānus nr̄as holocaustū et libamina n̄ suscepisset: nec ostendisset nob hec ea: neq; ea q futura dicturus. Peperit itaq; filiū et vocauit nomē eius samson. Creuitq; puer: et benedixit ei dñs: cepitq; spūs dñi esse cum eo in castris dan: inter saraa et esthaol. C. XIIII.

Descendit ergo samson i thānata videritq; ibi mulierē de filiabus philistiim. ascendit et nūciauit patri suo et matri sue dicēs: Vidi mulierē i thānata de filiabus philistinorum: quā quelo vt mihi accipiatis vxorē. Cui dixerūt pr et mater sua: Nūquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum et in oi populo meo q: vis accipe vxorē de philistiim q incircūcisi sunt? Dixitq; samson ad pr suū: Hanc mihi accipe: q: placuit oculis meis. Parentes aūt eius nesciebāt q res a dño fieret: et q̄reret occasiones cōtra philistiim.

De ira

Morte morientur. Aug. Quid est q̄ postq; manifestatus est manuē vxori eius angelus qui cum eis loquebat. cepit manue timere mortem. Puto eo. f. quod scriptum est: Homo pōt facil mā videre et viuere. Ō pm. dicit q̄ vt beleth dicit se videre rādo vbi q mir angelus facerno; sternq; cū illis pueris qñ homo loquebat. Quid ergo i angelo: an deū. ipse angelus appellabat sic cui scriptum est. Et ille dixit manue. Ne dum capiarum et faciā ei oblationē. Sicut scriptum est. Et ille dixit manue. Ne dum capiarum et faciam holocaustum et libamina et offeram tibi domino. Et nesciebat manue q̄ angelus dñi esset. Sed vñ mentiebatur manue. Nō enim scriptum erat. Mentio videt facem angeli et vidit. Ait et in hoc ipso q̄ in angeli potentia de um cognouerat manue fm peruersitatē ē vt mortem timeret. Ō aūt illi vxor respondit. si vellet dominus mortificare nos non accepisset de manu nostra holocaustum et sacrificium nec ostendisset nobis hec et dixisset hec nobis. vtrū ipsi angeli credidērūt accepisse sacrificium quia videbāt eū in flamma altaris ascendere per hoc intelligere

De ira

tionē verbi dī. q Morte moriemur. q: vidimus dñm. exponit sicut ā. vt. de gedeone. r Dixit itaq. Hic infert defectus natiuitatis pueri et dilectionē dī vt: s Creuitq; puer et benedixit ei dñs. ad firmitudinē et fortē eū fi gre gratū faciēs. vñ legitur: t Cepitq; spūs dñi esse cum eo i castris vbi quia pro tunc illa tribus habitabat. Ephraim.

u Descendit ergo samson. Hic infert

C. XIIII.

defectus occasio luculēter philistheorū. q occasio data ē samsoni et acceptāe vxoris de philistheis vt patebit et loquēte. s ō ea ē pmo dicendū dicit vxoris patris. secundo pacis desponsationi. tertio desponsationis acceptionē. Et post ait q̄ dicit ergo iuxta ordinē. Et ascendit. Circa pmū dī: Descendit ergo samson i thānata. villa est philistinee. ad quā venit samson ad videndū filiā q̄s fecerāt philistei quas seruebāt deberi sub uxoratu. propter quod fecere potestatē ad loca filiis q̄bus seruebāt deberi sub uxoratu. propter quod fecere potestatē ad loca eorū declinare. v Nōq; nō ē mulier i filiabus fratrū tuorū. hoc videbāt parētes samsonis: q̄ prohibiti erāt Deut. vii. ne cōtrahāt matrimonia cū alienigenis. ideo subdūt: x Parētes aūt ei⁹ nesciebāt q̄ res a dño fieret. Et hoc aūt q̄ scriptura excludit parentes samsonis ab hac notitia videt q̄ samson cognouerit p reuelationē voluntatē dei circa ē. aliter enī peccasset si mulierē alienigenā accepisset vxorē nisi sciret dei voluntatē. qui potest i peccato culpabiliter. Sed adhuc videt q̄ parētes ei⁹ male fecerunt illā mulierē petēdo p filio q̄ hoc prohibet Deut. vii. vbi dicit: Filiū tuū alienigene nō accipies filio tuo vxorē. Dicēdū q̄ samson ete voluntatē dei reuelauit. Is nō fit scripti. Erāt. n. deuoti et nō nō ē verisimile q̄ fecissēt cōtra precepti dei. nisi samson eis dixisset hoc esse de dei voluntate. et bñ debēt ei credere cū q̄ faceret p angelū annunciātē et mirabiliter natum. vt supra dictū est. y Et quærebat occasionem contra philistheos. scribit. n. fm fon. i generali p reuelationē q̄ ederat eis illius matrimonij. et occasio rebellandi philistheis adhuc ignorauit modū i particulari. Sed q̄rit hic q̄re ad hoc q̄rebat occasiones cū philistei habitarēt i terra hebreo promissa vt ps. cv. ii. dicitur. ca. iii. Ne ille ait. Et habitauerūt⁹ inperat deus filios israel q̄ eos exterminarēt et sine misericordia. vt hī Jos. xxiii. v. Deut. vii. pp q̄s vī q̄ fi erat q̄rēda alia occasio. Dicēdū q̄ pp pcā hebreo⁹ deus permisit philistheos ad hoc q̄rebat occasiones cū philistei habitarēt i terra hebreo promissa vt ps. cv. ii. dicitur. ca. iii. Ne ille ait. Et habitauerūt⁹ inperat deus filios israel q̄ eos exterminarēt et sine misericordia. vt hī Jos. xxiii. v. Deut. vii. pp q̄s vī q̄ fi erat q̄rēda alia occasio. Dicēdū q̄ pp pcā hebreo⁹ deus permisit philistheos habitare i terra hebreo promissa. qō erat ei q̄rēda occasio cū philistei habitarēt i terra hebreo promissa. qō erat ei q̄rēda

Descēdit itaqʒ. Isido. Samson cū alienigenas tenderet causa pe tende vxoris leonem occidit et christus ecclesiam vocaturus de gentibus dia bolum vicit q[uod] ait: gaudete q[uia] ego vici mūdū. et ore leonis occisi fauus ex trahit: q[uia] vt cōspicimus reges terreni regni q[ui] cōtra xp̄m ait fremuerūt iā cōcepta veritate dulcedinem euangelij predicantes munimenta prebent.

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

Eo. n. tpe philistijm dn̄abantur isr[ae]li. Descēdit itaqʒ samson cū patre suo et matre in thānata. Cūqʒ venissent ad vineas oppidi appa ruit catulus leōis seuus et rugiēs et occurrit ei. Irruit āt sp̄us dn̄i i samson: et dilacerauit leonē: q̄si hedū i frusta discerperet nihil ōio hn̄s i manu: et hoc patri et matri noluit indicare. Descēditqʒ et lo cutus ē mulieri q̄ placuerat ocu lis eius. Et post aliquot dies re uertēs vt acciperet eā: declinauit vt videret cadauer leōis. Et ecce ex amē apū i ore leōis erat: ac fauus mellis. Quē cū sumpsisset in ma nibus comedebat i via: veniēsqʒ ad patrē suum et matrem dedit eis partē q̄ et ipsi comederūt: nec tamē eis voluit idicare q[uod] mel de corpe leōis assūpserat. Descēdit itaqʒ pater eius ad mulierē et fecit filio suo samson cōuiuiū. Sic eni iuue nes facere cōsueuerāt. Cū ergo ci ues loci illius vidissēt eū: dederūt ei sodales triginta q̄ essēt cum eo. Quibus locutus ē samsō: Propo nā vob problēa: qd si solueri tis mihi itra septē dies cōuiuij da bo vobis triginta sindōes et toti dem tunicas. Sin aūt nō potueri tis soluere: vos dabitis mihi trigi ta sindones: et eiusdē nūeri tuni cas. Qui rn̄derūt ei: Propōe pro blema vt audiamus. Dixitqʒ eis De comedēte exiuit cibus: et de for ti egressa ē dulcedo. Nec potuerūt p tres dies propositionē soluere. Cūqʒ adesset dies septimus dixerūt ad vxorē samson. Blādire viro tuo: et suade ei vt indicet tibi qd significet problēa. Qd si facere nolueris: icēdemus te et domū pr[at]ris tui. An idcirco vocastis nos ad nuptias vt spoliaretis. Que fun debat apud samsō lachrymas: et q̄ rebatur dicens: Odis me: et nō dili gis: idcirco problēa qd proposui filijs populi mei nō vis mihi ex ponere. At ille rn̄dit: Patri meo et matri nolui dicere: et tibi indica re potero? Septē igit diebus cōui uij flebat an eū: tādēqʒ die septio cū ei eēt molesta exposuit. Que stati indicauit ciuibus suis. Et illi dixerūt ei die septimo ante solis occubitū: qd dulcius melle: et qd fortius leōe? Qui ait ad eos: Si nō arassetis in vitula mea nō iue nissetis propositiōez meā. Irruit itaqʒ i eū sp̄us dn̄i descēditqʒ as chalōez: et pcussit ibi triginta vi ros: quorū ablatas vestes dedit his q̄ problēa soluerāt. Iratusqʒ nimis ascēdit i domum pr[at]ris sui: vxor āt eius accepit maritū vnū de amicis eius et pronubis.

C. XV.

Post aliquātulū āt tpis cū dies triticee messis in starent: venit samson in visere volēs vxorē suā: et attulit ei hedū de capris. Cūqʒ cubicu lū eius solito vellet itrare: prohi buit illū pr[ate]r illius dicēs: Putaui q[uod] odisses eā: et ideo tradidi illā amico tuo. Sed habet sororē q̄ iunior et pulchrior illa ē sit tibi pro ea vxor. Cui samsō rn̄dit: Ab hac die nō erit culpa i me cōtra philiste os. Faciā .n. vobis mala. Perre xitqʒ et cepit trecētas vulpes: cau dasqʒ earū iūxit ad caudas: et fa ces ligauit i medio: quas igne succē dēs dimisit vt huc illucqʒ discur rerent. Que stati pcesserūt i sege tes philistinorū. Quibus succen

De lyra

[illegible]

Percussitqʒ eos. Rer. Percussit alienigenas samson ad tibiā sup femur. i. tā mirabiliter stupidos tibiā viri pedis sup femur alterius ponerent. Jurate mihi. Aug. Quid ē qd ait samson viris iuda. Jurate mihi ne i terficiatis me vos et tradite me eis ne forte occurratis i me vos i quā locutio nem ita qdā iterpretati sūt ne forte veniatis aduersus me vos. Sed hoc eius [illegible]

In maxilla. Greg. Maxilla asini predicatorum significat. [illegible] enim nostri simplicitatem et patientiam predicantium hic manu virtutis tenens a vitiis carnalibus interfecit: et maxilla in terram proiecta: postmo dum aquas fudit quia tradita morti predicatorum corpora magna popu lis monstrauere miracula.

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

sis et cōportate iā fruges et adhuc stātes i stipula cōcremate sūt itā tū vt vineas quoqʒ et oliueta flā ma cōsūeret. Dixeruntqʒ philistijm Quis fecit hanc rē? Quibus di ctum ē. Samson gener thānatei q: tulit vxorē eius et alteri tradi dit: hoc operatus ē. Ascēderūtqʒ phili stijm: et cōbusserūt tā mulierē q̄z pr[at]rē eius. Quibus ait samsō: Li cet hec feceritis: tamē adhuc ex vo bis expectā vltiōez: et tunc quiescā. Percussitqʒ eos igēti plaga: ita vt stupentes surā femori iponerēt Et descendens habitauit in spelūca petre ethā. Igit ascēdētes phili stijm in terram iuda: castrameta ti sūt i loco q̄ postea vocatus est lechi. i. maxilla vbi eorū fusus ē exercitus. Dixeruntqʒ ad eos de tri bu iuda: Cur ascēdistis aduersū nos? Qui rn̄derūt. Vt ligēus samsō venimus et reddamus ei q̄ i nos operatus ē. Descēderūt ergo tria mi lia virorū de iuda ad specū silicis ethā. Dixeruntqʒ ad samson: Ne scis q[uod] philistijm imperent nobis. Quare hoc facere voluisti? Quibus ille ait: Sicut fecerūt mihi: sic feci eis. Ligare iquiūt te venimus et tradere in manus philistinorū. Quibus samsō: Jurate ait et spō dete mihi q[uod] nō occidatis me. Dixe runt. Nō occidemus: sed vinctum tradēus. Ligaueruntqʒ eū duobus nouis funibus et tulerūt eū de pe tra ethā. Qui cū venisset ad locū maxille: philistijm vociferantes occurrissent ei: irruit sp̄us dn̄i in eū et sicut solēt ad ardorē ignis li gna cōsumi: ita vincula qbus liga tus erat: dissipata sunt et soluta. Inuētāqʒ maxillā. i. mādibulā asini que iacebat arripiēs inter fecit i ea mille viros: et ait: In ma xilla asini i mādibula pulli asina rū deleui eos: et pcussi mille viros. Cūqʒ hec verba canēs cōplesset: proiecit mādibulā ō manu: et voca uit nomē loci illius ramathlechi qd iterpretatur eleuatio maxille. Sitiēsqʒ valde: clamauit ad dn̄m et ait: Tu dedisti in manu serui tui salutē hāc maximā atqʒ victoriā et en siti morior: incidāqʒ i manus icircūcisorū. Aperuit itaqʒ dn̄s mo larē dētē i maxilla asini et egresse sunt ex eo aq̄. Quibus haustis re focillauit spiritū: et vires recepit. Idcirco appellatū ē nomē loci illi us: fōs inuocātis ō maxilla: vsqʒ in p[rese]ntem diē. Iudicauit israel i diebus philistijm viginti annis.

C. XVI.

Abijt quoqʒ i gazā: et vi dit ibi mulierē meretricē i gressusqʒ ē ad eā. Quod cū audissent philistijm et percrebuisset apud eos intrasse vrbē samson circūdederunt eū: positis in por

De lyra

[illegible]

C. XVI.

[illegible]

Uocauitque tonsorem. Rab. Quod mulier [illegible] caput samsonis [illegible]

dissent. Grego. Samson amissis oculis ab allophilis ad molam deputatur [illegible] et postea captiuus animus per exteriora desideria vagatur: vt esca mentis quo ducitur nesciat [illegible] aliquando vero prius desideria carnis [illegible] et post longum vsum illiciti operis oculi cordis claudunt. Nam ipse mentis rei et cerni. nec tamen audenter contra persuasa se erigit: et renitens vincitur: dum hoc ipsum quod cepit deiudicato carnis sue delectatione superatur. Quod enim plerumque prius oculus contemplationis amittitur: et post per carnis desideria huius mundi laboribus animus fatigatur testatur samson: ab allophilis captus: qui postquam oculos perdidit ad molas deputatus est: quia maligni spiritus postquam temptationum stimulis intus aciem contemplationis effodiunt: foras in circuitu laboris mittunt.

[illegible]

Que cum apprehen
Nicolaus

[illegible]

ta ciuitatis custodibus: et ibi tota nocte cum silentio preslolantes vt facto mane exeuntem occiderent. Dormiuit

[illegible]

autem samson vsque ad medium noctis et inde consurgens apprehendit ambas

[illegible]

portas cum postibus suis et sera: impositasque humeris suis portauit ad verticem montis qui respicit ebron. Post hec amauit mulierem que habitabat in valle sorech: et vocabatur dalila. Veneruntque ad eam principes philistinorum atque dixerunt: Decipe eum et disce ab illo in quo habeat tantam fortitudinem: et quo eum superare valeamus et vinctum affligere. Quod si feceris: dabit tibi singuli mille et centum argenteos. Locuta est ergo dalida ad samson. Dic mihi obsecro in quo sit tua maxima fortitudo: et quid sit quo ligatus erumpere nequeas? Cui respondit samson. Si septem neruiceis funibus necdum siccis et adhuc humentibus ligatus fuero: infirmus ero vt ceteri homines. Attuleruntque ad eam satrape philistinorum septem funes vt dixerat: quibus vinxit eum latentibus apud se insidiis et in cubiculo finem rei expectantibus. Clamauitque ad eum: Philistim super te samson. Qui rupit vincula quomodo si rumpat quis filum de stuppa tortum sputamine cum odorem ignis acceperit: et non est cognitum in quo esset fortitudo eius. Dixitque ad eum dalida: Ecce illusisti mihi: et falsum locutus es. Saltem nunc indica mihi quo ligari debeas. Cui ille respondit: Si ligatus fuero nouis funibus qui numquam fuerint in opere: infirmus ero et aliorum hominum similis. Quibus rursum dalida vinxit eum: et clamauit: Philistim super te samson: in cubiculo insidiis preparatis. Qui ita rupit vincula quasi fila telarum. Dixitque dalida rursum ad eum. Usquequo decipis me et falsum loqueris? Ostende quo vinciri debeas. Cui respondit samson: Si inquit septem crines capitis mei cum licio plexueris et clauum his circumligatum terre fixeris: infirmus ero. Quod cum fecisset dalida dixit ad eum. Philistim super te samson. Qui consurgens de somno extraxit clauum cum crinibus et licio. Dixitque ad eum dalida: Quomodo dicis quod amas me cum animus tuus non sit mecum? Per tres vices mentita es mihi: et noluisti dicere in quo sit maxima fortitudo tua. Cumque molesta esset ei et per multos dies iugiter adhereret: spatium ad quietem non tribuens: defecit anima eius: et ad mortem vsque lassata est. Tunc aperiens veritatem rei dixit ad eam: Ferrum numquam ascendit super caput meum: quia nazareus id est consecratus domino sum de vtero matris mee. Si rasum fuerit caput meum recedet a me fortitudo mea: et deficiam: eroque sicut ceteri homines. Uidensque illa quod confessus ei esset omnem animum suum: misit ad principes philistinorum ac mandauit. Ascendite adhuc semel: quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt assumpta pecunia quam promiserant. At illa dormire eum fecit super genua sua: et in sinu suo reclinare caput. Uocauitque tonsorem: et rasit septem crines eius: et cepit abigere eum et a se repellere. Statim enim de eo fortitudo discessit. Dixitque: Philistim super te samson. Qui de somno consurgens dixit in animo suo. Egrediar sicut ante feci et me excutiam nesciens quod recessisset ab eo dominus. Quem cum apprehen-

De lyra

falsum manifeste est per prius sic amanti secreta sua luce reuelare. k Cumque molesta esset ei. Hic consequenter describitur veritatis apertio. quia per molestiam mulieris importune petentis victus est aperuit ad sui interitum. l Ferrum numquam ascendit [illegible] de tribu nazareorum erat quia non radebantur eorum capilli toto tempore consecrationis sue. vt dictum fuit .vi. ca. [illegible] Si rasum fuerit caput meum [illegible] ista fortitudo non erat virtute [illegible] sed gratia data [illegible] capillis et ideo [illegible] nazarei [illegible] violato per rasuram [illegible] Sed contra [illegible] violabatur per tactum et aspectum mortui vt habetur Num. vi. Samson autem multos [illegible] interfecerat [illegible] [illegible] Samson autem fuit consecratus per totam vitam et sua consecratio erat ordinata ad alia opera scilicet ad liberationem israel de manu philistinorum vt habetur supra .xiii. ca. [illegible] interficiendo philisteos consecrationem suam non violauit sed magis adimpleuit.

[illegible]

Multoque plures. Grego. In hoc loco per samson christus figuratur. Samson enim dum viueret paucos interfecit: euerso vero templo moriens maximam aduersariorum multitudinem interfecit: et domino nostro predicante pauci ex iudeis crediderunt. Innumeri vero gentilium populi viam vite illo moriente sunt secuti. Superbos enim dum adhuc passibilis viueret premebat. Impassibilis vero vita [illegible] samson in semetipso [illegible] paucos dum viueret [illegible] plures cum corporis sui templum solueret [illegible] quos viue nos sustinuit simul omnes moriendo prostrauit.

Nicolaus

distis philistijs. dono fortitudinis destitutum. a Beatis eru. ocu. eius. ne si forte euaderet vlterius iterret. b Et clausum in carcere molere fecerunt id est graui labori ne gratis panem comederet. Aliqui exponunt mole id est coire vt coiret cum magnis mulieribus quas adducebant philistei vt de illis magni homines et robusti nascerentur apti ad prelium. c Iamque capilli. Hic consequenter describitur ipsius illusio in festo philistinorum cum dicitur: d Conuenerunt in vnum vt immolarent hostias gratias reddendo idolo suo de captione samsonis quam attribuebant idolo. e Qui deleuit terram nostram per incendium terre nascentium. vt supra dictum est .xv. ca. f Preceperunt vt vocaretur samson et ante eos luderet id est materiam risus eis preberet quia cecus erat et ideo impingebat aliquando ad parietem aliquando ad columnam et aliquando cadebat et quibus ridebant philistei. g Qui dixit puero. Hic describitur mors eius et consummatio. h Dimitte me vt tangam columnas id est quia ex collisionibus predictis erat fatigatus vt requiesceret. id est vt per causam impulsum eas dei adiutorio de quo sperabat domum cadere faceret. ideo subditur:

dissent philistijm: statim eruerunt oculos eius: et duxerunt gazam vinctum cathenis: et clausum in carcere molere fecerunt. Iamque capilli eius renasci ceperant: et principes philistinorum conuenerunt in vnum vt immolarent hostias magnificas dagon deo suo et epularentur dicentes: Tradidit deus noster inimicum nostrum samson in manus nostras. Quod etiam populus videns laudabat deum suum: eademque dicebat: Tradidit deus noster aduersarium nostrum in manus nostras: qui deleuit terram nostram: et occidit plurimos. Letantesque per conuiuia sumptis iam epulis preceperunt vt vocaretur samson: et ante eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos: feceruntque eum stare inter duas columnas. Qui dixit puero regenti gressus suos: Dimitte me vt tangam columnas quibus omnis imminet domus: et reclinet super eas et paululum requiescam. Domus autem erat plena virorum ac mulierum: et erant ibi omnes principes philistinorum: ac de tecto et solario circiter tria milia vtriusque sexus spectantes ludentem samson. At ille inuocato domino ait: Domine deus meus memento mei: et redde mihi nunc fortitudinem pristinam deus meus vt vlciscar me de hostibus meis: et pro amissione duorum luminum vnam vltionem recipiam. Et apprehendens ambas columnas quibus innitebatur domus: alteramque earum dextera et alteram leua tenens ait: Moriatur anima mea cum philistijm. Concussisque fortiter columnis: cecidit domus super omnes principes et ceteram multitudinem que ibi erat. Multoque plures interfecit moriens: quam ante viuus occiderat. Descendentes autem fratres eius et vniuersa cognatio: tulerunt corpus eius: et sepelierunt inter saraa et esthaol in sepulchro patris sui manue: iudicauitque israel viginti annis.

C XVII

f Uitque eo tempore vir quidam de monte effraim nomine michas: qui dixit matri sue. Mille et centum argenteos quos separaueras et super quibus me audiente iuraueras: ecce ego habeo: et apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus domino. Reddidit ergo eos matri sue: que dixerat ei: Consecraui et voui hoc argentum domino: vt de manu mea suscipiat filius meus et faciat sculptile atque conflatile: et nunc trado illud tibi.

De lyra

quia tunc non erat rex vel iudex qui errata corrigeret. Dicunt etiam quod hec historia hic describitur ad ostendendum necessitatem iudicis israeli ad corrigendum errata. [illegible] [illegible] Causa etiam [illegible] [illegible]

i At ille inuocato domino. quia videbat quod eius delusio reuertebatur in opprobrium diuinum: eo quod captio samsonis attribuebatur idolis. et de hoc idola laudabantur ab idolatris. k Ut vlciscar me de hostibus meis. Hoc enim dixit non liuore vindicte sed zelo iustitie et honoris diuini nominis: eo quod philistei deum blasphemabant idola laudando: ideo non peccauit philisteos occidendo: nec etiam occidendo se cum ipsis prout subditur: l Moriatur anima mea cum philistijm. et accipitur hic anima pro toto composito quod est corruptibile. Ista anima sit immortalis. non enim samson intendebat se occidere per se sed tantum per accidens: quia non poterat blasphematores nominis diuini occidere nisi seipsum cum eis occidendo. [illegible] [illegible]

Uitque eo tempore. Hec est vltima pars principalis huius libri in qua agitur de quibusdam casibus tempore iudicum accidentibus. Et sunt tres casus. secundus ponitur ca. xix. tertius ponitur in libro ruth qui secundum hebreos antiquos non est liber distinctus a libro iudicum: vt patet per Hiero. in prologo galeato. Circa primum dubitatur quo tempore accidit casus michee. et dicunt expositores nostri communiter quod accidit post mortem Josue antequam surgerent iudices. et ad hoc probandum inducunt quod hic bis dicitur: In diebus illis non erat rex in israel [illegible]

fuit propinquius positioni tabernaculi in silo post tempus Iosue. Igitur circa historiam michee sic proceditur: quia primo describitur idolatrie perpetratio. Secundo idolatrie spoliatio ca. xviii. Circa primum premittitur fabricatio idoli. Secundo subditur abusus sacerdotis: ibi: Impleuitque. Circa primum [illegible] [illegible] Mille et centum argenteos. [illegible] Quos separaueras. [illegible] Et super quibus me audiente iuraueras [illegible] Ecce ego habeo [illegible] Reddidit ergo eos matri sue [illegible] Consecraui et voui hoc argentum domino [illegible] Ut de manu mea suscipiat [illegible] Et nunc trado illud tibi [illegible]

Nicolaus De lyra

Addidit igit̃ eoꝝ mñi fuꝛ. Quę tulit ducẽtos argẽteos: ꝛ dedit eos argentario: vt faceret ex eis sculptile atq; cõflatile qđ fuit in domo michę. qđ actuale quoq; fuit ex deo sequẽte ꝛ sic ephot ꝛ theraphin. i. vtẽsilia sacerdotalia q̃ fuerãt in vsu ydolatrie. Et dixit argentario. ꝛ p manꝰ ꝓphe

Nicolaus De lyra

Nec filio dicta q̃ vꝰ]. hꝝn erat idolatra iste michas ꝛ colẽs vtiq; falsum: vtpote cum nõdũ in idolis ramen erubuerat q̃ obsequium faceꝛet̃ de tribu de qua erat magis placitũ q̃ de altera tribu. C. XVIII

q f Vt dico⁹ litta. Hic ꝑhr ordinabit̃ idolatre spoliatio. vel ꝑmo de scripꝫ spoliãdi occasio, secũdo spoliãtiũ occupatio: ibi: Profectiq;. tertio spoliati sequestratio: ibi: Cũq; illi. quarto spoliantiũ absolutio ibi: Posuerũt. Circa ꝑmũ sciendum q̃ occasio spoliantiũ in hoc fuit quia filius dan qui eũdã ad locũ explorãdũ direxerãt i domum michę requieuerũt ibi. Et ãgnoscẽtes uocẽ adolescẽtis leuitę: utẽ talis illius diuersorio: dixerũt ad eũ: Quis te huc adduxit? Quid hic agis? Quã obcaulã huc uenire uoluisti? Qui rñdit eis. Hoc ꝛ hoc pstitit mihi michas ꝛ me mercede ꝛduxit ut sim ei sacẽdos. Rogauerũt ãt eũ ut cõsuleret dñm ꝛ scire possent an prospero itinere pgerent: ꝛ res haberet effectum. Qui rñdit eis: Ite cũ pace. Dñs respicit viã uestrã ꝛ iter quo pergitis. Iũctes igit̃ quinq; uiri ũenerũt lais: uiderũtq; populũ habitãtẽ in ea ablq; ullo timore iũcta cõ suetudine sidoniorꝫ securũ ꝛ qui eũ nullo eis pãtus resistẽte: magnarũq; opũ: ꝛ pꝛocul a sidone atq; à cũctis hoibus seꝑatũ. Reuersiq; ad fratres suos i saraa ꝛ esthaol ꝛ qđ eg sẽt salutãtibꝰ rñderũt: Surgite ꝛ eamus ad eos. Vidimus enĩ terrã ualde opulẽtã ꝛ uberem. Nolite negligere: nolite cessare. Eãus ꝛ possideãus eã nullus erit labor. Introibius ad securos i regionẽ latissimã: tradetq; nobis dñs locũ i quo nullius rei ẽ penuria coꝝ q̃ gignit̃ i tra.

illũ enĩ dicẽ iter ceteras tribꝰ: sortẽ nõ acceperat. Abscidi ergo filij dã stirpis ꝛ familie sue quinq; uiros fortissimos de saraa ꝛ esthaol ut explorarẽt terrã ꝛ diligẽter ispicerẽt. Dixerũtq; eis: Ite ꝛ ꝑsiderate terrã. Qui cũ pgentes uenissẽt i mõtẽ ephrai ẽt intrassẽt domũ michę requieuerũt ibi. Et ãgnoscẽtes uocẽ adolescẽtis leuitę: utẽ talis illius diuersorio: dixerũt ad eũ: Quis te huc adduxit? Quid hic agis? Quã obcaulã huc uenire uoluisti? Qui rñdit eis. Hoc ꝛ hoc pstitit mihi michas ꝛ me mercede ꝛduxit ut sim ei sacẽdos. Rogauerũt ãt eũ ut cõsuleret dñm ꝛ scire possent an prospero itinere pgerent: ꝛ res haberet effectum. Qui rñdit eis: Ite cũ pace. Dñs respicit viã uestrã ꝛ iter quo pergitis. Iũctes igit̃ quinq; uiri ũenerũt lais: uiderũtq; populũ habitãtẽ in ea ablq; ullo timore iũcta cõ suetudine sidoniorꝫ securũ ꝛ qui eũ nullo eis pãtus resistẽte: magnarũq; opũ: ꝛ pꝛocul a sidone atq; à cũctis hoibus seꝑatũ. Reuersiq; ad fratres suos i saraa ꝛ esthaol ꝛ qđ eg sẽt salutãtibꝰ rñderũt: Surgite ꝛ eamus ad eos. Vidimus enĩ terrã ualde opulẽtã ꝛ uberem. Nolite negligere: nolite cessare. Eãus ꝛ possideãus eã nullus erit labor. Introibius ad securos i regionẽ latissimã: tradetq; nobis dñs locũ i quo nullius rei ẽ penuria coꝝ q̃ gignit̃ i tra. Pꝛfecti igit̃ sẽt d cognatõe dã de saraa ꝛ esthaol fercẽti uiri accincti armis belliis: ascẽdẽtesq;

scripꝫ spoliãdi occasio, secũdo spoliãtiũ occupatio: ibi: Profectiq;. tertio spoliati sequestratio: ibi: Cũq; illi. quarto spoliantiũ absolutio ibi: Posuerũt. Circa ꝑmũ sciendum q̃ occasio spoliantiũ in hoc fuit quia filius dan qui eũdã ad locũ explorãdũ direxerãt i domum michę requieuerũt ibi. Et ãgnoscẽtes uocẽ adolescẽtis leuitę: utẽ talis illius diuersorio: dixerũt ad eũ: Quis te huc adduxit? Quid hic agis? Quã obcaulã huc uenire uoluisti? Qui rñdit eis. Hoc ꝛ hoc pstitit mihi michas ꝛ me mercede ꝛduxit ut sim ei sacẽdos. Rogauerũt ãt eũ ut cõsuleret dñm ꝛ scire possent an prospero itinere pgerent: ꝛ res haberet effectum. Qui rñdit eis: Ite cũ pace. Dñs respicit viã uestrã ꝛ iter quo pergitis. Iũctes igit̃ quinq; uiri ũenerũt lais: uiderũtq; populũ habitãtẽ in ea ablq; ullo timore iũcta cõ suetudine sidoniorꝫ securũ ꝛ qui eũ nullo eis pãtus resistẽte: magnarũq; opũ: ꝛ pꝛocul a sidone atq; à cũctis hoibus seꝑatũ. Reuersiq; ad fratres suos i saraa ꝛ esthaol ꝛ qđ eg sẽt salutãtibꝰ rñderũt: Surgite ꝛ eamus ad eos. Vidimus enĩ terrã ualde opulẽtã ꝛ uberem. Nolite negligere: nolite cessare. Eãus ꝛ possideãus eã nullus erit labor. Introibius ad securos i regionẽ latissimã: tradetq; nobis dñs locũ i quo nullius rei ẽ penuria coꝝ q̃ gignit̃ i tra. Pꝛfecti igit̃ sẽt d cognatõe dã de saraa ꝛ esthaol fercẽti uiri accincti armis belliis: ascẽdẽtesq;

C. XVIII.

In diebus illis non erat rex in israel: ꝛ tribus dã querebat possessionem sibi ut habitaret in ea. Usq; ad

C. XVIII.

In diebus illis non erat rex in israel: ꝛ tribus dã querebat possessionem sibi ut habitaret in ea. Usq; ad

Nicolaus De lyra

Mãserũt in cariathiari iude: nõ in ciuitate ꝓ extra. vt patet ex hoc qđ subdit

Post tergũ cariathiarim vꝛ. Nostis. cognoscere debet. Exquo ꝑz qđ ꝑcedẽs ꝛ. Lq; silebãt quoq; viri superadditã litã cẽ i domo michę ꝑ ignorantiã q̃ eis ldicũerat. aliter nõ potuissẽt ꝛ iudicasse aliqn.

Nicolaus De lyra

quę habetur. i. Reg. xiii. quia nunc translatum fuit tabernaculum de silo. ꝛ hoc dictum consonat inter sequentiam dicitur: ꝓ Michęus apud eos idolum vꝛ]. quasi diceret. non ampliꝰ. C. XIX.

q f Fit quidam vir. Hic ponitur casus secundus de vxore iudę. q̃ in ciuitate gabaa mortua fuit et nimia letitia ne abstinentium ipsi. Circa quod sic proceditur ꝛ ꝑmo describitur hic facti ꝑpetratio. secũdo ꝑpetrantium vastatio. rr. ca. tertio vastatorũ reparatio. xxi. ca. Prima ꝑte duplicitur in tres. ꝛ ꝑmo describitur occasio peccati. secundo modus ꝑpetrandi. ibi: Ecce omnes filij. tertio manifestatio facti ibi: Quã cum esset ingressus. Occasio autem peccati fuit in hoc q̃ leuites vxorem suã quę recesserat ab eo reduxit per cuiusdam gabaa in qua erant aliqui homines pessimi ꝛ turpissimi nimis. Circa ꝑmũ ꝛ

a sidone: ꝛ cũ nullo hominũ haberent quicq̃ societatis ac negotij: Erat autem ciuitas sita i regione roob: quam rursum extruentes habitauerunt in ea: vocato nomine ciuitatis dan: iuxta vocabulum patris sui quem genuerat israel que prius lais dicebatur. Posuerunt̃q; sibi sculptile: ꝛ ionathã filiuꝫ gersan filij mosi ãc filios eius sacerdotes i tribu dan vsq; ad diem captiuitatis tue. Dãnsitq; apud eos ydoluꝫ michę omni tẽpore quo fuit domus dei i silo]. In diebꝰ illis ñ erat rex i israel.

C. XIX.

f Fit quidam vir leuites habitans in latere montis ephrai: q̃ accepit vxorẽ de bethleem iuda: Quę reliquit eum: ꝛ reuersa est in domum patris sui in bethleem: mansitq; apud eum quatuor mẽsibus: Secutusq; est eã vir suus volẽsq; reconciliari ei: atq; blandiri ꝛ secum reducere: habẽs in comitatu puerum ꝛ duos asinos: Que suscepit eum ꝛ introduxit i domum patris sui. Qõ cum audisset socer eius: cumq; vidisset: occurrit ei letus: ꝛ amplexatus est hominem. Dansitq; gener i domo soceri tribus diebus comedens cum eo ꝛ bibens familiariter: die autem quarto de nocte consurgens profectus volui.

a sidone: ꝛ cũ nullo hominũ haberent quicq̃ societatis ac negotij: Erat autem ciuitas sita i regione roob: quam rursum extruentes habitauerunt in ea: vocato nomine ciuitatis dan: iuxta vocabulum patris sui quem genuerat israel que prius lais dicebatur. Posuerunt̃q; sibi sculptile: ꝛ ionathã filiuꝫ gersan filij mosi ãc filios eius sacerdotes i tribu dan vsq; ad diem captiuitatis tue. Dãnsitq; apud eos ydoluꝫ michę omni tẽpore quo fuit domus dei i silo]. In diebꝰ illis ñ erat rex i israel.

C. XIX.

f Fit quidam vir leuites habitans in latere montis ephrai: q̃ accepit vxorẽ de bethleem iuda: Quę reliquit eum: ꝛ reuersa est in domum patris sui in bethleem: mansitq; apud eum quatuor mẽsibus: Secutusq; est eã vir suus volẽsq; reconciliari ei: atq; blandiri ꝛ secum reducere: habẽs in comitatu puerum ꝛ duos asinos: Que suscepit eum ꝛ introduxit i domum patris sui. Qõ cum audisset socer eius: cumq; vidisset: occurrit ei letus: ꝛ amplexatus est hominem. Dansitq; gener i domo soceri tribus diebus comedens cum eo ꝛ bibens familiariter: die autem quarto de nocte consurgens profectus volui.

Nicolaus. De lyra.

a Et venit contra iebus que altero nomine nominatur hierusalem. De [illegible]

[illegible]

q dies ad occasu3 declinis: sit ꝛ
propinquat ad vesperu. Mane
apud me etiam hodie ꝛ duc le-
tum diem: ꝛ cras proficisceris vt
vadas in domum tuam. Nolu
it gener acquiescere sermonibus
eius: ꝛ statim perrexit ꝛ venit cō
tra iebus que altero nomine uo
catur hierusalem: ducēs secū du
os asinos onustos et cōcubinā.
Jāq3 aderant iuxta iebus: et di
es mutabatur in noctē. Dixitq3
puer ad dominum suum: Ueni
obsecro declinemus ad vrbem
iebuseorum: ꝛ maneamus in ea.
Cui respondit dominus: Nōn i
grediar oppidum gētis aliene q
non est de filijs israel: sed transibo
vsq3 gabaa: et cum illuc peruē-
nero manebimus in ea: aut cer-
te in vrbe rama. Transierunt er
go iebus: et ceptum carpebant
iter: occubuitq3 eis sol iuxta ga-
baa que est in tribu beniamin:
diuerteruntq3 ad eā vt manerēt
ibi. Quo cum intrassent sedebāt
in platea ciuitatis ꝛ nūllus eos
recipere voluit hospitio. Et ecce
apparuit homo senex reuertens
de agro et de opere suo vesperi:
qui et ipse de monte erat effraim
et peregrinus habitabat in ga-
baa. Homines autem regionis
illius erant filij gemini. Eleua-
tisq3 oculis vidit senex sedentem
hominem cum sarcinulis suis
in platea ciuitatis: et dixit ad eū:
Unde venis et quo vadis? Qui
respondit ei: Profecti sumus de
bethleem iuda et pergimus ad
locum nostrum qui est in latere
montis effraim vnde ieramus
in bethleem. Et nūc vadimus
ad domū dei: nullusq3 sub tectū
suū nos vult recipere: habētes
paleas et fenū i asinorū pabulū:
ꝛ panē ac vinum in meos et an
cille tue vsus et pueri qui mecū
est. Nulla re indigemus nisi ho
spitio. Cui respōdit senex: Pax
tecum sit. Ego prebebo omnia q
necessaria sunt: tm quero ne in
platea maneas. Introduxitq3
eum in domum suam: et pabu-
lum asinis prebuit: ac postq3 la-
uerunt pedes suos recepit eos in
conuiuium. Illis epulantibus
ꝛ post laborem itineris cibo ꝛ
potu reficientibus corpora: vene
runt viri ciuitatis illius filij be-
lial id est absq3 iugo: et circum-
dantes domum senis: fores pul
sare ceperunt clamantes ad do-
minum domus atq3 dicentes:
Educ virum qui ingressus ē do
mū tuā vt abutamur eo. Egres
susq3 est ad eos senex: et ait: No-
lite fratres nolite facere malum
hoc: quia ingressus ē homo ho
spitium meum: et cessāte ab hac
stulticia. Habeo filiam virginē:
et hic homo habet concubinam
educā eas ad vos vt humilietis
eas ꝛ vestram libidinē comple
tis: tm obsecro ne scelus hoc con
tra naturam operemini in virū.
Nolebant acquiescere sermonibus
illius. Quos cernēs homo: edu
xit ad eos concubinā suam: ꝛ eis
tradidit illudendam. Quā cū to
ta nocte abusi essent: dimiserūt
eam mane. At mulier recedenti-
bus tenebris venit ad hostiū do
mus vbi manebat dominus su
us: ꝛ ibi corruit. Mane facto sur
rexit homo ꝛ aperuit hostium vt
ceptam expleret viam: ꝛ ecce con
cubina eius iacebat añ hostium
sparsis i limine manibus. Cui il
le putās eam quiescere loqueba
tur: Surge vt ambulemus. Qua
nihil respondente: intelligens q
erat mortua: tulit eā ꝛ imposuit
asino: reuersusq3 est in domum
suam. Quam cum esset ingressus
arripuit gladium: ꝛ cadauer uxo
ris cum ossibus suis in duodeci
partes ac frustra concidens mi
sit i omnes terminos israel. Quod
cum uidissent singuli condama
bant. Nunq3 res talis facta est i
israel ex eo die quo ascenderunt
patres nostri de egypto usq3 in
presens tempus. Ferte sententiam
ꝛ in commune decernite quid fa
cto opus sit.

C. XX.

Egressi itaq3 sunt omnes
filij israel ꝛ pariter congre
gati quasi vir vnus de
dā usq3 bersabee ꝛ terra galaad
ad dnm in maspha: oēs quoq3

De lyra

peccauit offerendo eis filiam suam: ad euitandū maius malum. l. peccatū contra naturam quod ipsi perpetrabant ad iniuriam hospitum suorum. Sed hoc non est verum: quia nullus debet consentire in hoc quod ē peccatum mortale de genere vt euitet in alio maius peccatum prout declaratum fuit diffuse Gen. xix. de loth qui in casu consimili voluit tradere filias suas virgines.
f Et hic homo habet concubinam .i. vxorem q sic nolatur a concubitu. ꝛ similis modus loquendi habetur .ij. Reg. xvi. vbi achitophel dixit ad absalon: Ingredere ad cōcubinas patris tui: q tn erant vxores dauid. [illegible] habebat cōcubinas ad exercendum adulterium. Qua cū ꝛc. q: nō erat corā vxore. ꝛ iō talis cōcubitus erat abusus. vel quia vtebant ea cōcubitu innaturali.
g Et ibi corruit. tū qa erat nimis afflicta: tum etiā ex verecundia.
h Quā cum eēt ingres. Hic describitur facti diuulgatio cū dicitur:
i Arripuit gladium ꝛc. Erant enim .xij. tribus preter tribū leui. tribus aūt manasse erat diuisa in duas partes: quarum vna erat vltra iordanem: alia citra: ꝛ sic p illa tribu fecit duas partes: aliter non fuisset notificatum factū sufficienter. p tribu ēo beniamin si fecit aliquā ptē: q nūcios p qs misisset occidissent: neq p tribu leui: quia erat dispsa p oēs tribus. ꝛ iō denūciato scō alijs tribubus sufficiēter erat denūciatū tribui leui.
k Misit in oēs terminos israel. s. p nūcios q factū ꝛ modū faciēdi populo explicabāt. Cetera patēt. C. XX.
a Egressi itaq3.
c Hic ōr describitur peccantium vastatio: vbi primo facti veritas disquiritur. secundo iusticie equitas ibi: Et miserūt. tertio iniquitas defēditur ibi: Qui noluerunt. quarto iuste inuaditur ibi: Uirorum quoq3 israel. Circa primū dicitur: Egressi itaq3 sunt omnes. sequitur:
a De dan vsq3 bersabee. Hic exprimitur longitudo terre israel: q: ciuitas dan est in termino eius aquilonari. ꝛ bersabee in termino australi.
b Et terra galaad. in hoc exprimitur latitudo q incipit a terra galaad que est vltra iordanē. ꝛ protenditur vsq3 ad mare mediterraneum.
Omnes

Consuluerūtq3. Grego. Qui semetipsum non iudicat qd i alio recte iudicet ignorat: et si nouit fortasse per auditum q recte iudicare debeat recte tū iudicare aliena merita nō valet cui cōscientia proprie innocentie nullam iudicii regulā prebet. Hinc est q cū trib9 beniamin in carnis scelere fuisset obcupata: collectus ols israel: iniquitatē ulcisci uoluit: sed tū semel ꝛ iterum in bello prostratus est. Consulto autem si ad ulciscendum ire deberent iussum ē. Qui iuxta imperium diuine uocis perrexit semel ꝛ secundo pdidit: ꝛ tandem peccatricem tribum pene funditus extinxit. Quid est ergo q ultione sceleris [illegible] ꝛ prius prosternuntur? nisi q prius ipsi purgandi sunt per quos aliorum culpe feriuntur ut ipsi tam mundi per ultionem accedant qui aliorum uicia corrigere festinant. unde qui sine peccato est uestrū: primus in illam la. mit. Ad aliena enim peccata punienda [illegible] relinquant. Reuocetur ergo ad conscientiam animus propria petā corrigātur: tūc aliena reprehendant. unde necesse ē ut qd contra nos ad [illegible] diuina exsurgat ipsa conscientia se reprehendat ꝛ ad lamēta penitentie contra semetipsam erigat: sic ne contra bonos elatio: sibi humilis: sed contra se rigida: bonis suo cita sit submissa.

anguli populorum ꝛ cuncte tri
bus israel in ecclesiā populi dei
conuenerunt quadraginta mi-
lia peditum pugnatorum. Nec
latuit filios beniamin q ascen-
dissent filij israel in maspha. In
terrogatusq3 leuita maritus mu
lieris interfecte quomodo tātū sce
lus perpetratum esset: respōdit:
Ueni i gabaa beniamī cū vxore
mea: illucq3 diuerti. Et ecce ho-
mines ciuitatis illius circūdede
runt nocte domum in qua ma-
nebam uolentes me occidere: et
uxorem meam incredibili furo-
re libidinis uexātes: deniq3 mor
tua est. Quam arreptam in fru-
sta concidi: misiq3 partes in om
nes terminos possessionis uestre
quia nūq3 tātū nephas ꝛ tam
grande piaculū factum est i isra
el. Adestis omnes filij israel de-
cernite qd facere debeatis. Stāsq3
omnis populus ꝛ quasi unius
hominis sermone respōdit: Nō
recedemus i tabernacula nostra
nec suam quisq3 intrabit domū
sed hoc contra gabaa in commu
ne faciemus. Decem uiri eligātur
e centum ex omnibus tribubus
israel ꝛ centum de mille ꝛ mille
de decem milibus ut comportēt
exercitui cibaria: ꝛ possimus pu
gnare contra gabaa beniamin ꝛ
reddere ei pro scelere qd meretur.
Conuenitq3 uniuersus israel ad
ciuitatem quasi homo unus ea-
dem mente unoq3 consilio: ꝛ mi-
serūt nuncios ad omnes tribū
beniamin qui dicerent: Cur tātū
nephas in uobis repertum est?
Trādite homines de gabaa qui
hoc flagitium perpetrarunt ut mo
riantur: ꝛ auferatur malum de is
rael. Qui noluerunt fratrū suo
rum filiorū israel audire mādatū
sed ex cūctis urbibus q fortis sue
erant cōuenerunt in gabaa ut
illis ferrēt auxilium ꝛ cōtra uni
uersum populum israel dimica-
rent. Inuentiq3 sunt uiginti-
quinq3 milia de beniamin edu-
centium gladium preter habita-
tores gabaa: qui septingenti erāt
uiri fortissimi ita sinistra ut de-
xtra prelientes: ꝛ sic fūndis lapi
des ad certū iacientes vt capillum
quoq3 possent percutere: ꝛ ne-
quaq3 in alteram partem ictus
lapidis deferretur. Uirorum
quoq3 israel absq3 filijs benia-
min inuenta sunt quadraginta
milia educentium gladios ꝛ pa
ratorum ad pugnam qui surgē
tes venerunt in domum dei hoc
est in silo: cōsulueruntq3 domi-
num atq3 dixerunt: Quis erit i
exercitu nostro princeps certaminis
contra filios beniamin? Quibus
rndit dns: Judas sit dux vester.
Statimq3 filij israel surgentes
mane castrametati sunt iuxta ga
baa: ꝛ inde procedentes ad pu-
gnam contra beniamin: vrbem
oppugnare ceperūt. Egressiq3 fi
lij beniamin de gabaa occiderūt
de filijs israel die illo vigintiduo
milia virorum. Rursum filij is-
rael ꝛ fortitudine ꝛ numero cōfi
dentes in eodē loco in quo prius
certauerunt: aciem direxerunt
ita tamē vt prius ascēderent ꝛ flerēt co-
rā dno vsq3 ad noctem: consule
rūtq3 eū ꝛ dicerēt: Debemus vl
tra procedere ad dimicādū contra
filios beniamin fres nros an nō?
Quibus ille rndit: Ascendite ad
eos: ꝛ inite certamen. Cumq3 fi-
lij israel altera die cōtra filios be
niamin ad prelium processissent:
eruperunt filij beniamin de por
tis gabaa: ꝛ occurrentes eis tan
ta in illos cede bacchati sūt vt de
cē ꝛ octo milia virorū educentium
gladiū prosternerēt. Quāobrē oēs
filij israel venerūt in domū dei: ꝛ

Nicolaus

a Omnes quoq3 anguli populorum. Hebrei dicunt: idest populorum idest capitanei in tribubus ꝛ in familijs.
b Et cūcte trib9 israel excepta tamē tribu beniamin. c In ecclesiā .i. in cōgregationē. tūc enī non fuerunt congregati in silo vbi erat domus dei: sed in maspha.
d Interrogatusq3 leuita. quia non debet procedi ad punitionem tāti facti absq3 disquisitiōe diligenti. e Respondit veni in gabaa. modo expositio ca. precedenti.
f Uolētes me occidere. nisi eis traderem vxorē meā. sm dictū Josephi. vel: Uolētes me occidere. affligendo me carnali cōcubitu ꝛ nephario: sm dictū aliorum.
g Nūq tātū nephas ꝛ tam ꝛc. Piaculū dicitur a pio piās qd significat purgare. vnde dicitur piaculū quasi factū nullo modo absq3 purgatione pene trāseundū. Scdm tn q leuita nō solū factū retulit sed et testib9 pbauit. s. p seruū quē habebat in comitiua. ꝛ per senem qui receperat eos hospitio ꝛ familiam ei9: aliter non esset procedendum contra filios beniamin ad bellum ad dictū vnius hominis.
h Stansq omnis populus. ex admiratione facti. i Quasi vni9 hominis sermone respōdit idest concorditer ꝛ sine retractatione ꝛ dilatione. ideo subditur: k Nō recedemus in tabernacula ꝛc. Cetera patēt in littera. l Et miserunt. Hic consequenter iusticie equitas requiritur vt delicti actores sceleris tradantur cum dicitur:
m Cur tantū nephas in vobis repertū est? qsi diceret nullo modo debetis sustinere actores tanti mali. ideo subdit:
n Tradite homines ꝛc. Et auferatur malum de israel. q: experimēto didicerāt q pro flagitio vnius vel paucorum israelitarū veniebat super totus populum. sicut dictum fuit Josue. vij. de peccato achan. o Qui noluerunt. Hic ōr iniquitas proterue defenditur. qd notat cum subdit. p Cōuenerūt in gabaa vt illis ferrent auxiliū ꝛc. q Inuentiq3 sunt ꝛc. In hebreo habet: Uiginti sex milia. ꝛ videt hic littera nostra corrupta p aliquos correctores qui ex hoc q .i. eo. ca. cōnumerant viri de beniamin qui occiderūt

De lyra

in prelio inuenient esse viginti quinq3 milia atq3 sexcenti viri qui fugerūt propter quod ab isto numero subtraxerunt mille ex ignorantia hebraice veritatis. r Et sic fūdis lapides ꝛc. locutio est hyperbolica ad exprimendum excellentiā artis fundibularie in ipsis. Sicut aliquando dicitur: Tota ciuitas currit ad tale spectaculum: cum tamē aliquando maior pars remaneat. s Uirorū quoq3 israel. Hic consequenter contumacia iuste inuaditur p bellū apertum. vbi primo reprimitur superbia. ꝛ secūdo cōfunditur contumacia ibi: Quāobrē. Circa primū sciendū q iz filij israel haberent iustum bellū: tn nimis cōfidebāt in sua multitudine ꝛ fortitudine. iō deus permisit eos bis in principio debellari: vt humiliarentur ꝛ ad deum recurrerent magis cōfidentes de virtute diuina q de sua. Debet aūt dici q illud cōtigit eis eo q negligentes erāt de punitione idolatrie i domo miche ꝛ in tribu filiorū dan qd qdem factū pcesserat immediate ante illud vt dicunt hebrei. ꝛ fuerat notorium. ppter qd filij israel tenebantur illud corrigere: q: fuit itā graue ꝛ grauius isto. sicut ꝛ cōmunitas ppli israel voluit ire ad prelium contra ruben ꝛ gad ꝛ dimidiā tribum manasse: eo q credebant eos edificasse altare sacrilegum vt hr Josue .xxij. Satis cōuenienter pōt dici q victoria victorum fuit in causa debellationis ppli israel p filios beniamin i principio vt sic peccatum primum prius puniretur q secundū. His dictis veniamus ad litteram que ps visa est.

q Judas sit dux vester. i. trib9 iuda sit principalis ꝛ prima. ꝛ ille qui ē capitaneus in illa tribu sit dux exercitus. r Rursum filij israel ꝛc. Ex quo patet qd .i. dictum est q nimis presumebant de seipsis ratione multitudinis ꝛ fortitudinis. Cetera patent in littera. s Quāobrem. Hic cōsequenter cōsumatur contumacia. vbi primo describitur filiorum israel humiliatio. ꝛ secūdo filiorum beniamin confutatio ibi: Noluerūtq3. Circa primum dicitur: Quāobrem. i. propter casum suorum precedentem.
t Omnes filij israel venerunt ꝛc. Utrum autem venerunt in silo. vel
mm virum

Nicolaus de lyra

[illegible]

& holocausta offerebant coram domino. Permanseruntque die illo usque ad vesperam: & obtulerunt ei holocausta atque pacificas victimas: & super statu suo interrogaverunt. Eo tempore ibi erat archa federis domini: & phinees filius eleazari filii aaron prepositus domus. Consuluerunt igitur dominum atque dixerunt: Exire ultra debemus ad pugnam contra filios beniamin fratres nostros: an quiescere? Quibus ait dominus: Ascendite. Cras enim tradam eos in manus vestras. Posueruntque filii israel insidias per circuitum urbis gabaa: & tertia vice sicut semel & bis contra beniamin exercitum produxerunt. Sed & filii beniamin audacter eruperunt de civitate: & fugientes adversarios longius persecuti sunt ita ut vulnerarent ex eis sicut primo die & secundo: & cederent per duas semitas vertentes terga quarum una ferebatur in bethel: & altera in gabaa: atque prosternerent triginta circiter viros. Putaverunt enim solito eos more cedere. Qui fugam arte simulantes inierunt consilium ut abstraherent eos de civitate & quasi fugientes ad supradictas semitas perducerent. Omnes itaque filii israel surgentes de sedibus suis: tetenderunt aciem in loco qui vocatur baalthamar: insidie quoque que circa urbem erant paulatim se aperire ceperunt: & ab occidentali urbis parte procedere. Sed & alia decem milia virorum de universo israel: habitatores urbis ad certamina provocabant: ingravatumque est bellum contra filios beniamin: & non intellexerunt quod ex omni parte illis instaret interitus. Percussitque eos dominus in conspectu filiorum israel & interfecerunt ex eis in illo die viginti quinque milia & centum viros omnes bellatores & educentes gladium. Filii autem beniamin cum se inferiores esse vidissent: ceperunt fugere. Quod cernentes filii israel dederunt eis ad fugiendum locum ut ad preparatas insidias devenirent quas iuxta urbem posuerant. Qui cum repente de latibulis surrexissent: & beniamin terga cedentibus daret: ingressi sunt civitatem & percusserunt eam in ore gladio. Signum autem dederant filii israel his quos in insidiis collocaverant ut postquam urbem cepissent: ignem accenderent: ut ascendente in altum fumo captam urbem demonstrarent. Quod cum cernerent filii israel in ipso certamine positi: putaverunt enim filii beniamin eos fugere & instantius persequebantur: cesis de exercitu eorum triginta viris. Et viderunt quasi columnam fumi de civitate conscendere: beniamin quoque respiciens retro cum captam cernerent civitatem & flammas in sublime ferri qui prius simulaverant fugam: versa facie fortius resistebant. Quod cum vidissent filii beniamin: in fugam versi sunt: & ad viam deserti ire ceperunt: illuc quoque eos adversariis persequentibus. Sed & hi qui urbem succenderant occurrerunt eis: atque ita factum est ut ex utraque parte ab hostibus cederentur: nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt atque prostrati sunt ad orientalem plagam urbis gabaa. Fuerunt autem qui in eodem loco interfecti sunt decem & octo milia virorum: omnes robustissimi pugnatores. Quod cum vidissent qui remanserant de beniamin fugerunt in solitudinem: & pergebant ad petram cuius vocabulum est remmon. In illa quoque fuga palantes & in diversa tendentes: occiderunt quinque milia viros. Et cum ultra tenderent persecuti sunt eos: & interfecerunt etiam alia duo milia. Et sic factum est ut omnes qui ceciderant de beniamin in diversis locis essent viginti quinque milia pugnatores ad bella promptissimi. Remanserunt itaque de omni numero beniamin qui evadere potuerant & fugere in solitudinem sescenti viri: sederuntque in petra remmon mensibus quatuor. Regressi autem filii israel omnes reliquias civitatis a viris usque ad iumenta gladio percusserunt: cunctasque urbes & viculos beniamin vorax flamma consumpsit.

C. XXI.

Iuraverunt quoque filii israel in maspha: & dixerunt: Nullus nostrum dabit filiis beniamin de filiabus suis uxorem. Veneruntque omnes ad domum dei in silo & in conspectu eius sedentes usque ad vesperam levaverunt vocem & magno ululatu ceperunt flere dicentes: Quare domine deus israel factum est hoc malum in populo tuo: ut hodie una tribus auferretur ex nobis? Altera autem die diluculo consurgentes extruxerunt altare: obtuleruntque ibi holocausta & pacificas victimas: & dixerunt: Quis non ascendit in exercitu domini de universis tribubus israel? Grandi enim iuramento se constrinxerant cum essent in maspha interfici eos qui defuissent: ductique penitentia filii israel super fratre suo beniamin: ceperunt dicere: Ablata est tribus una de israel. Unde uxores accipient? Omnes enim in commune iuravimus non daturos nos his filias nostras. Iccirco dixerunt: Quis est de universis tribubus israel qui non ascendit ad dominum in maspha? Et ecce inventi sunt habitatores iabis galaad in illo exercitu non fuisse. Eo quoque tempore cum essent in silo nullus ex eis ibi repertus est. Miserunt itaque decem milia viros robustissimos: & preceperunt eis: Ite & percutite habitatores iabis galaad in ore gladii: tam uxores quam parvulos eorum: & hoc erit quod observare debebitis. Omne generis masculini & mulieres que cognoverunt viros interficite: virgines autem reservate. Inventeque sunt de iabis galaad quadringente virgines que nescierunt viri thorum: & adduxerunt eas ad castra in silo in terram chanaan. Miseruntque nuncios ad filios beniamin qui erant in petra remmon: & preceperunt eis ut eas susciperent in pace. Veneruntque filii beniamin in illo tempore: & date sunt eis uxores de filiabus iabis galaad: alias autem non repererunt quas simili modo traderent. Universusque israel valde doluit & egit penitentiam super interfectione unius tribus ex israel: dixeruntque maiores natu: Quid faciemus reliquis qui non acceperunt uxores? Omnes in beniamin femine conciderunt: & magna nobis cura ingentique studio providendum est ne una tribus deleatur ex israel. Filias enim nostras eis dare non possumus constricti iuramento & maledictione qua diximus: maledictus qui dederit de filiabus suis uxorem beniamin. Ceperuntque consilium atque dixerunt: Ecce solennitas domini est in silo anniversaria que sita est ad septentrionem urbis bethel ad orientalem plagam vie que de bethel tendit ad sichimam: et ad meridiem oppidi lebona. Preceperuntque filiis beniamin: atque dixerunt: Ite & latitate in vineis. Cumque videritis filias silo ad ducendos choros ex more procedere: exite repente de vineis: & rapite ex eis singuli uxores singulas: & pergite in terram beniamin. Cumque venerint patres earum ac fratres & adversum vos queri ceperint atque iurgari: dicemus eis. Misereminimi eorum. Non enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum: sed rogantibus ut acciperent non dedistis: & a vestra parte peccatum est. Feceruntque filii beniamin ut sibi fuerat imperatum: & iuxta numerum suum rapuerunt sibi de his que ducebant choros uxores singulas: abieruntque in possessionem suam edificantes urbes: & habitantes in eis. Filii quoque israel reversi sunt per tribus & familias in tabernacula sua. In diebus illis non erat rex in israel: sed unusquisque quod sibi rectum videbatur hoc faciebat.

Liber Judicum Finit.

Nicolaus de lyra

ferunt itaque de omni numero &c. Hm autem hebraicam veritatem de filiis beniamin evaserunt .xxvi. milia & cum hoc secenti viri de civitate gabaa. ut .s. dictum est. & sic deficiunt mille & secenti viri .s. & de illis dicit hebreus quod refugerunt ad civitates alias de sorte beniamin: unde venerant in gabaa. ut .s. habitum est. homines enim fugientes de prelio fugiunt ad diversa loca: Hm quod melius possunt. & in illis civitatibus fuerunt interfecti cum mulieribus & animalibus. & hoc videtur per hoc quod subditur: g Regressi autem filii israel. post victoriam in campo habitam. Cetera patent.

C. XXI.

h Iuraverunt quoque. i Hic consequenter describitur tribus beniamin dissipate reparatio. Circa quam primo describitur affectus compassionis. secundo effectus reparationis ibi: Iccirco dixerunt. Circa primum premittit motivum compassionis cum dicitur: Iuraverant quoque filii israel &c. hoc iuraverant ante bellum. & quod illi qui evaserant non poterant accipere uxores alienigenas. cum esset lege divina prohibitum. ideo non videbatur via qualiter tribus beniamin reparari posset per generationem. quia omnes mulieres tribus beniamin fuerant interfecte. quod satis miserabile videbatur quod una tribus tota de populo israel deleretur: maxime cum hoc dominus non precepisset: sed tantum dixisset: Cras tradam eos in manus vestras. ut habetur ca. precedenti. ideo subditur: i Levaverunt vocem suam &c. k Altera autem die &c. quia forte illud quod erat superius erat dissipatum. vel forte quia archam transportaverant ad exercitum. & reportatio ad locum suum & situatio vocatur hic extructio.

Obtuleruntque

a Obtuleruntque ibi holocausta. pro gratiarum actione de victoria habita licet compaterentur tribui beniamin sic dissipate. b Et dixerunt quis non ascendit &c. cuius causa subditur cum dicitur: c Grandi enim iuramento se &c. eo quod bellum contra filios beniamin pertinebat ad totam communitatem populi cui sufficienter fuerat nunciatum scelus eorum. ut patet per predicta. d Iccirco dixerunt. Hic consequenter describitur tribus beniamin reparatio studiosa. & primo per mulieres eis datas. secundo per mulieres ab eis acceptas ibi: Dixeruntque maiores natu. Circa primum dicitur: e Quis est de universis tribubus israel &c. hoc autem quesierunt duplici de causa. una ut ostenderentur ratione illa dicta. secunda ut virgines ibi reperte filiis beniamin qui de bello evaserant darentur. f Et ecce inventi sunt &c. & modus huius inventionis subditur cum dicitur: g Eo quoque tempore cum essent in silo .s. filii israel redeuntes de prelio ut gratias agerent domino. ut predictum est. h Nullus ex eis .s. de habitatoribus galaad: i Ibi repertus est. & per hoc scitum fuit quod non fuerant in prelio. quia redissent in silo ad reddendum gratias cum aliis. ideo sequitur punitio eorum: cum dicitur: k Ite & percutite habitatores &c. in detestationem enim sui criminis quia subtraxerant se a negocio totius communitatis facta est tanta punitio. l Inventeque sunt &c. Si autem queratur qualiter cognoscebant eas ab aliis potest dici sicut dictum fuit Numeri .xxxi. de virginibus madianitarum .s. quod faciebant mulieres transire ante archam domini. & ex signo ibidem dato cognoscebant que essent virgines & que non. m Miseruntque nuncios &c. qui ducerent illas virgines. n Et preceperunt eis ut eas susciperent in pace. In hebreo habetur: Preceperunt eis ut eos susciperent in pace. Et utrumque fuit verum. quia preceptum fuit filiis beniamin quod reciperent illas virgines in uxores: & virginibus quod in hoc consentirent. o Dixeruntque. Hic consequenter describitur reparatio dicte tribus per mulieres ab eis captas. de consilio tamen & voluntate maiorum de israel: Circa quod primo ponitur dictorum maiorum consultatio. secundo consultationis denunciatio ibi: p Preceperuntque. Circa primum dicitur: Dixeruntque maiores natu. ad quos spectabat cura totius populi. q Quid faciemus reliquis. qui adhuc permanebant .cc. viri de beniamin absque uxoribus. r Filias enim &c.

dicitur tamen communiter quod poterant. quia filii beniamin non poterant ducere alienigenas uxores. & sic iuramentum illud videbatur esse contra charitatem. quia erat contra reparationem unius tribus que reparatio cedebat in bonum communitatis totius populi. & ideo non erat servandum [illegible] s fugerunt in terram beniamin. Nec maiores natu hoc consilium dantes venerunt contra iuramentum suum. quia nullus iuraverat nisi de propriis filiabus. similiter nec patres earum. quia non fuerunt in hoc consilio nec dederunt eas. similiter nec filii beniamin eas rapientes peccaverunt. hoc fecerunt de mandato illorum ad quos spectabat cura totius populi. ut dictum est. & probabile est quod sic virgines consenserunt in matrimonium antequam cognoscerentur ab eis. & ex dictis patet littera usque ibi: t Misereminimi eorum. non enim rapuerunt eas iure bellantium &c. non propter negationem dationis. quia sic etiam maiores natu hoc allegantes essent in consimili culpa eo quod suas filias illis non dederant. & sic non haberent frontem sic loquendi. sed illud peccatum est intelligendum eo quod non custodierant filias suas diligenter. sed permiserant eas ducere choros per campos ubi poterant capi. eo enim ipso quod iuraverant non dare eas filiis beniamin debebant eas sic custodire quod illi non haberent facultatem rapiendi. sic ergo exponitur hic passus secundum translationem nostram. In hebreo autem habetur sic: Misereminimi eorum. non enim cepimus viro uxorem suam in bello. nec vos dedistis eis. quasi tempore culpemini [illegible] Misereminimi eorum ut possint reparare tribum per generationem. Non enim cepimus viro uxorem suam .i. cuilibet viro uxorem sibi copulandam. In bello contra viros iabes [illegible] Nec vos dedistis eis. quasi tempore culpemini .i. non potest vobis imponi culpa transgressionis iuramenti et tempore quo acceperunt eas: scilicet post tempus iuramenti vestri. quod non dedistis eis. nec plus iuraveratis .s. nisi quod non daretis. contra quod non fecistis. quod non ceperunt eas de voluntate vestra.

Liber Judicum Finit.

Liber Ruth Incipit. C. I.

In diebus vnus iudicis qñ iudicos
perāt fcta ē fames

i

I ſcra. Zbulon bō
ꝺeberlē uda ut

pegrinaret i regi
one moabitide cū vxor ſua: ac

duobꝰ ūberib⁹ apte vocabat dic

lech unꝰ eaꝝ noēi ⁊ duo filij ei
ter matlō ⁊ alt chelio: euphra

tei ō bethlē uda. Ingreſſaq ⁊c
gōq moabitidē moabāq ibi Et
mortuꝰ ē elimelech maritus noe

mi ⁊ relicte duab⁹ ⁊ filijs. ⁊ ipa cū filijs. ⁊ Qui
accepert vxores moabitidas ex

mi ⁊ mahlon ipa cū filijs. ⁊ Qui
accepert vxores moabitidas ex

Nicolaus

Parabolla super titulum Ruth inchit. C. I.

Si uictus ventus iudicia. Nec ſolū ponitur tertius ceſus
I tertius ruth. Et uocabit I quamuis pariter. q; primo debuit
t habe tertius ruth ꝺiuerſe gratioſa, facilis eius obſeruatio
uerſatq; tamen ꝺiuerſo legalis quarte copulatur matri
monialis. Quarta inchoatis in quatuor capitulis huius hi
ſtorie. Prima adhuc in tempore primo debuit contingere
exactis. facilis ipſa ꝺiuerſitas. Cui inest noemi. Secunda alit obſeruatio
ruth ad intuitum fuit ex q; fuit deſponſata filio ꝺimelech tales peregrina
ti in terra moab. Et ideo primo debuit ipſum ꝺimelech tales peregrina
facilis tertius ruth deſponſato ꝺet: Quā acceperit. Et ecce primū pleo uolen
tatur ipſe peregrinatiois humeralis uiri: ⁊ In diebus vnus iudicis.
quo tempore hoc fuerit. uarie dicit. Dicit. n. magiſter in hiſtoria ⁊ alij. ex
ponentes alij q; ille tempe fuit bell qui cū hoc uſurpauit ſibi facerdotiū qa
non fuit hoc ꝺicatur ſed ne ꝺicamur. Ex aut ritual ſcām dicūt ſi uerū ſ̄ptus
ad hoc q; fuit non fuit ne ꝺicatur ſed ne ꝺicamur. nō ſi uidet uerū ſ̄ptus
ni uidet uerū ſ̄ptus fuerit non fuit ne ꝺicatur ſed ne ꝺicamur. nō ſi uidet uerū ſ̄ptus
ſi

[illegible]

Et rogauit vt colligeret spicas remanētes... [illegible]

ribꝫ. Cuius ē hec puella? Cui rñ
dit: hec ē moabitis q̄ venit cū noe
mi de regiōe moabitide: rogauit ut
spicas colligeret remanētes: sequēs
messorū vestigia: et de mane vsqꝫ
ad meridiē nūc stat i agro: et ne
ad momētū quidē domū reuersa ē.
Et ait booz ad ruth: Audi filia ne
vadas i alterū agrū ad colligēdū
nec recedas ab hoc loco: sꝫ iūgere
puellis meis: et vbi messuerint seq̄
re. Mādaui .n. pueris meis ut ne
mo molestus sit tibi. Sꝫ et si sitie
ris: vade ad sarcinulas: et bibe aq̄s
de qbus et pueri mei bibūt. Que ca
dēs i faciē suā: et adorās sup terrā
dixit ad eū: vn̄ mihi hoc vt iueni
rē grām añ oculos tuos: et nosse
me dignareris pegrinā mulierē?
Cui ille rñdit. Nūciata mihi oia
sūt q̄ feceris socrui tue post mor
tē viri tui: et q̄ reliqris parētes tu
os et trā i q̄ nata es: et veneris ad
populū quā ātea nesciebas. Red
dat tibi dñs pro ope tuo: et plenā
mercedē recipias a dño deo israel:
ad quē venisti: et sub cuius cōfugi
sti alas. Que ait: iueni grām corā
oculis tuis dñe mi q consolatus es
me: et locutus es ad cor ancille tue
q̄ nō sū similis uni puellarū tuarū.
Dixitqꝫ ad eā booz. Qñ hora
vescēdi venerit: veni huc et comede
panē: et intīge buccellā tuā i aceto.
Sedit itaqꝫ ad latus messorū: et cō
gessit polentā sibi: comeditqꝫ et sa
turata ē. Et tulit reliquias: atqꝫ inde
surrexit vt spicas ex more collige
ret. Precepit āt booz pueris su
is dicēs: Etiā si vobiscū metere vo
luerit ne prohibeatis eā: et de vrīs
quoqꝫ manipulis piicite de industria
et remanere pmittite: ut absqꝫ ru
bore colligat: et colligētē nēo cor
ripiat. Collegit ergo i agro usqꝫ
ad vesperā: et q̄ collegerat virga
cedēs et excutiēs: inuēit hordei q̄
si ephi mensurā .i. tres modios.
Quos portās reuersa ē i ciuitatē: et
ostēdit socrui sue. Insup protulit
et dedit ei reliquias cibi sui quo satu
rata ē. Dixitqꝫ ei socrus: ubi ho
die collegisti: et vbi opus fecisti?
Sit bñdictus q misertus ē tui. In
dicauitqꝫ ei apud quē eēt opata: et
nomē dixit uiri q booz vocaret.
Cui rñdit noemi. Bñdictus sit a
dño qm̄ eādē grām quā pbuerat
viuis seruauit et mortuis. Rur
sūqꝫ. Ppinquus nr̄ ē hō: ait et ruth
hoc quoqꝫ iqt pcepit mihi ut tā
diu messoribus eius iūgerer donec
oēs segetes meterent. Cui dixit so
crus: melius ē filia mea ut cū puel
lis eius exeas ad metēdū ne i a
lieno agro quispiā resistat tibi. Iū
cta ē itaqꝫ puellis booz: et tādiu cū
eis messuit donec tritica et hordeū
i horreis cōderent. C. III.

P Ostquā autem reuer
sa ē ad socrū suā: audiuit
ab ea: filia mea querā tibi requiē
et prouidebo ut bñ sit tibi. Bo
oz iste cuius puellis i agro iūcta

Quasi ephi mēsu... [illegible]
Quos portās re. [illegible]
Dedit ei re. [illegible]
Benedictus et c. [illegible]
Propinquus no. [illegible]
Precepit mihi vt tā diu. [illegible]
Melius ē filia mea et c. [illegible]
Donec hordeū. [illegible]
C. III.

Nicolaus

[illegible]

de lyra

[illegible]

C. III.

[illegible]

In hac no. are. venti. Aream synagogam iudeorum vbi legis hordeū cō... [illegible]

Non te videat ho. do et c. [illegible]

Discoopercs. [illegible]
Cūqꝫ comedisset booz. [illegible]
Archoniū. Tali.

Nicolaus

Et i hac nocte aream hordei ventilat... [illegible]

es propinquus nr̄ est: et i hac no
cte arā hordei ventilat: laua igi
tur et vngere et iduere cultioribus vesti
mētis: et descende in areā. Nō te
videat homo donec esū potūqꝫ
finierit. Quando autem ierit ad
dormiendū nota locū i quo dor
miet: veniesqꝫ et discoopies palliū
quo opitur a pte pedū: et proiicies te
et ibi iacebis. Ipse āt dicet tibi:
qd agere debeas. Que respōdit.
Quicqd pcepis faciā: descēditqꝫ i
areā: et fecit oia q̄ sibi imperauerat so
crus. Cūqꝫ comedisset booz et bi
bisset et factus eēt hilarior: issetqꝫ
ad dormiendū iuxta aceruū ma
nipuloꝝ: venit abscōdite et disco
operto pallio a pedibus eius se pro
iecit. Et ecce nocte iā media expa
uit hō: et conturbatus ē: viditqꝫ mu
lierē iacētē ad pedes suos: et ait.
Que es? Illa rñdit. Ego sū ruth
ancilla tua. Expāde palliū tuū su
p famulā tuā: q: ppinquus es. Et
ille. bñdicta es inqt a dño filia: et
priorē misericordiā posteriore supasti:
q: nō es secuta iuuenes paupes
siue diuites. Noli ergo timere: sꝫ qc
qd dixeris mihi faciā tibi. Scit
.n. oīs populus q habitat itra por
tas vrbis mee mulierē te eē vir
tutis: nec abnuo me propinquū eē
sꝫ ē alius me propīquior. Quiesce
hac nocte: et facto mane: si te volue
rit propinquitatis iure retinere: bñ res
acta ē. Sin aūt ille noluerit absqꝫ
ulla dubitatiōe ego suscipiā te: ui
uit dñs. Dormi usqꝫ mane. Dor
miuit itaqꝫ ad pedes eius vsqꝫ
ad noctis abscessū. Surrexit ita
qꝫ anteq̄ homines cognoscerēt se mu
tuo: et dixit booz: caue ne qs no
uerit: q huc veneris: et rursus ex
pāde iqt palliū tuū qo opiris et te
ne vtraqꝫ manu. Qua extēdēte et
tenēte mēsus ē sex modios hordei et
posuit sup eā. Que portās ingres
sa ē ciuitatē: et venit ad socrū suā que
dixit ei. Quid egisti filia? Nar
rauitqꝫ ei oia q̄ sibi fecisset hō: et
ait: ecce sex modios hordei dedit

Expāde palliū tuū. [illegible]
Sed est alius me. [illegible]
Surrexit itaqꝫ an. [illegible]
Mensus ē sex mo. [illegible]

de lyra

[illegible]

Dixitq; ergo boos. Quis tu virginis C IIII.
a ne i quo adiuuent carnem sumebat: de hoc potest intelligi
ta hec similitudo q non aperuerint vt non pua per eam quia
Dominus nondū erat ad cognitionē est per eam.

Dixitq; puellæ suæ. Quis iuuenis iste qui ambulat per agrum in occursum nr̄o? Quia ipsius iuuenis videbat figura. Ambulat per agrum: quia per totum mundum predicat euangelium.

Dixitq; ei puella. Filius domini mei est. Quia ecclesia ipsius est sponsa.

Qui respondens ait. Ille est cui seruo meo reliquit omnia bona sua. Quia ipse est heres omnium.

Dixitq; ei boos. Accede huc: comede panem: et intinge buccellam tuam in acetum. Quia ipse est panis de celo descendens: et ipse est qui dicit. Ego sum panis vite qui de celo descendi. Et ipse est acetum in quo intingitur buccella: quia ipse est qui pro nobis crucifixus est.

Sedit ergo boos. Quia ipse est qui post ascensionem suam ad dexteram patris sedet.

Et porrexit ei parum polente. Quia ipse est qui post ascensionem suam spiritum sanctum discipulis misit.

Comedit ergo et bibit. Quia ipse est qui dicit. Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in eo.

Et satiata est. Quia ipse est qui dicit. Ego sum panis vite qui venit ad me non esuriet et qui credit in me non sitiet in eternum.

Surrexitq; vt colligeret spicas. Quia ipse est qui dicit. Messis quidem multa operarii autem pauci.

Precepitq; illi boos dicens. Etiam inter manipulos colligat et non confundatur. Quia ipse est qui dicit. Sinite utraque crescere usque ad messem.

Precepitq; messoribus suis dicens. Etiam de fasciculis colligite et nolite contristare eam. Quia ipse est qui dicit. Nolite contristare spiritum sanctum dei.

Colligit ergo et portauit et dedit ei quos habuerat reliquos postquam saturata fuit. Quia ipse est qui dicit. Qui manducat me et ipse vivet propter me. Et ipse est qui dicit. Qui manducat me vivet propter me.

Dixitq; ei socrus sua. Vbi hodie collegisti et operata es? Quia ipse est qui dicit. Ego sum vitis vos palmites. Et ipse est qui dicit. Sine me nichil potestis facere.

Benedictus qui cognouit te. Quia ipse est qui dicit. Nemo venit ad patrem nisi per me.

Nicolaus

Ostendit ei socrus quem imitari debuisset. Quia ipse est qui dicit. Exemplum dedi vobis vt quemadmodum ego feci ita et vos faciatis.

Et ait. Iste homo propinquus noster est. Quia ipse est qui dicit. Qui non est mecum contra me est.

Dixitq; ei ruth. Etiam adolescentes secuti sunt me. Quia ipse est qui dicit. Sequere me.

Et ait ad illum. Ostende mihi partem agri quam habet frater meus. Quia ipse est qui dicit. Ego sum via veritas et vita.

Ostendit ei. Quia ipse est qui dicit. Ego sum ostium per me si quis introierit salvabitur.

Ingressa est ruth. Quia ipse est qui dicit. Ego sum ostium.

Et dormiuit. Quia ipse est qui dicit. Ego dormio et cor meum vigilat.

Surrexit ante quam homines possent agnoscere. Quia ipse est qui dicit. Ego sum lux mundi.

Dixitq; boos. Cauete ne quis sciat. Quia ipse est qui dicit. Videte ne quis sciat.

Dixitq; ei. Affer pallium quod habes. Quia ipse est qui dicit. Ego sum panis vite.

Et mensus est ei. Quia ipse est qui dicit. Ego sum mensura.

Ingressa est ciuitatem. Quia ipse est qui dicit. Ego sum ianua.

Et ait socrui sue. Quia ipse est qui dicit. Ego sum via veritas et vita.

Ostendit ei socrus quem imitari debuisset. Quia ipse est qui dicit. Exemplum dedi vobis vt quemadmodum ego feci ita et vos faciatis.

Et ait. Iste homo propinquus noster est. Quia ipse est qui dicit. Qui non est mecum contra me est.

Dixitq; ei ruth. Etiam adolescentes secuti sunt me. Quia ipse est qui dicit. Sequere me.

Et ait ad illum. Ostende mihi partem agri quam habet frater meus. Quia ipse est qui dicit. Ego sum via veritas et vita.

Ostendit ei. Quia ipse est qui dicit. Ego sum ostium per me si quis introierit salvabitur.

Ingressa est ruth. Quia ipse est qui dicit. Ego sum ostium.

Et dormiuit. Quia ipse est qui dicit. Ego dormio et cor meum vigilat.

Surrexit ante quam homines possent agnoscere. Quia ipse est qui dicit. Ego sum lux mundi.

Dixitq; boos. Cauete ne quis sciat. Quia ipse est qui dicit. Videte ne quis sciat.

Dixitq; ei. Affer pallium quod habes. Quia ipse est qui dicit. Ego sum panis vite.

Et mensus est ei. Quia ipse est qui dicit. Ego sum mensura.

Ingressa est ciuitatem. Quia ipse est qui dicit. Ego sum ianua.

Et ait socrui sue. Quia ipse est qui dicit. Ego sum via veritas et vita.

Nicolaus

Dauid a genealogia Regum fuit et Christi. Egredief virga de radice iesse &c. Isaie. Et regnabit super eos dñs ihs. Ihs Iacob et Israel dicit. Et ideo Israel et Iacob nomen mutauit. Sicchel. Et ideo Israel et Iacob dicit. Et ideo Israel et Iacob dicit. Et ideo Israel et Iacob dicit.

Nicolaus

de lyra

Quando eorum libet in pectore.

Incipit galeatum principium. Sint n. galea caput munito preparata. Vt habeas ad bella. Et galea ne capiti aptetur. Et galea ne capiti aptetur. Et galea ne capiti aptetur.

Liber ioseph filii sirach qui hebraice. Quia sapientia a patre deo est. Et hic est liber eccliasticus. Et liber eccliasticus. Et liber eccliasticus.

Liber iudith filii sirach qui hebraice. Quia sapientia a patre deo est. Et hic est liber eccliasticus. Et liber eccliasticus. Et liber eccliasticus.

Liber tobie filii sirach qui hebraice. Quia sapientia a patre deo est. Et hic est liber eccliasticus. Et liber eccliasticus. Et liber eccliasticus.

Liber esther filii sirach qui hebraice. Quia sapientia a patre deo est. Et hic est liber eccliasticus. Et liber eccliasticus. Et liber eccliasticus.

Liber iob filii sirach qui hebraice. Quia sapientia a patre deo est. Et hic est liber eccliasticus. Et liber eccliasticus. Et liber eccliasticus.

Liber psalmorum. Liber ecclesiastes. Liber canticorum canticorum. Liber sapientie. Liber ecclesiastici. Liber isaie prophete. Liber ieremie prophete. Liber ezechielis prophete. Liber duodecim prophetarum. Liber danielis prophete.

Liber esdre. Liber esdre secundus. Liber esdre tertius. Liber esdre quartus. Liber esdre quintus. Liber esdre sextus. Liber esdre septimus. Liber esdre octavus.

Liber paralipomenon. Liber paralipomenon secundus. Liber paralipomenon tertius. Liber paralipomenon quartus. Liber paralipomenon quintus. Liber paralipomenon sextus. Liber paralipomenon septimus. Liber paralipomenon octavus.

Liber regum. Liber regum secundus. Liber regum tertius. Liber regum quartus. Liber regum quintus. Liber regum sextus. Liber regum septimus. Liber regum octavus.

Liber iosue. Liber iudicum. Liber ruth. Liber samuelis primus. Liber samuelis secundus. Liber samuelis tertius. Liber samuelis quartus. Liber samuelis quintus. Liber samuelis sextus. Liber samuelis septimus. Liber samuelis octavus.

Liber genesis. Liber exodi. Liber leviticus. Liber numeri. Liber deuteronomii. Liber iosue. Liber iudicum. Liber ruth. Liber samuelis primus. Liber samuelis secundus. Liber samuelis tertius. Liber samuelis quartus. Liber samuelis quintus. Liber samuelis sextus. Liber samuelis septimus. Liber samuelis octavus.

Liber regum. Liber regum secundus. Liber regum tertius. Liber regum quartus. Liber regum quintus. Liber regum sextus. Liber regum septimus. Liber regum octavus.

Liber paralipomenon. Liber paralipomenon secundus. Liber paralipomenon tertius. Liber paralipomenon quartus. Liber paralipomenon quintus. Liber paralipomenon sextus. Liber paralipomenon septimus. Liber paralipomenon octavus.

Liber esdre. Liber esdre secundus. Liber esdre tertius. Liber esdre quartus. Liber esdre quintus. Liber esdre sextus. Liber esdre septimus. Liber esdre octavus.

Liber psalmorum. Liber ecclesiastes. Liber canticorum canticorum. Liber sapientie. Liber ecclesiastici. Liber isaie prophete. Liber ieremie prophete. Liber ezechielis prophete. Liber duodecim prophetarum. Liber danielis prophete

Liber ista fili ysa-
ide q̄ fr̄ unctus.
Ysa-
pheta a ꝓlo deo ē. hic
q̄ ꝓmissor dī. i. liber ol
ei⁹ verbi. Ps. n. grec
olim vocabat vt⁹ hāc he-
bree ī dō respōdet q̄ lo
ēt olim ꝓlm⁹ nūcupat
probatur.

Pastor. Liber pasto-
ralis fuit. i. ecclesiasticus
i apocryphis vulgi in ista di
ctis non bñ. Nec autem
est q̄ ē hebreis dictus.

Ex ipso pbr. ihū.
ē ipse locutus ac grecis
mūtuis dicendū. Nā an
tiphrasin ista loquūtur.

Ambrosius. Libr.
Ihū autem p nup
ꝓmissi lapidis positos
ē. hoc ecclesiarū fundā
mentū i ecclesia fecerūt
figuram q̄ pulcre ēo pī
lolig capsere ministri.

Tabernaculū. pal
chrū ordo. i certa & oc
ta ē. hebdo. ernota pelli
bus tegitur.

Et alijs. i. pellis

Nicolaus

ma sint v. n. hoc enim
nium virtutum ē perfici
enim operum doctrina.
nam quater ter facimus,
p tū. vt quaternarium
designet eminentia vir-
tutum: q̄ ternarius plenio
rem operum. q̄ fer vicia sunt
sit quibus ḡ operari. Vt
per ternarium trinitas. designā
tur ēt. patriarche. 7. tribꝰ.
prophet. ¶ Adeamus agnum. idest christum verum deum credentes
cum pro nobis passum. Per cocciuum, victoriā tentationum intelligantur
q̄ tam prostratis vitiibus offerunt deo omnia bona sua deo humiliter ac
tribuunt. Animalia quatuor: sicut dicit glo. christus qui natus ēt: passus:
resurgens: ascendens locutus tangit gloriā q̄ christus dicit homo in nati-
uitate. virginis qm ēt animal immolatitium in passione. leo fortis in resur
rectione: aquila qui in altum volat in ascensione. Vel virtus sanctitudinis
designatur in iuuē. in vitulo immobilis virtus ꝑseuerantie. in homine vir
tus iudicii. in aquila euī vigor in visu virtus pudītie. Vel in homine hu
manitas. in vitulo sacerdotium. in iuuē regnum. in aquila ꝓpinitie di
uine rationis. finis. ipse ēt. n. alpha. 7. o initium. 7 finis. Apocal. xxi. b.

¶ Clamantibus. dicit in sancta sua gaudia agentibus. ¶ Sanctus
pater. ¶ Sanctus filius. ¶ Sanctus spiritus sanctus. ¶ Sancto.
tus. propter regnum quod propium ēt bonitatis. ¶ Deus. i. virtus
propter sapientiam. ¶ Omnipotens. propter potentiā. ¶ Qui erat.
qui fuit principio. ¶ Et qui venturus ēt.
qui finit consummatior apparebit. tota deitas se manifestabit hominibus.
¶ Hic prologus. xl. vide diuisionem. ℨ. positam in principio prologi.
¶ Galeatū principium. metaphorice loquitur. q̄ sicut capiti supponi-
tur galea. i. armatura contra hostes & defendit sic prologus ihr omnibus
quos ꝓcessimus de hebreo & antiquit in latinus superponi potest. 7 de-
fendi facias. Triplex arma contra illos qui inducunt apocrypha pro agia
q̄ apha. vide lyra in prologo super Josue in principio. 7 inuenies quid
sit apocryphum. 7 quid adocryphum. sequitur: ¶ Et ipsa ꝓbatur. i. ꝓ
bat. scripturas. 7 quid adocryphum

Finees. os mutus scribas ⁊ phariseos significat. Qui filij hely dicuntur: quia hely typum tenet sacerdotij. Ipsi quia non receperunt quem lex ⁊ prophete predixerunt ad ifauiam infidelitatis puerum os mutum meruerunt habere a confessione christi ⁊ quia noluerunt suscitare semen fidei christo defuncto fratri: meruerunt discalciari ⁊ ecclesiastice ... de quibus dicitur calciati pedes in preparatione euangelij pacis: ⁊ quia conati sunt nomen spiritus sancti sibi non christo vendicare ecclesiam vsurpando: nudi remanserunt ab omni dignitate: discalciati ab exemplis patriarcharum ⁊ prophetarum: vnde filio vbi sacerdotes fuerunt: interpretatur dimissio eius vel petitio: quia petierunt pilatum: vt dimittet eis barrabam. Merito quoque dimissi sunt ⁊ a deo derelicti.

Fenenne ⁊ filius eius ⁊ filiabus partes. Idest vestes: quas mutabant in festiuitatibus. Anne autem dedit partem vnam tristis: quia non habebat filios quibus amplius daret.

Fenenne. i. synagoge: ⁊ filijs dedit partes. i. temporalia bona: iuxta illud: dedit eis regiones gentium: ⁊ quia primum credita sunt illis eloqua dei. Anne. i. ecclesie gentium dedit partem vnam. Lingenium. Bene autem tristis: quia concluserat dominus vulvam eius: nondum. n. aduenerat tempus miserendi eius: vt spiritualiter gratia secundaret. Sic fenenna annam: ita synagoga gentilitatem despiciebat. Multi ex gentilibus redemptoris aduentum: vt in iob reperimus expectauerunt: ⁊ quia in prece perseuerauerunt: tandem redemptor flentes: ⁊ non capienti cibum anne consolationem adhibuit dicens: Anna cur fles ⁊c. Melior est ecclesie vir suus. Idest Christus quem decem filij quos deo synagoga edebat: quia Christum plus nonnunquam diligit: idest gratiam eius quam illos quos carnaliter pariebat.

Tropologice. Helchana predicator quem dominus possidet. Fenenna ⁊ anna actiua ⁊ contemplatiua vita. Fenenna secunda in filijs ⁊ filiabus actiua fortia gignens opera ⁊ infirma. Fenenna interpretatur conuersio: quia actiua ad actiones quibus prosit proximis: necesse est vt sollicite conuertatur. Actiua enim vita est panem corporalem vel doctrine esurienti tribuere: errantem corrigere: ad humilitatis viam superbum reuocare: infirmantis curam gerere: que singulis expediant dispensare. Anna interpretatur gratia: quia contemplatio habetur per gratiam: hec est sterilis: quia cum eam nullus prout est penetrare valeat: nullusque quod in ea sentit predicare sufficiat: contingit vt eam predicando nemo plures filios gignat. Contemplatiua vita est charitatem dei ⁊ proximi tota mente retinere: ab exteriori actione quiescere: soli desiderio conditoris inherere: vt nihil iam agere libeat. Qui vult effici possessio dei has duas ducat vxores. Actiua primum: contemplatiua deinceps: precipue doctor ex amplexibus fenenne transeat ad complexus anne: vtrique patres tribuat virtutes virtutibus subnectens.

de lyra

beros de anna quibus partes darentur. Ideo subditur: ⁊ Quia annam diligebat. propter quod magis tristabatur de sterilitate ipsius. In hebreo habetur: Vnam partem pulchram vel duplicem. cuius ratio subditur: quia annam diligebat. ⁊ in hoc volebat honorare eam. ⁊ Affligebat quoque eam emula eius. i. fenenna dicendo ei verba pungitiua intantum vt ei exprobraret sterilitatem. ⁊ Porro illa flebat pre tristicia. ⁊ Et non capiebat cibum. i. parum de cibo capiebat. ⁊ quod modicum est quasi nihil reputatur vt habetur. ii. physicorum. ⁊ Nunquid non ego melior ⁊c. quod exponunt hebrei de pueris fenenne. q. d. intantum diligo te quod ego sum melior tibi quam decem filij fenenne matri sue. hoc dicens ad ipsius consolationem. Alij exponunt quod decem filij. i. quod si haberes decem filios. sed ista expositio non videtur rationabilis. quia si haberet decem filios non propter hoc excluderetur amor helchane ad ipsam vel minueretur. sed magis includeretur ⁊ augeretur. ⁊ Surrexit autem anna. Hic consequenter describitur modus orandi humilis ⁊ deuotus: cum dicitur: Surrexit autem anna. vt iret ad locum orationis iuxta tabernaculum. ⁊ Postquam comederat ⁊c. Ex quo patet quod supra dictum est. scilicet quod comederat aliquid licet modicum. ⁊ Et hely sacerdote sedente super sellam. i. super sedem magnam ⁊ honorabilem: vt dicunt hebrei. ex hac sessione dicentes: quod illa die fuerat institutus iudex super populum. sed hoc non videtur verum. quia. i. iiii. ca. dicitur quod ipse iudicauit israel. xl. annis. Item ca. sequenti dicitur quod samuel adhuc iuuene existente

Vsquequo ebria ⁊c. Homo videt in facie: deus in corde. Hely estimabat ebriam: qui tamen os intuebatur. Dominus autem respexit ad orationem eius: qui videbat cor eius. Hic autem traditur nobis forma orandi: vt non in multiloquio: sed in compunctione cordis: ⁊ effusione lachrymarum oremus: quia sacrificium deo spiritus contribu. cor contri. ⁊c.

Vultusque illius non sunt am. in di. mutati. Raba. Alia translatio: facies non concidit amplius: quia certissime se credidit exauditam.

Rab. Nequaquam enim ecclesia a fide ⁊ dilectione redemptoris in diuersa declinando mutata est.

Et recordatus est eius dominus. Ra. Quia anna dominum deuote postulauit: concepit ⁊ peperit. Sic ecclesia per naturalem intellectum orans mysterium incarnationis corde concepit: ore confessionis genuit.

Vocauitque nomen eius samuel. Idest deus Anne primogenitus: propheta. Quis est hic nisi dominicus homo.

Rab. Samuel postulatio dei: vel nomen eius deus: quia actor scilicet natiuitatis eius: quia

Nicolaus

iuuene existente hely erat senex valde. Ex quo videtur quod per plures annos fuit iudex ante natiuitatem samuelis: qui conceptus fuit ⁊ natus eodem anno quo mater eius orauit pro ipso habendo. vt confitentur hebrei ⁊ satis apparet ex sequentibus. nec valet motiuum allegatum. quia. i. iiii. ca. dicitur: Hely sedebat super sellam de qua cecidit ⁊ mortuus est: vt ibidem dicitur: ex qua sessione non potest dici quod illa die fuerit factus iudex. nec similiter est ista. ⁊ Et nouacula non ascendet super caput eius: ex hoc datur intelligi quod deberet tenere ritum nazareorum: sicut dictum fuit Iudicum. xiii. de Samsone. ⁊ Vt hely obseruaret os eius. attendens si aliquod verbum exprimeret. vel a motu labiorum cessaret. ⁊ Estimauit ergo hely temulentam. idest plenam bono vino. ⁊ dicitur a temeto quod significat bonum vinum ⁊ lentos quod est plenum. ⁊ Digere paulisper vinum. quasi dicat vade prius ad dormiendum. ⁊ postea venias ad orandum. ⁊ Nequaquam inquit ⁊c. scilicet sum ebria vt tu credis. ⁊ Nam mulier infelix ⁊c. tum propter defectum prolis. tum propter verba fenenne me prouocantis. ⁊ Vinumque ⁊ omne quod inebriare potest non bibi. quia liquorem inebriatiuum non biberat illa die. vel si biberat acceperat ita parum quod quasi nihil esset reputandum. ⁊ Ne reputes ancillam tuam quasi vnam ⁊c. idest sine iugo discipline. ⁊ Deus israel det tibi petitionem. In hebreo habetur: Dabit tibi petitionem ⁊c. ⁊ Vtinam inueniat ancilla tua ⁊c. vt velis orare pro me dominum. ⁊ Vultusque illius non sunt amplius in diuersa mutati. quia passiones ire ⁊ tristicie que mutant faciem in diuersos colores recesserunt ab ea ex consolatione exteriori verborum hely. ⁊ ex interiori consolatione gratie diuine. ⁊ Reuersique sunt: ⁊ venerunt in domum suam ramatha. ista est eadem ciuitas que supra nominata est ramathaim. Ramathaim enim quod significat excelsa. plurale est huius nominis ramatha quod significat excelsus. sicut in latino eadem ciuitas aliquando vocatur nole singulari. ⁊ aliquando nole plurali. sicut ciuitas ebroicensis. aliquando vocatur ebroias. aliquando ebroie. ⁊ Cognouit autem helchana annam vxorem suam. scilicet postquam reuersus fuit in domum suam. quia iudei euntes in hierusalem cum vxoribus suis ad diem solennem: vel cum sacrificij seu oratoris vsque ad reditum suum in domos suas continebant ab vxoribus suis: ⁊ ad hoc melius

sacerdote sedente super sellam ante postes templi domini: cum esset anna amaro animo orauit dominum flens largiter: ⁊ votum vouit dicens: Domine exercituum si respiciens videris afflictionem famule tue: ⁊ recordatus mei fueris nec oblitus ancille tue: dederisque serue tue sexum virilem dabo eum domino omnibus diebus vite eius: ⁊ nouacula non ascendet super caput eius. Factum est autem cum illa multiplicaret preces coram domino: vt heli obseruaret os eius.

Porro anna loquebatur in corde suo tantumque labia illius mouebantur ⁊ vox penitus non audiebatur. Estimauit ergo eam heli temulentam dixitque ei: usque quo ebria eris? Digere paulisper vinum quo mades. Respondens anna: nequaquam inquit domine mi: Nam mulier infelix nimis ego sum: vinumque ⁊ omne quod inebriare potest non bibi: sed effudi animam meam in conspectu domini. Ne reputes ancillam tuam quasi vnam de filiabus belial: quia ex multitudine doloris ⁊ meroris me locuta sum vsque in presens. Tunc heli ait ei: Vade in pace: ⁊ deus israel det tibi petitionem quam rogasti eum. Et illa dixit: Vtinam inueniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abijt mulier in viam suam ⁊ comedit: ⁊ vultusque illius non sunt amplius in diuersa mutati. Et surrexerunt mane ⁊ adorauerunt coram domino: reuersique sunt ⁊ venerunt in domum suam ramatha. Cognouit autem helchana annam vxorem suam: ⁊ recordatus est eius dominus. Et factum est post circulum dierum: concepit anna ⁊ peperit filium: vocauitque nomen eius samuel: eo quod a domino postulasset eum. Ascendit autem vir eius helchana ⁊ omnis domus eius vt immolaret domino hostiam solennem ⁊ votum suum: ⁊ anna non ascendit. Dixit enim viro suo: Non vadam donec ablactetur infans ⁊ duca meum: vt appareat ante conspectum domini: ⁊ maneat ibi iugiter. Et ait ei helchana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur: ⁊ mane donec ablactes eum. Precorque vt impleat dominus verbum suum. Mansit ergo mulier: ⁊ lactauit filium suum: donec amoueret eum a la

sterili orantis concessit filium: qui cunctis diebus sibi in templo deseruiret.

Anna non ascendit. Idest: ecclesia ex nationibus prius lacte nutriuit filium: quem concepit per fidem. i. simplici intellectu in suis auditoribus. Tres vituli tria tempora significant: quibus Christum expectabat ecclesia. Tres modij farine: fides: spes: charitas: quas obtulit ecclesia: tres filij. Hoc ex quibus plures ecclesia per fidem deo obtulit: hec dona pro pueri offert ecclesia gentium vt ostendat se puerum genuisse: idest fidem Christi perceptisse: ⁊ operibus demonstrare velle: ⁊ adduxit eum in sylo in domum domini: cum perfecta fide incarnationis ipsius sempiterne ecclesie ex iudeis.

Precorque vt impleat dominus verbum suum. Quod voluisti: vel suum quod promisit per hely: cum ait: det tibi deus petitionem ⁊c.

Mansit ergo mulier ⁊c. Non vult anna puerum ducere ad domum dei antequam ablactetur: quia ecclesia multum ad sacerdotium prouehit: dum lactis infantie particeps est: non solidi cibi ⁊ intelligentie spiritualis capax.

de lyra

seruandum postea fuit constitutum quod quando de eadem ciuitate ibant hierusalem propter dictam causam plures viri ⁊ plures mulieres: viri ibant in vna comitiua. ⁊ mulieres in alia. Pueri autem de quibus non erat suspitio poterant ire in ista comitiua vel in alia: ⁊ ideo cum saluator nostri iesus christi annorum ascendisset in hierusalem ad diem festum ⁊ ibi recedentibus parentibus remansisset: non cognouerunt parentes eius existimantes illum esse in comitatu. vt habetur luce. ii. quia ioseph existimabat eum esse in comitatu mulierum. Maria autem mater eius in comitatu virorum. ⁊ Vocauitque nomen eius samuel eo quod postulasset eum a domino. Samuel. n. interpretatur quasi postulatus a deo. sequitur: ⁊ Non vadam donec ablactetur infans. duplex est ablactatio. vna est abstractio a lacte mamille. ⁊ ista fit circa principium tertij anni vel circiter. alia est ablactatio quando abstrahitur puer a lacte puerine: quando incipit vti alijs cibis communibus ⁊ lacticinijs non nutritur amplius. ⁊ hoc fit circa decimum annum vel circiter. ⁊ de hac ablactatione loquitur hic scriptura. quia ante decimum annum vel circiter pueri non sunt apti ad faciendum aliquod officium in templo domini: sed ex tunc possunt aliqua parua officia facere vt accendere lampades vel huiusmodi. ⁊ sic paulatim assuescere ad maiora. ⁊ Et maneat ibi iugiter. In hebreo habetur vsque ad seculum. i. vsque ad quinquagesimum annum. quia vltra non debebant leuite seruire in templo. vt habetur Nu. ii. vii. c. vii. c. dicitur: samuel factus iudex populi ibat per singulos annos circuitus bethel ⁊ galgal ⁊ masphat. ⁊ iudicabat israelem in supradictis locis. ⁊ Precorque vt impleat ⁊c. quia autem fuerit istud verbum non exprimit hec scriptura. ⁊ propter hoc dicit aliquis hebreus quod ante natiuitatem samuelis audita fuit vox de celis quod futurus erat quidam iustus nole samuel: propter quod mulieres populi parientes masculos illo tempore vocabant eos nole samuel: quousque per opera apparebat quod de illis non intelligebatur vox diuina. ⁊ secundum hoc sic intelligitur verbum helchane predictum. Precorque ⁊c. idest precor dominum vt per bonam indolem istius pueri appareat quod ille sit samuel de quo audita est vox a deo emissa. sed istud videtur fictitium. Tum quia de scriptura non habetur. Tum quia anna non vocauit filium suum samuelem propter aliquam vocem de celo auditam. sed quia postulauerat eum a domino. vt predictum est. ⁊ ideo aliter dicitur quod verbum domini hic accipitur verbum ipsius Hely sacerdotis. qui secundum veritatem hebraicam dixerat anne deprecanti: Dabit tibi dominus petitionem tuam. vt. ii. dictum est. ⁊ hoc dixit instinctu spiritus sancti. anna vero petebat a

Regum I C II

Sterilla.p.p. In septenario vniuersitas ecclesie designatur. vnde ⁊ ysaias scribit. vii. ¶ Ecclesia ad viij⁹ pleniudinē ⁊ scribere ostēdit. vij. Sapientia edificauit sibi domū ⁊ suffulsit columnas. vij. Sterilla erat i gentibus ecclia ante ille fec⁹ que cernim⁹ exiuit. cernim⁹ ⁊ terrenā hereditē ꝓ fecūdā: nec ifirmata: quā in ea filij liberi erāt ⁊ug et⁹. nec ꝙ ibi qm ista ē. spūs nō ē. amissa ⁊tute 1 firmata ē.

Plurimos. Rab. plurimos in hebreo ⁊ in lxx. hb. vij. Judei dñe q nato samuele mortu⁹ ē ꝓ mogenit⁹ filius sencne ⁊ singulis annis nascebāt⁹ filiis. singuli fenemne sunt mortui. Sz fencna habuit. vij. Anna ꝙ ꝙq. Sz hebrei duos filios sa muelis annumerant annis filij.

Rab sterilē: vel ecclesiam mortificat ⁊ viuificat: qō repetit adificans deducit ad iferos. ⁊. r. vñ. Si mō tui ecclia est xp̄o⁹ surrum sūt ꝗrite. Salutēter mortificat. qb⁹ dī. Suc sur sus sunt sapīe: nō ꝙ. sup terrā: vt Ec. Lūi q eurie tes trāsierāt terrā. Ad ecclesiā. ſ. quam dat homini deus: qui solus est iustus ⁊ iustificans: ⁊ suam voluntes constituere: velut ⁊ se sibi paratam non a domino impartitam: iniuicie dei non sunt iudicia.

Sed deus scientiarum ⁊ arbiter conscientiarum videt cogitationem hominum: quoniam vane sunt. vane quia propter hominum sunt: ⁊ ab illo non sunt: a quo homines sunt.

Arcum.ſ. Rab. Augustinus. idest intentio eorum qui sibi potentes esse videntur: vt sine dei auxilio diuina possint implere mandata.

Et infirmi. Rab. Augustinus. Qui in dei patrie ꝓfidunt dicunt: Miserere mei deus. quoniam infirmus sum. Infirmus erat gentilis populus quando a testamento dei alienus. nunc autem paccinctus roborē: cum indutus fuit fide: ⁊ galea salutis. ⁊ gladio spūs: poterit ignea tela diaboli extinguere.

Saturati panibus. Repleti pabulo iudei sollicit mysteriis eloquiorum pro panibus se elocauerunt. idest separauerunt a deo: vel a ꝓprio fidei⁹ custōdit. ne recipēt euāgelii agēs de pane q̄ de celo delabit.

Saturati. idem qui ⁊ potentes. idest illi actiue: quibus credita sunt eloquia dei. sed ancille filij minorati sunt. qui se fuisse arcuerunt: nec in salutarem crediderunt: ⁊ in ipsis panibus. idest diuinis eloquiis tantum terrena sensuerunt. Gentes autem quibus non est data lex: posterā per nouum testamentum ad illa eloquia venerunt: multum eluriendo terram transierunt: quia in eis non terrena: sed celestia sapuerunt. In greco ita. plena panibus minorati sunt. ⁊ eluriendo transierunt terram.

Et sagulci saturati sunt. Idest gentiles prius egentes panē verbi dei tam gustauerūt sanato sunt. Tam diu pasti sunt siccitia dei. Donec sterilis peperit plurimos. In hebreo sabba qō significat. vij. ⁊ plurimos.

De ira

Nolite multi. ⁊ C. Redarguit iudeos ⁊ sapientes seculi: extollentes se contra christum dei.

Rab. Salomon. Ambula te ne quiescas. ⁊ alibi. deus i celo ⁊ tu super terram. sint pauci sermones tui.

Vterq; atq; ad veterem hominem. i. carnalem conuersationem pertinent. Scientias inquirit: que non est nisi a deo: qui ipse est scientiarum deus. Sapientiam quo sunt omnes thesauri sapientie.

Ipsi preparantur cogitationes. quia aut fiat ex a cogitationibus que sunt sine intellectu. vel ipsi preparantur ea. i. manifestantur. vnde dominus monet cogitationes hoc:

Deus scientiarum. Rab. Aug. Ipse vos scit ⁊ vbi nemo scit. vnde.

Qui putat se aliquid scire cum nihil sit: seipsum seducit. Nec discernit aduersarijs ciuitatis dei ad babylonēs pertinentes⁹ si sua virtute ꝓficiēt⁹. et quibus sunt iudex: qui ignorantes dei iusticiam. ſ. quam dat homini deus: qui solus est iustus ⁊ iustificans: ⁊ suam voluntes constituere: velut ⁊ se sibi paratam non a domino impartitam: iniuicie dei non sunt iudicia.

Sed deus scientiarum ⁊ arbiter conscientiarum videt cogitationem hominum: quoniam vane sunt. vane quia propter hominum sunt: ⁊ ab illo non sunt: a quo homines sunt.

Arcum.ſ. Rab. Augustinus. idest intentio eorum qui sibi potentes esse videntur: vt sine dei auxilio diuina possint implere mandata.

Et infirmi. Rab. Augustinus. Qui in dei patrie ꝓfidunt dicunt: Miserere mei deus. quoniam infirmus sum. Infirmus erat gentilis populus quando a testamento dei alienus. nunc autem paccinctus roborē: cum indutus fuit fide: ⁊ galea salutis. ⁊ gladio spūs: poterit ignea tela diaboli extinguere.

Saturati panibus. Repleti pabulo iudei sollicit mysteriis eloquiorum pro panibus se elocauerunt. idest separauerunt a deo: vel a ꝓprio fidei⁹ custōdit. ne recipēt euāgelii agēs de pane q̄ de celo delabit.

Saturati. idem qui ⁊ potentes. idest illi actiue: quibus credita sunt eloquia dei. sed ancille filij minorati sunt. qui se fuisse arcuerunt: nec in salutarem crediderunt: ⁊ in ipsis panibus. idest diuinis eloquiis tantum terrena sensuerunt. Gentes autem quibus non est data lex: posterā per nouum testamentum ad illa eloquia venerunt: multum eluriendo terram transierunt: quia in eis non terrena: sed celestia sapuerunt. In greco ita. plena panibus minorati sunt. ⁊ eluriendo transierunt terram.

Et sagulci saturati sunt. Idest gentiles prius egentes panē verbi dei tam gustauerūt sanato sunt. Tam diu pasti sunt siccitia dei. Donec sterilis peperit plurimos. In hebreo sabba qō significat. vij. ⁊ plurimos.

De ira

Dne vt cornu. Superbie. si ut olei regni mēsura: vel magnanimitat vel magnificētie: qō ē ofi alius ex officio a deo collato i ꝓsti p spē vēdit ad mala bñficii ex dei liberalitate ꝓcedētis. sic aūt monebat anna i augmentū gre ꝓcedētis a deo i vita ꝓsti: ⁊ cōplemēti glie i futuro. ⁊ Dilatauit ē os meū. ad dei apte ⁊ magnifice laudādū de collato mihi filio. ⁊ q: sicut anna ⁊ isti ex⁹ de ꝓ testimoniū. sō fidelit: » Sup inimicos meos. odiebat. n. ex⁹ malicia. ⁊ diligebat nāt⁹ ꝓ charitate formā. » Nō ē tan. vt ē vñe. q: ipe ē sanct⁹ ꝓ effectū. atq; aūt ꝓ ꝓticipatōez. ⁊ ē mō exponit qō subdit: Et nō ē sanct⁹ sicut. ⁊ Nolite. Hic ostat anna luchet ꝓ ingratā superbiā q: sencna ē ꝓ qō ostendit multiplicare loq; sublimia. i. superba ⁊ altior ꝓsentia: ⁊ ꝓ hoc ait. Nolite multiplicare loq; sublimia. i. superba ⁊ altior ꝓsentia: q̄ lia erāt ꝓua sencne ꝓ anna. vt ps ex fidel. c. l. » Recedāt vet. mala ꝓ dicta sencne. ⁊ loga ꝓfunditate iusticie data. ⁊ Deus scit. ſ.]. q. d. nihil latet eū. si ola cogitabilia iudicādi ⁊ scientia cōstāt. ideo subdit: Et ipse ꝓparant cogitationes. » Arc⁹ fortis. ſ. arcū fortiū vocat linguā sencne que ꝓ ꝓcerā ꝓ ꝓ ꝓ

in dñs suꝰ. Pñer ãt erat mini
ster in ꝓspectu dñi: añ iuuis beli
† ꝙ dicit. supra. 1. dicit. dominus.
sacerdotis: Pñero filij beli: filij
belial: nñ scientes dñm nequ officiũ
sacerdotũ ad populũ. ⁊ quicqꝗs
immolasset victimã: uenichat pu
er sacerdotis dũ coqueretur car
nes: ⁊ hẽbat fuscinulã tridentẽ
in manu sua: ⁊ mittebat eã in le
bẽte: uel in caldariũ aut in ollã
siue i cacabũ: ⁊ omne quod leua
bat fuscinula tollebat sacerdos si
bi. Sicqꝫ faciebãt uniuerso isra
eli uenientꝫ i shlo. Etiã añqꝫ ãdo
lerent adipem: ueniebat puer sa
cerdotis: ⁊ dicebat immolãti: Dã

Nicolaus

pr. Et tunicã. Tunica quam faciebat anna. i. gratia: ⁊ puero tradebat hoc
ꝑtinet ad doctrinã. Per quã fidelis ꝑsona rudimẽta accipit: uel hæc uobis ⁊ posteris
dedi nõ dicã. Quia humeralis uo lineã cathecuã ⁊ pectẽtã cũ bono opẽ
significat. Qui. ii. dño ministrare desiderat: necesse est ut caste ⁊ cõtenter ui
uat: ⁊ bonis operibus se exerceat.

Si peccauerit uir
⁊c. Nõ eo mõ peccat in
uirũ: q̃ peccat in deũ. i. q̃
peccare in uirũ. i. ꝑtra ꝑ
ximũ locatus ẽ ⁊ venialiꝰ
Ju deus uo peccare. i. a
cultu eius recedere: ipse
tamẽ pœn ẽ. q̃s officialiꝰ
punit: ⁊ tardiꝰ remittit.
⁊ cũ qs in uirũ peccat:

Nicolaus

His linea qua utebant le
uite in suis officijs mini
strando. a Et tunicã
paruã. In hebreo habet
Et pallũ paruũ. Cetera
patet ꝙ hic ot de parua ue
stis sm̃ ueritatem intelli
git de ecclesia que primo
uidebat sterilꝫ ꝑpter pau
citatem fidelium. sed pepit
plurimos in cõuersione
multitudinis generũ ad
fidẽ. ⁊ sic ꝑpolit uplis ad

Gen. 11. a. E.

Esa. liij. ca. Lætare sterilis ⁊c. Et q̃ multos habebat filios infirmata ẽ. l.
synagoga. ut ꝑz ꝑ octo; uniuersum. Dñs mortificat. hic ꝑ sñr ostenditur sm̃
dicũ ionathan filij osiel. uel ꝑdicta ꝓpriãt. i. ex uirtute diuina q̃ pot mor
tificare uiuificare: uiuificare mortuos. i. potẽs huius seculi deducere ad ni
hilũ. ⁊ abiectos ⁊ impotẽtes qui quasi mortui ⁊ descendẽtes ad infernos cõ
purant reducere ad prosperum ⁊ potentem statum. ⁊ eodem modo exponi
tur quod subditur: Dñs pauperẽ facit ⁊ ditat humiliat ⁊ sublleuat: q̃ sm̃
ipsum populum iudaicum quẽ depauperauit ⁊ humiliauit per romanos
ditabit ⁊ sublleuabit p regem messiam. sic elcuabit cum de sterilꝫ ecclesia
nionis ad fidem gloie ⁊ exaltationis ꝑpetue. Dñi. n. sunt cardines terre. Pa
hebreo hꝰ: Fortes terre. Et posuit sup eos orbem. q̃ terra tenet firmũ so
lidũ. ⁊ firmat in domo fundamẽti. Pedes sanctoꝝ suoꝝ seruabit: nec ruant in
caligine: i. mole in gehẽna. Et impij in tenebris ꝑibũt. i. in tenebris gehẽne
Dñs in sempiternũ sua roborabit uir. q̃: nõ potest ꝓpria ⁊ute subsistere
nisi diuina ⁊tute sustentet. Dñm formidabũt aduersarii eius. i. odio genti
lis quos uocat ods ertra sectam iudaicam cristicos: ⁊ iõ uocat eos aduer
sarios dei: ⁊ in adultu messie deterreri ⁊ subiugari. ideo subdit: Dñs iudi
cabit fines terre. reddens penã ꝑ peccatio ꝑpetratis. Et dabit imperiũ re
gi suo. i. messie futuro sm̃ ipsos. Et sublimabit cornu. i. potestatẽ ꝑpi sui. i.
messie. q̃s ideꝫ significat. Mellitus. n. hebraice: ꝑtus greece: ⁊ unctꝰ latine ideꝫ
significãt. Reges. n. ꝑ unctiones instituebant: ⁊ iudei expectãt messiã futurꝫ
regẽ ⁊ uindicẽ temporaliter sup totum mundũ. Et ꝑdicto ꝑz q̃ expectant ꝑ
dictum messiã circa cessationem romani imperij. ⁊ sm̃ uerisimile ille q̃ tũc uenit
et in maxima potestate temporali erit antiꝓs. sm̃ q̃ dicit apostolus. ii. ad
Thessal. ij. ca. ubi signa ꝓdicta aduentum antichristi ꝓpriẽ esse cessationem
romani imperij dicens: Quoniã nisi uenerit discessio ꝑmum. i. discessio a
subiectione romani imperij: sm̃ q̃ exponit doc. ⁊ reuelatus fuerit hõ pec
cati filiꝰ perditionis. i. antichristus ⁊c. ⁊ Puer aũt erat minister. Et hꝰ
q̃s supra dicti ẽt. i. q̃ helchana pr̃ samuelis fuit de tribu leui: aliter filius
eius nõ posset ministrare in tẽplo dñi. ⁊ Porro filij heli. Hic ꝑsr de
scribitur malitia filiorꝫ heli. ⁊ samuelis q̃ fuit occasio terminandi regimen
iudicum ⁊ inchoandi regimẽ regũ. ꝓmo igit describit malitia filiorꝫ heli.
secũdo filiorꝫ samuelis. capitu. viii. Prima in duas. q̃ ꝑmo describitur fi
liorꝫ heli ꝓ transgressio. secũdo trãsgressionis punitio ibi: Venit aũt uir dei.
Circa ꝑmum describendo filiorꝫ heli malitias scripturа simul ꝓponit ꝛ
exponitur malitia filiorꝫ heli: cũ dicit: Porro filij heli filij belial. i. absq;
iugo legis diuine. sine subdit: ⁊ Nescientes dñm ⁊c. uenichat puer sa
cerdotis. de mandato filiorꝫ belial q̃ erãt sacerdotes sub patre suo. ⁊ Et
uenies. ⁊ Etiã antq̃ adoleret adipẽ. i. filij heli: q̃ ad eorꝫ officiũ ꝑtinẽ
bat ornare adipem sacrificiorꝫ sup altare holocaustorꝫ. ⁊ Da mihi car
nes ⁊c. In hebreo hꝰ: Da mihi carnẽ ad assandũ sacerdoti. ꝙ hoc. ii. ve
hemẽter accipere carnẽ cruda. ut cohꝫret ⁊ paretur ad comestionẽ: ꝛ non ad
holocaustũ. ⁊ Incendat ꝑmum ⁊c. i. illud. n. de sacrificijs debebat ꝓhoc ꝓ
debebat tibi offerri. ⁊ Et si ꝓ. p. ꝛ. ⁊c. ꝙ. q. dñs remittet sibi ꝙ tale
fil. ei de holocausto ꝓsenti. ⁊ Ait ille: nequaq̃ modo. ꝙ. q. dñs ꝓhibet
tra deũ: ⁊ redundabat in tortũ ꝑsñs. Cõsequenter iurta illoꝝ malitiã debeti
bil innocentia samuelis: cũ dr: ⁊ Samuel aũt ministrabat ⁊c. i. nõ in of
ficio sacerdotali: sed in ministerio sibi cõmisso. ⁊ Puer accinctus. i. ꝑ
ꝑ ⁊ parat⁹. ⁊ Ephot lineo. nõ ꝙ tale uestimẽtũ sit ephot sm̃ q̃ dicit
doctor: q̃ alia nole dñi supponere. de q̃ hꝰ Exo. xxviij. ꝙ erat quedã ue

Regum I c II

Et tunicã. Tunica quam faciebat anna. i. gratia: ⁊ puero tradebat hoc
ꝑtinet ad doctrinã. Per quã fidelis ꝑsona rudimẽta accipit: uel hæc uobis ⁊ posteris
dedi nõ dicã. Quia humeralis uo lineã cathecuã ⁊ pectẽtã cũ bono opẽ
significat. Qui. ii. dño ministrare desiderat: necesse est ut caste ⁊ cõtenter ui
uat: ⁊ bonis operibus se exerceat.

Si peccauerit uir
⁊c. Nõ eo mõ peccat in
uirũ: q̃ peccat in deũ. i. q̃
peccare in uirũ. i. ꝑtra ꝑ
ximũ locatus ẽ ⁊ venialiꝰ
Ju deus uo peccare. i. a
cultu eius recedere: ipse
tamẽ pœn ẽ. q̃s officialiꝰ
punit: ⁊ tardiꝰ remittit.
⁊ cũ qs in uirũ peccat:

Nicolaus

His linea qua utebant le
uite in suis officijs mini
strando. a Et tunicã
paruã. In hebreo habet
Et pallũ paruũ. Cetera
patet ꝙ hic ot de parua ue
stis sm̃ ueritatem intelli
git de ecclesia que primo
uidebat sterilꝫ ꝑpter pau
citatem fidelium. sed pepit
plurimos in cõuersione
multitudinis generũ ad
fidẽ. ⁊ sic ꝑpolit uplis ad

Gen. 11. a. E.

Luc. 1. f.

placato uiro facit sibi deus placabilem. Si cui⁹ qs in deũ peccat: qs orabit
ꝑ eũ. i. q̃ sibi deũ facit ꝓpitiũ: nõ q̃ nulla ꝑ ãa fit uenia. cui q̃ in
diuino peccãt officio: sed maiori ẽ pena ⁊ tardius uenia huic q̃ in rebus sa
cratis offẽdãt. q̃. si uerbo uel facto iracundiã proprium. ex quanto maior
gloria tanto grauior offensa.

Patris tui. Aaron
. Cõsul. n. alit⁹ fuit i egy
ptiaca scriptura: q̃ post il
ler ad hebr̃ electus fr in sa
cerdotẽ: q̃ hq. n. ex alia
genere ẽ. nam uidet facer
dotiũ ꝓstituere. pollere
q̃ mundum sibi ꝑ ei
fabricatum: dolere ⁊ me
rore tabescere.

De lyra

possibile q̃ ante mortem
heli tam beluas filios. ꝛ
annos ⁊ plus cũ hic dr
uir ifs coe. Jte a mor
te heli usq̃ ad ꝓpe quo
bel⁹ fuit rapꝰ. ut ha
bet. iiij. Reg. ij. ca. fuerunt anni. xviij. q̃s de
clarat sic q̃ samuel fuit
post heli cuius tps non
cõprẽd. ⁊ ideo attꝛit tũ
pr̃ faulia. ⁊ illud tps fuit
pl. annoꝝ. ut hꝰ Act. xiij
Post saul regnauit da
uid. xl. annis. ii. Reg. v.
Post uerũ salomõ. xl.
iij. Reg. xi. Post eũ ro
boam. xvij. iij. Reg. xiij.
Post eũ abia tribus an
nis. iij. Reg̃. xv. Post
eũ asa xli. iij. Reg. xv. 3. reg. 14.
Post eũ iosaphat. xxv.
iij. Reg. xxij. Post eũ
ioram octo. iij. Reg. xxij.
Post eũ ochozias unũ.
iij. Reg. xxij. Post eũ
athalia sex. iij. Reg. xi.
Post eũ ioas xl. iij. Reg. xij.
Post eũ amasias xxix.
iij. Reg. xiv. Post eũ
ozias lij. iij. Reg. xv.
Post eũ ioathan xvj.
iij. Reg. xv. Post eũ
achaz xvj. iij. Reg. xvj.
Post eũ ezechias xxix.
iij. Reg. xviij. Post eũ
manasses lv. iij. Reg.
xxj. Post eũ amon ij.
iij. Reg. xxj. Post eũ
iosias xxxj. iij. Reg.
xxij. Post eũ ioachas
iij. iij. Reg. xxiij. Post
eũ ioachim xj. iij. Reg.
xxiij. Post eũ iechonias
iij. iij. Reg. xxiij. Post
eũ sedechias xj. iij. Reg.
xxiv. Post eũ ioachin
xxxvij. iij. Reg. xxv.
Post eũ euilmerodach
xij. iij. Reg. xxv. Post
eũ balthasar xvij. Dan.
v. Post eũ darius xij.
Dan. vi. Post eũ cyrus
vij. Esdre. iiij. Post eũ
assuerus xxxij. Esdre.
iiij. Post eũ artaxerxes
xl. Esdre. vij. Post eũ
darius xxxj. Esdre. xij.
Post eũ xerxes xxj.
Esdre. xiij. Post eũ
artaxerxes xl. Esdre.
xiij. Post eũ darius xix.
Esdre. xxiij. Post eũ
artaxerxes xl. Esdre.
xxiij. Post eũ ochus
xxiij. Esdre. xxiij.
Post eũ arses iij. Esdre.
xxiij. Post eũ darius
iij. Esdre. xxiij. Post
eũ alexander xij. Esdre.
xxiij. Post eũ ptolo
meus xxxvij. Esdre.
xxiij. Post eũ antio
chus xxxvij. Esdre.
xxiij. Post eũ seleucus
xxxvij. Esdre. xxiij.
Post eũ antiochus xxxvij.
Esdre. xxiij. Post eũ
seleucus xxxvij. Esdre.
xxiij. Post eũ antio
chus xxxvij. Esdre.
xxiij. Post eũ ptolo
me

Nicolaus

bio ⁊ emulum tuū in tēplo ⁊ vniuersio prosperis israel: ⁊ nō erit senex in domo tua omnibus diebus. ⁊ Verūtamē nō auferā pōtifex virum de te ab altari meo: ita vt ōficiāt oculi tui: ⁊ tabescat anima tua: ⁊ pro magna dōus tue multitudine morientur gladio virorum. Hōc autē erit tibi signū: quod venturi est ⁊ duobus filijs tuis ophni ⁊ finees. In die vna moriēmini ambo. Et suscitabo mihi sacerdotē fidelē: ⁊ q̄ iuxta cor meū ⁊ animā meā facet: ⁊ ædificabo ei domū fidelē: ⁊ ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem: ut qcūq; remanserit in domo tua: veniat ut oretur pro eo: ⁊ offerat numos argēti: ⁊ torā panis. Dicātq; Dimitte me obsecro ad vnam partem sacerdotalem: vt comedam buccellam panis.

C. III.

Puer autem samuel ministrabat dño coram heli: ⁊ sermō domini erat pr̄ciosus: nō erat visio manifesta. Factū est ergo i die q̄dā: vt heli iacebat i lectulo suo ⁊ oculi eius caligauerāt: nec poterat videre. Et lucerna dei antequā extingueret. Samuel dormiebat in tēplo dñi: vbi erat arca dei. Et vocauit dñs samuel. Qui rñdit: Ecce ego. Et cucurrit ad heli ⁊ dixit: Ecce ego. Vocasti enim me. Qui dixit? Non vocaui te fili reuertere dormi. Et abijt ⁊ dormiuit. Et adiecit dñs vocare rursus samuel. Consurgēsq; samuel abijt ad heli: ⁊ dixit Ecce ego: quia vocasti me. Qui respōdit: Nō vocaui te fili mi. Reuertere ⁊ dormi. Pōro samuel nec dū q̄ sciebat dominū: neq; reuelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit dñs: ⁊ vocauit adhuc samuel tertio. Qui cōsurgēs abijt ad heli: ⁊ ait: Ecce ego: quia vocasti me. Intellexit igitur heli: quia dñs vocaret puerū: ⁊ ait ad samuel. Vade ⁊ dormi. Et si dixerit tibi: loquere dñe: quia audit seruus tuus. Abijt ergo samuel: ⁊ dormiuit i loco suo. Et vēt dñs ⁊ stetit: ⁊ vocauit: sicut vocauerat secūdo. Samuel

Nicolaus

Timient am. aureo ⁊ T. Vab. Commutatio dei est fug bdr ⁊ fug do mū eius q̄ fulcit pro peccatis filioꝝ bdr prouidetur sacerdotio domus bdr. vnde iuxta euāngelium timuit super vbertate.

Hec faciat tibi deus ⁊ hec addat. P. Iurauit erat apud bdr eū. Et est sensus: ñ absconderis mihi malum qd locutus ē mihi qdo de me: veniat sup caput tuum.

Et nō occidit. Vā. Quia nihil ⁊ bñ q̄ locutus est qdo irritum fuit. Calumn. in terrā vertebā vacua pio nihilo habebā ⁊ oīa despectui calcanda. vnde tabitha vultu tuo mei non caleb. in terram q̄ in tanta grauitate vultum tenere consueuerat: vt nō cōtempti illi leuia reputarent. Sed quoniam bñ erat ñ p sentētiam ēbebat: certa ei vtilitate cōp hoc faciebat.

Adam vbi es bēra hec. Vab. Hieronym. Per terrore iudex vniuersitati pietas comprehendit. Dan vocatus est in quarto a pincde miliario: qui vbi bodie sic vocatur. Terminos tuos pmuncie contra tpetitores. te quo iudaste crumpens a loco fortitudo est nomen. Jos q̄ppe fluuium vel riuum bethel vocant. Dan interpretatur iudicium vel iudicans.

Bersabee. in tribu iuda vi simeone ē vicus grādis in vicesimo ab bethoron miliario vergēs ad austrū. in quo romanorum pcēsum est pdidisse. a quo indipiente terminī nūer nouāt vbi ad dan. Nec mirari debet quisq̄ tam ñ ciuitatem iude i tribu simeonis: vel benjamin reperiat. tribus .n. iuda sorte ⁊ bellicosa sepe aduo sorte superata in omnibus tribubus tenuit principatū. ideo alia

Nicolaus

samūel. Et ait samuel: loqre dñe quia audit seruus tuus. Et ait dñs ad samuel. Ecce ego facio verbum in israel: qđ cūq; audierit: tinniēt ābe aures eius. In die illo suscitabo aduersus beli omnia que locutus sum super domū eius. Incipiā ⁊ cōplebo. Prēdixi enim ei q̄ iudicaturus essem dōmum eius in eternū pp iniquitatē: eo q̄ nouerat idigne agere filios suos: ⁊ nō corripuit eos. Jcirco iurauī domui beli qđ non expiatur iniqtas dōus eius victimis ⁊ muneribus usq; in eternum. Dormiuit aūt samuel vsq; manc: apuitq; hostia domus domini. Et samuel timebat indicare visionem beli. Vocauit ergo beli samuēl: ⁊ dixit samuel fili mi. Qui rñdens ait. Presto sum. Et interrogauit eū: Quis est sermo qđ locutus ē ad te dominus? Oro te ne celauerīs me. Hec faciat tibi deus: ⁊ hec addat. Si absconderis a me sermones: ex omnibus verbis q̄ dicta sunt tibi. Judicauit itaq; eū samuel vniuersos sermones: ⁊ nō abscōdit ab eo. Et ille rñdit: Dominus est. Quod bonū est i oculis suis faciat. Crēuit aūt samuel: ⁊ dominus erat cum eo: ⁊ nō ccidit ex omnibus verbis eius i terrā.

Et cognouit vniuersus israel a dā usq; bersabee: q̄ fidelis sā el propheta ēet domini. Et addidit dominus ut apparet i silo: quia reuelatus fuerat dominus samuēli i silo iuxta verbum dñi. Et euenit sermo samuelis vniuerso israeli.

C. IIII.

Et factū ē in diebus illis conuenerunt philisthim in pugnam. Egressus est nāq; israel obuiam philistijm in plūm: ⁊ castrametatus ē iuxta lapidem adiutorij. Porro philistijm venerunt in aphec: ⁊ instruxerunt aciem cōtra israel. Initōq; aūt certamine terga vertit israel philistheos: ⁊ cesa sunt ex illo certamine passim p agros quasi quatuor milia virorū. Et reuersus est populus ad castra. Dixēruntq; maiores natu de israel: Quare percussit nos dominus hodie coram philistijs. Efferamus ad nos de silo archā federis domini: ⁊ veniat i medium nr̄i: ut saluet nos de manu inimicorū nostrorum. Misit ergo populus i silo: ⁊ tulerūt inde archā federis domini exercituū sedētis sup cherubin. Erātq; duo filij heli cū archa federis dñi ophni ⁊ finees. Cūq; inuēisset archa

de lyra

Et cognouit vniuersus israel. Ab eo tempore vsq; ad quod propheta erat domini. Et addidit dominus ut apparet. Ista sunt conditiones. Primo ut ostenderet q̄ deus fugit cultū amicabilē. Secundo q̄ ipse ostenderet. Tertio q̄ ipse ostenderet. Contra ignē amicabilem audet sibi superbi cultū amicabilē. Quarto vt ostenderet. Quinto vt ostenderet. Sexto vt ostenderet. Septimo vt ostenderet. Octauo vt ostenderet. Nono vt ostenderet. Decimo vt ostenderet. Undecimo vt ostenderet. Duodecimo vt ostenderet. Tertiodecimo vt ostenderet. Quartodecimo vt ostenderet. Quintodecimo vt ostenderet. Sextodecimo vt ostenderet. Septimodecimo vt ostenderet. Octauodecimo vt ostenderet. Nonodecimo vt ostenderet. Vicesimo vt ostenderet. Vicesimo primo vt ostenderet. Vicesimo secundo vt ostenderet. Vicesimo tertio vt ostenderet. Vicesimo quarto vt ostenderet. Vicesimo quinto vt ostenderet. Vicesimo sexto vt ostenderet. Vicesimo septimo vt ostenderet. Vicesimo octauo vt ostenderet. Vicesimo nono vt ostenderet. Tricesimo vt ostenderet. Tricesimo primo vt ostenderet. Tricesimo secundo vt ostenderet. Tricesimo tertio vt ostenderet. Tricesimo quarto vt ostenderet. Tricesimo quinto vt ostenderet. Tricesimo sexto vt ostenderet. Tricesimo septimo vt ostenderet. Tricesimo octauo vt ostenderet. Tricesimo nono vt ostenderet. Quadragesimo vt ostenderet.

Clamor grandis. Clamor gradus vel predicatoris redemptis miraculis, et deorsum gradus vel humilitatis, et pedum terra a voce publicantis significat. Et audiri dicunt. Audiri vult deus celestis, quem suo more loquitur. De manu dei capta é. Arcula ab almigerio capta, ut filii sui gloriam significet.

Ego me duxi. Duxi vult deus celestis, quem suo more loquitur. Et audiri dicunt. Audiri vult deus celestis, quem suo more loquitur. De manu dei capta é. Arcula ab almigerio capta, ut filii sui gloriam significet.

Ego me duxi. D. Rab. Hoc. Ecclesie sua ita vel deus archa ab hostis captus, dolore turbat, quasi de filii defunct. Et nota quod gentes victas animo generoso vigilia animo ut. Et ut ait Psalmista, ea de obliata é pelle tua, et filii tui et. Sed post decalli mortis vitam. Et vocaverunt pop. ad filii, vel archa quod appellaverunt hebraeis, Ichabod, id est, ubi est gloria? Et dixerunt mulieri. Et dixerunt mulieri.

Et dixit ad principes Gath: Quo vertitur archa dei Israel? Et dixerunt principes Gath: Transeat archa dei Israel huc ad nos. Et transtulerunt archam dei Israel huc. Et fuit postquam transtulerunt eam, quod manus Domini fuit in civitate illa, percutiens valde: et percussit homines civitatis illius, a parvo usque ad magnum, et apparuerunt in eis tumores. Et miserunt archam dei Accaron. Et factum est cum venisset archa dei Accaron, quod Accaronitae clamarent dicentes: Adduxerunt ad nos archam dei Israel, ut interficiat nos et populum nostrum. Et miserunt et congregaverunt omnes principes Philistinorum, et dixerunt: Dimittite archam dei Israel, et revertatur in locum suum, et non interficiat nos et populum nostrum. Fuit enim pavor mortis in tota civitate, valde aggravata est manus Dei illic. Et homines qui non mortui erant, percussi sunt tumoribus, et ascendebat clamor civitatis in caelum.

C. VI.

Erat ergo arca Domini in regione Philistinorum septem mensibus. Et vocaverunt Philistiim sacerdotes et divinos dicentes: Quid faciemus de arca Domini? Indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Et dixerunt: Si remittitis arcam dei Israel, nolite dimittere eam vacuam, sed quomodocumque reddite ei pro peccato, et tunc curabimini: et scietis quare non recedat manus ejus a vobis. Et dixerunt: Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderunt illi. Juxta numerum principum Philistinorum, quinque anos aureos facietis, et quinque mures aureos, quia plaga una fuit omnibus vobis et principibus vestris. Facietisque similitudines anorum vestrorum et similitudines murium qui demoliti sunt terram, et dabitis gloriam Deo Israel: si forte relevet manum suam a vobis, et a diis vestris, et a terra vestra. Quare aggravatis cor vestrum, sicut aggravavit Aegyptus et Pharao cor suum? Nonne postquam percussus est, tunc dimisit eos, et abierunt. Nunc ergo arripite et facite plaustrum novum unum, et duas vaccas fetas, quibus non est impositum jugum, jungite plaustro, et recludite vitulos earum domi, et tollite arcam Domini, et imponite in plaustro, et vasa aurea quae reddetis ei pro delicto, ponite in capsa latere ejus, et mittite eam ut vadat. Et videbitis, si per viam finium suorum ascendit Bethsames, ipse fecit nobis malum hoc magnum: sin autem non, scimus quia non percussit nos, sed casu accidit nobis. Fecerunt ergo homines sic, et tollentes duas vaccas fetas junxerunt eas plaustro, et reclusserunt vitulos earum domi, et imposuerunt arcam Domini super plaustrum, et vasa aurea quae miserant ei pro delicto in capsa latere ejus. Et dirigentes vaccae per viam rectam, quae ducit Bethsames, pergebant grandiente gradu, nec declinabant neque ad dextram neque ad sinistram, sed mugientes incedebant, et non recedebant per viam rectam. Principes autem Philistinorum sequebantur eas usque ad terminum Bethsames. Bethsamitae autem metebant triticum in campo, et elevantes oculos viderunt arcam, et gavisi sunt videntes eam. Plaustrum autem ingressum est agrum Josue Bethsamitae, et stetit ibi. Erat autem ibi lapis grandis, et confregerunt ligna plaustri, et imposuerunt vaccas holocaustum Domino. Levitae autem deposuerunt arcam Domini, et vasa aurea quae erant cum ea, et posuerunt super lapidem grandem. Viri autem Bethsamitae obtulerunt holocausta et victimas Domino in die illa. Et quinque principes Philistinorum viderunt, et reversi sunt Accaron in die illa. Et haec sunt anorum aureorum, quos reddiderunt Philistiim pro delicto Domino: pro Azoto una, pro Gaza una, pro Ascalone una, pro Geth una, pro Accaron una. Et mures aurei secundum numerum omnium urbium Philistinorum quinque principum, tam urbium munitarum quam villarum innumerabilium, usque ad lapidem grandem, super quem posuerunt arcam Domini, qui usque in hodiernum diem stat in agro Josue Bethsamitae. Et percussit de viris Bethsamitis, eo quod vidissent arcam Domini, et percussit de populo septuaginta viros. Luxit autem populus, eo quod percussisset Dominus plebem plaga magna nimis. Et dixerunt viri Bethsamitae: Quis poterit stare coram Domino Deo sancto isto? Et ad quem ascendet a nobis? Et miserunt nuntios ad habitatores Cariathiarim, dicentes: Reduxerunt Philistiim arcam Domini, descendite et reducite eam ad vos.

C. VII.

Venerunt ergo viri Cariathiarim, et reduxerunt arcam Domini, et introduxerunt eam in domum Abinadab in Gabaa: Eleazarum autem filium ejus consecraverunt ut custodiret arcam Domini. Factum est autem a die illa qua mansit arca in Cariathiarim, multiplicati sunt dies, et facti sunt anni viginti, et universa domus Israel lamentabatur post Dominum. Dixit autem Samuel ad omnem domum Israel, dicens: Si in toto corde vestro revertimini ad Dominum, auferte deos alienos de medio vestri, Astaroth et Baalim, et praeparate corda vestra Domino, et servite ei soli, et liberabit vos de manu Philistinorum. Tulerunt ergo filii Israel Baalim et Astaroth, et servierunt Domino soli. Dixitque Samuel: Congregate omnem Israel in Maspha, et orabo pro vobis Dominum. Congregati sunt ergo in Maspha, et hauserunt aquam, et effuderunt coram Domino, et jejunaverunt in die illa, et dixerunt ibi: Peccavimus Domino. Judicabat autem Samuel filios Israel in Maspha. Et audierunt principes Philistinorum quod congregati essent filii Israel in Maspha, et ascenderunt principes Philistinorum ut pugnarent contra Israel. Quod cum audissent filii Israel, timuerunt a facie Philistinorum, et dixerunt ad Samuel: Ne cesses clamare pro nobis ad Dominum Deum nostrum, ut salvet nos de manu Philistinorum. Tulit Samuel agnum lactentem unum, et obtulit eum holocaustum integrum Domino, et clamavit Samuel ad Dominum pro Israel, et exaudivit eum Dominus. Cumque Samuel offerret holocaustum, Philistiim appropinquaverunt ad praeliandum contra Israel. Tonuit autem Dominus sermone grandi super Philistiim, et conturbavit eos, et corruerunt coram Israel. Egressi autem viri Israel de Maspha, persecuti sunt Philistiim, et percusserunt eos usque ubi non apparet Bethchar. Tulit autem Samuel lapidem unum, et posuit inter Maspha et Sen, et vocavit nomen ejus Abenezer, dicens: Usque huc adjuvit nos Dominus. Et humiliati sunt Philistiim, et non addiderunt ultra ut venirent in terminos Israel, et fuit manus Domini super Philistiim cunctis diebus Samuelis. Et reddiderunt civitates Philistiim Israel, a Accaron usque Geth, et terminos eorum eripuit Israel de manu Philistinorum. Et fuit pax inter Israel et Amorrhaeum. Judicavit autem Samuel Israel cunctis diebus vitae suae, et ibat per singulos annos, et circuibat Bethel et Galgal et Maspha, et judicabat Israel in omnibus locis his. Et revertebatur Ramatha, ibi enim erat domus ejus, et ibi judicabat Israel, et aedificavit ibi altare Domino.

C. VIII.

Et factum est cum senuisset Samuel, constituit filios suos judices Israel. Et erat nomen filii ejus primogeniti Joel, et nomen secundi Abia, judicantes in Bersabee. Et non ambulaverunt filii ejus in viis ejus, sed declinaverunt post lucra, et acceperunt munera, et perverterunt judicium. Congregati igitur omnes majores natu Israel, venerunt ad Samuel in Ramatha, et dixerunt ei: Ecce tu senuisti, et filii tui non ambulant in viis tuis: constitue nobis regem ut judicet nos, sicut habent universae gentes. Displicuit verbum coram Samuel eo quod dixissent: Da nobis regem ut judicet nos, et orans Samuel Dominum, dixit ei Dominus: Audi vocem populi in omnibus quae loquuntur tibi, non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos. Secundum omnia opera sua quae fecerunt a die qua eduxi eos de Aegypto usque in diem hanc, in quibus dereliquerunt me, et servierunt diis alienis, sic et ipsi faciunt tibi. Nunc ergo audi vocem eorum, verumtamen contestare eos, et prædices eis jus regis quod imperaturus est eis. Dixit ergo Samuel omnia verba Domini ad populum qui petebat a se regem, et ait: Hoc erit jus regis qui imperaturus est vobis: filios vestros tollet, et ponet in curribus suis, et in equitibus suis, et ponet ex eis sibi tribunos et centuriones, et arare agros suos, et metere messes suas, et facere arma bellorum, et instrumenta curruum suorum. Filias quoque vestras faciet sibi unguentarias, et focarias, et panificas. Agros quoque vestros et vineas et oliveta optima tollet, et dabit servis suis. Sed et segetes vestras et vineas decimabit, et dabit eunuchis et famulis suis. Servos quoque vestros et ancillas, et juvenes optimos, et asinos auferet, et ponet in operibus suis. Greges vestros decimabit, et eritis ei servi. Et clamabitis in die illa a facie regis vestri quem elegistis vobis, et non exaudiet vos Dominus in die illa, quia petistis vobis regem. Noluit ergo populus audire vocem Samuel, et dixerunt: Nequaquam, sed rex erit super nos, et erimus nos quoque sicut omnes gentes, et judicabit nos rex noster, et egredietur ante nos, et pugnabit bella nostra pro nobis. Audivit Samuel omnia verba populi, et locutus est ea in auribus Domini. Et dixit Dominus ad Samuel: Audi vocem eorum, et constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israel: Vadat unusquisque in civitatem suam.

C. IX.

Erat autem vir de tribu Benjamin, nomine Cis, filius Abiel, filii Seror, filii Bechorath, filii Aphia, filii viri Jemini, fortis robore. Et habebat filium nomine Saul, adolescentem electum et bonum, et non erat vir melior illo de filiis Israel: humero et sursum eminebat super omnem populum. Perierant autem asinae Cis patris Saul, et dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle tecum unum de pueris, et vade, et quaere asinas. Qui cum pertransisset montem Ephraim, et terram Salisa, nec invenissent, venerunt in terram Salim, et non erant ibi: transierunt quoque terram Jemini, et non invenerunt. Cumque venissent in terram Suph, dixit Saul ad puerum qui erat cum eo: Veni, revertamur, ne forte dimittat pater meus asinas, et sollicitus sit pro nobis. Qui ait ei: Ecce civitas Dei in hac urbe est, vir nobilis, et omnia quae dixerit, procedunt. Eamus ergo illuc, si forte indicet nobis de via pro qua ire debemus. Dixit autem Saul ad puerum suum: Si ibimus, quid deferemus viro Dei? panis defecit in sacculis nostris, et sportula vacua est, et non habemus quidquam munusculum ut demus homini Dei. Adhuc puer unus inventus est in manu mea, dabimus ei, et indicabit nobis de via nostra. Olim enim in Israel sic loquebatur vir ad virum, cum pergeret consulere Deum: Venite, et videamus Videntem. Nam qui nunc propheta dicitur, olim videns vocabatur. Dixit ergo puer ad Saul: Ecce inventus est in manu mea quarta pars sicli argenti, dabimus homini Dei, ut indicet nobis de via nostra. Et ait Saul ad puerum suum: Bene dixisti, vade, eamus. Perrexerunt ergo ad civitatem in qua erat vir Dei. Cumque ascenderent montem civitatis, invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam, et dixerunt eis: Numquid hic est Videns? Quae responderunt eis, et dixerunt: Est, ecce ante te est, festina nunc, hodie enim venit in civitatem, quia victima est populo hodie in excelso. Ingredientibus vobis civitatem statim invenietis eum, antequam ascendat excelsum ad comedendum. Non enim prius comedet populus donec ille veniat, quia ipse benedicturus est victimae, et postea comedent qui vocati sunt. Nunc ergo ascendite, quia hodie reperietis eum. Et ascenderunt civitatem. Cumque ingrederentur medium civitatis, apparuit Samuel egrediens contra eos, ut ascenderet excelsum. Dominus autem revelaverat auriculam Samuel ante unum diem quam Saul veniret, dicens: Hac ipsa hora mittam ad te virum de terra Benjamin, et unges eum principem super populum meum Israel, et salvabit populum meum de manu Philistinorum: respexi enim populum meum, quia ingressus est clamor ejus ad me. Cumque videret Samuel Saul, Dominus dixit ei: Ecce vir quem dixi tibi, iste dominabitur populo meo. Accessit autem Saul ad Samuel in medio portae, et ait: Indica mihi quaeso ubi est domus Videntis. Et respondit Samuel Saul, et ait: Ego sum Videns, ascende ante me in excelsum, hodie enim comedetis mecum, et dimittam te mane, et omnia quae in corde tuo sunt, indicabo tibi. De asinis autem tuis quae perierunt tibi hodie, ne sollicitus sis de illis, quia inventae sunt. Et cui erit omne desiderium Israel, nonne tibi et universae domui patris tui? Respondens autem Saul, ait: Nonne filius Jemini ego sum de minima tribu Israel, et cognatio mea novissima inter omnes cognationes tribus Benjamin? Cur ergo locutus es mihi sermonem istum? Tulit autem Samuel Saul et puerum ejus, et introduxit eos in triclinium, et dedit eis locum primum inter vocatos, qui erant quasi triginta viri. Dixitque Samuel coquo: Da partem quam dedi tibi, quam praecepi ut poneres apud te. Levavit autem coquus armum, et posuit ante Saul. Et ait Samuel: Ecce quod remansit, propone coram te, et comede, quia ad tempus servatum tibi usque ad constitutum, cum vocavi populum. Comedit ergo Saul cum Samuel die illa. Et descenderunt de excelso in civitatem, et locutus est cum Saul in solario. Et surrexerunt mane, et cum illuxisset, vocavit Samuel Saul in solario, dicens: Surge, ut dimittam te. Et surrexit Saul, et egressi sunt ambo foras, ipse et Samuel. Et descendentibus illis in novissimo civitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic puero ut antecedat nos, et pertranseat, tu autem sta paulisper, ut audias verbum Dei.

C. X.

Tulit ergo Samuel lenticulam olei, et effudit super caput ejus, et deosculatus eum ait: Ecce unxit te Dominus super hereditatem suam in principem. Tu liberabis populum ejus de manu inimicorum ejus qui in circuitu habitant eum. Et hoc signum quia unxit te Dominus super hereditatem suam in principem. Cum profectus fueris hodie a me, invenies duos viros juxta sepulchrum Rachel in finibus Benjamin in Selsa, et dicent tibi: Inventae sunt asinae quas ivisti ad quaerendum, et ecce pater tuus dimisit curam asinarum, et sollicitus est pro vobis, dicens: Quid faciam de filio meo? Cumque inde transieris, et veneris ultra, et veneris usque ad quercum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendentes ad Deum in Bethel, unus portans tres haedos, et alius portans tres panes, et alius portans lagenam vini, qui salutabunt te, et dabunt tibi duos panes, quos accipies de manibus eorum. Post haec venies in collem Dei, ubi est statio Philistinorum. Cumque ingressus fueris ibi civitatem, occurret tibi grex prophetarum descendentium de excelso, et ante eos psalterium et tympanum, et tibia et cithara, et ipsi prophetantes. Et irruet in te spiritus Domini, et prophetabis cum eis, et mutabitur in virum alium. Cumque venerint signa haec tibi, fac tibi quod manus tua invenerit, quia Deus tecum est. Descendes autem ante me in Galgalam, et ego descendam ad te, ut offeram holocausta, et immolem victimas pacificorum. Septem diebus expectabis donec veniam ad te, et ostendam tibi quae facienda sunt. Factum est ergo ut verteret humerum ut recederet a Samuel, dedit ei Deus cor alterum, egressique sunt omnia signa haec in die illa. Venerunt autem illuc in collem, et ecce grex prophetarum occurrit ei, et irruit in eum spiritus Dei, et prophetavit in medio eorum. Quod cum vidissent omnes qui noverant eum heri et nudiustertius, et prophetare cum prophetis coepisse, dixerunt alter ad alterum: Quid hoc factum est filio Cis? Numquid et Saul inter prophetas? Et respondit unus de loco illo, et ait: Et quis pater eorum? Propterea factum est in proverbium: Numquid et Saul inter prophetas? Finito autem prophetandi furore, venit ad excelsum. Dixit autem patruus Saul ad eum et ad puerum ejus: Quo perrexistis? Qui dixit: Ad quaerendas asinas, quas cum non invenissemus, venimus ad Samuel. Et ait patruus ejus: Indica mihi quaeso quid dixerit vobis Samuel. Dixit ergo Saul patruo suo: Indicavit nobis aperte quod inventae essent asinae. De regno autem non indicavit ei quidquam quod dixerat Samuel. Vocavit autem Samuel populum ad Dominum in Maspha, et dixit ad filios Israel: Haec dicit Dominus Deus Israel: Ego eduxi Israel de Aegypto, et liberavi vos de manu Aegyptiorum, et de manu omnium regnorum quae affligebant vos. Vos autem hodie projecistis Deum vestrum, qui ipse vos liberavit de cunctis malis vestris et tribulationibus vestris, et dixistis: Nequaquam, sed rex erit super nos. Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras et per familias vestras. Et applicuit Samuel omnes tribus Israel, et cecidit tribus Benjamin. Et applicuit tribum Benjamin per familias suas, et cecidit familia Metthri. Et applicuit familiam Metthri per singulos viros, et cecidit Saul filius Cis. Et quaesierunt eum, et non est inventus. Consuluerunt ergo rursum Dominum: Numquid adhuc venturus est vir? Et ait Dominus: Ecce absconditus est apud vasa. Et cucurrerunt, et tulerunt eum inde. Cumque stetisset in medio populi, altior fuit omni populo a humero et sursum. Et ait Samuel ad omnem populum: Numquid videtis quem elegerit vobis Dominus, quia non est similis ei in omni populo? Et clamavit omnis populus, et dixit: Vivat rex. Locutus est autem Samuel populo jus regni, et scripsit in libro, et posuit ante Dominum. Et dimisit Samuel omnem populum, unumquemque in domum suam. Abiit quoque Saul in domum suam in Gabaa, et abierunt cum eo robusti viri, quorum tetigerat Deus corda. Filii autem Belial dixerunt: Quomodo salvare nos potest iste? Et despexerunt eum, nec detulerunt ei munera. Ille autem quasi rem non audisset, tacebat.

C. XI.

Ascendit autem Naas Ammonites, et obsedit Jabes Galaad. Et dixerunt omnes viri Jabes ad Naas: Percute nobiscum foedus, et serviemus tibi. Et ait Naas Ammonites: In hoc percutiam vobiscum foedus, ut eruam omnium vestrum oculum dextrum, et ponam opprobrium super omnem Israel. Dixerunt autem ad eum majores natu Jabes: Da nobis septem dies, et mittemus nuntios in omnes terminos Israel, et si non fuerit qui nos liberet, egredimur ad te. Venerunt ergo nuntii in Gabaa Saul, et locuti sunt verba haec in auribus populi, et levavit omnis populus vocem suam, et flevit. Et ecce Saul venit post armenta de agro, et ait Saul: Quid habet populus quod ploret? Et narraverunt ei verba viri Jabes. Et irruit spiritus Dei in Saul cum audisset verba haec, et iratus est furor ejus nimis. Et tollens duo juga boum, concidit ea, et misit in omnes terminos Israel per manum nuntiorum, dicens: Quicumque non exierit, et secutus fuerit Saul et Samuel, sic fiet bobus ejus. Et cecidit pavor Domini super populum, et egressi sunt quasi vir unus. Et recensuit eos in Bezec, et fuerunt filii Israel trecenta millia, et viri Juda triginta millia. Et dixerunt nuntiis qui venerant: Haec dicetis viris Jabes Galaad: Cras erit vobis salus, cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii, et annuntiaverunt viris Jabes, et laetati sunt. Dixerunt autem viri Jabes ad Naas: Cras egredimur ad vos, et facietis nobis omne quod placuerit oculis vestris. Factum est autem in crastinum, et constituit Saul populum in tribus acies, et ingressus est castra in vigilia matutina, et percussit Ammon donec incalesceret dies. Et fugerunt, et dispersi sunt, ita ut non remanerent ex eis duo simul. Dixit autem populus ad Samuel: Quis est qui dixit: Saul non regnabit super nos? Date viros, et interficiemus eos. Et ait Saul: Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie fecit Dominus salutem in Israel. Dixit autem Samuel ad populum: Venite, et eamus in Galgalam, et renovemus ibi regnum. Et abiit omnis populus in Galgalam, et fecerunt ibi regem coram Domino in Galgala, et immolaverunt ibi victimas pacificorum coram Domino. Et laetatus est ibi Saul, et omnes viri Israel cum eo nimis.

C. XII.

Dixit autem Samuel ad omnem Israel: Ecce audivi vocem vestram in omnibus quae locuti estis mihi, et constitui super vos regem. Et nunc ecce rex ambulat coram vobis, ego autem senui et incanui, et filii mei vobiscum sunt, et conversatus sum coram vobis a juventute mea usque in hodiernum diem. Ecce praesto sum, loquimini de me coram Domino, et coram christo ejus, utrum bovem cujusquam tulerim, aut asinum, si quemquam calumniatus sum, si vi aliquem oppressi, si de manu cujusquam munus accepi, et contemsi illud hodie, et restituam vobis. Et dixerunt: Non calumniatus es nos, neque vi aliquem oppressisti, nec de manu cujusquam quidquam tulisti. Dixitque ad eos: Testis est Dominus vestri, et testis est christus ejus hodie, quia non invenistis in manu mea quidquam. Et dixerunt: Testis est. Et ait Samuel ad populum: Dominus qui fecit Moysen et Aaron, et eduxit patres vestros de terra Aegypti. Nunc ergo state, ut judicium faciam vobiscum coram Domino de cunctis beneficiis Domini quae fecit vobis et patribus vestris. Ingressus Jacob in Aegyptum, et clamaverunt patres vestri ad Dominum, et misit Dominus Moysen et Aaron, et eduxerunt patres vestros de Aegypto, et habitare fecerunt eos in loco isto. Et obliti sunt Dominum Deum suum, et tradidit eos in manu Sisarae principis militiae Asor, et in manu Philistinorum, et in manu regis Moab, et pugnaverunt contra eos. Et clamaverunt ad Dominum, et dixerunt: Peccavimus, quia dereliquimus Dominum, et servivimus Baalim et Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, et serviemus tibi. Et misit Dominus Jerobaal et Badan, et Jephte et Samuel, et eripuit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum, et habitastis confidenter. Et vidistis quia Naas rex filiorum Ammon venit contra vos, et dixistis mihi: Nequaquam, sed rex imperabit nobis, cum Dominus Deus vester regnaret in vobis. Nunc ergo ecce rex quem elegistis, quem petistis, et ecce dedit Dominus super vos regem. Si timueritis Dominum, et servieritis ei, et audieritis vocem ejus, et non exacerbaveritis os Domini, eritis et vos et rex qui imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum. Quod si non audieritis vocem Domini, et exacerbaveritis os ejus, erit manus Domini super vos, sicut fuit super patres vestros. Sed et nunc state, et videte sermonem hunc grandem quem facturus est Dominus coram vobis. Nonne messis triticea hodie est? Invocabo Dominum, et dabit voces et imbres, et videbitis et scietis quia malum grande fecistis coram Domino, postulantes vobis regem. Invocavit ergo Samuel Dominum, et dedit voces et imbres in die illa, et timuit omnis populus nimis Dominum et Samuel. Dixitque omnis populus ad Samuel: Roga pro servis tuis Dominum Deum tuum, ut non moriamur, addidimus enim universis peccatis nostris malum hoc, ut postularemus nobis regem. Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere, vos fecistis malum hoc universum, verumtamen nolite recedere a Domino, et servite Domino in omni corde vestro, et nolite declinare post vana quae non prosunt neque liberant, quia vana sunt. Non enim derelinquet Dominus populum suum propter nomen suum magnum, quia coepit Dominus facere vos populum sibi. Sed et mihi absit hoc peccatum a Domino ut quiescam orare pro vobis, et erudiam vos viam bonam et rectam. Verumtamen timete Dominum, et servite ei in veritate, et in toto corde vestro, et considerate quae magnificavit in vobis. Quod si perseveraverit malitia vestra, et vos simul cum rege vestro peribitis.

C. XIII.

Filius annorum erat Saul cum regnare coepisset, duobus autem annis regnavit super Israel. Et elegit sibi Saul tria millia virorum ex Israel, et erant cum Saul duo millia in Machmas et in monte Bethel, et mille erant cum Jonathan in Gabaa Benjamin, et reliquum populum remisit unumquemque in tabernacula sua. Percussit autem Jonathan praesidium Philistinorum quod erat in Gabaa, quod audierunt Philistiim. Et cecinit Saul buccina in omni terra, dicens: Audiant Hebraei. Et omnis Israel audivit hujusmodi famam: Percussit Saul praesidium Philistinorum, et quod abominabilem se fecerit Israel apud Philistiim. Et populus convocatus est post Saul in Galgalam. Philistiim autem congregati sunt adversum Israel, triginta millia curruum, et sex millia equitum, et populus quasi arena quae est in littore maris multa nimis. Et ascendentes castrametati sunt in Machmas ad orientalem plagam contra Bethaven. Viri autem Israel videntes se in arcto positos (afflixerat enim eos populus) absconderunt se in speluncis et in cavernis et in petris et in specubus et in cisternis. Hebraei autem transierunt Jordanem in terram Gad et Galaad. Saul autem adhuc erat in Galgala, et omnis populus secutus est eum tremebundus. Et exspectavit septem diebus juxta constitutum Samuel, et non venit Samuel in Galgalam, et dispersus est populus ab eo. Dixit ergo Saul: Offerte mihi holocaustum et victimas pacificorum. Et obtulit holocaustum. Cumque complesset offerens holocaustum, ecce Samuel veniebat, et egressus est Saul in occursum ejus ut salutaret eum. Dixitque Samuel ad eum: Quid fecisti? Et ait Saul: Quia vidi quod populus dispergeretur a me, et tu non venisti intra dies constitutos, Philistiim autem congregati erant in Machmas, dixi: Nunc descendent Philistiim ad me in Galgalam, et faciem Domini non placavi, coactus sacrificium obtuli. Dixit autem Samuel ad Saul: Stulte egisti, non custodisti mandata Domini Dei tui quae praecepit tibi, quia nunc Dominus praeparasset regnum tuum super Israel in sempiternum, nunc autem regnum tuum non consurget. Quaesivit Dominus sibi virum secundum cor suum, et praecepit ei Dominus ut esset dux super populum suum, eo quod non custodieris quae praecepit Dominus. Surrexit ergo Samuel, et ascendit de Galgalam in Gabaa Benjamin. Et recensuit Saul populum qui inventus est cum eo, quasi sexcenti viri. Saul autem et Jonathan filius ejus, et populus qui inventus est cum eis, sedebant in Gabaa Benjamin. Philistiim autem castrametati sunt in Machmas. Et egressi sunt de castris tres turmae in praedam. Una turma respexit viam quae ducit Ephra ad terram Sual. Alia turma respexit viam Bethoron. Tertia turma respexit viam finium quae respicit vallem Seboim contra desertum. Fabri autem non inventi sunt in omni terra Israel, dixerunt enim Philistiim: Ne forte faciant Hebraei gladium aut lanceam. Descendebat ergo omnis Israel ad Philistiim, ut exacuat unusquisque vomerem suum et ligonem et securim et sarculum, et retundat aculeum stimulorum, et emendet ad bidentes et ad rastros et ad secures, et ad dirigendum aculeum. Factum est ergo in die certaminis, et non inventus est gladius et lancea in manu omnis populi qui erat cum Saul et Jonathan, praeter Saul et Jonathan filium ejus, qui habebant secum. Egressa est autem statio Philistinorum ad transitum Machmas. Factum est autem quadam die, et dixit Jonathan filius Saul ad adolescentem armigerum suum: Veni, et transeamus ad statum Philistinorum qui est contra nos. Et hoc non nuntiavit patri suo. Et ipse habitabat in extremo Gabaa sub malogranato quae est in Magron, et populus qui erat cum eo quasi sexcenti viri. Et Achia filius Achitob frater Ichabod filii Finees filii Heli sacerdos Domini in Silo portans ephod. Et populus nesciebat quod abisset Jonathan. Inter transitus autem per quos quaerebat Jonathan transire ad statum Philistinorum, erat petra ex hac parte et petra ex illa parte, et nomen uni Bosses, et nomen alteri Sene. Una petra ex hac parte respiciens ad aquilonem contra Machmas, et altera ex illa parte ad meridiem contra Gabaa. Dixit autem Jonathan ad adolescentem armigerum suum: Transeamus ad statum incircumcisorum istorum, si forte faciat Dominus per nos, quia non est prohibere Domino ut salvet vel in multis vel in paucis. Dixitque ei armiger suus: Omnia quae placuerint animae tuae, vade, ecce me tecum sicut voluerit anima tua. Et ait Jonathan: Ecce nos transimus ad viros istos, et ostendemus nos illis. Si sic locuti fuerint ad nos: Manete donec veniamus ad vos, stemus in loco nostro, nec ascendemus ad eos. Si autem dixerint: Ascendite ad nos, ascendemus, quia tradidit eos Dominus in manus nostras, et hoc nobis erit signum. Ostenderunt ergo se ambo statui Philistinorum, et dixerunt Philistiim: Ecce Hebraei egrediuntur de cavernis in quibus absconderant se. Et locuti sunt viri statui ad Jonathan et armigerum ejus, et dixerunt: Ascendite ad nos, et ostendemus vobis rem. Dixitque Jonathan armigero suo: Ascende post me, quia tradidit eos Dominus in manu Israel. Ascendit ergo Jonathan repens manibus et pedibus, et armiger ejus post eum, et coeperunt cadere coram Jonathan, armiger autem ejus interficiebat post eum. Et facta est plaga prima quam percussit Jonathan et armiger ejus quasi viginti virorum, in dimidio jugeri quod arare possunt boves. Et impletum est castrum et agrum in tremorem, et omnis populus qui erat in statione et praedatores ipsi pertimuerunt, et commota est terra, et facta est formido a Deo. Et viderunt speculatores Saul in Gabaa Benjamin, et ecce multitudo prostrata et huc atque illuc concidens. Dixit autem Saul ad populum qui erat cum eo: Recognoscite et videte quis abierit a nobis. Et recognoverunt, et ecce non erat Jonathan et armiger ejus. Dixitque Saul ad Achiam: Adduc arcam Dei huc. Arca enim Dei in die illa erat cum filiis Israel. Cumque loqueretur Saul ad sacerdotem, crescebat tumultus qui erat in castris Philistinorum, et vadebat et augebatur. Dixit autem Saul ad sacerdotem: Contrahe manum tuam. Et exclamavit omnis populus qui erat cum Saul, et venerunt usque ad bellum, et ecce versa est romphaea unius contra proximum suum in caede magna nimis. Hebraei autem qui erant cum Philistiim heri et nudiustertius, et qui ascenderant cum eis de circuitu castrorum, et ipsi conversi sunt ut essent cum Israel qui erant cum Saul et Jonathan. Omnes autem viri Israel qui absconderant se in monte Ephraim, audierunt quod fugissent Philistiim, et persequebantur eos et ipsi. Salvavit ergo Dominus in die illa Israel, et bellum pervenit usque Bethaven. Et viri Israel afflicti sunt in die illa, et adjuravit Saul populum, dicens: Maledictus vir qui comederit panem usque ad vesperam, donec ulciscar me de inimicis meis. Et non gustavit omnis populus panem. Et universa turba venit in saltum, et erat mel super faciem agri. Ingressus est ergo populus saltum, et ecce fluebat mel, et nullus applicuit manum suam ad os suum, populus enim timebat jusjurandum. Jonathan autem nesciebat quando adjuraverat pater ejus populum, et extendens extremum virgae quae erat in manu sua, intinxit in favum mellis, et convertit manum suam ad os suum, illuminatique sunt oculi ejus. Et respondit unus de populo, et ait: Adjuramento adjuravit pater tuus populum, dicens: Maledictus vir qui comederit panem hodie. Et defecit populus. Dixit autem Jonathan: Turbavit pater meus terram, videte quaeso quomodo illuminati sint oculi mei, quia gustavi pusillum mellis hujus. Quanto magis si comedisset populus de praeda inimicorum suorum quam invenit? Nonne plaga multo major facta esset in Philistiim? Percusserunt autem in die illa Philistiim ab Machmas usque Ajalon, et defecit populus nimis. Et irruit populus in praedam, et tulerunt oves et boves et vitulos, et mactaverunt in terra, et comederunt populus cum sanguine. Et nuntiaverunt Saul, dicentes: Ecce populus peccat in Domino, comedens cum sanguine. Et ait: Praevaricati estis, advolvite mihi hodie lapidem grandem. Et dixit Saul: Dispergite vos in populo, et dicite eis ut offerant mihi unusquisque bovem suum et ovem suam, et immolate super eum, et comedite, et non peccabitis Domino comedentes cum sanguine. Obtulit ergo omnis populus unusquisque bovem suum in manu sua usque ad noctem, et immolaverunt ibi. Et aedificavit altare Domino, hoc primum coepit aedificare altare Domino. Et ait Saul: Descendamus post Philistiim nocte, et vastemus in eis donec illucescat mane, et non relinquamus ex eis virum. Dixerunt autem: Omne quod bonum est in oculis tuis, fac. Dixit autem sacerdos: Accedamus huc ad Deum. Et consuluit Saul Dominum, dicens: Numquid descendam post Philistiim? Numquid tradis eos in manu Israel? Et non respondit ei in die illa. Et dixit Saul: Applicate huc omnes principes populi, et discite et videte in quo peccatum sit hodie. Vivit Dominus Salvator Israel, quia si fuerit in Jonathan filio meo, morte morietur. Et non fuit qui responderet ei ex omni populo. Et dixit ad universum Israel: Vos eritis ex una parte, et ego et Jonathan filius meus erimus ex parte altera. Et ait populus ad Saul: Quod bonum est in oculis tuis, fac. Et dixit Saul ad Dominum Deum Israel: Da perfectionem. Et ostensa est sors Jonathan et Saul, populus autem exivit. Et dixit Saul: Mittite sortem inter me et Jonathan filium meum. Et ostensa est sors Jonathan. Dixitque Saul ad Jonathan: Indica mihi quid fecisti. Et indicavit ei Jonathan, et ait: Gustans gustavi pusillum mellis in summitate virgae quae erat in manu mea, ecce ego morior. Et ait Saul: Haec faciat mihi Deus et haec addat, quia morte morieris Jonathan. Et dixit populus ad Saul: Numquid Jonathan morietur qui fecit salutem hanc magnam in Israel? Absit, vivit Dominus, si ceciderit de capillis capitis ejus in terram, quia cum Deo operatus est hodie. Et liberavit populus Jonathan, et non est mortuus. Ascendit autem Saul de persequendo Philistiim, et Philistiim abierunt in locum suum. Saul autem accepit regnum super Israel, et pugnabat undique contra omnes inimicos suos contra Moab et contra filios Ammon et contra Idumaeam et contra reges Sobae et contra Philistiim, et quocumque verteret se, superabat. Congregavit exercitum et percussit Amalec, et liberavit Israel de manibus vastantium eum. Fuerunt autem filii Saul Jonathan et Jesui et Melchisua, et nomina duarum filiarum ejus: nomen primogenitae Merob, et nomen minoris Michol. Et nomen uxoris Saul Achinoam filia Achimaas. Et nomen principis militiae ejus Abner filius Ner patruus Saul. Cis autem pater Saul, et Ner pater Abner filius Abiel. Et bellum grande contra Philistiim cunctis diebus Saul. Et videns Saul omnem virum fortem et omnem virum bellatorem, congregabat ad se.

C. XIV.

Dixit autem Samuel ad Saul: Me misit Dominus ut ungerem te in regem super populum suum Israel, nunc ergo audi vocem verborum Domini. Haec dicit Dominus exercituum: Recordatus sum quae fecerit Amalec Israeli, quomodo restiterit ei in via ascendenti de Aegypto. Vade ergo nunc, et percute Amalec, et interficite eum et omnia ejus, et non parcas ei, sed interfice virum et mulierem, infantem et lactantem, bovem et ovem, camelum et asinum. Et praecepit Saul populo, et recensuit eos quasi agnos, ducentorum millia peditum, et decem millia virorum Juda. Et venit Saul usque ad civitatem Amalec, et insidiatus est in torrente. Et dixit Saul ad Cinaeum: Ite, recedite, egredimini de medio Amalecitae, ne forte involvam te cum illis, tu enim misericordiam fecisti cum omnibus filiis Israel, quando ascendebant de Aegypto. Recessit ergo Cinae

Bethsamites. Rab. Cuius ⁊ ciuitatem ⁊ uicos habitauerunt filii ⁊ filie de ciuitate populi percussit magnam plagam. Lxx. mittentes ⁊ cetera. Quæ uox ⁊c. Rab. uita

Bethsamites. Rab. Quia non f̄ licitum archā dñi tangere. ꝙ vsq; hodie ut de eius corpore pphete ꝓphetent nō ꝓpositum i.p. miserit. ꝙ ꝓphetet. Ita Hugo cardinalis. ⁊ ita expositum in ꝙ genuflexi. cultores antiq.

Quę cum. Rab. vide. Quasi ultra dñm Bethsamites non ꝓficerent. Ita Hugo cardinalis. Et in domum Aminadab. Ita Hebraei. Quia non ausi sunt ingredi domum idolorum.

Et non potuit. Ra.

A me. similiter. ꝓpter me. Rab. quasi dicat. Ego non ꝓficiscar. Et ꝓficiscar. Ra. Ego ꝓficiscar. Et ꝓficiscar. Ra. Ego ꝓficiscar. Et ꝓficiscar. Ra. Ego

ibi deus apud Gibeon i somnijs noctis: dixitq; ei deus Postula quod uis ut dem tibi. Dixitq; Salomon: Tu fecisti cum seruo meo dauid patre meo misericordiam magnam: sicut ambulauit coram te in veritate: et in iustitia: et in recto corde tecum: custodisti ei misericordiam hanc magnam: et dedisti ei filium sedentem super solium eius sicut est hodie. Nunc ergo domine deus tu regnare fecisti seruum tuum pro Dauid patre meo: ego autem sum puer paruulus: et ignorans egressum et introitum meum. Et seruus tuus in medio populi quem elegisti populi infiniti: qui numerari et supputari non potest multitudine. Da seruo tuo cor docile ut populum tuum iudicare possit: et discernere inter bonum et malum. Quis enim potest populo huic multo iudicare qui est tam grauis? Placuit ergo sermo coram domino: quod postulasset Salomon hanc rem. Et dixit ei deus: Quia postulasti verbum hoc: et non petisti tibi dies multos: nec petisti tibi diuitias: nec petisti animas inimicorum tuorum: sed petisti tibi prudentiam ut audires iudicium: ecce feci tibi secundum sermones tuos: et dedi tibi cor sapiens et intelligens in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit: nec post te surrecturus sit tibi similis. Sed et quæ non petisti dedi tibi: diuitias scilicet et gloriam: et cunctis diebus tuis non erit vir similis tui inter reges. Si ambulaueris in uijs meis: et custodieris præcepta mea et mandata mea sicut ambulauit pater tuus: longos faciam dies tuos. Igitur cum euigilasset Salomon: intellexit quod somnium fuisset. Et reuersus est in Hierusalem: stetitq; coram arca fœderis domini: et obtulit holocaustum: et fecit hostias pacificas: et conuiuium celebrauit omnibus seruis suis.

Tunc uenerunt duæ mulieres meretrices ad regem: et steterunt coram eo. Dixitq; mulier una: Obsecro domine mi: ego et mulier hæc habitabamus in domo una: et peperi apud eam in cubiculo. Tertio autem die postquam ego peperi: peperit et hæc: eramus simul: nec quisquam alius nobiscum in domo: nisi nos duæ tantum. Mortuus est autem filius mulieris huius nocte: quia obdormiuit super eum. Et consurgens media nocte: tulit filium meum de latere meo: dormiente ancilla tua: et collocauit eum in sinu suo: filium autem suum mortuum posuit in sinu meo. Cumq; surrexissem mane ut darem lac filio meo: inueni eum mortuum. Et diligenter contemplata: deprehendi non esse filium meum quem genueram. Dixit mulier altera: Non est ita ut dicis: sed filius meus uiuit: et filius tuus mortuus est. Rursum illa dicebat: Mentiris: filius enim meus uiuit: et filius tuus mortuus est. Sic contendebant coram rege. Dixitq; rex: Hæc dicit: Filius meus uiuit: et filius tuus mortuus est: illa autem respondet: Non est ita: filius tuus mortuus est: et filius meus uiuit. Dixit ergo rex: Afferte mihi gladium. Cumq; attulissent gladium coram rege: Diuidite inquit puerum uiuentem in duas partes: et date dimidium uni: et dimidium alteri. Dixit autem mulier cuius filius uiuebat ad regem: commota sunt enim uiscera eius super filio suo: Obsecro domine mi da illi infantem uiuentem: et non occidas eum. Illa autem dicebat: Nec mihi nec tibi sit: diuidatur. Respondens rex: ait: Date huic infantem uiuentem: et non occidatur: hæc est enim mater eius. Audiuit igitur omnis Israel iudicium quod iudicasset rex: et timuerunt regem: uidentes sapientiam dei esse in eo ut faceret iudicium.

Hi principes quos habuit rex Salomon. Azarias filius Sadoc sacerdos. Helioreph et Ahias filii Sisa scribæ. Josaphat filius Ahilud a commentariis. Banaias filius Joiadæ super exercitum. Sadoc et Abiathar sacerdotes. Azarias filius Nathan super præfectos. Zabud filius Nathan sacerdos amicus regis. Ahisar super domum regis. Adoniram filius Abda super tributa. Et habuit Salomon duodecim præfectos super omnem Israel: qui præbebant victum regi et domui eius. Singuli enim per singulos menses anni præbebant annonam. Et hæc nomina eorum. Filius Hur in monte Ephraim. Filius Decar in Macez et in Salebim: et Bethsames: et Helon: et Bethanan. Filius Abinadab in omnibus regionibus Dor: habens Taphath filiam Salomonis uxorem. Baana filius Ahilud in Thanach et Mageddo: et in omni Bethsan: quæ est iuxta Sarthan subter Jezrahel: a Bethsan usque Abelmahula: et trans Jecmaam. Filius Gaber in Ramoth Galaad: habens filias Manasse. Ahinadab filius Addo in Mahanaim. Ahimaas in Nephthali: habens Basemath filiam Salomonis uxorem. Baana filius Husi in Aser et in Baloth. Josaphat filius Paruah in Issachar. Semei filius Ela in Benjamin. Gaber filius Uri in terra Galaad: in terra Sehon regis Amorrhæi et Og regis Basan: et præfectus unus in omni terra quæ erat trans Jordanem. Et Juda et Israel multi nimis: quasi arena quæ est in mari in multitudine: comedentes et bibentes et lætantes. Salomon autem erat dominans omnibus regnis a flumine terræ Philistinorum usque ad terminos Ægypti: offerentium munera et seruientium ei omnibus diebus uitæ eius. Fortitudo autem Salomonis erat per singulos dies triginta coros similæ: et sexaginta coros farinæ: decem boues pingues: et uiginti boues de pascuis: et centum oues: absque cervis et bubalis et capreis: et auibus altilibus. Ipse enim dominabatur omnibus regibus qui erant trans flumen a Thapsa usque Gazam: et omnibus regibus trans flumen: et habebat pacem undique per circuitum. Et habitauit Juda et Israel absque timore ullo: unusquisque sub uite sua et sub ficu sua: a Dan usque Bersabee cunctis diebus Salomonis. Habebat quoque Salomon quadraginta millia armorum in præsepibus equorum: et duodecim millia equitum. Et hi præfecti erant singuli per menses anni: et præbebant annonam regi Salomoni: et omnibus qui ad mensam regis Salomonis accedebant: unusquisque in mense suo: nihil deerat. Hordeum quoque et paleas equis et cæteris iumentis: ferebant ad locum ubi erat rex: unusquisque secundum præceptum suum. Et dedit deus Salomoni sapientiam et prudentiam nimis: et latitudinem cordis quasi arenam quæ est in littore maris. Et dilatatum est cor Salomonis super omnem sapientiam filiorum Oriens: et super omnem sapientiam Ægyptiorum. Sapientior fuit cunctis hominibus: et sapientior Ethan Ezrahite: et Heman: et Chalcol: et Dorda filiis Mahol: et nominatus est in cunctis gentibus per circuitum. Locutus est quoque tria millia parabolas: et fuerunt carmina eius quinque et mille. Disputauit de lignis a cedro quæ est in Libano usque ad hyssopum quæ egreditur de pariete: disputauit quoque de animantibus et de uolucribus et de reptilibus et de piscibus. Et uenerunt de cunctis populis ut audirent sapientiam Salomonis: et de omnibus regibus terræ qui audierant sapientiam eius.

Misit autem Hiram rex Tyri seruos suos ad Salomonem: audiuit enim quod unxissent eum in regem pro patre eius: fuit enim Hiram amator Dauid omnibus diebus. Mittens ergo Salomon ad Hiram dixit: Tu scis uoluntatem Dauid patris mei: et quod non potuerit ædificare domum nomini suo propter bella quæ circumdederunt eum: donec ponat dominus inimicos sub pedibus eius. Nunc autem requiem dedit mihi dominus deus meus undique: et non est aduersarius neque occursus malus. Ecce ego dico ædificare domum nomini domini dei mei: sicut locutus est dominus ad Dauid patrem meum dicens: Filius tuus quem dabo pro te super thronum tuum: ipse ædificabit domum nomini meo. Præcipe ergo ut succidantur mihi cedri de Libano: et serui mei erunt cum seruis tuis: mercedem seruorum tuorum dabo tibi quodcumque statueris: scis enim quod non sit in populo meo homo qui noverit ligna cædere sicut Sidonii. Cumque audisset Hiram uerba Salomonis: lætatus est ualde: et ait: Benedictus dominus deus hodie: qui dedit Dauid filium sapientem super populum hunc plurimum. Misit quoque Hiram ad Salomonem dicens: Audiui omnia quæ mandasti mihi: ego faciam omnem uoluntatem tuam de lignis cedrinis et abiegnis. Servi mei deducent ea de Libano ad mare: et ego compingam ea in rates per mare usque ad locum quem significaueris mihi: et dissolvam ibi compagines earum: tu autem tolles. Præbebis quoque annonam familiæ meæ: ut impleas uoluntatem meam. Igitur Hiram dabat Salomoni ligna cedrina et abiegna omnem uoluntatem eius. Salomon autem dabat Hiram uiginti millia coros tritici in cibaria familiæ eius: et uiginti coros similæ purissimæ: uiginti quoque coros farinæ secundæ. Tantum dabat Salomon Hiram per singulos annos. Dedit ergo dominus sapientiam Salomoni sicut locutus est ei: et erat pax inter Hiram et Salomonem: percusseruntque fœdus ambo simul. Et leuauit rex Salomon exactionem de omni Israel: fuitque exactio triginta millium uirorum. Mittebatque eos in Libanum per decem millia singulis mensibus: ita ut duobus mensibus essent domi: et tribus mensibus in Libano. Præterea septuaginta millia portabant onera: et octoginta millia cædebant lapides in montibus: absque principibus quos præposuerat Salomon super opus: qui erant trecenti et quinquaginta præsidentes populo et operantibus in opere. Præcepit quoque rex: et auferebant lapides grandes: lapides pretiosos in fundamentis domus: et dolabant. Fecerunt autem Salomon et Hiram et Giblii: et præparauerunt ligna et lapides ad ædificandam domum.

Anno quadringentesimo octogesimo exitus filiorum Israel de terra Ægypti: anno autem quarto regni Salomonis super Israel: mense Zif: hic est secundus: ipse ædificauit templum domino. Templum autem quod ædificauit rex Salomon domino: habebat in longitudine sexaginta cubitos: et in latitudine uiginti cubitos: et in altitudine triginta cubitos. Porticus autem ante templum habebat in longitudine uiginti cubitos secundum latitudinem templi: et in latitudine decem cubitos ante templum. Fecitque templo fenestras obliquas et intrinsecus et extrinsecus. Et ædificauit parietem templi per circuitum: et domus interior erat oraculum: id est sanctum sanctorum. Fecitque templum: et consummauit illud: et texit tectum templi cedrinis tabulis. Ædificauit quoque latus

Et vngo eū dixerūt. Quod vocat ipm significat: q ē ipe qđ appellamur ab vnctōe. Q. d. q̄ ipm vnxerūt. Vel q̄ ipm vnxerit. Quasi dicat. Ipse est vnctus. Rab. Cū samuel filiū suū vngeret: rebus suis futuris significatiue p̄fuit. Ipse ipm benedixit. Ipse vnxit. Ipse ipm osculat⁹ est. Vnde ⁊ ipse ipm vngere debuit. Et ita significat ipm vngendū. Et vngendū esse. Et vngendo vnxisse. Et vnctū esse. Et vnctum esse. Et vnctum fuisse. Et vnctum fore. Et vngendum fore. Et vngendum esse. Et vngendum fuisse. Et vngendum fore. Et vnctum esse. Et vnctum fuisse. Et vnct

[illegible gloss]

Nicolaus

[illegible gloss]

el. Et ait saul ad patruum suum. Indicauit nobis: quia inuente essent asine. De sermone autem regni non indicauit ei quem locutus fuerat ei samuel. Et conuocauit samuel populum ad dominum in maspha: et ait ad filios israel. Hec dicit dominus deus israel. Ego eduxi israel de egypto et erui vos de manu egyptiorum: et de manu omnium regum qui affligebant vos. Vos autem hodie proiecistis dominum deum vestrum: qui solus saluauit vos de vniuersis malis et tribulationibus vestris: et dixistis. Nequaquam: sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram domino per tribus vestras et per familias. Et applicuit samuel omnes tribus israel: et cecidit sors super tribum beniamin. Et applicuit tribum beniamin et cognationes eius et cecidit super cognationem methri: et peruenit vsque ad saul filium cis. Quesierunt ergo eum: et non est inuentus illic. Et consuluerunt post hec dominum: vtrum nas venturus esset illuc? Responditque dominus: Ecce absconditus est domi. Cucurrerunt itaque et tulerunt eum inde. Stetitque in medio populi: et altior fuit vniuerso populo ab humero et sursum. Et ait samuel ad omnem populum. Certe videtis quem elegit dominus: quia non sit similis illi in omni populo. Et clamauit cunctus populus: et ait: Viuat rex. Locutus est autem samuel ad populum legem regni: et scripsit in libro: et reposuit coram domino. Et dimisit samuel omnem populum: singulos in domum suam. Sed et saul abiit in domum suam in gabaath: et abiit cum eo pars exercitus: quorum tetigerat deus corda. Filii vero belial dixerunt: Num saluare nos poterit iste? Et despexerunt eum: et non attulerunt ei munera. Ille vero dissimulabat se audire.

C. XI.

Et factum est quasi post mensem: ascendit naas amonites: et pugnare cepit aduersum iabes galaad. Dixeruntque omnes viri iabes ad naas. Habeto nos federatos: et seruiemus tibi. Et respondit ad eos naas ammonites: In hoc feriam vobiscum fedus: vt eruam omnium vestrum oculos dextros: ponamque vos opprobrium vniuerso israel. Et dixerunt ad eum seniores iabes. Concede nobis septem dies: vt mittamus nuncios ad vniuersos terminos israel. Et si non fuerit qui defendat nos egrediemur ad te. Venerunt ergo in gabaath saulis nuncii: et locuti sunt verba hec audiente populo. Et leuauit omnis populus vocem suam et fleuit. Et ecce saul veniebat: sequens boues de agro: et ait: Quid habet populus quod plorat? Et narrauerunt ei verba virorum iabes. Et insiluit spiritus domini in saul: cum audisset verba hec: et iratus est furor eius nimis. Et assumens vtrumque bouem concidit in frusta. Misitque in omnes terminos israel: per manum nunciorum dicens. Quicumque non exierit: secutusque fuerit saul et samuel sic fiet bobus eius. Inuasit ergo timor domini populum: et egressi

De lyra

[illegible gloss]

C. XI.

[illegible gloss]

[illegible gloss]

Nicolaus De lyra

[illegible gloss]

sunt quasi vir vnus: et recensuit eos in bezech. Fueruntque filiorum israel trecenta milia: virorum autem iuda triginta milia. Et dixerunt nunciis qui venerant. Sic dicetis viris qui sunt in iabes galaad. Cras erit vobis salus: cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuncii: et annunciauerunt viris iabes. Qui letati sunt: et dixerunt. Mane exibimus ad vos: et facietis nobis omne quod placuerit vobis. Et factum est cum venisset dies crastinus: constituit saul populum in partes: et ingressus est media castra in vigilia matutina: et percussit amon vsque dum incalesceret dies. Reliqui autem dispersi sunt: ita vt non relinquerentur in eis duo pariter. Et ait populus ad samuelem: Quis est iste qui dixit: saul num regnabit super nos? Date viros et interficiemus eos. Et ait saul: Non interficietur quisquam in die hac: quia hodie fecit dominus salutem in israel. Dixit autem samuel ad populum: Venite et eamus in galgala: et innouemus ibi regnum. Et perrexit omnis populus in galgala: et fecerunt ibi regem saul coram domino in galgala et immolauerunt ibi victimas pacificas coram domino. Et letatus est ibi saul et cuncti viri israel nimis.

C. XII.

Dixit autem samuel ad vniuersum israel: Ecce audiui vocem vestram iuxta omnia que locuti estis ad me: et constitui super vos regem: et nunc rex graditur ante vos. Ego autem senui et canui. Porro filii mei vobiscum sunt. Itaque conuersatus coram vobis ab adolescentia mea vsque ad diem hanc. Ecce presto sum: loquimini de me coram domino et coram christo eius: vtrum bouem cuiusquam tulerim aut asinum: si quempiam calumniatus sum: si oppressi aliquem: si de manu cuiusquam munus accepi: et contemnam illud hodie: restituamque vobis. Et dixerunt: Non es calumniatus nos: neque oppressisti: neque tulisti de manu alicuius quippiam. Dixitque ad eos: Testis est dominus aduersum vos: et testis christus eius in die hac: quia non inueneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Testis. Et ait samuel ad populum. Dominus qui fecit moysen et aaron: et eduxit patres nostros de terra egypti: adest. Nunc ergo state vt iudicio contendam aduersum vos coram domino de omnibus misericordiis domini quas fecit vobiscum et cum patribus vestris: quomodo ingressus est iacob in egyptum: et clamauerunt patres vestri ad dominum: et misit dominus moysen et aaron: et eduxit patres vestros ex egypto: et collocauit eos in loco hoc. Qui obliti sunt domini dei sui: et tradidit eos in manu sisare magistri militie asor: et in manu philistinorum: et in manu regis moab: et pugnauerunt aduersum eos. Postea clamauerunt ad dominum: et dixerunt: Peccauimus: quia dereliquimus dominum: et seruiuimus baalim et astaroth. Nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum: et seruiemus tibi. Et misit dominus ierobaal: et badan: et barach: et iepte: et samuel: et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum: et habitastis confidenter. Videntes autem quod naas rex filiorum

C. XII.

[illegible gloss]

Absconderunt se ꝛc. Rab. Abscondit ſ ꝙdã ſtraclitis q ſaulẽ ⁊ po
pulũ qui eũ eo erat reliquerãt, quãꝺ pauo ante q̃ hostes vocarent: timore
perterriti: deſeruerũt a ſaul ⁊ a virtꝰ q̃ eũ eo erãt: ⁊ deſcẽꝺerũt in caſtra ꝓh
limij. vñ i ſequẽtibus. Sed ⁊ hebreꝰ q̃ fugãt eũ ꝓhilistꝫ hẽt ⁊ studio
ſertum. Ideo ſcribit q̃ eũ eis caſtra-remanſiſſe: vt etiã eũ iſrael: q̃ erãt
eũ ſaul ⁊ ionatha. Oꝫ
ãꝫ ut acilloqui ſe abſcõ
derãt i mõte ephraim. aũ
diẽtes q̃ fugiſſent philiſ
thim ſociaturũ ſe eũ ſu
iu i pctio.

Stulte egiſti. Ra.
Videt quibuꝺã ſaul in
culpabiliter facẽtẽ ali:
q: ſamuel expectatuꝰ nõ
placitũ nõ venit. Aut ſt
diligẽter ingrit: iuenit eũ
ture culpabilẽ ⁊ inobedien
tie reũ. Apud hebreos
ita diſtinguitur: ⁊ dicẽꝺus
ante me in galgala.
Ego q̃ppe deſcẽꝺã ad te
Deinãc iferũt ad offe
rẽꝺas oblationes: ⁊ imo
lanꝺas victimas pacifi
cas: ſcpt̃ diebus expecta
bis: donec veniã ad te: ⁊
oſtẽꝺã tibi ꝙ faciaꝫ. Nõ
ergo ſamuel ſe expectari
ſcpt̃ diebꝰ precpit. ſed ad
offerẽꝺas oblationes ⁊ i
molãꝺas victimas pacifi
cas. Ic ſcpt̃ diebus ex
pectari voluit: q̃s ille ſi
fecit. ⁊ ideo merito cul
patur ⁊ ſtultitia arguit.

Dõ ſi nõ feciſſes
ꝛc. Aug. Non ſic acci

Nicolaus

tudinẽ. ⁊ Oõ cũ vi
diſſet. Vbi ponit cauſã
rõ diſſidẽtie. ſ. ꝓpter re
ceſſus populi a ſaule: qa
aliq̃ pre timore philiſtino
rũ abſcõderãt ſe i loca
occulꝫ. Alij aũt trãſiere
ſeodanẽ: q eſt i parte orie
tali terre. ꝓmiſſionis. ter
ra aũ philiſtinoꝝ vſq̃ ve
niebãt ſup filios iſrael erat i parte oppoſita. ſ. occiꝺẽtali ꝙ ſup mare me
diterraneũ: q̃s ẽt mun̄ter. ꝓmiſſionis a pte occiꝺẽt. ⁊ nõ hẽbat fugiẽꝺi ꝛtã
ſibãt ſeodanẽ. nã vt fugerẽt ad partẽ oppoſitã. nã q̃ remanẽbat q̃ philiſthi nõ
trãſirẽt ſeodanẽ eos ſequẽꝺo. Et hic pz ifa vſq; ibi: ⁊ Et expectauit
ꝛc. i. bene vſq; iuriam: nõ totaliter ⁊ cõplete expectauit: vt videbãt poſtea
Aũt ꝙ ſaul. Vbi ꝓſequit̃r de cetrit diſſidentio vſurpatio. diffidebat
enĩ de populo ſuo quẽ videbat ꝓ timore poſitum. ⁊ de aduentu ſamuelis
ad offerendum ſacrificium. ⁊ ideo ſtulte vſurpauit ſibi illud officium de
cens: ⁊ Afferte mihi holocauſtũ ꝛc. ꝓpter q̃s a ſamuele veniente re
pꝛehẽꝺit: cũ dicit: ⁊ Quid feciſti q. ⁊. dñe nõ illicitã. ꝓpter ꝙ poſtea ſub
ditur: ⁊ Stulte egiſti nec ꝛc. mãꝺatũ dñi hic dicit verbũ ſamuelis lo
quẽtis ſauli ex parte dñi. vt habet. ⁊. ca. Et verbis aũt ſamuelis in hoc loco
que abſq; dubio reputãꝺa ſunt vera: oportet dicere q̃ ſaul ẽ grauiter pec
cauſſe: ſed q̃ño peccauerit: diuerſimode dicit. Ad cuius intellectũ recoꝛꝺãꝺus
eſt ad intellectum verbi ſamuelis habitũ ſupra. ⁊. ca. q̃s tale eſt: Et deſcẽꝺes
ante me in galgala ꝛc. vſq; ibi: Et ecce ego tibi que faciam. Intelligẽꝺum q̃ ibi
ſunt expoſiti tripliciter. Et ſm ſmã expoſitionẽ ſaul peccauit in hoc q̃
nõ expectauit ſamuelẽ ad offerendũ ſacrificiũ ſcpt̃ diebus cõmuto ꝓto
ſua vocatione in regem: q̃ ſaule peccãte offerre ſamuel iuit tanꝺiu ⁊
recollit. ⁊ ſic illa ſolemnitas ſeptem dierũ ꝺimiſſa fuit. Secm̃ ẽ expoſitio
nẽs ſecũꝺã que eſt. Andr. ſaul peccauit in hoc q̃ nõ expectauit ſamuelis
ſeptem diebus ꝓout fuerat ei dictum: ſed nõ ſic q̃ ꝺebebat expectare ſa
muelem ſeptẽ diebꝰ poſtq̃. ſamuel recepiſſet eũ iuſtificata q̃ illa dies in q̃
ſamuel recepiſſet nunciũ ſaulis: nõ erat de numero ſeptẽ dierũ expectatio
nis. ſaul ĩ illã ꝺiẽ intra illã ſeptenariũ incurrit. ⁊ ſic ſcz diebꝰ illis expecta
uit. Secm̃ ẽ tertiã expoſitionẽ que videt̃ magis ꝓbabilis: ſaul peccauit i
tribus. ꝓmo q̃ nõ expectauit ſamuelis ſeptẽ diebꝰ poſtq̃ erat ei dictum
ſeptẽ diebus poſtq̃ ſamuel recepiſſet eũ iuſtificata q̃ illa ꝺ

Porro ionathas. Columbe domūchi: eos significat: qui accepto spū
ſanctī gratia: mundi parant spernere illecebras. non enim potest con
tra aliophilos spiritales: i. demones virtūter pugnare. qui mundi dulce
dinem nolūt declinare.

Illuminauī ſūpt. Aug. Nō ad videndū: q̄ ante videbat ſed ad uiſer

Nicolaus

Et reſpexerāt ſpeculatores. Hic cōſequēter deſcribitur prophetie pugne norma: q̄ hoc q̄ ſpeculatores ſaul viderunt bellū ꝛ annūciauerunt ſauli. nō anteqū iret illuc voluit querere cōſilium dñi: q̄ habet pplm pauci ꝛ inermē. ꝛ hoc ē q̄ ſubditur: ⁊ Applica archam dñi. i. applica te ad cōſiliū dñm ſi vis bellare: ⁊ ſic ad illud bellū ſequit: ⁊ Cōtra ſe manū tuā. q̄ erat enī ſacerdos manu⁹ habens ⁊ q̄ nō habebat cito reſpōſum. ꝛ ſaul erat ſollicit⁹ pro filio ſuo abſente. ideo dixit ſacerdoti vt quieſcere: a penitendo: q̄ volebat ſtatim ſuo filio ſuccurre re. ſō ſubdit: ⁊ Conclamauit q̄ ſaul &c. ⁊ p ſta vſq; tbi: ⁊ Sed ⁊ hebrei &c. Alig enī hebrei timore ducti. cōtinuerant ſe aduerſarijs: ſed videntes rebellationē eorum ⁊ cōuerſionē ad fugam: ad ſuos reuerti ſtat. Similiter q̄ pre timore ſe abſcōderāt: ad pcitus eū ſuis egreſſi ſunt. ⁊ p̄ ſta. ⁊ Adiuraūit autē &c. videſ aūt ſaul ſuos aduerſarios fugere: olim voluit eos ꝓſequi. ⁊ ideo ne pplꝰ impediretur a p̄ceptō aduerſarioꝝ: p̄cepit vt nullus de pplo ſuo aliq̄s guſtaret: dono: inimicos peuſiſſ. ⁊ ſ̄ cepit ſub pena mortis. ⁊ obſeruationē p̄cepti iuramento firmauit. Igit̄ ad maiorē ſequentiā cuidētā per modum ſuppoſitionis ſcholaſtice q̄rit̄: Utrum ſaul hoc iurando peccauerit ⁊ videtur q̄ non. quia mor⁹ fuit ad iurandum bono ſcilo. Vel infideles ⁊ nolē dei p̄ſecutores occiderent: quod non ſolū erat licitum ſed etiā bonū. ⁊ meritorium. q̄. 12. Ité ſi ſaul iurando peccauit ionathas comeſtēdo cōtra p̄ceptū p̄tis nō peccauit. q̄ videt̄ talſum: quia propter eius comeſtionē deus ceſſauit dare reſponſa. vt. ſ. dicet̄ eodē ca. Deinde ſi ſic. Ad oppoſitū eſt ſententia doc. hanc locū exponēnti. Ad hoc dicēdū q̄ ſaul i dicto iuramēto peccauit dupliciter. primo q̄ male iurauit. ſecūdo q̄ peſimplere voluit. primū patet: ſic. q̄ licet iuramētū ſit bonū i neceſſitate ⁊ eſt debitū circūſtantiā. ſi tñ ſit de rebus malis ē ſic ut ſuit. Oppoſito q̄ ſuperius ſufficienter dictū ē. Secūdū dicēdū: q̄ ſaul ſi expectauerat. vt p̄ſ p̄ dict. Ité ſaul peccauit dū

tamio contrectus fuligine.

Populus peccauit dño comedendo cū sanguine. Qui ait: peccauistis dño. Volute ad me lapidem grandem. Et dixit saul. Dispergimini in vulgus: et dicite eis: vt adducat ad me vnusquisq; bouē suū et aries: et occidite super istud et vescimini: et nō peccabitis dño in eo quod comedatis cū sanguine. Et occiderunt. Dño inquit scribit. Et peccauit populus quo vetus homo manet. Dignus fuit sup quo scribat occidendos vt: qui cū nō meret vetus hō. Adhuc in terra deest carnalis cupiditas quā spūalis mortificatio peccatoꝝ

[illegible] separate

[illegible] ibi. Edificauit at saul altaꝛ dño. Tunc primū cepit edificare altare dño. Et dixit saul. Irruamus super philistiim nocte: et vastemus eos vsq; dū illucescat mane: nec relinquamus de eis virū. Dixit populus. Omne qđ bonum videt in oculis tuis fac. Et ait sacerdos. Accedamus huc ad deū. Et consuluit saul dñm dicens. Nū persequar philistiim si tradas eos in manus israel? Et non respondit ei illa die. Dixitq; saul: Applicate huc vniuersos āgulos populi: et scitote et videte p quē acciderit peccatū hodie. Viuit dñs saluator israel: q; si per ionathā filiū meū factū est: absq; dubio morietur. Et non fuit qui responderet ei de omni populo. Et ait ad uniuersū israel: Separamini vos i parte vna: et ego et ionatha filio meo erimus i parte altera. Respondit populus ad saul: Quod bonū tibi videtur fac. Et dixit saul ad dñm deū israel: Da indicū qđ est qđ nō respondeꝛis seruo tuo hodie. Si in me aut in ionatha filio meo hec iniquitas est: da ostensionē. Aut si hec est iniquitas in populo tuo: da sanctitatē. Et deprehensus est ionathas et saul: populus aūt exiuit. Et ait saul. Mittite sortē inter me et inter ionatham filium meum. Et deprehensus est ionathas. Dixit ergo saul ad eum. Indica mihi quid fecisti? Et indicauit ei ionathas et ait: Gustans gustaui in summitate virge: que erat in manu mea paululū mellis: Et ecce ego morior? Et ait saul: Hec faciat mihi deus: et hec addat: q; morte morieris ionatha. Dixitq; populus ad saul: Ergo ne ionathas moriet: qui fecit salutē hāc magnā in israel? Hoc nephas est. Viuit dñs: si ecciderit capillus de capite eius in terrā: quia cum deo operatus est hodie. Liberauit ergo populus ionatham: vt nō moreꝛet. Recessitq; saul: nec persecutus est philistiim. Porro philistiī abierūt in loca sua. Et saul confirmato regno sup israel: pugnabat per circuitum aduersus omes inimicos eius: contra moab: et filios ammon: et edom: et reges soba: et philisteos: et quocūq; se verterat: superabat. Congregatoq; exercitu percussit amalech: et eruit israel de manu vastatoꝝ eius. Fuerūt autem filii saul: ionathas et iesui: et melchisua et noma duaꝝ filiarū ei: nomē primogenite merob: et nomen minoris michol. Et nomen uxoris saul achinoem filia achimaas. Et nomē principis militie eius abner: filius ner patruelis saul. Porro cis fuerat pr saul: et ner pr abner: filiūs abiel. Erat at bellū potens aduersus philisteos: oibus diebus saul. Nā quemcūq; viderat saul virum fortē et aptum ad pelium: sociabat eum sibi.

C. XV.

Dixit samuel ad saul. Me misit dominus: ut ungerem te i regē super populū eius israel. Nūc ergo audi vocē dñi. Hec dicit dñs exercituū. Recordatus ea que fecit amalech israeli: quō restitit ei in via cū ascenderet de egypto. Nunc ergo vade et percute amalech: et demolire vniuersa eius: nō parcas ei: et nō cupiscas ex rebus ipsius aliquid: sed interfice virū et mulieꝛē. paruulū atq; lactentē: bouē et ouē: camelū et asinū. Precepit itaq; saul populo et recensuit eos qui agnoscebant numeꝛum. Fuerūt ducenta milia peditū: et decē milia virorū iuda. Cūq; venisset saul usq; ad ciuitatē amalech: tetendit insidias in torrēte. Dixitq; saul ceteris: Abite recedite atq; discedite ab amalech: ne forte involuā te cū eo. Tu. n. fecisti misericordiā cū omnibus filiis israel: cū ascenderēt de egypto. Et recessit cinaeus de medio amalech

[illegible] ionathe populus [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [

Deliberat dñs de Saul p victoria alienigene cæde, p obedientiã ꝺo voluntas ꝓpria mactat. Et ꝺo ꝙ ꝓ ꝙ ꝺñs eligit ꝑ locũ regẽ arcenti ꝺñi ꝺ ꝓpria gladio ꝙm ꝺ mactat. Ammonit ꝺo ꝙm sacerdotia ꝺ ꝺeuotia ꝺ obedientia ꝙ ꝺuerio ꝺ ꝺeuotione ꝙ ꝺuerio ꝺmodũ ꝺ. Et in q̃ ꝓfh ꝺ ꝺ ꝺ

Refocillabat saul. Nam enim vexabatur a demonio usq3 ad suffocationem. Refert doctor philosophum quendam tactu cythare demonium ab obsesso corpore expulisse. C. XVII.
Azecha. Ciuitas est chananeorum i tribu iuda [illegible]

Nicolaus

[illegible]

bedum de capris vnu: et misit per manu dauid filii sui sauli. Et uenit dauid ad saul: et stetit cora eo. At ille dilexit eu nimis: et factus est eius armiger. Misitq3 saul ad isai dicens: Stet dauid in conspectu meo. Inuenit eni gratia i oculis meis. Igitur quandocuq3 spiritus dni malus arripiebat saul; tollebat dauid cytharam et percutiebat manu sua: et refocillabatur saul et leuius habebat. Recedebat.n. ab eo spus malus.

C. XVII.

Congregantes vero philistiim agmina sua i prelium: conuenerunt in soccoth iude et castrametati sunt inter soccoth et azecha in finibus domi. Porro saul et filii israel congregati venerunt in valle therebinthi: et direxerunt acie ad pugnandu contra philistiim. Et philistiim stabant super montes ex parte hac: et israel stabat super montes ex altera parte: vallisq3 erat inter eos. Et egressus est vir spurius de castris philistinorum nomine goliath de geth altitudinis sex cubitoru et palmo: et cassis erea sup caput eius: et lorica hamata induebatur. Porro pondus lorice eius quinq3 milia siclorum eris erat: et ocreas ereas habebat i cruribus: et clipeus ereus tegebat humeros eius. Hastile autem haste eius erat quasi liciatorium texentium. Ipsum autem ferrum haste eius sexcentos siclos habebat ferri. Et armiger eius antecedebat eum. Stansq3 clamabat aduersus phalangas israel et dicebat eis: Quare venistis parati ad prelium? Nunquid ego non sum philisteus: et vos serui saul? Eligite ex vobis virum: et descendat ad singulare certamen. Si quiuerit pugnare mecu: et percusserit me: erimus vobis serui. Si autem ego preualuero et percussero eum: vos serui eritis et seruietis nobis. Et aiebat philisteus. Ego exprobraui agminibus israelis hodie. Date mihi virum: et ineat mecu singulare certamen. Audiens autem saul et omnes israelite sermones philistei huiuscemodi: stupebant: et metuebant nimis. Dauid autem erat filius viri ephratei de quo supra dictum est: de bethleem iuda cui nomen erat isai: qui habebat octo filios. Et erat uir in diebus saul senex et grandeuus inter viros. Abierunt autem tres filii eius maiores post saul in prelium. Et nomina trium filiorum eius qui processerunt ad bellum: heliab primogenitus: et secundus aminadab: tertius quoq3 samma. Dauid autem erat minimus. Tribus igitur maioribus secutis saulem. Abiit dauid et reuersus est a saul ut pasceret gregem patris sui in bethleem. Procedebat vero philisteus mane et vespere: et stabat quadraginta diebus. Dixit autem isai ad dauid filium suum: Accipe fratribus tuis ephi polente: et decem panes istos: et curre in castra ad fratres tuos: et decem formellas casei has deferes ad tribunum: et fratres tuos uisitabis si recte agant: et cum quibus ordinati sunt disce. Saul autem et illi et omnes filii israel in valle therebinthi pugnabant aduersum philistiim. Surrexit itaq3 mane dauid: et commendauit gregem custodi: et onustus abiit sicut preceperat ei isai. Et venit ad locum magala: et ad exercitum qui egressus ad pugnam vociferatus erat i certamine. Direxerat.n. aciem israel: sed et philistiim ex aduerso fuerant preparati. Derelinquens ergo dauid vasa que secum attulerat sub manu custodis ad sarcinas: cucurrit ad locum certaminis: et interrogabat si omnia recte agerentur erga fratres suos. Cumq3 adhuc ille loqueretur eis apparuit vir ille spurius ascendens goliath nomine philisteus de geth: de castris philistinorum. Et loquente eo hec eadem verba audiuit dauid. Omnes autem israelite cum vidissent virum fugerunt a facie eius: timentes eum valde. Et dixit vnusquispiam de israel. Num vidisti virum hunc qui ascendit? Ad exprobrandum.n. israel ascendit. Virum ergo qui percusserit eum ditabit rex diuitiis magnis: et filiam sua dabit ei: et domum patris eius faciet absq3 tributo in israel. Et ait dauid ad viros qui stabant secum dicens. Quid dabitur viro qui percusserit philisteum hunc: et tulerit obprobrium de israel? Quis est.n. hic philisteus incircumcisus: qui exprobrauit acies dei viuentis? Referebat autem ei populus eundem sermonem dicens: Hec dabuntur viro qui percusserit eum. Quod cum audisset heliab frater eius maior loquente eo cum aliis: iratus est contra dauid: et ait: Quare venisti: et quare dereliquisti paucas oues illas in deserto? Ego noui superbiam tuam et nequitiam cordis tui: quia vt videres prelium descendisti. Et dixit dauid. Quid feci?

De lyra

[illegible]

C. XVII.

Congregantes vero. Postquam descripta est ipsius dauid electio: hic consequenter describitur contra eum saulis emulatio. Et primo ponitur huius emulationis causa. Secundo ipsa emulatio subsecuta ca. xviii. [illegible]

Nicolaus

[illegible]

Quid nō verbū ē? Et dēdi
na uit paululū: ab eo ad aliū: di
xitq; eundem iam monē. Et respō
dit ei populus verbū sicut prius
Audita fūt āt verba q̄ locutus ē
dauid: ⁊ ānunciata i conspectu
saul. Qd cū fuiss adductus
locutus est a: Non conradat cor
cuiusq; in eo: Ego seruus tuus
vadā ⁊ pugnabo aduersus phi
listeū. Et ait saul ad dauid: Nō
vales resistere philistheo isti: nec
pugnas aduersus eū: q; puer es.
hic āt vir bellator ē ab adolescē
tia sua. Dixitq; dauid ad saul:
pascebat seruus tuus gregē p his

¶ oppidum ¶ semidoctus

fui: ⁊ veniebat leo vel vrsus: tol
¶ quicquid portabam ¶ dominus.
lebatq; ariete ō medio gregis: ⁊
persequebar eos: ⁊ percutiebaz:
eruebamq; de ore eorum. Et illi
consurgebant aduersū me: ⁊ app
prehendebaz mētus eoꝝ: ⁊ suffi
focabaz: interficiebāq; eos. Nam
⁊ leonē ⁊ vrsum interfeci ego ser
uus tuus. Erit igit ⁊ philisteus
hic incircūcisus quasi vnus ex eis

Nūc vadam ⁊ auferam opprobriū populi. Quoniā quis ē iste philisteus incircūcisus: qui ausus est maledicere exercitui dei viuē

¶ positus

tis? Et ait dauid: Dōminus q eripuit me de manu leōis ⁊ de manu vrsi: ipse me liberabit de mānu philistei huius. Dixit āt saūl ad dauid: Vade: ⁊ dominus tecum sit. Et idūit saul dauid uestimēto suo: ⁊ imposuit galeā eream super caput eius: ⁊ vestiuit eū loricā. Accīctus ergo dauid gladio eius super vestem suā: cepit tentare si armatus posset incedere. Nō enī habebat vsuctudinem. Dixitq; dauid ad saul: Non possum sic i cedere: quia nec vsum habeo. Et

¶ legim morū in quinq; libris scriptum.

¶ adiungit. Legimus quoq; per hoc loquitur: quōm ea le politicis mulgeret:

Lapides de torrente: ⁊ misit eos i peram pastoralē quā habebat lecū. Et fundā manu tulit: ⁊ p̄cessit aduersū philisteū. Ibat āt

ebat eos pēs paulatim: q; relicta qete supna ulq; septemplo. Hāc mūdi
ā: vocē facili lapsu ē. Stimulo gelīe ouilem regebat: q; qua sup Phoo fu
gisse p̄scripsit ebenezer: quasi pedū ē auxiliū. Anima gelīe: ouilem ad
siccādum vertunt. Dauid a patre ad vitā ducit: q; a nouo natiuo ch̄o: q; de
finus a patre deo ad eos que perierunt dominū mittit. Et dauid ofert pelicu
le. idest vtrum mortuorum
ium sacram dentium de
tulit: ⁊ ā hostib⁹ mysteri
um sanctę trinitatis ar
dentibus commandauit

De Ira

primelpeo sancte vite. ⁊ q
bonę ꝑ zilio vicbantur
aliquādo vocilla sustinue
rūt seu posuerunt: vt bea
tus Ezechias quę frangi
cit: Laetinus magnus ⁊
plures alii: ⁊ archiepisco
pi ⁊ epi iustissimam tempo
rale habentes: videt du
rum uocilla ꝑdemnare in
omni casu ex parte iudi
cādo. ideo ablq; assertione
aliqua ⁊ per modum cel
lancelia potest dici q; in
aliquo casu a iudicibus
possint permitti: vtpote
quādo aliqui nobiles ha
bēt inter se guerram qui
possūt mouere ex longa
consuetudine quāuis ꝑ
periose habeant: vt patet
in plurib⁹ locis ⁊ regnis
⁊ ex hoc vnus vastat ter
ras alterius ferro ⁊ igne
in quo subditi q sunt in
nocentes i rebus ⁊ corpo
rib⁹ multipliter affliguntur
⁊ aliqñ cōtingit q; vnus
coꝝ superiori principe quo
cat alii ad uocilla: ⁊ ali⁹
statim recipit absq; vlla
recusatione. Vi iudex in ta
li casu ꝓhibitiue videat
q; predicta vastatio iub
ditorum innocentum. per uocilla istud debeat terminari: nō videtur peccare
tale uocilla ꝓmittēdo: ex q bz cura aliquis cōtumax licitū ē minora mala
ponere ad cuitādū maiora: nē bene ꝓmittē mercenario in ecclesiā ne ouia
tui dēl lupidin b⁹: vt etiā dicit ā ug. sic aūt vt ecclia ꝓposito. vt ps ex pōtū:
⁊ cadē rōe vt ecclia de ignobilib⁹ guerrā ad iuuē mouē nō potēt⁹ i aliū ca
su. vt sic g b q⁹ nullⁿ possit aliū ꝓuocare ad uocilla multiplicando homi
cidia occulta i terra: eo q; hominē tales nō timerēt ad uocilla ab aliq; ꝓ
uocari: i tali casu nō vī illicitū ꝓcipi aliq; uocilla ꝓmittendo vt pacta bo
nūdata cassā q; sūt maiora mala. Nunc aūt nō vī secundare dcm Thom
de agno i sua summa: vbi dicit q; qñ i uocilla nō expectat aliqs cause mi
raculose sic ē i ꝓposito: vt ps ex. ā. Dictumque tale uocilla appropingat ad
cōm rōnez secūd⁹: secūdo aūt licitū ē vtrī pluribⁿ casib⁹. vt ipe ibidē di
cit. Ad primū argumētū de dauid ps solutio ex ꝓdict. Ad argumētū aūtem
in oppositū ꝓmissū ꝓdictū dicit q; nō vat licētia occidēdi innocētē i casibⁿ ꝓdictis
q: nullⁿ uocilla nisi ꝓdicto modo ē immune a culpa eo q; voluntarie ponit se ad
hoc ꝑmissus alias vitę sue cadēt⁹ tutis. Vnde dicit ad oppositū ipe remur
tamen. Audita sunt ꝛc. Hic declarat ipse dauid ꝓdicta. ⁊ primo bellū ab
eo petit cū vt: ⁊ Ego ser. tu. va. ꝓstāter. n. se obtulit ꝓp reuelationē dei
sibi facta: vt ꝓdictū ē: q; saul nolebat ei cedere eo q; timebat ne vinceret
tur. q; adhuc erat iuuenis i etate: nec videbat ad robur viri puentū. Ideo ad
uisū bellū ꝓdictū declarat sua fortitudinē ⁊ audaciā dicēs: ⁊ Puer
bat ser. tu. gre. ꝛc. nec uidebat ē dauid ad tactātū ēs ad dei gloz cui ē ꝓnt
pair attribuebat. de q; erā adiutorio ꝓtra philisteū istū ꝓdebat. ideo subdit:
dit: ⁊ Erit igit philist⁹ ē ꝛc. q; adiuuādo dauid attribuerunt deo ꝑ
cipatū: ꝑs ex ē q; subdit: ⁊ Dñs q eripuit me ꝛc. i. de pōtē ursi ⁊ bē
lū ipi dauid ebenezer ait vt: ⁊ Dixit aūt saul ꝛc. ⁊ hoc vīt aliq; q; re
uelarū fuit sauli q; dauid vincerat philisteū. fuit. n. aliqñ reuelatū deo vnde
Et mathoūs pp cōe bonū. ⁊ Et idu. ta. va. ꝛc. nō ē inūtigādū q; ar
ma saul scā q; in corpe tradita fuerūt dauid. q; ab hōre ⁊ lupta eminebat
ſt tonſ pplm: vt ꝓdx ē. ā. ꝛc. cilia. n. arma olo fuissent ipsoꝑtōnata ipi ve
⁊ si dicat q; pp b ea uīnūt postea: dicit ē verū. q; dauid i uīnūdo ſi allega
uit ā mox ipsoꝓnūtio: ⁊ ipsa tenuit postdi. vt ps ibi. Arma igit saul q
bus vō fuit ūsus ut ūtiūtē. ac erāt o armatura ipso. ⁊ ꝓdit ea vō q; ē cā
mutat ſ. ē. vō ad philistheo ꝓgredi q; ꝓgredi ōdixit cū vt: ⁊ Et ts ꝛc.
i. ꝓtectus dei. ⁊ Et. c. q. ii. i. t. dura eo ꝓdicto ⁊ rectādo sine angeli. q;
talos magi. dicunt ꝓdictū ē mutare ipsum. ⁊ Et p. ꝛc.] ꝓdixit ⁊ inuocauit
te ex auxilio ꝓdicto. ⁊ Ibat āt ꝛc.] Ex hinc pp pōt⁹. n. arma ꝙ pōt
currere sicut

Dauid dedit formellas calci tribuno deuitq; ꝓ vocalegū ludere trasdi
dit. Et ait ēo mor⁹ ꝑ. Iudeū & deū ꝓcis hōre mentēdacio q; ꝓm emulari ꝓ
mouentia peldeūt. Et ait dauid cruc ipi. Dolitau i frōte sacy ferit: ⁊ subdit ipū dauid. ⁊ trabeā i frōte sacy ferit: ⁊ ꝓstrauit eū i terrā: ⁊ fugit
fugit: ⁊ stetit i medio ipo. Et dauid gladiū goliē i ūaginē detulit. ⁊ ꝓpius
ho de diabolī ꝑte rapu
li ad defensionē ecclie: in
ea n ūtulit. Et saul de do
mo dauid ⁊ de eo quasi
ignoto regrit cū ridendū
dauid ei ostēdit. ⁊ indi
gnūtē nouerāt: ⁊ quē
ꝑ philia corpuit ꝑ stulco
rum dei approbare pote
rāt: tandē ignorātiā ostē
tu go eo ⁊ vbi est ꝑ tu⁹ ⁊

¶ Hoc aliter. Adcm
hoc vero dauid cū supiori
ero hereticos ⁊ sacre scri
pture sniam deserentes: ost
dē kmēto qs ꝓcrūt vi
cunt. Qñ clauū goliē gla
dio suo detruncant.

Et tulit gladiū ei⁹.
B. reg. Vtr q; catholic⁹ colligit testimonia scri
pture ad astart hereticū. ⁊ errores eius principaliā ide
ꝓnūtit vñ ⁊ dauid. Et ꝓ
pū dñi q. i. sortis manu i
terpretatur. Goliath ho
mi datus siue transiti ⁊
grāo. hereticoꝝ fugitā si
gnāo: & reb⁹ locum sunt:
qō nos nobis agim⁹. Vo
li⁹ ūso cū gladio. dauid

Nicolaus

curre sic dauid. ⁊ De
spexit eū. reputāo eū mul
li⁹ momēti ad pugnādū
sed. ⁊ Nūqd ego ca
nis sū q; v. canis q ē ter
mīo pōt timere baculū: si
ego. cetera patent vlq;
ibi: ⁊ Tu vēis ad me
cum gladio. i. confidens
de armis ⁊ virtute tua.

⁊ Ego āt venio ꝛc.]
. Ostēdit de virtute diuina

⁊ Et dabit te dño. q; B
ꝑs q; supᵇ B diuinā reue
lationes habuerat: q; futu
rū ꝓmptio cognouit: ait
ꝓdictū. ⁊ Festinauit
dauid ꝓicere lapidē au
tēꝑ philisteum ēt sibi ni
mio ꝓpinquⁿ. q; tal ict⁹
fortio: ē aliquātulū a ho
ste. ⁊ Tulitq; vnū la
pidē. Abac. iii. vbi ꝓdā
glosa q; ꝓpe vicit diabo
lū trib⁹ tētatiōib⁹. sic da
uid goliath trib⁹ lapidi
bⁿ. Sī ista glosa nō ē mul
tū autētica. q; nō vī ibi
cau⁹ sit. ⁊ si vī ēt ꝓdicta glo
sa magistral. pp q; ma
gno ē adhērēdū textui sa
cre scripture. q; vī b inuē
q; nō vno tm lapide ꝓbi
listeū vicit. ⁊ Et i. l. i.
l. c. pōt aliq; q; strȳ galee
cassit lapidi miraculoſe.
vī pōt dici aliq; tali mi
raculo q; galea sic erat fcā
q; facies erat ꝓtecta ſl

Et infixūs est lapis i fronte eius ⁊ cecidit in faciem suam sup terrā. Prǣualuitq; dauid aduersū philisteum in funda ⁊ lapide: p cussitq; philisteū interfecit. Cūq; gladium non haberet in manu

¶ trabeam.

dauid cucurrit ⁊ stetit super phi

¶ ¶ cum. Quare trabeam in manu habebat. per quem modum trahebat

listeū: ⁊ tulit gladiū eius ⁊ ēdu

¶ propriū gladiū

xit cū. Erat āt adolescēs rufus ⁊ pulcer aspectu. Et dixit philist⁹ ad dauid: Nūqd ego canis sū: q; tu venis ad me cū baculo? Et maledixit philisteus dauid i dijs suis. Dixitq; ad dauid: Veni ad me. ⁊ dabo carnes tuas volatilibus cēli ⁊ bestijs trę. Dixit āt dauid ad philisteū: Tu vēis ad me cū gladio ⁊ basta ⁊ clipeo. Ego āt vento ad te i nomine dñi ex ercituū dei agminū israel: quibus exprobrasti hodie. Et dabit te

¶ positus.

dñs in manu mea: ⁊ percutiam te: ⁊ auferam caput tuū a te: ⁊ da bo cadauera castroꝝ philistiim

¶ ¶ que tanta virtus esse debuit in funda. ¶ ¶ ex q bus ex. videtur bellige dum in corde dauid ut ibi

hodie ꝛuolatilibus cēli ⁊ bestijs tre vt sciat omis terra: quia ē dñs deus in israel: ⁊ nouerit vniuersa ecclesia hec: quia non i gladio nec in hasta saluat dominus. Ipsius enim est bellum ⁊ tradet uos in manus nostras. Cū ergo surrexisset philisteus: ⁊ venire: ⁊ appropinquaret ꝓtra dauid: festinauit dauid: ⁊ occurrit ad pugnam ex aduerso philistei. Et misit manum suam in perā. Tulitq; unū lapidem: ⁊ funda iecit: ⁊ percussit philisteū i fronte.

¶ vbi figitur. quidā non habuit

Nicolaus

peccatoꝝ caput eius. Videntes aūt philistiim q; mortuus ēt fortissimus eorum: fugerūt. Et ō surgētes viri israel: ⁊ insecuti sunt fugientes usq; dū venirēt in vallē: ⁊ usq; ad portas accharō. Ceciderūtq; vulnerati de philistiim in via Saraim: usq; ad geth: ⁊ usq; accharon. Et reuertētes filij israel post q; persecuti fuerant philisteos: i uaslerunt castra eoꝝ. Assumēs aūt

¶ assumpsit. ¶ hoc enim postea fecit

dauid caput philistei attulit illud in hierusalē: Arma vero eius po

¶ ¶ unde postea in templo dauid ostenditur

¶ ¶ nonnulli legerūt sua. ubi sacerdos ait. Ecce hic est gladius philistei goliath quem tu occidisti in valle terebinthi. ecce involutus pallio post ephod. si vis hunc tollere tolle. quia non est alius hic nisi ille. dixitq; dauid. Non est similis illi. da mihi eum. Et cetera.

suit in tabernaculo suo. Eo aūt tempore quo viderat saul dauid egredientē ꝓtra philistheum: ait ad abner ꝓpositū militie suę: ō q; filius dēfecit ō adolescēs? Dixitq; abner. Viuit anima tua rex: si nouit. Et ait rex: Interroga tu cuius filius sit iste puer? Cūq; egressus ēt dauid percusso philisteo: tulit eum abner: ⁊ introduxit eum saule caput philistei habentem in manu. Et ait ad eum saul: De q; progenie es o adolescēs? Dixitq; dauid filius famuli tui isai bethlehemiti ego sum.

C. XVIII

Et factum est cū cōplesset loqui ad saul: anima ionathe cōglutinata ē aie dauid: ⁊ dilexit eū ionathas ꝙsi aiam suā. Tulitq; eum saul i die illa: ⁊ nō concessit ei vt reuerteretur in domū patris sui. Iniecit āt ionathas ⁊ dauid fedus: Diligebat enī eum quasi aiam suā. Nam expoliauit se ionathas tunica: qua erat indutus: ⁊ dedit eā dauid: ⁊ reliq; vestimēta sua usq; ad gladiū ⁊ arcū suum: ⁊ usq; ad balteū. Egrediebat quecq; dauid ad omnia quecūq; miserat eū saul: ⁊ prudēter se agebat. Posuitq; eū saul sup viros bel

De qua scripe. Ita quę. Quod sanē ⁊ alibi ignorat. quod apud eos mutuus cōmercium fuit barbaris q; adolescētia exercet: dē mirū fuerat.

Tunc ait ma. Hoc fuit ē tūc dixit ⁊ modo do ⁊ regi. qñ ē vīsus ita ma ri ē nouerāt videri mentē tua ē nouā. Et qñ ꝓdicto. aliqn ꝓ nō ponit. dicit. nō ē ordo vī pene expōli nouum. C. XVIII.

Et dixit eū ion. Si mathas tulerit dauid ver videbunt bellicosus fuisse ne aptū pugnę.

Ionathas figit cū q de fidelia in ips credidē rūt: ⁊ propter q̄ ꝓ spiritū sanctū. ꝓpio refert. cibⁿ ipis sanctis sūt ꝓ patⁿ. Et ex hoc religiōsi ⁊ R. l. ic. Hic. n. ionathas dedit dauid vestimēta sua a ipsa vlq; ad balteū: ⁊ ꝓbauerūt ꝓ ipsa seruitū. ꝓdixit.

De Ira

Iurᵉ ꝓ q̄ hoc ē ꝛcpto ostē
ꝛ De q. ii. ꝛc.] ꝙ de eo
fuisset eū saul: vt ps ex ꝓ
dict. c. xvi. ait si ē cōfes
bat. q; hic ne dicq. vera
barba creauit adolescēt
q; nō debit mutat aliquid
facit. ꝓ ex ois q; saul ex
demonio afflatō: hinc
mlestā ⁊ tristitia ꝓcurabā
⁊ ꝓpositā a cognitōe.

⁊ Diligēs. a. v. ut.] mo
dē ē tūc. ⁊ Et quasi
vere ē q; ego dilexi eū
ut. ⁊ accipit li. ē. ꝓ ii. nec
mirū si amor ñ cōsistebat
nō q; erat ꝓcepe militie
⁊ fic erat occupatⁿ: adhē
tantes ⁊ amētantes ꝓpri
pat. i domo maioris. ⁊ nō
adhuc ēt finale pax facta
ita q; sociata amor ēt ire
dē li. vidērat. ⁊ Et a. r.
l. ut.] fecīt. n. pdamari
q; filiū sua dare ei q; phi
listeū ponēret: nō ēt li.
⁊ nō volebat ille ēt de
bono gle. ex q; filia sua
ēt illi ꝓpōt adhuc.

C. XVIII.

Et ait eū ion. Ec
ipse ds victoria.
B ste dicitur ex
B latīa ſtabilitata. Et ꝓ
dixit ē ꝛc. ex eius ꝛ.ⁿ
saul manifestabit: ꝓ. ero
eū fuerit. ꝙ effect⁹ malitiaⁿ ꝓ. vē. Et ꝓ dixit

Ita. i. c. ut.] i. cū
ita ꝓ dilectione dauid
ostendit. ꝙ ipse ꝓ dilectōe
ꝓ q; ego ita ꝓ dilectōe
ꝓ ꝙ ego dilexi eū ut
ꝓ ꝙ

Percussit ergo mille ⁊c. Hoc fuit tantum actu ⁊ dauid. Sic fu-
ſt audiebat ab eis que cruciabant eum uerbo ſiſebat. ⁊ victoria q̄ hoſtē ſecuta
uit. ⁊ exultatio in laude dei tam grauiter q̄ auxer tulerunt.

Quid mille ſ. uno aut duobus occiſi ſunt.

Dauid dece. in ephebaicum qui in uno dolato oēs in ſuga mille.

Tyrannus. ſ. ſe
Rebus ſuis ſolicitudo
occidunt mentē tenent.
aliq̄ ad illud ſ. gētis
am laudibus nouerit ⁊
ſpoliis. Hinc ⁊ ſe
ducta ſtimuit. Hinc ⁊
ut ad illud ſ. gētis
amplioris gloriam.

Diuitq; ſaul: da-
bo ⁊c. Vel. Erat enim
dux ſimul et ſtudiosus ad ſtipare dauid multos ſibi
ſuos: ⁊ dilatare ſuum regnum. Hinc ⁊ ſolitus
erat ſpoliis hoſtium ornari. Hinc ⁊ ſe
ducta ſtimuit. Hinc
amplioris gloriam.

Nicolaus
de potore dicitur: beleri-
dol. gſa tpis⁹ dauid: erga
pplmod oſt: ⁊ Et ac-
cep⁹ ⁊c. ſ. q̄ ſola repoſita
fide ſpolia p bono ⁊ de
ſtructione regni fideliter cō
ſtimabat. ⁊ Porro
ei reuerteret. Nec p̄ſtr ꝺ
ſerebat tpis⁹ dauid ſi ſaul
aut⁹ dauid ſi dauid ipſi⁹ ſaul

datum est saul: misit et alios nũcios. Prophetauerũt aũt et illi. Et rursum saul misit tertios nũcios. Et ipsi prophetauerũt. Et ipse in ramatha: et venit ad cisternã magnam que est in soboth: et interrogauit et dixit: In quo loco sũt samuel et dauid? dixitq; est: Ecce in naioth sunt in ramatha. Et abijt in naioth in ramatha. Et factus est et ipsi super eũ spiritus dñi: et ambulabat ingrediens: et prophetabat usq; dũ veniret in naioth in ramatha Et expoliauit et ipse vestimẽta sua: et prophetauit coram samuel: et cecidit nudus tota die illa et nocte. Hñ et dicitur proverbiũ. Nũ et saul inter prophetas? C. XX.

Egit autẽ dauid de naioth q est in ramatha: venitq; locutus est coram ionatha. Quid feci? quæ est iniquitas mea: et quod peccatũ meũ in conspectu patris tui: quoniã quærit animã meã? Qui dixit ei: Absit a te non morieris. Nec enim faciet pater meus quicquã grande vel paruũ: nisi prius indicauerit mihi: Nunc ergo celabit a me pater meus sermonẽ istum. Et iurauit rursũ dauid Et ille ait: Scit profecto pater tuus: quia inueni gratiam in oculis tuis: et dicet: Ne sciat hoc ionathas: ne forte tristetur. Hũ inimmo viuit dñs: et viuit anima tua: quia vnum tantummodo. Nequaq; mihi erit ita. Et dixit ad me: quid grande vel paruũ: nisi prius indicauerit mihi: Nunc ergo quid cogitabit a me pater meus sermonẽ tantũmodo. Nequaq; mihi erit istud. Et iurauit rursũ dauid Et ille ait: Scit profecto pater tuus: quia inueni gratiam in oculis tuis: et dicet: Ne sciat hoc ionathas: ne forte tristetur. Hũ inimmo viuit dñs: et viuit anima tua: quia vnum tantummodo. Nequaq; mihi erit ita. Et dixit ad me: quid grande vel paruũ: nisi prius indicauerit mihi: Nunc ergo cel

ēt pueri mēi. Ego ēm ero q̄si ille q̄ ꝓmittit ꝑ ꝓphetā. Et ꝓphetā ꝓmittit ꝑ ꝓphetā. Et ꝓphetā ꝓmittit ꝑ ꝓphetā. Et ꝓphetā

Nicolaus de lyra

[illegible]

tem. Qui consuluit pro eo dominum: & cibaria dedit ei. Sed & gladium goliath philistei dedit ei. Misit ergo rex ad accersiendum achimelech filium achitob sacerdotem: & omnem domum patris eius sacerdotum qui erant in nobe. Qui vniversi venerunt ad regem. Et ait saul ad achimelech. Audi fili achitob. Qui respondit: Presto sum domine. Dixitque ad eum saul: Quare coniurastis adversum me tu & filius isai: & dedisti ei panes & gladium: & consuluisti pro eo dominum vt consurgeret adversum me: insidiator usque hodie permanens. Respondensque achimelech regi ait: Et quis in omnibus servis tuis sicut david fidelis: & gener regis: & pergens ad imperium tuum: & gloriosus in domo tua. Num hodie cepi consulere dominum pro eo? Absit hoc a me: ne suspicetur rex adversum servum suum rem huiuscemodi in vniversa domo patris mei. Non enim scivit servus tuus quicquam super hoc negocio: vel modicum vel grande. Dixitque rex: Morte morieris achimelech tu & omnis domus patris tui. Et ait rex emissariis qui circumstabant eum: Convertimini & interficite sacerdotes domini: nam manus eorum cum david est: scientes quod fugisset & non indicaverunt mihi. Noluerunt autem servi regis extendere manus suas in sacerdotes domini. Et ait rex ad doech: Convertere tu & irrue in sacerdotes domini. Conversusque doech ydumeus irruit in sacerdotes: & trucidavit in die illa octogintaquinque viros vestitos ephod lineo. Nobe autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii: viros & mulieres: parvulos & lactantes: bovesque & asinos & oves in ore gladii. Evadens autem vnus filius achimelech filii achitob: cuius nomen erat abiathar. Fugit ad david: & annunciavit ei quod occidisset saul sacerdotes domini. Et ait david ad abiathar: Sciebam in die illa quod cum ibi esset doech idumeus proculdubio annunciaret sauli. Ego sum reus omnium animarum patris tui. Mane mecum: ne timeas. Si quis quesierit animam meam: queret & animam tuam: mecumque servaberis.

C XXIII.

c Et annunciaverunt david dicentes. Ecce philistiim oppugnant ceilam: & diripiunt areas. Consuluit igitur david dominum dicens: Num vadam & percutiam philisteos istos? Et ait dominus ad david: Vade & percuties philisteos: & salvabis ceilam. Et dixerunt viri qui erant cum david ad eum: Ecce nos in iudea consistentes timemus: quanto magis si ierimus in ceilam adversus agmina philistinorum? Rursum ergo david consuluit dominum. Qui respondens ait ei: Surge vade in ceilam. Ego enim tradam philisteos in manu tua. Abiit ergo david & viri eius in ceilam: & pugnavit adversus philisteos. Et abegit iumenta eorum: & percussit eos plaga magna: & salvavit david habitatores ceile. Porro eo tempore quo fugiebat abiathar filius achimelech ad david in ceilam: ephod secum habens descenderat. Nunciatum est autem saul quod venisset david in ceilam. Et ait saul: Tradidit eum dominus in manus meas. Conclususque est introgressus vrbem in qua porte & sere sunt. Et precepit saul omni populo: vt ad pugnam descenderet ad ceilam: & obsideret david & viros eius. Quod cum rescisset david quod prepararet ei saul clam malum: dixit ad abiathar sacerdotem: Applica ephod. Et ait david: Domine deus israel audivit famam servus tuus quod disponat saul venire in ceilam: vt everteret vrbem propter me. Si tradent me viri ceile in manus eius? & si descendet saul sicut audivit servus tuus? Domine deus israel indica servo tuo

[illegible]

C XXIII.

[illegible]

Descendet &c. Rab. Si hic [illegible] descenderet saul & traderent se viri ceile in manus eius. ergo voluntatem eorum iudicavit. viri autem ceile ingrati beneficio david quos de manibus philistinorum liberavit. iudeorum infidelitatem significant [illegible] Ceila autem interpretatur ad fundam iacta [illegible] In circuitu impii ambulant & stultus vt luna mutatur.

Ziphei. Rab. [illegible]

Nicolaus

[illegible]

Et ait dominus: Descendet. Dixitque david rursum: Si tradent me viri ceile: & viros qui sunt mecum in manus saul? Et dixit dominus: Tradent. Surrexit ergo david & viri eius quasi sexcenti: & egressi de ceila: huc atque illuc vagabantur incerti. Nunciatumque est saul quod fugisset david de ceila & salvatus esset: quam ob rem dissimulavit exire. Morabatur autem david in deserto in locis firmissimis: mansitque in monte solitudinis ziph in monte opaco. Querebat tamen eum saul cunctis diebus: & non tradidit eum dominus in manus eius. Et vidit david quod egressus esset saul vt quereret animam eius. Porro david erat in deserto ziph in silva. Et surrexit ionathas filius saul: & abiit ad david in silvam: & confortavit manus eius in deo. Dixitque ei: Ne timeas. Neque enim inveniet te manus saul patris mei. Et tu regnabis super israel: & ego ero tibi secundus. Sed & saul pater meus scit hoc. Percussit igitur vterque fedus coram domino. Mansitque david in silva. Ionathas autem reversus est in domum suam. Ascenderunt autem ziphei ad saul in gabaa dicentes: Nonne ecce david latitat apud nos in locis tutissimis silve in colle achille que est ad dexteram deserti? Nunc ergo sicut desideravit anima tua vt descenderes: descende. Nostrum autem erit vt tradamus eum in manus regis. Dixitque saul: Benedicti vos a domino quia doluistis vicem meam. Abite ergo oro & diligentius preparate: & curiosius agite: & considerate locum vbi sit pes eius vel quis viderit eum ibi vbi dixistis. Recogitat enim de me quod callide insidier ei. Considerate & videte omnia latibula eius in quibus absconditur: & revertimini ad me ad rem certam: vt vadam vobiscum. Quod si etiam in terram se obstruxerit: perscrutabor eum in cunctis milibus iuda. At illi surgentes abierunt in ziph ante saul. David autem & viri eius erant in deserto maon in campestribus ad dexteram iesimuth. Iuit ergo saul & socii eius ad querendum eum. Et nunciatum est david. Statimque descendit ad petram: & versabatur in deserto maon. Quod cum audisset saul persecutus est david in deserto maon. Et ibat saul & viri eius ad latus montis ex parte vna. David autem & viri eius erant in latere montis ex parte altera. Porro david desperabat se posse evadere a facie saul. Itaque saul & viri eius in modum corone cingebant david & viros eius: vt caperent eum. Et nuncius venit ad saul dicens: Festina & veni quoniam infuderunt se philistiim super terram. Reversus est ergo saul desistens persequi david: & perrexit in occursum philistinorum. Propter hoc vocaverunt locum illum petram dividentem.

C XXIIII.

Ascendit ergo david inde & habitavit in locis tutissimis engaddi. Cumque reversus esset saul postquam persecutus est philisteos: nunciaverunt ei dicentes: Ecce david in deserto est engaddi. Assumens ergo saul tria milia lectorum virorum ex omni israel: perrexit ad investigandum david & viros eius etiam super abruptissimas petras que solis ibicibus pervie sunt. Et venit ad caulas ovium que se offerebant vianti.

C XXIIII.

De lyra

[illegible]

Propter hoc vocaverunt locum illum &c. [illegible]

C XXIIII.

Ascendit ergo david. Postquam descriptus est multiplex insultus contra david [illegible]

Erãtq; ibi spelũca quã ingressus ẽ saul vt purgaret ventre. Porro dauid & viri eius i interiore parte spelunce latebãt. Et surrexũt viri dauid ad eũ: Ecce dies de q̃ locutus ẽ dñs ad te: Ego tradã inimicũ tuũ ẽ dñs ad te: vt faciãs ei sicẽ placuerit i oculis tuis. Surrexit ergo dauid & mitatẽ clamidis tue: nolui ertẽdere manũ meã i te. Ziaduarte & vide: qm̃ ñ ẽ i mãu mea malus: neq; iniqtas neq; peccaui i te. Tu ãt insidiaris aíe mee vt auferas eã. Judicet dñs inter me & te: & vlciscãt dñs me ex te: mãus ãt mea ñ sit i te. Sicũt & i prouerbio antiquo dr: Ab impijs egredietur impietas: manus ergo mea non sit i te. Quẽ persequeris rex israel? quez

¶ ignobilem impotentem.

persequeris. Lanẽ mortuum pdequeris & pulicez vnum. Sit dñs iudex: & iudicet iter me & te & uideat & iudicet causam meã: & eruat me de manu tua. Cũ ãt cõplesset dauid loquens sermones hos iuscẽdi ad saul: dixit saul: Nũqd hec vox tua ẽst fili mi dauid? Et leuauit saul vocẽ suã & flenit. Dixitq; ad dauid. Justior tu es q̃m ego. Tu enim tribuisti mihi bona: ego ãt reddidi tibi mala: & tu indicasti mihi hodie que fecerismihi bona quomodo tradiderit me dominus in manu tua: & nõ occideris me. Quis enim cum inuenerit inimicum suũ: dimittet eũ in via bona? iz dominus reddat tibi vicissitudinẽ hanc pro eo qõ hodie operatus es i me. Et nũnc quia scio q̃ certissime regnaturus es & habiturus i mãu tua regnũ israel: Jurã mihi i domino ne deleas semen meum post me: neq; auferas nomen meum de domo patris mei. Et iurauit dauid sauli. Abijt ergo saul in domum suã: & dauid & viri eius ascẽderunt ad tutiora loca

C. XXV.

Mortuo Samuele congregati sunt omnes Israelitę & planxerunt eum: & sepelierunt eum in Armatha & in Rama civitate eius. Et surrexit David & descendit in desertum Pharan. Et ecce homo magnus in Maon & possessio eius in Carmelo: & homo ille magnus nimis. Et erant ei oves tria millia & mille capre. Et accidit ut tonderetur grex eius in Carmelo. Nomen autem viri illius erat Nabal & nomen uxoris eius Abigail. Erat autem mulier prudentissima & speciosa. Vir autem durus & pessimus & malitiosus. Erat autem de genere Caleb. Cum autem audisset David in deserto quod tonderet Nabal gregem suum misit decem iuvenes & dixit eis: Ascendite in Carmelum: & venietis ad Nabal & salutabitis eum ex nomine meo pacifice & sic dicetis: Sit fratribus meis & tibi pax & domui tue pax & omnibus quecunque habes sit pax. Et multis annis saluos faciens tu

¶ Quia pastores ovium spiritualiter in ecclesia designantur & in sequentia eorum scelera significantur inducendos & omnia tua. Audivi quod tonderent pastores tui greges tuos: qui erant nobiscum in deserto. Nunquam eis molestiam fecimus: nec aliquando defuit eis quicquam de grege omni tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo. Interroga pueros tuos & indicabunt tibi. Nunc ergo inveniant pueri tui gratiam in oculis tuis. In die enim bona venimus ad te. Quodcunque

Pharon. Ra. Oppidum est in Arabia victorum faramicsique in solitudine erant. per hoc transitorum filii dicit cum ex monte Syna castra movent. est autem contra austrum plagam & tendit ab alia contra orientem tenere eorum dicit. In deserto Pharan memoratur scriptura habuisse timorem & timuisse qui nec saraceni ullis legum & quodcunque percutiebant eos q̃ erat i deserto Pharã.

Nabal. Ra. vir durus & pessimus & malitiosus figit qui vita sibi & bonis amarus die dicitur dura & malus &

Nicolaus

nil sedit: sy illud ad alia, v. Dilacere hic qui oderunt vos &c. Similiter non fuit transgressus testamentum: quia in eo testamento veteri non fuerunt ista intelligitur exposita & maxime ipsius dei: de cuius voluntate expositi fuit punita posteritas Saul propter gabaonitas. & punitio non debetur sicut per pecuniam sed per mortem fuit aliquorum. & ideo non peccauit tradendo illeo septem viros crucifigendos nec p hoc fuit delicta posteritas Saul: q̃ david reliquit miphiboseth: vt idem haberet qui descendit de Saul per Jonathan filium eius.

C. XXV.

Defunctus est autem Samuel. Hic consequenter ponit sacrificium proximum p mortes trig nabal: q̃ divina vltione mortuus ẽ: eo q̃ vituperauerat dauid & seruos eius iniquos: & sic vroz eius & quicq̃d habebat fuit ipsi dauid: q̃minus ista hic meos Samuelis insti pciosa: vt p hoc magis appareat mors huius iniqui ignominiosa: sm q̃ dr Proverbio q. r. Melior mors mala quã vita. & no mal impioz putrescit. & bonus ẽst q̃s dr & Samuele ad eius laudẽ. ¶ Et congregat ẽ vniuersus &c.] De morte eius nabal nullus plãctu fertur. Sz hic ostendit qõdam secundus liber regum dr ipsi Samuelis sicut & primus cũ ab isto loco & deinceps nõ potuerit scribere. i. post mortẽ sui. Ad qõ dr q̃ vnus & discipulus suus reliquum scripsit: q̃ ab aliquibus dr fuisse nathã, ppheta: & ideo asscribitur Samueli: sicut facti discipuli magistro. Erat ãt vir &c. Hic ostendit agit de ipso nabal. vbi p̃ descendit nabal & abigail psonal̃ narratio. ¶ ipsi ẽ nõ curiale pernecessi. Cũ q̃ audisset. s. rusticanus rusticitatis: Ridẽs adi. q̃ abigail prouida obuiationis. Abigail ada quinto circa nabal diuina visione dr: Dilucule ãt. Circa primum dr. Erat ãt vir q̃ssam in solitudine maon. i. solitudine nõ ẽst in hebreo. nec ẽ de tertia qt sm q̃ dr libro de distinctionibus hebraicis manebat in civitate maon. Sed ei alia erant in monte carmelo vbi habebat domũ. p pastoritio & pecoribus ad qui venit. p rõdentio ouium cũ vroze sua. Dicendum aũt q̃ iste sacerdotes baal ẽt in tribu issachar. Et primit nomen viri & vroris qui dicit: Nomẽ ãt &c. & conditio virtutis cũ dicit: ¶ Erat q̃ illa mulier prudentissima & speciosa. & sic erat mẽte & corpore gratiosa. ¶ Porro vir eius &c. ad pdicta. ¶ Et pe. r. ma. ad similitudo primus & dispositi. ¶ Erat ãt de gñe caleph. Per ãt & adhuc ad designãdũ q̃ caleph fuerit talis q̃ fuit vnus ex duodecim & bonus vt ps Nu. xiii. & Josue. xiiii & ad ostendẽdũ q̃ nabal erat de tribu barbarica sicut & dauid. & ideo grauit peccauit ipse vituperando ipsi. Hic ponit ipse dauid curialiter petitio. qõ ps p̃ & amicabilis

Et cum venisset puer dauid: locuti sunt ad nabal omnia verba hec ex nomine dauid & siluerunt. Respondens autem puer dauid: ait:

¶ responsum.

Quis est dauid: & quis est filius

¶ modo pleni sunt.

isai? hodie inuenerunt serui qui fugiunt dominos suos. Tollã ergo panes meos & aquas meas & carnes pecorum q̃ occidi tonsoribus meis: & dabo viris quos nescio vnde sint? Regressi sunt itaq; pueri dauid & per viam suã & reuersi venerũt & annũciauerũt omnia verba que dixerat nabal. Tunc ait dauid pueris suis. Accingat vnusquisq; gladio suo. Et accincti sunt singuli gladijs suis. Accinctusq; est dauid ensẽ suo: & secuti sunt dauid quasi. cccc. viri. Porro ducẽti remãserũt ad sarcinas. Abigail aũt vroz nabal nũcauit vnus de pueris suis dicens: Ecce misit dauid nũcios de deserto. & benedicerẽt domino

¶ despexit.

nostro: & auersatus est eos. Homines isti satis boni fuerunt nobis & nõ molestauerunt quicq̃s aliq̃n perijt omni tempore quo fuimus conuersati cũ eis i deserto. Porro muro erãt nobis tã in nocte q̃s i die: omnibus diebus quibus pauimus apud eos greges. Quapropter resplendens & recognita qd facias: quia cõpleta est malitia aduersum virũ tuũ & aduersum domũ tuã

¶ Respondens autem nabal. Hic consequenter ponit rusticana responsio: & stolta negauit qd petebat. & ex a vituperio loquitur dicens: ¶ Quis ẽ dauid. q. d. nullius valoris: q̃ debitor de alicuius gratia & muliere. & no ruinosa bñe. & nõ solum vituperauit dauid. sed & virum eius dicens: ¶ Hodie increuerũt &c.] ita q̃ notauit eos de seruitute & malignitate. pp qd fugitiui erant. ¶ Tollã q̃ &c. q. d. nõ debeo facere. ¶ Et aquas meas. i. potum meum: q̃ frequẽter in scriptura nomine aque intelligitur ois potus sicut vult panis ois ꝯ. vñ. iii. Reg. vi. vñ: Dona mi panẽ & aquã. & subdit ibidẽ: Et appolita ẽ eis magna ciborũ copia. ¶ Regressi sunt &c.] vacui & vituperati. ¶ Tũc ait dauid. Accingat vnusquisq; &c.] ad accipiẽdã vindictã de tã viti rustico. ¶ Abigail aũt. Hic ponit ipse abigail prudẽs obuiatio. & secũdo ipse dauid pacificatio: & cũ adi videlicet. Circa pmũ sciendũ est nonnulla ipsi abigail p vnũ de famulis suis dicitur &c. ¶ Ecce misit dauid. &c.] vbi patet q. fuerit vituperatio. ¶ Et deliberent ipso vbo. ex curialitate salutationis & humilis petitio. contra patrẽ & fidelitas vsq; ibi: ¶ Cõsidera &c.] scilicet de bis & domui tue. ¶ Dñs cõplebit &c.] q. d. promptus & velocis de multis beneficiabit. n. ille absolutus. qs v. vitaq; ei. ¶ Et adhuc. qs nil. Li. ois

Nicolaus

De lyra

Nicolaus

De lyra

Quare ergo nō custodisti dominū tuum regē tuū? Ingressus ē enim vnus de turba: vt interficeret regē dñm tuum. Non ē hoc bonū hoc quod fecisti. Viuit dñs: quia filij mortis estis vos: q nō custodistis dñm vestrū christum dñi. Nūc ergō vide vbi sit hasta regis: & ubi sit ciphus aque q erat ad caput eius? Cognouit ā saul vocē dauid: & dixit: Numquid hec vox est tua fili mi dauid? Et ait dauid: Vox mea domine mi rex. Et ait: Quā ob causā dñs meus persequit̄ seruū suū? Quid feci? aut quē ē in manu mea malum? Nūc ergo audi domine mi rex verba serui tui Si dominus incitat te aduersus me: ꝓsodoretur sacrificiū. Si aūt̄ filij hominū: maledicti sunt ī cōspectu domini: q ejecerūt me hodie vt nō habitē i hereditate domini dicentes: Vade serui dijs alienis: et nūc nō effundat sanguis meus in terra coram domino: q egressus ē rex israel vt querat pulicem vnū: sicut persequitur perdix montes.

C. XXVII.

Dixit dauid i corde suo: aliquādo inodaz vna die in manu saul. Nonne melius est vt fugiā: & saluer in terra philistinoꝝ? vt dēsperet saul: cēssetq; me querere i cūctis finibus israel. Fugiam ergo manus eius Et surrexit dō & abiit ipe & sexcēti viri cū eo ad achis filiū maoch regē geth. Et habitauit dauid cū achis i geth: ipe & viri eius: & domus eius: & duę uxores eius achinoē iezrahelites: & abigail uxor nabal carmeli. Et nūciatū ē saul q fugisset dauid in geth: & nō addidit vltra vt quereret cū. Dixit aūt dauid ad achis: Si inuenī gratiam i oculis tuis: detur mihi locus in una urbiū regiōis huius vt habitem ibi. Cur enī mānet seruus tuus in ciuitate regis tecum Dedit itaq; ei achis i die illa sicelech. Propter quā causā facta ē sicelech regum iuda vsq; in diez hanc. Fuit aūt nūerus dieruꝝ quas habitauit dauid in regione philistinoꝝ quatuor: mēsiuꝝ. Et ascēdit dauid & viri eius: & agebant in mōtibus. Et ait saul: peccaui reuertere fili mi dauid. Nequaq; enim ultra tibi malefaciaz: eo q pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Apparet ei q stulte egi. Et respondens dauid ait: Ecce hasta regis: trāseat unus de pueris regis & tollat eam. Dominus aūt retribuat unicuiq; secundū iusticiā suam & fidē. Tradidit ei dominus te hodie i manū meā: & noluī extendere manū meam ī christus dñi. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis: sic magnificet anima mea in oculis domini: & liberet me de omni angustia. Dixit ergo saul ad dauid: Benedictus tu fili mi dauid. Et quidē faciēs facies: & potēs potēris. Abiit aūte dauid in viam suam: & saul reuersus est in locū suum.

C. XXVII.

Dixit dauid i corde suo: aliquādo inodaz vna die in manu saul. Nonne melius est vt fugiā: & saluer in terra philistinoꝝ? vt dēsperet saul: cēssetq; me querere i cūctis finibus israel. Fugiam ergo manus eius Et surrexit dō & abiit ipe & sexcēti viri cū eo ad achis filiū maoch regē geth. Et habitauit dauid cū achis i geth: ipe & viri eius: & domus eius: & duę uxores eius achinoē iezrahelites: & abigail uxor nabal carmeli. Et nūciatū ē saul q fugisset dauid in geth: & nō addidit vltra vt quereret cū. Dixit aūt dauid ad achis: Si inuenī gratiam i oculis tuis: detur mihi locus in una urbiū regiōis huius vt habitem ibi. Cur enī mānet seruus tuus in ciuitate regis tecum Dedit itaq; ei achis i die illa sicelech. Propter quā causā facta ē sicelech regum iuda vsq; in diez hanc. Fuit aūt nūerus dieruꝝ quas habitauit dauid in regione philistinoꝝ quatuor: mēsiuꝝ. Et ascēdit dauid & viri eius: & agebant in mōtibus. Et ait saul: peccaui reuertere fili mi dauid. Nequaq; enim ultra tibi malefaciaz: eo q pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. Apparet ei q stulte egi. Et respondens dauid ait: Ecce hasta regis: trāseat unus de pueris regis & tollat eam. Dominus aūt retribuat unicuiq; secundū iusticiā suam & fidē. Tradidit ei dominus te hodie i manū meā: & noluī extendere manū meam ī christus dñi. Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis: sic magnificet anima mea in oculis domini: & liberet me de omni angustia. Dixit ergo saul ad dauid: Benedictus tu fili mi dauid. Et quidē faciēs facies: & potēs potēris. Abiit aūte dauid in viam suam: & saul reuersus est in locū suum.

Nicolaus de lyra
dauid egress. ī habitatōe loc⁹ ibi. Et ḡhibit dauid. y vnū di mod⁹ dict
Et abijt eo. ē ē p⁹ ei: Et an eo ī eode loco. i. uisqđ ī habit ꝑdict
ut. 1 xiii. c. 6. ñ ei b eo eo q ūnēt gentil a saule i ḡpha p⁹. cū sciat ē
manifestū q ḡtio gmullo li p⁹ḡs saul regnāp. Et q ibi ait ne sic accidat q

Nicolaus de lyra
opōnēt cū pugne cū saule
q̄ habebat eo pp magn
fiuoꝝ & aliāꝝ q erāt cū sa
ule. Poterat ñ videri deū
debuisse ei reuelare q erāt ad pfundū vnguēta
& fuoꝝ custodiā erat tal
eius⁹. vñ ibid; ¶ Et ē.
sa. Cassa capide. ¶ Et
ferꝝ me q. q: ñ potuī cū
gladio ī tra aliena. ꝑtra sa
ul ī tra ill⁹ mūtoꝝ ꝑcipa
tur ꝑponēdo eos q̄ fortia
erāt oō a viros ex⁹ q̄ vō
nisi ꝑ circūdātes oō debuī
pcauē. ꝑ Et ab. ip. xc.
tūc. n. erat mos⁹ saulem q
saul fugēnter obliuiscat
philistei. & ideo ibidē ꝑ
capit oō eo q̄ saul ꝑsua
dat cū mēdā. ¶ Erba.
xc. B fuit ñ ad hoc q
habit alibi locū assignā. ut
postea dicet. ¶ Dixit
oō. B ꝑsit agit ō loco ipi
oō affligto quē periuū oō
ē citatē regū vt ibi ne
possit cū suis uiri ad oēs
dānā ifidelia: vñ cū suis
posz uiuāt. Et ꝑs ī ka vāq
ibi: ¶ Fuit āt. n. d. xc.
In hebo hī: Dies. i. tēp.
mētis. & p dico fm aliqs
hebos ledigit̄ dr⁹ vl an
ni. ī. ño Ra. Sa. bellig
gisse tēp duo dies nālem
vtroq. n. mō ī ve. t. ludi
B nomē dies ī plali acc
ptū. ī. ꝑ tuob⁹ dieb⁹ nūll
b⁹: & ꝑ āno vl anio hāmīare. Q̄s āt B accipit
ē mō: magī vī q̄ B q̄s hī
J. ctr. q̄ dr achis ō mo
ra oō cū ipo: Ēt apō me
multē dieb⁹ vel annis
¶ Et ascē. da. B ēcōtr
vīuēdi mod⁹. ī. ō ꝑhis vī
delicet circūdātes eum.

Nec ei reliquebat vi uentem virum & mulierem. Tollensq; oues & boues & asinos: & camelos: & vestes reuertebatur & uēiebat ad achis. Dicebat āt ei achis: In quē irruistī hodie? Rē spondebat dauid: Contra meridiem iudē: & contra meridiem iebuzei: & contra meridiem cenni. Virum & mulierem non viuificabat dauid nec adducebat in geth dicens: Ne forte loquantur aduersum nos: hec fecit dauid. Et hoc erat decretus illi omnibus diebus quibus habitauit in regione philistinorum. Credidit ergo achis dauid dicens: odio habita apud populum suum israel. Erit igit mihi ī seruus ī sempiternum. C XXVIII

Factū ē aūt ī diebus illis cōgregauerunt philistijm agmina sua vt pararentur contra israel ad bellū. Dixitq; achis ad dauid: Sciens nūc hoc quia mecū egredieris ī castris tu & viri tui. Dixitq; dauid ad achis: Nūc scies quę facturus ē seruus tuus. Et ait achis ad dauid: Et ego custodem capitis tui ponaz te cunctis diebus

Nicolaus de lyra
Samuel ait ¶ R. Samuel fuit⁹ mortu⁹ legit̄ ē cū resurrectōe eius re
petit ad ōiationē saulis: q reuicto deo ꝑra legē ꝑhibere debebat.
Et ō. illud q. dq. R. Dixit hebon tradit ut cunctis & ostendit eo ꝑtinet
ret q̄ saule ī ē tur nāli q̄dā ordinis. n. filij isr ī pedit eū ill federa g
pena ꝑhē: potuit ñ q
uilibz ordinatōi resistere
seu pacta ad ipm eū ipso
iurer: vt dcm fuit. ē. Jos.
ix. i fine. ¶ Erit ig. ml.
xc. Et ecclesiast. x. quę tor
mala fecisse legit isr q̄ ō
altero ñ possz cū eo recō
ciliari: is fecit coactꝰ ipi
subijci fideliter fuere.

C. XXVIII.

Factū ē aūt. Hoc
ē vitia ꝓgenitoꝝ
patris sui⁹ illos
ḡmi. l. q̄ describit saulis
mors & ꝑdimatio p bel
lū ꝑ philisteos. ꝑ̄ḡt de
scribit bellū apparā. ꝑ̄ os
recollus. ca. xxix. ꝑ̄ saulis
occubit⁹. ca. xxxi. Circa
p⁹ hūtātē q̄ ꝓp magnitu
dinē apparā ī philistijm
erectus saul territ⁹ cōsu
luit ꝓphetissā. Circa os
p⁹ descriptē ꝑsultatōis
occasio. ī. ipa ꝑsultatio
ibi: Dixitq; saul. y. ora rsūo. ibi: Dixit āt samuel. ḡrto saulis desolatio
ibi: Statīq; saul cecidit. Circa pmū vd: ¶ Cōgregauerūt philistijm agmina
ī multitudīe magna & valida. ¶ Dixitq; achis ad oō &c. q̄ multū ꝑh
debat & ꝓbatē os & ei⁹ fidelitate. Dixitq; oō ad achis. ¶ Nūc scies q̄
factur⁹ &c. ī. q̄ ꝓte ꝑ mmm. eo mō vt oīe ō gloſa ītelligat. ī. vī q̄ ī B oō
peccauēt: q̄ ñ ītendebat B facē ītendebat pugnā ꝑra fidelem ꝓ ifideli. q̄ ē
illicitē: aut ñ ñ ītendebat B: ꝑ magī ꝑ rard. ī. timore rilleo itī ꝑra philiste
os ficut opinari fuerī satrape: vt bī ic. ca. ic fuit fallax & ꝑtes ītendēs na
ere ei quē ꝓmittebat adiuuare. Videbāt q̄ oō ītendebat desistere ipē achis
cui tenebat̄ ex bñficijs receptis q̄ achis ipē benigne receptat & fic ei securus
fecerat a ꝑsecutōe saulis: vt ꝑ ex ꝑdictis nec peccatet B facīdo duplici rōe.
Vna accipit q̄ ꝑe achis. ī. ñ habebat ultiā debitā ꝑ saul: q̄s potuit q̄ ei saul
q erat arreptic⁹ a demone aliq̄ ꝑcta fregerat seu iuramēta cuꝝ philisteis
initaq; talia fieri fuldā: vt ī ledictaa. ii. Paral. xxvi. arguit eo q̄ fre
git iuramēta q̄s fecerat natuabdemeloe. quāo ar finij ili ī ñ ꝑsūt facē ei
philisteis federa ꝓcturo q̄ bitabat ī terra ipi. ꝓmittat ei cū rōnabili
poterāt facē treugas ad tpe & iuramēto firmare: vt ꝑ ex ſpradicto. Alia
rō accipit ex ꝑe ipius oō q̄ habuat ius ī regē isr ī. ō poterat illis acqrē vīr
tutē armoꝝ facultate occurrēte. ī tali bello tūc ꝓterat licite vt philis
tinoꝝ ꝑsonatōe & auxilio cogitabat. n. ꝓbabilit̄ q̄ ñ philistei hēret victo
ri. Pacto ei amic⁹ ī fauorabili cū iuuarēt ad possidēdū regnū: q̄ bita victo
ria philistei illis regnū ñ possidēt: ꝑ ī terrā suā reuerti fuer⁹ ī ifestū filij
saul succesiui ī regē. vt bī. ī. ii. ii. ca. Et dcis ꝑ argumēti fcīs ad ꝓbatū.
¶ Samuel āt mor. ē &c. Iz mors ei⁹ ſpius descripta fuerit. xxv. ca. tñ ō re
petit: q̄ erat exercitāt⁹ ꝓ quo ad ꝓuidēdū saulis casū. ¶ Et saul abstu
lit &c. ī. illos pōit ō ad declarationē sui factiegeis: q̄ ō destruerat q̄s zelo
legis: nec regnāt. nec q̄t ñ aliq̄ ex eos ītersecat ex q̄ vaticinabāt oō regna
turā p⁹cū. ¶ Et ītersecit eos &c. ī. ñ ē ī bethron: nec ē de tertucl⁹ pelo
vt p modū glose appositū: postea p scriptores tpis ītersū. legī: ī Eb
salutīg dñs &c. q̄: eos occidēt excepto abiathar q̄ erat ex oō. ¶ Nec
p somia. Dicēs ō aliq̄ q̄ ī tali regīne debebāt ītimia & obnoxia ꝑdere:
q̄s ñ fecit saul. ¶ Nec p ꝓphetāuit sicrāt discipli samuel. ¶ Di
ſpit saul. Descripta occasīe ꝓximi ꝓphetie. Limor saulis ō apparu
philistijm: & negatōe dñi rñdi: ꝑ q̄s ꝑcibit ꝓphetie ꝓsultatio. Ad ītel
ligēdū rñdi scīdū q̄ dr: vr̄p ī tali sūlitudīe apparit ipe samuel: vl malignus
ſpūs ī ei⁹ ꝑsē. Et arguit ꝓ eo q̄ sūcit ipe samuel: q̄ scriptura ō ipo loq̄t
tūc ꝑ ꝑsona ipi: nō dr ipius ꝓtestāt̄ nolle. ¶ Idcirco ē locutus ē. ī. ꝓhibuit
nīi ipe sūlis. ī. magna ītercurrēs ira ſrā sūlis & ñ malignus ſpūs tortō in
ſcriptura sacra notat⁹ sūlis nolle ipi⁹. Itē ē cal. xlvi. dr de ipo: Et p⁹ḡ dra
mūt. ī. nonā fac regis: & ostdit illi finē vite sue &c. Itē dicit cor tūdialis vr̄p
ō futur⁹ ꝓlig. tūr⁹. ī. mōte saul. ī. filioy ei⁹ ē ꝓbat⁹ & obediātie sui exercit⁹: & fic
vt fuisse ver⁹ ꝓpha samuel: ñ ñ malignus ſpūs q̄ ē mēdax. vī. ē mēdacij: vt
dr Job. viii. In ſcīs arguit ꝓ eo. ō dr &c. ī. ꝓ. xxv. q̄ dr sic: ꝓhitonissa ñ
fulsiraūt samuel ñ ei⁹ auxit samuel. Itē dō nolebat rñdē saul ꝑ ꝓphas
vīuoo vt ꝑ ex ꝑdictis. ī. multo mīus ꝑ mortuos vt vr. Itē ille q̄ apparit dr
git saulī: & rao mouēbī erit. cū igit saul ei⁹ reprobat⁹ ē igne gehēne cruciat
duc vr̄ q̄ ille q̄ sibi apparit malign⁹ ſpūs fuerit cui⁹ ignis deputat⁹. Itē il
le q̄ apparit ꝑmisit se adorari a saule: q̄s ñ ꝑmittēt sctus samuel: cū ſ⁹os
sit adorāt⁹. ī. nō vī q̄ fuerit malign⁹ ſpūs talia ꝓnostīa cuꝝ. Itē ñ fuit
samuel: aut apparit ꝑna ſrūt: vel magica. ñ ꝑ⁹ mō: q̄s sic ō multa fa
uisset arti magice facīo apparere samuelē ad īuocatōnē ꝓhitonissē: ō ei
nō vī falsū. ī. ītēbatūr. Nec ītēdo mō. q̄ ars magica nulla sīnt̄ Iz ō

Nicolaus de lyra
oraculū: & ꝑ illis ꝑ q̄s ī a reuelabat futura. q̄s saul ficīe non legitur.
Plēq; p facer. nequ. &c. R. In hebreo. Nec q̄ doctrinā nec q̄ ꝓphe
tā q̄ facerēt ꝓcibat ī pectore. ī. q̄ scripta erat doctrina & veritas.

Nicolaus de lyra
ſcīs omēnē q̄ aliq̄ pacta cū magis tūc vel̄ aliq̄ fa
ctis: vt ꝑ ea ī tēpe ꝓsperaret. Et ꝑ ea ī tēpe ꝓsper

Quærite mihi mulierē bñtē pyth
thonē:t vadā ad eā t ḥsulabo:
p illā. Et dixerūt serui eius ad eā
Est mulier bñs pythonē i ēdo:
Mutauit ergo habitum suū: vesti
tusq; ē alius vehemētius t abyt
ipe t duo viri cū eo: venerūtq; ad
mulierē nocte:t ait ille: Diuinā mi
bi i pythōne:t suscita mihi quē
dixero tibi. Et ait mulier ad eum:
Ecce tu nosti quāta fecerit saul:t
quō exterminū magos t ariolos ō
tra. Quare ergo insidiaris aīe mee
vt occidar? Et iurauit ei saul in
dño dicēs: Viuit dñs:q; ñ eueniet
tibi quicq; mali propter hanc rē
Dixitq; ei mulier. Quē suscitabo
tibi? Qui ait: Suscita samuelem
mihi. Cūm aūt vidisset mulier sa
muelē exclāmauit voce magna t
dixit ad saul:Quare iposuisti mi
hi:tu es enī saul. Dixitq; ei rex:
Noli timere. Quid vidisti?t ait
mulier ad saul: Deos vidi ascē
dētes ō terrā. Dixitq; ei:Quālis
ē forma ei?Que ait: Vir senex a
scēdit:t ipse amictus ē pallio. Et i
tellexit saul q; samuel ēet. Et icli
nauit se sup faciē suā i terrā t ado
rauit. Dixitq; samuel ad saul.
Quare igetasti me: vt suscitarer?
Et ait saul:Coarto: nimis. Siq
dē philistyj pugnāt aduersū me
t deus recessit a me:t exaudiī me
noluit:neq; i mānu prophetarum
neq; p somnia. Vocaui ergo te:
vt ostenderes mihi qd faciā. Et ait
mulier ad saul: Deum vidi ascē
dentē de terra. Dixitq; ei:Quis
est forma ei?Et ait:Senex ascēdit
& ipse amictus pallio. Et intellexit
saul q; samuel ēet. Et inclinauit se
super faciē suā i terrā t adorauit.
Dixitq; samuel ad saul.
Quare inquietasti me: vt suscitarer?
Et ait saul:Coarctor nimis. Siq
dē philistyj pugnāt aduersū me
t deus recessit a me:t exaudiī me
noluit:neq; i mānu prophetarum
neq; p somnia. Vocaui ergo te:
vt ostenderes mihi qd faciā. Et ait
mulier ad saul: Deum vidi ascē
dentē de terra. Dixitq; ei:Quālis
ē forma ei?Que ait: Vir senex a
scēdit:t ipse amictus ē pallio. Et i
tellexit saul q; samuel ēet. Et icli
nauit se sup faciē suā i terrā t ado
rauit. Dixitq; samuel ad saul.
Quare igetasti me: vt suscitarer?
Et ait saul:Coarto: nimis. Siq
dē philistyj pugnāt aduersū me
t deus recessit a me:t exaudiī me
noluit:neq; i mānu prophetarum
neq; p somnia. Vocaui ergo te:
vt ostenderes mihi qd faciā. Et ait
mulier ad saul: Deos vidi ascē
dētes ō terrā

Percussit eum dñs & mortuus est. C. XXXI.

Nicolaus

Dixitq; ad eum dñs: Quia non custodisti pactum meum & præceptum meum quod mandaui tibi, scindam regnum tuum de manu tua & dabo illud seruo tuo. Sed nec in diebus tuis faciam propter Dauid patrem tuum: de manu filii tui scindam illud. Verumtamen tribum unam non auferam: sed filio tuo dabo unam tribum propter Dauid seruum meum & propter Hierusalem quam elegi. Et suscitauit dñs aduersarium Salomoni Adad Idumæum de semine regio qui erat in Edom. Cum enim percussisset Dauid Edom & mortuus esset Ioab princeps militiæ ascendens sepelire occisos interfecit omne masculinum in Edom. Sex enim mensibus ibi commoratus est Ioab & omnis Israel donec deleret omnem masculinum in Edom. Adad autem adhuc puer fugit in Aegyptum cum quibusdam Idumæis de seruis patris sui. Qui cum parvulus esset rapuit eum Madian & venit cum eo in Pharan & tollens secum de finibus eius uxorem adduxit filium genuitque ex ea Genubath nomine quem nutrivit Thahpenes soror uxoris Pharaonis inter filios suos. Genubath autem habitauit in domo Pharaonis cum filiis eius. Adad quoque cum audisset in Aegypto mortuum esse Dauid patrem suum & Ioab principem militiæ dixit ad Pharaonem: Dimitte me ut vadam in terram meam. Cui ait Pharao: Quid tibi deest apud me ut quæras ire in terram tuam? Qui respondit: Nihil mihi deest sed dimitte me. Misit ergo eum Deus & Rasin filium Eliada qui fugerat Adarezer regem Suba dominum suum. Et congregauit contra eum homines & factus est princeps latronum cum occidisset eos Dauid. Perrexerunt autem in Damascum & habitauerunt ibi regnauitque in Damasco. Fuit ergo Adversarius Israel omnibus diebus Salomonis præter malum quod ipse machinabatur. Et odio habebat Israel & regnabat super Syriam. Jeroboam quoque filius Nabat Ephrathæus de Sarira servus Salomonis mulier nomine cuius vidua erat Sarira nomine Sarua levauit manum contra regem. Hæc autem causa fuit elevationis manus eius contra regem. Ædificabat Salomon Mello & complebat cauernam ciuitatis Dauid patris sui. Erat autem Jeroboam vir potens & fortis. Videns ergo Salomon adolescentem quod esset operosus & solers constituit eum præpositum super omnem exactionem domus Ioseph. Eo tempore egressus est Jeroboam de Hierusalem & inuenit eum Ahias Silonites propheta in via. Ipse autem erat opertus pallio novo & duodecim boves pascebant per agros. Apprehendens Ahias pallium suum novum quo indutus erat scidit illud in duodecim partes. Et ait ad Jeroboam: Tolle tibi decem scissuras. Hæc enim dicit dñs Deus Israel: Ecce ego scindam regnum de manu Salomonis & dabo tibi decem tribus. Unam autem tribum habebit propter servum meum David & propter Hierusalem civitatem quam elegi ex omnibus tribubus Israel. Quia dereliquerunt me & adoraverunt Astaroth deam Sidoniorum & Chamos deum Moab & Melchom deum filiorum Ammon & non ambulaverunt in viis meis ut facerent quod rectum est coram me & justificationes meas & judicia mea sicut David pater ejus. Non auferam igitur omne regnum de manu ejus sed principem eum constituam omnibus diebus vitæ ejus propter David servum meum quem elegi & qui custodivit præcepta mea & leges meas. Accipiam autem regnum de manu filii ejus & dabo tibi decem tribus. Filio autem ejus dabo tribus ut permaneat lucerna David servi mei coram me omnibus diebus in Hierusalem civitate quam elegi mihi ut ponerem nomen meum ibi. Te autem assumam & regnabis super omnia quæ desiderat anima tua & eris rex Israel. Si ergo audieris omnia quæ præcipiam tibi & ambulaveris in viis meis & feceris quæ recta sunt coram me custodiens præcepta mea & mandata mea sicut fecit David servus meus ero tecum & ædificabo tibi domum fidelem sicut ædificavi David & dabo Israel tibi. Et humiliabo semen David propter hoc verumtamen non cunctis diebus. Quæsivit ergo Salomon occidere Jeroboam & surrexit Jeroboam & fugit in Aegyptum ad Sesac regem Aegypti & fuit in Aegypto usque ad mortem Salomonis. Reliqua autem sermonum Salomonis & omnia quæ fecit & sapientia illius nonne hæc scripta sunt in libro sermonum Salomonis? Dies autem quibus regnavit Salomon in Hierusalem super omnem Israel quadraginta anni sunt. Dormivitque Salomon cum patribus suis & sepultus est in civitate David patris sui & regnavit Roboam filius ejus pro eo.

Anno undecimo Jeroboam filii Nabat regnante super Israel in Samaria regnavit Baasa filius Ahia super domum Israel viginti quatuor annis. Fecitque malum coram Domino & ambulavit in via Jeroboam & in peccato ejus quo peccare fecit Israel. Contra quem Jehu filius Hanani prophetavit dicens: Quia exaltavi te de pulvere & posui te principem super populum meum Israel & ambulasti in via Jeroboam & peccare fecisti populum meum Israel ad irritandum me in peccatis suis: ecce ego demolior post Baasa & post domum ejus & dabo domum tuam sicut domum Jeroboam filii Nabat. Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate comedent eum canes & qui mortuus fuerit de eo in agro comedent eum volucres cæli. Reliqua autem sermonum Baasa & quæ fecit & fortitudo ejus nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel? Dormivitque Baasa cum patribus suis & sepultus est in Thersa & regnavit Ela filius ejus pro eo. Anno vicesimo sexto Asa regis Juda regnavit Ela filius Baasa super Israel in Thersa duobus annis. Et fecit Zambri dux dimidii curruum conjuravit contra eum cum esset in Thersa bibens & ebrius in domo Arsa præfecti domus in Thersa. Ingressus Zambri percussit eum & interfecit anno vicesimo septimo Asa regis Juda & regnavit pro eo. Cumque regnasset & sedisset super solium suum percussit omnem domum Baasa non relinquens ex eo mingentem ad parietem & quidquid ei necessarium videbatur & propinquos & amicos. Fecit ergo Zambri sicut locutus fuerat Dominus ad Baasa in Jehu propheta propter omnia peccata Baasa & peccata Ela filii ejus quæ peccare fecerunt Israel & irritare Dominum Deum Israel in idolis suis. Reliqua autem sermonum Ela & omnia quæ fecit nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel? Anno vicesimo septimo Asa regis Juda regnavit Zambri septem diebus in Thersa. Populus autem castrametatus erat contra Gebbethon urbem Philistinorum. Audierunt autem castrametatum esse Zambri & percussisse regem. Omnis ergo Israel constituit regem Amri principem militiæ super Israel in die illa in castris. Ascendit autem Amri de Gebbethon & omnis Israel cum eo & obsederunt Thersa. Quod cum audisset Zambri ingressus est domum regis & succendit super se domum regis igni & mortuus est propter peccata sua quæ peccare fecit Israel facere malum coram Domino & ambulare in via Jeroboam & in peccato ejus quo peccare fecit Israel. Reliqua autem sermonum Zambri & conjuratio ejus qua conjuravit nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel? Tunc populus Israel divisus est in duas partes. Et media pars populi sequebatur Thebni filium Gineth ut constituerent eum regem & media pars sequebatur Amri. Prævaluit autem populus qui sequebatur Amri populo qui sequebatur Thebni filium Gineth & mortuus est Thebni & Amri regnavit pro eo. Anno tricesimo primo Asa regis Juda regnavit Amri super Israel duodecim annis. In Thersa regnavit sex annis. Emit autem montem Samariæ a Somer duobus talentis argenti & ædificavit montem & vocavit nomen civitatis quam ædificavit nomine Somer montis Samaria. Fecit autem Amri malum coram Domino & operatus est nequius cunctis qui fuerunt ante eum. Et ambulavit in omnibus viis Jeroboam filii Nabat & in peccatis ejus quibus peccare fecit Israel irritare Dominum Deum Israel in idolis suis. Reliqua autem sermonum Amri quæ operatus est & fortitudo ejus quam ostendit nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel? Dormivitque Amri cum patribus suis & sepultus est in Samaria & regnavit Achab filius ejus pro eo. Anno tricesimo octavo Asa regis Juda regnavit Achab filius Amri super Israel & regnavit Achab filius Amri super Israel in Samaria viginti duobus annis. Fecitque Achab filius Amri malum coram Domino super omnes qui fuerunt ante eum. Et quasi parvum fuisset ambulare in peccatis Jeroboam filii Nabat duxit uxorem Jezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum & abiit & servivit Baal & adoravit eum. Et erexit aram domui Baal quam ædificavit in Samaria. Fecitque Achab lucum & addidit ad irritandum Dominum Deum Israel ad omnes reges Israel qui fuerunt ante eum. In diebus illius ædificavit Hiel de Bethel Jericho. In primogenito suo fundavit eam & in novissimo suo posuit portas ejus secundum verbum Domini quod locutus fuerat per Josue filium Nun.

Nicolaus

Elias Thesbites de habitatoribus Galaad dixit ad Achab: Vivit Dominus Deus Israel in cujus conspectu sto quod non erunt anni isti nec ros nec pluvia nisi juxta verbum oris mei. Factum est autem verbum Domini ad eum dicens: Recede hinc & vade contra orientem & absconde te in torrente Carith qui est contra Jordanem. Et bibes de torrente & corvis præcepi ut pascant te illic. Qui abiit & fecit juxta verbum Domini & habitavit in torrente Carith qui est contra Jordanem. Et corvi deferebant ei panes mane & panes vespere & de torrente bibebat. Post aliquantum autem temporis exaruit torrens quia non pluerat super terram. Factum est autem verbum Domini ad eum dicens: Surge & vade in Sarepta Sidoniorum & habita ibi. Ecce præcepi ibi mulieri viduæ ut pascat te. Qui surrexit & abiit in Sarepta & venit ad portam civitatis & ecce mulier vidua ibi colligebat ligna. Et vocavit eam & dixit ei: Affer mihi parvum aquæ in vase ut bibam. Cumque illa pergeret ut afferret ei clamavit post eam & dixit: Affer mihi & buccellam panis in manu tua. Quæ respondit: Vivit Dominus Deus tuus quia non habeo panem nisi quantum pugillus capit farinæ in hydria & parum olei in lecythio. Ecce colligo duo ligna ut ingrediens coquam mihi & filio meo & comedamus & moriamur. Dixitque ad eam Elias: Ne timeas sed vade & fac sicut dixisti. Verumtamen de modico quod habes prius mihi offer subcinericium panem & affer ad me. Tibi autem & filio tuo postea facies. Hæc enim dicit Dominus Deus Israel: Hydria farinæ non deficiet & lecythus olei non minuetur usque in diem quo Dominus dabit pluviam super terram. Quæ abiit & fecit juxta verbum Eliæ & comedit ipse & ipsa & domus illius multis diebus. Hydria farinæ non defecit & lecythus olei non minuitur secundum verbum Domini quod locutus est in manu Eliæ. Factum est autem post verba hæc infirmatus est filius mulieris dominæ domus & crescebat infirmitas ejus nimis donec non remaneret in eo halitus. Dixitque mulier ad Eliam: Quid mihi & tibi est homo Dei? Ingressus es ad me ut commemoraretur iniquitas mea & occideretur filius meus. Cui ille ait: Da mihi filium tuum. Qui tulit eum de sinu ejus & ascendit cenaculum in quo ipse habitabat & collocavit eum super lectum suum. Et clamavit ad Dominum & dixit: Domine Deus meus etiam viduæ apud quam ego hospitor affligere malis afflictionibus filium ejus? Et ait Dominus Deus Eliæ: Reversa est anima pueri ad viscera ejus & revixit. Tollens Elias puerum deduxit eum de cenaculo in domum & tradidit matri suæ & ait: Ecce filius tuus vivit. Dixitque mulier ad Eliam: In hoc cognovi quia vir Dei es tu & verbum Domini in ore tuo est. Factum est autem post dies multos & verbum Domini factum est ad Eliam in anno tertio dicens: Vade & ostende te Achab & dabo pluviam super faciem terræ. Cumque pergeret ut ostenderet se Achab ad Eliam fames erat valida in Samaria. Vocavit autem Achab Abdiam qui erat super domum suam. Abdias autem timebat Dominum valde. Cumque vastaret Jezabel prophetas Domini tulit Abdias centum prophetas & abscondit eos quinquagenos in speluncis & pavit eos pane & aqua. Dixit autem Achab ad Abdiam: Vade & circumeamus fontes aquarum & universos rivos si forte inveniamus herbam & salvemus equos & mulos & non perdamus omnia animalia. Divisis inter se regionibus ut pertransirent eam Achab perrexit per viam unam & Abdias per viam alteram seorsum. Cumque esset Abdias in via occurrit ei Elias & ille agnoscens eum statim corruit in faciem suam & dixit: Tu es ille Elias dominus meus? Qui respondit: Ego sum. Vade & dic domino tuo: Elias adest. Quem ille ait: Quod peccatum commisi ego servus tuus ut tradas me in manus Achab ut occidat me? Vivit Dominus Deus tuus si est gens aut regnum quo non miserit dominus meus quærens te & cum dixerint: Non est invenire non potuit adjurans regnum & gentem quod non inventus esset a te. Et nunc tu dicis: Vade & dic domino tuo: Elias adest. Cumque ego abiero a te Spiritus Domini auferet te nescio quo & ingressus nuntiavero Achab non inveniet te & interficiet me. Ego autem servus tuus timeo Dominum ab adolescentia mea. Numquid non indicatum est domino meo quid fecerim quando occidit Jezabel prophetas Domini & abscondi de prophetis Domini centum quinquagenos in speluncis & pavi eos pane & aqua? Et nunc tu dicis: Vade & dic domino tuo: Elias adest. Ut occidat me? Cui Elias ait: Vivit Dominus exercituum in conspectu cujus sto quia hodie ostendam me ei. Abiit ergo Abdias in occursum Achab & nuntiavit ei. Ille autem venit in occursum Eliæ. Cumque vidisset eum Achab dixit ei: Tu es ille qui conturbas Israel? Qui respondit: Non ego conturbo Israel sed tu & domus patris tui qui dereliquistis mandata Domini & secutus es Baalim. Nunc ergo mitte & congrega ad me omnem Israel in monte Carmeli & prophetas Baal quadringentos quinquaginta & prophetas lucorum quadringentos qui comedunt de mensa Jezabel. Misit ergo Achab ad omnes filios Israel & congregavit prophetas in montem Carmeli. Accedens autem Elias ad omnem populum dixit: Usquequo claudicatis in duas partes? Si Dominus est Deus sequimini eum: si autem Baal sequimini illum. Et non respondit populus ei verbum. Rursum ait Elias ad populum: Ego remansi prophetes Domini solus: prophetæ autem Baal quadringenti quinquaginta viri sunt. Detur ergo nobis duo boves & illi eligant sibi bovem unum & concidant eum & imponant carnes super ligna ignem autem non supponant. Ego parabo bovem alterum & imponam super ligna & ignem non supponam. Invocate nomina deorum vestrorum & ego invocabo nomen Domini mei & Deus qui exaudierit per ignem sit Deus. Respondens omnis populus ait: Optima petitio. Dixit ergo Elias prophetis Baal: Eligite vobis bovem unum & facite primi quia plures estis & invocate nomina deorum vestrorum & ignem non supponatis. Qui tulerunt bovem & fecerunt & invocabant nomen Baal a mane usque ad meridiem dicentes: Baal exaudi nos. Non est vox neque auditus respondentis. Et circumibant altare quod fecerant. Cumque meridies transisset prophetabant donec offerretur sacrificium & non erat auditus. Tunc Elias ait ad omnem populum: Accedite ad me. Et accessit omnis populus ad eum. Qui sanavit altare Domini quod destructum fuerat. Et tulit Elias duodecim lapides juxta numerum tribuum filiorum Jacob ad quem factus est sermo Domini dicens: Israel erit nomen tuum. Et ædificavit lapidibus altare in nomine Domini. Fecitque fossam quasi duorum modiorum seminis circa altare. Et compositis lignis concidit bovem & imposuit super ligna. Dixitque: Implete quattuor hydrias aquæ & effundite super holocaustum & super ligna. Et ait: Iterate. Cumque iterassent ait: Tertio hoc facite. Et tertio fecerunt. Et discurrebat aqua in circuitu altaris & fossa repleta est aqua. Cumque tempus immolationis adpropinquaret accessit Elias propheta & dixit: Domine Deus Abraham & Isaac & Israel hodie manifestetur quia tu es Deus in Israel & ego servus tuus & in præcepto tuo feci omnia hæc. Exaudi me Domine exaudi me ut discat populus iste quia tu es Dominus Deus & tu convertisti cor eorum retrorsum. Tunc cecidit ignis Domini & devoravit holocaustum & ligna & lapides & pulverem & aquam quæ erat in fossa exarsit. Quod cum vidisset omnis populus corruit in facies suas & dixerunt: Dominus ipse est Deus Dominus ipse est Deus. Dixit autem Elias ad eos: Tenete prophetas Baal ne quis ex eis evadat. Qui tenuerunt eos. Et duxit eos Elias ad torrentem Cison & interfecit eos ibi. Dixitque Elias ad Achab: Ascende comede & bibe quia sonitus imbris est. Ascendit Achab ut comederet & bibit. Elias autem ascendit cacumen Carmeli & curvus sedens in terram posuit faciem suam inter genua sua & ait puero suo: Ascende & aspice contra mare. Qui ascendit & aspiciens dixit: Non est quicquam. Rursum ait: Revertere septies. In septima vice ait puer: Ecce nubecula parva ascendit de mari quasi vestigium viri. Et ait: Ascende & dic Achab: Junge currum tuum & descende ne pluvia prægravet te. Et factum est intra momenta hæc obscuratum est cælum nubibus & vento & facta est pluvia magna. Ascendens autem Achab currum abiit in Jezrahel. Manus autem Domini fuit super Eliam & accinctis lumbis cucurrit ante Achab usque ad introitum Jezrahel.

Habitat Moab in finibus meis. Ascendam contra eum. Ipse autem obmutescet coram me. Mittam ignem in Moab & devorabit palatia Carioth & morietur Moab in sonitu suo in clangore tubæ. Et disperdam judicem de medio ejus & omnes principes ejus interficiam cum eo dicit Dominus. Ecce ego ungam tibi Jehu filium Josaphat filii Nemsi in regem super Israel & Eliseum filium Saphat de Abelmehula ungam in prophetam pro te. Qui fugerit gladium Hazael interficiet Jehu & qui evaserit gladium Jehu interficiet Eliseus. Reliqui autem septem millia virorum in Israel omnia genua quæ non curvata sunt ante Baal & omne os quod non adoravit eum. Abiit ergo inde & invenit Eliseum filium Saphat qui arabat duodecim jugis boum coram eo & ipse in duodecimo. Transiit Elias ad eum & projecit pallium suum super eum. Qui dimisso armento cucurrit post Eliam & ait: Vadam & osculabor patrem meum & matrem meam & sequar te. Cui ille respondit: Vade & revertere. Quid enim feci tibi? Reversus est ergo ab eo & assumpsit duo juga boum & immolavit ea & in vasis boum coxit carnes & dedit populo & comederunt & surrexit & abiit post Eliam & ministrabat ei.

Nicolaus

Mortuo autem Achab prævaricatus est Moab contra Israel. Ascenditque Ochozias per fenestram cœnaculi sui quod habebat in Samaria & ægrotavit. Misitque nuntios & dixit ad eos: Ite & consulite Beelzebub deum Accaron si vivere possim de infirmitate hac in qua decumbo. Angelus autem Domini locutus est ad Eliam Thesbitem dicens: Surge & ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ & loquere ad eos: Numquid non est Deus in Israel ut vadatis consulere Beelzebub deum Accaron? Quamobrem hæc dicit Dominus: De lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris. Qui abiit & nuntiavit ei. Ille autem dixit eis: Quis fuit homo qui occurrit vobis & locutus est ad vos hæc verba? Qui dixerunt ad eum: Vir pilosus & zona pellicea accinctus renes. Quibus ait: Thesbites est. Misit ad eum quinquagenarium & quinquaginta qui ascendit ad eum. Et ecce sedebat in vertice montis. Cui ait: Homo Dei rex præcepit ut descendas. Respondens Elias dixit quinquagenario: Si homo Dei ego sum descendat ignis de cælo & consumat te & quinquaginta tuos. Descendit ignis de cælo & consumpsit eum & quinquaginta qui erant cum eo. Misit rursum ad eum alium quinquagenarium & quinquaginta. Qui ascendens locutus est ei: Homo Dei hæc dicit rex: Festina & descende. Respondens Elias dixit ad eos: Si homo Dei ego sum descendat ignis de cælo & consumat te & quinquaginta tuos. Descendit ignis Dei de cælo & consumpsit eum & quinquaginta qui erant cum eo. Misit tertium quinquagenarium & quinquaginta. Qui ascendens venit & curvatis genibus coram Elia obsecrabat eum & dicebat ei: Homo Dei obsecro ut misereatur vitæ meæ & vitæ servorum tuorum istorum quinquaginta. Ecce descendit ignis de cælo & consumpsit duos quinquagenarios cum quinquagenis suis sed nunc misereatur vitæ meæ. Locutus est autem angelus Domini ad Eliam: Descende cum eo & ne timeas faciem ejus. Qui surrexit & descendit cum eo ad regem & locutus est ei: Hæc dicit Dominus: Quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub deum Accaron quasi non esset Deus in Israel cujus possis sermonem audire idcirco de lectulo super quem ascendisti non descendes sed morte morieris. Mortuus est ergo secundum verbum Domini quod locutus fuerat Elias. Regnavit autem Joram pro eo anno secundo Joram filii Josaphat regis Juda quia filius non erat ei. Reliqua autem sermonum Ochoziæ quæ operatus est nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

Factum est autem cum tollere vellet Dominus Eliam per turbinem in cælum Elias & Eliseus pergebant de Galgalis. Dixitque Elias ad Eliseum: Sta hic quia Dominus misit me usque ad Bethel. Cui Eliseus respondit: Vivit Dominus & anima tua quia non derelinquam te. Descenderunt ergo Bethel. Et egressi sunt filii prophetarum qui erant in Bethel ad Eliseum & dixerunt ei: Numquid nosti quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te? Qui ait: Et ego novi tacete. Dixit autem ei Elias: Sta hic Eliseus quia Dominus misit me in Jericho. Qui respondit: Vivit Dominus & anima tua quia non derelinquam te. Venerunt ergo Jericho. Et accesserunt filii prophetarum qui erant in Jericho ad Eliseum & dixerunt ei: Numquid nosti quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te? Qui ait: Et ego novi tacete. Dixit autem ei Elias: Sta hic quia Dominus misit me ad Jordanem. Qui respondit: Vivit Dominus & anima tua quia non derelinquam te. Perrexerunt ergo duo de illis & quinquaginta viri de filiis prophetarum & steterunt e contra procul. Illi autem duo stabant super Jordanem. Tollens Elias pallium suum involvit & percussit aquas quæ divisæ sunt huc atque illuc & transierunt ambo per siccum. Cumque transissent dixit Elias ad Eliseum: Postula quod vis ut faciam tibi antequam tollar a te. Dixitque Eliseus: Obsecro ut fiat duplex spiritus tuus in me. Qui ait: Rem difficilem postulasti. Si videris me tollentem a te erit tibi quod petisti. Si autem non videris non erit. Cumque pergerent ambulantes & sermocinantes ecce currus igneus & equi ignei diviserunt utrumque & ascendit Elias per turbinem in cælum. Eliseus autem videns clamabat: Pater mi pater mi currus Israel & auriga ejus. Et non vidit eum amplius. Apprehendensque vestimenta sua scidit ea in duas partes. Levavitque pallium Eliæ quod ceciderat ei & reversus stetit super ripam Jordanis. Et tulit pallium Eliæ quod ceciderat ei & percussit aquas & dixit: Ubi est Deus Eliæ etiam nunc? Percussitque aquas & huc atque illuc dividebantur & transiit Eliseus. Videntes autem eum filii prophetarum qui erant in Jericho e contra dixerunt: Requievit spiritus Eliæ super Eliseum & venerunt in occursum ejus & adoraverunt coram eo humi prostrati. Dixerunt ad eum: Ecce sunt cum servis tuis quinquaginta fortes viri. Eant & quærant dominum tuum ne forte tulerit eum Spiritus Domini & projecerit eum in unum montium aut in unam convallium. Qui ait: Non mittatis. Cumque urgerent eum donec erubescere faceret ait: Mittite. Misserunt ergo quinquaginta viros & quæsierunt tribus diebus & non invenerunt eum. Reversique sunt ad eum qui manebat in Jericho & dixit ad eos: Numquid non dixi vobis: Nolite ire?

filioꝝ iudaꝰ. Et dixit dñs ad eū: Ascende. Dixitq; dauid: Quo ascendam? Et respondit: In hebron. Ascendit ergo dauid & duæ uxores eius achinoē iezraelites & abigail uxor nabal carmeli: & uiros qui erant cum eo: duxit dauid singulos cum domo sua: & mānserūt in oppidis hebron. Et uenerūtq; uiri iudæ: & unxerūt ibi dauid ut regnaret super domū iuda. Et nūciatū ē dō q uiri iabes galaad sepeliissent saul: Misit ergo dauid nuncios ad uiros iabes galaad. Dixitq; ad eos: Bñdicti uos a dño: q fecistis misericordiaz hanc cū dño uꝝ saul: & sepelistis eum. Et nunc retribuet uobis quidē dominus misericordiam & ueritatem: & ego reddam gratiā: eo q̄ fecistis uerbū istud. Cōfortent manus uestre: & estote filij fortitudinis: licet. n. mortuus sit dñs uester saul tñ unxit me dōus iuda in regē sibi. Abner aūt filius ner principe exercitus saul tulit isbosceth filiū saul: & eū cūdurit cū p castra: regēq; cōsti-

tuit sup galaad & super gessuri & sup iezrael: & super ephraim: & sup beniamin: & super uniuersum israel. Quadraginta annoꝝ erat isbosceth filius saul cū regnare cepisset super israel: & duobus ānis regnauit. Sola aūt domus iuda sequebat dauid. Et fuit numerus dieꝝ quos cōmoratus est dauid in hebron sup domuꝫ iuda septē annoꝝ & sex mensium. Egressusq; ē abner filius ner: & pueri isbosceth filij saul de castris in gabaō. Ꝑtesq; ioab filius saruie: & pueri dō egressi sūt: & occurrerūt eis iuxta piscinā gabaon. Et cū i unū pūcti essent ē regione sederūt: hi i una parte piscine & illi ex altera. Dixitq; abner ad ioab: Surgant pueri & lūdant coram nobis. Et respondit ioab: Surgāt: Surrexerunt ergo & transierunt numero duodecim de beniamin ex parte isbosceth filij saul: & duodecim de pueris dauid. Apprehēdēsq; unusquisq; capite cōparis sui: defixit gladiū in latus cōtrarij & ceciderūt simul. Vocatūq; est nomē loci illius ager robusto

Ascendit ergo dauid. R. ab adhuc dauid est unctus C II.

vrorib⁹] hanc significat vocationē unctionis ppie & ecclīe catholicē. De eo. n. interpat cōmuniter. Sola ait ecclia electi regi: spōsa ē. Illud autē dauid singulos uiros cū domo sua ꝑ singulas ciuitates hebron habitare fecisse: & ꝓ eadē significat ꝓ ecclīe plenitudinē cōmorari. Et ideo ꝓ singulis ciuitatibus hebron: & ꝓ singulis domibus ciuitatū: q̄ sūt in ecclīa sanctorū: q̄ sub ea ascendūt in celos: hebron. n. interpat cōmunio. Et ideo ꝓ hebron ubi unus filius caleph: ibi ē ut ait ioseph: q̄ ibi una ecclīa ē. Et ut ait hieron. ubi una ecclīa ē: ibi ē cathedra petri. Ibi ē ꝑfectio fidei. Ibi ē ꝓfessio nois xpiani. Ibi ē ꝓpugnatio uitiorū. Ibi ē pax. Ibi ē ut ait ioseph: q̄ ibi ē ꝓtectio dei. Ibi ē ut ait hieron: q̄ ibi ē ꝓtectio angelica

[illegible]

rum; in gabaon. Et ortū ē bellū
durū satis i die illa. Fugatusq3
ē abner ꝛ viri israel a pueris da-
uid. Erant āt ibi tres filij saruie:
ioab: ꝛ abisay: ꝛ asabel. Porro
asabel cursor velocissimus fuit:
quasi vnus de capreis que morā
tur i siluis. Persequebatur aūt
asabel abner: ꝛ nō declinauit ad
dexterā siue ad sinistrā obmittēs
psequi abner. Respexit itaq3 ab
ner post tergū suū: ꝛ ait: Tu ne
es asabel? Qui rndit: Ego sum.
Dixitq3 ei abner: Uadē ad dexterā
siue ad sinistrā: ꝛ apprehēde unū
de adolescētibus: ꝛ tolle tibi spo
lia eius. Noluit āt asabel obmit
tere quin vrgeret eū. Rursumq3
locutus est abner ad asabel: Re-
cede ꝛ noli me sequi ne forte cōpellar
cōfodere te i terrā ꝛ leuare nō po
tero faciem meā ad ioab fratrē
tuū. Qui audire contēpsit: ꝛ no-
luit declinare. Percussit ergo eū
abner auersa hasta: in inguine ꝛ
transfodit: ꝛ mortuus est in eodē
loco. Omnesq3 qui trāsibāt per
locū illū in quo occiderat asabel
ꝛ mortuus erat subsistebāt. Per
sequentibus āt ioab ꝛ abisay fu
gientē abner: sol occubuit. Et ve
nerūt usq3 ad collē aqueductus
qui ē ex aduerso vallis ꝛ itineris
deserti in gabaon. Cōgregatiq3
sunt filij beniamī ad abner: ꝛ cō
globati in vnū cuneū: steterunt i
sūmitate tumuli vnius: ꝛ excla-
mauit abner ad ioab: ꝛ ait: Num
usq3 ad internitionē tuus mucro
deseuiet? An ignoras q2 periculo-
sa sit desperatio: vsq3quo nō dicis
populo vt omittat persequi fra
tres suos? Et ait ioab: Uiuit dñs si lo
cutus fuisses mane: recessisset po-
pulus persequens fratrē suum.
Insonuit ergo ioab buccina ꝛ ste-
tit omnis exercitus: nec persecuti
sunt vltra israel: neq3 iniere certa
men. Abner āt ꝛ viri eius abie-
runt per cāpestria moab tota illa
nocte: ꝛ transierunt iordanē: ꝛ lu
strata omni bethoron: venerunt
ad castra. Porro ioab reuersus
omisso abner cōgregauit omnē
populū: ꝛ defuerūt de pueris da
uid decē ꝛ nouē viri excepto asa
bel. Serui aūt dauid percusserunt
de beniamin ꝛ de viris qui erāt
cum abner trecentos sexaginta: q
ꝛ mortui sunt. Tuleruntq3 asabel
ꝛ sepelierūt eum in sepulchro pa
tris sui i bethleem. Et ābulauerūt
tota nocte ioab ꝛ viri q erāt cū
eo: ꝛ in ipso crepusculo peruenerūt
in hebron.

C. III.

Facta est ergo longa con
certatio inter domū dā
uid: ꝛ domū saulis: da
uid proficiēs ꝛ semp seipso robu
stior: domus aūt saul decrescens
quotidie. Natiq3 sūt sex filij da
uid in hebron. Fuitq3 primoge-
nitus eius amon de achinoem
iezraelite: ꝛ pōst eū cheleab de abi
gail vxore nabal carmeli. Por-
ro tertius absalō: filius maacha fi
lie tholomei regis gessur. Quar
tus āt adonias filius agith. Et quin
tus saphacias filius abithal. Sex
tus quoq3 iethraan de egla vxo
re dauid. Hi nati sunt dō in he-
bron. Cūq3 ergo esset prelium inter do
mū dauid ꝛ domū saul: abner fi
lius ner regebat domū saul. Fu-
erat aūt sauli concubina nomine
respha filia adia. Ingressusq3 ē
ad eā abner. Dixitq3 isboseth ad
abner: Quare ingressus es ad cō
cubinā patris mei? Qui iratus
nimis propter uerba isboseth ait
Nunquid caput canis ego sum ad
uersum iudā hodie: qui fecerim mi
sericordiā super domum saul pris
tui: ꝛ sup fratres ꝛ proximos eius
ꝛ non tradidi te in manu dauid
ꝛ tu requisisti in me qd argueres
pro muliere hodie? Hec faciat de-
us abner ꝛ hec addat ei: nisi quō
modo iurauit dominus dauid
sic faciam cum eo: vt transferatur
regnū de domo saul: ꝛ eleuetur
thronus dauid sup israel ꝛ sup iu
dam a dan usq3 bersabee. Et nō
potuit respondere ei quicq3 quia
metuebat illū. Misit ergo abner
nuncios ad dauid in hebrō pro
se dicentes: Cuius est terra? Et ut
loquerentur: Fac mecū amicicias
ꝛ erit manus mea tecū: ꝛ reducā
ad te uniuersū israel. Qui ait: Op
time ego faciam tecum amicicias.
Sed vnā rem peto a te dicens:
Non videbis faciem meā antēq3
adduceris mihi michol filiā saul
ꝛ sic venies ꝛ videbis me. Misit
autē dauid nuncios ad isboseth
filium saul dicens: Redde vxorē
meā michol: quā despōdi mihi
centū preputijs philistum. Misit
ergo isboseth ꝛ tulit eā a uiro suo
phaltiel filio lais. Sequebaturq3
eam vir suus plorās vsq3 bahu
rim: ꝛ dixit ad eum abner: Uade
ꝛ reuertere. Qui reuersus ē. Ser
monē quoq3 intulit abner ad seni
ores israel dicens: tam heri q3 nu
diustertius querebatis dauid: ut
regnaret sup vos. Nūc ergo faci
te: qm dñs locut' ē ad dō dicēs:
In manu serui mei dō saluabo po
pulū meū israel de manu philisthī
ꝛ omnium inimicorum eius. Lo
cutus est aūt abner etiā ad benia
min. Et abijt vt loqueret ad dō
i hebrō oīa que placuerāt israeli
ꝛ vniuerso beniamin. Uenitq3 ad
dauid i hebron cū viginti viris.
Et fecit dauid abner ꝛ uiris eius
qui venerant cum eo cōuiuiū. Et
dixit abner ad dauid: Surgā vt
congregem ad te dominū meū re
gem omnē israel ꝛ ineam tecū fe
dus: ꝛ imperes omnibus sicut de
siderat anima tua. Cū ergo de-
duxisset dauid abner: ꝛ ille isset i
pace: statim pueri dauid ꝛ ioab ue
nerūt cesis latronibus cū preda
magna nimis. Abner āt nō erat
cum dauid in hebron: q2 iam di
miserat eū: ꝛ profectus fuerat in
pace. Et ioab ꝛ omnis exercitus
qui erant cum eo postea venerāt.
Nunciatū est itaq3 ioab a narrā
tibus: Uenit abner filius ner ad
regem: ꝛ dimisit eum ꝛ abijt i pa
ce. Et ingressus est ioab ad regē
ꝛ ait: Quid fecisti? Ecce venit ab-
ner ad te. Quare dimisisti eum ꝛ
abijt ꝛ recessit? Ignoras abner fi
lium ner qm ad hoc vēit vt deci
peret te: ꝛ sciret exitum tuum: ꝛ i
troitum tuum: ꝛ nosset omnia q
agis. Egressus itaq3 ioab a dō
misit nūcios post abner: ꝛ redu
xit eum a cisterna syra ignorāte
dauid. Cūq3 redisset abner in he
bron: seorsum adduxit eum ioab
ad mediū porte: vt loqueret ei i
dolo. Et percussit illū ibi i inguie

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

⁊ motuus est in ultionē sanguinis asahel fris eius. Quod cum audisset dauid rem iam gestam: ait: Mundus ego sum: ⁊ regnū meū apud deum usqz in sempiternū a sanguine abner filij ner: ⁊ veniāt super caput ioab: ⁊ super oēm domū patris eius: nec deficiat de domo ioab fluxum seminis sustinens: ⁊ leprosus: ⁊ tenens fusum: ⁊ cadens gladio: ⁊ indigens pane. Igitur ioab ⁊ abisay frater eius interfecerunt abner: eo qd occidisset asahel fratrē eorū in gabaō in prelio. Dixit aūt dauid ad ioab: ⁊ ad oēm populū qui erat cum eo: Scindite vestimenta vestra: ⁊ accingimini saccis: ⁊ plangite ante exequias abner. Porro rex dauid sequebatur feretrū. Cumqz sepelissent abner i hebron leuauit rex dauid vocem suam: ⁊ fleuit super tumulū abner. Fleuit aūt ⁊ oīs populus. Plāgēsqz rex ⁊ lugēs abner ait. Nequaqz vt solēt mori ignaui: mortuus ē abner. Manus tue non sunt ligate: ⁊ pedes tui non sunt cōpedibus aggrauati: sed sicut solent cadere corā filijs iniquitatis sic corruisti. Congeminansqz oīs populus fleuit sup eum. Cumqz venisset vniuersa multitudo cibum capere cū dō clara adhuc die: iurauit dauid dicēs: Hec faciat mihi deus: ⁊ hec addat: si ante occasum solis gustauero panē: vel aliud quicq. Oīsqz populus audiuit ⁊ placuerunt eis cuncta que fecit rex in cōspectu totius populi. Et cognouit oē vulgus ⁊ vniuersus israel in die illa: qm̄ non actum fuisset a rege vt occideret abner filius ner. Dixit quoqz rex ad seruos suos: Num ignoratis qm̄ princeps ⁊ maximus cecidit hodie in israel. Ego aūt delicatus adhuc ⁊ unctus rex. Porro viri isti filij saruie duri mihi sunt: retribuat dominus facienti malū iuxta maliciā suā.

C. IIII.

Audiuit aūt isboseth filius saul qd cecidisset abner in hebron: ⁊ dissolute sunt manus eius: omnisqz israel perturbatus est. Duo aūt viri principes latronū erant filio saul: nomen vni banaa: ⁊ nomē alteri rechab filij remmon berothite de filijs beniamī. Siquidē ⁊ beroth reputata est in beniami. Et fugerunt berothite in gethaim. Fueruntqz ibi aduene vsqz i tēpus illud. Erāt aūt ionathe filio saul filius debilis pedibus. Quinquennis enim fuit: qm̄ venit nūcius de saul ⁊ ionatha ex iezrahel. Tollēs itaqz eum nutrix sua fugit. Cumqz festinaret vt fugeret: cecidit: ⁊ claudus effectus est. Habuitqz vocabulū miphiboseth. Venientes igitur filij remmon berothite rechab ⁊ banaa: ingressi sunt seruēti die domum isboseth: qui dormiebat su

De lyra

[illegible]

[illegible]

Et hostiaria. Rab. Hostiaria tritici purgat. [illegible]

per stratū suum meridie ⁊ hostiaria domus purgās triticum obdormiuit. Ingressi sunt aūt domum latenter: assumētes spicas tritici. Et percusserūt eū i inguine rechab ⁊ banaa frater eius: ⁊ fugerunt. Cum aūt ingressi fuissent domū ille dormiebat sup lectum suū in conclaui: ⁊ percutientes interfecerūt eum. Sublatoqz capite eius abierūt per viam deserti tota nocte: ⁊ attulerūt caput isboseth ad dauid i hebrō. Dixeruntqz ad regem: Ecce caput isboseth filij saul inimici tui: qui querebat animā tuā. Et dedit dn̄s dn̄o nr̄o regi vltionem hodie de saul ⁊ de semine eius. Respondēs aūt dauid rechab ⁊ banaa fratri eius filijs remō berothite dixit ad eos: Viuit dominus q eruit animam meā de omni angustia: qm̄ eū qui annūciauerat mihi ⁊ dixerat mortuus est saul: qui putabat se prospera nunciare tenui: ⁊ occidi eum in siceleg: cui oportebat me dare mercedem pro nūcio. Quāto magis nūc cum homines impij interfecerunt virum innoxiū in domo sua super lectulū suū: non querā sanguinē eius de manu vestra: ⁊ auferam vos de terra? Precepit itaqz dd̄ pueris suis: ⁊ interfecerūt eos. Precidētesqz manus ⁊ pedes eorū suspēderūt eos sup piscinā i hebrō. Caput aūt isboseth tulerūt ⁊ sepelierūt i sepulchro abner in hebron.

C. V.

Et venerūt vniuerse tribus israel ad dauid in hebron: dicentes: Ecce nos os tuum ⁊ caro tua sumus. Sed ⁊ heri ⁊ nudiustertius cum esset saul rex super nos: tu eras educens ⁊ reducens israel. Dixit aūt dominus ad te: Tu pasces populū meū israel: ⁊ tu eris dux super israel. Venerūt quoqz ⁊ seniores de israel ad regē i hebrō: ⁊ percussit cum eis rex dauid fedus in hebrō corā domino. Vnxeruntqz dauid i regem super israel. Filius triginta annorum erat dauid cū regnare cepisset: ⁊ quadraginta annis regnauit. In hebrō regnauit super iudam septem annis ⁊ sex mensibus. In hierusalē autē regnauit trigintatribus ānis super omnē israel ⁊ iudam. Et abijt rex ⁊ omnes viri qui erant cū eo in hierusalē ad iebuseum habitatorē terre. Dictumqz ē dauid ab eis: Non ingredieris huc: nisi abstuleris cecos ⁊ claudos: dicentes:

C. V.

Et venerunt. Sic oēs gētes cōueniunt ad christum: ⁊ quasi blandiendo dicunt: Os tuum ⁊ caro tua sumus. cum in illo incarnationē quā (ex nostra natura in virginis vtero suscepit) diligunt ⁊ venerantur.

Seniores de is. Rab. Prophetice apo/

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

Dauid & Salt. 16. Dauid uidit uel prouidit effectuū Absalonis sup
plagiū Amnonis quē occidit. Et ideo ordinauit ut Absalon
fugeret. Et ideo ordinauit uerbum notantur qui fallā-
tur. Absalon gladio. Qui gladio peccat gl adio perdit. Hōnes gladio ecta

C. IIII.

Dauid. Absalon.

Dixitq; ioab ad mulierē thecuitē: Luge quæso & indue te uestibus lugentiū: & ne ungaris oleo: sed esto quasi mulier multo tempore lugens mortuum. Et introibis ad regem: & loqueris ei iuxta uerbum istud. Posuitq; ioab uerba in ore eius. Cumq; ingressa esset mulier thecuitis locuta est regi: & corruit pronā in terrā: & adorauit: dixitq; ei: Salua me rex. Dixitq; ei rex: Quid habes? Quæ respondit: Heu mulier uidua ego sum: defecit enim uir meus. Habuit autē ancilla tua duos filios: qui rixati sunt ad inuicem in agro: & non erat qui separaret eos: percussitq; unus alterum & interfecit eum. Et ecce uniuersa cognatio consurgit contra ancillam tuam: & dicit: Trade eum qui percussit fratrem suum: ut occidamus animam fratris sui quem interfecit: & disperdamus & heredem. Et extinguent carbunculum meum qui relictus est: ut non remaneat marito meo nomen & reliquiæ super terram. Dixit autem rex ad mulierem: Vade in domum tuam: & ego præcipiam de te. Dixitq; mulier thecuitis ad regem: Super me sit domine mi rex iniquitas & super domum patris mei: rex autem & thronus eius sit innocens. Dixit autem rex: Quicunq; locutus fuerit contra te: adduc eum ad me: & ultra non addet ut tangat te amplius. Dixit ergo: Recolat rex deum suum: ut non addat propinquus ultor ad perdendum: & non disperdat filium meum. Qui ait: Viuit dominus: si cadet de filio tuo stilla terræ. Dixit ergo mulier: Loquatur ancilla tua domino meo regi sermonem. Dixitq; rex: Ne celes me rem quam interrogo te. Et ait mulier: Loquatur dominus meus rex: quia sicut uiuit anima tua: si declinare quis possit ad dextram uel ad sinistram ab omnibus quæ locutus est dominus meus rex. Seruus tuus ioab præcepit mihi: & ipse posuit in ore ancillæ tuæ omnes sermones istos. Ut auerteret figuram sermonis ioab seruus tuus hoc fecit: tu autem domine mi rex sapis sicut sapit angelus dei: ut noueris omnia quæ sunt super terram. Dixitq; rex ad ioab: Ecce feci quod postulasti: uade & reuoca puerum absalon. Respondens autem ioab procidit in terram: & adorauit: benedixitq; regi: & ait: Hodie intellexit seruus tuus quia inueni misericordiam coram te domine mi rex: quia fecit rex sermonem seruo suo. Surrexit ioab & abiit in gessur: & adduxit absalon in hierusalem. Dixitq; rex: Reuertatur in domum suam: & faciem meam non uidebit. Reuersus est ergo absalon in domum suam: & faciem regis non uidit. Non erat autem absalon in uniuersa israel laudabilis sicut ipse: a planta pedis usq; ad uerticem non erat in eo macula. Cumq; tonderet caput suum (tondebat autem per singulos annos: quia grauabat eum capillus) pependit capillus capitis eius ducentis siclis pondere publico. Nati sunt autem absalon tres filii: & filia una nomine thamar: hæc fuit mulier speciosa nimis. Habitauit ergo absalon in hierusalem duobus annis: & faciem regis non uidit. Misit igitur absalon ad ioab ut mitteret eum ad regem: & noluit uenire ad se. Rursumq; secundo misit: & renuit uenire. Dixit ergo ad seruos suos: Scitis agrum ioab iuxta agrum meum: & hordeum habet ibi: ite & incendite eum igni. Incenderunt ergo serui absalon agrum igni. Surrexit ioab & uenit ad absalon in domum eius: dixitq; ei: Quare incenderunt serui tui agrum meum igni? Respondit absalon ad ioab: Ecce misi ad te: & rogaui ut uenires huc: & mitterem te ad regem: ut dicas ei: Quare uenit filius gesuri huc? Melius mihi erat ibi esse adhuc. Nunc ergo uidebo faciem regis: si autem memor est iniquitatis meæ: interficiat me. Ingressus ergo ioab ad regem: nuntiauit ei omnia. Et uocauit absalon: qui ingressus est regem: & adorauit coram eo pronus in terram: osculatusq; est absalon regem.

C. IIII.

Dauid. Absalon. Ioab.

Factum est autem post hæc: & comparauit sibi absalon currum & equos: & quinquaginta uiros qui præcurrerent eum. Et mane consurgens absalon stabat iuxta uiam portæ: & omnem qui habebat causam ut iudicio finiret ad regem mittebat. Vocauitq; absalon ad se: & dicebat ei: De ciuitate cuius es tu? Qui respondens dicebat: De una tribuum israel seruus tuus sum. Dixitq; ei absalon: Ecce uerba tua bona & iusta: sed non est qui te audiat constitutus a rege. Et dicebat absalon: Quis me constituat iudicem in terra? ut ad me omnis qui habet causam & iudicium uenire festinet: & ego iustificem eum? Cumq; appropinquaret ut adoraret eum: extendebat manum suam & apprehendebat eum: & osculabatur. Faciebatq; hoc omni israel uenienti ad iudicium regis: & furabatur corda uirorum israel. Post quadraginta autem annos dixit absalon ad regem: Vadam & reddam uota mea quæ uouit seruus tuus domino in hebron. Si enim captiuum me reduxerit dominus in hierusalem: seruiam domino. Dixitq; ei rex: Vade in pace. Et surrexit & abiit hebron. Misit autem absalon exploratores per omnes tribus israel: dicens: Statim ut audieritis clangorem buccinæ: dicite: Regnat absalon in hebron. Cum eo profecti sunt ducenti uiri de hierusalem: qui uocati ibant simplici corde: & nihil penitus sciebant. Misit quoq; absalon & accersiuit achitophel gilonitem consiliarium dauid de ciuitate sua de gilo: cumq; immolaret uictimas: inualuit coniuratio: & populus currebat & multiplicabatur cum absalon. Nuntius autem uenit ad dauid: dicens: Latum est cor uirorum israel post absalon. Dixit ergo dauid cunctis seruis suis qui erant cum eo in hierusalem: Surgite & fugiamus: non enim erit nobis effugium a facie absalon. Festinate ne forte ueniat cito & apprehendat nos: & declinet malum super nos: & percutiat ciuitatem in ore gladii. Dixerunt serui regis ad eum: Omnia quæ elegerit dominus noster rex: nos serui tui sumus. Egressus est ergo rex & uniuersa familia eius pedibus suis: & dimisit decem mulieres concubinas ut custodirent domum. Egressus est ergo rex & omnis populus pedibus suis: & stetit in extremo loco. Cunctique pueri eius gradiebantur iuxta eum: & omnes cherethi & phelethi & uniuersi gethæi sexcenti uiri qui uenerant pedibus de gath: præcedebant regem. Dixit autem rex ad ethai gethæum: Quare & tu uadis nobiscum? Reuertere & habita cum rege: quia peregrinus es & migrasti de loco tuo. Heri uenisti: & hodie compelleris habitare nobiscum? Ego autem uadam quo ualde mihi incertum est. Reuertere & reduc fratres tuos tecum: misericordia & ueritas tecum. Respondens ethai dixit regi: Viuit dominus & uiuit dominus meus rex: quia in quocunq; loco fuerit dominus meus rex siue in morte siue in uita: ibi erit seruus tuus. Dixitq; rex ad ethai: Vade & transi. Et transiit ethai gethæus & omnes uiri eius & uniuersa multitudo quæ cum eo erat. Et uniuersa regio flebat uoce magna: & omnis populus transibat torrentem cedron. Et rex ipse transibat torrentem cedron: & omnis populus gradiebatur contra uiam quæ respicit desertum. Sadoc quoq; & omnes leuitæ portabant arcam fœderis dei: & posuerunt eam: donec egrederetur omnis populus de ciuitate. Dixitq; rex ad sadoc: Reporta arcam dei in ciuitatem: si inuenero gratiam in oculis domini: reducet me & ostendet mihi eam & tabernaculum suum. Si autem dixerit mihi: Non placeo tibi: ecce ego sum: faciat quod bonum est coram se. Dixit quoq; rex ad sadoc sacerdotem: Numquid non tu & cæteri prophetæ reportate urbi in pace? Achimaas filius tuus & ionathas filius abiathar duo filii uestri sint uobiscum. Ego autem morabor in campestribus regionibus deserti: donec ueniat sermo a uobis ut nuntietis mihi. Reportauerunt ergo sadoc & abiathar arcam dei in hierusalem: & manserunt ibi. Dauid autem ascendebat per clivum montis oliueti: ascendebat & flebat: habens caput opertum & nudis pedibus incedens. Omnis autem populus qui erat cum eo: operto capite ascendebat flens. Nuntiatum est autem dauid: quod achitophel esset cum absalon coniuratus. Dixitq; dauid: Stulticiam consilium achitophel: quæso domine ut auertas. Cumq; ascendisset dauid cacumen montis: ubi adorare solebat deum: ecce occurrit ei chusi arachites habens tunicam scissam & terram super caput suum. Cui dixit dauid: Si uenieris mecum: eris mihi onerosus. Si autem reuersus urbem dixeris absalon: Ego sum seruus tuus rex: sicut hactenus fui patris tui: ita nunc sum & ego: destruetur a me consilium achitophel. Sadoc & abiathar sacerdotes habebis tecum: & omne uerbum quod audieris de domo regis: indicabis sadoc & abiathar sacerdotibus. Habent ibi secum duos filios suos: achimaas filium sadoc: & ionathan filium abiathar: per quos mihi mandabitis omnia quæ audieritis. Misit ergo chusi amicus dauid: & ingressus est hierusalem: absalon quoque ingressus est hierusalem. Dauid autem transierat paululum montem: ubi adorauerat deum: & ecce siba puer miphiboseth occurrit ei cum duobus asinis stratis: & super eos ducenti panes: & centum uuæ passæ: & centum poma æstiua: & lagena uini. Dixitq; rex ad siba: Quare hæc tibi? Quæ respondit: Asini domui regis ut sedeant: panes & poma ut comedant pueri tui: uinum ut bibat si quis defecerit in deserto. Dixitq; rex: Vbi est filius domini tui? Cui respondit siba: Remansit in hierusalem: dixit enim hodie reddet mihi dominus domus israel regnum patris mei. Dixitq; rex ad siba: Ecce tua sint omnia quæ fuerunt miphiboseth. Et ait siba: Adoro: inueniam gratiam coram te domine mi rex. Egrediente autem rege bahurim: egressus est inde quidam de cognatione domus saul nomine semei filius gera: egrediebatur & maledicebat. Et mittebat lapides contra dauid & contra omnes seruos regis dauid. Omnis autem populus & uniuersi fortes ambulabant a dextris & a sinistris regis: & protegebant eum pellibus quibus erant ipsi operti. Hæc maledicebat ei: & dicebat: Egredere egredere uir sanguinum & uir belial. Reddens tibi dominus omnem sanguinem domus saul: pro cuius regno tu regnasti: & tradidit dominus regnum in manu absalon filii tui: & ecce tu deprehensus es in malis tuis: quia uir sanguinum es tu. Dixit autem abisai filius sarue ad regem: Quare maledicit canis mortuus domino meo regi? Vadam & auferam caput eius. Dixitq; rex: Quid mihi & uobis filii sarue? Dimittite eum ut maledicat: quia dominus dixit ei: Maledic dauid: & quis audebit dicere: Quare sic facis? Dixitq; dauid abisai & uniuersis seruis suis: Ecce filius meus qui egressus est de utero meo quærit animam meam: quanto magis nunc filius iemini? Dimittite eum ut maledicat secundum uerbum domini: si forte respiciat dominus humilitatem meam: & reddat mihi dominus bonum pro maledictione hac hodierna. Cumque pergerent dauid & uiri eius per uiam: semei ibat e regione montis contra eum: & maledicebat ei: & mittebat lapides contra eum: & conspergebat eum puluere. Venit ergo rex & omnis populus qui cum eo erat lassus: & refocillatus est ibi. Absalon autem & omnis populus uir israel ingressus est hierusalem: & achitophel cum eo. Cumque uenisset chusi amicus dauid ad absalon: dixit ei: Viuat rex: viuat rex. Dixitq; absalon ad chusi: Hoc est exhibere gratiam amico tuo? Cur non perrexisti cum amico tuo? Cui respondit chusi: Non: sed eum quem elegerit dominus & populus iste & omnis uir israel: illius ero & cum eo manebo. Et rursum: Cui ego seruiam? nonne filio eius? Sicut seruiui patri tuo: ita seruiam & tibi. Dixit autem absalon ad achitophel: Date consilium quid faciamus. Cui respondit achitophel: Ingredere ad concubinas patris tui: quas dimisit ad custodiendam domum: & audiet omnis israel quod exosum feceris patrem tuum: & confortabuntur manus omnium qui tecum sunt. Fixerunt ergo absalon tentorium in solario: & ingressus est ad concubinas patris sui coram uniuerso israel. Consilium autem achitophel quod dabat in diebus illis: quasi si consuleret homo sermonem dei sic erat omne consilium achitophel & cum dauid & cum absalon. Dixit autem achitophel ad absalon: Eligam duodecim milia uirorum: & consurgam & persequar dauid nocte hac: & ueniam super eum lassum & remissis manibus: & perterrebo eum: & fugient omnes qui cum eo sunt: & percutiam regem solum: & reducam ad te uniuersum populum: quia ita est uir quem tu quæris: & omnis populus pacificus erit. Placuit sermo coram absalon & coram cunctis maioribus israel. Dixit autem absalon: Vocate & chusi arachites: audiamus quid & ipse dicat. Cumque uenisset chusi ad absalon: locutus est ei absalon dicens: Iuxta sermonem hunc locutus est achitophel: an dicemus quod ille dixit? Si non: tu loquere quod tibi uidetur. Dixit chusi ad absalon: Non bona est hac uice achitophel consilium quod dedit. Et addidit chusi: Nosti patrem tuum & uiros qui cum eo sunt: quia fortissimi sunt: & irati sunt animis sicut ursa in agro raptis catulis. Et pater tuus uir bellator est: & non morabitur cum populo. Ecce nunc latet in aliquo specu: aut in uno locorum. Et si forte in principio ceciderint quidam de nostris: audiet & dicet: Facta est plaga in populo qui sequitur absalon. Et fortis cuius cor quasi cor leonis: timore tabescet. Scit enim omnis israel fortem esse patrem tuum & robustos qui cum eo sunt. Consilium igitur quod dedit achitophel: non est utile. Et addidit chusi: Tu nosti patrem tuum & uiros eius: quia fortes sunt: & amarissimi sunt animis: sicut ursa quæ raptis catulis in agro sæuit

[illegible]

Nō ingredietur dauid huc. Cēpit aūt dauid arcem syon. Hec ē ciuitas dauid. Proposuerat enī dauid in die illa premiū qui p cussisset iebuseum: ⁊ tetigisset dōmatū fistularū: ⁊ abstulisset claudos ⁊ cecos odientes animā dauid. Ideirco dicitur i prouerbio: Cecus ⁊ claudus non intrabunt i templū. Habitauit aūt dauid in arce syon: ⁊ vocauit eam ciuitatē dauid. Et edificauit p gyrū a mello ⁊ intrinsecus: Et ingrediebatur proficiens atq3 succrescens: ⁊ dominus deus exercituū erat cū eo. Misit quoq3 hirā rex tyri nūcios ad dd̄ ⁊ ligna cedrina ⁊ artifices lignorum artificesq3 lapidū ad parietes: ⁊ edificauerūt domū dauid Et cognouit dauid qm̄ cōfirmasset eum dominus regē super israel: ⁊ qm̄ exaltasset regnum eius super populum suū israel. Accepit aūt dauid adhuc concubinas ⁊ uxores de hierusalē post q̄ venerat ō hebrō. Natiq3 sūt dauid ⁊ alij filij ⁊ filie. Et hec nomina eo4 q nati sūt ei i hierusalē samua ⁊ sobab ⁊ nathan ⁊ salomō: ⁊ iabaar ⁊ helisua ⁊ nepheb ⁊ iaphia ⁊ helisama ⁊ helida ⁊ heliphaleth. Audierunt ergo philistijm q vnxissent dauid i regē super israel: ⁊ ascenderūt vniuersi vt quererent dauid. Quod cū audisset dauid descendit in presidium. Philistijm autē venientes diffusi sunt in valle raphaim. Et consuluit dauid dominū dicēs: Si ascendā ad philistijm: ⁊ si dabis eos in manū meā? Et dixit dominus ad dauid: Ascende: q: tradens dabo tibi philistijm i manu tua. Uēit ergo dauid i baalpharasim: ⁊ percussit eos ibi: ⁊ dixit: Diuisit dn̄s inimicos meos corā me sicut diuiduntur aque. Propterea vocatum ē nomen loci illius baalpharasim. Et reliquerūt ibi sculptilia sua: q̄ tulit dauid ⁊ viri eius Et addiderūt adhuc philistijm vt ascēderēt: ⁊ diffusi sūt in valle raphaim. Consuluit autem dauid dominum: Si ascendam contra philisteos: ⁊ tradas eos in manus meas? Qui respōdit: Non ascendas obuiam eis: sed gyra post tergum eorū: ⁊ venies ad eos ex aduerso pirorum

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

Et cū audieris sonitum clamoris gradientis in cacumine pirorum: tunc inibis prelium: quia tūc egredietur dominus ante faciem tuam: vt percutiat castra philistijm. Fecit itaq3 dauid sicut preceperat ei dn̄s ⁊ percussit philistijm de gabaa vsq3 dum venias gezer.

C. VI.

Congregauit aūt rursū dd̄ oēs electos ex israel triginta milia. Surrexitq3 dd̄ ⁊ abijt: ⁊ vniuersus populus qui erat cū eo ō viris iuda: vt adducerēt arcā dei: sup quā inuocatū ē nomē dn̄i exercituū sedētis i cherubin super eā. Et imposuerūt arcam dei sup plaustrū nouū. Tuleruntq3 eā de domo aminadab: qui erat in gabaa. Oza aūt ⁊ haio filij aminadab minabāt plaustrū nouū. Cūq3 tulissent eā de domo aminadab q erat i gabaa custodiēs archā dei: haio precedebat archā dei. Dauid aūt ⁊ oīs israel ludebāt corā dn̄o in omnibus lignis fabrefactis: ⁊ cytharis ⁊ lyris ⁊ tympanis ⁊ sistris ⁊ cymbalis. Postq3 aūt venerūt ad arcā nachon: extendit manū oza ad archā dei ⁊ tenuit eā: qm̄ calcitrabant boues: ⁊ declinauerant eā. Iratusq3 est dominus indignatione cōtra ozam. Et percussit eum super temeritate: qui mortuus est ibi iuxta archā dei. Contristatus est aūt dauid eo q percussisset dominus ozā. Et vocatus est nomen loci illius per

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

C. VI.

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

cussio ose vsqz in diē hāc. Et timuit dauid dominū in die illa dicēs: Quomodo ingredietur ad me archa domini? Et noluit diuertere ad se archā dñi in ciuitatem dauid: sz diuertit eā in domum obededom gethei. Et habitauit archa dñi in domo obededom gethei tribus mēsibus. Et benedixit dñs obededom et oēm domum eius. Nūciatūqz est regi dauid, quod benedixisset dominus obededom et oīa eius propter archam dei. Dixitqz dauid: Ibo et reducā archam cū benedictione in domū meā. Abijt ergo dauid et adduxit archā dei de domo obededom in ciuitatē dauid cū gaudio. Et erāt cū dauid septem chori et victima vituli. Cūqz trāscēdissent qui portabāt archam domini sex passus: immolabant bouem et ouem et arietem. Et dauid percutiebat in organis armigatis: et saltabat totis viribus ante dominū. Porro dauid erat accinctus ephot lineo. Et dauid et oīs domus israel ducebāt archā testamenti domini i iubilo et i clāgore buccine. Cūqz intrasset archa domini i ciuitatē dauid. michol filia saul prospiciens per fenestram. vidit regem dauid subsilientē atqz saltantem corā domino: et despexit eū in corde suo. Et introduxerūt archā domini: et posuerunt eam in loco suo in medio tabernaculi qd tetenderat ei dauid. Et obtulit dauid holocausta coram dño et pacifica. Cūqz complesset offerens holocausta et pacifica. Bndixit pōpulo in noie domini exercituum. Et partitus est vniuerse multitudini israel tam viro qz mulieri singulis collyridā panis vnā. et assaturā bubale carnis vnā et similam fricam oleo. Et abijt omnis populus vnusquisqz i domū suam. Reuersusqz ē dauid vt bñdiceret domui sue. Et egressa michol filia saul in occursū dauid ait: Quā gloriosus fuit hodie rex israel discooperiens se ante ancillas seruorū suorum: et

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

nudatus ē quasi si nudetur vnus de scurris. Dixitqz dauid ad michol: Uiuit dominus: quia ludā āte dñm qui elegit me potius qz patrem tuum: et qz omnē domū eius: et precepit mihi vt essē dux super populum domini in israel. Et ludam et viliōr fiā plus qz factus sum: et ero humilis i oculis meis: et cū ancillis de qbus locuta es gloriosior apparebo. Igitur michol filie saul nō ē natus filius vsqz ad diē mortis sue.

C VII

Actū ē aūt cū sedisset rex in domo sua: et dominus dedisset ei requiem vndiqz ab vniuersis inimicis suis dixit ad nathan prophetam: Uides ne qz ego habitē i domo cedrina: et archa dei posita sit i medio pelliū? Dixitqz nathā ad regē: Omnē qd est i corde tuo vade fac: quia dominus tecum est. Factus est aūt in nocte illa: et ecce sermo domini ad nathan dicēs: Uade et loquere ad seruū meum dauid. Hec dicit dominus: Nūquid tu edificabis mihi domū ad habitandū? Neqz enī habitaui in domo ex die illa qua eduxi israel de terra egypti vsqz in diē hāc: sed ambulabam in tabernaculo et in tētorio per cuncta loca que transiui cum omnibus filijs israel. Nūquid loquens locutus sū ad vnā de tribubus israel cui precepi vt pasceret poplm meū israel dicens: quare nō edificasti mihi domum cedrinā? Et nunc hec dices seruo meo dauid: Hec dicit dñs exercituum: Ego te tuli de pascuis sequentem greges vt esses dux super populum meum israel et fui tecum i omnibus vbicūqz ambulasti: et interfeci vniuersos inimicos tuos a facie tua. Fecitqz tibi nomen grande iuxta nomē magnorū qui sunt i terra. Et pōnā locum populo meo israel. et

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

plantabo eum. Et habitabit eus
cet nō turbabitur amplius cnec
filij iniquitatis vt affligat
eum sicut prius: ⁊ die qua constitui iudices super populum meū
israel. Et requiescere dabo tibi ab omnibus inimicis tuis. Prædicatq; tibi dominus: ⁊q dom⁹ edificabit tibi domū. Cūq; completi fuerint dies tui: ⁊ dormieris cū patribus tuis: suscitabo semen tuū post te: ⁊q egredietur de utero tuo ⁊ firmabo regnū eius. Ipse ædificabit domui nomini meo: ⁊ stabiliam thronum regni eius vsq; in sempiternū. Ego ero ei in pfem ⁊ ipse erit mihi in filium. Qui si iniquitate aliquid gesserit: arguā eū in virga virorū: ⁊ in plagis filiorum hominum. Misericordiam autem meam non auferam ab eo sicut abstuli a saul quē amoui a facie mea. Et fidelis erit domus tua: ⁊ regnum tuum vsq; ieternū ante faciem meā: ⁊ thronus tuus erit firmus iugiter. Secundum omnia verba hec: ⁊ iuxta vniuersam visionem istam: sic locutus ē

Nicolaus

a Et plantabo eum. i. firmiter radicabo in regno. b Et habitabo cum eo. q̄ verā cultū. c Et nō turbabit amplius sicut fuit i egypto sub pharaone. d Nec addet filius iniquitatis. i. malicia. e Ut affligat eū sicut prius. Cepe tribuit quo frequenter propter pctā fuit affligebātur ab hostibus: sicut patet ex decursu istius libri: q̄ ex hoc israel fuerūt postea aliquādo afflicti propter pctā eorū vt ex euangelio. f Et requiē dabo tibi. ⁊ n. ea ānō fuit rex: vt patebit ex dictis. sed illa regio nō erat adhuc ita pfecta sicut postea fuit: q̄ hostes exteriores circuitu regni sui debellauit vt hic ca. 8.

g Prædicitq; tibi &c. Euacuabitur regni tui filius tuus. h Cūq; cōpleti fuerit. Hic ptin⁹ ipse pmissio qui dauid de regno ipsi dat ⁊ eterno. ⁊ p̄ multis ipheta fuit in ipo. Ad litteram aūt hoc patuit ⁊ similiter obseruādū q̄ gesta vt. ⁊ facta figura gestoꝝ nouī ⁊ q̄ dicit apl̄s i ad Cor. 1. Hec figura cōtigebāt illis. ⁊ sic salomon filius dauid fuit figura xp̄i. q̄ tuit de dauid sm carnē. vt dicit Ro. 1. Illud de q̄ figura altertus ego ⁊ ipse aliq̄ rez sm diuinā psōlā i tabernac⁹ offio erit aliq̄ res i se nō possit dici figura vni exīstēte i altario. Sic igit illud q̄ē figura alteri⁹ p̄or respicior cōsiderari, vtio mō vt i rez i se tñ. alio mō vt ē figura alteri⁹ tertio mō sm vtrūq;. Sic igit i sacra scriptura aliq̄ dicūt de salomone sm se ⁊ sic nō fuit figura xp̄i sicut q̄ dicit de ipo ihēl fuit figura xp̄i tñ q̄ fuit vere sicut de salomone sm se ⁊ sic tñ de xp̄o dicit illud psalmi. lxxi. Et dñabit a mari vsq; ad mare: ⁊ a flumine vsq; ad terminos orbis terrarū: q̄ nō fuit verū de salomone q̄ si fuit monarchia: q̄ habit regnū tanta amplitudine. Sic vero ē de xp̄o hoc ea i sua relatione: vnde fuit olim ptās scelo ⁊ terre: vt hēt Matth. vlt. Alia aūt dicūt i scriptura de salomone vtroq; mō. q. vera sūt de xp̄o i minus plenis. ⁊ de xp̄o plenius: cuiusmōi sūt illa que ibi ponunt⁹ sunt aliq̄. Cūq; cōpleti fuerit dies tui &c. Exponendo de salomone. scilicet q̄ is fuerit cōsortius in regē vsq̄ adhuc dauid: vt hēt. 3. reg. i. ca. sti nō fuit firmiter stabilit⁹ i regno vsq; post mortē dauid: quando adonia ⁊ alii heretici debellati fuit colligatoꝝq; q̄ fauebāt adonie: ⁊ sic salomon adhuc ñ erat nat⁹ nec dicere⁹ q̄ illa vba fuerūt dicta dauid ex pñi. sic igit q̄ vt hic. Suscitabo semē tuū post te ⁊ firmabo regnū eius &c. post mortē tuā. ita q̄ illa solicitudo intelligit q̄si ad regni stabilitatē: sicut aliqn dicunt i regno. Dñs egredit de vtero tuo. p̄ b designat natiuitatē salomonis: q̄ is fuerit ex mortē p̄ie: fuit ñ post vba ista sibi dicta ⁊ sic ita ⁊ litera ⁊ referēda ē ad diuersa mō dicō. ⁊ tamen modus loquēdi vñs. Et hanc adhuc scriptura. Ipse ædificabit domui nomini meo. sicut hēt ibra. iii. ⁊. vi. ca. Et stabiliā thronū regni eius vsq; in sempiternū. i. i ipso figuraliter sicut i psalmo dicit⁹ thronus eterni. Regnū. n. salomonis defecit i trālmigratione babylonica: vel saltē i diebus machabeorū. Et non i p̄te. ⁊ ipse erit mihi i filiū. p gr̄am adoptiōis: quia i psona salomonis fuit gr̄a ⁊ ius cōis vtriusq; q̄ nathan ꝓpha vocauit eū amabilē dñō: vt hēt ibi. Et subtilit⁹ q̄ ibi dicit⁹ de salomone: aliq̄d gesserit. hic accipit sūp q̄ dicit de xp̄o. Qui si iniquitate aliquid

Sacerdotes. Sacerdos quasi sacer dux. Filij autem dauid ducatus
habebant in tribu iuda.

Cereth ⁊c. Admittebant regi custodiendo corpus ei⁹ ⁊ insequente iussu
eius ⁊ mandato ei⁹ sm iudicium eor digni referebantur ad vitam:
alij ducebantur ad mortem.

C. IX.

Putasne ⁊c. Hoc
dauid non erat obliuus in
ramoth ⁊ federis quod
cum ionatha pepigit: sed
misericordiam quam p
misit patri: filio impleꝫ
uit. Dauid quoꝫ christus significat. Ionathā
q interpretat collibe domi
ni uel oblatio domini gratia spi
rituancia. Habuit ergo
ionathan parualū filiuꝫ
nole miphiboseth vtroq; 1.reg
pede claudicantes dauid
ad se vocauit: cum pdicti
natio ⁊ pdentia dei cuꝫ
que ad lesum desiderat ⁊
mādata negocia exercē
da sermone ⁊ actione de
bēs complēt ad dei mi
nisteriuꝫ eligit: quia quē
mundus per fastum cla
tionis spernit: deus pa
per deuotionem humi
litatis acquirit. Interpre
tatur enim miphiboseth a
de ore ignominia, id est
cuius loquelam ⁊ pcep
tiam superbia mundi de
spicit: dei dono vtilis ad
spiritale ministerium in
ecclesia apparebit. Dulā
est autem q Dauid fu
dam seruum saul de stir
pe ipsius interrogans in
uenit miphiboseth. nisi
q Christus electorum
numerum discutiendo ⁊
ter eos qui contemptī
mundum reliquerunt:
ad se venire facit. Siba enim egressus venie in
terpretatur. Adiacens vel
dens vel de infirmitate.
Ambei pplo eius dc.
Lodabar: ipse verbum.

De ira

ſti q; ſcribit Deut⁹. pſili
ÑÕ abominaberis ydu
meū: q; frat⁹ tu⁹ ē. facco
.n. a q; deſcēderūt iudei:
⁊ clau a q; deſcēderūt ydu
mei: fuerūt fratres vtrq;
ni: vt hꝫ Deu.xxv. ⁊ nō
iudei ⁊ idumei ſtos oēs ſepulturā exhibuit. Et idē legit ſecū
ſt toab. I. iii. II. xi. ca. b Et po. I idu. cuſto. ne rebellaret ⁊ recederet ab eo
i Et ſcā ē vniuerſa ⁊c.] ſic pdicta ſacrat Deſ. xxv. Malos ſeruiet mi
nori. k Et fuauit dño da. ſ addidit ē ad oſtēdēdū q; dō habuit pdictas
victorias nō ſtute humana: ſ diuina. l Et regnauit dō. Hic ꝑfr oſtēdit
regni dō ordinatiōē dī: m Faciebat q; dō iudiciū. recte ſentiendo.
n Et iuſticiā. debite exequendo. o Joab de filī⁹ ⁊c.] Sūt. n. regni dī
ordinat' ira ſ p iuſticiā: ira eſt ſ repēndo aduerſarios p iuſticiā. p Re
ſaphe filī⁹ achiud erat acōmētarius. vnū nomē ē ⁊ idecliuabile: ⁊ ſigit id
q; dicēdū ert⁹: vt dñr aliq. Alii ā dñr q; ē officiū dicākī legeo. In hebreo
hī ſ: Recordatus. Et dē Ra. Sa. q; officiū ei⁹ erat repetere ſeu recordari
caſus varios q; veniebāt ad dūcet p oſtīnē expeditē. l. pm⁹ pmo ⁊ ſecūd⁹
ſecūdo. ⁊ ſic ō alios. q Et ſa. ſcri. hēbat. n. oſtīs ſcribēdi geſta rēpoꝝ. Alii
dñr q; ſcribebat ifa eo regis. r Damatus ſit ⁊c.] l. ſup ſagittarios ⁊ bali
ſtarios: vt dē trāſlatio dyaldatica. Filij ā dō ſacerdotes erāt. l. maiores vt
ꝑmi ad honorē. vbi. Paral. xviii. hī: Filij aūt dō ꝑmi ad manū regis.
dō. n. pōt dici q; oēs ſacerdotes ꝓpt⁹ tabernaculo miſterioꝝ: q; non erāt
de genere aaron.

C. IX.

Et dñs dō. Hic ꝑfr oſtēdit pietatē dō ad ꝓximū faciēdo miſes ergā
domū ſaul ꝓp ionathā amicū ſuū. q; pietas ⁊ virt⁹ oſtēdit. ꝓ⁹ ad ti
ghter ſignificat. q; notat cū dī: r Putaſne ⁊c.] ſ dñr dō ab affectiū
bꝰ ſibi ꝓp q; idiotā vocauit ſibā q; ſaul ſeruierat: vt ab eo certꝰ de hoc ſa
ceret ⁊ in particulari: q; interrogatus reſpondit: s Superſt filius ionathe
debilis

Dixitq; dauid nē ꝓhibeſcet⁹ huius miſdi ⁊ que nō ſunt diglacet q; ſunt
deſtruant eos vēdibilis mādo: ⁊ in infirmitate ꝓfectus reꝓhēſio ſuo
magnos ēbo ꝑdicatōis adhūgit. cū q; regni honoꝛē inter filios ꝓdit. vñ ⁊
dauid agrōs ſaul ⁊ ſeruitia miphiboſeth tribuit. ⁊ ſup mēſā ſuā cū filiis ei⁹
ꝓpinqui ꝓhi q; de ſtercore erigit pauperē: vt ſedeat cū ꝓncipibus: ⁊ ſolium
glie teneat ꝓtēptibiles p
ſonas de middo auferēs:
poſtulatoꝛe virtutē efficit:
⁊ in mēſa ſcripturaꝝ ſpi
dic reflor. Talea ſro ſo
boſē ſignāt q; oī michꝫ
.I. qs ē iter qz in admira
tionem populi veniunt:
qui nuper in mundo de
ſpecti in eccleſia apparent
glorioſi.

Deu.xxv. c Leui.xix.d

Faciam miſer.⁊c. Cū dauid fugit a facie
achis regi gath: venit ad
naas regē ammon q; fec
eus co miſericordiā. De
naas itaq; venit in ſpiritū
cū odolliam. vbi venerāt
ad cū pncipes ⁊ mīſtri ⁊ ꝑ
domus ei⁹: inde gaudit
ad modū: dimittit apud
eū ꝓcs ⁊ mīſes ⁊ oēs do
mus ſuam. Cū ſro dixit
achis rex gethēus ne ſigre
diat' domū meā. Advēit ſe
de oē ignominia, id eſt
cuius loquelam ⁊ ꝓcep
tiam ſuperbia mundi de
ſpicit: dei dono vtilis ad
ſpiritale miniſterium in
eccleſia apparebit. Dulā
eſt autem q; Dauid ſu
dam ſeruum ſaul de ſtir
pe ipſius interrogans in
uenit miphiboſeth. miſi
q; Chriſtus electorum
numerum diſcutiendo ⁊
ter eos qui contemptī
mundum reliquerunt:
ad ſe venire facit. Siba enim egreſſus venie in
terpretatur. Adiacens vel
dens vel de infirmitate.
Ambei pplo eius dc.
Lodabar: ipse verbum.

a

b

Nicolaus

the debilis pedib⁹. cuius
eſt dicta ſuit. ō. iiii. ca. ſc
cūdo oſtēditur fidelitas
dauid ⁊ eius pietas: co
q; miphiboſeth ſpūſū dul
cit receptū. qō notat' cum
dicit: s Et ait ei da
uid. ne timeas: timebat
.n. eo q; anno ei⁹ ⁊ patru
uo facrāt inimici dauid:
ꝓ quod eū aſſecurauit:
⁊ ſibi bene facere ꝓmiſit
dicēs: Reſtituā tibi oēs
agros ⁊c. t Qui ado
rāo eū. adoratōe dulie.
u Dixit q; ego ſū. q. d.
nullīs momēti reſpectu
tāti dñicī. x Quomō
az reſpexiſti. oculo pietā
tio. y Sup canē mor
tuū. l. ſup me vilē ⁊ deſpi
cabilē: qz erat ſpōſa coꝛ
pore ⁊ genere: eo q; amī
ci ſui erant mortui. tertio
oſtēdit pietas dauidica q;
ipſi miphiboſeth deligēt
ter ꝓcidit aſſignāo ei ꝓ
curatoꝛē ⁊ ſuū ꝓ domo
ſua ⁊ familia gubernā
dā. Siba q; anno ſuo fuerat:
⁊ ipm miphiboſeth facit
do ſibi cōmēſale. Et ꝓ ſra paudo excepta q; deſcuerat. z Dedi filio
dñi tui. t. filio miphiboſeth q; nūc ē dño tu⁹ cui⁹ filī⁹ vocabat' micha: vt. I.
habet. nō. n. pōt hoc intelligi de cibo adminiſtrādo mi; hiboſetho: ſimp
concedatur t mēſa regia. regi: a Miphiboſeth aūt comedet ſup mēſas
tuas. ⁊ fm B ſiba erit ſtuus ſibi. In hebreo hī: et miphiboſeth comedet ſu
mēſas meas. ⁊ fm B ⁊ ſibā ipſi⁹ dauid: q; exponūt habuit dictos q; poſtq;
ſiba diuerat regi: ſic facies ſeruus tuus. dauid reſpōdit: Et miphiboſeth co
medet ſup mēſas meas ita q; hic ſatisintelligit reſpōdit dauid. Et eſt mod⁹
loquendi q; apud hebreos vocat' decurtatus vel reciſus. I. qñ aliqd omitti
tur qō tñ neceſſario ſubintelligit ad habēdā ſentētiā perfectā ⁊ talio mod⁹
loquēdi frequēter lucrit ī ſcriptura vet. te. Cetera patēt. C. X.

b Actū ē adr. Hic ꝑfr ponit grauitudo dauid erga bñficū. Circa
f qō ꝓmo ponit ſpūs⁹ dauid q; ꝓpter ſpūſum ſibi oblatū. ⁊ⁿ illata
ſibi iniuria p mortē ſi; hiboſeth: ⁊ q; aūt venerūt. x⁹ vindicta iuſtis
cia ꝓpſiarum oppoſitoꝝ. Dō cū audiſſet. Circa ꝓmū dī: ⁊ Factas
miſericordiā cū anon ⁊c.] Hēa aūt miſericordia qua fecit naas cū dauid

ad achis reflexit: quē prius fugerat. Jonathā ſit eſt ei ad quē refugit hostis
ſuus ei⁹ qui fugit. vñ in loquelibus de adhuc ei quo deſiderabat dauid in
pectum ſuum habere. nectus mandi. Non cuiꝰ a patre hoc patrocinium
ſi a matre ſumpſit: que mandra vocatur.

Tulit itaq; anon ſeruos. Significant hec beſtie vt dauid ꝑ exilium
ſuum ꝓ malignoꝝ ſpiritū
malignoꝝ ſpiritū ſuum
A pylli enim vnus ſp⁹ im
gloria primatū. ꝓmere
vt ſuperbiant. pulsus de
derat. Mādat q; amen bar
bā dimidiā radant. dedit
'barbā' ſpūſū ꝓbitatis
ſignat. vt ſuperbiam ei⁹
rā ꝓdō mādat. Genuſ
dit tunicas vſq; ad ſpōn
nā eā tunica ſcā q; gestant
der ī oēm bonoꝝ. tractat.
Vbi necdū ē ſcdm ī ſe
richo donec crescat bar
barice ſint oppoſitoꝛes. ubi
ep⁹: ⁊ amalecha clipeꝰ.
donec lacrimis ēmūdet ī
eis nascāt⁹ dignū pēan
tur pñtari ſuo regi. dō ſit
ut ſuiſtus ſuos latitet ei
ſi pars ⁊ ſcdm ꝓfectū
ſuos ſuū adueſarios p ſcōs ſu
os ſuū adiuuāt. ꝓhibet: ſ dr i
extremo iudicio perpetu
ſo ignibus tradit.

De ira

facta eſt ſupra ſmo libro
rti. ca. fm vulgatē editiō
ond: Vina ē q; vbi naas
q; dicit hic mortuus eſſet
ſimul rex āmon ⁊ mouit
ꝑ qd ſuadet vt q; dauid di
miſit pacē ⁊ mutē ⁊ alī
quos ei⁹ amicos: q; non
poterāt ſiq; eū ad ſcē mo
dū ꝓ cuſtodia: ⁊ hic vo
luit filio ei⁹ reddere.
Attia ē q; rex moab ꝑ
qui vindicte ꝑmittebat⁹
pp recuſſū dauid de ter
ra ſua: interfecit eos pa
cis ꝓpitio: q; fugerant
ad naas regē āmon: ⁊ ibi
fabulati ſuerāt. Et ita opt
mio vt verius. qz. ſ. vindi.
dens ē q; ſtus dō rigide ꝓ
cedit ī regē moab ⁊ ꝓpīs
ei⁹. ⁊ B dī q; dō amicabi
liter voluit ꝓcedē ī regē
āmō. Et q; manifeſte vē
q; ille naas fuerit aūt a
rege moab cui recōmēda
uit ꝓhes ⁊ nūcs ei⁹ vt ī tu
ga ſaul ⁊ dauid q; ⁊c.]
nūciāto ei q; eſt ꝑcuſſ⁹ ol
ei⁹ nomīe ſi dignū ꝓ
ꝓhis ſuī recepti honoꝛibus.
i Cū ſit venturū. Hic
ꝑfr ſcribit ſtata dauid iturꝰ ꝓ malū ꝓhibiti dr: s Putas q; ꝓp
ho. ⁊c.] q. n. nō. ſ vt ſub ſpē amicīe deciꝑat ⁊ explorādo ꝓ officio ſuos
ifirma terre ne. t Tulit itaq; anon ⁊c.] q; ille rpte erat mutuus vita
ꝓbā ⁊ adhuc ē ī terra illa ī q; bolco ſiue barba repuſit qñ mit. dr. u Et
p.ve. ⁊c.] ita q; apparebāt verēda coꝝ. x Mancte ī hic. q; erat ī ſm⁹ re
gni dō q; illa pte vñ veniebāt: vt nō aggrauarēt iter boloꝝ cū turpitudīe
ſibi illata. y Dixitq; ſt ſi. am. ⁊c.] q; cognouerāt q; nō ex fraude: ſed ex
vera amicitia nūcios miſerat: nō nō recognouerāt culpā ſuā: pertinē
tiā ſi magio ꝑ quā erāt ſe ad deſtructiō ſui ſtatus ⁊ vocādo ad eos ī ſuū
ꝓfectū ſi dauid. qō facta eoꝝ notabiliter aggrauauit. z Dixit autē dau
uid. Hic ꝑfr ponit vindicta ꝓhibite iniurie ꝓ vtl iuſtitie. ⁊ B notat q; dī
Dixit audiſſet dauid. I. filios āmon obſtinatos ī ſua malitia. f Hic
fit toab ⁊c. ad vindicandū oppoſitū ſibi illatū: nō zelo vindicte ſ amore
iuſtitie. g Ipſius autem ſoba ⁊ roob ⁊c. ubi libenter ſubiecerāt filiꝰ
ammon vi per hoc eſſent liberati de tributo dauid. h Dixitq; ergo io
ab q; ꝓparatum erat ⁊c.] I. ante ⁊ retro. Hic enim dimicant ſimul

Tempore quo ibant reges ꝛc. i. non quando pulsi fugerãt aperiũtur
pulsis reprimũtur tumultuosa.
In hebreo ita legitur. cū rumpere quo regno ad bella procedebant. milit
Samuel vates ꝛc. Prouidebat. i. ad pugnã cum a Samuel rege vnctus filius
fu a matre sua regni dñi futurus. e pugnare voluerãt contra Dauid cũ
duce regni mutandi ꝛc
ctu fuo. Inuit itaq; Ioab ꝛ popu
lum qui erat cũ eo certatũ ꝓtra
firos: et ui statim fugerũt a face
ciue. Filij ãt ãmõ videtes q; fu
gissent fir: fugerũt ꝛ ipi a facie abi
sai: ꝛ igressi sũt ciuitatẽ. Reuersus
q; ẽ Ioab a filijs ãmõ: ꝛ venit hie
rusalem. Videtes igit siri qm cor
ruissent cora israel: congregati sũt
pariter. Adiitq; adadezer ꝛ edu
xit siros q erãt trãs fluuiũ ꝛ ad
duxit exercitũ eoꝝ. Sobach ãũt
magr militie adadezer erat prin
ceps eoꝝ. Ds cũ nũciatũ ẽt Da
uid: congregauit oẽs israelẽ ꝛ trãsiuit
iordanẽ: venitq; i belã. Et dire
runt ãcẽ siri ex aduerso Dauid:
ꝛ pugnauerũt ꝓtra israel. Fuge
rũtq; siri a facie israel. Et occidit
Dauid ds siros septigẽtos currus:
ꝛ q̃dragita milia equitũ. ꝛ Sobach
principẽ militie peussit: qui statim
mortuus ẽt. Videtes ãt vniuer
si reges q erãt i psidio adadezer
uictos se cẽ ab israel: expauerũt ꝛ

fugerũt qnquaginta ꝛ octo mi
lia corã israel. Et fecerũt pacem
cũ israel: ꝛ seruierunt eis. Timue
rũtq; siri auxiliũ ꝓbere filijs
ammon.

C. XI.

Factũ ẽst autẽ verte
te ãno eo tpe quo so
lẽt reges ad bella pro
cedere: misit dauid Ioab
ab ꝛ seruos suos cũ eo: ꝛ vniuer
sũ israel ꝛ vastauerũt filios ãmõ
ꝛ obsederũt rabbach. Dauid ãt
mãsit i hierusalẽ. Dũ hec agerẽ
tur: accidit ꝙdã die vt surgẽt oꝝ
ꝛ ambularet sup solariũ domus re
gie: Videtq; mulierem se lauan
tes ex aduerso super solariũ suũ.
Erat ãũt mulier pulchra valde.
Misit ergo rex: ꝛ requisiuit q̃ ẽt
mulier. Nũciatũq; ẽst ei q ipsa
diet bersabee filia heliam: vxor

Notat q Dauid in solario deambulans turpiter vxi concupiuit vxorem.
Quã ut a ꝓlio reuocẽt ire domũ monstrãdo lauare. qui ãmus respe
ctu uidẽdi ãdita dei sue pellimus. ꝛ ego in tempo mea regnũ cam. Quem
dñs uidẽs ãdita dei sue pellimus. ꝛ ego in tempo mea regnũ cam. Quem
Dauid ad nichil gessit fuit ꝓpterea q quasi multi debeat trahi. Et
non ergo Dauid figurã eius te quo scripsit. E. Jn tale potuit tutor. fuit. Quod

Nicolaus

Dauid in solario deambulans turpiter vxi concupiuit vxorem. Quã ut a ꝓlio reuocẽt ire domũ monstrãdo lauare. qui ãmus respectu uidẽdi ãdita dei sue pellimus. ꝛ ego in tempo mea regnũ cam. Quem dñs uidẽs ad nichil gessit fuit ꝓpterea q quasi multi debeat trahi. Et Dauid ad nichil gessit fuit ꝓpterea q quasi multi debeat trahi. Et non ergo Dauid figurã eius te quo scripsit. E. Jn tale potuit tutor. fuit. Quod

De ista

ctu fuo. Inuit itaq; Ioab ꝛ popu
lum qui erat cũ eo certatũ ꝓtra
firos: et ui statim fugerũt a face
ciue. Filij ãt ãmõ videtes q; fu
gissent fir: fugerũt ꝛ ipi a facie abi
sai: ꝛ igressi sũt ciuitatẽ. Reuersus
q; ẽ Ioab a filijs ãmõ: ꝛ venit hie
rusalem. Videtes igit siri qm cor
ruissent cora israel: congregati sũt
pariter. Adiitq; adadezer ꝛ edu
xit siros q erãt trãs fluuiũ ꝛ ad
duxit exercitũ eoꝝ. Sobach ãũt
magr militie adadezer erat prin
ceps eoꝝ. Ds cũ nũciatũ ẽt Da
uid: congregauit oẽs israelẽ ꝛ trãsiuit
iordanẽ: venitq; i belã. Et dire
runt ãcẽ siri ex aduerso Dauid:
ꝛ pugnauerũt ꝓtra israel. Fuge
rũtq; siri a facie israel. Et occidit
Dauid ds siros septigẽtos currus:
ꝛ q̃dragita milia equitũ. ꝛ Sobach
principẽ militie peussit: qui statim
mortuus ẽt. Videtes ãt vniuer
si reges q erãt i psidio adadezer
uictos se cẽ ab israel: expauerũt ꝛ

fugerũt qnquaginta ꝛ octo mi
lia corã israel. Et fecerũt pacem
cũ israel: ꝛ seruierunt eis. Timue
rũtq; siri auxiliũ ꝓbere filijs
ammon.

C. XI.

Factũ ẽst autẽ verte
te ãno eo tpe quo so
lẽt reges ad bella pro
cedere: misit dauid Ioab
ab ꝛ seruos suos cũ eo: ꝛ vniuer
sũ israel ꝛ vastauerũt filios ãmõ
ꝛ obsederũt rabbach. Dauid ãt
mãsit i hierusalẽ. Dũ hec agerẽ
tur: accidit ꝙdã die vt surgẽt oꝝ
ꝛ ambularet sup solariũ domus re
gie: Videtq; mulierem se lauan
tes ex aduerso super solariũ suũ.
Erat ãũt mulier pulchra valde.
Misit ergo rex: ꝛ requisiuit q̃ ẽt
mulier. Nũciatũq; ẽst ei q ipsa
diet bersabee filia heliam: vxor

ertia carnalis vidẽs. ꝛ redire ad cognitionem p spiritualẽ intelligẽtiã
nõ regrã. Quasi. n. archam dei ubi sub pellibus viuit: q pecora dei nomi
ni ẽbedo ministerio carnalis facrificij intelligit. Hoc tamen nullis ho
mĩ nolẽtẽ dauid ad mlias vocat: q cũ tuba ad cõsiliũ reuerti ꝓhibe
ditibus tamen spiritualia ꝓdicat vicina. Et credenda mysteria credenti. Ita
firan ꝛ mlijr. de me. n. ille scripsit. legi. n. tuã me tenet q̃ eius mandata lo
q̃ cui credere dedigner: vñ ꝛ vrias ad Ioab cũ epla ex ejus occidi bebe
at: mittit: q; tuã me legi pertaciã pulnchre mostrat. Cũ. n. mãdata legem
tenẽs impiere nititur: ipse de fert iudicia vñ dãnat. Quid q̃ p facti illud ue
nia scribitur. q̃d vita mãdauit dñs ad mitterũ q̃d dauid fecit? q̃d vita
Mãdauit? Quille p vite culpã ꝓphetie figurat innocẽtiã: ille prius innoc
tiã in ꝓphetia exprimit culpã. ꝛ. n. facti eloquii sic trãfacta narrat. vt vi
tura exprimat. sic in facto ẽt approbatur: vt in mysterio ꝓdicat. Hic gratia
dãnat. vt hoc mythice gerenda fuisse.

Gregorius. Ad hoc in scriptura dauid ꝛ petri peccata sunt indita:
vt cautela minoꝝ sit ruina maiorꝝ. Ad hoc penitẽtia liniuatur ꝛ venia: vt
spes ꝓmissi sit recuperatio perditoꝝ. Hoc stante suo dauid cadente tamen ho
mine. hoc lapsu etiam refurgente dauid: nõ ꝓfecto. Mirabiliter scriptura
cadit verbo superbos ꝓmittẽs: quo humiles leuat. Dum nãq; rem gestã re
tulit: ꝛ diuerso modo superbos ad humilitatis formidinẽ. humiles ad spẽ
fiducie reuocauit. Duchimasyle nouã genera medicamentoꝝ: eisdem re
dime potiũ ꝛ fomento tumẽtia exiccat: ꝛ salubrib⁹ arctia ꝛfundit. Et ma
lorum nos lapsu terruit: sed de reparatione roborauit. Hic non statim

Nicolaus

Fuit. Sed exercitũ vt includeret filios israel: pp q̃s Ioab expert⁹ in bellis vñ
uersi exercitũ in duas partes: vt ipse pars haberet bellum in fronte: ꝛ sic fa
cilius posset pugnare: ꝛ q̃ illa vel habitacula ꝓtra vrbẽ q̃ victorie. Exce
pabat se vindicare: ꝓpterea ne multitudo mutuo q̃ pugnãdo ꝓsterneret. Et
pluies ad ipsã. vocat cũ exercitu suo mutuo. q̃ pugnare cõbellarent. Et
bellare vñ. ꝛ Videtes ãt vniuersi reges q̃ fuerãt ꝓsterni. pauerunt
uniuersi simul pacẽ ꝓtribuerunt: ꝛ de cetero non potuere eius aduersa
ꝛ sequi.

C. XI.

Factũ ẽst ãte. Dixe ꝓter offendiũ quatuor dauid vicia intulisse: ꝓ
pter q̃s sibi ira dei cõtigerat. vtr cũ offendiũ ẽt penitentia se per
cussit ꝛ ꝓfundo se humiliauit. Primo igit offensã peccati ꝓ luxu
ria. Secũdo ꝓ negligẽtia ea q̃ tempe ꝓ lapsu ea cauit. Tertio ꝓ homi
cidio ꝓ quo ꝓ lapsu ea cauit. Quarto ꝓ ꝓpria ꝛfessione ea q̃ fecerat. Et ita fuit ꝓmissa
ꝓ culpe ꝛfessione. Ideo ꝓmissa recognitio ea q̃ tertio ꝓmissionẽ

Dixitq; nathan. Qa ri a d̄ñō pdica
fili ei. postmodū uenie
uit. Dic ergo ad ser
uū meū dauid. hec
dicit dñs. Ego un
xi te in regem sup
israel. & eripui te de manu saul.
& dedi tibi domum domini tui. &
uxores domini tui in sinum tuum.
& dedi tibi domum israel & iudam.
& si parua sunt ista. adiciam tibi
multo maiora. Quare ergo despexisti
verbum domini. ut faceres malum
in conspectu meo. Uriam ethetheum
percussisti gladio. & uxorem illius
accepisti tibi in uxorem. & interfecisti
eum gladio filiorum ammon. Nūc
igit non recedet gladius de domo
tua usq; in sempiternum. eo quod
despexeris me. & tuleris uxorem
urie ethei ut esset uxor tua. Hec
dicit dominus. Ecce ego suscitabo
super te malum de domo tua. & tollam
uxores tuas in oculis tuis. & dabo
proximo tuo. & dormiet cum uxoribus tuis in oculis solis huius. Tu enim fecisti
abscondite. ego vero faciam verbum istud in conspectu omnis israel. & in conspectu solis huius.

Et dixit dō ad nathā. Peccaui domino. Dixitq; nathā ad dauid. Dominus quoq; trāstulit peccatum tuum. Non morieris.

Verūtamen quia blasphemare fecisti inimicos nomen dñi. propter eum filius qui natus est tibi morte morietur. Et reuersus est nathā in domum suam. Percussitq; dominus paruulum quem peperat uxor urie dauid. & desperatus est de puero. Rogauitq; igitur dauid dominum pro puero. & ieiunauit dauid ieunio. et ingressus secretum iacuit super terram. Venerunt autē seniores domus eius. cogentes eum ut surgeret de terra. Qui noluit. nec cum eis edit panem. Accidit autē die septima. ut moreretur infans. Timuerunt autē serui dauid nunciare ei quod mortuus esset puerulus. Dicebant enim. Ecce cum puerulus adhuc viueret loquebamur ad eum. & non audiebat uocem nostram. quanto magis si dicerimus mortuus est puer. faciet malum. Videns autē seruos suos mussitantes. intellexit quod mortuus esset infantulus. Dixitq; ad seruos suos. Num mortuus est puer? Qui responderunt ei. Mortuus est. Surrexit ergo dauid de terra. & lotus unctusq; ē. & mutauit uestem. & ingressus est domum domini. & adorauit. & uenit in domum suam. Petiitq; ut ponerent ei panes. & comedit. Dixerunt autem ei serui sui. Quis est sermo quem fecisti propter infantes? Dum enim adhuc viueret. ieiunasti. et flebas. Mortuo autem puero surrexisti. et comedisti panem? Qui ait. Propter infantem cum adhuc viueret ieiunaui & flebam. Dicebam enim. Quis scit si forte donet mihi dominus. & uiuat infans? Nunc autem quia mortuus est. quare ieiuno? Numquid potero reuocare eum amplius? Ego uadam magis ad eum. ille uero non reuertetur ad me.

Et consolatus est dauid bersabee uxorem suam. Ingressusq; ad eam dormiuit cum ea. Illa genuit filium. & uocauit nomen eius salomon. Et dominus dilexit eum. Misitq; eius in manu nathan prophete. & uocauit nomen eius amabilis domino. eo quod dominus diligeret eum.

Misitq; ioab & expugnauit rabbath ciuitatem regiam ammon. Misitq; ioab nuncios ad dauid dicēs. Dimicaui aduersus rabba. & capienda est urbs aquarum. Nunc igitur congrega reliquam partem populi. & obside ciuitatem & cape eam. ne cum a me vastata fuerit urbs nomini meo ascribatur victoria. Congregauit itaq; dauid omnem populum. & profectus est aduersum rabba. & expugnauit eam. Et tulit diadema regis eorum de capite eius. pondo auri talentum habens gemmas pretiosissimas. & impositum est super caput dauid. Predam quoq; ciuitatis asportauit multam nimis. Populum quoq; eius adduxit seruauitq; & serra per medium secauit. & ferrata incidentia egit super eos. & serrata carpenta. Sic fecit dauid cunctis urbibus filiorum ammon. Reuersusq; est dauid & omnis exercitus in hierusalem.

C XIII

Factum est autem post hoc. ut absalon filius dauid haberet sororem speciosissimam nomine thamar. & amaret eam amnon filius dauid. & deperiret in ea. valde ita. ut egrotaret propter amorem sororis sue. quia uirgo erat. difficile ei uidebatur. ut quippiam ei honeste ageret amnon. Erat autem amnon amicus nomine ionadab filius semmaa fratris dauid. uir prudens valde. Qui dixit ad eum. Quare sic attenuaris mane filie regis per singulos dies? Cur non indicas mihi? Dixitq; ei amnon. Thamar sororem fratris mei absalon amo. Cui ridens ionadab: Cuba super lectulum tuum: & langueto simula: cumq; uenerit pater tuus ut uisitet te: dic ei: Ueniat obsecro thamar soror mea: ut det mihi cibum: & faciat pulmentum ut comedam de manu eius. Accubuit itaq; amnon & quasi egrotare cepit. Cumq; uenisset rex ad uisitandum eum aitamnon ad regem: Veniat obsecro thamar soror mea: ut faciat coram oculis meis duas sorbitunculas: & cibum paratum capiam de manu eius. Misit ergo dauid ad thamar de mandans: Veni in domum amnon fratris tui: & fac ei pulmentum. Ueniitq; thamar in domum amnon fratris sui: Ille autem iacebat. Que tollens farinam comminuit: & liquefaciens in oculis eius: coxit sorbitunculas. Tollensq; ipse ceteraut: effudit & posuit coram eo: & noluit comedere. Dixitq; amnon: Ejicite uniuersos a me. Cumq; egressi fuissent omnes: dixit amnon ad thamar: Infer cibum in cubiculum: ut uescar de manu tua. Tulit ergo thamar sorbitunculas quas fecerat: & intulit ad amnon fratrem suum in cubiculum. Cumq; obtulisset ei ut biberet: apprehendit eam & ait: Veni cuba mecum soror mea. Que respondit ei. Noli frater mi: noli opprimere me: Neq; enim hoc fas est in israel. Noli facere stultitiam hanc. Ego enim ferre non potero opprobrium meum: & tu eris quasi unus de insipientibus israel: Quin potius loquere ad regem: & non negabit me tibi. Noluit autem acquiescere precibus eius: & prevalens uiribus oppressit eam: & cubauit cum

Misitq; ioab. Nec victoria uocabulo dauid quam ioab tuba nuntiat: & ipse plene significat victoriā nostri regis. Qui. n. ō bellat: ciuitatem capit: & principatum eius obtinet. Ideo ō mihi portio tanti nō opponit. ō victoria ad ipsum refert: cui ea potestas & potentia regni attribuit. &c. Et. n. q opat: i nobis & uelit & perficere. Locum ergo hostilis populi tulit dauid: & non diadema sicut cum ipso diabolo regnū auferentibus mittere docet quia ruit. Et. n. dauid corona pueri catholici ppli q caput nostrū. i. ipsum fidei & pietatis coronat & ambit. Dñi. n. sanctorū labor certamē & victoria ad honorē ei⁹ refert. Rabbath autē regni ammon: q ne plus adipha vocat: & latine multitudo. Et in euangelio dicit: quia multi venient ab oriente & occidente & recumbent cū abraham isaac & iacob in regno celorum.

Urbem aquarum. Plebem

Et cōsumpsit eā. Per ipsā ponit ipse dauid ali quā ꝓfectionis eo q ostia peccati sui remiserat quātū ad culpam & tēperauerat quātū ad penā: vt ꝑdicti est. & ideo ꝓfectus ē cōsecutus bersabee uxorem suam. de morte pueri. Que genuit filiū & uocauit nomē eius salomon. q interpretat pacifer. & hoc fuit & ordinatione diuina fuit. n. ipse dauid reuelauit q post eū regnaret. & ita pace q tēpore ꝑfecta edificaret dō. punitus fuerat dō a dño. s. vii. c. Et. d. d. eū. Vbi do sibi gratias & sua iniquitate. qui ei ostendit se penitentem. vt dō q dño dicit eū eo q dño edit sibi dōa nātia ex pie coepta & alie. Misitq; eū in manu nathā ꝓphē. vt p eū sancte nutriret: & bene doceret: vt sic postea ad regnū aptior afficeret.

Igit pugnabat. Interposito pō dauid ꝓfil ad adulterii & homicidii. hic reuertit scriptura ad cōpletā historiā. s. tm choatā. i. c. de expugnatione filioy ammon: cui dō: Igit pugnat ioab ptra rabbath. q erat ciuitas principalis & regia: pp qō rex & bellatores sui posuerūt se ei ca. Et capiēda & uino aquarū. q circa eā erāt aque & paludes i quibus ꝓtegebāt interiores. Si his ꝑ obtentis ioab tāti fieret ac si ipse ciuitatem ceperat. q erat i ꝓprio capienda. Congrega reliquā ptē pplī. Et quo ꝑ magna fidelitas ipsi⁹ ioab erga dauid: q victoriā suo labore ꝓcuratam noluit ei adscribi. Et tulit dia. re. eor. hoc ē idoli ipsoy q vocabat melchon & interpretat rex eor. Et ipositū est. i. ꝑmo tū ꝓsanctū & purgauit metallū sīm purgatiōes legis: & postea fecit sibi tāti diadema. Sī si hoc dicat videt dauid fecisse ꝓtra legē Deut⁹. vii. dō: Sculptilia eor igne cōburetis. & nō ꝓcupiscet aurū & argentū de q̄b facta sūt. &c. Ad q̄ dicendū q: illud ꝓcepit intelligit ne de eis tantū⁹ & ꝓpīe q erāt intra terminos terre ꝓmissionis: q ꝑ eis loqt. sicut ꝑ ibidē. ppīe ait. Amonitaq; nō erat ꝓpīe intra terminos terre ꝓmissionis.

Populum quoq; eius. Terra incidentia

Et ꝑcussit. Ipse. s. dō per medium eorum. Et ꝑcussit. Ipse. s. dō per medium eorum

Et ꝑcussit. Ipse. s. dō per medium eorum

Et ꝑcussit. Ipse. s. dō per medium eorum

illa. Et exosam eam habuit ammõ odio magno nimis: ita vt maius esset odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat. Dixitq; ei ammon: Surge & vade. Que respõdit ei: Maius est hoc malum quod nunc agis aduersum me quam quod ante fecisti expellens me. Et noluit audire eã: sed vocato puero qui ministrabat ei dixit: Eijce hanc a me foras: & claude hostium post eam. Que induta erat talari tunica: huiuscemodi enim filie regis virgines vestibus vtebant. Eiecit itaq; eã minister illius foras: clausitq; fores post eam. Que aspergens cinerem capiti suo: scissa talari tunica: impositisq; manibus super caput suũ: ibat ingrediens & clamãs. Dixit autem ei absalõ frater suus: Nunquid ammon frater tuus concubuit tecum? Sed nũc soror tace: frater tuus est: neq; affligas cor tuũ pro hac re. Mansit itaq; thamar contabescens in domo absalon fratris sui. Cum aũt audisset rex dauid verba hec: contristatus est valde: & noluit contristare spiritum ãmon filij sui: quoniam diligebat eum: quia primogenitus erat ei. Porro nõ est locutus absalon ad ãmon nec malũ nec bonum. Oderat enim absalon ammõ eo q violasset thamar sororem suam. Factum est autem post tempus biennij: vt tonderentur oues absalon in baalasor: que est iuxta effraim. Et vocauit absalon omnes filios regis. Venitq; ad regem: & ait ad eum: Ecce tondentur oues serui tui: veniat oro rex cũ seruis suis ad seruũ suũ. Dixitq; rex ad absalon: Noli fili mi: noli rogare vt veniamus omnes: et grauemus te. Cum autẽ cogeret eum & noluisset ire: benedixit ei. Et ait absalõ ad eũ: Si nõ vis venire: veniat obsecro nobiscum saltẽ ammõ frater meus. Dixitq; ad eũ rex: Non est necesse vt vadat tecũ.

Coegit itaq; eum absalõ: & dimisit cum eo ãmon: & vniuersos filios regis. Feceratq; absalon cõuiuiũ quasi cõuiuiũ regis. Preceperat aũt absalon pueris suis dicens: Obseruate cum temulentus fuerit ammõ vino: & dixero vobis: percutite eum & interficite: nolite timere. Ego enim sum qui precipio vobis. Roboramini: & estote viri fortes. Fecerunt ergo pueri absalon aduersum ammõ sicut preceperat illis absalõ. Surgentesq; omnes filij regis ascenderũt singuli mulas suas & fugerunt. Cumq; adhuc pergerent in itinere: fama peruenit ad dauid dicens: Percussit absalon omnes filios regis: & non remansit ex eis saltem vnus. Surrexit itaq; rex dauid: & scidit vestimenta sua: & cecidit super terram. Et omnes serui eius qui assistebant ei: sciderũt vestimenta sua. Respondens aũt ionadab filius semmaa fris dauid dixit: Ne estimet dominus meus rex q omnes pueri regis occisi sint. Ammõ solus mortuus est: quoniam in ore absalon erat positus ex die qua oppressit thamar sororem eius. Nunc ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum verbum istud dicens: omnes filij regis occisi sunt: quoniam ãmon solus mortuus est. Fugit autem absalon. Et eleuauit puer speculator oculos suos & aspexit: & ecce populus multus veniebat per iter deuium ex latere montis. Dixit aũt ionadab ad regem: Ecce filij regis adsunt: iuxta verbũ serui tui sic factum est. Cumq; cessasset loqui apparuerũt & filij regis. Et intrantes leuauerũt vocẽ suã & fleuerunt. Sed & rex & omnes serui eius fleuerũt ploratu magno nimis. Porro absalõ fugiens abijt ad tholomei filiũ ammiur regẽ gessur. Luxit ergo dd filiũ suũ ammõ multis diebus. Absalõ aũt cũ fugisset & venisset in gessur:

De lyra: ammon ad accipiendam thamar vxorem [illegible]

Nicolaus [illegible]

Tholomai. Hic fuit pr macha matris absalon. quam dicũt hebrei dauid in prelio cepisse & cesarie & vnguibus pcisis: s; legẽ in vxorẽ sibi sociasse: & ex ea generasse thamar & absalon.

Cessauitq; &c. In hebreo. Cessauit rex exire post absalon. Perhibetur enĩ dauid exire voluisse post absalon vt reuocaret eũ: s; putabat q quotiẽs eũ videret: mortem ãmon ad memoriã reduceret: cessauit exire. [illegible]

fuit ibi tribus annis. Cessauitq; dauid rex persequi absalõ: eo q consolatus esset super ãmon interitu.

C. XIIII.

Intelligẽs aũt ioab filius saruie q cor regis versũ esset ad absalõ: misit thecuã & tulit inde mulierẽ sapiẽtẽ: dixitq; ad eã: Lugere te simula: & induere veste lugubri: & ne vngaris oleo vt sis quasi mulier plurimo iã tpe lugẽs mortuũ. Et ingredieris ad regẽ: & loqris ad eũ sermones huiuscemodi. Posuit aũt ioab verba in ore eius. Itaq; cũ ingressa fuisset mulier thecuites ad regẽ: cecidit corã eo sup terrã: & adorauit & dixit: Serua me rex. Et ait ad eã rex: Quid cause habes? Que rñdit: Heu mulier vidua ego sũ. Mortuus est enĩ vir meus & ancille tue erãt duo filij: q rixati sunt aduersũ se in agro: nullusq; erat q eos prohibere posset: & percussit alter alterũ: & interfecit eũ. Et ecce consurgẽs vniuersa cognatio aduersum ancillã tuã dicit: Trade eũ q percussit frem suũ: vt occidamus eũ pro aĩa fris sui quem interfecit: & deleamus heredẽ. Et quęrũt extinguere scintillã meã q relicta est: vt nõ supsit viro meo nomẽ & reliquie sup terrã. Et ait rex ad mulierẽ: Vade in domũ tuã: & ego iubebo pro te. Dixitq; mulier thecuites ad regẽ: In me dñe mi rex sit iniquitas: & in domũ pris mei: rex aũt & thronus eius sit innocẽs. Et ait rex: Qui cõtradixerit tibi adduc eũ ad me: & vltra nõ addet vt tangat te. Que ait: Recordet rex dñi dei sui: vt nõ multiplicẽt proximi sanguinis ad vlciscẽdũ: & nequaq; interficiãt filiũ meũ. Qui ait: Viuit dñs: q nõ cadet de capillis filij tui sup terrã. Dixit ergo mulier: Loquat ancilla tua ad dñm meũ regẽ verbũ. Et ait: Loquere. Dixitq; mulier: Quare cogitasti istiusmodi rẽ contra populũ dei: & locutus est rex verbũ istud vt peccet & nõ reducat abiectũ suũ? Oẽs morimur: & quasi aque dilabimur in terrã que nõ reuertunt. Nec vult deus perire aiam: sed retractat cogitãs ne penitus pereat q abiectus est. Nunc igitur veni vt loquar ad dñm meũ regẽ verbum hoc pñte populo. Et dixit ancilla tua: loquar ad regẽ: si quo mõ faciat rex verbũ ancille sue. Et audiuit rex verba vt liberaret ancillã suã de manu oĩum q volebãt de hereditate dñi delere me & filiũ meum simul. Dicat ergo ancilla tua: ut fi-

De lyra: Interficientur a querentibus eius sanguinẽ: & tu eris innocens. [illegible]

Nicolaus [illegible]

tur predicte parabole interpretatio: in qua p mulierẽ accipit ipse dauid. Per duos filios mulieris duo filij regis. s. ãmon & absalon. Per cognationem defuncti intelliguntur amici ipsius ãmon querentes vindictas de morte eius. [illegible]

[illegible]

trāsacto expulit patrē de regno. nec p seductiōe et interfectiōe sacerdotū eius est de regno sed pro adulterio et homicidio nathan cuncta predicente.

Nicolaus de lyra

domini sibi illati. Quare veni de gessur. q. d. nihil valet mihi: ex quo non possum accedere ad regem. immo nocet. ideo subditur: Melius

afverbū domini mei regis sicut sacrificiū. Sicut eni āgelus dñi sic est dominus meus rex: vt nec benedictione nec maledictōe moueatur. Unde et dominus deus tuus est tecū. Et respondēs rex dixit ad mulierē: Ne abscōdas a me verbū qđ te interrogo. Dixitq̄ mulier: Loq̄re dñe mi rex. Et ait rex: Nunqd manus ioab tecum est in omnibus istis? Respōdit mulier et ait: Per salutē aīe tue dñe mi rex. nec ad sinistrā nec ad dexterā ē ex oībꝰ his q̄ locutꝰ ē dñs meus rex. Seruus .n. tuꝰ ioab ipse pcepit mihi: et ipse posuit i os ancille tue oīa verba hec vt vteterem figurā sermonis huius. Seruus tuus ioab precepit istud. Tu autem dñe mi rex sapiens es. sicut habet sapientiā angelus dei. vt itelligas omnia super terrā. Et ait rex ad ioab: Ecce placatus feci verbū tuū. Uade igitur et reuoca puerū absalon. Cadensq̄ ioab super faciem suā in terrā adorauit. et benedixit regi. Et dixit ioab: Hodie itellexit seruus tuus: q̄ inueni gratiā i oculis tuis dñe mi rex. Fecisti ei sermōem dñe mi serui tui. Surrexit ergo ioab et abijt i gessur: et adduxit absalon i hierusalē. Dixit aūt rex: Reuertatur i domū suā: et faciē meā nō videat. Reuersus est itaq̄ absalon i domū suam. et faciem regis non vidit. Porro sicut absalō vir nō erat pulcer i oī israel: et decorus nimis. A vestigio pedis vsq̄ ad verticem: non erat in eo vlla macula: Et quando tondebat capillum. semel aūt in anno tondebatꝰ: q̄ grauabat eū cesaries: ponderabat capillos capitis sui ducētis siclis pōdere publico. Nati sūt āt absalō filij tres: et filia vna noie thamar elegāti forme. Mansitq̄ absalō i hierusalē duobꝰ ānis: et faciē regis nō vidit. Misit itaq̄ ad ioab: vt mitteret eū ad regē. q noluit venire ad eū. Cūq̄ scdo misisset. et ille noluisset vēire ad eū: dixit seruis suis: Scitis agrū ioab iuxta agrū meū hūtē messē ordei. Ite igit et succēdite eū igni. Succēderūt ergo serui absalō segetē igni. Et venientes serui ioab scissis vestimētis suis dixerūt: Succēderūt serui absalō ptē agri igni. Surrexitq̄ ioab. et vēit ad absalō i domū eius. et dixit: Qr succēderūt serui tui segetē meā igni. Et rñdit absalon ad ioab: Misi ad te obsecrās vt vēires ad me: et mitterē te ad regē et diceres ei: Qr vēni dē gessur? Melius mihi erat ibi eē. Obsecro ergo vt videā faciē regis. Qđ si memor ē iniqtatis mee: iterficiat me. Ingressus itaq̄ ioab ad regē nūciauit ei oīa hec. Uocatusq̄ ē absalon et itrauit ad regē: et adorauit sup faciē terre corā eo. Osculatusq̄ est rex absalon.

C. XV.

Sit pōst hec fecit sibi absalō currꝰ et eqtes. et qnqginta viros q pcederēt eū. Et manē ɔsurgēs absalō stabāt iuxta itroitū pōte i via: et oēs virū q hēbat negociū vt vēiret ad regis iudiciū vocabat absalō ad se. et dicebat: De q̄ ciuitate es tu? Qui rñdēs aiebat: Ex vna tribu israel ego sū seruꝰ tuus. Rñdebatq̄ ei absalō. Uidētr mihi sermōes tui bōi et iusti: sz nō ē q te audiat cōstitutus a rege. Dicebatq̄ absalō: Quis me ɔstituat iudicē sup terrā: vt ad me veniant oēs q hūt negociū et iuste iudicem? Sz et cum accederet

nihil erat ibi esse. quia tunc non erat mihi confusibile faciē patris mei non videre: sed ex quo sū hic in eadem ciuitate cū eo est mihi valde confusibile. Quod si memor est et c. nolens me videre. hoc dicebat absalon ad inclinandum cor dauid fingens q tantum eum diligeret q magis vellet mori q diutius ab eius consortio segregari.

C. XV.

Sit post hec. Descripta reuocatione absalon et eius reconciliatione. Hic consequenter describitur eius conspiratio contra patrem. et primo qualiter eum fugauit. secūdo qualiter fugatum sedauit. ca. xvj. tertio qualiter de morte eius tractauit. capitulo xvij. quarto qualiter dei iudicio interiit. capitulo xviij. quinto quomodo dauid ad domum regiā rediit. capi. xviiij. Circa primum primo ponitur ipsius absalon deceptio simulatoria. secūdo eius conspiratio proditoria. ibi: Misit autem absalon. tertio ipsius dauid humiliatio meritoria ibi: Et ait dauid. quarto eius ordinatio cōsultoria ibi: Et dixit rex. Simulatio aūt absalon fuit in duobus. quia primo simulauit maximum zelum erga populum. secundo deuotionem erga deum. ibi: Post quadraginta autem annos. Circa primum dicit: Igitur post hec id est post reconciliationem absalon cum patre confidens de patris benignitate et de ioab familiaritate. et eleuatus ex sua pulchritudine. et quia inter ceteros filios dauid remanentes erat primogenitus qa cheleab erat mortuus. quod videtur ex hoc. quia de eo non fit aliqua mentio. Fecit sibi absalon currus et equites. quasi quodam preludium q deberet regnare post patrem suum. sed eius ambitio in tantum inualuit q patrem de regno expellere voluit. et ideo corda populi ad se trahere disposuit. ideo subditur. Et mane consurgens. idest antequam aliquis intraret ad regem. Stabat iuxta introitum porte. ita q omnes illi qui ingrediebantur ad regem pro negocijs habendis iuxta eū transirent. Et oēs virū. pauperē vel diuitē vt magis colorarent fictionē suā. Uidēt mihi sermōes tui et c. q. d. statim deberet tua petitio exaudiri. Sz nō ē q te audiat et c. q. d. rex iā ē antiquꝰ nec sic potest intēdē talibꝰ. et iō magnū dānū ē q aliꝰ hūs zelus cōmunis nō est ad hoc cōstitutus. Quis me cōstituat iudicē. q. d. pro necessitate populi nō p alia re istud onus sustinerē. Sed et cū accederet et c. [illegible]

[illegible] videret. Porterea dicit hic q semel in anno ad minus tondebatur. crescentia vero capillorum vnius anni non videtur ita longa q inde possent fieri talia ornamenta. et id videt magis probabile q scriptura solū faciat mentionem de hoc pondere. ad ostendendum q habebat multos capillos: quod facit ad pulchritudinem hominis: quia de pulchritudine absalon scriptura hic loquitur. Pondere publico. hoc dicitur ad differentiam ponderis sanctuarij quod erat alterius quantitatis. Cetera patent vsq ibi: Et venientes serui ioab. iste versus nō est in hebraico. Surrexitq ioab. et c. ad soluēdū causas

Post. xl. an. et c. Quadragesimus annus agebatur ex quo saul nobe ciuitatē subuertit. et lxxxv. sacerdotes propter dauid interemit. Ideo hic quadragesimus annus ponitur. vt monstret diuinā visionē fuisse super dauid eo q abimelech sacerdotē fecit. et hec eadem causa fuit. In melioribus codicibus quatuor nō xl. legitur sed in hebrea veritate nō quater sed xl. Sed quia vero contentiosus quatuor anos esse asseruit quo absalō [illegible]

mon interfecit: vsq ad patri dicit: vadam et reddam vota mea que voui domino in hebron. plane erat vt absalon interfecto amon in gessur apud tholomai regē tribus annis et in hierusalem reuocatus nō viso patre duobus annis moratus fuerit. et sexto anno faciem patris viderit: dum contra eum perduellionem mouerit. Nota q se vouisse mentiendo dixit quasi oraturus in loco vbi requiescunt abraham ysaac et iacob.

Nicolaus [illegible]

ad eum hō vt salutaret illū: extendebāt manū suam et apphēdēdens osculabatur eum. Faciebat q̄ hoc omni israel veniēti ad iudiciū vt audiretur a rege: et sollicitabāt corda virorū israel. Post quātuor aūt annos dixit absalōn ad regē dauid: Uadā et reddā vota mea que voui domino in hebron. Uouens eni vouit seruus tuus cum eēt i gessur sirie dicēs: Si reduxerit me dominus in hierusalē: sacrificabo domio. Dixitq̄ ei rex dauid: Uade i pace. Et surrexit et abijt in hebron. Misit aūt absalon exploratores i vniuersas tribus israel dicens: Stati vt audieritis clāgorē buccine: dicite regnabit absalō in hebrō. Porrō cum absalon ierunt ducenti viri de hierusalem vocati euntes simplici corde et cām penitus ignorātes. Accersiuit quoq̄ absalon achitophel gilonitē consiliariū dauid de ciuitate sua gilo. Cūq̄ imolaret victimas. facta est cōiuratio valida: populusq̄ cōcurrēs augebatur cū absalō. Uenit igitur nūcius ad dauid dicēs: Toto corde vniuersus israel sequitur absalō. Et ait dauid seruis suis qui erant cū eo in hierusalē: Surgite et fugiamus. Neq̄ enim erit nobis effugiū a facie absalō. Festiate egredi. ne forte veniēs occupet nos. et ipellat super nos ruinā: et percutiat ciuitatē in ore gladij. Dixerūtq̄ serui regis ad eū: Omnia quecūq̄ preceperit dñs noster rex libēter exequimur serui tui. Egressus est ergo rex et vniuersa domus eius pedibus suis. Et reliquit rex decē mulieres cōcubinas ad custodiendā domū. Egressusq̄ rex et omnis israel pedibus suis. stetit procul a domo. Et vniuersi serui eius ambulabāt iuxta eū: et legiones cerethi et phelethi et oēs gethei pugnatores validi sexcēti viri q secuti eū fuerāt de geth pedites pcedebāt regē. Dixit aūt rex ad ethai gethēū: Cur venis nobiscū? Reuertere et hita cū rege q: peregrinus es. et egressus ē loco tuo. Heri venisti. et hodie cōpelleris nobiscū egredi. Ego aūt

de lyra

[illegible] Misit autem absalon exploratores. Hic consequenter describitur ipsius absalō conspiratio: quia ad diē determinatā congregauit fautores suos i hebrō. Misit enim nuncios ad ciuitates principales ex tribubus. ita q in qualibet ciuitate notabili erant plures missi ex parte absalon: quorum vnus habebat tubam sciētes horam in qua clamaretur in hebron ad sonitum tube: Regnabit absalon: ita q eadem hora in omnibus ciuitatibus notabilibus nuncius absalō habens tubam vt sonaret: et alij dicerent per vicos clamantes: Regnabit absalō in hebron. vt vulgares q ibi erant inducerentur in regem. et q principales de ciuitatibus se firmarent illuc ad faciendum sibi debitam reuerentiam. ideo postea subditur: Populusq concurrens augebatur cum absalon. Porro cum absalon ierūt et c. vt et ad petitionem ipsius absalon vt pauciores cū

Exiebat manū suam: in signum familiaritatis. Osculabatur eum. in signum magne cōdescēsiōis. Et sollicitabat corda. In hebreo habet: Et furabat corda. q per tales fictiones falsas iniuste attrahebat ad se corda hominū: vt sic ei iungerēt contra patrem suum: q propter talia eis impēdi iudicabāt et dicebāt eū esse regno dignū. Post quadraginta aūt ānos: Hic cōsequēter ponitur fictio deuotiōis erga deum p sacrificiū i hebron offerendū. Absalon aūt intendebat ibi conspirare cōtra patrē suū. Dicit igit: Post quadraginta aūt ānos et c. Aliqui libri habēt post quatuor annos. qui accipiunt a fuga absalon vsq tunc. sz istā litterā. sz q sit falsa patz ex duobus: quia primo a fuga absalō vsq tunc cucurrit maius tempus quia post dictā fugā absalon mansit in gessur tribus annis. vt habet. s. xiij. ca. in fi. Item post eius reuocationem mansit in irlm duobus annis anteq videret faciē regis. vt habetur. s. xiiij. ca. et sic in sexto āno faciem regis vidit et perfecte reconciliatus fuit. et postea fecit sibi currum et equites et corda populi sibi attraxit. vt predictum est. que non poterunt fieri in tam breui tempore quin ad minus currerent sibi duo anni vel circiter. et sic antequam conspiraret in hebron cōtra patrem suum. iam transierant septem anni vel octo. secundo hoc apparet: quia hebraica veritas et libri nostri correcti habent hic quadraginta et nō quatuor ex quo patet litteram fuisse corruptam vitio scriptorum. Isti autem quadraginta anni varie computantur. In libro enim de hebraicis questionibus dicitur q hec computatio incipit a tempore quo saul interfecit sacerdotes. vt habetur. i. libro. xxij. ca. et terminatur in conspiratione absalon contra patrem suū cuius ratio est. quia dauid fuit causa et occasio aliquo modo dicte occisionis. licet enim non peccauerit petendo panes et gladium ab achimelech sacerdote. et celando ei fugam suam. prout ibidem dictum fuit. tamen in hoc peccauit q nimis patenter hoc fecit. Et quo enim sciebat ibi esse doech idumeus de quo timebat probabiliter q illa sauli referret. vt ibidem dicitur: debuit facere ita secrete q lateret ipsum doech. et id hic fit mentio illius temporis. quia culpa illa ipsius dauid in parte fuit causa huius rebellionis absalon contra ipsum. nec obstat q predictum est hanc rebellionem euenisse propter peccatum dauid cum bersabee. quia plura peccata possunt bene esse cause partiales vnius pene a deo inflicte. Ra. Sa. dicit q isti quadraginta anni incipiūt a tempore quo populus israel petiuit regem. et simpliciter habere voluit contra samuelis persuasionem. vt habetur. i. libro. viij. capitulo et fit hic memoria illius temporis i rebellione ipsius absalon contra patrem. quod prima facie videbatur magnū malum: quasi scriptura reduceret ad memoriam dictum samuelis videlicet q petitio populi de institutione regis non erat ad bonum. Dixit absalon ad regem. ad hoc accepit licentiam vt magis operiret maliciam suam excogitatam. Uadam et reddam et c. id est offerēda in hebron locus enim ille sanctus reputabatur eo quod quatuor patriarche principales sunt sepulti cum suis coniugibus. s. Adam et eua: abraham et sara: isaac et rebecca: iacob et lya. sicut dictum fuit. Gen. xxiij. et id absalon fingebat illuc ire ex deuotione. Sed principaliter intendebat ibidem contra patrem conspirare. quia locus ille distat a ierusalem per. xvi. miliaria. vt hieron. libro de distantiis locorum. et ideo melius poterat ibi fautores sue conspirationis aggregare. Item quia dauid pater eius ibi primo regnauerat [illegible]

dauid remanerent. et vt illi de ciuitate regia viderentur sibi fauere. quia propter multitudinem aliorum absalon fauentium non audebant contradicere. Accersiuit quoque et c. de cuius consilio iste absalon hoc negociū acceperat et vt alij facilius iungerentur sibi videntes principalem regis cōsiliarium adherentem sibi. Facta est autem coniuratio valida. quia illi qui erant sibi iurauerunt stare cum absalon ad maiorem conspirationis confirmationem. Uenit igitur nuncius ad dauid. non tamen ita cito eo q absalon faciebat custodiri vias nec hoc factum nunciaretur dauid donec haberet tantā multitudinem q dauid non posset resistere sz sua estimationem. Et ait dauid. Hic consequenter describitur ipsius dauid humiliatio meritoria. quia per eam deus fuit placatus erga dauid et contra absalon prouocatus. apparuit autem ista humiliatio specialiter in duobus. s. in humiliter de ciuitate regia recedendo. secundo archam domini remittēdo ibi: Uenit autem et sadoch. Circa primum sciendum q cum dauid esset in bellis expertus et audacissimus et esset in loco forti. et haberet secū plures et fortissimos bellatores. nō recessit de ciuitate timore ipsius absalon principaliter sed timore dei quem sciebat se prius offendisse. et propter hoc ex sententia dei illud malum super eum euenisse. sm q dixerat sibi nathan propheta. s. xij. ca. Hec dicit dñs: suscitabo super te malū de domo tua. et ideo ad placandum iram dei voluit se coram deo humiliare: [illegible] et ista humilitas apparuit in confusibili egressu eius de ciuitate. cum dicitur. Fugiamus et c. nō propter ipsius virtutē sed quia erat flagellum ad punitionem dauid. secundo apparuit eius humiliatio in progressu eius cum dicitur: Egressus est ergo et c. quia incedebat peditando cum tamen posset habere equos et mulos. et non solus exiuit peditando sed etiam nudis pedibus incedendo. vt habetur. I. co. cap. Et reliquit rex decem mulieres. quia sciebat q non interficerentur. Stetit procul a domo. extra ciuitatem vt transire faceret totum populum suum ante se vt poneret se in maiori periculo si absalon eum insequeretur. quod fecit eo q erat in culpa. vt predictum est. et alij patiebantur propter eum. Dixit autem rex et c. Dicunt aliqui q iste fuit filius achis regis geth qui adhesit dauid propter suam bonitatem et probitatem. et conuersus erat ad iudaismū. propter quod dauid magis sibi et sociis suis compatiebatur: eo q dimiserant gentem suam et locum. Ego autem vadam quo iturus sum. i. vagabundus ad locum incertum quousque [illegible]

Et egressus est Dauid ambulabat super montem oliueti: ascendens flebat nuditate capitis incedens pedibus: operto autem capite ascendebat flens. Nicolaus de lyra

vadit quo iturus sit. Reuertere & reduc tecū fratres tuos. & dñs faciat tecū misericordiā & veritatem: ostendēs gratiam & fidem. Et respondit ethai regi dicēs. Viuit dñs. & viuit dñs meus rex quōcūq; loco fuerit dominus mi rex. siue i morte siue i vita: ibi erit seruus tuus. Et ait dauid ethai: Veni & trāsi. Et trāsiuit ethai gethēus & vniuersi viri q cum eo erant. & reliqua multitudo. Omnēsq; flebant voce magna. & vniuersus populus trāsibat. Rex quoq; transgrediebat torrentē cedrō: & cunctus populus incedebat cōtra viā q ad desertum respicit. Venit autē Sacerdos.

& sadoch & vniuersi leuite cū eo portantes arcā fœderis domini

† Vel ordinauit, vt ab omnibus videri posset.

& posuerūt archā dei. Et ascendit abiathar. donec expletus est omnis populus q egressus fuerat ō ciuitate. Et dixit rex ad sadoch.

† Quia respondere debuit non est.

Reporta archam dei i vrbē. Si inuēero gratiam in oculis domini reducet me: & ostēdet mihi eā & tabernaculum suū. Si aūt dixerit mihi nō places. paratū sū: faciat qđ bonum ē coram se. Et dixit rex ad sadoch sacerdotem: O

† Propheta quidā Gamaliēl dicit populo parcendum esse Actuū.

videns reuertere i ciuitatē i pace & abimaas filius tuus. & ionathas filius abiathar: duo filij vestri sint vobiscū. Ecce ego abscondar i campestribus ēremi: donec ve

Quid agam.

niat sermo a vobis indicās mihi. Reportauerunt igitur sadoch & abiathar arcā dei in hierusalē: & mānerūt ibi. Pōro dauid ascēdebat ciuum oliuaq; scandens

Hic videtur flere.

& flens: operto capite & nudis pedibus incedens. Sed & oēs populus qui erat cum eo operto capite ascendebat plorans. Nuncia tus est aūt dauid: q & achitophel ēt in coniuratione cum absalon.

Dixitq; dauid. In fatuā qso domine dñi mei achitophel. ſ Cuius ascēderet dauid fūmitatē montis i quo adoraturus erat dñm: ecce occurrit ei chusi arachites scissa tunica: & terra pleno capite. ſ Et dixit ei dauid: Si venēris mecū eris mihi onari. ſ Si aūt i ciuitatē reuertaris. & dicēris absalō seruus tuus sum rex pater me viuere. sic fui seruus pris tui sic ero seruus tuus: dissipābis cōsilium achitophel. Habes autem tecū sadoch & abiathar sacerdotes. & oē verbum quodcūq; audieris de domo regis. indicabis sadoch & abiathar sacerdotibus. Sunt autē cum eis duo filij eorum achimaas filius sadoch: et ionathā filius abiathar: & mittetis per eos ad me oē verbum qđ audieritis. Veniente ergo chusi amico dauid in ciuitatem. absalon quoq; ingressus est hierusalē & achitophel cum eo.

C XVI.

Vnq; dauid transisset c paululum montis ver

Nicolaus de lyra

tice. ✠ Et ecce ziba puer miphibosceth i occursum eius cū duobus asinis q onerati erāt ducētis panibus & cētū alligaturis

† Vuæ passe. & septē massis: palata rū & duobus vtribus vini. Et dixit rex sibe: Quid sibi volūt hec? Responditq; siba regi: Oīe mi

Quare.

† Quasi eos filij regis.

rex: asini domēsticis regis vt sedeant. & pānes & palate ad vescēdū pueris tuis. vinū aūt vt bibat si quis defecerit i ēremo. Et ait rex: Vbi ē filius dñi tui? Respōditq; siba regi: Remansit in hierusalē dicēs: Hodie restituet mihi domus israel regnū patris mei. Et ait rex sibe: Tuā sint omnia q fuerūt miphibosceth. Dixitq; siba: Oro vt inueniam gratiam cōrā te domine mi rex. Factū ērgo est dauid vsq; babu

Semei. Nicolaus de lyra

rī. Et ecce egrēdiebatur ide ō eo gratiōne domus saul: & nole semei filius gera: procedebat egrediēs & maledicebat: mittebatq; lapides ✠ dauid: & cōtra vniuersos seruos dauid. Omnisq; aūt populus & vniuersi bellatores a dextro & a sinistro latere regis incedebāt. Ita aūt loqbat semei cū maledicēret regi: Egrēdere egredere & vir sanguinū & vir bālial. reddidit tibi dñs vniuersū sanguinē domus saul: qrū inuasisti regnū pro eo: & dedit dominus regnū i manu absalon filij tui: & ecce prēmūt te mala tua: qrū vir sāguinū es: Dixit aūt abisai filius saruie regi: Quare maledicit cānis hic mortuus domio meo regi? Vadā & āputabo caput eius. Et ait rex:

✠ In hebreo non habetur nisi tantum maledicebat & lapidabat eum.

Quid mihi & vobis ē filij saruie? Dimittite eū vt maledicat: dñs

✠ Permittendo

enī precepit ei vt malediceret da

Permittendo.

uid: & quis est qui audeat dicere:

✠ Quia nulle omnia fecerit

quare sic fecerit? Et ait rex abisai & vniuersis seruis suis: Ecce filius meus q egressus ē de vtero meo, querit animā meā: quātomagis hic filius gēmi maledicet mihi?

✠ Permittendo eum

Dimittite eū vt maledicat iuxta p̄ceptum domini si forte respiciat dñs afflictionē meam: & reddat mihi dñs bonū pro maledictiōe hac hodierna. Ambulabat itaq; dauid & socij eius per viā cum eo: Semei autē per iugum montis ex latere contra illū gra

diebatur maledicēs & mittēs lapides aduersus ēum: & ārā

✠ in hebreo eos.

gēs. Erāt itaq; ōēs rex & vniuersus populus cū eo lassus & refocillati ibi. Absalō aūt & vniuersus populus eius ingressi sūt hierusalē: & achitophel cū eo. Cū aūt vēnisset chusai arachites amicus dō ad absalō locutus est ad eū: Saluet rex. Saluet rex. Ad quē

✠ In hebreo malefrendo aquali vallum subterrando vallare aut circumdare munitionibus.

ſ

absalō: Hēc ē igi gra tua ad amicū tuū: Cur ñ iuisti cū amico tuo? Rndit chusai ad absalō. Nāq; quā: quē elegit dñs & cet populus hic & vniuersus israel: cū eo mābo. Sed vt & hoc iferā tui ego seruiturus sum? Nōne filio regis? Sicē parui pri tuo ita pebo tibi. Dixit aūt absalō ad achitophel: inite cōsiliū qd agere ōbeāmus. Et ait achitophel ad absalon: Ingredere ad cōcubinas patris tui quas dimisit ad custodiendā domū: vt cūm audierit omnis israel q fœdaueris patrē tuū: roborentur tecū manus eorum. Tetenderūt igit ab

Ecclesiastes ix.

salon tabernaculū i solario. Ingressusq; est ad concubinas pris sui coram vniuerso israel. Consiliū aūt achitophel qđ dabat i diebus illis: quasi si quis consuleret deū. Sic erat oē cōsiliū achitophel: & cū eēt cū dō: & cū eēt cū absalon.

C. XVII.

Ixit igitur achitophel ad absalon. Eligam mihi. xij. milia virorum et

pessimo mortem[1] faciā & vt reuertātur ad te omnes: & ita vniuersa pax fiet ciuitati tue & tibi. Placuit

[1] vel habent

Nicolaus de lyra

sermo iste cūctis viris israel: & achitophel dixit. Vocate & chusai arachites: audiamus quid & ipse loquatur. Postquā ergo ingressus est chusai ad absalō locutusq; est ei: Hec locutus est achitophel: nūquid faciemus verbum eius an non? Si aūt nō: tu ipse loquere. Dixitq; chusai ad absalō: Non bona est cōsilium hoc quod dedit achitophel. Nouit enī pater tuus & viri q cum eo sunt fortissimi esse: & quasi vrsam raptis catulis in agro. Pater tuus bellator est: & non morabitur nocte cū populo. Ecce nunc latet in aliquo spelunca: & cū ceciderit aliquis de tuis primo ictu: audiet & dicet: Facta est plaga in populo qui sequitur absalon. Et fortis cuius cor habet cor leonis: pauebit. Nouit enī omnis israel fortē esse patrē tuū & robustos filios eius. Ego aūt cōsilium dabo vt congregetur ad te vniuersus israel: & sicut arena q est in littore maris plurima multitudo: & vultus tuus in medio eorum vadat. Et ipse incedas in exercitu. Et irruamus super eum in quocūq; loco fuerit: & operiamur eum sicut ros cadit super terrā: & non relinquatur ex eo & omnibus virīs q cum eo sunt vel vnus. Si aūt in ciuitatē receperit. quam cū ēa de me. ✠ Et di

Ps. 56.

parte ✠. ſ videat q & uid hic peccauerit inducēdo eū ad mālitiā. & ecōdi q ita non sit aliq necessitas circūdandi dauid & chusi & aliquos mēdacio officiosos. cum ipse dauid petius fecerit nunc vt patebit ea. scīt ēt ih dñi q nō erat ipi mendacio. Ille cuius scrutāt aliqui q agit & agere intendit ad bonū ipsius, bonū ēt erat absalon q a suo intento pessimo frustrarē & pīt tradere. manic qa nolebat eū interfici (q magis optabat eū reuocare ad sui cognitionē. vt pz ex hijs q dabunt. ſ. xviii. ca. ✠ Dīt ſpatio cōsilii ✠. ſ. diffipare poterit p tuā sapiētiā & eloquētiā. sic apparuit p effectū. vt hī. ſ. ca. xvii. & cetera patent in littera.

C. XVI.

r Vnq; dō. Nic

c ſliquāter ēdēt

dūter absalō pa

tre suū fēdauit ignominio do ad ei⁹ vxores. premittit ēt ſ duas. q: p̄ dō a fida scīpt. sedo a semei ſperīt. ibi: Venit ē rex. y' chusi ab absalō ſcipit ibi: Absalō ait. ḡcto absalō ad vxores pīs ingr dīt ibi: Dixit aūt absalō Circa p̄m fallāt q: adhaerentes ilīcītes magnates pectoris ſsiderāt tpe & locō & alia ad ſ apta. & ſ notāt ea vt: Cūq; dō trāsisset paululū mōtē ✠ tīcē. q: id erat fatigatē & timere & trīticia. ſ Ap paruit ziba ✠. qđ mīus pat⁹ ad succurrēdū regi i tali necessitate. vñ ſcīpt: t Asini domēsticis regis vt ſedeāt. ſ. si aliqn ō domo tua fuerit ita fatigat⁹ q nō posīt ſedere poterit ſup asinū ſedere. u Et pa. & pa. ✠. pa late dicīt ſic. ſpīlc ſ ta bulas. ✠ Vbi ēt filius domini tui. Habebat ēt cius curā propter lonā the amicitiā. ſ Respondit q ziba ✠. tīc fi da mendicbatur: vt patet ex hijs que habentur .ſ. xviii. ca. quia miphibosceth de fuga dauid fu it valde tristis sicut apparebit ibi: Loquebat enim siba q dauid pro pter sapientiam suam & bonā milītā fin aliter obtinere victoriā. & ō studebat hōdiant' ōēs fil' ism petere a dauid. qō & factū ſ. vñ subdit: » Tua sint ea ✠.] qō fuit ma le & pōpīcare & mentīe dicēdi. ēt qī tīc siba dixerat falsū. ēt qī dato q' verū dixīsset. ēt miphibosceth domin⁹ suus nō erat consēkāneus amicꝰ audiretur. vel aliqđ ſtūs alio mō sufficēter declarare tur. » Venit q rex. Hic ponit dauid

Chusi. Amicus dauid. Chusi interpretatur festinans. qui hierotalq; reuerti ad ciuitatē achitophel ēt iuisset. significat dilīpulos domini q fa dcto occultos. michodemum ioseph & similes.

Nicolaus de lyra

it arach. ſm Bella velle ✠.] in signū magne tristicie. » Et venerūt ✠. Iq nō erat vir bellator. ✠ Et absl in ciuitatē reuertatur. quasi nō cp̄ho de me. ſ Et di

parte ✠.] videat q & uid hic peccauerit inducēdo eū ad mālitiā. & ecōdi q ita non sit aliq necessitas circūdandi dauid & chusi & aliquos mēdacio officiosos. cum ipse dauid petius fecerit nunc vt patebit ea. scīt ēt ih dñi q nō erat ipi mendacio. Ille cuius scrutāt aliqui q agit & agere intendit ad bonū ipsius, bonū ēt erat absalon q a suo intento pessimo frustrarē & pīt tradere. manic qa nolebat eū interfici (q magis optabat eū reuocare ad sui cognitionē. vt pz ex hijs q dabunt. ſ. xviii. ca. ✠ Dīt ſpatio cōsilii ✠. ſ. diffipare poterit p tuā sapiētiā & eloquētiā. sic apparuit p effectū. vt hī. ſ. ca. xvii. & cetera patent in littera.

Psal. 54.

Ps. 108.

Ps. 54.

Ps. 108.

Ps. 54.

Ps. 108.

Ps

Et hortatissimus. Ita debeo hortatissimus ipse cui dicet ee Ist loonio pa-
hortatissimus ab hortatissimo alte pauid in lingt. vt: Dicit enī omnis israel
parcum nam ille hortatissimus.

Nicolaus. Videtur absalon pulchrari eo qd longe absalon patricida pēm
longe fuit pater longe de virtutis fortitudine. vt: Ipse enī pugnauit pro
patre, quo patrem fugit

terret multo plures erāt quos

Nicolaus de lyra

ipse Salomon reprehendit.

Ialnus cōspicerat ꝛ de populo ꝙ bi quod vociferat gladius i die illa. Cecidit ät ät occurreret ab filon seruus dauid ꝛ fedēo multo Cūqz ingressus fuiſz multus sub ter cōdentiz querū ꝛ magnum. ädhesit caput auſ quercu ꝛ. Et ille suspēſo inter cēlū ꝛ terrā: mu lus cui inciderat pertrāſiuit. Eli dut ät hoc quidam ꝛ nunciauit ioab dicēs: Ecce abſalon pēde re de quercu. Et ait ioab viro q nunciauerat ei: Si vidiſti quare non cōfodiſti eū cuz terra: ꝛ ego dediſſem tibi decē argēti ſiclos: ꝛ vnū baltheū? Qui dixit ad ioab Si appenderes in mānibus meis mille argenteos nequaq̄z mitte rē manum meam i filium regis. Audientibus enim nobis præ cepit rex tibi ꝛ abiſai ꝛ dixit dicēs: Custodite mihi puerum abſaló. Sed ꝛ ſi feciſſem contra animaz meaz audacter nequaq̄z hoc re gem latere potuiſſet: ꝛ tu ſtares et aduerſo. Et ait ioab: Nō ſic tu vis. ſed äggrediar cuz co ram te. Tulit ergo ioab tres lan ceas in manu ſua. ꝛ infixit eas in corde abſalon. Cūqz adhuc pal pitaret beroas in quercu cucur rerunt decem iuuenes armigeri ioab. ꝛ percutientes interfecerūt eum. Cecinit autem ioab buccia ꝛ retinuit populum ne perſeque retur fugientē iſrael: volens par cere multitudini. Et tulerunt ab ſalon ꝛ proiecerunt eum ī ſaltu in foueam grandē. ꝛ cōpoſita uerūt ſuper eum acerū lapidū ī magnū nimis. Ois aūt iſrael fu git i tabernacula ſua. Porro ab ſalon erexerat ſibi cum adhuc viueret titulū q ē i valle ſegis. Dixē rat enī. Non habeo filiū. ꝛ hoc erit monimentū nomis mei. Vo cauitqz titulum noīe ſuo: ꝛ ap pellat manus abſalon vſqz ad diem hanc. Achimaas ät filius ſadoch ait: Curram: ꝛ annūciabo regi: quia iudiciū fecerit ei deus de manu inimicoꝝ eius. Ad quē ioab dixit: Nō eris nūcius i hac

Nicolaus de lyra

die ſed nunciabis in alia. Hodie nolo te nūciare: filius enī regis ē mortuus. Et ait ioab chuſi: Va de ꝛ nuncia regi q̄ viderit. Ille ado

Thomas appellandi. Legendum

rauit chuſi ioab: ꝛ cucurrit. Rūrſus aūt achimaas filius ſadoch dixit ad ioab Quid ipedit ſi ēt ego cur ram post chuſi? Dixitqz ei ioab Quid vis currere fili mi? Veni huc: Non eris boni nunciꝰ hanc lus. Qui respondit: Quid enī fi

Vel cōtingat

cucurro? Et ait ei: Curre. Curreſ ergo achimaaz per viaz cōpēdij tranſiuit chuſi. Dauid aūt ſede bat inter duas portas. Speculā tor vero qui erat i faſtigio porte ſuper murū eleuās oculos vidit hominē ſolum currentē: ꝛ exclamauit indicauit regi. Dixitqz rex: Si ſolus eſt bonus eſt nuncius i ore eius. Properante ät illo ꝛ ac cedente propius: vidit ſpecula tor hominē alterum currentē: ꝛ uocauit portā in culmine ait: Appa ret mihi alt homo currēs ſolus. Dixitqz rex: Et iſte bonus eſt nū cius. Speculator ät cōtemplo: ait cursum primi quasi cursum achimaas filij ſadoch. Et ait rex: Vir bonus eſt: ꝛ nunciū portās bonum venit. Clamās aūt achi maas dixit ad regē: Saluē rex. Et adorās regem coram eo pro nus in terrā ait. Bñdictus do minus deus tuus: qui concluſit homines qui leuauerunt mānus ſuas cōtra dominū meum regē. Et ait rex: Eſt ne par puero abſa lō? Dixitqz achimaas: Vidi tūmt tum magnum cuz mitteret ioab ſeruus tuus o rex me ſeruū tuū. Nescio aliud. Ad quē rē: trānſi ait: ꝛ ſta hic. Cūqz ille trāſiret et ſtaret apparuit chuſi: ꝛ veniens ait: Bonū apporto nūcius dñe mi rex. Judicauit enī pro te dñs hodie de manu omniū qui ſurre rexerunt contra te. Dixit ät rex ad chuſi: Eſt ne par puero abſalon? Cui respondens chuſi: Fiät inqt ſicut puer inimici dñi mei regis: ꝛ vniuerſi q̄ ſurgūt aduerſus eū

Ecclesiastes

Nicolaus de lyra

malū. Cōtriſtat itaqz rex ascē dit cēnaculū portae: ꝛ flebat: ꝛ ſic lo ꝙbat vadēs: Fili mi abſalō: ab ſalōn fili mi. Quis mihi tribuat vt ego moriar pro te abſalon fili mi: fili mi abſalon? C. XIX.

Unciatū ē aūt ioab q rex flerat ꝛ lugerat ſuper filium ſuum: ꝛ versa eſt victoria in die illa i luctuz omni populo ſuo. Audiuit enim populus in die illa dicī: Dolet rex ſup filio ſuo. Et ōdinauit populus i die illa ingredi ciuitatem. ꝙmō ō dinare ſolet populus verſus et fugiēs de prelio. Porro rex ope ruit caput ſuum: ꝛ clamabat voce magna. Fili mi abſalon: abſalō fili mi. Ingreſſus ergo ioab ad re gem i domū dixit: Cōfudiſti ho die vultus omniū ſeruoꝝ tuoꝝ qui ſaluam fecerūt animā tuaz ꝛ animā filiorum tuoruz ꝛ filiarū tuarū ꝛ aiaz vxoruz tuaꝝ ꝛ aiaz concubinarum tuarum. Diligis ōdientes te: ꝛ odio habes diligē tes te. Et oſtendiſti hodie: quia nō curas de duabus tuis ꝛ de ſeruis tuis ꝛ vere cognoui modo: q: ſi abſalon viueret: ꝛ oēs nos occu buiſſemus: tūc placeret tibi. Nūc igitur ſurge: ꝛ prōede: ꝛ allōq̄re ſanctiſſac ſeruis tuis. Jūro enim ti bi per dominū q̄ ſi nō exieris: nē vnus quidem remanſurus ſit te cum nocte hac: ꝛ peius erit hoc ti bi ꝙm oīa mala que venerūt ſu per te ab adoleſcētia tua vſqz in præſens. Surrexit ergo rex: ꝛ ſē dit i porta. Et omni populo nūciatum eſt q̄ rex ſederet in porta. Ētqz vniuerſa multitudo coram rege: iſrael ät fugit in tabernacu la ſua. Omnis quoqz populus certabat i cūctis tribubus iſrael dicens: Rex liberauit nos de ma nu inimicoꝝ noſtroꝝ: ipſe ſalua uit nos de manu philiſtinoruz ꝛ nunc fugit de terra propter abſa lō. Abſalon ät quē vnximus ſu p nos mortuus ē in bello. Vſqz

quō ſilētis ꝛ nōn reducitis regē. Et cōſilium totius iſrael vēt ad regem. Rex vero dauid miſit ad ſadoch ꝛ ad abiathar ſacerdotes dicens: Loquimini ad maiores natu iuda dicentes: Cur venitis nouiſſimi ad reducendum regez in domum ſuam? Sermo autez omnis iſrael peruenerat ad regē vt reducerent eum in domū ſuā quia dixerat rex. Vos dicetis ad populū fratres mei nos: oſs meū ꝛ caro mea nos: Quare nouiſſimi reducitis regem? Et āmaſe dicite Nonne os meuz ꝛ caro mea es? hēc faciat mihi ds ꝛ hec addat Si nōn magiſter militie fueris coram me omni tempore pro ioab. Et inclinauit cor omnium ſi roum de iuda quaſi viri vnius. Miſerūntqz ad regem dicentes: Reuertere tu ꝛ omnes ſerui tui. Et reuerſus eſt rex ꝛ venit vſqz ad iordanem. Et ōmis iuda ve nit vſqz in galgala vt occurreret regi ꝛ traduceret eum iordanez. Feſtinauit aūt ſemei filius gera fi lij gemini de baburim: ꝛ deſcen dit cum viris iuda in occurſuz re gis dauid cum mille viris de be niamī: ꝛ ſiba puer de domo ſaul ꝛ quindecī filij eius ac viginti ſer ui erant cum eo. Et irrūpentes iordanem ante regem tranſierūt uada vt traducerēt domū regis: ꝛ facerēt iuxta iuſſionē eius. Se mei autez filius gera proſtratus coram rege cum iam tranſiſſet ior danem: dixit ad eū: Ne reputes mihi domīe iniquitatē: neqz me minereris iniuriarus ſerui tui i die q̄ egreſſus es domine mi rex de hieruſalem neqz ponas rex i cor de tuo. Agnoſco enī ſeruus tu⁹ peccatum meum: ꝛ ideirco hodiē primus veni de omni domo io ſeph: deſcendiqz in occurſuz do mini mei regis. Reſpondens ue ro abiſai filius ſaruie dixit: Nūq̄d pro hoc verbis non occidetur ſemei qui maledixit chriſto dñi?

Ecclesiastes

nihil fecerunt miſericordiā. ᵇ Et irrūpēt. ioabuz trāſiētes ad ripā op poſitā in q̄ adhuc erat dauid vt eos traduceret in trāſitu. Cētera patent vſq̄ ibi: ᶜ Nunquid pro hoc verbis non occidetur ſemei. q. d. magnum mā um eſt ſi vnum occiderit: quia innocens at crimen ſcit malefactus.

Cui ſi hūiliter

Quid mihi ꝛc. Timebat dauid ꝛ inuerecundie filioꝝ. q. relinqui qui
similiter regnum eis auferret. nolebat eum hoc facere
Nicolaus
dicit. Ecce ego te ordinabo principem super omnem domum
tuam. Et ait dauid: Quid mihi ꝛ vob filij taruiæ?

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

uerbio: Qui iterrogant interro
gent in abela: & sic pficiebant.
Nōne ego suz que rñdeo ue
ritatem in israel: & tu queris sub
uertere ciuitates & euertere matrez
ciuitatum i israel. Quare precipi
tas hereditatem dñi? Rñditq̄ io
ab ait: Absit absit: hoc a me: Nō
precipito neq̄ demolior: nō sic se ha
bet res: sz hō de mōte ephraī se
ba filius bochri cognomie: leua
uit manū suā cōtra regē dauid.
Tradite illū solū: & recedēus a ci
uitate. Et ait mulier ad ioab: ecce ca
put eius mittet ad te p murū. In
gressa est ergo ad oēm populuz:
& locuta est eis sapiēter. Qui ab
scisum caput sebe filij bochri pro
iecerūt ad ioab & ille cecinit tuba
& recesserunt ab urbe vnusq̄sq̄
in tabernacula sua. Joab aūt re
uersus ē hierusalē ad regē. Fuit
ergo ioab sup oēm exercitū isra
el. Banaias āt filius ioiade sup
ceretheos & phelethoos: aduram
uo sup tributa. Porro iosaphat
filius achilud a cōmentarijs. Se
ba āt scriba. Sadoch vero & abi
athar sacerdotes: hirā āt hiraites
erat sacerdos dd.

C. XXI.

Facta ē quoq̄ fames in
diebus dauid tribus an
nis iugiter: & cōsuluit da
uid oraculū domini. Dixitq̄ dō
minus propter saul & domū eius
sanguinum quia occidit gabaōi
tas. Vocatis ergo gabaōitis rex
dixit ad eos: Porro gabaonite
nō erant de filijs israel sed reliq̄e
amorreorū. Filij qppe isrl' iura
uerant eis ne perimerent eos. Et
voluit saul percutere eos zelo q̄si
pro filijs isrl' & iuda. Dixit ergo
dauid ad gabaōitas: Quid faciā
vobis: & qd erit vr̄i piaculū vt
bñdicatis hereditati dñi? Dixe
runtq̄ ei gabaonite: Nōn est no
bis super auro & argēto questio
sz contra saul & ptra domū eius
neq̄ volumus vt interficiat hō
de israel. Ad qd rex ait: Quid er
go vultis vt faciaz vobis? Qui

De lyra

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

dixerunt regi: Virum q attriuit
nos & oppressit iniq̄ ita delere d
bemus. Jne vnus quidem residu
us sit d stirpe eius i cūctis finib
israel. Dētur nobis septē viri d
filijs eius. ut crucifigamus eos
domino i gabaa saul quondaz
electi domini. Et ait rex: Ego da
bo. Pepercitq̄ rex miphiboseth
filio ionathe filij saul propter ius
iurandum dñi: quod fuit inter
dauid & iter ionathan filiū saul.
Tulit itaq̄ rex duos filios respha
filie aia quos pepit saul armo
ni & miphiboseth. Et q̄nq̄ filios
michol filie saul quos genuerat
adrieli filio berzellai q fuit d mo
lathi: & dedit eos i manu gabao
nitarum: qui crucifixerunt eos i mō
te corām domino. Et ceciderunt
hi septē simul occisi i diebus mes
sis prime incipiente messione hor
dei. Tollēs aūt respha filia aia
ciliciū substrauit sibi supra petrā
ab initio messis dōec stillaret aq̄
super eos de celo. & non dimisit
aues lacerare eos p diē: neq̄ be
stias per noctez. Et nūciata sūt
dauid q̄ fecerat respha filia aia
concubina saul: & abijt dauid &
tulit ossa saul & ossa ionathe fi
lij eius a viris iabes galaad qui
furati fuerant ea de platea beth
san in qua suspenderāt eos phi
listij m cum interfecissent saul in
monte gelboe. & asportauit inde
ossa saul & ossa ionathe filij eius.
Et colligentes ossa eorum q affi
xi fuerant: sepelierunt ea cum os
sibus saul & ionathe filij eius in
terra beniamin i latere in sepul
chro cis patris eius: Feceruntq̄
oīa quecūq̄ preceperat rex. & re
propiciatus ē dñs terre post hec.
Factū est autem rursum preliū
philistinorum aduersuz israel: &
descēdit dauid & serui eius cū eo.
& pugnabāt ptra philisthijz. De
ficiente aūt dauid iesbidenob q
fuit de genere arapha cuius fer
rū haste trecētas vncias appēde
bat. & accinctus erat ense nouo. ni
sus ē percutere dauid. presidioq̄ ei
fuit abisai filius saruie: & percussit
philisteū interfecit. Tūc iurauerūt
viri dauid dicētes: Jaz nō egre
dieris nobiscum i bellū: ne ex
tinguas lucernam israel. Secun
dūm bellū quoq̄ fuit i gob cō
tra philisteos. Tunc percussit so
bochai de vsathi saph de stirpe
arapha d genere gygantū. Ter
tiūm quoq̄ fuit belluz i gob cō
tra philisteos. i quo percussit adeo
datus filius salt polymitarius

De lyra

[illegible]

Bethleemites ... [illegible] C. XXII. [illegible]

bethleemites goliath gethenm: cuius hastile haste erat quasi liciatorium texentium. Quartus bellum fuit in geth in quo vir fuit excelsus: qui senos in manibus pedibusque habebat digitos: id est xxiiii. et erat de origine arapha: et blasphemavit israel. Percussit autem eum ionathas filius samaa fratris david. Hi quatuor nati sunt de arapha in geth et ceciderunt in manu david et servorum eius.

C. XXII.

1 Locutus est autem david domino verba carminis huius in die qua liberavit eum dominus de manu omnium inimicorum suorum: et de manu saul. Et ait dominus petra mea et robur meum: et salvator meus. Deus dominus fortis meus: sperabo in eum. Scutum meum et cornu salutis meae: elevator meus: et refugium meum: salvator meus: de iniquitate liberabis me. Laudabilem invocabo dominum: et ab inimicis meis salvus ero. Quia circumdederunt me contritiones mortis: torrentes belial terruerunt me. Funes inferi circumdederunt me: praevenerunt me laquei mortis. In tribulatione mea invocabo dominum: et ad deum meum clamabo et exaudiet de templo sancto suo vocem meam: et clamor meus veniet ad aures eius. Commota est et contremuit terra: fundamenta montium concussa sunt et conquassata: quoniam iratus est eis. Ascendit fumus de naribus eius: et ignis de ore eius vorabit: carbones succensi sunt ab eo. Et inclinavit caelos et descendit: et caligo sub pedibus eius. Et ascendit super cherubin: et volavit: et lapsus est super pennas venti. Posuit tenebras in circuitu suo latibulum: cribrans aquas de nubibus caelorum. Prae fulgore in conspectu eius in nubes: succensi sunt carbones ignis. Tonabit de caelo dominus: et excelsus dabit vocem suam.

Nicolaus de Lyra

[illegible]

C. XXII. Dixit autem.

1 Post liberationem david a periculis hic consequenter ponitur canticum gratiarum actionis. [illegible] Circa primum dicit: Locutus est autem david verba carminis huius [illegible] Dominus petra mea. [illegible] Salvator meus. [illegible] Torrentes belial. [illegible]

[illegible] Ascendit fumus de naribus eius. [illegible] Posuit tenebras [illegible] Et apparuerunt effusiones maris [illegible]

Tertio Tertio spirituales viri propter alacritatem [illegible]

Nicolaus de Lyra.

[illegible]

Misit sagittas et dissipavit eos: fulgura et consumpsit eos. Et apparuerunt effusiones maris: et revelata sunt fundamenta orbis ab increpatione domini: ab inspiratione spiritus furoris eius. Misit de excelso et assumpsit me: et extraxit me de aquis multis. Liberavit me ab inimico meo potentissimo: et ab his qui oderant me: quoniam robustiores me erant. Praevenit me in die afflictionis meae: et factus est dominus firmamentum meum: Et eduxit me in latitudinem: liberavit me quia complacui ei. Retribuet mihi dominus secundum iustitiam meam: et secundum munditiam manuum mearum reddet mihi. Quia custodivi vias domini: et non impie egi a deo meo. Omnia enim iudicia eius in conspectu meo: et praecepta eius non amovi a me. Et ero perfectus coram eo: et custodiam me ab iniquitate mea. Et restituet mihi dominus secundum iustitiam meam: et secundum munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum. Cum sancto sanctus eris: et cum robusto perfectus. Et cum electo electus eris: et cum perverso perverteris. Et populum pauperem salvum facies oculisque tuis excelsos humiliabis. Quia tu lucerna mea domine: et tu domine illuminabis tenebras meas. In te enim curram accinctus: in deo meo transiliam murum. Deus immaculata via eius: eloquium domini igne examinatum: scutum est omnium sperantium in se. Quis est deus praeter dominum: et quis deus fortis praeter deum nostrum? Deus qui accinxit me fortitudine: et complanavit perfectam viam meam. Coaequans pedes meos cervis: et super excelsa mea statuens me. Docens manus meas ad proelium: et componens quasi arcum aereum brachia mea. Dedisti mihi clypeum salutis tuae: et mansuetudo mea multiplicavit me. Dilatabis gressus meos subtus me: et non deficient tali mei. Persequar inimicos meos et conteram: et non revertar donec consumam eos. Consumam eos et confringam ut non consurgant: cadent sub pedibus meis. Accinxisti me fortitudine ad proelium: incurvasti resistentes mihi subtus me. Inimicos meos dedisti mihi dorsum odientes me: et disperdam eos. Clamabunt et non erit qui salvet: ad dominum et non exaudiet eos. Delebo eos ut pulverem terrae: quasi lutum platearum comminuam eos atque confringam. Salvabis me a contradictionibus populi mei: custodies me in caput gentium. Populus quem ignoro serviet mihi: filii alieni resistent mihi: auditu auris

Nicolaus de Lyra.

[illegible]

C. XXIII.

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

ris obediēt mihi. Filij alieni defluxerunt: et ɔtrahent̃ in āgustijs suis. Uiuit dn̄s et benedictus deus meus: et exaltabitur deus fortis salutis mee. Deus qui das uindictas mihi: et deijcis populos sub me. Qui educis me ab inimicis meis: et a resistentibus mihi eleuas me a viro iniquo liberabis me. Propterea confitebor tibi dn̄e in gentibus: et nomini tuo cātabo Magnificās salutes regis sui: et faciens misericordiā christo suo dauid: et semini eius vsqȝ in sempiternum.

C. XXIII

Et aūt uerba sunt nouissima q̄ dixit dauid filius isai. Dixit uir cui constitutus est de christo dei iacob egregius psaltes israel. Spiritus domini locutus est per me: et sermō eius p linguā meā. Dixit deus israel mihi locutus ē fortis israel Dominator hominū iustus: dominator in timore dei. Sicut lux aurore oriente sole māe absqȝ nubibus rutilat: et sicut pluuijs germinat herba de terra. Nec tanta ē domus mea apud deum: vt pactū eternū iniret mecū: firmū in omnibus atqȝ munitū. Cuncta enim salus mea et omnis volūtas: nec est quicqȝ ex eo qd non germinet. Preuaricatores aūt quasi spine euellentur vniuersi: que nō tollū

De lyra

[illegible]

C. XXIII.

[illegible]

[illegible]

tur manibus. Et si quis tangere voluerit eas armabit ferro: et ligno lanceato: igneqȝ succense cōburentur vsqȝ ad nihilum. Hec nomina fortium dauid. Dauid sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres. Ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus: qui octingentos interfecit impetu vno. Post hunc eleazar filius patrui eius ahohites inter tres fortes qui erant cū dauid: quā exprobrauerūt philistijm et congregati sunt illuc in prelium. Cumqȝ ascendissent viri israel ipse stetit et percussit philisteos: donec deficeret manus eius: et obrigesceret cum gladio. Fecitqȝ dominus salutem magnā in die illa: et populus q fugerat reuersus ē ad cesorum spolia detrahenda. Et post hunc semma filius agge de arari. Et congregati sunt philistijm in statione. Erat quippe ibi ager lente plenus. Cumqȝ fugisset populus a facie philistijm: stetit ille in medio agri: et tutatus est eum. Percussitqȝ philisteos et fecit dominus salutē magnā. Nec non et ante descenderāt tres qui erant principes inter triginta: et venerāt tempore messis ad dauid in speluncam odollā. Castra āt philistijm erāt posita in valle gigantū: et dauid erat in presidio. Porro statio philistinorum tunc erat in bethleem. Desiderauit igit̃ dauid aquā de lacu: et ait: Si quis mihi daret potū aque de cisterna q̄ ē in bethleem iuxta portā. Irruperūt ergo tres fortes castra philistiorū: et hauserunt aquā de cisterna bethleem q̄ erat iuxta portam: et attulerūt ad dauid. At ille noluit bibere sed li

[illegible]

Semma. audiens.

Agge. meditans siue loquens.

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

dauit eā dn̄o, dicēs: Propicius sit mihi dominus ne faciam hoc. Num sanguinē hominum istorum qui profecti sunt: ⁊ animarū periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hec fecerūt tres robustissimi. Abysai quoq; frater ioab filius saruie princeps erat de tribus. Ipse est qui leuauit hastā suam cōtra trecentos quos interfecit: nominatus in tribus: ⁊ inter tres nobilior. Erat quoq; eorum princeps: sed vsq; ad tres primos nō peruenerat. Et banaias filius ioiade viri fortissimi magnorum operum de capseel. Ipse percussit duos leones moab: ⁊ ipse descēdit ⁊ percussit leonem in media cisterna in diebus niuis. Ipse quoq; interfecit virū egyptiū virum dignū spectaculo habentem in manu hastam. Itaq; cum descendisset ad eū in virga: vi extorsit hastam de manu egyptij: ⁊ interfecit eum hasta sua. Hec fecit banaias filius ioiade: ⁊ ipse nominatus inter tres robustos, qui erant inter triginta nobiliores. Verūtamen vsq; ad tres nō peruenerat. Fecitq; eū auricularium a secreto sibi dauid. Asahel frater ioab inter triginta. Elcanan filius patrui eius de bethlee. Sēma de arari. Elicha de arodi. Heles de phalti. Hira filius acces de thecua. Abiezer de anathot. Mobonnai de vsathi. Selmon ahoites. Maharai netophatites. Heleph filius baana: ⁊ ipse netophatites. Hythai filius ribai de gebeeth filiorum beniamin. Banai pharathonites. Heldai de torrēte gaas. Albialbon arbathites. Azamaueth de beromi. Eliaba de salboni. Filij iasen ionathā naran. Sēma de orodi. Haiam filius sarar arothites. Helifeleth filius aasbai filij maachati. Heliam filius achitophel gelonites. Esrai de carmelo. Pharai de arbi. Igaal filius nathan de soba. Bonni de gaddi. Selech de ammoni. Naarai berothites armiger ioab filij saruie. Hira iethrites. Gareb ⁊ ipse iethrites. Urias etheus. Oēs trigintaseptem.

C. XXIIII.

Et addidit furor domini irasci cōtra israel, cōmouitq; dauid in eis dicentē ad ioab: Vade numera israel ⁊ iudam. Dixitq; rex ad ioab principē exercitus sui: Perambula oēs tribus israel a dan vsq; bersabee. ⁊ numera populum vt sciam numerum eius. Dixitq; ioab regi: Adaugeat dn̄s deus tuus ad populum tuum quantus nūc est: iterumq; centuplicet in conspectu domini mei regis. Sed quid sibi dominus meus rex vult in re huiuscemodi. Obtinuit autē sermo regis verba ioab ⁊ principū exercitus. Egressusq; est ioab ⁊ principes militū a facie regis vt nūerarent populum israel. Cumq; pertransissent iordanē: venerunt in aroer ad dexterā vrbis que est in valle gad. ⁊ per iazer transierūt in galaad. ⁊ in terrā inferiorē hodsi. Et venerūt in dan siluestria. Circumeuntesq; iuxta sidonem trāsierūt prope menia tyri. ⁊ oēm terram heuei ⁊ chananei. veneruntq; ad meridiem iuda in bersabee. Et lustrata vniuersa terra affuerūt post nouē menses ⁊ viginti dies in hierusalē. Dedit ergo ioab numerū descriptōis populi regi. Et inuēta sunt de israel octigenta milia virorum fortium. qui educerēt gladium. ⁊ de iuda quingenta milia pugnatorum. Percussit autē cor dauid eum postq; numeratus est populus. ⁊ dixit dauid ad dominum: Peccaui valde in hoc facto: sed precor dn̄e vt transferas iniquitatem serui tui. quia stulte egi nimis. Surrexit itaq; dauid māe. ⁊ sermo dn̄i factus est ad gad prophetā ⁊ uidētē dauid dicēs: Vade ⁊ loquere ad dauid. hec dicit dn̄s: Triū tibi datur optio: Elige vnum quod volueris ex his vt faciam tibi. Cumq; venisset gad ad dauid. nūciauit ei dicēs: Aut septē annis veniet tibi fames in terra tua: aut tribus mēsibus fugies aduersarios tuos ⁊ illi te persequētur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nūc ergo delibera ⁊ vide quē respondeam ei qui me misit sermonem. Dixit autem dauid ad gad: Coartor vndiq; nimis: sed melius est vt incidā in manus domini, multe enim misericordie eius sunt. quam in

Pro q̄titate subditorum disponunt acta regentium: vt sepe pro malo gregis etiam vere boni [illegible] vita pastoris. Dauid. n. deo teste laudatus [illegible] numerando peccauit: ⁊ populus penā suscepit [illegible]

Nicolaus

Abisai quoq;. Hic ponitur commendatio trium fortium qui erant in secundo gradu [illegible]

De lyra

[illegible]

sapientes arbitrantur: ⁊ subiecti rectorum facta iudicant: ⁊ si regimen tenere contingeret: se melius agere putant. Unde rectores minus prudenter que agenda sunt vident: quia eorum oculos nebula elationis obscurat: ⁊ sepe subiectus factus prelatus hoc faceret quod dum subditus fuerat arguebat: vt qui illa que iudicauerat perpetrat: saltem quia iudicauit erubescat. Sicut igitur plus curandum est: ne eorum corda singularis superbie locus superior extollat: ita subiectis prouidendum: ne sibi rectorum facta displiceant. Si autem magistrorum vita iure reprehenditur: oportet vt subditi eos etiam cum displicent venerentur. Sed solerter intuendum est ne eius quem venerari necesse est: imitari appetant que imitari despiciunt: venerari contemnant. Subtili. n. via tenenda est rectitudinis ⁊ humilitatis vt sic magistrorum facta displiceant: vt subditorum mens a magisterij reuerentia non recedat.

Dedit ergo ioab numerum descriptionis. Notandum quod in Paral. legitur mille milia centum milia de israel: ⁊ de iuda quadringenta septuaginta milia quod intelligendum est Ioab numerasse: noluisse edere nisi quanti in famu eius libro scribuntur.

Nicolaus

periculose occidendo fuit secretum quidq; totū fuit cōpletum: vt patet ex predictis ca. xi. propter quod dixit nathan ad dauid: tu fecisti abscondite ⁊c. Propter quod patet quod populus non potuit peccato dauid occurrere. similiter nec post factum quādo venit ad noticiam populi debuit puniri ex pena sibi determinata erat a summo iudice deo: vt patet ibidem per verba nathan prophete. ⁊ ideo melius dicitur quod peccatum populi fuit rebellio eius contra dauid sequendo seba filium bochri: qui erat homo pessimus ⁊ seditiosus: ⁊ de hac rebellione solus seba fuerat punitus: vt habetur supra. xx. ca. propter quod populus erat puniendus: quod factum est per pestilentiam immissam a deo super populum: propter eius numerationem. Commouitq; dauid. i. sathan ipsum incitauit: vt habetur expresse. i. Paral. xxi. Uade numera israel ⁊ iudā. per se precepit tribum iude numerari: quia erat nobilior ⁊ bellicosior: hanc autem numerationem precepit dauid ad sui ostentationem de tot milibus bellatorum. Sed quid sibi dn̄s meus rex vult. Joab. n. videns regem ex elatione moueri voluit hoc impedire: sed non potuit. ideo subdit. Obtinuit autem sermo regis. tum quia superior erat: tum quia dn̄s populum punire disposuerat. Egressusq; est ioab. Hic ponitur dicte iussionis executio. ⁊ patet littera vsq; ibi: Et in terram inferiorem hodsi. In hebreo habetur: In terrā locorum nouorum. i. de nouo habitatorum vel cultorum per abscisionem nemorum. Cetera patent vsq; ibi: Et inuenta sunt de israel octigenta milia ⁊c. i. Paral. xxi. habetur: Numerus israel mille milia ⁊ centum milia. que dissonantia soluitur ab hebreo. Uno modo per hoc quod ioab non numerauit tribum leui ⁊ tribum beniamin: vt habetur. i. Paral. xxi. quarum numerus bene ascendebat ad. ccc. milia ⁊ sic in vniuerso erat numerus sicut ponitur. i. Paral. Hic autem ponitur numerus resecatis illis de tribu beniamin ⁊ leui. Alio modo ⁊ melius: vt videtur: quia ioab inuitus exequebatur hoc mandatū ⁊ ideo non curauit multos omittere vt patet de tribu leui ⁊ beniamin: ⁊ quia videbat regem ex superbia motum: ideo tradidit sibi minorem numerum quam esset in veritate: ne nimis superbiret: ⁊ hic ponitur numerus ipsi dauid traditus qui erat minor: alius autem qui erat maior secundum veritatem exprimitur. i. Paral. Causa autem quare non numerauit tribū leui ⁊ beniamin dicetur. i. Paral. vbi habetur locum. Et de iuda quingenta milia. Aliqui libri habent hic quinquaginta milia. sed in hebreo ⁊ in libris correctis habetur: Quingenta milia. Sed hic occurrit dubium quomodo tot erant in vna tribu: quia numerus nouem tribuum aliarum fuerunt numerate per ioab non ascendit nisi ad mille milia ⁊ centum milia: vt predictum est. Ad quod dicendum quod tribus iuda fuit alijs bellicosior. ⁊ ideo plures habuit bellatores quam aliqua alia. Item quod bellatores de alijs nationibus coniungebantur cum dauid: sicut patet supra. xv. capi. de ethai getheo qui cum sexcentis bellatoribus erat coniunctus ipsi dauid. ⁊ similiter fuit de alijs nationibus. ⁊ omnes isti computabantur cum bellatoribus de tribu iuda de qua erat dauid: propter quod numerus bellatorum tribus iude tantum ascendebat. Sciendum tamen quod. i. Paralipomenon. xxi. dicitur. De iuda autem. cccclxx. milia quod soluitur ab hebreis. Uno modo quod. xxx. milia que omittuntur. i. Paralipomenon erant capita aliorum. ⁊ sic non numerantur cum eis ibi: hic autem in numero cum alijs concluduntur. Alio modo quod in libro Paralipomenon ponitur numerus minor qui fuit traditus dauid ne nimis superbiret: vt predictum est. Hic autem ponitur numerus secundum veritatem qui maior erat: opposito modo quam de numero israel: vt patet ex dictis. Nec est inconueniens sic variari modum loquendi: quia frequenter per talem modum soluuntur apparentes dissonantie euangelistarum. Percussit autem. Hic consequenter describitur punitio delicti. vbi primo ponitur determinatio pene. secundo executio iusticie diuine ibi: Immisitq; dominus pestilentiam. tertio placatio offense ibi: Uenit autem gad. Circa primum exprimitur penitentia dauid cum dicitur: Percussit autem cor. i. conscientia cum reprehendit. Peccaui valde. peccato superbie: vt dictum est. Item ex mandati diuini transgressione: quod habetur Exo. xxx. vbi dicitur: Quando tuleris summam filiorum israel dabunt singuli precium pro animabus suis domino ⁊ non erit plaga in eis. ⁊ quantum sit illud precium subditur ibidem. Dimidium sicli ⁊c. nolebat enim dominus quod numeratio generalis populi que precepit dauid fieri fieret per capita. sed quod quilibet offerret domino dimidium siclum ⁊ tunc numerabantur sicli: ⁊ sic apparebat numerus populi: quia erat duplus ad numerum siclorum: vt dictum fuit Exo. xxx. Hec autem numeratio non fuit sic facta: ⁊ ideo secuta est plaga. Consequenter ponitur determinatio pene cum dicitur: Trium tibi datur optio ⁊c. ⁊ patet littera vsq; ibi: Coartor nimis. quia quodlibet illorum videbatur durum. Sed melius est vt incidam in manus domini ⁊c. i. eligendo pestilentiam trium dierum: tum quia de dei misericordia sperabat. tum quia si elegisset famem septem annorum. ipse ⁊ alij diuites prouidissent sibi de victu ⁊ pauperes fuissent nimis afflicti. Item si elegisset fugam coram aduersarijs: ipse ⁊ alij potentes fuissent protecti auxilio pugnatorum: ⁊ refugio fortaliciorum. ⁊ ceteri fuissent occisi. ⁊ ideo elegit penam omnibus equalem: quia pestilentia a deo equaliter poterat cadere super regem ⁊ pauperem.

Sermo domini factus est ad ⁊c. In exodo scriptum est. Quando tuleris summā filiorum israel iuxta numerum. dabūt singuli precium pro animabus suis dn̄o: ⁊ non erit plaga in eis ⁊c. Hoc oblitus dauid facere [illegible] ⁊ veniam daret. Gad ergo propheta misit ad eum deus tres supplicij conditiones portantem. [illegible]

[illegible]

manus eius. Immisitq3 dñs pestilentiã i israel de mane usq3 ad tps constitutũ: & mortui sunt ex populo a dan usq3 bersabee septuaginta milia viror. Cumq3 extendisset manum suã angelus dñi sup hierusalẽ ut disperderet eã: misertus e dñs sup afflictione: & ait angelo percutiẽti populũ: Sufficit nũc: contine manum tuã. Erat aũt angel' dñi

ipsa est hierusalem.

iuxta arcã areuna iebusei. Dixitq3 dd ad dñm cũ vidisset angelũ cedentẽ populũ: Ego sũ q peccaui & ego iniq egi: Isti q oues sũt qd fecerũt? Uertatur obsecro manus tua contra me & contra domũ patris mei. Uenit autem gad propheta ad dauid in die illa: & dixit ei: Ascende & constitue domino altare in area areuna iebusei. Et ascendit dd iuxta sermonẽ gad quẽ preceperat ei dñs. Conspiciensq3 areuna animaduertit regẽ & seruos eius transire ad se: & egressus adorauit regem prono vultu i terram: & ait: Quid cause est ut veniat dñs meus rex ad seruũ suũ? Cui dd ait: Ut emã a te arcã & edificẽ altare dño: & cesset interfectio q grassatur i populo. Et ait areuna ad dd: Accipiat & offerat dñs meus rex sicut ei placet. Habes boues i holocaustum: & plaustrũ & iuga boum i usum lignor. Oĩa dedit areuna regi. Dixitq3 areuna ad regẽ: Dñs deus tuus suscipiat votũ tuũ. Cui respõdens rex ait: Nequaq3 ut vis: sed emam precio a te: & nõ offerã dño meo

In paralip. legitur dedit ergo dauid ornã pro loco siclos auri iustissimi ponderis sexcentos.

holocausta gratuita. Emit ergo dd areã & boues argenti siclis qnquaginta: & edificauit ibi altare dño: & obtulit holocausta & pacifica. Et propiciatus est dñs terre & cohibita e plaga ab israel.

Finit secundus liber regum.

Primus li. Malachim .i. regũ tertius Incipit.

C. I.

Et rex dauid senuerat: habebatq3 etatis plurios dies.

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

de lyra

[illegible]

Explicit Nicolaus de lyra super librum secundum Regum.

Postilla super tertium librum Regum incipit C. I.

Et rex dd senuerat. [illegible]

eos dicere: Nonne cor nostrum ardens erat.

Cumq3 operiretur &c. [illegible]

Adonias. Iudaicum populum significat: qui maior filius esse videtur: qui per legem suscepit: gentilem populus qui p gra[illegible]

Nicolaus

[illegible]

Cumq3 operiret vestibus nõ calefiebat. Dixerũt ergo ei serui sui: Queramus dño nro regi adolescentulã virginẽ: & stet corã rege & foueat eũ: dormiatq3 i sinu suo: & calefaciat dñm nrm regem. Quesierũt igitur adolescentulã speciosam i omnibus finibus israel: & inuenerũt abisag sunamitẽ: & adduxerũt eã

sapientia vel contemplatio [illegible]

ad reges. Erat aũt puella pulcra

[illegible]

nimis. Dormiebatq3 cũ rege: & ministrabat ei. Rex vero nõ cognouit eam. Adonias aũt filius agith eleuabatur dicẽs: Ego regnabo. Fecitq3 sibi currũ & equites: & quinquaginta viros q ante eum currerent. Nec corripuit eũ pater suus aliquãdo dicẽs: Quare hoc fecisti? Erat aũt & ipse pulcer valde secũdus natus post absolõ. Et sermo eius cũ ioab filio saruie: & cũ abiathar sacerdote: qui adiuuabant partes adonie.

Sadoch vero sacerdos & banaias filius ioiade & nathã propheta & semei & cerethi & pheleti & robur exercitus dauid non erat cũ adonia. Immolatis ergo adonias arietibus & vitulis & vniuersis pinguibus iuxta lapidem zoheleth q erat vicinus fonti rogel: vocauit vniuersos fratres suos filios regis: & omnes viros iuda seruos regis. Nathan aũt prophetam & banaiã & robustos quosq3 & salomonẽ fratrem suũ nõ vocauit. Dixit itaq3 nathã ad bersabee matrẽ salomonis. Nũ audisti q regnauerit adonias filius agith & dñs noster dauid hoc ignorat? Nunc ergo veni accipe a me consilium & salua animã tuã filiiq3 tui salomonis. Uade & ingredere ad regẽ dauid: & dic ei: Nõne tu dñe mi rex iurasti mihi ancille tue dicens: q salomõ filius tuus regnabit post me: & ipse sedebit i solio meo? Quare ergo regnat

[illegible]

Bersabee. Interpretatur [illegible]

de lyra

[illegible]

bene complexionato. Cuius vna causa assignatur: qr a iuuentute fuit bellicosus propter quod multos ictus & plagas sustinuit ex quibus plurimus sanguis emanauit: propter quod citius senuit & infrigidatus fuit. Alia etiam causa additur qr ex visione angeli tenentis gladium euaginatũ super hierusalem: vt dictum est .2. li. 24. ca. supra modũ territus fuit: Timor aũt infrigidat & maxime excessiuus: propter qd timentes pallescũt & tremũt. & ideo extunc dauid notabiliter infrigidatus fuit. [illegible]

Nicolaus

adhuc. Et adducibi te loquēte cum rege ego veniā post te: ⁊ cōfirmabo sermones tuos. Ingressa ē itaq; bersabee ad regem in cubiculo. Rex aūt senuerat nimis: et abstrahebat eum Abisag sunamitis ministrabat ei. Inclinauit se bersabee: ⁊ adorauit regē. Ad quā rex: qd tibi inquit vis? Que respondens ait: Domine mi tu iurasti per dñm deum tuū ancille tue. Salomō filius tuus regnabit post me: ⁊ ipse sedebit sup soliū meū: et ecce nūc adōnias regnat te dño mi rege ignorante. Mactauit boues ⁊ pīguia cuiq; ⁊ arietes plurimos: ⁊ vocauit omēs filios regis: abiathar quoq; sacerdotē ⁊ ioab principem militie. Salomonem aūt seruum tuum ñ vocauit. Verūtamen domine mi rex in te oculi respiciūt totius israel: ut indices eis quis sedere debeat i solio tuo dñe mi rex post te. Eritq; cū dormierit dominus meus rex cū patribus suis: crimūs ego et filius meus salomon peccatores. Adhuc illa loquente cū rege nathan propheta venit. Et nunciauerūt regi dicētes: Adest nathā propheta. Cumq; introisset in cōspectu regis: ⁊ adorasset cū prōne in terram dixit nathan: Dómine mi rex tu dixisti: adonias regnet post me: ⁊ ipse sedeat sup thronū meū: Quia descēdit hodie ⁊ immolauit boues ⁊ pīguia ⁊ arietes plurimos: ⁊ vocauit vniuersos filios regis ⁊ principes exercitus: abiathar quoq; sacerdotē: illisq; vescentibus ⁊ bibentibus cōā eo: ⁊ dicentibus: viuat rex adonias: me seruū tuum ⁊ sadoch sacerdotē ⁊ banaiam filiū ioiade ⁊ salomonē famulū tuū nō vocauit. Numquid a dño meo rege exiit hoc verbū? ⁊ nobi nōn indicasti seruo tuo qui sessurus esset super thronū dñi mei regis post eum? Et rndit rex dauid dicens: Vocate ad me bersabee. Que cū fuisset ingressa cōā rege: ⁊ stetisset ante eū: iurauit rex ⁊ ait: Viuit dñs q̄ruit animā meā de omni āgustia: q; sicut iurauī tibi p dominū deum israel dicens: Salomō filius tuus regnabit post me ⁊ ipse sedebit super solium meum pro me sic faciā hodie. Summisit itaq; bersabee i terrā vultu adorauit regē dicēs: Viuat dominus meus rex dauid i ēternū. Vocate mihi sadoch sacerdotē ⁊ nathan prophetā ⁊ banaiam filiū ioiade. Qui cū ingressi fuissēt coram rege: dixit ad eos: Tollite vobiscū seruos dñi vri: ⁊ ipositē salomonē filiū meū sup mulā meā ⁊ ducite eū i gyon ⁊ vngat cū ibi sadoch sacerdos ⁊ nathan propheta i regē sup israel: ⁊ cānetis buccina atq; dicetis Viuat rex salomō. Et ascēdetis post eū ⁊ veniet i hierusalē: ⁊ sedebit sup soliū meū: ⁊ ipse regnabit p me: illiq; præcipiā vt sit dux super israel ⁊ super iudam. Et rndit bānaias filius ioiade regi dicēs: amē. Sic loquat dñs deus dñi mei regis. Quō fuit dñs cū dño meo rege: sic sit cū salomōe ⁊ sublimiꝰ faciat soliū eius solio dñi mei regis dauid. Descendit ergo sadoch sacerdos ⁊ nathā propheta ⁊ banaias filius ioiade ⁊ cerethi ⁊ phleti: ⁊ imposuerūt salomonē sup mulā regis dauid: ⁊ adduxerūt eū i gyō. Sūpsit q; sadoch sacerdos cornu olei ō tabernaculo: ⁊ vnxit salomonē ⁊ cecinerūt buccia: ⁊ dixit oīs populus: Viuat rex salomon. Et ascēdit vniuersa multitudo post eū: ⁊ populus cantūū tibijs ⁊ lētātiū gaudio magno: ⁊ īsonuit terra a clāore eoꝝ. Audiuit aūt adōi as ⁊ oēs q̄ iuitati fuerāt ab eo. Jā q; conuiuium finitū erat. Sed ⁊ ioab audita voce tube ait: Quid sibi vult clamor ciuitatis tumultuātis? Adhuc illo loquente ionathā filius abiathar sacerdotis venit. Cui dixit adonias: Ingredere: quia vir fortis es ⁊ bona nūcians. Respōditq; ionathā adonie: Nequaq̄. Dñs enim noster rex dauid regē cōstituit salomonem. Misitq; cū eo sadoch sacerdotem ⁊ nathan prophetā ⁊ banaiam filiū ioiade ⁊ cerethi ⁊ phleti: ⁊ imposuerūt eum sup mulā regis. Unxerūtq; eū sadoch sacerdos ⁊ nathan propheta regē in gyon. Et ascenderunt inde lētā tes: ⁊ īsonuit ciuitas. Hec ē vox quā audistis. Sed ⁊ salomon sedet super soliū regni. Et ingressi serui regis benedixerunt domino nostro regi dauid dicentes. Amplificet dñs nomē salomōis sup nomē tuū: ⁊ magnificet thronū eius super thronū tuū. Et adorauit rex in lectulo suo. Insuper ⁊ hec locutus ē: Benedictus dñs deus israel qui dedit hodie sedentem i solio meo videntibus oculis meis. Territi sunt ergo ⁊ surrexerunt oēs q̄ iuitati fuerāt ab adonia. ⁊ iūt vnusq̄sq; i viā suam. Adōnias autem timens salomonē surrexit ⁊ abiit i tabernaculū dominī: tenuitq; cornu altaris. Et nūciauerunt salomōi dicentes: Ecce adonias timēs regem salomonem tenet cornu altaris dicens: Juret mihi hodie rex salomō. q̄ nō interficiat seruū suum gladio. Dixitq; salomō: Si fuerit vir bonus: ⁊ si cadet ne vnus q̄dē capillus eius in terrā. Sin aūt malum inuentū fuerit in eo: morietur. Misit ergo rex salomon ⁊ eduxit eum ab altari. Et ingressus adorauit regē salomonē. Dixitq; ei rex salomon: Vade i domum tuam.

C. II.

Propinquauerūt aūt dies dauid vt moreret: præcepitq; salomōi filio suo dicēs: Ecce ego ingredior viā vniuerse terre. Confortare ⁊ esto vir fortis: ⁊ ōbserua vt custodias mādata dñi dei tui: et ambules in vijs eius: ⁊ custodias cerimonias eius ⁊ pcepta eius: ⁊ iudicia ⁊ testimonia sicut scriptus ē in lege moysi: vt intelligas vniuersa q̄ facis: ⁊ quocūq; te verteris: vt confirmet dñs sermones suos quos locutus ē de me dicēs: Si custodierint filij tui vias meas ⁊ ambulauerint cōā me i veritate in omni corde suo: ⁊ i omni anima sua: nō auferetur tibi vir de solio israel. Tu quoq; nosti q̄ fecerit mihi ioab filius sarue: q̄ fecerit duobus principibus exercitus israel: abner filio ner: ⁊ amasę filio iether: quos occidit: ⁊ effudit sanguinē belli in pace: ⁊ posuit cruorem pelij in balteo suo qui erat circa lumbos eius: ⁊ i calceamento suo quod erat in pedibus eius. Facies ergo iuxta sapientiam tuā: ⁊ nō deduces canitiē eius pacifice ad infernū. Sed ⁊ filijs berzellai galaaditis rede des gram: eruntq; cōedentes in mensa tua. Occurrerūt enī mihi quando fugiebā a facie absalon fratris tui. Habeo quoq; apud te semei filiū gyra filij gemini de baburim: q̄ maledixit mihi maledictione pessima qñ ibā ad castra. Sed quia defendit mihi in occursum meū trāsiturem iordanē ⁊ iurauī ei p dñm dicens: Nō te interficiā gladio: tu noli pati me esse inocuum. Vir aūt sapiens es vt scies q̄ facias ei: deduces canos eius cū sanguine ad infernū. Dōminuit igitur dauid cū patribus suis: ⁊ sepultus ē i ciuitate dauid. Dies aūt quos regnauit dauid sup israel: q̄dragīta anni sunt. In hebron regnauit septē annis: ⁊ hierusalē triginta tribus. Salomon aūt sedit sup thronū dauid patris sui: ⁊ firmatū est regnū eius nimis. Et ingressus ē adonias filius agith ad bersabee matrē salomonis. Que dixit ei: Pacificus ne ē ingressus tuus? Qui respōdit: Pacificus. Addidit q̄. Sermo mihi ē ad te. Cui ait: Loquere. Et ille: Tu inquit nosti q̄ meum erat regnū: ⁊ me pcē pūerat oīs israel sibi in regem

Salomon autem sedit. Salomon dyttis figuram gerit ad hoc enim templum edificabat dyttus occidium ipe p eum habitatis fuit. Sed sicut a ipso dominus rex pacis et omnia facienis pacem sua quietem. ⁊ ea cum ipso qui pacē. In septima quoq; ⁊ octaua ⁊ gloria sabbatismi ipsum gentilitatis tem subrium est.

De lyra

Exiit ergo berſabee vt loqr̄ pro ado. ℣. Adonias berſabee
[illegible] ſedet ſuper ſolium meum. ℣. Et nunc
[illegible] ſedet ſuper ſolium meum.

Nicolaus

Petitur quoq; ℣. Adonias berſabee
[illegible] ſedet ſuper ſolium meum.

Qui autem dñs. ꝛc. Non. fa. Dic. Audiēs obtemperatione mandatorum
Adimplet nemo potest longeua. I. beatitudinem.
Dic vere. hoc ma. Greg. Postq; dño errori, nō tenebras huc fue
Expositio illatis a nra ignorātie noctis vsticula, penit; accēdit exoda
ria ad erigēdū ꝙdē ꝛ remediū pcm ignoātie genitrix. Vñ a pⁿ litatis
manet nulla ꝛpositio
pōnit. S. de his. anno ꝛ
de filiab. Hui. Ieroboā. De
ad ꝙdā. Hui. Ieroboā. De
filiab. Hui. Ieroboā. De
filiab. Hui. Ieroboā. De
filiab

multitudine cōmendentes atq; bi
bentes atq; lętantes. Salomon
autē erat in pace sua habens
omnia regna secū a flumine ter
re philistiim vsq; ad terminum
egypti. Offerētium sibi munera
seruientium ei cunctis diebus ui
te eius. Erāt autē cibus salomo
nis p singulos dies trigi ta cho
ri simile et sexaginta chori farine
decem boues pingues: et viginti
boues pascuales: et cētū arietes:
excepta venatōe cerui et capreaq;
atq; bubalorum et auiuz altiliū
Ipse enim obtinebat omnē regi
onē que erat trās flumen quasi
a thapsa vsq; gazam: et cūctos re
ges illarū regionum: et habebat
pacem et omni parte in circuitu.

Nicolaus

Leuiticus dicit
ne aliq; lepra
tus ingrediatur
ciuitatē. Ita
ecclesia nō re
cipit de facili
adulterā nec
ydolatrā. Ita
nec ydolatra
nec fornicator
nec auarus
nec maledicus
nec ebriosus
nec rapax. Ita
nec ydolatra
nec fornicator
nec auarus
nec maledicus
nec ebriosus
nec rapax.

Hitabatq; iuda et israel absq;
timore vllo vnusq;q; sub vite
sua et sub ficu sua a dan vsq; ber
sabee cunctis diebus salomōis.
Et habebat salomō quadraginta
milia predpia equoz carrilium.
et duodecim milia eqstriū: nutrie
bantq; eos supradicti regios pre
fectis: et necessaria mense regis

herba humilis et fere herens christi significat humiliatem q; a cedro vsq;
ad hyssopū disputauit: quia ab excelsis q̄e celestia vsq; ad carnea humi
liora descendit. p cedrum quoq; potentum superba designatur. Illa vox
confringentis cedros. id. cedro ergo vsq; ad hyssopum christus disputat: q;
superborum corda et humilium iudicat. super ligna quoq; disputauit:
dum in cruce pendit.
Cum cum cōmendabit
arrogantiam sicut ini
mauit vię ad humilita
tem sloptad est vsq; ad
stultitiam crucis. Herbē
enim crucis persuasibilis
stultitia etiblis autem q
salui fiunt virtus dei at
paulo post: Nam quia
in sapientia dei non cog
nouit mundus per sa
pientiam deum: placuit
deo per stultitiam predi
cantis saluos facere ex
dentes.

salomonis cum ingentū cura pce
debant tempore suo. Hordeum
quoq; et palcas equoz et iumēto
rum deferebant i locuz vbi erat
rex iuxta constitutum sibi. Dedit
deus sapientiā salomoni
et prudentiā multaz nimis: et lati
tudinem cordis quasi arenā que
est in littore maris. Et precedebat
sapientia salomonis sapientiā om
nium orientaliū et egyptiorum: et
erat sapientior cunctis hoibus.
Sapientior ethan ezraite et hemā
et chalchal et dorda filijs mahol
Et erat nominatus in vniuersis
gentibus p circuitum. Locutus

Et disserui et.
Rab. Omnia enim tua
da et aperta sunt christus
nec est vlla creatura inui
sibilis in conspectu eius
ipse nouit cogitationes
hominū. et numerat mul
titudinem stellarum: ipse
pacē abyssus: et inferos
non est abscondituz co
ram eo: disputat adz eos
singulos rationē nobis
proponit: et in scripturi
manifestat sacramēta ab
scondita a seculis et gene
rationibus et considera
multitudinē legis: vt
tiat scholus: assumā eos
nō et reprobabiles ego me
tū existimem ego bonuz
est. C. V.

De ysra

Edificare domū. Dc. Domus quā salomon edificauit nulle figu
ra fuit: que a primo dicto vsq; ad vltimū quotidie p gloriam regis pacifici. t.
ipse edificat: que partim pertinet ad tpe in quo partim post peregrinatio
nē tam ecclie regnat in celis vbi post vltimū iudicū tota regnabit. Ad
hāc gentium angeli quoq; nobis famulo gentium in futuro. vñ. Equales
sunt angelis et filii sunt dei:
et sint filij resurrectionis.

a psal. 44.

Ad hāc pmet et ipse ihs.
Ita scriptū est. Dc hoc n. dicebat de
ecclia corpis sui. Dc no
bis aūt dicit apls: Vos
aūt tēpli dei estis vt.
Et ergo filc tēplum fm
carnē factus est. et nos tē
pla dei p ihsū christū ipm
efficimur: sicut figura
olim nra. et ipius ostil.
membroz et capitis tēpli
illud fuit. Dz ipe tanq;
lapidis angularis electi
fidei et fundamēto ēdi
ficati: nō aūt tanq; lapi
dū viuoz superficiatoz
sup fundamentū apostoli
et prophetaz. Quod
mystice pdebat ordine
spūm tēpli edificatione
pandit: vt in ebullijs. f.
figura ad ihm. i ebullijs
ad oēs electos principal
ebullū intemerata in ce
lis angelos testatur: in
ebullijs collata boibus
angelos auxiliatis in eu
bullū remuneratis et an
gelis hominū carnalia
demonstret.

Domus vero ipsaq; est tabernaculū in here
mo factū significat. Sed
et illa domus in vltimo
quo ad terrā pmissionis
venerat: hec in ipsa et ysaias: et in diuturne hereditate
inducere: hec vt mos in patria ipsa et in ciuitate regia instructa fuisse dicit
Et semp fundamēto cōsistere: donec indicū sibi figurarū celestium munus
ipleret. Pdē in illa pfectio ecclie labor et exultatio hac futura regno et bea
tudo figurat. Mel qz illa a solio filij dei: hec a plenitudo eius et gentibus
facta est. Pdixerat in illa predicatore veteris testamēti patres et antiquitus
dei ppls. In hac congregata de gentibus ecclia exprimi. Nullatis vtiqz edi
ficiuz emulatius dicturum: Libros plenius ecclie quotidianos et prima
eterna in futuro: et gaudia regni celestis: electionē quoq; pmittit ecclie
et salutem olim gentiū in christo multimodis effundat figuris.

Precepit igitur vt pciderent mihi. C. D. I. et. Sensit hirā precidi
tes cedros salomonis de libano: doctores sunt electi de gentibus: q eos qui
multis rebus et gloria leuantur in fugitiue fidei cōfessiōe succidāt: et ad obe
quiū ipi transferendū q̄nos serui salomōis inflāt memorato opi: q; pmi
doctores de gentibus necesse habebāt. apostoq; qui a vitijs dicebāt: eruditōe
institutione si ablq; magistris docere indpent: magistri creati esse. Ideo
enī salomō seruos hiram ligna cedere voluit: q; in edificio doctores erāt
seruis fidei. Duos quoq; adire voluit: vt officiorum mīsteria cōsentibus.
Ipsi quoq; verbi euāgelij ab ipso cornua nouerāt: sed gentiles ab errore
conuersi ad veritatem euangelij melius gentilū exercē nouerant: et ideo
artificiosius expugnabant.

Sapientia quo nō est. Beda. Dicendū est pius de apartis tēpli qui vel
vnde fuerūt: et de ipsa materia. Dia enī in figura cōtinebant illa. Scrip
ta sunt aūt propter nos. Salomon edificaturus domū dñi cognouit aurifi
um ab hiram rege tyri: qui semp fuit amicus dauid: et cū ipso salomone
pacē tam habere optat: peomptificq; in ethnis inuenit artifices et ligna et au

Nicolaus

rum quot opus habebat illi poterit. Salomō vero p annos singulos plu
rimos tritici et olei dyocesi reddit. Salomō. i. pacificus: et nomen accōmo
dissimo regni statu ipa significat. de quo psal: abundantia cius imperii
et pacis ab eis erit finis. Vere aūt qui vitulos exstilc immolat: qui mūdā
vitā et fide gloriosus. Nec q; rex erat et regalē potestatē salomonē in edifica
tione tēpli insultare q̄uit
sue ad fidē: sed vbiq; fi
gurat: quoniā oēs ecclie
gentiū ciuitates: ciues
hostiue et seruientes
pagano sacrificio de
cetis fuerūt. Plene ec
go salomon in oē tem
pli aquisitū ab hyram
vocatur in carne ihs. et
ecclesiā edificat volens:
non de tabernaculi tamē fi
guram de quotidiano sacrifi
torio fugit. Ide vtroq;
.ii. populo mirabiliter ist
monte illumpsit. ubi ait
hiram salomoni ligna ce
drina de libano pelli et
abiegna que i pono de
mihi ponerent: q; duer
sa gentium mīsteria ad co
mūnē virtutis ecclesie
vsum ipse in seculo cla
rissimus fecerit incorruptio
nis de mōte sapie docē
dos et humiliatos: q; ad
normā euāgelice veritā
tis instruxit in edificio ec
clie. p fine quisq; mer
to vel tēpore collocarē
tur. Mirabile et artificio. f.
pbos ad veram sapientiā
conuertendos: qui populos re
gendo gratia erudiendos
preparauit: qualia sunt
apostolus apud dyony
sium areopagitā: et ignatius
discipulus iohannis
et martyr scribimus.

Dedit quoq; dñs sapientiā salomōi sicut locu
tus est ei. Et erat pax inter hiram

De ysra

Hic ostēdit pactio salomōis facta. et pax ista vsq; hūc. Ita li. c. xxi.
Dc genere abietio q; est arbor alta et recta et laudis et celsitudo nodis alia
libi nominibus: vt dicit Ba. et scribit abiegnus aliqui p q; abiegni fuerūt
illi qz. Ita hebraice: Et de lignis buxinis. vbi multitudo indicta abiegnis.
Scrui mei depo. ea de li. i. de silua hic notata. Et ego depo. ea p
fidelitate meos. qz rex nō ponebat manū ad talia. In rati. i. ma. i. in
manib. Dicit ni Ba. Ba. q; ratio hic pōt pura lignā ni dura q̄ p ho
mines deligi stātes p aqui reducūt de loco ad locū. ni ipi hoc vt frequēter
fiat i stultum vbi p curium aque portant. et p boies deligi stātes stili nō
diriguntur: sed in mari qs ait psalmista: vbi boies vadūt nō venire pos
tum nō videt hoc bene posse dic. Pacificū. Hic plane patet q; fi
dus inter duos reges disponi videtur de redpōtatione et victualiū p tunnis

rio circuli pōnitur: nec per illū plenitudo virtutis designatur in qua mēbra subsistūt: sed quedam illustratio quasi rara a sole reflectitur.

Quorum. Vt preparatio erant poetis: horum magistri de tabula.

quo non fit quenq; timere de illis.

Ydumea. Edō vocat̄ qualibz. hic ē ipse qui esau dicit̄ fuit: ut ostēdat̄ ordo generationis ad ordinē ecclie pertinere.

Ydumea. Ydumea ē pars magna arabie: ubi sunt montes seyr: in quibus habitauerūt filii esau. Et dicit̄ ydumea a rubedine esau: quia rufus ē appellat̄. Vel ydumea dicit̄ a quodā rege ydumeo: cui⁹ filia salomon duxit uxorē. Vel ydumea dicit̄ a terra rubea: ex qua adam factus ē. Vel ydumea dicit̄ a sanguine: quia ibi multi occisi sunt. Vel ydumea dicit̄ a colore: quia ibi multi nigri habitant. Vel ydumea dicit̄ a colore: quia ibi multi nigri habitant. Vel ydumea dicit̄ a colore: quia ibi multi nigri habitant.

Ydumea. Ydumea ē pars magna arabie: ubi sunt montes seyr: in quibus habitauerūt filii esau. Et dicit̄ ydumea a rubedine esau: quia rufus ē appellat̄. Vel ydumea dicit̄ a quodā rege ydumeo: cui⁹ filia salomon duxit uxorē. Vel ydumea dicit̄ a terra rubea: ex qua adam factus ē. Vel ydumea dicit̄ a sanguine: quia ibi multi occisi sunt

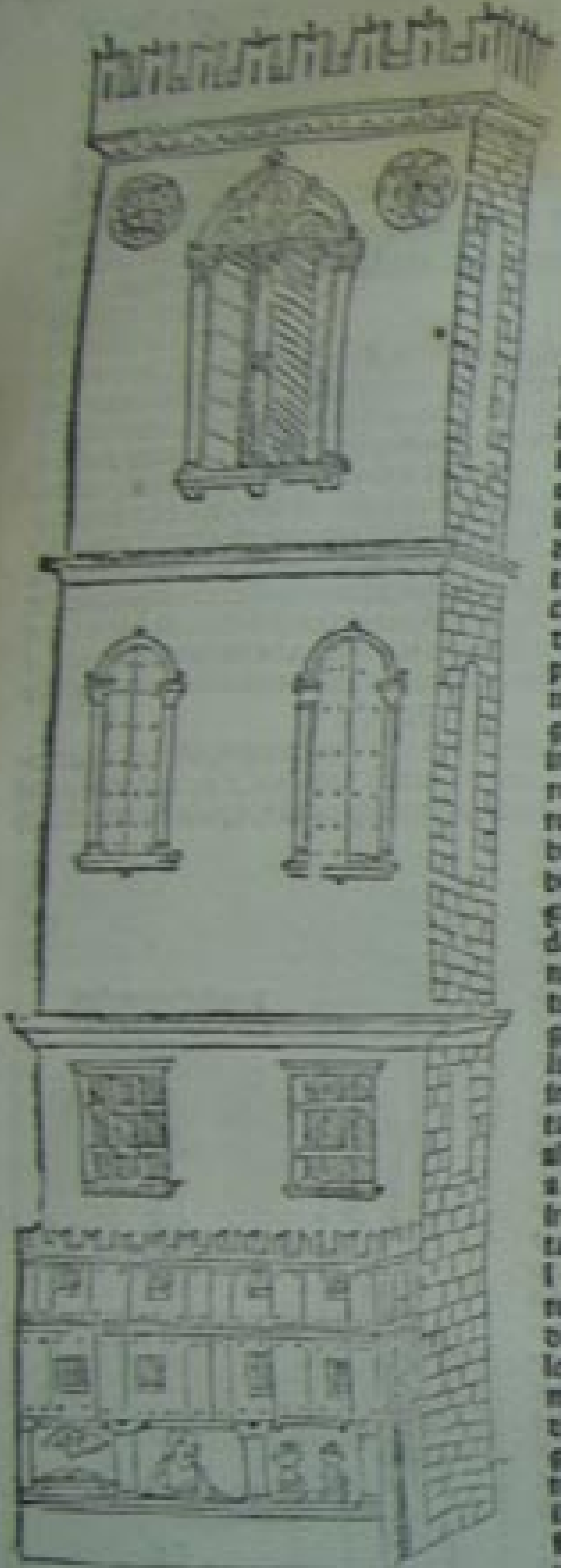

et dignat̄. Ipse est enim locus in quo ... [illegible] ... domum accepit. De ... [illegible]

ad merē: et qui metit mercedē accipit: et congregat fructū in vitā eternā: vt q seminat siḿl gaudeat et qui metit. Quasi leuate oculos vestros et videte locus q paratur ... ad edificādū domū et q edificat docēdo mercedē accipit: et congregat lapides preciosos i. vitā eternā. ... [illegible] ... de portamur.

cauit rex salomon domino: ha/bebat sexaginta cubitos in lon/gitudine: et viginti cubitos in la/titudine: et trigintā cubitos in al/titudine. Et porticus erat ante tē/plum viginti cubitorum longitu/dinis iuxta mensurā latitudi/nis templi: et habebat decem cu/bitos latitudinis ante faciem tē/pli: Fecitque in tēplo fenestras ob/liquas. Et edificauit sup parietē tē/pli tabulata p gyrū i parietibus:

In longitudie. Longitudo domus longanimitatem ecclesie significat qua patienter aduersa tolleret donec ad patriā perueniat. Hec est .lx. cubi. ... [illegible] ... Viginti cubitos. Propter geminā charitatis distantiā qua deum diligimus et proximum. In latitudie. Latitudo charitatē significat que dilatato sinu mentis amicos in deo et inimicos diligit propter deum: donec ad pacem eternam ... vel funditus extincti: cum solis amicis gaudeat in domino.

Hec. Notandū q .xxx. cubiti altitudinis nō vsq ad tectū templi. sed vsq ad cenaculū inferius pertingebant. ... Paralip. scriptū est q altitudo .cxx. cubitorū erat ... [illegible] ... tertiū lectiōis cedo puenerit.

Triginta cubi. Propter fidē trinitatis ... [illegible]

In altitudie. Altitudo significat spem retributiōis future ... vel aduersa cōmminiscitur donec videat bona dñi in terra viuentiū.

Porticus erat ante tē. vigi. cu. lon. etc. De hac I Paral. ita scriptū est. Porticus vero ante frontē que tendebatur in lōgum iuxta mensuram latitudinis cubitorū .xx. Patet ergo q porticus ista ad orientalē templi parte facta est. Templū enī versus ad orientem erat sicut tabernaculū habebatq hostium ab oriente ... iuxta Josephū: ita vt sol equinoctialis oriens directis radiorū lineis per hostia tria porticus. i. templi et oraculi arcam testamenti perfunderet.

Templū ecclesiam figurat: porticus que ante templū: prior lumen solis recipiebat illā ecclesie partē que dñi incarnationē precessit; in qua patriarche et prophete orientē iusticie solem primi susceperunt ... [illegible]

Viginti cu. lon. iuxta men. etc. ... [illegible]

Porticus habebat decē cubitos in latitudine ... [illegible] ... decalogi perfecta dilectione dilatati cordis seruauerunt.

In prima frōte porticus fuere primi iusti abel. s. et enoch. ... [illegible]

Fenestras. Scdm doctores ... [illegible]

Et edifi. sup par. tem. t. p. g. etc. Hec tabulata ... [illegible] ... lis vbi dño tentatur a diabolo pinnacula templi vocant. Jacobū ... [illegible]

... [illegible] ... vocabat̄. Cuius q enim in hac ciuitate regnaret ... [illegible] ... dñi vero i. salomōi in quo domū edificauit ... [illegible]

Nicolaus

Tria summatim acciduntur ad istius expositionē. Domus aūt etc. Hic describit forma et modus edificij ... [illegible] ... Et edificauit ... [illegible]

de lyra

agit de dispōne deambulatoriorū que erāt circa templū. et de solarijs que erāt in tēplo et de dispōne parietū interiorū ... Et edi. sup pari. tēpli tabulata p gyrū etc. Ad cuius intellectū sciendū q ... [illegible] ... sup modū figurati in colūna interius i margine quarta: ... figurari.

Regum III   C VI   [page number illegible]

dñi in pinnaculū tēpli. vñ ad pplm cōcionaret̄ leuatū esse legimus. Ubi aūt mos fuerit doctoribus vt in tabulatis sedētes ad turbā inferius loquerent̄ nusq̄ legimus. Hec ergo tria tabulata totidē fidelium gradus designant. i. coniugatorū et virginū signāt distinctos altitudine, ... [illegible]

domus p circuitū tēpli et oraculi et fecit latera in circuitu. Tabula/tuz qd subter erat quinq̄ cubitos

f. virgines.

habebat latitudinis: et mediū ta/bulatuz sex cubitoꝝ latitudinis:

f. continentes.

et tertium tabulatum septem ha/bēs cubitos latitudinis. Trabes

f. coniugati.

autē posuit in domo per circuitū forinsecus: ut nō hererent muris templi. Domus aūt cuz edifica/retur de lapidibus dolatis atq̄ perfectis edificata est: et malleus et securis et omne ferramentū nō sunt audita in domo cuz edifica/retur. Hostiū lateris medij i pa/riete erat domus dextre: et per co

... [illegible] ... modi vacant. Ut q future vite statū in perfectione tenet: in qua nō nubent neq nubent: sed sunt sicut angeli in celo ... [illegible]

Latera. Id est turriculas ... [illegible]

Trabes. Beda. Domus que tabulata portant ... [illegible]

Nicolaus

figurari. Sciendū etiā q ista deambulatoria vocant in lra tabulata et latera ... Trabes aūt po. in do. p cir. foris. ... [illegible]

meruerit intrare: tamen nos vitam passiones doctrinā sanctorū ... [illegible]

... [illegible] ... vt in capitibus earū tabulata cōponerentur: non muris templi inserta sed iuxta muros trabibus que de muris eminebant superposita.

Domus aūt cū edi. etc. Hec ad illam ecclesie partē que post finem labores et certamina ad eterna premia meruit introduci proprie pertinet. Nihil enim inquinatū intrabit in illam ciuitatem.

Et malleus et secu. Quia hic ... [illegible]

Hostiū late. me. etc. Be. ... [illegible]

de lyra

vt parietes minus spaciū occuparēt ... [illegible] ... Domus aūt. Hic ponit modū edificandi ... [illegible]

[illegible]

cbleam ascendebant in medium cenaculum: et a medio in tertium. Et edificauit domum et consummauit eam. Texit quoque domum laquearibus cedrinis: et edificauit tabulatum super omnem domum quinque cubitis altitudinis: et operuit domum lignis cedrinis. Et factus est sermo domini ad salomonem dicens: Domus hec quam edificas si ambulaueris in preceptis meis et iudicia mea feceris et custodieris omnia mandata mea gradiens per ea: firmabo sermonem meum tibi quem locutus sum ad dauid patrem tuum. Et habitabo in medio filiorum israel: et non derelinquam populum meum israel. Igitur edificauit salomon domum et consummauit eam. Et edificauit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis a pauimento domus vsque ad summitatem parietum et vsque ad laquearia et operuit lignis cedrinis intrinsecus: et texit pauimentum domus tabulis abiegnis. Edificauitque viginti

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

cubitorum ad posteriorem partem templi tabulata cedrina a pauimento vsque ad superiora: et fecit interiorem domum oraculi in sanctum sanctorum. Porro quadraginta cubitorum erat ipsum templum pro foribus oraculi. Et cedro omnis domus intrinsecus vestiebatur: habens tornaturas et iuncturas suas fabrefactas, et celaturas eminentes. Omnia cedrinis tabulis vestiebantur: nec omnino lapis apparere poterat in pariete. Oraculum autem in medio domus in interiori parte fecerat: vt poneret ibi archam federis domini. Porro oraculum habebat viginti cubitos longitudinis et viginti cubitos latitudinis et viginti cubitos altitudinis: et operuit illud atque vestiuit auro purissimo. Sed et altare vestiuit ce

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

dro. Domū quoq; ante oraculū opuit auro purissimo: & aduit la

¶ Aspicis chartacie vel prouidis corne dantatis

minas clauis aureis. Nubilq; erat in tēplo qđ nō auro tegeret. Sēd & totum altare oraculi tegit auro. Et sicut oraculo duos cherubin de lignis oliuarum decez cubitoz altitudinis. Quinqz cubitoz ala cherub vna: & quinqz

cubitoz ala cherub altera: id est decem cubitos habētes a summitate ale vnius vsq; ad ale alterius summitatē. Decē quoq; cubitoz erat cherub secūdus in mensura pari: & opus vnū erat i duobus cherubin: id est altitudinem hēbat vnus cherub decem cubitoz: & similiter cherub secūdus: Posuitq; cherubin in medio tē

cuius ꝺo ł significatiue ligtoy pontifex: gratia ꝑpetue & indefectue stillatꝰ coꝝ q; ꝺs ł celestiꝰ & in ministerio sui pōtifat auctorio vel q; lenitate ꝺpatur nāc illi ꝺmi. vt vbicūq; voluerint: illuc ꝺs qđ voluūs ꝓcurat. & hic ei alia figurat. & ꝓphio ostēdit filē alari. Bene aūt dicit quia quinq; cubitoz fuerit ala cherub vnaq; quinq; cubitoz ala cherub altera. q; virtutes angelice ierē dei in quinq; libris sacꝝ prā idcirco dicūtur a numēro cubitoꝝ: quia ꝺs. f. deus sui ē ois virtꝰ. & ꝓ mos thq; sūpoꝑpleniudo. n. legis charitas: ꝓpter quā coꝝ angelici filii ipōs & eleēt eorum holocaustū deo. Vñ virtq; ala ciuꝺē mēsure est: q; cadē de numēro q; & alternata in deo vbiq; & ꝓ ꝓtegit. nos quoq; ad sic alcēdēdū fedeiate ꝺsiderāt. Sicq; fil ale ꝺ cē cubitoo cōpīt: ei ꝙ mic charitaꝰ exhoūde ꝺ cōditoꝛis ꝑfina ierarchia.

Qz in ei tabēdi rerū varietate. sūt holoca sensus cepīo i obsequiū ꝺi toto extēdit. oculoo habētes ꝙ ad vsū. audire & ꝺsiderare voces laudis ei⁹ & enarrare vniuersa mirabilia eius vsq; ad ultimū.

[illegible]

tia: et texit eā auro: et operuit tam cherubin q̄ palmas et cetera auro. Fecitq; in introitu tēpli postes de lignis oliuarū q̄drāgulatos et [illegible] duo hostia de lignis abiegnis ā trisco. Et utrūq; hostiū duplex

erat: et se inuicē tenens aperiebatur. Et sculpsit cherubi et palmas et celaturas valde eminētes: operuitq; omnia laminis aureis opere quadro ad regulam. Et edificauit atrium interius tribus or[illegible]

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

Et se inuicem tenens. Ad hostium quod se inuicem tenebat aperitur cum per ministerium predicatoris discernitur: quid proprie ad cognitionem fidei, quid ad viuēdi castitatem pertineat, que vtraq; nequeūt separari: et quod parum sit proximorum mala tolerare: et eis bona non cōmodare, cum hec certissime soleant in corda perfectorum indissolubiliter permanere.

Et sculpsit cherubin. Hec supra exposita sunt: quia in parietibus domus et in hostiis interioribus eadem picture vel celature facte sunt: quia eadem arcana fidei: spei: et charitatis: que sublimes et perfecti sublimiter capiunt: et que omnes electi plene in eterna visione percipiunt: etiam catezizandis rubidibus pro suo cuiq; captu discenda et confitenda traduntur: vt sacris initiati mysteriis: quandoq; ad capienda q̄ crediderunt puentur.

Et edificauit atrium interius. Hec de interiori atrio breuiter loquit: de exteriori prorsus tacere videt: sed in verbis vicij vtriusq; sit mētio, vbi scriptū est. Fecit etiā atriū sacerdotū et basilicā grādē, et hostia in basilica que texit ore. Atriū ergo interius qd vocat sacerdotum: eo q̄ sacerdotes et leuite in eo ministrarent: erat vndiq; tēplo circūdatū. Sz ab oriēte vbi tēpli erat ingressus multo longius a tēplo q̄ a ceteris tribus plagis secretū: q; in ea plaga. i. in facie tēpli fiebant ministeria sanctorum: ibi altare eneū ad hostias vbo offerēdas: ibi decē lutereos ad eas lauandas: ibi erat mare eneū positū ad lauādas manus pedesq; sacerdotum: cum ad ministrādū intrarēt. Habebat aūt hoc atrium tres cubitos altitudinis: vt Iosephus narrat: vt ab ingressu tēpli ceteros prohiberet: et solis sacerdotibus licēt significaret. Erat q; ei lanua ad oriētalē plagā: ad quē vsq; pplis hostias suas et sacrificia inferebat a sacerdotibus suscipiēda: et ad altare pferēda. De exteriori vero atrio (qd vbo vicij basilicā grandē vocāt) ita scripsit Iosephus. Extrinsecus aūt huius tēpli aliā edificauit aulā q̄drāgulā scemate factā: erigēs maximas porticus et latas: et portas excelsas: et ā plus p quatuor mūdi partes in ea cōstituēs: quarū singule ad vnūquēq; vētū quatuor angulis attēdebāt: vbi aureas lanuas collocauit: et paulo post. In hoc q̄ sacrariū oēs populi qbus purgatio et obseruatio legitimorū inerat introibāt. Has porticus custodiorum in pictura templi quā in pariete posuit: sicut in psalmorū expositione meminit: triplici ordine distinxit. Primū. i. ordinem ponēs extra atriū sacerdotū: ex omni pte p q̄drū. Secūdū eodē modo extra intimas porticus versū in gyro vndiq;. Extremus similiter ex omni latere priorū porticū in circuitu. Sicq; tēplum triformi edificiorum p̄sidio ab oī pte erat munitū: facto pauimēto sub diuo: inter edificia singula de mar-

delyra

ostiū duplex erat: qd exponit dupliciter. Uno modo q̄ vnus erat in superficie exteriori muri et alterū in superficie interiori: sicut dictū est de ostiolis oraculi. Alio modo q̄ vtrūq; ostium esset de duabus partibus copulatis ad luicem: fortiter ita q̄ vna pars ostij posset claudi altera remanente apta: et sic q̄ quādo totus aperiebat vna pars esset iuxta spissitudinē muri: altera iuxta latus eius: sicut videmus in ostijs que apud nos dicūt fracta: et tō sequit. Et se inuicem tenēs aperiebat: q; vna pars alteri copulabat mō p̄dicto. Et scul. che. et palmas. i. istis ostijs eo mō sic i parietibus tēpli. Et edi-

atriū. Hic

[illegible]

dinibus et lapidum politorum:

[illegible]

et vno ordine lignorum cedri. An nō quarto fundata ē domus do

mini in mēse ziu: et i anno vndecimo mense eiusdem ipse est mēsis octauus: perfecta est domus in omni opere suo et in vniuersis vtensilibus suis. Edificauitq; eā annis septem. C. VII.

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

Et duo ordine lignorum cedri. Vnus ordo lignorū cedri bona est operatio sine corruptione simulationis exhibita: sine cuius adiectione fides spes et charitas vera esse nō potest: digna enim cedri propter odoris gratiam et imputribilem nature potentiam perseuerantiam et fortiam pie actionis designant. Vsq; ad hoc atrium vniuersi constituunt: cum quā fide spe charitate et opere deo placere appetunt: hoc alto meri cum gratia transcendunt perfectionem in tāto virtutū culmine proficiunt: vt dicere audiendo possint: imitatores mei estote sicut et ego christi et nefatis quoniā angelos iudicabimus: quanto magis secularia.

Ipse est mensis octauus. Hec. Quaeritur quomodo dicatur domus domini in mense octauo perfecta in omni opere suo: et in vniuersis vtensilibus cum in sequentibus legatur mense septimo dedicationem eius esse completam. Nec credibile est q̄ septem annis templum edificatum salomon: octauo mense anni octaui perfecerit: vel vsq; ad septimum anni nō mensis dedicationem perfecti distulerit. Unde potius verisimile videtur domum septem annis et septem mensibus edificatam: et eodem mense septimo dedicatio sit celebrata: et die vicesimo tertio ipsius mēsis fm paralipo: salomon dimiserit populum in tabernaculis suis: quoq; post vnam septimanam aduenientis mēsis octauo perfecta sit domus domini operibus. i. vniuersis: et ipsa dedicatione prius completa. Nisi forte putandum est post dedicatum templum aliquid vtensilium in ministeria eius additum fuisse vsq; ad ingressum octaui mensis accedente rege: vt omnino mense septimo qui erat totus solemnis templum dedicaret: et ita verum reperiatur vtrūq; templum. i. octauo mense in omni opere suo et vtensilibus perfectum: et ipsum septimo mense dedicatum fuisse.

Quod autem in octauo anno: et octauo eius mense perfecta est domus in omni opere suo ad futurum seculum vtrumq; iudicij pertinet: quando ad tantam perfectionem ecclesia peruenit: vt quid ei amplius addatur inueniri non possit. Tunc enim tpe ostendet nobis patrē et sufficit vobis. Dies autem iudicij octonario numero typice exprimitur: quia hoc seculum quod agitur septem diebus sequitur. Unde dauid psalmum pro octauo intitulauit quem pro metu iudicij cantauit dicens: Domine ne in furore tuo arguas me neq; in ira tua corripias me.

Ed. i. cauitq; eam annis. Quia ecclesia toto huius seculi tempore quod septem dierum circuitu peragitur: et electis construitur animabus: et in fine seculi suum crementum ad finem perducit: vel ob significationem gratie spiritualis: per quam ecclesia solum vestit ecclesia percipit: quia sine donis spiritus nemo fidelis efficit: vel fidei seruare: vel merito fidei ad coronam iusticie potest peruenire. C. VII.

delyra

regni salomonis: vt dictum est supra. Et in anno. xi. scilicet regni eius. Mense bul. aliqui corrigunt eius dicentes: eo q̄ vnus mensis apud hebreos sic nominatur: sed hec correctio est magis corruptio: quia ille mensis qui apud hebreos vocatur eius est septimus mensis. i. septēbris: ille aūt in quo perfecta est domus est mensis octauus: vt patet in littera: et correspondet partim septimo. scilicet thesri qui octobri apud nos dicitur: et partim octauo nouembri. i. apud nos: apud hebreos autem vocatur cōmuniter mare suum. in hoc autem loco vocatur bul vel bol: vbi alias cōmuniter habetur ebul qd significat marcorē: q; isto tēpore terrena scientia marcescit et folia de arboribus cadunt et incipiūt putrefieri. C. VII.

[illegible]

duo inter columnas et vnum iter columnas et parietem in vno latere: et aliud inter columnas et parietem in alio latere per modum ante principium huius capituli figuratum quantum ad frontem domus. pauimentum autem eius figuratur in pagina sequenti: et desuper tectum lauit: quia sic fiebat in terra illa: et in circuitu murus cum propugnaculis per que transibat multitudo... extra aquam pluuialem. super deambulatoria vero erant trabes et cenacula laqueata tabulis cedrinis. et sm hoc exponitur littera cum dicitur: Domum autem suam edificauit salomon tredecim annis. et loquitur de istis tribus edificiis que omnia erant salomonis: licet diuersis vsibus applicata: vt dictum est. et propter hoc maius tempus apposuit salomon in edificatione istarum domorum quam in edificatione domus domini: quia ad edificationem domus domini erant multe expense preparate per regem dauid, vt patet. i. Paral. Item quia populus erat magis deuotus et liberalis ad edificationem domus domini. Consequenter in speciali describit mensuram domus saltus libani in longitudine latitudine et altitudine: et patet littera ex dictis. hoc excepto quod altitudo hic accipitur sm aliquos vsque ad mansionem secundam tantum. sm alios vero vsque ad tectum domus. b Et super columnas quadraginta ligna ad portandum tecta. Consequenter describit dispositionem porticus existentis ante domum pro habitatione regis: cum dicitur: c Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis. i. sm mensuram latitudinis domus: et per hoc quod ista domus erat sita in latitudine domus saltus libani. ante vero porticum istam magnam

Nicolaus de lyra

a Domum autem. Hic consequenter agitur de edificio domorum regalium. et primo de huiusmodi edificio agitur. secundo ad describendum aliqua vtensilia domus domini notabilia scriptura reuertitur ibi: Misit quoque rex. Circa primum sciendum quod sm doctores nostros salomon fecit tria edificia. Unum pro habitatione sua. aliud pro habitatione vxoris sue. s. filie pharaonis. Et tertium quod vocabatur domus saltus libani eo quod circa illud edificium erant viridaria arboribus consita. de primo vero edificio parum loquitur scriptura et hoc forte quia erat simile opere facto domus saltus libani que sic describitur diffusius vt videtur. hoc excepto quod in domo saltus libani erant due mansiones: vna inferior et alia superior sicut in palatio regio parisius. in habitatione inferiori discurrebant viri... et huiusmodi: pro quo parietes erant de lapidibus vt talia possent ibi includi. In superiori vero ponebantur arma: vnde vocabantur armamentaria: et erat tota de lignis in parietibus columnis et tecto. erant due alie porticus minores: vna iuxta aliam in longitudine maioris porticus: et in vna tenebantur iudicia communia. in alia vero erat thronus salomonis in quo sedebat quando volebat esse in diuitiis et deliciis. et hoc est quod dicitur: d Et alteram porticum in facie maioris porticus. Hic est illa porticus in qua erant iudicia communia. e Et columnas quibus claudebatur porticus. f Et epistylia. i. capitella que erant super columnas ad decorem. g Et domuncula id est thronus salomonis mirabili opere factus vt habetur infra x. capitulo. Consequenter descendit scriptura ad describendum domum regine: cum dicitur: h Domum quoque fecit filie pharaonis quam vxorem duxerat salomon tali opere quali et hanc porticum. non quantum ad hoc quod clauderetur columnis: sed quia parietes erant de consimili materia cum muro qui erat sub columnis porticus: quia columne ille claudentes porticum non descendebant vsque ad terram sed erant posite super murum habentem aliquam magnitudinem sed non magnam. et hoc est quod dicitur. i Omnia lapidibus preciosis qui ad normam quandam atque mensuram et cetera. Et sequitur

b Domum autem suam edificauit salomon tredecim annis: et ad perfectum vsque perduxit. Edificauit quoque domum
(que de lignis libani montis edificata est.)
mum saltus libani centum cubitorum longitudinis: et quinquaginta cubitorum latitudinis: et triginta cubitorum altitudinis: et quatuor de
(que vulgo transportina.)
ambulatoria inter columnas cedrinas. Ligna quoque cedrina exciderat in columnas: et tabulatis cedrinis vestiuit totam cameram: que quadragintaquinque columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat columnas quindecim contra se inuicem positas: et e regione se respicientes equali spacio inter columnas: et super columnas quadrangulata ligna in cunctis equalia. Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis: et triginta cubitorum latitudinis: et alteram porticum in facie maioris porticus: et columnas et epistylia sup columnas fecit. Porticum quoque solii in qua tribunal est: fecit et texit lignis cedrinis a pauimento vsque ad summitatem: et domuncula in qua sedebatur ad iudicandum erat in media porticu simili opere. Domum quoque fecit filie pharaonis quam vxorem duxerat salomon: tali opere quali et hanc porticum. Omnia lapidibus preciosis qui ad normam quandam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant a fundamento vsque ad summitatem parietum: et intrinsecus vsque ad atrium maius. Fundamenta autem de lapidibus preciosis lapidibus magnis decem siue octo cubitorum: et desuper lapides preciosi equalis mensure secti erant: similiterque de

Mulieris vidue. Ecclesie scilicet plenitudo qua christo vir suus morte gustata reseruatur: et in celos ascendens peregrinantem reliquit in terris: cuius filii sunt predicatores et omnes fideles. Unde: pro patribus tuis nati sunt tibi filii.

Qui cum venisset. Quia doctor fideliter illis committit verbum dei quod plebi sufficit: et plurimorum custodiuit: et aliis predicando laudes suas amare quod didicerint satagit. Eo enim est valde durabile et sonorum.

Fecit omne opus eius. Quia sancti doctores domum ministerio sibi fideliter tradito operum eius operantur: quia loquendo foris verbum veritatis aperiunt illis quos ipse intus illustrando ad vitam perducit eternam. Unde: ego plantaui apollo rigauit: dominus autem incrementum dedit.

Et finxit duas columnas ereas decem et octo cubitorum. Columna ante fores templi decem et octo cubitis alta est: quia predicator palam cunctis insinuat non nisi per fidem et opera iustitie nos ad superne patrie gaudia posse peruenire. Nomen quidem iesu apud grecos ab hoc numero incipit. Prima enim littera huius nominis decem. secunda octo significat. Et apte decem et octo cubitis alte sunt columne domus dei: quia doctores sancti ad hoc bene viuendo tendunt: vt conditorem suum facie ad faciem videre mereantur. neque enim aliquid vltra querendum est ad eum qui est super omnia peruenerint. De quibus paulus: iacobus cephas et ioannes qui videbantur columne esse et cetera. Quibus duobus exponere videtur mysterium columnarum materialium: et quod sequitur figurarum: et quare duas: apostolos enim et electos doctores significat fortes fide et opere et erectos contemplatione. Due autem sunt vt preputium et circuncisionem predicando in ecclesiam introducant. Stabant in porticu ante fores templi et ingressum illius suo decore vtraque parte ornabant. Ostium autem templi dominus est qui ait: Nemo venit ad patrem nisi per me. Et alibi: Ego sum ostium et cetera. quod scilicet ostium columne ab vtroque latere posite circumstant: quia ministri sermonis vtrumque populum introitum celi ostendunt: vt siue a luce scientie legalis: vel ex rigore gentilitatis ad fidem confugerint quos venerit: habeat eos paratos qui sibi iter salutis verbo ministrent et exemplo. Unde quod de his columnis in paralypo. scriptum est. Ipsas columnas posuit in vestibulo templi: vnam a dextris et alteram a sinistris. ideo facte sunt due columne: et ita disposite: vt nobis in prosperis et in aduersis ingressum patrie celestis ante oculos mentis habendum esse doceant. Hinc paulus columna domus dei nos per arma iustitie a dextris et a sinistris munitos esse suis suorumque hortatur exemplis: vt nec prosperis delectati: nec fracti asperis a recta via qua ad promissam patriam gradimur villa in parte declinemus.

Decem et octo cubitorum. Ter enim seni decem et octo faciunt. tria scilicet ad fidem pertinent propter trinitatem: sex ad operationem: quia sex diebus factus est mundus et ornatus per sex multiplicatur: cum iustus ex fide viuit et cognitionem pie fidei cumulat exercendo bonis actibus.

Et linea duodecim. Norma apostolice institutionis ambit columnam

cedro. Et atrium maius rotundum trium ordinum: de lapidibus sectis et vnius ordinis de dolata cedro necnon et in atrio domus domini interiori: et in porticu domus. Misit quoque rex salomon et tulit
(Typus artificis qui misso spiritu sancto adiutorem eius)
hiram de tyro filium mulieris vi-
(sui electos de gentibus predicatores significat)
due de tribu neptalim patre tyrio artificem erarium et plenum sapientia intelligentia et doctrina ad faciendum omne opus ex ere. Qui cum venisset ad regem salomonem fecit omne opus eius. Et finxit duas
(ad spectaculum sui decoris)
columnas ereas decem et octo cubitorum altitudinis columnam vnam: et linea duodecim cubitorum ambi-
(scilicet diametro igitur quatuor cubitorum)
ebat columnam vtramque. Duo quoque capitella fecit: que ponerentur super capita columnarum fusilia ex ere: quinque cubitorum altitudinis capitellum vnum: et quinque cubitorum capitellum alterum: et quasi in modum retis et cathenarum sibi inuicem miro opere contextarum. Utrumque capitellum columnarum fusile erat. Septena versuum retiacula in capitello vno: et septena retiacula in capitello altero. Et perfecit columnas: et duos ordines per circuitum retiaculorum singulo-

vtramque est doctor iudeis vel gentibus predicare missus: ea que facere curat et docere quod per apostolos accepit et didicit constanter quam aliter docere vitaret vel predicare voluerit: et apostolica doctrina spernere vel pro libitu suo noua statuere non est columna in templo dei: quia non apostolica instituta sequi contendit: vel exultare inter se... vel elatione grossitudine duodecim cubitorum linee non contenti.

Duo quoque capitella. Capita columnarum summa pars earum sunt doctorum que de sanctis cogitationibus capita mentis ipsorum operibus et actus. Duo autem capitella capitibus supposita duo sunt sacre scripture testamenta: quibus meditandis et obseruandis doctores et alio sunt corpore. Unde vtraque capitella quinque cubitos altitudinis habent quia vtriusque scriptura mosaice legis comprehendit. quinque enim libris tota veteris testamenti series completa est. nouum autem testamentum non aliud predicat quam quod moyses predicando per hoc scribit et prophetas. vnde enim crederetis moysi: crederetis et mihi. Est ergo admirabilis diuine operationis concordia et noui gratia testamenti in veteris lamine erat veteris condita: et nunc sacra veteris per lucem noui sunt reuelata: quia capitella vtriusque columne quinque cubitorum altitudinis erant: manifestum est quod in veteri cultura in quaque eius certis sit plenius completa euangelica preceptis est infusa gratia.

Septena versuum retiacula. Hoc in paralypo. ita scriptum est: nec non et quasi cathenulas in oraculo: et supposuit eas capitibus columnarum. Species enim cathenarum et similitudo retis in capitellis: varietas est spiritualium virtutum in sanctis. Unde ait: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata varietate diuersorum charismatum. Uel multiplex connexio cathenarum et retis expresse: multiplicitas electorum personas insinuat: quia cum verbis predicatorum fideliter obediendo adherent: quasi columnarum capitibus suppositi retes et cathenule miro ordine sibi connexionis essentia spectantibus fiunt. De enim cathene miro sibimet inuicem opere coherent: quia mirabili gratia ipsius actum est: vt vita fidelium fidelis sibi per spiritus gratiam condictione sepe et etiam multum secreta vna fide et dilectione sit coniuncta.

Septenario spiritualis gratia significatur. Unde quod sunt septem spiritus dei missi in omnem terram: quod esaias aperte explicat dicens: et requiescet super eum spiritus domini: spiritus sapientie et intelligentie: spiritus consilii et fortitudinis et cetera. Septena autem retiacula erant in capitello vtroque: quia per vtriusque testamenti gratiam vniuersalis spiritus septiformis vt esset electi ac operis.

Et duos ordines. Uidetur malogranata facta esse in circuitu capitellorum. a parte interiori: et ex ipsis malogranatis exiri retiacula quibus capitella ex parte aliqua tegerentur sicut quod fructus conueniens nascitur: et quod sibi ambulant de se in se inuicem. Duos ordines erant retiaculorum in gyro capitelli: et vtrosque ordo septenplici... currebat ordine: donec circulacto capitello in seipsum sic in facto circulo rediret. quia scilicet deus ex toto corde et proximum sicut nos diligere possimus

Nicolaus de lyra

dicitur: Ponderosius vsque ad atrium maius. illud atrium non erat atrium domus domini: sed domus regie. propterea subditur postea: a Et atrium maius rotundum. atrium enim domus domini quadratum erat. vt dictum est ca. sec. b Misit quoque rex salomon et tulit hiram de tyro filium mulieris et cetera. Hic reuertitur scriptura ad describendum aliqua vtensilia domus domini. et primo describitur due notabiles columne. secundo mare eneum. ibi: Fecit quoque mare. tertio lutereas. ibi: Et fecit bases. quarto plura vasa alia ad templum pertinentia. ibi: Fecitque hiram. Circa primum describitur artifex istorum cum dicitur: Misit quoque rex salomon et tulit hiram de tyro filium mulieris et cetera. tulit: hoc est: adduxit: et fuit iste alius a rege hiram cuius supra fit mentio. non est enim verisimile quod rex tyri esset artifex in talibus. c Et finxit duas columnas ereas. licet enim multas alias fecerit, tamen due specialiter describuntur: quia erant valde notabiles in magnitudine et operis subtilitate. habebat enim quelibet xxxv. cubitos altitudinis. vt habetur ii. Paral. iii. et quelibet habebat quatuor partes: videlicet basem inferius: et desuper stipitem: et in superiori parte stipitis caput: et desuper capitellum. longitudo vero stipitis erat xviii. cubitorum: et longitudo capitis quatuor: et longitudo capitelli quinque. vt habetur hic in littera. De mensura de base non fit mentio: sed ex dictis sequitur quod ascendebat in altum per octo cubitos: quia sic habebat xxxv. cubitos longitudinis totius columne. et ex dictis patet ibi: d Et linea duodecim cubitorum et cetera. quia quelibet per se sumpta tantum habebat in circuitu. vt patet. Hieron. vbi ubi sic: Decem et octo cubitis altitudinis erat in columna vna et funiculus xii. cubitorum circundabat eam. et ideo male dicunt illi qui dicunt quod quelibet per se sumpta habebat tamen vi. cubitos in circuitu. e Duo quoque capitella. Hic postquam dimissa dispositione basis et stipitis agitur de dispositione capitellorum et capitum que erant fabrilicata. Ad cuius intellectum considerandum quod capita istarum columnarum in parte superiori dilatabantur ad modum floris lilii: et capitella ponebantur super stipitem quasi in medio lilii dilatationis existens: et inferior pars capitelli aptabatur illi stipiti quia aliqua eleuatione erat quedam dilatatio in circuitu capitelli per modum cuiusdam circuli supereminentis: et super illum circulum erant centum malogranata quasi supposita per circuitum: et centum alia malogranata sub circulo in

de lyra

lo quasi dependentia ex eo. super autem circulum illum et malogranata erat quedam eleuatio strictior ascendens quasi per medium altitudinis capitelli. et diuidebatur in portiones septem per lineas inter medias seu circulos graciles. et quelibet portio erat perforata in circuitu subtiliter per varias figuras sicut solet fieri in ostiis laternarum ex ere. et quia capitella et columne erant interius concaue. ideo lumen transibat per illa foramina circumquaque ostendebat pulchritudinem illius operis. Super istas autem septem portiones que in littera vocantur retiacula et cathene eo quod in rhetibus et cathenis apparent talia foramina et intricationes: et per medium capitelli erat alia dilatatio circularis per modum circuli olim supra dicti. et ibi erant centum malogranata supposita et totidem supposita. et desuper septem portiones similiter perforate sicut et predicte: et erant strictiores. quia capitellum in ascendendo restringebatur. et in summitate capitelli erat opus sicut floris lilii. Ad capitelli autem imaginem istorum facilius posui quandam figuram in columna quarta sequenti quia non potest in plano perfecte figurari artis opere: residuum per imaginationem suppleri. Postea igitur adaptetur littera que valde est intricata et confuse posita. Duo quoque capitella fecit. scilicet cuilibet columne vnum. f Fusilia ex ere. quia totum opus columnarum et capitellorum erat factum per fusuram et non per martellorum percussionem. g Quinque cubitorum altitudinis capitellum. computato opere lilii quod erat desuper. h Et quasi in modum rhetis et cetera. quia propter foramina predicta videbatur opus retiaculatum et cathenarum modo predicto. i Septena versuum retiacula: versus hic accipitur pro ordine. sicut Exo. xxviii. In primo versu erat lapis sardius et cetera. Et ex dictis autem patet quod ibi erant duo ordines retiaculorum. vnus super malogranata superiora. et alius super malogranata inferiora. et in quolibet ordine erant septem portiones perforate que retiacula dicuntur: et hoc est quod dicitur: Septena versuum retiacula. id est septem retiacula erant in quolibet duorum ordinum predictorum: sicut replicatur. k Et duos ordines et cetera. Et ita capitella que erant super malogranata. quia septem retiacula inferiora erant super malogranata inferiora. et septem alia retiacula superiora super malogranata superiora. vt dictum est.

[illegible]

rū vt tegerēt capitella q̄ erāt sup
sūmitatē malogranatoꝝ. Eodē
modo fecit ꝛ capitello scḋo. Capi
tella āt q̄ erāt sup capita colūna
rū quasi ope lilij fabricata erāt in
porticu cubitoꝝ quātuor: ꝛ rur
sum alia capitella in summitate
columnarū desuper iuxtā mensu
ram colūne cōtra retiacula. Ma
logranatorum aūt ducenti ordi
nes erant i circuitu capitelli secun
di. Et statuit duas columnas in
porticu templi. Cūq3 statuisset
columnam dexterā: vocauit ea3
nomine iachin. Similiter erexit
columnam secūdā: ꝛ vocauit no
mē eius booz. Et super capita co

[illegible]

Malogranatorū. Que vno foris cortice multa interius grana circumdant: [illegible]

Colūnā dexterā. [illegible]

Quasi opere lilij. [illegible]

Nicolaus

[illegible]

de lyra

[illegible]

Nicolaus de lyra

Et dependentia. Omnia malogranata. c. scz super capitellū: ita q2 de retiaculis non fit ibi mentio. potest tamen dici sm translationem nostram q2 licz essent ibi septem retiacula vt dictū est: tamē varie ꝛ multipliciter erāt perforata: ita q2 talis varietas ad vnū centenariū in aliquo reducebat. Sciendū tamen q2 aliqui doctores catholici ꝛ etiā hebrei aliter sentiunt de longitudine columnarū predictarū dicētes q2 quelibet habebat in longitudine decē ꝛ octo cubitos tm̄: cōputato etiam capitello. sm q2 textus ē. positus videtur dicere, cum dicit: Et fecit duas columnas ereas: decem ꝛ octo cubitorum altitudinis columnā vnam. Ad hoc etiam inducit q2 si altitudo cuiuslibet columne esset triginta quinq3 cubitorum excederet primū tabulatum templi: qd distabat a pauimento triginta cubitis tm̄. ꝛ ad illud qd ē. inductum est de ii. Paral. vbi dicit: ante fores etiam templi duas columnas que triginta ꝛ quinq3 cubitos habebant altitudinis. dicunt q2 ibi altitudo vtriusq3 columne ponitur simul iuncta. sed hoc dictum videt esse contra textum ꝛ implicare cōtradictionem: quia sm eos quelibet habebat decem ꝛ octo cubitos altitudinis. Si ergo iungantur vtraq3 altitudo simul habent triginta sex cubiti ꝛ non triginta quinq3 tm̄. Item in littera dicitur expresse q2 capitellum habebat quinq3 cubitos altitudinis: quibus remotis non remanent pro toto residuo columne nisi tredecim cubiti longitudinis. Item dicit in littera expresse q2 linea duodecim cubitorum ambiebat columnā vnam. vt ē. declaratum est: ex quibus sequitur q2 linea mensurans longitudinem columne capitello excepto nō excedebat lineam mensurantem grossitiem eius nisi in vno cubito tm̄. ꝛ hec forma columne esset valde indecens. tamē omnes doctores tam hebraici q̄ latini dicunt q2 ille columne erant posite in porticu templi nisi ad decorem: quia non inuenitur q2 portarent aliquod pondus: tum q2 erant intra parietes porticus: tum quia in superiori parte erat opus quasi lilii: vt predictum est quod nō est opus dispositum ad aliquod portandum: sed solum ad decorem. ꝛ ideo dicendum sicut prius q2 quelibet columna erat altitudinis triginta quinq3 cubitorum. Ad illud quod obijcitur de textu ē. posito: Decem ꝛ octo cubitorum altitudinis columnam vnam. dicendum q2 loquitur de altitudine stipitis tm̄. vt supradictū est. Ad illud qd inducitur de primo tabulato templi. dicendum q2 sm hebreos hoc nullum est inconueniens: quia in parte templi anteriori non erant deambulatoria. Potest etiam dici q2 non sequitur q2 excederent primū tabulatum: quia porticus erat decliui montis. ꝛ per gradus ascendebatur in templum. ꝛ columne iste erant in inferiori parte porticus: ita q2 terra erat ibi demissior quinq3 cubitis q̄ pauimentum templi. Notandum etiam q2 Ra. Salo. ꝛ alii doctores hebrei habent aliam imaginationem totaliter de istis capitellis. Dicunt enim q2 capitella ista erant duo grossi pomelli super capita duarum columnarū magis lati q̄ alti: sicut solet fieri in summitatibus campanilium: ꝛ in latiori parte vtriusq3 pomelli exterius erant duo circuitus malogranatorum: vnus super: alius subter: ꝛ in quolibet circuitu centum malogranata. ꝛ quia duo malogranata faciunt vnum ordinem. vt predictum est. ideo ibi erant centum ordines malogranatorū in capitello cuiuslibet columne. ꝛ sic ducenti ordines in duabus columnis. ꝛ in hoc differt ista imaginatio a precedenti que ponit ducentos ordines malogranatorū in qualibet columna. vt predictum est. In superiori ṽo parte huius pomelli erat opus quasi lilii: ꝛ a pede huius operis descendebat opus per modū rhetis factum descendens vsq3 ad inferiora malogranata tegens ea quasi viderentur per medium rhetis ꝛ illud opus reticulatum a superiori parte vsq3 ad inferiorem diuidebatur in eis intermediis facientibus quasi septem portiones que dicuntur septem retiacula. ꝛ ad hoc melius capiendum describitur figura prout in plano potest figurari. Igitur scdm istam imaginationem hebreoꝝ potest exponi littera a principio. cum dicitur: Duo quoq3 capitella ꝛc. ꝛ patet littera ex predictis vsq3 ibi: Et quasi in modum rhetis ꝛc. loquitur de opere reticulato quod operiebat a summitate pomelli vsq3 ad inferiora malogranata. Septena versuum retiacula in capitello vno. quia illud opus reticulatum in qualibet columna erat distinctum septem portionibus. vt dictum est. Et duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum. quia in qualibet columna retiacula erant distincte ordinata in superiori parte ꝛ inferiori. in superiori tamen parte erant strictiora. ꝛ inferius latiora sm dilatationem pomelli cui erant superposita. ideo subdit: Ut tegerent capitella ꝛc. vt ē. Erant in porticu cubitorum quattuor scilicet columne tantū occupabant spacium in porticu: quia sicut dictū est linea duodecim cubitorum ambiebat vnam columnam. ꝛ per consequens linea diametraliter transiens per spissitudinem columne erat quattuor cubitorum: nisi q2 amouenda est septima pars huius quaternarii: quia hec est conclusio demonstrata in geometria q2 circumferentia circuli continet ter diametrum ꝛ eius septimam partem. verbi gratia: si scilicet diameter est septem pedum: circumferentia est viginti duorum pedum. Malogranatorum autem cc. ordines erant in circuitu capitelli secundi. scilicet accepti cum primo: quia sm istam expositionem in duobus capitellis duarum columnarum erant tm̄ malogranata quadringenta. ꝛ per consequens. cc. ordines malogranatorū centum ordines in vna columna. ꝛ centum in altera. Et statuit duas columnas.

lumnaru3 opus in modum lilij
posuit. Perfectumq3 ē opus co

Hec est figura capitelli sm expositionem Ra. Sa. hebrei longitudo ꝛ dispositio stipitis colūne ꝛ basis vt potuit imaginari per supradicta.

Capitellum sm Catholicos.

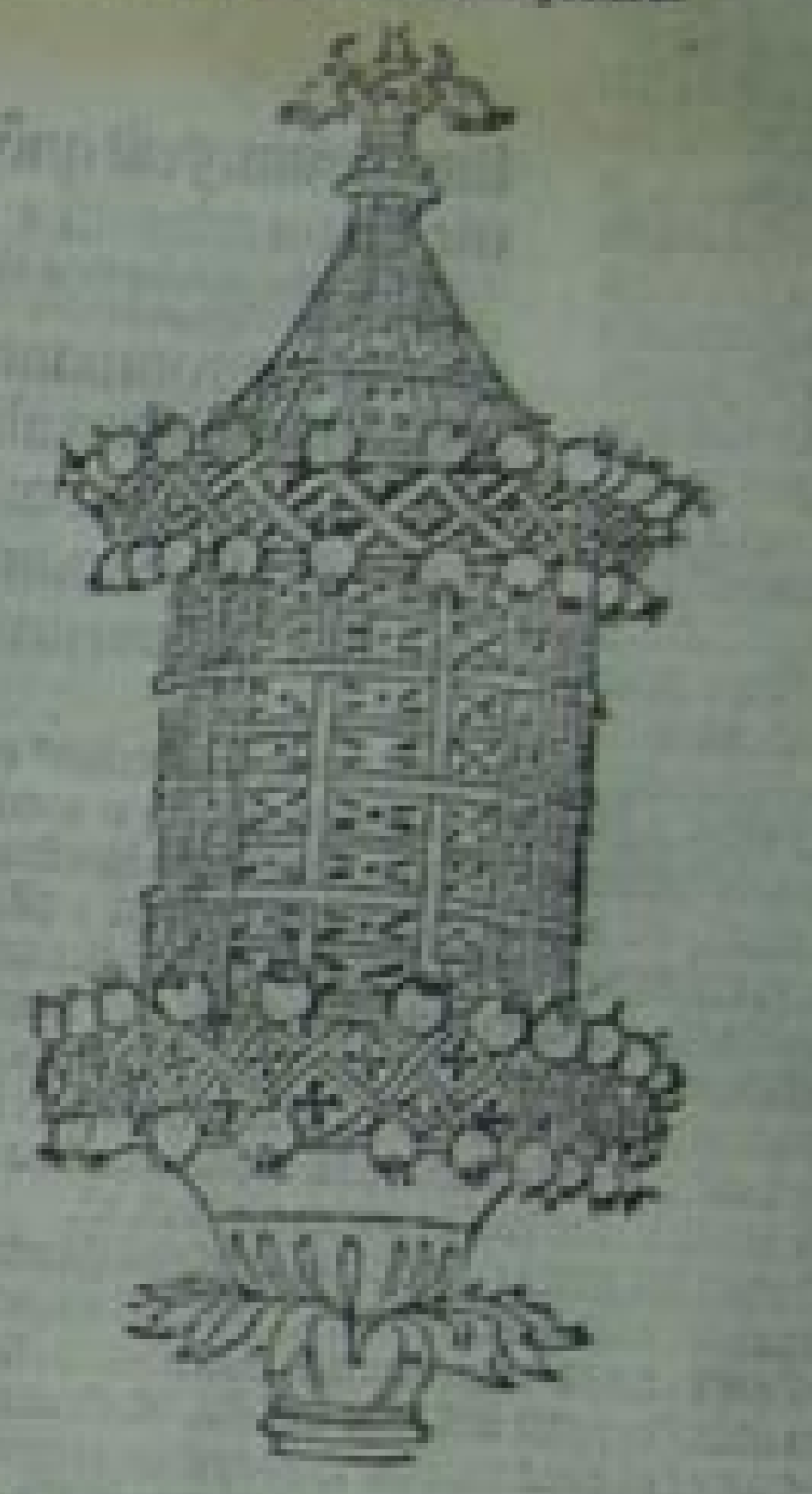

Capitellum sm Rabbi Salomonem

Expositio huius littere ꝛ sequentis quātum ad istas columnas est eadem cum precedenti. Non miretur aliquis si tantū immoratus sum circa istas columnas: quia scriptura in diuersis locis loquitur varie de ipsis ꝛ contrarie vt prima facie videtur. sm q3 patz per predicta. ꝛ istam dissonantiam oportuit remoueri. Preterea a precedentibus expositoribus non inueni aliquid scriptum per quod posset textus consequenter exponi. Item quia non solū expositionem latinorum: sed etiam hebreorum ponere volui: vt lector eligat quod sibi magis placuerit ꝛ videbitur expedire.

vv ii Fecit quoq3

Mare cneum sm Josephum & Catholicos

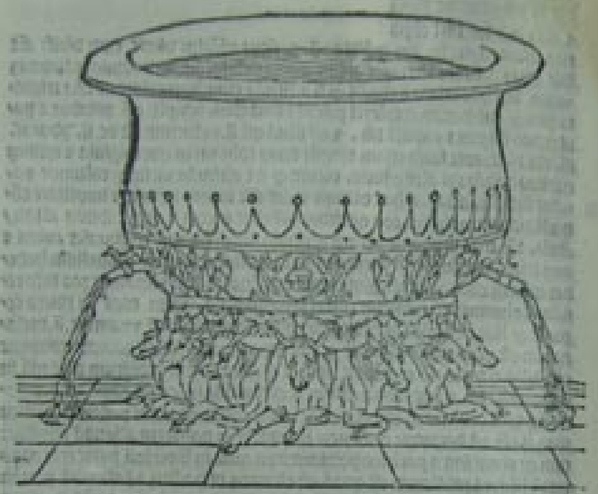

Mare cneum sm eppositores Bedę.

Fecit quoq; mare fusile. De hoc mare in figurā baptismi facta est: quo in nouissimo perhibet unda lauamur. Sacerdotes enī in eo lauabant: vt patet ex psalmo. Sacerdotes eī ois eccl̄i vocant: qui filij nūcupati illius sacerdotis ihesu xpi. Recte aūt hoc vas mare dicit in mysterio. Quia sicut in illo mari populus israheliticus per aquas transmissus a peccatis suis mundabatur: ita per baptismi fontem ois credens a peccatis suis abluitur. Et sicut ille populus post transitum maris ad terram promissionis: ita populus christianus post baptismum ad celestia regna perducitur. Et sicut ille populus in deserto quasi in hac vita tentatus est: ita populus christianus in hac vita a diabolo tentatur. Et sicut ille populus in deserto murmurando a deo punitus est: ita populus christianus in hac vita a diabolo tentatus si murmurat: a deo punitur. Et sicut ille populus in deserto murmurando a deo punitus est: ita populus christianus in hac vita a diabolo tentatus si murmurat: a deo punitur. Et sicut ille populus in deserto murmurando a deo punitus est: ita populus christianus in hac vita a diabolo tentatus si murmurat: a deo punitur.

[illegible]

quatuor cubitorum longitudinis bases singulas: ꝛ quatuor cubitorum latitudinis: ꝛ trium cubitorum altitudinis. Et ipsum opus basium interrasile erat. Et sculpture inter iuncturas ꝛ inter coronulas ꝛ plectas leones ꝛ boues ꝛ cherubin: ꝛ in iuncturis similiter desuper. Et subter leones ꝛ boues quasi lora ex ere dependentia: ꝛ quatuor rote per bases singulas ꝛ axes erei. Et per quatuor partes quasi humeruli subter luterem fusiles contra se inuicem respectantes. Os quoqꝫ luteris intrinsecus erat in capitis summitate: ꝛ quod forinsecus apparebat vnius cubiti erat totum rotundum: pariterqꝫ habebat vnum cubitum ꝛ dimidium. In angulis autem columnarum varie celature erant: ꝛ media intercolunia quadrata non rotunda. Quatuor quoqꝫ rote que per quatuor angulos basis erant: coherebant sibi subter basim. Una rota habebat altitudinis cubitum vnum ꝛ semis. Tales autem rote erant quales solent in curru fieri: ꝛ axes earum ꝛ radij ꝛ canti ꝛ modioli omnia fusilia. Nam ꝛ humeruli illi quatuor per singulos angulos basis vnius ex ipsa basi fusiles ꝛ coniuncti erant. In summitate autem basis erat quedam rotunditas vnius ꝛ dimidij cubiti: ita fabrefacta vt luter desuper posset imponi: habens celaturas suas ꝛ sculpturas varias ex semetipsa. Sculpsit quoqꝫ in tabulatis illis que erant ex ere: ꝛ in angulis cherubin ꝛ leones ꝛ palmas

[illegible]

Et subter leones. [illegible]

Quatuor rote. [illegible]

Nicolaus de lyra

[illegible]

In hunc modum. [illegible]

quasi in similitudinem hominis stantis: vt non celata sed apposita per circuitum viderentur. In hunc modum fecit decem bases fusura vna ꝛ mensura sculpturaqꝫ consimili. Fecit quoqꝫ decem luteres eneos. Quadraginta batos capiebat luter vnus: eratqꝫ quatuor cubitorum. Singulos quoqꝫ luteres per singulas: id est decem bases posuit: ꝛ constituit decem bases quinqꝫ ad dexteram partem templi: ꝛ quinqꝫ ad sinistram. Mare autem posuit ad dexteram partem templi contra orientem ad meridiem. Fecit

[illegible]

Et constituit decem bases ꝛc. [illegible]

Mare autem posuit ad dexteram partem ꝛc. [illegible]

Nicolaus de lyra

[illegible]

[illegible] Ad capiendum predicta facilius ponitur figura luteris ꝛ basis eius secundum expositores latinos communiter in columna ista.

Fecit

Figura luteris ꝛ basis eius secundum expositores latinos.

Figura luteris ꝛ basis eius secundum hebreos expositores.

quoqz hyram lebetes et scutras et amulas. Et pfecit omne opus regis salomonis i templo domini. Columnas duas et funiculos capitellorum super capitella illa columnarum duos: et retiacula duo vt operirent duos funiculos qui erant super capita columnarum et malogranata quadraginta i duobus retiaculis. Duos versus malogranatorum i retiaculis singulis ad operiendos funiculos capitellorum qui erant super capita columnarum: et bases decem: et luteres decem sup bases: et mare vnum: et boues duodecim subter mare: et lebetes et scutras et amulas. Omnia vasa que fecit hyram regi salomoni i domo dni de auricalco erant. In campestri regione iordanis fudit ea rex i argillosa terra inter sochot et sarthan. Et posuit salomon omnia vasa in domo domini. Propter multitudinem aut nimiam iam non erat pondus eris. Fecitqz salomon omnia vasa i domo domini: altare aureum: et mensam super quam ponerentur panes propositionis auream: et candelabra aurea quinqz ad dexteram et quinqz ad sinistram: contra oraculum ex auro puro et quasi lilij flores: et lucernas desu

tatis. Et ad meridianam lat' atrij significat fideles p acceptionem sps ad flagrantiam vere charitatis accedi. Feruor enim meridiani solis in scripturis significat ardorem dilectionis: et illustrationem sps sancti per quam eadem dilectio diffundit in cordibus nostris. Iordanis. Be. In quo dns baptizat' est: cuiusqz tinctus vndis aquarum nobis elementum in ablutionem peccatorum dedit: et qz omne fidelium baptisma quod dno pfecerant in crepidine illi' celebrat: quo ipse sanctificauit aquas recte in regione iordanis vasa dom' dni sunt facta. Non enim aliter vasa electionis et mie efficimur: nisi ad baptismum ei' respicientes in tali flumine satagamus ablui. Notandum aut qz non tm in regione iordanis: sz et in campestri regione illi' facta dicit eadem vasa: significans multiplicationem fidelium que non solum i iudea: sz et i omnium regionum erat latitudine futura: fm illud: Laudent eum celi et omnia que in eis sunt. Et alibi: Ecce audiuim' ea in ephrata: inuenim' ea i c. Audiuimus enim in ephrata. i. in bethleem facta dnica: qz pmissus legim' dauid qui erat ex eadem ciuitate: de fructu ventris ei' christus in carne venturum. Inuenim' ea in campis silue: qz reuelata in latitudine gentium p orbem ipsi cognouim' vidim': principes facti sum'. Fudit ergo rex vasa dom' dni in campestri regione iordanis: qz christus baptismum salutis de quo vasa misericordie fierent per totam mundi latitudinem impleuit.

Argyllosa terra. Be. De qua facte sunt forme ad fundenda vasa scriptura de qua regulam bene viuendi sumim': qz sicut argilla ignib' durata formas vasis: sic nobis scriptura regulam iusticie quam sequamur ostendit: [illegible] vasa in domo dni perfecta et conspicim': cum qz igne liquefacta argylle formas ingredit': vt possit aptum vas ministerijs celestib' effici: [illegible] vitam patrum bene operando intramus: vt ad premia eorum bene currendo peruenimus.

Fecitqz salomon. Be. Sup' dixit hyram fecisse salomoni omnia vasa: nunc scriptura subiungit eadem fecisse salomonem. Salomon enim fecit dictando: hyram operando. Altare aureum. Be. Corda pfectorum interne charitatis et castitatis luce choruscantia stabat ante ostium scti sanctorum: [illegible] In vicino oraculi sunt: non longe a velo quo templum et sancta sanctorum dirimunt': qz corpore terram incolentes: mente conuersationem in celis hnt. Ad hoc altare ascendit fumus incensorum intra sancta sanctorum vbi archa est recondita: [illegible] Sed in hoc altari non sanguis hostiarum sed thimiama tm incendit': qz tales viri non hnt opera carnis que in ara cordis dno mactent: sed solummodo laudes thymiamatum et orationis et vota pro desiderio regni celestis offerunt.

He. Altare thimiamatis moyses fecit: habens cubitum longitudinis: [illegible]

Nicolaus

[illegible]

de lyra

[illegible]

per aureas et forcipes aureos: et hydrias et fusculas et phialas et mortariola: et thuribula de auro purissimo. Et cardines ostiorum domus interioris sanctisanctorum et ostiorum domus templi ex auro erant. Et perfecit omne opus quod faciebat salomon i domo dni et intulit que sanctificauerat dauid pater suus: argentum et aurum et vasa: reposuitqz in thesauris domus domini.

C VIII.

Tunc congregati sunt omnes maiores natu israel cum principibus tribuum et duces familiarum filiorum israel ad regem salomonem in hierusalem: vt deferrent archam federis dni de ciuitate dauid: id est: de sion. Conuenitqz ad regem salomonem vniuersus israel in mense bethanim in solemni die: ipse est mensis septimus. Veneruntqz cuncti seniores de israel: et tulerunt sacerdotes archam: et portauerunt archam domini et tabernaculum federis: et omnia vasa sanctuarii que erant in tabernaculo: et ferebant ea sacerdotes et leuite. Rex aut salomon et omnis multitudo israel que conuenerat ad eum gradiebatur cum illo ante archam: et immolabant oues et boues absqz estimatione et numero. Et intulerunt sacerdotes archam federis domini in locum suum in oraculum templi in sanctumsanctorum subter alas cherubin. Siquidem cherubin expandebant alas super locum arche et protegebant archam et vectes eius desuper. Cumqz eminerent vectes: et apparerent summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum: non apparebant vltra extrinsecus. Qui et fuerunt ibi vsqz i presentem diem. In archam aut non erat aliud nisi due tabule lapidee: quas

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

de lyra

[illegible]

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

pofuerat i ea moyses in oreb: qñ
pepigit dominus fedus cu3 filiis
israel cum egrederentur de terra
egypti. Factum est aut cu3 exissent
sacerdotes de sanctuario: nebula
impleuit domu3 domini: et nõ po
terant sacerdotes stare et ministra
re propter nebula. Impleuerat n.
gloria dñi domum domini. Tunc
ait salomon: Dñs dixit vt habi
taret in nebula. Edificans edifica
ui domum in habitaculum tuum:
firmissimum soliu3 tuu3 in sempiter
num. Conuertitq3 faciem suam:
et benedixit omni ecclesie israel.
Omnis.n. ecclesia israel stabat.
Et ait salomon: Benedictus dñs
deus israel qui locutus e ore suo
ad dauid patre meu3: et in mani
bus eius pfecit dicens: A die qua
eduxi populu meu isrl de egypto
non elegi ciuitatem de vniuersis
tribubus isrl vt edificaret dom⁹
et esset nomen meum ibi: sed elegi
dauid vt esset super populu meu
isrl. Voluitq3 dauid pater me⁹
edificare domu3 nomini dñi dei
israel: et ait domin⁹ ad dauid pa
trem meum: q cogitasti in corde
tuo edificare domu nomini meo
bene fecisti: hoc ipsum mente tra
ctans: Uerumtamen nõ edificabis
mihi domu: sed filius tuus qui
egredietur de renib⁹ tuis: ipse edi
ficabit domum nomini meo. Cõ
firmauit dñs sermonem suu quẽ
locutus est: stetiq3 pro dauid pa
tre meo: et sedi super thronu israel
sicut locutus est dñs: et edificaui
domu nomini dñi dei israel: et cõ
stitui ibi locu arche in qua fedus
domini est: qd pcussit cu patri
bus nostris quado egressi sut de
terra egypti. Stetit aut salomon
ante altare dñi in conspectu eccle
sie isrl: et expadit man⁹ suas i celu
et ait: Domine deus israel non est
similis tui deus i celo desuper: et
super terram deorsu3: q custodis
pactu et misericordia3 seruis tuis
qui ambulant cora te in toto cor
de suo q custodisti seruo tuo da
uid pri meo q locuti⁹ es ei. Ore lo
cut⁹ es. et manibus pfecisti: ut hec
dies pbat. Nunc igit dñe deus
israel conserua famulo tuo dauid
patri meo q locutus es ei dicens:
Non auferetur de te vir cora me
qui sedeat sup thronu3 israel: ita
tamen si custodierint filii tui via3
suam vt ambulent cora me: sicut
tu ambulasti in conspectu meo. Et
nunc dñe deus israel firment ver
ba tua que locutus es seruo tuo
dauid patri meo. Ergo ne puta
du est q vere deus habitet super
terram. Si eni celu3 et celi celoru
te capere non possunt: quanto ma
gis dom⁹ hec qua edificaui tibi.
Sed respice ad oratione serui tui
et ad preces eius dñe deus meus.
Audi hymnu et oratione qua ser
uus tuus orat cora3 te hodie: vt
sint oculi tui aperti super domu3
hanc nocte ac die: super domu de
qua dixisti: erit nome meu ibi: vt
exaudias orationem qua seruus
tu⁹ orat ad te i loco isto: vt exau
dias deprecatione serui tui et ppli
tui isrl quodcuq3 orauerit i loco
isto: et exaudies i loco habitaculi
tui in celo: et cum exaudieris ppi
tius eris. Si peccauerit homo in
proximum suu: et habuerit aliqd
iuramentu quo teneat astrictus:
et venerit pter iuramentu tuu3
coram altari tuo in domum tua3
tu exaudies in celo: et facies et iu
dicabis seruos tuos condenans
impium: et reddens viam sua sup
caput eius: iustificasq3 iustum: et
retribuens ei scdm iustitia suam.
Si fugerit populus tu⁹ israel ini
micos suos: q peccaturus e tibi
et agentes penitentia3: et confitetes
nomini tuo venerint et adorauerint
et deprecati te fuerint i domo
hac: exaudi in celo: et dimitte pec
catu populi tui israel: et reduces
eos in terram qua3 dedisti prib⁹
eoru. Si clausum fuerit celum: et
nõ pluerit propter peccata eoru3
et orantes in loco isto penitentia3

De lyra

[illegible]

Stetit q et hec. et c.
In paral. refert q hic nõ
est: Fecerat salomõ basi3

Nicolaus

nitur quarta petitio ppter
nimia siccitate ex peccato
populi accidente: et ps lit
tera. a Fames si obor
ta fuerit. Hic ponit qnta
petitio pro amotione di
uersarum malor que acci
dere solent pp peccata
hominu: cum dicit: Fa
mes si oborta fuerit que
potest contingere ex multis
causis: vt ex sterilitate ter
re: vel ex tempestate fructus
deuastate: vel ex aduersa
rijs bona destruentibus
et consimilibus. b Aut
pestilentia .i. mortalitas
hominu vel animalium.
c Aut corruptus aer. ex
quo sequunt infirmitates.
d Aut erugo aut locu
sta. corrodentes terrena
scentia. e Uel rubigo.
desiccans stipulas blado
rum ita q nõ possunt fa
cere spicas: vel si faciunt:
faciunt inanes. f Cu
cta deuotatio .i. maledi
ctio seu mali imprecatio.
cetera patent in littera.
g Insuper et alienigena.
E Hic ponit sexta petitio p
exauditione gentiu venie
tium ex deuotione ad ora
dum in templo. multi eni
gentiles audientes in di
uersis partibus orbis mi
rabilia que fecit deus qui
colebatur in hierusalem:
ascendebant illuc causa ora
tionis: vt habet Joh. xij.
et sic deu3 colebant: et sm
dictamen recte rationis
viuebant: propter eor erant
exaudibiles: quis nõ ser
uarent leges moysi: quia
ad illam non tenebant:
multi etiam de his ad iu
daismum conuertebant: et
ps lra. h Si egressus
fuerit populus tu⁹. Hic
ponitur septima petitio q
respicit belli prosperitate
et aduersitatem. prosperitas
autem est quando sequit
victoria: et hoc fiebat fre
quenter per hoc q iminet
te bello populus vertebat
se versus hierusalem ad
orandum dominu: et hoc
petit hic salomon: et ps
littera vsq ibi: i Q
si peccauerint tibi: vbi ta
gitur belli aduersitas q e
quando populus capit et
in captiuitatem ducit: a
qua frequenter liberabat
populus israel propter hoc
q in terra captiuitat ora
bat dominum versa facie
versus hierusalem: et hoc
petit hic salomonicum di
citur: k Et conuertit te

egerint nomini tuo: et a peccatis
suis conuersi fuerint: propter affli
ctionem suam exaudi eos in celo
et dimitte peccata seruoru3 tuoru
et populi tui israel: et ostende eis
viam bonam per quam ambu
lent: et da pluuiam super terram
quam dedisti populo tuo in pos
sessionem. Fames si oborta fuerit
in terra: aut pestilentia fuerit aut
corruptus aer: aut erugo aut lo
custa: aut rubigo et afflixerit eum
inimicus eius portas obsidens
ois plaga: vniuersa infirmitas,
cuncta deuotatio et imprecatio q
acciderit omni homini de poplo
tuo israel. Siqs cognouerit pla
gam cordis sui: et expanderit ma
nus suas i domo hac: tu exaudi
es i celo i loco habitatiois tue: et re
propiciaberis et facies vt des vni
cuiq3 scdm oes vias suas sicut vi
deris cor eius: quia tu nosti solus
cor oium filior hominum: vt ti
meant te cunctis diebus quibus
uiuunt super faciem terre qua de
disti patribus nostris. Insuper et
alienigena qui nõ est de populo
tuo israel cu venerit de terra lon
ginqua pp nomen tuu: audietur
n. nomen tuu magnu: et manus
tua fortis et brachiu3 tuu extentu
vbiq3: cu venerit ergo et orauerit
in hoc loco: tu exaudies i celo in
firmameto habitacli tui: et facies
omnia pro quibus inuocauerit te
alienigena: vt discat vniuersi po
puli terrar nomen tuu timere: si
cut populus tuus israel: et probet
quia nomen tuu inuocatu3 e sup
domum hanc qua edificaui. Si
egressus fuerit populus tuus ad
bellu3 contra inimicos suos p via
quocuq3 miseris eos: orabunt te
contra viam ciuitatis qua elegisti
et contra domu qua edificaui no
mini tuo: et exaudies in celo ora
tiones eor et preces eor: et facies
iudiciu eoru3. Q si peccauerint ti
bi: non est eni3 homo qui nõ pec
cet: et iratus tradideris eos inimi
cis suis: et captiui ducti fuerint in
terram inimicor pprevel longe.
et egerint penitetia in corde suo in
loco captiuitatis: et conuersi depre
cati te fuerint i captiuitate sua dice
tes: peccauimus: inique egimus.
impie gessimus: et reuersi fuerint ad
te i vniuerso corde suo et tota ani
ma sua in terra inimicor suorum
ad qua captiui ducti fuerit: et ado
rauerint te contra viam terre sue
qua dedisti patrib⁹ eor: et ciuita
tis qua elegisti: et templi qd edifica
ui nomini tuo: exaudies in celo
in firmamento solij tui orationes
eor et preces eor: et facies iudiciu
eorum: et propiciaberis populo
tuo qui peccauit tibi: et omnibus
iniquitatibus eor quibus preua
ricati sunt in te: et dabis misericor
diam cora eis qui eos captiuos
habuerint: vt misereantur eis. Po
pulus.n. tu⁹ est et hereditas tua
quos eduxisti de terra egypti de
medio fornacis ferree: vt sint oculi
tui aperti ad deprecatione serui tui
et populi tui israel: et exaudies eos
in vniuersis pro quibus inuoca
uerint te. Tu.n. separasti eos tibi in
hereditate de vniuersis populis
terre: sicut locutus es per moysen
seruu tuu quado eduxisti patres
nostros de terra egypti dñe de⁹.
Factum est aute cum complesset
salomon orans oem orationes et
deprecationem hanc: surrexit de
conspectu altaris dñi. Utruq3.n.
genu in terra fixerat: et manus ex
panderat ad celu3. Stetit ergo et
benedixit omi ecclesie israel voce
magna dicens: Benedictus dñs
deus: qui dedit requiem populo
suo israel iuxta omia que locut⁹
est. Non cecidit ne vnus quidem
sermo ex omib⁹ bonis que locu
tus est per moysen seruu3 suum.
Sit dñs de⁹ noster nobiscu sicut
fuit cum patribus nostris: nõ de
relinquens nos neq3 proiiciens: s3
inclinet corda nostra ad se: vt am
bulemus in vniuersis vijs eius: et
custodiam⁹ madata ei⁹ et cerimo
nias ei⁹ et iudicia quecunq3 ma
dauit patribus nostris: et sint ser
mones mei isti quibus deprecat⁹
sum cora3 dño: appropinquates
domino deo nostro die ac nocte.
vt faciat iudicium seruo suo et po
pulo suo israel per singulos dies
vt sciant omes populi terre quia
dñs ipse est deus: et non est vltra
absq3 eo. Sit quoq3 cor nostru
perfectum cu3 dño deo nostro: vt
ambulemus i decretis eius: et cu
stodiamus mandata eius sicut et
hodie. Igitur rex et ois israel cu3
eo immolabat victimas cora dño.
Mactauitq3 salomõ hostias pa

De lyra

[illegible]

Et dedicauerūt d. R.a. Ethbl vbi ea scripta ſ. Porta illud: Con
pli do tamen ſ ep̄ abo vocabūl dedicauit rex vſq; ad langueſ ſine mā
dauit dedicare ſancta ſpa tamen dicit ea dedicauisse multiplicauit hāc
dedicatōē ſine dubio ſibi collatā ſ̄co ſolicitudīe ⁊ virtu
te dei ſicut ⁊ alia multa ſua opa ⁊ gesta fecit.

In hoc illa ſanctificauit rex m. R.a. Quid ē

altare ⁊ quas immolauit dño bouꝫ
viginti duo milia: ⁊ ouium centū
viginta milia. Et dedicauerūt tē
plum dominī rex ⁊ filij iſrael. In
die illa ſanctificauit rex medium
atrij qđ erat ante domum dñi.
Fecit quippe holocaustū ibi ⁊ ſa
crificium ⁊ adipes pacificoꝝ: qñ
altare eneum qđ erat coram dño
minus erat: ⁊ capere non poterat
holocaustū ⁊ ſacrificium ⁊ adipē
pacificoꝝ. Feciſt ergo ſalomon in
tempore illo feſtiuitatem celebres
⁊ omnis iſrael cuꝫ eo: multitudo
magna ab introitu emath vſq;
ad riuū egypti coram dño deo no
ſtro ſeptē diebus ⁊ ſeptē die
bus: id eſt: quatuordecim diebus
⁊ in die octauo dimiſit populos.

† agentes gratias propter ogia q̄ fecerat ⁊ exultan
tes animo eo longitudo temporis regnauit

Qui benedicentes regi, pfecti ſūt
in tabernaculis ſuis letantes ala
critq; corde ſuper omnib⁹ bonis
que fecerat deus dauid ſeruo ſuo
⁊ iſrael pplo ſuo. C. IX.

Actū eſt aūt cum pfeciſſet
f ſalomō edificiuꝫ dom⁹
domini ⁊ edificiuꝫ regis
⁊ omne quod optauerat ⁊ volu
erat facere: apparuit ei dominus
ſecundo ſicut apparuerat ei in ga
baon. Dixitq; dñs ad eum: Ex
audiui oratiōē tuā ⁊ deprecatio
nem tuaꝫ qua deprecatus es coā
me: ſanctificauī domū hanc quā
edificaſti vt ponerē nomen meuꝫ

ibi in ſempiternū: ⁊ erūt oculi mei
⁊ cor meum ibi cunctis diebus.
Tū quoq; ſi ambulaueris coraꝫ
me ſicut ambulauit pater tuus i
ſimplicitate cordis ⁊ in eq̄itate:
⁊ feceris oīa q̄ precepi tibi: ⁊ iu
dicia mea ⁊ legitima mea ſeruaue
ris: ponā thronum regni tui ſup
iſrael in ſempiternuꝫ: ſicut locut⁹
ſum dauid pri tuo dicens: Non
auferetur vir de genere tuo de ſo
lio iſrael. Si aūt auersione auerſi
fueritis vos ⁊ filij veſtri nō ſequē
tes me: nec cuſtodientes mādata
mea ⁊ cerimonias ēas ꝙs ꝓpoſui vo
bis: ſed abieritis ⁊ colueritis de
os aliēos ⁊ adoraueritis eos: aū
ferā iſrael de ſupficie terre quā
dedi eis: ⁊ tēplū qđ ſanctifica
ui nomini meo proijciam a cōſpe
ctu meo: erītq; iſrael i prouerbiū
⁊ in fabulam cunctis populis: ⁊
dom⁹ hec erit in exemplū. Om
nis q̄ tranſierit p eam ſtupebit
⁊ ſibilābit ⁊ dicet: Quare fecē do
min⁹ ſic terre huic ⁊ domui huic?
Et reſpondebūt: q⁹ dereliq̄runt
dominū deū ſuuꝫ qui eduxit pa
tres eoꝝ de terra egypti: ⁊ ſecu
ti ſunt deos alienos: ⁊ coluerunt
eos ⁊ adorauerunt eos: ideo ad
duxit dñs ſuper eos omne malū
hoc. Explētis aūt annis vigiti.
poſtq; edificauerat ſalomon du
as domos. i. domū dei: ⁊ domū
regis: biram rege tyri prebēte re
gi ſalomoni ligna cedrina ⁊ abie

ſalomon ⁊ aurum iuxta oē qđ opus
habuerat: Tūc oēdit ſalomō hy
rā viginti oppida i terra galilee
Et egreſſus ē hyrā de tyro vt vi
deret oppida q̄ ōderat ei ſalomō
⁊ nō placuerūt ei. Et ait: Necciue
ſunt ciuitates iſte quas dediſti mihi fr?
† Amala non plurima

Et appellauit eas terraꝫ chabul
vſq; in diē hanc. Miſit quoq;
† non ſi uarisse ei oppida.
hyrā ad regē ſalomonē centū vi
ginti talenta auri. Hec ē ſūma ex
penſaꝝ quā obtulit ſalomō rex
ad edificādā domū dñi ⁊ domū
ſuā ⁊ mello ⁊ mūrū hieruſalē: ⁊
hāzer ⁊ mageddo ⁊ gazer. Pha
rao rex egypti aſcendit ⁊ cepit ga
zer: ſuccēditq; eam igni: ⁊ chana
neū q̄ habitabat i ciuitate interfecit
⁊ dedit eaꝫ in dotē filie ſue vxori
ſalomonis. Edificauit ergo ſalo
mō gazer ⁊ bethoron ſuperiorē ⁊
baalath ⁊ palmirā i terra ſolitu
dinis: ⁊ oēs vicos q̄ ad ſeptinc
bāt ⁊ erāt abſq; muro ⁊ mūierit:
ciuitates curruū ⁊ ciuitates eq̄tū
⁊ quodcūq; ei placuit vt ediſica
ret i hieruſalē ⁊ in libano ⁊ in oī
terra poteſtatis ſue. Vniuerſum
populū q̄ remanſerat de amorr
reis: etheis: ⁊ pherezeis: ⁊ eueis

⁊ hiebuſeis qui nō ſunt de filijs
iſrael: horū filios q̄ remanſerant
in terra quos. ſ. nō potuerāt filij
† Fuit dominacio ⁊ poteſtas eorum ſuper ſeruos, ⁊ captiuos
iſrael exterminare: † fecit ſalomō
eorum exercere ad opus filiorum iſrael.
tributarios vſq; in diē hāc. De
filijs aūt iſrael nō ꝓſtituit rex ſa
lomō ſeruire quēq̄; ſed erāt viri
bellatores ⁊ miniſtri eius ⁊ pīn
ces ⁊ duces ⁊ pfecti curruuꝫ ⁊ e
quoꝝ. Erāt aūt principes ſup ofa
opa ſalomonis ꝓpoſiti quīgenti
quinquaginta q̄ hebant populuꝫ
ſubiectū ⁊ ſtatutis operibus ipera
bāt. Filiā aūt pharaonis aſcēdit
de ciuitate dauid i domū ſuā quā
edificauerat ei ſalomō. Tūc edifi
cauit mello. Offerebat quoq; ſa
† ſ in paſchate peregrinos in hieroſolyma venta
lomon⁹ tribus vicibus p annos
peregrinos legis.
ſingulos holocauſta ⁊ pacificas
victimas ſup altare qđ edificaue
rat dño: ⁊ adolebat thimiama
† ſ alios habet ⁊ poſt illos ſuper altare q̄ erat ante dñm. ⁊ implēta
ongaber q̄ eſt iuxta hyrā i litore
maris rubri i terra idumee. Miſitq; hyram i claſſe illa ſeruos ſu
os viros nauticos ⁊ gnaros ma
ris cū ſeruis ſalomonis. Qui cū

Nicolaus

a In die illa ſcificauit rex medium atrij. i. pauimētū atrij ſacerdotū, ppe al
tare holocaustoꝝ: qđ nō erat recte i medio ab ingredīt: ſz declinabat ad ptē
q̄ lonat altare enī holocaustoꝝ ad̄ erat ſalomon: ſz eēt veritū ere exte
ri⁹. Inteꝝ eſt erat de lapidib⁹ ipoſitis. ⁊ ip̄ pauimētū atrij i neceſſitate pote
rat ad op⁹ cōſilij applicari ⁊ ſcificatio fuit facta p pontificē:
ad cui⁹ officiū hoc ꝓtinebat: q̄ hoc facti fuit ad inſtīctū regis: vt rex ſ
ſcific. b Ab introitu emath. q̄ eſt i termino aglonari terre ꝓmiſſionis.
c Vſq; ad riuū egypti. q̄ vocat riuus etiā: ⁊ eſt i termino auſtrali terre
ꝓmiſſionis: ⁊ iter illos duos terminos eſt ciuitas dei. d Septē dicbus.
p dedicatiōe. e Et. vii. dieb⁹. p feſto tabernaculoꝝ: qđ ſcpit die. xv.
menſis ſeptimi. ⁊ ſic tertia die hui⁹ ſeptene fuit feſtū expiationis peccatoꝝ. ſ. de
cima die menſis ſeptimi: ⁊ ſic tūc fuit duodec̄ feſtū. f Et i die. viii. dimiſit
pplm. nō q̄ illa die recepſerit: q̄ fuit dies collecte: ſi illa die debuit licentiā
q̄ a cratino poſſent recedē: q̄ die. viii. fecit collectā: vel cratino recepſerit. ſ.
xxii. die menſis ſeptimi vt plene hī. ii. Paral. vii. g Letatos ⁊ alacres
ſicut pruſſi, ei fuerat: vt hī. ſ. ii. ſ̄. ca. vii. Verūm aūt aliter exponit. d. q̄
ſi facta domus voluit in ordine archā in tēplo ponere clauſerit ſcire eū facturū
hoc p ſpiritū ꝓphetie: dicit ſibi ſalomō ſcientiā primā: vbi dī:
Surge tibi in tranquillitate ⁊ archa ſanctificationis tue. ⁊ eū venirēt ad illū
vers. Ꝓpterea vocat israel. ſuū. i. ꝓpter ei⁹ merita. Nō aūtem facit ſibi
ſui. i. ſalomonis in regē vnctiōē ſine eius archē intra locū qđ p
parauit: hīc ponit aperturā ſcā ad obſtādū q̄ dei acceptauit locū ꝓpe mo

Nicolaus

catiōe dom⁹ ſue. vt dein ſ. ii. ſine ſcrt capitli. ⁊ i principio ſeptimi.
a Hīc dedit ſalomō hyrā viginti oppida. i. recōpēſatiōe lignoꝝ ⁊ aliorū
q̄ eī miniſtrauerat. b Et egreſſus ē hyrā. ſ. ex tyri. c Et appella
uit eas terrā chabul. q̄ ſonat diſpliciū. vt dicit alig. ⁊ ſi ſigna phoni
cea cui⁹ erat hyrā. ⁊ ſi ꝓſonat ea q̄ ꝓmittit. Et ſi placuerunt ei. Dicit ſcō
Ra. Sz q̄ ſonat tenacitatē i hebreo. q̄ illa terra ē intuſa ⁊ adherēs pedi
bus ⁊ ſi ſic vocauit ea. d Hec ē ſūma erpēſaꝝ. Hīc ꝓfr ponit remu
neratio ppli: ⁊ dicit. I dauid, pē principale ⁊ laudabilē: ſecūda ibi: Filia
ſit pharaonis. Remuneratio ſit ppli ꝓfr i bona diſpoſitōe ipē. q̄ mani
feſtauit ex tribꝰ. Ter bda manifeſte fortalicioꝝ. ⁊ ſubiectōe aduerſarioꝝ
⁊ ex libertate ciuili. ſcdā ponit ibi: Vniuerſi pplm. tertiā ibi: De filijs
aūt iſrl. Circa ꝓmā vr. Hec ē ſūma erpēſaꝝ quā obtulit ſalomō. In heb.
hī: Hic ē cētus qui lenauit ſalomō. ⁊ licet eos ſi referē ad illaꝝ immediate p
cedēte. l. ad. cxx. talēta auri q̄ miſit hyrā. ſi ad illud q̄ poſtea ſubdit: de alie
nigenis q̄s ſalomō fecit tributarios. l. ad poſtilla onera i opib⁹ q̄ b expō
mūr. e Et murū hierlm. q̄ fecit triplicē. vt. ii. dcm ē. iii. ca. f Et
heter ⁊ mageddo ⁊ gazer. nota ſile ſonalicioꝝ. g Pharao rex egypti
aſcēdit ꝛc. Hic rūdet facite q̄m. q̄ poſſet aliqs ſperē q̄re mutuuꝫ gazer
eū ſi eēt ſub ci⁹ pace. ⁊ ſi pōnit b q̄ſo pharao rex egypti cepit terrā illā ⁊
dedit illā filie ſue i dotē. ⁊ ſic ſi ē ſub pace ſalomonis. h Munitas
ciuitates curruū ⁊ ciuitates eq̄tū ꝛc. i. vbi reſeruant ſe curꝰ bellici ⁊ arma
ad reſiſtēdū aduerſarijs ſi iſurgerēt. i Vniuerſi pplm q̄ remāſerat de amor
reis ⁊ de ethæis ꝛc. ſcdm ſalomō tributarios. Vbi b ſcdm cupiditatē tributi

de lyra

rita ipſi⁹ dauid: q̄s videbāt pplm q̄ affabile ſeruēs deū laudauerūt: ⁊ hoc ē
q̄d dī: Et cātēs ⁊ alacri corde ſup oīb⁹ bonis que fecerat dñs dauid: ⁊ hoc vi
detur conſonare ei quod ſubditur. ii. Paral. vi. in fine. C. IX.
b Actū eſt aūt. Hic ꝓfr agit de remuneratiōe edificiorū: ⁊ primo ſa
f lomonis q̄ fuit ꝓpicabilis in edificādo, ſecūdo hyrā regis tyri q̄ tantū
eī ligna miniſtrādo. ibi: Explētis aūt. tertio pplm iſrael q̄ ceoꝝ
fuit i laborib⁹ ⁊ expēſis. ibi: Hec ē ſūma erpēſarū. Remuneratio aūt ſalo
monis declaratiē p b q̄ ſibi dīuinit⁹ fuit reuelatū obtenū eī ē q̄ exaudit: cum
dī: Apparuit ei dñs ſecūdo. q̄ p̄ apparuerat ei i principio regni ſui: vt dixi
eſt. ii. ca. i Sic apparuerat ei i gabaon. q̄ ꝓpe q̄ ſita apparuit ei i
ſomnio ſic ē illa: ⁊ b expreſſe dī. ii. Paral. vii. k Sc̄ificari domū hic.
Lapplicari ⁊ dedicari meo cultui. l Tu q̄ſi ambulaueris coā me.
ſancte ⁊ iuſte viuēdo. id ſubdit: m In ſimplicitate cordis. i. in ſinceri
n Et in equitate. id iuſticia, cetera patēt i ii. ca. vſq; ibi: o Auferā iſrael
de ſupficie terre. eoꝝ captiuādo. p Et erit. q̄ ſcificauī nomi meo. ꝓfanā
a cōſpectu meo: ipſū deus vltīo iq̄ facti fuit poſtea p nabuchodonoſor: vt
hī. i. ii. ii⁹. ca. vii. Verūm aūt aliter exponit. d. q̄
ſcificatus veluti templum archā in tēplo ponere clauſerit ſcire eū facturū
hoc p ſpiritū ꝓphetie dicit ſibi ſalomō ſcientiā primā: vbi dī:
Surge tibi in tranquillitate ⁊ archa ſanctificationis tue. ⁊ eū venirēt ad illū
vers. Ꝓpterea vocat israel. ſuū. i. ꝓpter ei⁹ merita. Nō aūtem facit ſibi
ſui. i. ſalomonis in regē vnctiōē ſine eius archē intra locū qđ p
parauit: hīc ponit aperturā ſcā ad obſtādū q̄ dei acceptauit locū ꝓpe mo

Edificauit ergo ſalo. Rab. Vides quare edificaſſe dī ē mello et
murū hierlm: hoc ē magaddo i gazer ⁊ reliqua ecclēſie decus ſignāt quaꝝ
verſus ſalomō ad ſempiternā laudā ſparauit. Interpretat de multo adiuſ
tabeſcere ſignat⁹ vel ſcificat⁹ magaddo cui adiuncta ē⁹. Hazer ꝓſilio vel do
natio, bethoron domꝰ rūinā, baalath aūdāx interpret. Sūta q̄ cedit ipſa
ciuitas dei ē, vbi impiet
voluntas dei ē ſeparata ab
erroneſcificata ē i fide et
bonis op⁹ vbi eſt refec
tio ſtuta. Diſcernit āt
hec mūdū ab imundo: ⁊
dom⁹ē mūdi. i. ꝓfatio
ſūpzer fructus iuſtitie ſē
patima ſtoſco aſſūdit de
virtute i virtute vt vidca
tur de deoꝝ i ſyon. Ubi
eos ſuos qui erāt abſq;
muro munijuit ſalomon
q̄ ꝓpe cetus fidelīū gſa
ſua ita ꝓtegit: vt hoſti
bus ſpīritualibus inſupe
rabilis exiſtant.

Rab. Ciuitates q̄s
ſalomon edificauit de re
liquiis āmoreoꝝ fuerūt
q̄s nō potuerāt filij iſrl
delere ſicut i ieſu naue le
gitur. hāc poſtea rex egy
pti ſubuertit ⁊ dedit i do
tē filie ſue vxori ſalomo
nis: ⁊ ideo reedificauit
eas ſalomon.

Et palmirā i ſolitu
dine. Inhabitabilis regio
eo q̄ nuſq; aq̄ ſuperet: ſi
illo loco vbi edificata ē
ciuitas fōtes abūdanti
palma q̄ grece vocat pal
mira ipſa ē emath ſiue ep̄
phania vel āthiochia.

Tūuerſum popu
lū. Rab. Aut non fuerat de ſtirpe iſrael: ſed pa
ciſcitus ut tributarios: ei
dās q̄ ſi eſſet i filiorum nu
mero. ſed in ſeruili cōdā
tione vtiq; ad ꝓpriū. Fu
tūd. tales licet i multē ad
uerſentur: tū frequenter
viſionē ſeruāt eccleſie: ei
l̄ pacati tpe de rebus ſu
is ſolatia ꝓbent.

De filijs aūt iſrael ꝛc. Rab. Eos q̄ nō ſcille filij ſūt ſi libere: quos
filij⁹ dei ſāguīe liberauit: ſi cōſtituit ſalomō ut fuiſſe: q̄ nemīes cogit ſitu
gētili futre: meminē cerimoniaꝝ veteriū legis tpīb⁹ no. i. Fuerūt ē bellato
res ei: q̄ cōtra ſpiritales negotia ſcuto fidei ⁊ gladio ſpūs dimicēt: ⁊ mini
ſtros ſuos fortiſhoc ē ſpīrituale obſequiū i bonis operibus ſibi ꝓbere. Et ꝓ
cipes ⁊ duces. ſ. vt bene ſibi ꝓincipentur: ⁊ carnis lasciuiam domēnt: ſiue

Nicolaus

a Hic ꝓfr ponit remuneratio ꝓpter ſcificationē templi ⁊ tredecim in edifi
catione ſuorum. b Et hyram. ſ. regem tyri. c Et appellauit eas terrā chabul. q̄s ſonat diſpliciū. vt dicit alig. ⁊ ſi ligna phoni
cea cui⁹ erat hyrā. ⁊ ſi ꝓſonat ea q̄ ꝓmittit. Et ſi placuerunt ei. Dicit ſcō
Ra. Sz q̄ ſonat tenacitatē i hebreo. q̄ illa terra ē intuſa ⁊ adherēs pedi
bus ⁊ ſi ſic vocauit ea. d Hec ē ſūma erpēſaꝝ. Hic ꝓfr ponit remu
neratio ꝓpi⁹ ⁊ dicit. I dauid, pē principale ⁊ laudabilē: ſecūda ibi: Filia
ſit pharaonis. Remuneratio ſit ꝓpi⁹ ꝓfr i bona diſpoſitōe ipē. q̄ mani
feſtauit ex tribꝰ. Ter bda manifeſte fortalicioꝝ. ⁊ ſubiectōe aduerſarioꝝ
⁊ ex libertate ciuili. ſcdā ponit ibi: Vniuerſi pplm. tertiā ibi: De filijs
aūt iſrl. Circa ꝓmā vr. Hec ē ſūma erpēſaꝝ quā obtulit ſalomō. In heb.
hī: Hic ē cētus qui lenauit ſalomō. ⁊ licet eos ſi referē ad illaꝝ immediate p
cedēte. l. ad. cxx. talēta auri q̄ miſit hyrā. ſi ad illud q̄ poſtea ſubdit: de alie
nigenis q̄s ſalomō fecit tributarios. l. ad poſtilla onera i opib⁹ q̄ b expō
mūr. e Et murū hierlm. q̄ fecit triplicē. vt. ii. dcm ē. iii. ca. f Et
heter ⁊ mageddo ⁊ gazer. nota ſile ſonalicioꝝ. g Pharao rex egypti
aſcēdit ꝛc. Hic rūdet facite q̄m. q̄ poſſet aliqs ſperē q̄re mutuuꝫ gazer
eū ſi eēt ſub ci⁹ pace

C. X.

venissent in ophir sumptū inde aurum quadringentoꝝ viginti talentoꝝ detulerunt ad regē salomonem. C. X.

† Ophir ciuitas vel regio ethyopie vel Indie vbi regnauit quidam nomine regis Ophir. 3. regum.

f Ed & regina ſaba audita fama ſalomōis in nō mine domini venit tēptare eum in enigmatibus. Et ingreſſa hieruſalem cū comitatu multo & diuitijs: camelis portantibus aromata & aurū infinitū nimis & gēmas pcioſas: vēit ad regē ſalomonē: & locuta eſt ei vniuerſa q̄ habebat in corde ſuo. Et docuit eā ſalomon omnia verba q̄ propoſuit. Non fuit ſermo qui regē poſſet latere: & nō reſponderet ei: Videns aūt regina ſaba omnem ſapiētiā ſalomonis: & domū quā edificauerat: & cibos mēſe eius † habitacula ſeruoꝝ: & ordines miniſtrantiū: veſtesq̄ eoꝝ: & pincernas: & holocauſta que offerebat i domo dñi: nō habebat vltra ſpiritus. Dixitq̄ ad regē: Verus eſt ſermo quē audiui i terra mea ſuper ſermōibus tuis & ſup ſapientia tua: & nō credebaz narrantibus mihi donec ipſa veni & vidi oculis meis: & probaui q̄ media pars mihi nūciata nō fuerat. Maior ē ſapia tua & opa tua q̄ rumor: quē audiui. Beati viri tui & beati ſerui tui hi qui ſtant coram te ſemp & audiunt ſapiētiaz tuaz

Sit dñs deus tuus benedictus cui cōplacuiſti: & poſuit te ſuper thronū iſrael: eo q̄ dilexerit dñs iſrael in ſempiternū: & ſtituit te regē vt faceres iudiciū & iuſticiaz Deditq̄z regi centū viginti talēta auri: & aromata multa nimis: & gēmas pcioſas. Nō ſunt allata † Al. cum portis.

vltra aromata tam multa q̄ta ea q̄ dedit regina ſaba regi ſalomōi. Sed & dabis hirā que portabat aurum de ophir: attulit ex ophir ligna thina multa nimis & gemmas pcioſas. Fēcitq̄z rex ō lignis thinis fulcra dōus dñi & dōus regis: & citharas & lyraſq̄z cātoribꝰ. Non ſunt allata huiuſcemodi ligna thina neq̄z viſa vlq̄z in p̄ſentē diē. Rex aūt ſalomō dedit regine ſabe omnia que voluit & petiuit ab eo: exceptis bis q̄ vltro obtulerat ei munere regio. Que reuerſa eſt & abiit in terrā ſuā cū ſeruis ſuis. Erat aūt pōdus auri quod offerebatur ſalomōi p ſingulos annos ſexcentoꝝ ſexagi ta ſex talētoꝝ auri: exceptis eis q̄ offerebant viri qui ſupervectiga lia erant & negociatores: vniuerſiq̄z ſcuta vendētes: & rēges arabie ducesq̄z terre. Fēcit quoq̄z rex ſalomō ducenta ſcuta de auro purißimo. Sexcentos auri ſi † pdos.

dos dedit in lāminas ſcuti vnius † pdus hec ſcuta ſunt media hui⁹ q̄ntū ille imp⁹.

& cc. pēltas ex auro pbato. Trē cētoq̄z minę auri vnā petrā veſtiebant. Poſuitq̄z eas rex i domo ſalt⁹ libani. Fēcit etiā rex ſalomō

Regum III C XI

thronū de chore grādē: & veſtiuit eū auro fuluo nimis q̄ hēbāt ſex gradus. Et ſūmitās throni erat † In aliquibus graduū hui⁹ loci inde oppoſita ſunt vt melius vtrā q̄ta habeāt vt

rotūda i parte poſteriori: & duę mānus hinc atq̄z inde tenētes ſedile: et duo leōes ſtabāt iuxta manus ſingulas: et duodecim leunculi ſtā tes ſup ſex gradus hinc atq̄z inde. Nō é factū tale opus in vniuerſis regnis. Dixq̄ regina ad eū: Vera fuit oratio quā audiui in terra mea ſuper ſermōibus tuis & ſapientia tua: & nō credebam narrantibus mihi donec ipſa veni & vidi oculis meis: & probaui q̄ media pars mihi nūciata nō fuerat. Maior ē ſapia tua & opa tua q̄ rumor: quē audiui. Beati viri tui & beati ſerui tui hi qui ſtant coram te ſemp & audiunt ſapiētiaz tuaz

Nicolaus

rex thronū de chore grāde. Et fuit aliud op⁹ valde pulchū & ſtupendum. a Erat hēbat ſex gradꝰ. p ḡs aſcendebat ad ſedē. b Et ſūmitas thro ni rotūda. licet ſit frequēter i cathedris ſignate. c Et duę mā. hinc atq̄ i de. Ī pte ānteriori. d Et duo leo. tibi ſuntpti. & alia ſimilia ad decor & ſtupefactionē operis. cetera patēt vlq̄ ibi: e Nō erat argēti &c. Et ut q̄ erat modici pcij reſpectiue. gp q̄ vaſa dom⁹ ſalomōis erāt aurea. Cetera pa tēt vlq̄ ibi: f Fecitq̄z veritatis &c. argenti &c. Hyperbole & ad deno tādū egregiū magnitudinis argēti & hūj⁹ cōdi. g Et educebāt eq ſalo monis de egy. & ſi dicas. q̄ ibi emebāt eo q̄ ibi nascēt eq fortes & bōi. & ſi ētā māſtabāt dicas & nomē, ppriū loci. Dicit aūt R.a. Ga. q̄ ē nomē appel lativū & ſignificat congregatōes vel ſocietates: & ſm b ſy fieri pōt⁹. & ut edu cebāt eq ſalomōis de egypto. & ſeq̄t ſcia ſilia. h Et de choa nego. &c. & B Ē ſociatas vel multitudo mercatoꝝ regi accepit multitudinē. Ī ſpōſoꝝ exponēs R.a. Ga. dicit q̄ mercatores ſalomōis emebant eq̄s de egypto ita q̄ alii regno ſi poterāt hoc nō p eos. vel i fine buc⁹ ca. dicit. Atq̄ i hunc modū cūcti regno abundē ſyrie eq̄s vendebātur. In bed. dī. Et cūcti re gēs arabie & ſyrie p manū eoꝝ. ſupple eq̄s emebāt. i. p manū mercatoꝝ ſa lomonis. i. de pecuniis et ei magnū lucrū. i Ascendebat &c. i. emebat q̄driga. i. duos eq̄s et curruales. k Sexcēta ſiclos. i. ſic q̄ntū eqm⁹ vende bat. et ſiclus. 3. ferē ſolidos nr̄os. Et ſic ſexcenta ſiclos ſunt nouem libre auri⁹ mille ducenti ſolidi. l Et ſic de ceteris. Et ſic ſunt ſexcenta ſiclos auri. Et ſic

Nicolaus de lyra

[illegible]

te. Et auerterūt mulieres cor eius
Cūq; iā eēt senex: deprauatū
est cor eius per mulieres vt seq-
retur deos alienos: nec erat cor
eius pfectū cū dño deo suo sic cor
dauid patris eius. Sed colebat
salomō astarten deā sidoniorū
ꝛ chamos deū moabitarū ꝛ mo
loch idolū āmonitarū. Feciq;
salomon qđ non placuerat corā
dño: ꝛ non adimpleuit vt seque
retur dñm sicut dauid pater eius
Tūc edificauit salomō phanū
chamos idolo moab in monte q
est cōtra hierlm: ꝛ moloch idolo
filiorū ammon. Atq; i hūc mo-
dū fecit vniuersis vxoribus suis
alienigenis que adolebāt thura
ꝛ imolabāt dijs suis. Igit irātus
est dñs salomoni qr auersa esset
mens eius a domino deo isrl' q
apparuerat ei scđo: ꝛ pceperat
de verbo hoc ne sequeretur deos
alienos: ꝛ nō custodiuit que mā
dauit dñs ei. Dixit itaq; dñs sa
lomoni: Quia habuisti hoc apō te
ꝛ non custodisti pactū meū ꝛ p-
cepta mea que mādaui tibi: dirū
pens scindā regnū tuū: ꝛ dabo
illud seruo tuo. Uerūtamē i die
bus tuis non faciā ppter dauid
patrem tuū: de manu filij tui scin
dam illud: nec totum regnū au
feram sed tribum vnam dabo
filio tuo ppter dauid seruum
meum et hierusalem quam ele-
gi. Suscitauit autem dominus
aduersarium salomoni adad idu
meum de semine regio qui erat
in edom. Cum enim esset dauid
in idumea: et ascendisset ioab pn
ceps militie ad sepeliendum eos
qui fuerant interfecti. et occidis-
set omne masculinum in idumea
Sex enim mensibus ibi mora-
tus ē ioab et omnis israel: donec
interimeret omne masculinum
i ydumea. Fugit adad ipse ꝛ viri
idumei de seruis patris eius cū
eo vt ingrederetur egyptū. Erat
autem adad puer paruulus.

[illegible]

[illegible]

uulus. Cūq; surrexissent de madi
an venerūt i pharā. tuleruntq;
secū viros de pharā: ꝛ introierunt
egyptū ad pharaonē regē egypti
Qui dedit ei domū. ꝛ cibos cōsti
tuit: ꝛ terrā delegauit. Et inuenit a-
dad grā coram pharaone valde. i tā
tū vt daret ei vxorē sororē vxoris
sue germanā taphnes regine. Ge
nuitq; ei soror taphnes genubath
filiū. ꝛ nutriuit eū taphnes in do
mo pharaōis. Eratq; genebath
hitās apud pharaonē cū filijs
ei'. Cūq; audisset adad i egypto
dormisse dauid cū pribus suis. et
mortuū eē ioab pncipē militie. di
xit pharaōi: Dimitte me ut vadā
i terrā meam. Dixitq; ei pharao:
Qua. n. re apud me idiges vt q̄-
ras ire ad terrā tuā? At ille rndit:
Nulla. Sz obsecro te vt dimittas
me. Suscitauit ei quoq; deus ad-
uersariū razō filiū eliadā. q fuge
rat adadezer regē soba dñm suū:
ꝛ ɔgregauit ɔtra eū viros. ꝛ factus
ē pnceps latronū cū iterficeret eos
dauid. abieruntq; damascū ꝛ ha-
bitauerūt ibi. ꝛ ɔstituerūt eū regē i
damasco: eratq; aduersarius isrl'
cūctis dieb' salomōis. Et hoc ē ma
lū adad ꝛ odiū ɔtra isrl: ꝛ regna-
uitq; i syria. Hierobōā quoq; fi
lius nabath ephratē de sareda
seruus salomonis cuius mr erat
noie serua mulier vidua. leuauit
manū ɔtra regē. Et hec ē cā rebel-
liōis aduersū eū: q: salomō mel
lo edificauit: ꝛ coequauit voraginē
ciuitatis dauid pris sui. Erat āt hie
roboā vir fortis ꝛ potēs. Uidēs
q; salomō adolescētē bōe indolꝭ
ꝛ idustriū ɔstituerat pfectū sup
tributa vniuerse dom' ioseph. Fa
ctū ē igit i tpe illo. vt hieroboā
egredet' de hierlm. ꝛ inueniret eū
ahias silōites ppha in via opt'
pallio nouo. Erāt āt duo tm in
agro. Appr̄hēdēsq; ahias pal
lium suum nouum quo cooper
tus erat. scidit in duodecim par
tes. et ait ad hieroboam: Tolle
tibi decem scissuras. Hec enī di
cit dominus deus isrl': Ecce ego
scindam regnum de manu salo
monis: ꝛ dabo tibi decē tribus.
Porro vna tribus remanebit
ei propter seruum meum dauid
ꝛ hierusalem ciuitatem quā ele
gi ex omnibus tribubus isrl': eo
qr dereliquerit me ꝛ adorauerit
astaroth deam sidoniorum. et
chamos deū moab. ꝛ moloch
deum filiorum āmon: ꝛ non am
bulauerit in vijs meis vt faceret
iusticiam corā me ꝛ pcepta mea
ꝛ iudicia mea sicut dauid pater
eius. Nec auferā omne regnum
de manu eius: sed ducem ponā
eū cunctis diebus vite sue ppt
dauid seruum meū quē elegi q
custodiuit mandata mea ꝛ pce
pta mea. Auferā autē regnū de
manu filij eius: ꝛ dabo tibi decē
trib'. Filio āt ei' dabo tribū vnā
vt remaneat lucerna deo seruo meo
cūctis diebꝯ corā me i hierlm ciuita
te quā elegi vt eēt nomē meū ibi
Te āt assumā ꝛ regnabis sup oia q̄
desiderat aia tua: erisq; rex super
isrl'. Si ergo audieris oia q̄ pcepo
tibi: ꝛ ābulaueris i vijs meis: ꝛ
feceris qđ rectū ē corā me custodi
ens mādata mea ꝛ pcepta mea si
cut fecit dauid seruus meus: ero te
cū ꝛ edificabo tibi domū fidelem
quō edificaui dauid domū: ꝛ tradā
tibi isrl': ꝛ affligā semē dauid sup hoc
Uerūtamē nō cūctis diebꝯ. Uolu
it ergo salomō interficere hieroboā.
Qui surrexit ꝛ aufugit in egypto
ad sesac regē egypti: ꝛ fuit in egy
pto vsq; ad mortē salomōis. Re
liquū āt vboꝝ salomōis ꝛ oia q̄
fecit ꝛ sapia eius: ecce vniuersa

De lyra

[illegible]

Deo ꝺ̃ quos. Porphyr⁹ dixit regnauit annis octoginta: ⁊ vixit nonagintaquinq; cui⁹ diuina scriptura eos tantus annos egisse: q̃ duo regnauit annis quinquaginta.

C. XII.

Ascendit aũt roboam in sichem. Quo ꝺ̃ vox ꝺ̃i ad eum p̃ salomõ fil⁹ ei⁹ regnauit sup̃ iudam ⁊ ierl̃m: ⁊ ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius roboam ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius abia ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius asa ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius iosaphat ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius ioram ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius ochozias ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius ioas ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius amasias ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius azarias ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius ioathan ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius achaz ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius ezechias ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius manasses ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius amon ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius iosias ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius ioachaz ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius ioachim ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius iechonias ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius sedecias ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius iosedech ꝓ eo. Et ꝺ̃ mortuus fuit ei⁹ filius iesus

Prophetico ſpū. Nō ſtrande ſyllo ſuppe erat ſuer dotū. erat
de ſenſu ordinis ſuper ſtando ſtando ſic ut ſi dicatur
Mōtes ſuadent ſibi ſuadent ſibi ſuadent ſibi
ſuadent ſibi ſuadent ſibi ſuadent ſibi ſuadent ſibi
ſuadent ſibi ſuadent ſibi ſuadent ſibi ſuadent ſibi
ſuadent ſibi ſuadent ſibi ſuadent ſibi ſuadent ſibi

Nicolaus

nē reuerterio p viam q̄ venisti.
Abijt ergo p aliam viā: ⁊ nō est
reuersus p viā quo venerat i be
thel. Prophetes aūt qdā senex
habitabat in bethel: ad quē ve
nerūt filij sui: ⁊ narrauerūt ei oīa
opa que fecerat vir dei illa die in
bethel. Et vba q̄ locutus fuerat
ad regē narrauerunt pri suo. Et
dixit eis pf eor: Per quā viam
abijt? Ostenderunt ei filij sui viā p
quā abierat vir dei q̄ venerat de
iuda: Et ait filijs suis: Sternite
mihi asinū: Qui cū strauissent a
sellā ⁊ abijt postea virū dei: ⁊ iue
nit eum sedentē subtus therebin
thū. Et ait illi: Tu nes vir dei q̄
venisti de iuda? Rndit ille: Ego
sum. Dixitq; ad eū: Veni mecū
domum vt comedas panē. Qui
ait: Nō possum reuerti nec veni
re tecum: nec comedā panē nec bi
bā aquā in loco isto: q; locutus
est dñs ad me in sermone dñi di
cēs: Nō comedes panē ⁊ non bi
bes aquā ibi: nec reuerteris p vi
am q̄ ieris. Qui ait illi: Et ego p
pheta sum sicut tu: ⁊ angelus lo
cutus ē mihi i sermone dñi dicēs:
Reduce eū tecū in domū tuā vt
comedat panē ⁊ bibat aquā. Fē
fellit eū ⁊ reduxit secū. Comedit
ergo panem in domo ei⁹: ⁊ bibit
aquā. Cūq; sederet ad mensā
factū ē sermo dñi ad pphetam
q̄ reduxerat eum. Et exclamauit
ad virū dei q̄ venerat de iuda di
cens: Hec dicit dñs: q: nō obedi
isti ori dñi: ⁊ nō custodisti
mandatū q̄ pcepit tibi dñs de
us tuus: ⁊ reuersus es ⁊ comedi
sti panē ⁊ bibisti aquā in loco
in quo pcepit tibi ne comederes pa
nē neq; biberes aquā: nō inferet
cadauer tuū in sepulcrum patrū
tuoꝝ. Cūq; comedisset ⁊ bibisset
strauit asinū suum pphetā que
reduxerat. Qui cū abysset inuenit
eū leo i via: ⁊ occidit: ⁊ erat cada

uer ei⁹ ꝓiectū in itinere. Asinus
āt stabat iuxta illū: ⁊ leo stabat
iuxta cadauer. Et ecce viri trāsēū
tes viderūt cadauer ꝓiectū in via
⁊ leonē stātē iuxta cadauer. Et ve
nerūt ⁊ diuulgauerūt i ciuitate i
q̄ pphes ille senex habitabat. Qō
cū audisset ꝓpheta ille q̄ reduxe
rat eū de via: ait: Vir dei ē: q; inu
obediēs fuit ori dñi: ⁊ tradidit eū
dñs leoni: ⁊ cōfregit eū ⁊ occidit
iuxta verbū dñi q̄ locutus ē ei.
Dixitq; ad filios suos: Sternite
mihi asinū: Qui cū strauissent ⁊
ille abisset: inuenit cadauer eius
ꝓiectū in via: ⁊ asinū ⁊ leonē stā
tes iuxta cadauer. Nō cōdit leo
de cadauere: nec lesit asinū. Tulit
quoq; ꝓpheten cadauer viri ⁊ im
posuit illud sup asinū: ⁊ reuersus
tulit i ciuitatē prophete senis vt
plāgeret eum. Et posuit cadauer
eius i sepulcro suo: Et plānxerūt
eū hen hen mi fr. Cūq; plāxisset
eū: dixit ad filios suos: Cū mor
tu⁹ fuero sepelite me i sepulchro i
quo vir dei sepult⁹ ē: iuxta ossa
eius ponite ossa mea. Profecto
.n. veniet sermo quē pdixit i ser
mone dñi ⁊tra altare q̄ ē in be
thel ⁊ ⁊tra oīa pdomia crassoꝝ
q̄ sunt i vrbibus samarie. Post
ea hec nō est reuersus hieroboā
de via sua pessima: sed cōtra
rio fecit de nouissimis ppl̄o. facer
dotes excelsoꝝ. Quicunq; vole
bat implebat manū suā: ⁊ fiebat
sacerdos excelsoꝝ. Et pp hanc
rē peccauit domus hieroboā: ⁊
euersa est ⁊ deleta de superficie ter
re. C. XIIII.

In illo tpe egrotauit a/
bias fili⁹ hieroboā. Dixit
q; hieroboā vxori sue: Surge ⁊
cōmuta habitus ne cognoscaris q̄
sis vxor hieroboā: ⁊ vade i silo
vbi ē ahias ꝓpha: q; locut⁹ ē mi
hi q̄ regnatur⁹ esse ir ꝓplm būc
Tolle quoq; in manu tua decē

Hec dicit dñs ⁊ Deus. Eo me autem ore eius sententiam mox
accepit cuius relatione a vitę peruersę tramite vt male pensum ver
tit iumenti: vnde culpam negligentię admisit.
Et ecce stabat iuxta eū leo. Nec edidit q̄ peccatum inobedientię i ipsa
mente fuit lapidatq; ille idem leo qui vindictę pręsumptę ordinem
non excessit. Ita nonnulli ex nostris ordinem quidem non
habent pręlatos: sed tamen vitam

Nicolaus delyra

Loco scripture accipit cru
ciatus i b scia. ꝺ ligit pane
mandē q̄ ꝺ ꝺ tocius cruciatus
fuit ē timoris⁹ vt cōtinuo
venisti. ita ꝺ. mulier ac
cepit duē panes cōcē ⁊
vnū asinum nō ꝑdixit.
Eiusmodi autē ꝺ
ahiam. reuelatio ei mulier
ventilē: ⁊ qd ei dicere
deberet: sm qō poterat
scribi: ⁊ ꝺ. Nec
ꝑdē ponit tristia dura fa
cta mulieri: ⁊ ꝑ hoc ei
gnū vere ꝓphetauit ei
Ingredere vxor hie
roboā ꝺ. q. d. nihil latet
i ꝑspectu dei q̄ mihi re
uelauit adultum tuum.
Ego ille m. ꝺ. ad ꝺ. n.
nū. Adest nuncius dura.
Dic ihesu ꝺ. ꝺ. ꝺ.
⁊ ꝑs ista vsq; ibi: ⁊ Eis
operat⁹ es male sup oēs q̄
fuerūt ante te in regimine
ppli: nō solū trāsgredi
endo ea ꝑcepta dei: sed ꝑ
quā nimi⁹ ꝺ. ꝺ. ꝺ
vt patet ex ꝺ. ꝺ. ca. ꝺ.
Percutiā de hie. m.
ad pa. q̄ intelligit ꝺ. ꝺ
Nos⁹ q̄ migebat ad parie
tē dicit cantus q̄ elevato
crure solet ꝺ. ad parietes
mingē. Alios⁹ q̄ intelligat
ferm⁹ ⁊ debilis q̄ sic le
uā nō pōt mingē nisi ap
poderet se ad parietē vt
sōlus si ponat⁹ cantus q̄
vellitare nō ꝺ. sīgi vt
deceat cui deberet pcs mul
to magis ab ꝺ. occurrere
roboam q̄mlibet. ⁊ eo
dē mō exponit q̄s ludebat
Et dau. i. carcere astri
Et no. gb⁹ ꝺ. militari
dē. Et mū. re. no.
hic. Lōgū ꝺ. domo sua
Sicut mū. ꝺ. ꝺ. non
.n. mūdat⁹ sim⁹ ꝺ. ꝺ. ꝺ. lo
quat⁹ ꝺ. ꝺ. q̄ dicat ⁊ ꝑ hoc
intelligē q̄ illi de domo
hieroboā nō debebāt mūdari i ꝺ. regni⁹ isti per
ipsoꝝ cicatrices ⁊ exterminatiōes. Cetera patēt i lit
tera vsq; ibi = Ille.n.
ꝺ. ꝺ. de hie i sepul. i bo
nullus sepelief ⁊ plāgēt
ꝺ. filij⁹ regi. Qui in
ꝺ. ꝺ. sup est ier. bo. Dicit
.n. Ra. Sa. q̄ hieroboā
volēs ꝺ. ꝺ. de re
gno suo ne ad festa trēt i
hierl̄m: vt ꝑret ꝺ. ꝺ.
rū. posuit holed amatos i
vrbe ne alīq; posset trāsire
si vellet illuc ire, ⁊ ille fil
mo hieroboā ꝺ. ꝺ. ple
mouit illis ꝺ. ꝺ.
ꝺ. ꝺ. ꝺ.

Nicolaus

De hyra

ctis diebꝰ. Dormiuitqꝫ robo am cum pribus suis :⁊ sepultus ē cum eis in ciuitate dauid. Nomen aūt matris eius naama ammanitis. Et regnauit abia filius eꝰ pro eo.

C. XV.

Anno ✠ Igitur duodecimooctauo regni hieroboā filij nabath regnauit abia sup iudā. Tribus ānis regnauit in hierlm: nōmen matris eius ma

F. .i. absalon

acha filia absalon: Ambulauitqꝫ in oibus pctis pris sui q fecerat ante eū: nec erat cor eius pfectū cum dño deo suo sicut cor dauid

Nicolaus

pris sui. Sed pp dauid dedit ei dñs deus suus lucernā i hierlm: vt suscitaret filiū eius post eum:⁊ staret in hierlm: eo qꝫ fecisset dauid rectū in oculis dñi:⁊ non declinasset ab oibus q̄ pcepat ei cūctis diebus vite sue: excepto sermone vrie ethei. Attn bellū fuit inter abiā ⁊ hieroboā oi tpe vite eius. Reliq aūt sermonuꝫ abie ⁊ oīa q̄ fecit: nōne hec scripta sūt in libro verboꝝ dieꝝ regū iuda. Fuit qꝫ plium iter abiā ⁊ hieroboā: ⁊ dormiuit abia cū pribus suis: ⁊ sepelierūt eū i ciuitate dauid. Regnauitqꝫ asa filius eius pro eo. In ānō ergo vicesimo hieroboā regis isrl regnauit asa rex iuda: ⁊ q̄draginta ⁊ vno anno regnauit in hierusalē. Nōmē matris eius maacha filiā abessalon. Et fecit asa rectū añ ꝓspectū dñi sicut dauid pr eius. Et ābstulit effeminatos de terra: purgauitqꝫ vniuersas sordes idoloꝝ que fecerunt pres eius. Insup ⁊ maachā matrē suā amouit ne esset princeps i sacris priapi ⁊ in luco eius quem fabricauerat. Subuertitqꝫ specuꝫ eius: ⁊ cōfregit simulacrū turpissimū: ⁊ cōbussit i torrente cedron.

F. destruxit per eum non fuit

Excelsa aūt nō ablstulit: Verūtn

Nicolaus

De hyra

nunc aliqui q̄ ille adolescens unus filiorū habuit ⁊ quidā fuit vocata maacha ⁊ vna habuit abia vxorē ⁊ alter ā ata filiam eius. ¶ Et si multi offendant ⁊ male agant: ipse tn non declinauit a via patris sui ⁊ matris sue. ¶ Insup ⁊ maachā matrem suā amouit ne esset princeps in sacris priapi magnitudinē ei⁹ vitiis intonsis fuisse refutat? inter deos. Aper qō vocat deus hostium. Ppter fornicationē que ē in hostia ⁊ mentiq; virile ē sacrificium genus animalis. Hēc autem colebāt mulieres quinq; gentes ista maacha. ¶ Et tu luxuriosus es qui ꝓhibes luxuriā. ¶ Subuertitqꝫ specu. tā. nocuit habenas idolo ferrandi in quo stupra bāt mulieres i veneratōe idoli. ¶ Et.i.i.i.i. ꝓpter quō erat lath cū mētio virili exercitio. ⁊ ꝓp ē ut turpissimā q̄ illa nōiā vocāt pudicā. ¶ Et cella ā ē abūdāt. illa loca erāt i q̄bꝰ in mt sacrificabāt do adhuc ꝓpīā. cēt edificarū. ⁊ ꝓhc erat licētā. nō tn postea fc̄ boh fuit Deut.xii.v.ii.i.ii.ñ. tñ erat idolatria: q̄ sacrificabant dño. ¶ Reliquum autem erat intra asa ⁊ baasa. de ꝓmotionibꝰ ne baasa ad regnum illū habet posteā dē ipō fit ō mentio. sine occasiōe nec ipsius asa cui⁹dā gnauit ꝓ aliqua parte. ¶ Ascēdit quoqꝫ. Pcedenter agitur de tpore asa in quo cepit ꝓcūrare a bonitate: q̄ q̄ cpertus fuerit vitiator. Nūc tñ affligitur ō regi ethiopū. qui bī pfuit h. Paral.xiij.ō bī tñ venierit ꝓ fc baasa: q̄ nō erat tūc ptūt. de duobꝰ auxiliō diffidit: ⁊ refugit ad auxiliū humanū. ꝛō ē q̄ dī: Audēdit q̄ baasa rex isrl i iudā. ad hoc dū regnū asa. ¶ Et ciuitates rama. ō ē fortalitū magnū. ſ Et non posita q̄ssi egredi vel ingredi de ptē asa regis iude. Tollens itaqꝫ asa oē argentū ⁊ aurū q̄ remāserat in thesauris domus dñi ⁊ i thesauris domus regis: dedit illud i manus seruoꝝ suoꝝ: ⁊ misit ad benadab filiū thabremon filij ezion regē syrie: q̄ habitabat in damasco dicēs: Fedus ē inter me ⁊ te: ⁊ inter pres meū ⁊ pres tuū: ideo misi tibi munera aurū ⁊ argentuꝫ: ⁊ peto vt venias ⁊ irritus facias fedus q̄ hēs cū baasa rege isrl: ⁊ recedat a me. Acquiescens benadab regi asa: misit principes exercitus sui in ciuitates isrl: ⁊ percussit abion ⁊ dan ⁊ abel domum maacha ⁊ vniuersam cenueroth: oēꝫ scz terrā neptalim. Qō cū audisset baasa intermisit edificare rbama: ⁊ reuersus ē in thersa. Rex aūt asa nunciū misit in oēm iudā dicēs:

F. venerunt

Nēmo sit excusatus. Et tulerunt lapides de rbama ⁊ ligna eius q̄bus edificauerat baasa: ⁊ extruxit de eisdē rex asa gabaa beniamin ⁊ maspha. Reliq aūt sermonū asa ⁊ vniuersa fortitudo eius ⁊ cūcta q̄ fecit ⁊ ciuitates q̄s extruxit: nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierū regū iuda. Verūtn in tpe senectutis sue doluit pedes ī: ⁊ dormiuit cū pribus suis: ⁊ sepultus ē cuꝫ eis i ciuitate dauid pris sui. Regnauitqꝫ iosaphat filius eius pro eo. Anno ✠ secūdo asa regis iuda: regnauitqꝫ super isrl duob⁹ annis. Et fecit quod malum est in ꝓspectu dñi: ⁊ ambulauit in vijs patris sui ⁊ in peccatis eius quibus pec

Nicolaus

De hyra

care fecit isrl. Insidiatus ē aūt ei baasa filius abie de domo issachar: ⁊ percussit eū i gebbethō q̄ ē vrbs philisthinoꝝ. Sigdē nadab ⁊ oīs isrl obsidebāt gebbethō Interfecit igit illū baasa i anno tertio asa regis iuda ⁊ regnauit ꝓ eo. Cūq; regnasset percussit oēs domū hieroboā: nō dimisit nec vnā q̄dē alaz de sede eius: donec deleret eū iuxta ✠bum dñi q̄ locut⁹ fuerat i manu serui sui abie sylonitis pp pcā hieroboā q̄ peccauerat ⁊ q̄bus peccare fecerat isrl: ⁊ pp delictū quo irritauerat dñs deū isrl. Reliq aūt sermonuꝫ nadab ⁊ oīa que ꝓpatus ē: nōne hec scripta sunt in libro dierū regū isrl? Anno tertio asa regis iuda regnauit baasa filius abie super omē isrl in thersa viginti quatuor annis: ⁊ fecit malū cor̄ dño mino: ambulauitqꝫ i vijs hieroboam: ⁊ in peccatis eius q̄bus peccare fecit isrl. C XVI.

Elatus est aūt sermo dñi

F. ad eum

ad hieu filiū anani ꝓtra baasa dicēs: Pro eo q̄ exaltaui te de puluere ⁊ posui te ducē sup ppl̄m meū israel: tu aūt ambulasti in via hieroboā: ⁊ peccare fecisti populū meū israel: vt me irritares i peccatis eoꝝ: Ecce ego demetam posteriora baasa: ⁊ posteriora domus eius: ⁊ faciam domū tuā sicut domum hieroboā filij nabath. Qui mortuꝰ fuerit de baasa i ciuitate cōedēt eum canes: ⁊ q̄ mortuus fuerit ex eo i agro nec comedēt cū volucres celi. Reliqua aūt sermonū baasa ⁊ quanq̄s fecit: ⁊ pelia eius q̄bus peccare fecit isrl: nōne hec scripta sunt in libro verboꝝ dierum regū isrl? Dormiuit ergo baasa

F. in ciuitate samarie

cum pribus suis sepultusq; ē in thersa ⁊ regnauit bela filius eius ꝓ eo. Cum aūt in manu hieu filij anani ꝓphete ✠bum dñi factū esset ꝓtra baasa ⁊ ꝓtra domū eius ⁊ ꝓtra oē malum q̄ fecerat cor̄ dño ad irritandū eum in opibus manuū suaꝝ: vt fieret sicut domus hieroboā: ōb hanc cām

Nicolaus

agatur nūnc. De q̄ ī ꝓl. Et alex dromiabit dicitur. ſ leo.n. a castello vel ſ. Lamb. n. Mactado ē illa loca ubi ē q̄ꝰ ē mentio arimathi regnū. Quidā tñ putāt ubi dauid fugiens ab absalone fuerat. Sūgitur autem ī figura ecclie q̄ de gētib⁹ congregāda erat. Ita ē tenēda ī figura mōtis q̄ ex illis locis oriebat. Ita ē tenēda ī figura mōtis q̄ ex gētib⁹ assum

[illegible]

uit eū: & vocauit nomē ciuitatis quā extruxerat. noīe somer dñi mōtis samariā. Fecit āt amri malū in cōspectu dñi: & opatus ē nequiter sup oēs qui fuerūt añ eū. Ambulauitq3 in oī via hieroboam filij nabath: & in peccatis eius quibus peccare fecerat isrl' vt irritaret dñm deū isrl' in vanitatibus suis. Reliqua āt sermonū amri & prelia eius q̄ gessit nōne hec scripta sunt in libro vboꝝ dierū regū isrl'. Dormiuitq3 amri cū prībus suis: & sepultus ē in samaria Regnauitq3 achab fili' ei' p eo. Achab vo filius amri regnauit sup isrl' āno tricesimooctauo asa regis iuda. Et regnauit achab filius amri sup isrl' i samaria viginti duobus annis. Et fecit achab filius amri malū in cōspectu domini super omnes qui fuerūt ante eū. Nec sufficit ei vt ambularet in peccatis hieroboā filij nabath: insuper duxit vxorē iezabel filiā methbaal regis sidoniorum. Et abijt & seruiuit baal & adorauit eū: & posuit arā baal in tēplo baal qđ edificauerat in samaria: plātauit lucū. Et addidit achab in opere suo irritās dñm deū isrl' sup oēs reges isrl' q̄ fuerūt añ eū. In dieb' āt ei' edificauit ahiel de bethel hiericho. In abirā primitiuo suo fundauit eā: & in segūb nouissimo suo posuit portas eius iuxta vbū dñi qđ locut' fuerat i mānu iosue filij nū.

C XVII

Et dixit helias thesbites de habitatoribus gala ad ad achab: Uiuit dominus deus israel in cuius cōspectu sto: si erit annis his ros & pluuia: nisi iuxta oris mei verba Et factum est verbuȝ domini ad eum dicens: Recede hinc & vade contra orientem: & abscondere in torrente carith qui est contra iordanē: & ibi de torrente bibes cō: uisq3 precepi vt pascāt te ibi. Abijt ergo & fecit iuxta verbū domini Cumq3 abijsset sedit in torrēte carith qui est contra iordanē. Corui quoq3 deferebant ei panem & carnes mane: similiter panē & carnes vesperi & bibebat de torrente. Post dies autē aliquot siccatus est torrens: nō enim pluerat super terrā. Fact' est ergo sermo dñi ad eum dicens: Surge vade i sarepta sidonioꝝ & mānebis ibi precepi enī3 mulieri vidue ibi vt pascat te. Surrexit & abijt i sarepta sidoniorum. Cumq3 venisset ad portā ciuitatis apparuit ei mulier vidua colligens ligna et uocauit eā: dixitq3 ei: Dā mihi paululū aq̄ i vase vt bibā. Cūq3 illā pergeret vt afferret clamauit post

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

tergū eius dicēs: Affer mihi obsecro & buccellā panis in manu tua. Que respondit: Uiuit dñs deus tuus quia nō habeo panē nisi quātum pugillus capere potest farine in hydria. & paululū olei in lecytho. En colligo duo ligna vt ingrediar & faciā illud mihi & filio meo vt comedamus & moriamur. Ad quā helyas ait: Noli timere sȝ vade & fac sicut dixisti. Uerūtamē mihi primū fac de ipsa farina subcinericiū panē puulū: & affer ad me. Tibi āt & filio tuo facies postea. Hec āt dicit dñs deus israel. Hydria farine nō deficiet nec lecytus olei minuet' vsq3 ad diē q̄ datur' ē pluuiā dñs sup faciē tre. Que abijt & fecit iuxta vbū helie. Et comedit ipe & illa & domus eius. Et ex illa die hydria farine nō defecit & lecytus olei nō ē imminutus iuxta vbū dñi qđ locutus fuerat i mānu helie. Factū est aūt p' vba hec egrotauit filius mlieris mrisfamilias & erat languor fortissimus: itā vt nō remaneret i eo halitus. Dixit ergo ad heliā: Quid mihi & tibi vir dei? Ingressus es ad me vt rememorarentur iniquitates mee & interficeres filium meum? Et ait helias ad eā: Da mihi filium tuū. Tulitq3 eū de sinu eius & portauit eum in cenaculum vbi ipse manebat & posuit super lectulū suū & clamauit ad dñm & dixit: Domine deus meus etiā ne uiduam apud quam ego vtcunq3 sustentor: afflixisti vt interficeres filium eius Et expādit se atq3 mēsus ē super puerū tribus vicibus & clamauit ad dñm & ait: Dñe deus meus reuertatur obsecro aīa pueri huius i viscera eius. Et exaudiuit dñs vocē helie reuersa ē aīa pueri intra eū & reuixit: tulitq3 helias puerū & deposuit eū de cenaculo i inferiorē domū & tradidit matri sue & ait illi: En filius tuus viuit. Dixitq3 mulier ad heliā: Nūc i isto cognoui quoniā vir dei es tu & vbū dñi i ore tuo verū ē.

C. XVIII.

Post multos dies verbum domini factum est ad heliā in anno tercio dicens: Uade & ostende te achab vt dē pluuiam super faciē terre. Iuit ergo helias vt ostenderet se achab Erāt āt fames vehemēs i samaria vocauitq3 achab abdiā dispēsatorē domus sue. Abdias āt timebat dñm deū valde. Nā cū interficeret iezabel pphetas dñi: tulit ille cētū pphetas & abscōdit eos & quinquagenos i speluncis & pauit eos pane & aq̄. Dixit ergo achab ad abdiā: Uade i terrā ad vniuersos fōtes aquaꝝ & i cūctas valles: si forte inuenire possimus herbā & saluare equos & mulos & nō penitus iumēta i tereāt. Diuiserūt ergo sibi regiones vt circuirent eas. Achab ibat per viam vnam & abdias per viam alteram seorsum Cumq3 esset abdias i via: helias occurrit ei. Qui cum cognouisset eū cecidit sup faciē suam & ait:

Nicolaus

[illegible]

C. XVIII. Post dies multos. Hic ponitur secundum signum ad reuocandum achab de malis suis. [illegible]

De lyra

[illegible]

Dñs tu es dñe nr bdras? Cui ille
rndit: Ego et otus. nade dic dño
tuo: Elias bdras. Et ille: Quid
peccaui tgt: qm tradis me seruū
tuū i mā achab vt interficiat me?
Viuit dñs dꝰ tu⁹: q̄ nō ē gēs aut
regnū quo nō miserit dñs meū re
gē et rndit" tibi: nō ē hic. Ad
iurauit rēg regna et gētes eo q̄
minē reperiret. Et nūc dicis mi
hi: vade et dic dño tuo adest bd
ras. Cūq; recessero a te spūs dñi
asportabit te i locū quē ego igno
ro et ingressus nūciabo achabet
si nequiēs te interficiat me. Seru⁹ t
tuus timet dñm ab infantia sua.
Nūquid non indicatum ē tibi
dño meo quid fecerim cum inter
fecit iezabel ꝓphetas dñi: q̄ absconderim de ꝓphetis do
mini centū viros q̄lquagenos.
et quinquagenos in spēluncis: et
pauerī eos pane et aqua? Et nūc
tu dicis: vade et dic dño tuo:
adest bdras: vt interficiat me? Et
iurat bēlias: Viuit dñs" exer
cituū añi mei" vultū stetq; hodie

rū ꝑ eum. ✠ Ipse ē ꝓpheta ydolorū q̄ ꝓphetat ad regē ydolatrā et mentit ei. Ideo ꝓphetat ei ꝙ mortuꝰ ē. Ipse ē ꝓpheta ydolorū q̄ ꝓphetat ad regē ydolatrā et mentit ei. Ideo ꝓphetat ei ꝙ mortuꝰ ē.

Ipse ē ꝓpheta ydolorū q̄ ꝓphetat ad regē ydolatrā et mentit ei. Ideo ꝓphetat ei ꝙ mortuꝰ ē.

non rndit populus ei verbū. Et
ait rursū" bdras ad populū: Ego
remansi ꝓpheta dñi sol". Pro
phete aūt baal quadringenti et qn
quagīta: ꝓphetęq; lucoꝝ ēdēdri
gentū viri sunt. Detur nobis duo
boues: et illi digāt boué sibi vnū
et in frusta cedentes super ligna
ponant: ignem autē non suppo
nant. Et ego faciā bouē alterū
et imponā super ligna. Ignē aūt
nō supponā. Inuocate nōia deoꝝ
vrōrū et ego inuocabo nomē dñi
mei: et deus q̄ exaudierit p ignem
ipse sit deus. Rndēs oīs ꝑplus ait:
Optima propositio quā locut"
ē bdras. Elegit ergo bdras pro
phetas baal: Eligite vobis bouē
vnū: et facite primi: quoniā plu
res estis: et inuocate nomina deoꝝ
vrōrum: ignēq; nō supponatis.
Qui cū tulissent bouē qui dede
rat eis: fecerunt: et inuocabāt no
mē baal de mane vsq; ad meridiē
dicētes: Baal exaudi nos. Et nō
erat vox nec q̄ rndēret. Et ꝑ
siliebāt altarē q̄d fecerāt. Cūq;
esset tā meridies: illudebat eis be
lyas dicēs: Clamate voce maiori.
Deus enī est: et forsitā loquit: aut
in diuersorio est: aut in itinere: aut
certe dormit vt exurgat. Clama
bāt ergo voce magna: et lacerabāt
se iuxta ritū suū cultris et lanceis
donec plenderent sāgue. Postq;
ās trānsiit meridies: et illi pro
phetabāt" venerat tps quo sacri
ficiū offerri solet: nec audiebatur
vox: nec aliqs rndebat nec attē
debat exaudi. Dixit bēlias ad po
pulū: Accedite ad me. Et accedente
ad eū ꝑplo diruit altare dñi q̄d
destructū fuerat: et tulit. xij. lapi
des iuxta nūerū tribuū filioꝝ ia
cob. Ad quē ꝛcūs ē sermo dñi di
cēs: Israel erit tibi nomē tuū: et edi
ficauit altarē ō lapidib⁹: i nōe dñi
Fecitq; aquductū circā altarē i ꝓfo
sum lignis: obligato ꝑ membra bouē

Regum III c XIX 550

Ipse ē ꝓpheta ydolorū q̄ ꝓphetat ad regē ydolatrā et mentit ei. Ideo ꝓphetat ei ꝙ mortuꝰ ē.

illi. Surge ⁊ comede. Et respexit ⁊ ecce ad caput suum subtericius pānis: ⁊ vas aq̄. Cōdit ergo ⁊ bibit: ⁊ rursus obdormuit. Reuertensq; est angelus dñi secūdo ⁊ tetigit eū: dixitq; illi: Surge ⁊ cōede. Egrandis enī tibi restat via. Qui cum surrexisset: comedit ⁊ bibit: ⁊ ābulauit in fortitudine cibi illius q̄draginta diebus ⁊ q̄draginta noctibus vsq; ād mōtē dei oreb. Cūq; venisset illuc mānsit in spelunca. Et ecce sermo dñi ad eum. Dixitq; illi: Quid hic agis helyas? Et ille respōdit: Zelo zelatus sum pro dño deo exercituū: q: dereliquerunt pactū tuū filij israel. Altaria tua destruxerūt ⁊ prophetas tuos occiderūt gladio: ⁊ derelictus sum ego solus: ⁊ quer̄t aiam meā vt auferant eā. Et ait: Egrèdere. ⁊ stā i mōte coram dño

¶ Transeunte.

Et ecce dominus trāsijt. ⁊ spūs grandis fortis ⁊ subuertens mōtes ⁊ conterens petras ante dñm. nōn in spū dñs. Et post spūm cōmotio: Non in cōmotione dñs. Et post cōmotionē ignis: nō in igne dñs. Et post ignem sibilus aure tenuis. Et cū audisset helyas, operuit vultū suum pallio: ⁊ egressus stetit in hostio spelūce. Et ecce vox ad eū dicēte: Quid hic agis helya? Et ille respōdit: Zelo zelatus sum pro dño deo exercituū: q: dereliquerunt pactū tuū filij israel. Altaria tua destruxerūt ⁊ prophetas tuos occiderūt gladio: ⁊ derelictus sum ego solus: ⁊ quer̄t aiam meā vt auferant eā. Et ait dñs ad eum: Vade ⁊ reuertere i viam tuā p desertū i damascū. Cūq; ingressus fueris illuc: vnges azahel regē sup syriam: ⁊ hieu filiū namsi vnges regē sup israel. Heliseū aūt filiū saphat: qui est ō abelmaula vnges prophetā pro te. Et erit q cūq; fugerit gladiū azahel occidet eū hieu ⁊ quicunq; fugerit gladium hieu: interficiet eū heliseus. Et dereliquā mihi i israel septē milia virorū: quor̄ genua nō sunt i curuata ante baal: ⁊ omne os qđ nō adorauerit eū ósculāti manus. Profectus ergo inde helias reperit heliseum filiū saphat arantem in duodecim iugis boū: ⁊ ipse i duodecim iugis boū arantibus vnus erat. Cūq; trāsisset helias ad eū: misit pallium suū sup illum. Qui statim relictis bobus cucurrit p helię ⁊ ait. Osculor: oro te pfez meū ⁊ mfez meas ⁊ sic seqūr te. Dixitq; ei: Vade ⁊ reuertere: Nō enī meū erat tecū tibi

de lyra

rium cōmotio. Lterramot⁹. ✠ Et post cōmotionē ignis. videlicet aut̄ helyā trāsitu. Ista aūt trāsitus aūt spūs fuisse designāt̄ dei gētili. ad helyā gentili terrorē prāt̄ diuine. sic Exo. xix. qñ dño descēdit sup mōtē sinai ab eū cepūt audiri tonitrua: ac micare fulgura: ⁊ nubes dēsissima operire mōtē ita ñ facta fuerunt ministerio angelico. ✠ Quod cum audisset helyas operuit vultum suum. quasi aliquo modo territus vel ex reuerentia diuini transitus. extra patent̄ et predicta vsq; ibi: ✠ Vnges azael regem super syriam: ad sit consolationem nominat sibi tres plonas ꝓnecandas ad idolatrię destructionem: ꝑ ps ista vsq; ibi: ✠ Inuenies eū heliseus q; autem azael ⁊ hieu multos idolatras de israel interfecerint: satis patet ex ꝓcessibus infra. xix. libro. sed q; heliseus aliquos interfecerit non legitur nisi de quadraginta adolatras quibus maledixit: propter quod vrsi laceraverunt eos: vt habet infra. xxi. ca. ii. crāt. n. illi filij idolatrāt. ⁊ ido latrię illi additentes. erant. n. de bethel vbi colebatur vnus vitulus aureus. vt dictum est. ii. xii. cap. Sed credendum q; verbum domini in eo fuit adimpletum. ✠ Et derelinquam mihi in israel septem milia virorum. hoc etiā dicit a helye ꝓsolationez q; cum eo adhuc essent in israel multi ad idolatria mundi. ✠ Osculamo manum. f. idoli ad eius reuerentiam: vel osculo manū ꝓpria. sm q; vī Job. xxxi. Si vidi solem cū fulgeret: ⁊ lunā incedēt clare: ⁊ osculatus sum manū meā in signū reuerētie. vel vt dicit Glo. Osculatur magna magistra. Idolatria. ✠ Profectus ergo. Hic ꝓsequitur helyas ꝓmissa. ponit mādatū dñi executio p helisā: vngēdo helyā in ꝓphetam: qui ꝓmo reppit te trāsisse ꝑdecessū eū: ✠ Misit pallium sui sup eū. hec. n. pallij ipositio vocat̄ vnctio: vel etiā eū helyas venit ad eū: is nō fit scripturā nō ola fert̄ videt. q; alit vngerit azael: nō hī nisi q. i. iii. li. ca. viii. vbi q; helisē et⁹ unit̄ pul⁹ dicit ipū azael ips fore regē syrie. ⁊ forte tāc vngit eū is nō fit scripturā de hieu ꝓ⁹ fortasse. i. iii. li. ca. ix. q; helyas misit vnū de filijs ꝓphetarū ad vngēdū eū regē sup israel. ✠ Qui sta. rr. boa. cu. post hec. volēs eius adhuc

rem de iudicio sue de gentibus sermonē velle corrigere.

Et mactauit Nabau⁹. Dopul⁹ ꝓ ipsius carnalia desideria mactato tocū exercitū suum in opus euangelizandi conuertit. vt sufficientem patrum auditorium sibi parere posset.

Secut⁹ ē hē. Na. Elizeus legē ⁊ militat ei q; vestigia ei⁹ sequit̄ ⁊ ē mādata illi⁹ obseruans.

militaris ⁊ honor; condignu saragit exhibere.

C. XX.

Benedab Rab. Benedad significat ydolum qui multos ex eodē malignus spiritus ad subuertēdā pplm dei ꝑabit ꝙ p pueros puos pēa pū israel vincit. i. p bonos auditores doctoris q; qđ⁹ auribus audiūt facto iplēt. antiqu⁹ hostis in sagis vertit. omnibus suis exercit⁹ a militibus xpi pnabat. q; bñ ducen ta milia ⁊ triginta duo ē dicunt. q; virtualiter testamēti sciam plene te nēt. ⁊ trinitatē fidē cū gemina charitate cōseruāt bi apti militie sāmi regis ē cōprobant

Hec sa.m. vij. c. Samaria mere duitatē habebat terā literę ipīa pene muris cōiūcta. q. d. tutū alio tēpore inhibēt: in quo salut̄ ē. cū eum ad fidē pue nit. Vel pau. n. interpretatur dño deus: saphat iudicans. Iudicans dei mei salus. Sup quē ꝓphetā pallū suū misit. ostēdit populum fide catholica indutū. Unde apostolus Qui in christo baptizati estis. dr. Nolite bo bē currit post be. q; datta rū chorus audito nīo q; resuscitauerit olī⁹ nō po. m. c. d. Statī collauit mo nte lucrio ꝙ iure. Scalari bē videbatur. b. ē. n. oscularī. pedes ⁊ manū. quo dq; pōt

de lyra

rit̄ ad idolatria fuit. Et ecce dominus trāsijt. ⁊ spūs grandis fortis ⁊ subuertens mōtes ⁊ conterens petras ante dñm. nōn in spū dñs. Et post spūm cōmotio: Non in cōmotione dñs. Et post cōmotionē ignis: nō in igne dñs. Et post ignem sibilus aure tenuis. Et cū audisset helyas, operuit vultū suum pallio: ⁊ egressus stetit in hostio spelūce. Et ecce vox ad eū dicēte: Quid hic agis helya? Et ille respōdit: Zelo zelatus sum pro dño deo exercituū: q: dereliquerunt pactū tuū filij israel. Altaria tua destruxerūt ⁊ prophetas tuos occiderūt gladio: ⁊ derelictus sum ego solus: ⁊ quer̄t aiam meā vt auferant eā. Et ait dñs ad eum: Vade ⁊ reuertere i viam tuā p desertū i damascū. Cūq; ingressus fueris illuc: vnges azahel regē sup syriam: ⁊ hieu filiū namsi vnges regē sup israel. Heliseū aūt filiū saphat: qui est ō abelmaula vnges prophetā pro te. Et erit q cūq; fugerit gladiū azahel occidet eū hieu ⁊ quicunq; fugerit gladium hieu: interficiet eū heliseus. Et dereliquā mihi i israel septē milia virorū: quor̄ genua nō sunt i curuata ante baal: ⁊ omne os qđ nō adorauerit eū ósculāti manus. Profectus ergo inde helias reperit heliseum filiū saphat arantem in duodecim iugis boū: ⁊ ipse i duodecim iugis boū arantibus vnus erat. Cūq; trāsisset helias ad eū: misit pallium suū sup illum. Qui statim relictis bobus cucurrit p helię ⁊ ait. Osculor: oro te pfez meū ⁊ mfez meas ⁊ sic seqūr te. Dixitq; ei: Vade ⁊ reuertere: Nō enī meū erat tecū tibi

Nicolaus

bonū: sanctitas erat ⁊ iustitia. ⁊ ps ista vsq; ibi: ✠ Et ambulauit i fortitudine cibi illi⁹ q̄. d. ex hac vī scriptura attribuere inter helyę ieiunātī. rī. dies. ⁊ pī. noctiū virtutē cibi illius. pp qđ dicit Aug⁹ in⁹ de mirabilibus sacre scripture q; ille cibi⁹ angelicus manibꝰ ꝓparat⁹ habuit talē virtutē q; potuit vīu seruare naturā corporis a ꝓfectōe cuiusli nālis pp quā regrītur simptio cibi. ad refectiōē. id q̄s cōsumpti ēt. vt hī ꝓmo de gliasloc.

✠ Vsq; ad mōtē dei oreb. vbi deus dedit legem. ⁊ sēp ibi voluit apparere hebre q; fuit maximus celator legis diuine. ✠ Ibi⁹ in spelūca. vide Ra. Eza. q; ista fuit spelūca in q̄ stetit moyses qñ gloria dei trāsiit ab eō: vt hī Exo. xxxiii. in fine. ✠ Et ecce sermo dñi. Hic ꝙr dicta helyā ponit diuina ꝓlocutio. q; reuelauit sibi plura bona. f. sept̄ milia remānere i populo: alias i terra iūt. ⁊ tres i boni fuscitādo ad punitōez malor. igit dicta hec ponit ꝓmo diuina reuelatio. f. helye executo: ibi: ✠ Profect⁹ g. Circa ꝓmum vī: ✠ Quid hic agis helyas? Hoc nō ꝙrit de⁹ ex ignorātia tanq; vt ex responsione helye ei cōscientiam nūciaret voluntatem suam.

¶ Zelo zelatus sum ꝓ dño deo. f. ex toto corde zelauī ꝓ lege dei. ✠ Altaria tua destruxerūt. nō loqr̄ hic de altaribus que erāt in hierl̄. f. altare lignis altare holocaustoꝝ: q: illa mandauit fī altaria⁹ q̄ fuerūt tā ī excelsis qđ licitū erat ibi immolare deo ante edificatiōem templi. ⁊ licet post ędificationem non esset licitum ibi deo immolare. vt dicit̄ est ca. ꝓcedēt ti: nīl⁹ ex spāli dispensatione dei tūc minus malū erat ibi deo immolare q; ibidē. Nā ordinata fuerāt in ydolū dei ⁊ ad idolatrię exaltationē: ⁊ ꝓpter hoc plāgebat helyas tāq; destructionē. ✠ Et derelict⁹ sum ego solus. q; putauit remānere ꝑ plenitūdē scīabilitatis ydolatrię. ⁊ solus i pomo fu

gna nimio. Accēdēs āt ppheta ad regē ifrl dixit ei: Vade z plora tarere z fatis: z vide qd facias. Nec quēti eni āno rex syrie ascēdet cōtra te. Seruiēs regis syrie dixerūt ei: Dy mōtū fūt dij cōp: iō fūpauerūt nos. Sz melius ē vt pugnemus ⁊tra eos i cāpestribus: z obtinebimus eos. Tu ergo vbū ḡ fac. Amōue reges singulos ab exercitu tuo: z pōe pncipes p eis: z istaura numez militū q cecidērūt de tuis: z equos ḡ equos ⁊ plinos ḡ currus ḡ currus quos añ bū ſ fit: z pugnabimus ⁊tra eos i cāpestribus: z videbimus q obtinebimus eos. Credidit ꝓlio eoꝝ: z fecit ita. Igit posq3 āno trāſierat fcōm it bēadab syros z āscēdit i afech: ut pugnaret ⁊tra ifrl. Porro filij ifrl recēsiti fūt. Et acceptis cibarijs pfecti ꝛ aduersos: castrāq3 metati fūt ⁊tra eos: ſi dōo pui greges caprarū. Syri āt replauerūt trā. Et accēdēs vnus vir dei: dixit ad regē ifrl: Hec dicit dñs. Q: dixērūt syri: dō mōtū ē dñs z nō ē dō valli: dabo ocm multitudinē grādē hāc i mānu tua: z scietis q: ego ſū dñs. Et igēbātq3 septē diebus ꝛ aduersū bi atq3 illi acōd septia āt die ꝓmiſū ē bellū. Percuſſēruntq3 filij ifrl de syris cētū milia peditū i die vna. Fugerāt āt syri q fmāserāt i afech i ciuitatē: z cecidit murꝰ sup viginti septē milia hoim q remāſerāt. Porro benadab fugiēs ingressus ē ciuitatē i cubiculū qđ erat intra cubiculum. Dixērūtq3 ei serui ſui: Ecce audiuimus q reges dōus ifrl clemētes ſūt. Ponamus itaq3 saccos i lūbis nr̄is: z funiculos i capitibus nr̄is: z egrediāmur ad regē ifrl. fortāſſis saluabit aiam nr̄am. Accinxerūt ſaccis lūbos ſuos: z posuerūt funiculos i capitibus ſuis: venerūntq3 ad regē ifrl: z dixērūt ei: ſeruus tu⁹ benadab dicit: Obſecro vt viuat aia mea: Et ille ait: Si ādhuc viuit ff meꝰ ē. Dō ācepit viri ꝓmie. Et festinātes rapuerūt v bū ex ore eius: z dixerūt: ff tuus benadab viuit. Et dixit eis: Ite z adducite eū ad me. Egressus ē ergo ad eū bēadab: z leuauit eū i curruſ ſuū. Qui dixit ei. Ciuitates quas tulit pater meus a patre tuo reddas: z plateas fac tibi i damasco sicut fecit pater meus in samaria: z ego federatus recedam a te. Pepigit ergo fedus z dimisit eū.

Tunc vir qdā de filijs ꝓphetaꝝ dixit ād sociū ſuū i sermone dñi: Percute me. At ille noluit percutere. Cui ait: Quia nolūſti audire vocē dñi: z ecce recedes a me z percutiet te leo. Cumq3 paululus recessisset ab eo: inuenit eū leo atq3 occidit. Sz z alterum iuenies virum: dixit ad eum: Percute me. Qui percussit eum z vulnerauit. Abijt ergo ꝓphetaꝰ z occurrit regi i via: z mūtauit aſpectū pulueris sup oculos suos. Cūq3 rex trāſiret clamauit ad regē z ait: ſeruus tuus egressus ē ad prelium cominus. Cūq3 fugissēt viri vnus adduxit eum quidā ad me: z ait: Cūſtodi virū iſtū. Qui ſi lapſus fuerit erit anima tua ꝓ aīa eius aut talētus argēti appēdes. Dū āt ego turbatus huc illucq3 me verterē: subito nō comparuit. Et ait rex ifrl ad eum: Hoc ē iudicium tuum. qđ ipſe decreuiſti. Et ille statim abstersit puluerē de facie sua: z agnouit eū rex ifrl q eēt de ꝓphetis. Qui ait ad eū: Hec dicit dñs. Quia dimisisti vir̄ de manu tua: erit anima tua pro anima eius: z ppl⁹ tuus pro populo eius. Contristatus

ēt igit̄ rex ifrael i domū ſuā siccꝰ ac diro ꝓtēcto: z turbundāꝰ vēit in samariam.

C. XXI.

Ost vba āt hec tpli lo vinea erat naboth ie zrahelite. q erat i iezrael iuxta palatiū regis samarie. Locutus ē ergo achab ad naboth dicēs: Da mihi vineā tuā vt faciam mihi ortū olerū. q3 vicina ē ꝛ ppe domū mcā. Dabo q3 tibi p ea vineā meliorē aut ſi tibi ꝛmodius putas argēti pciū quātū di gna ē. Cui rndit naboth. Ppitiꝰ sit mihi dñs. ne dē hereditatē patrū meoꝝ tibi. Venit ergo achab i domū ſuā idignās ⁊ frendēs sup verbo qđ locut⁹ fuerat ad eū naboth iezrahelites dicēs: Nō dabo tibi hēditatē patrū meoꝝ. Et pcūbēs se in lectulo ſuo: auertit faciē ſuā ad parietē ⁊ nō comedit panē. Ingressa ē aūt ad eū iezabel vxor sua. dixitq3 ei: Quid ē hoc? vnde ala tua ꝓtristata ē ⁊ qr nō comedis panes? Qui rndit ei. Locutus sum naboth iezrahelite. ⁊ dixit ei: Da mihi vineam tuā accepta pecunia. aut ſi tibi placet dabo tibi meliorē vineam ꝓ ea. Et ille ait. Nō dabo tibi vineā meā: Dixit ergo ad eū iezabel vxor ei⁹. Grā dio aūctoritatis eos ⁊ bñ regio regnuz ifrael. Surge ⁊ comede panē. ⁊ equo esto alo. ego dabo tibi vineā naboth iezrahelite: Scripſit itaq3 ipsas ex noie achab. ⁊ ſignauit eas anulo eius. ⁊ misit ad maiores natu ⁊ ad optimates q erāt in ciuitate eius ⁊ habitabāt cū naboth. Erāt aūt erat ista scripta. Predicāte ieiunium ⁊ facite sedere naboth inter ꝓmos populi. ⁊ ſubmittite duos viros filios belial ꝓtra eū. ⁊ falſū testimoniū dicant: Bñdixit naboth deū ⁊ rēgē. Et educāte eū ⁊ lapidate: ſicq3 moriat. Fecerūt ergo ciues eius maiores natu ⁊ optimates q habitabāt cū eo ⁊ vbe sic perpat eis iezabel: ⁊ sicut scriptū erat i libro ḡs miserat ad eos. Predicauerūt ie iunium ⁊ sedē fecerūt naboth iter ꝓmos ppli. Et adductis duobus viris filijs diaboli: fecerūt eos sedē ꝓtra eū. Et illi. s. vt viri diaboli dicerunt ꝓtra eū testimoniū coꝝ multitudine: Bñdixit naboth deū ⁊ regē. Eūq3 eiecissent extra ciuitatē: z lapidibus interfecerūt. Misertūq3 ad iezabel dicētes: Lapidatus ē naboth. ⁊ mortu⁹ ē. Fm ē āt cū audisset iezabel lapidatū naboth ⁊ mortuum, locuta ē ad achab: Surge possidē vineā naboth iezrahelitē q nolūit tibi argētē. ⁊ dabit tibi accepta pecunia. Nō. n. viuit naboth sz mortu⁹ ē. Qđ cū audiſſ achab mōtuū. vz. naboth. surrexit: ⁊ descēdebat i vineā naboth iezrahelitē vt possidēret eā. Factū ē igit̄ sermo dñi ad helyā thesbitē dicēs: Surge ⁊ descende i occursū achab regis ifrl. q ē i samaria. Ecce ad vineā naboth descendit: vt possideat eā. Et loqris ad eū dices: Hec dicit dñs. Occidisti: ſuperā ⁊ possedisti. Et pr̄ea addes. Hec dicit dñs: In loco in quo linxerunt canes ſanguinē naboth: lingent canes ſanguinē tuum. Et ait achab ad helyā: Nūquid inuenisti me inimicū tibi? Qui dixit: inueni: eo q venūdatꝰ fis vt facias malū in ꝓspectu dñi. Propterea ecce ego inducā sup te malū. Et ōnēm posteritatē tuā. ⁊ interficiā de achab mingētē ad parietem: ⁊ clausū ⁊ vltimum in ifrl. Et dabo domū tuā sicut domū hieroboā filij nabath. ⁊ sicut domū baasa filij abia. q: egisti vt me ad iracūdiā ꝓuocares: ⁊ peccare fecisti ifrl. Sz ⁊ iezabel locut⁹ ē dñs dicēs: Canes comedent iezabel i agro iezrahel. Si mōtuus fuerit achab i ciuitate: comedēt eū cānes. Si āt mōtuus fuerit i agro: ptha comedet eū volucres celi. Igit̄ nō fuit alius sicut achab. q vendidit se vt faceret malum i ꝓspectu dñi. cōcitauit. n. eū iezabel vxor sua. ⁊ abominabil⁹ effect⁹ ē idolis. vt sequeret idola q fecerāt amorrei quos ꝓtriuit dñs a facie filiorum ifrl. Factum

Nicolaus de lyra

fit michel. volēs offere q̄ erat falsus ꝓpheta: ꝛ dī mattheus fua nō erubuit ſi
cut matʰ hier obed ethēa ꝛ ꝓpheta dñi. vt habet ſupra xxi. ca. ꝛ dī q̄ fy ap
paritū michee videbat' log ꝓra dicta helie q̄ erat malus ꝓpheta. q̄ di
perat: hoc loco ſi quo ſignificat cauos ſanguinē naboth lābē ſanguinē achab
q̄ loc' eſt turta izrahel.
michees autē dicebat eſt
interficiendū in ramoth
galaad: ꝛ ſō eē ſ̄ cōſiliū
ter angebat ſedechias
q̄ nec helie nec michee
erat credēdū eo q̄ dicta
eoꝝ diſcrepabāt. ¶ Ui
ſurus eſ ſ dic illa q̄. vi
dent aliq̄ q̄ ſ fuit q̄ſ io
hu interfect ꝓphetas ba
al. vt habet ſ̄ 4. reg. x. ca. Alii ſ dicūt ꝛ me
lius vt vſ q̄ hoc fuit ī re
gratia ō ramoth galaad
q̄ tūc filius achab ꝛ ꝓ
cipes ꝛrebāt ſedechiā ad
interfectōēm eo q̄ interāt ō
cī' ſ illio ī ramoth gala
ad ad ꝓlādū. ¶ Zel
lite michee ꝛ mancat
apū ſimon ꝓcipes ciui
tat. i. populū regis.
¶ Mittite virū iſtū ī
carcerē. q̄ ꝑ obſtina
tionē achab ī malo. ¶ Et
ait: audite ppli oēs. Ad
huc enī volebat loqui ꝓ
pheta: ſ fuit amot' ꝛ du
ct' ad carcerē. ¶ Zēdē
dit itaq̄ rex iſrl. ꝛ ioſa
phat. Nic ſ̄ſit ꝑdentiē
belli ꝛgreſſus ī ramoth
¶ Mutate arma tua ꝛ i
gredē ꝓlīū ꝛ iduere veſti
bꝰ tuis. Sic ēt libris cor
rect: ꝛ ꝑdōdat ſ̄a habeat
ea q̄ talis ē. Immutatis
¶ vade ad ꝓlīū ꝛ tu idue
veſtimēta tua. q̄ ſic expo
nit: Immutatis. i. amo
uētis velut cōes ꝛ accipiē
do arma bellica: ꝛ tu in
duē veſtimēta tua. i. inſi
gnia regalia: q̄ ſoleo por
tare ad ꝓlia. ¶ Poſ
ro rex iſrl mutauit habi
tū. i. ſ accepit inſignia re
galia. Dicit alīq̄ q̄ ſ fe
cit ad honorē ſm ioſa
phat q̄ venerat eū eo in
eius adiutoriū: ꝛ tāē vo
lebat ſibi aſſr. duere ſm
cipaliter bellū. Alii aūt
dicūt q̄ is ō vidcat ſm
apparētiā litterē: ſi intē
debat aliud. i. q̄ pōd' vel
li vertere' ſup ioſaphat.
Rex aūt ſyrie &c. legē.
¶ Nō pugnabit̄ ꝑra
minor' ꝛ maiorē quāꝑiā
niſi ꝑra regē iſrl ſolūz.
Nō aūt hui' ꝓcepti fuit'.
vt dicē Ra. Sa. q̄: explo
ratores regis ſyrie erāt ō
ſortes. Is occulte: q̄ſi michees dīxit ſolū achab mortuū. i ſilo ꝓlio: ꝛ eū re
tulißent ō regi ſyrie ādit ō ꝓceptū q̄ alīq̄ ꝓbauerat veritatē vbor' ꝓphete
pp q̄s volebat ſe ela ꝓcomare. ¶ Et exclamauit ioſaphat. immocādo di
uinā auctitē ꝛ elevādo ſiā veritāz ſicut ſolet fieri ī talib' ꝛ ꝑ ō intellexerūt
principes regis ſyrie q̄ eēt rex iuda. ¶ In terrā ſagittā dirigēs q̄: mitte
bat ſagittā ꝑra multitudinē: nō ꝑra aliquā determinatā ꝑſonā. ¶ Et ca
ſu percuſſit regē iſrl. ita ꝑcuſſo is fuerit caſualī ex ꝑte ſagittātis: q̄ non dirige
bat ſagittā ex intēde ad regē iſr ꝓ: nō ēt fuit caſualis ex ꝑte dei q̄ hoc ꝓdi
nauerat. ¶ Inter pulmonē ꝛ ſtomachū. ii. Paral. xviii. dicit: Inter
cruſta ꝛ ſcapulas. ¶ vſq̄ ad ſuū ſ̄ſit vesp. q̄ ſagitta ꝑcutiēs ī ſtomachū
pulmonē: ꝛ in ꝑte oppoſita exiit ſupius ēſus ſcapulas. q̄ illa ſagitta ꝓten
debat ſe in altitudinē vſq̄ ſagittatus erat ō pōdꝰ: ꝛ ex iſrl pugnabat i al
to ſtātia ſm curru ſuo. In vespere hī: Inter ſquamas ꝛ lorica. habēt. n. ſup lo
rica armaturā de lamīa ferreis ad modū ſquamarū facta: ꝛ vna fuit diuſa

Nicolaus de lyra

Et ait michees: Uiſurus es ī die
illa quando ingredieris cubiculū
ſtra cubiculū vt abſcondaris. Et
ait rex iſrael: Tollite micheam: ꝛ
mancat apud ammon p̄ncipē ci
uitatis: ꝛ apō ioas filiū amalech
ꝛ dicite eis: Hec dicit rex: Mittite
virum iſtum in carcerē: ꝛ ſuſtē
tate eū pane tribulatiōis ꝛ aqua
angustie: donec reuertar in pace.
Dixitq̄ micheas: Si reuerſ' fue
ris in pace: non eſt locutus ī me
dominus. Et ait: Audite populi
omnes. Aſcēndit itaq̄ rex iſrl ꝛ
ioſaphat rex iuda ī rāmoth galaad
Dixitq̄ rex iſrl ad ioſaphat: Su
me arma ꝛ ingredere ꝓlium: ꝛ in
duere veſtibus tuis. Porro rex
iſrael mutauit habitū: ꝛ ingreſſus
eſt bellum. Rex autem ſyrie ꝑce
perat principibus curruū trigin
ta duobus dicens: Nōn pugna
bitis ꝑtra minores ꝛ maiorē quē
piam niſi cōtra regē iſrael ſolū.
Cum ergo vidiſſent p̄cipes cur
ruum ioſaphat: ſuſpicati ſunt q̄
ipe eēt rex iſrael. Et impetū facto
pugnabant contra eū. Et ēclā
mauit ioſaphat. Intellexerūtq̄
principes curruū q̄ non eſſet rex
iſrl: ꝛ ceſſauerūt ab eo. Vir autē
quidam tetendit arcum ī incērtū
ſagittam dirigens: ꝛ caſu pcuſſit
regē iſrael ītēr pulmonē ꝛ ſto
machū. At ille dixit aurige ſuo:
Verte manū tuam: ꝛ ejce me de
exercitu: quia grauiter vulneratꝰ
ſum. Conmiſſum eſt ergo ꝓlium
in die illa. Et rex iſrl ſtabat ī cur
ru ſuo contra ſyros: ꝛ mortuꝰ eſt
vespere. Fluebat autē ſanguis
plage in ſinū currus: ꝛ preco per
ſonuit in vniuerſo exercitu antq̄
ſol occūberet dicens: Unuſquiſq̄

reuertatur in ciuitatem ꝛ in terrā
ſuā. Mortuus eſt aūt rex: ꝛ por
tatus eſt in ſamariā ſepelierūtq̄ re
gē in ſamaria. Et lauerūt currū
eius in piſcina ſamarie: ꝛ linxērūt
canes ſanguinē eius: ꝛ bā benas
lauerūt iuxta vbū dñi quod locu
tus fuerat. Reliqua vō ſermonū
achab: ꝛ vniuerſa que fecit: ꝛ dō
mus eburnea quā edificauit cī
tarūq̄ vrbiū q̄s extruxit: nōne
hec ſcripta ſunt in libro ſermonū
dierū regū iſrael? Dormiuit ergo
achab cum patribus ſuis: ꝛ regnā
uit ochozias filius eius pro eo.
Iōſaphat vō filiꝰ aſa regē cepe
rat ſuper iudā: anno q̄rto achab
regis iſrael. Triginta quinq̄ an
norum erat cum regnare cepiſſet
ꝛ viginti quinq̄ ānis regnauit
ī hieruſalem. Nomen matris eī'
azuba filia ſalai. Et ambulauit
in omni via aſa patris ſui: ꝛ non
declinauit ex ea. Fēcitq̄ quod re
ctum erat i ꝓſpectu domini: verū
tamē excelſa nō abſtulit. Adhuc
eni populus ſacrificabat: ꝛ adole
bat incensum i excelſis. Pacē q̄
habuit ioſaphat cū rege iſrl. Re
liqua aūt vbor ioſaphat ꝛ opa
eius que geſſit ꝛ pelia nōne hec
ſcripta ſunt in libro vbor dierū
regū iuda? Sed ꝛ reliquias eſſe
minatoꝝ qui remanſerāt ī dieb'
aſa pris ei' abſtulit ō terra. Nec
erat tunc rex conſtitutus in edō.
Rex vero ioſaphat fecerat claſſes
in mari q̄ nauigarent ī ophir ꝓ
pter aurum ꝛ ire nō poterant: q̄:
ꝓfracte ſunt ī aſiongaber. Tunc
ait ochoziās filiꝰ achab ad ioſa
phat. Eladant ſerui mei cū ſeruis
tuis ī mārib'. Et noluit ioſaphat
Dormiuitq̄ cū patrib' ſuis: ꝛ ſe
pultus eſt cū eis in ciuitate dauid

ꝓſequēter ponit ipius ioſaphat regis iuſte ꝓbitio cui' vita cōmendat̄ erat
ꝓta familiaritate quam habuit cum achab idolatra ꝛ exitiosum permiſ
ſione. ſō ſubdit: ¶ Fecitq̄ q̄s recti ē i ꝓſpectu dñi &c. ſ ſicut ait ꝑ ſi'.
¶ Uerūtā excelſa nō abſtulit. i. q̄ꝰ ꝓpli ſacrificabat deorū vt ꝓbatū ē q̄
ſō nō erat timēdū: q̄ ꝓbitati. i. p̄ſcīpi edificādoꝝ. vt frequēter ſupra dcm ē.
¶ q̄ ꝓpli erat ad ſ̄ affect'. ſō ꝓbitate erat amouē pp̄ ꝓſecutionē: verūtā
exciſionē tpe ſuo abſtulit. vt hī 3. reg. iii. ii. ca. xvii. ¶ Pacē q̄ habuit io
ſaphat cū rege iſr ſ̄ſtitud recolē q̄ inter aſa ꝑēs fuit ꝛ baaſa rex iſrl. fuerat
bellū. ſō h̄ac familiaritate cū bellīs fuit q̄ ꝓbā tāḡ ī hoc reſpōdit
ſ̄. Paral. xix. Impio ꝓpio amicitis? ꝛ ſ̄ſ q̄ odio ſis dñm amicitia tūgeris
¶ ſcīco ira dñi ſup te. ¶ Ps ¶ religio eſſemus ſm. q̄ ſ ſi nō
eſſemus expoſiti fuit. ſ. xv. ¶ Iy aſa eo abſtulerat. ſ. cū totaliter ſ̄ nō ꝑce
at. ¶ Nec erat tūc rex ī edō. i. edom. a qua nō ſ ſubiugauit ſicut dīs regnū
¶ poſuit ibi vna ꝓfect̄ q̄ reſidebat de ſra regis iuda: ꝛ hoc dur ante vbīq; p'

patris sui: regnauitq; ioram filius eius p eo. Ochozias autez filius achab regnare cepit super israhel in samaria: anno septimodecimo iosaphat regis iuda: regnauitq; super israhel duobus annis. Et fecit malū in conspectu dñi: et ambulauit in via patris sui et matris sue: et in via hieroboā filij nabath: q peccare fecit israhel. Seruiuit quoq; baal et adorauit eū: et irritauit dñm deū israhel iuxta omnia q fecerat pater eius.

Finit primus liber Malachim .i. tertius regum. Secundus liber Malachim id est quartus regū Incipit. C. I.

Reuaricatus é aūt moab i israhel: post mortuus é achab. Cecidit aūt ochozias per cancellos cenaculi sui q hēbat in samaria et egrotauit: misitq; nū/

f Hebraice. Et addita b. hoc indicio veniam impetrauit Iacobus: dicit hoc ibi scribendo

cios dicēs ad eos: Ite consulite beelzebub deū accaron: vtrū viuet quā de infirmitate mea hac. Angel⁹ aūt dñi locut⁹ é ad helyā thesbitē dicēs: Surge ascēde i occursū nūcioꝝ regis samarie: et dices ad eos. Nūqd nō é deus i israhel vt eatis ad consulendū beelzebub deū accaron? Quāobrē hec dicit dñs. De lectulo sup quē ascendisti nō descendes: sed morte morieris. Et abijt helyas. Reuersiq; sunt nūcij ad ochoziā. Qui dixit eis: Quare reuersi estis. At illi rndērūt ei: Vir occurrit nobis: et dixit ad nos: Ite et reuertimini ad regē q misit uos et dicetis ei: Hec dicit dñs: Nūqd quia nō erat deus i israhel mittis vt consulas beelzebub deū accaron? Iccirco de lectulo sup quē ascendisti nō descendes: sed morte morieris. Qui dixit eis: Cuius fugere é et habitus vir q occurrit vobis et locut⁹ est verba hec? At illi dixerūt: Vir pilosus et zona pellicea accinct⁹ renibus suis. Qui ait: Helyas thesbites é. Misitq; ad eū principē quinquagenarium cū quinquaginta suis. Qui ascendit ad montē: et ecce sedebat in vertice montis. Locutusq; est ad eum: Homo dei rex precepit vt descendas. Rndēnsq; helias dixit quinquagenario: Si homo dei ego sum descendat ignis de celo et deuoret te et quinquaginta tuos. Descendit itaq; ignis de celo et deuorauit eum et quinquaginta eius qui erant cum eo. Rursūq; misit ad eum principē quinquagenariū alterū et quinquaginta cū eo. Qui locutus é illi: Homo dei hec dicit rex: Festina descende. Rndēns helias ait: Si homo dei ego sum descendat ignis de celo et deuoret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de celo: et deuorauit illū et quinquaginta eius. Iterū misit principem quinquagenariū tertiū et quinquaginta qui erant cū eo.

f Hebraice. ascendit

Qui cū venisset: curuauit genua contra heliam: et precatus é eum et ait: Homo dei noli despicere aiam meam et animā seruoꝝ tuorū qui mecum sunt. Ecce descendit ignis de celo et deuorauit duos principes quinquagenarios primos: et qui quagenos qui eis erant. Sz nunc obsecro vt misereris anie

f Hebraice. misserunt principes et phanūci ministrorum apprehenderent heliam vt.

Dixit ad eū qui. Quinquagenarius consilio perunte est. quo declarat remisso peccatorum. Iudei ergo nō eum deitati deū est. nec principē nec deitate dicit ei. Quinquaginta annos nondum habuerat dicit: et in futuro ignē incendantur. Terna quinquagenarius quia conuersus ad fidem. illustratio. penitentie. karacmum eum cognouit: tabulam nam meruit.

De lyra

eius predicent te. Angelus aūt domini locutus est heliē thesbitē dicēs: Surge ascende in occursū nūcioꝝ regis samarie: et dices ad eos: Nūqd quia nō erat deus i israhel mittis vt consulas beelzebub deū accaron? Iccirco de lectulo sup quē ascendisti nō descendes: sed morte morieris. Qui dixit eis: Cuius fugere é et habitus vir q occurrit vobis et locut⁹ est verba hec? At illi rndērūt ei: Vir pilosus et zona pellicea accinct⁹ renibus suis. Qui ait: Helyas thesbites é. Misitq; ad eū principē quinquagenarium cū quinquaginta suis. Qui ascendit ad montē: et ecce sedebat in vertice montis. Locutusq; est ad eum: Homo dei rex precepit vt descendas. Rndēnsq; helias dixit quinquagenario: Si homo dei ego sum descendat ignis de celo et deuoret te et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de celo: et deuorauit illū et quinquaginta eius. Iterū misit principem quinquagenariū tertiū et quinquaginta qui erant cū eo.

f ex hoc loco

Qui cū venisset: curuauit genua contra heliam: et precatus é eum et ait: Homo dei noli despicere aiam meam et animā seruoꝝ tuorū qui mecum sunt. Ecce descendit ignis de celo et deuorauit duos principes quinquagenarios primos: et qui quagenos qui eis erant. Sz nunc obsecro vt misereris anie

Nicolaus

Postilla frantis Vtrecht de lyra super Regum tertium finit.

Postilla nicolai sup quartum librum. Regū incipit. C. I.

Reuaricatus é. Postq; occidit é achab. Ideo rupta est amicitia inter eos. Et ideo ochozias non ascendit cum eis ad bellum contra ramoth galaad. Vel. Ochozias ait. De vtilitate agit de regno ochozie: regis israel. Et primo ponit eius peccatum. Secundo eius mortem. ibi. Et ascendit helyas. Circa primū duo facit. Primo enim ponit eius peccatum. Secundo eius penam. ibi. Misitq; ad eum principē. Circa primum duo facit. Primo enim ponit eius peccatum. Secundo excusationem eius. ibi. Et egrotauit. Dicit ergo primo. Reuaricatus é. Quasi dicat. Ochozias post mortem achab reuaricatus est. Et hoc quia fecit contra legem dei. Vel reuaricatus est. Quia fecit contra pactum quod pater eius habuit cum deo. Vel reuaricatus est. Quia fecit contra pactum quod pater eius habuit cum israel. Vel reuaricatus est. Quia fecit contra pactum quod pater eius habuit cum iosaphat. Et per hoc videtur esse falsum quod dicit. iii. Reg. xxii. Iosaphat rex iuda ait ochozie: Vade tu in classe mea. Et noluerunt naues ire in tharsis. Ideo dicendum quod iosaphat fecerat pactum cum achab quod naues ambo simul irent in tharsis. Et ideo ochozias ait.

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

videris: nõ erit. Cũq3 pgerent & incedẽtes sermocinarent: ecce currus igne⁹ & equi ignei diuiserũt vtrũq3: & ascendit helyas p turbinẽ in celu3. Heliseus aũt videbat & clamabat. Pr̃ mi pr̃ mi currus israel & auriga ei⁹. Et nõ vidit eũ amplius. Apphẽditq3 vestimenta sua & scidit illa in duas ptes. Et leuauit palliu3 helye qd ceciderat ei. Reuersusq3 stetit sup ripam iordanis: & pallio helye qd ceciderat ei pcussit aq̃s: & nõ sunt diuise. Et dixit: Ubi ẽ3 de⁹ helye etiã nũc? Percussitq3 aq̃s & diuise sunt huc atq3 illuc: & trãsijt heliseus. Videntes autẽ filij pphetar3 q erant in hierico ẽcõtra dixerũt. Requieuit spũs helye sup heliseũ. Et venientes in occursu3 eius adorauerũt eu3 pni in terrã. Dixerũtq3 illi: Ecce cũ seruis tuis sũt qnquaginta viri fortes: q pñt ire & querere dñm tuũ ne forte tulerit eũ spũs dñi: & proiecerit eũ i vnũ montiũ aut i vnã valliũ. Qui ait: Nolite mittere. Coegerũtq3 eũ donec acquiesceret & diceret: Mittite. Et miserũt qnquaginta viros. Qui cũ q̃sissent tribus diebus nõ inuenerũt: & reuersi sunt ad eu3. At ille hitabat i hierico & dixit eis: Nũqd nõ dixi vobis: nolite mittere? Dixerũt quoq3 viri ciuitatis ad heliseũ. Ecce hitatio ciuitatis hui⁹ optia est sicut tu ipse dñe perspicis: sed aque pessime sunt: & terra sterilis. At ille ait: Afferte mihi vas nouum: & mittite i illud sal. Qd cũ attulissent egressus ad fontes aq̃rum: misit i illũ sal. & ait: Hec dicit dñs: Sanaui aquas has: & nõ erit vltra in eis mors neq3 sterilitas. Sanate ergo sũt aque vsq3 ad diẽ hanc iuxta verbũ helisei qd locutus est. Ascendit aũt inde heliseus in bethel. Cũq3 ascenderet p viã pueri parui egressi sunt de ciuitate: & illudebãt ei dicẽtes: Ascẽde calue: ascẽde calue. qui cũ respexisset vidit eos: & maledixit eis i noie dñi. Egressiq3 sũt duo vrsi de saltu: & lacerauert ex eis q̃draginta duos pueros. Abijt aũt inde i mõtẽ carmeli: & inde reuersus ẽ in samariam. C. III.

Ioram vero filius achab regnauit sup israel in samaria: anõ decimooctauo iosaphat regis iude. Regnauitq3 duodecim annis: & fecit malu3 corã dño: sed nõ sicut pater suus

De lyra

[illegible]

C. III.

[illegible]

Porro mesa.

[illegible]

Facite alueu3.

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

& mr̃: Tulit eñi statuas baal q̃s fecerat pr̃ ei⁹. Uerũtamẽ i peccatis hieroboã filij nabath q peccare fecit isrl̃ adhesit: nec recessit ab eis. Porro mesa rex moab nutriebat pecora multa: & soluebat regi isrl̃ cẽtũ milia agnoꝝ & cẽtũ milia arietũ cũ velleribus suis. Cũq3 mortu⁹ fuisset achab puaricatus ẽ fedus qd hebat cũ rege isrl̃. Egressus ẽ igit rex ioram i die illa d samaria: & recensuit vniuersũ isrl̃: misitq3 ad iosaphat regẽ iuda dicẽs: Rex moab recessit a me: ueni mecũ cõtra eũ ad pliu3. qui rñdit: Ascẽdam: Qui me⁹ ẽ tu⁹ ẽ: ppls me⁹ ppls tu⁹ & eq mei eq tui. Dixitq3: Per quã viã ascendem⁹? At ille rñdit: Per desertũ idumee. Perrexerũt igit rex isrl̃ & rex iuda & rex edõ: & circuierũt p viã septẽ dierũ: Nec erat aq̃ exercitui & iumentis que sequebãtur eos. Dixitq3 rex israel: Heu heu heu ɔgregauit nos dñs tres reges vt traderet in manu moab. Et ait iosaphat: Est ne hic ppheta dñi vt deprecemur dñm per eu3? Et respõdit vn⁹ de seruis regis isrl̃. Est hic heliseus fili⁹ saphat: qui fundebat aquã sup manus helie. Et ait iosaphat: Est apud eũ sermo dñi? Descẽditq3 ad eũ rex isrl̃ & iosaphat rex iuda & rex edõ. Dixit aũt heliseus ad regem israel: Quid mihi & tibi ẽ? Uade ad pphetas patris tui & mr̃is tue. Et ait illi rex isrl̃: Quare ɔgregauit dñs tres reges hos: vt traderet eos i manus moab? Dixit aũt helise⁹ Uiuit dñs exercituũ in cuius cõspectu sto: q si nõ vultũ iosaphat regis iude erubescerem: nõn attẽdissem quidem te nec respexissem. Nunc autẽ adducite mihi psalten. Cumq3 caneret psaltes: facta est super eum manus dñi & ait: Hec dicit dominus: Facite alueũ torrẽtis hui⁹ fossas & fossas. Hec enim dicit dñs: Non videbitis ventum neq3 pluuiam & alueus iste replebitur aq̃s & bibetis vos & familie vestre & iumenta vr̃a. Paruumq3 est hoc in conspectu dñi: insuper tradet etiam moab i manus vestras: & percutietis oẽ3 ciuitatem munitam: & omnem vrbem electam: & vniuersum lignũ fructiferum succidetis: cunctosq3 fontes aquarum obturabitis: & omnem agrum egregiu3 operietis lapidibus. Factum est igitur mane qñ sacrificium offerri solet & ecce aque veniebant per viam edõ: & repleta ẽ terra aq̃s. Uniuersi aũt moabite audiẽtes q ascẽdissent tres reges vt pugnarẽt aduersũ eos: cõuocauerunt omnes q accincti erant balteo desup: & steterũt i terminis. Primoq3 manẽ surgẽtes: & orto iã sole ex aduerso aq̃rũ viderunt moabite ecõtra aq̃s rubras q̃si sanguinẽ. Dixerũtq3: Sanguis gladij ẽ: Pugnauerũt reges contra se: & cesi sũt mutuo. Nũc pge ad predã moab. Perrexerũtq3 i castra israel. Porro consurgẽs israel percussit moab. At illi fugerunt corã eis. Uenerũt igitur qui vicerant & percusserũt moab & ciuitates destruxerunt: & oẽm agrũ optimum: mittẽtes sin

De lyra

[illegible]

C IIII.

Quer gradi. sed nulla mora pphe. Ladmisi
a Vidua[m] q[uam] p[ro]pe mortua e. ppe. Nichilo cadit. pphe p[ro]pter
in q[uo] cadit pot[est] humili[ter] ad exultatio[n]e. accipit. t duos de l[ib]r. q[ui]bus
mulier[is] ei[us] filiu[m] Egyptiu[m] Rom. Libere Scripture p[ro]pheta obedit[ur] et

[illegible]

Naaman princeps militie regis syrie erat vir magnus apud dominum suum et honoratus. Per illum enim dedit dominus salutem syrie. Erat autem vir fortis et dives: sed leprosus. Porro de syria egressi fuerant latrunculi et captivam duxerant de terra israel puellam parvulam que erat in obsequio uxoris naaman. Que ait ad dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui est in samaria: profecto curasset eum a lepra quam habet. Ingressus est itaque naaman ad dominum suum: et nunciavit ei dicens: Sic et sic locuta est puella de terra israel. Dixitque ei rex syrie. Vade mittam litteras ad regem israel. Qui cum profectus esset: et tulisset secum decem talenta argenti et sex milia aureos: et decem mutatoria vestimentorum: detulit litteras ad regem israel in hec verba: Cum acceperis epistolam hanc scito quod miserim ad te naaman servum meum: ut cures eum a lepra sua. Cumque legisset rex israel litteras: scidit vestimenta sua et ait: Nunquid deus ego sum ut occidere possim et vivificare: quia iste misit ad me ut curem hominem a lepra sua? Animadvertite et videte quod occasiones querat adversum me. Quod cum audisset heliseus vir dei scidisse videlicet regem israel vestimenta sua: misit ad eum dicens: Quare scidisti vestimenta tua? Veniat ad me: et sciat esse prophetam in israel. Venit ergo naaman cum equis et curribus: et stetit ad hostium domus helisei. Misitque ad eum heliseus nuncium dicens: Vade et lavare septies in iordane: et recipiet sanitatem caro tua atque mundaberis. Iratus naaman recedebat dicens: Putabam quod egrederetur ad me et stans invocaret nomen domini dei sui: et tangeret manu sua locum lepre: et curaret me. Nunquid non meliores sunt abana et pharphar fluvii damasci omnibus aquis terre israel: ut laver in eis et munder? Cum ergo vertisset se et abiret indignans: accesserunt ad eum servi sui: et locuti sunt ei: Pater et si rem grandem dixisset tibi propheta certe facere debueras. Quanto magis quia nunc dixit tibi: lava et mundaberis? Descendit et lavit in iordane septies iuxta sermonem viri dei: et restituta est caro eius sicut caro pueri parvuli: et mundatus est. Reversusque ad virum dei cum universo comitatu suo: venit et stetit coram eo et ait: Vere scio quod non sit deus alius in universa terra nisi tantum in israel. Obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo tuo. At ille respondit: Vivit dominus ante quem sto: quia non accipiam. Cumque vim faceret: penitus non acquievit. Dixitque naaman: Ut vis. Sed obsecro concede mihi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra. Non enim faciet servus tuus ultra holocaustum aut victimas diis alienis: nisi domino. Hoc autem solum est de quo depreceris dominum pro servo tuo: quando ingredietur dominus meus templum remmon ut adoret: et illo innitente super manum meam: si adoravero in templo remmon: adorante eo in eodem loco ut ignoscat mihi dominus servo tuo

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

[illegible]

in hac re. Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo tempore. Dixitque giezi puer viri dei: Pepercit dominus meus naaman syro isti: ut non acciperet ab eo que attulit. Vivit dominus quia curram post eum: et accipiam ab eo aliquid. Et secutus est giezi post tergum naaman. Quem cum vidisset ille currentem ad se: desiliit de curru in occursum eius: et ait: Recte ne sunt omnia? Et ille ait. Recte. Dominus meus misit me dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte effraim ex filiis prophetarum: da eis talentum argenti: et vestes mutatorias duplices. Dixitque naaman: Melius est ut accipias duo talenta. Et coegit eum. Ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis: et duplicia vestimenta: et imposuit duobus pueris suis qui portaverunt coram eo. Cumque venisset iam vespere: tulit de manu eorum: et reposuit in domo. Dimisitque viros et abierunt. Ipse autem ingressus stetit coram domino suo. Et dixit ei heliseus: Unde venis giezi? Qui respondit: Non ivit servus tuus quoquam. At ille ait: Nonne cor meum in presenti erat quando reversus est homo de curru suo in occursum tui? Nunc igitur accepisti argentum et accepisti vestes: ut emas oliveta et vineas et oves et boves et servos et ancillas. Sed et lepra naaman adherebit tibi et semini tuo in sempiternum. Et egressus est ab eo leprosus quasi nix. C. VI.

Dixerunt autem filii prophetarum ad heliseum: Ecce locus in quo habitamus coram te angustus est nobis. Eamus usque ad iordanem: et tollant singuli de silva materias singulas: ut edificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite. Et ait unus ex illis. Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit. Ego veniam. Et abiit cum eis. Cumque venissent ad iordanem: cedebant ligna. Accidit autem ut cum unus materiam succideret: cecidit ferrum securis in aquam. Exclamavitque ille et ait: Heu heu heu domine mi: et hoc ipsum mutuo acceperam. Dixit autem homo dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Precidit ergo lignum et misit illuc: Natavitque ferrum. Et ait: Tolle. Qui extendit manum: et tulit illud. Rex autem syrie pugnabat contra israel. Consiliumque iniit cum servis suis dicens: In loco illo et illo ponamus insidias. Misit itaque vir dei ad regem israel dicens: Cave ne transeas in locum illum: quia ibi syri in insidiis sunt. Misit itaque rex israel ad locum quem dixerat ei vir dei: et preoccupavit eum: et observavit se ibi non semel neque bis. Conturbatumque est cor regis syrie pro hac re. Et convocatis servis suis ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem israel? Dixitque unus servorum eius: Nequaquam domine mi rex: Sed heliseus propheta qui est in israel: indicat regi israel omnia verba quecunque

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

Qui cū vr. R.ab. Cū in regnū ei⁹ cōfirmatū
dnō ꝓpter eū nō ꝓdic⁹ ei⁹ ꝑtē
[illegible] ꝓpter
[illegible] ꝓpter
[illegible] ꝓpter

Nicolaus De ira

rauit ei ira eius. Dixitq; ei rex ad
nuchus vnū: dicens: Reuertere ci
uitā q̄ tua sunt: & vniuersos reddi
tus agroꝝ a die q̄ reliqt terrā vs
q; ad pñs. Venit quoq; benhe-
damasc: & benadab rex syrie c
grotabat. Nūciauerūtq; ei dicē
tes: Venit vir dei huc. Et ait rex
ad azahel: Tolle tecū munera &
vade i occursū viri dei: & cōsule
dñm p eū: dicēs: Si euadere po
tero de infirmitate mea hac? Iuit
igit azahel i occursū ei & bñs secū
munera & oīa bona damasci: onera
q̄draginta camelor. Cūq; ste
tisset coram eo ait: Filius tuus ben
dab rex syrie misit me ad te dicēs:
Si sanari potero de infirmitate
mea hac? Dixitq; ei helisē: Va
de dic ei: Sanaberis. Porro ost
dit mihi dñs: q; morte morietur.
Stetitq; cū eo: & turbatus é vs
q; ad suffusionē vult'. Flenitq;
vir dei. Cui azahel ait: Cur dñe
meus flet? At ille rñdit: Quia scio q̄
factur' sis filijs isrl mala. Munita
tes eoꝝ munitas igne succēdes: &
iuuenes eoꝝ interficies gladio: &
paruulos eoꝝ elides: & pgnātes di
uides. Dixitq; azahel. Quid.n.
sum seruus tu' canis: vt faciā rē
istā magnā? Et ait helisē: Ostēdit
mihi dñs te regē syrie fore. Qui
cuꝝ recessisset ab helisco venit ad
dñz suū. Qui ait ei: Quid nibi di
xit heliseus? At ille rñdit. Dixit
mihi: recipies sanitatē. Cūq; ve
nissz die altera: tulit stragulū & i
fudit aquā: & expādit supfaciē ei'
Quo mortuo regnauit azahel p
eo. Anno quinto ioram filij achab re
gis isrl: regnauit ioram filius iosa
phat rex iuda. Triginta duoꝝ
erat annoꝝ cū regnare cepisset: &

octo ānis regnauit i hierlm. Am
bulauitq; i viis regū isrl sic am
bulauerat dom' achab. Filia.n.
achab erat vxor eius. Et fecit q̄
malū é coram dño. Noluit āt dñs
disperdere iudā pp dm seruū suum
sicut promiserat ei vt daret illi lu
cernā & filijs ei' cūctis diebus. In
diebus ei' recessit edom ne eēt sub
iuda: & constituit sibi regē. Ueni
tq; ioram cū oībus curribus suis: &
surrexit nocte: percussitq; idumeos
q̄ eū circūdederant & principes cur
ruū. Populus aūt fugit i taber
nacula sua. Recessit ergo edō ne
eēt sub iuda vsq; ad diem hanc
Tūc recessit & lobna i tpe illo. Re
liq; aūt sermonū ioram: & vniuersa
q̄ fecit: nonne hec scripta sūt i libro
verboꝝ dierū regū iuda? Et dormi
uit ioram cū pribus suis: sepultusq;
é cū eis i ciuitate dauid & regnauit
ochozias filius ei' p eo. Anno
xij. ioram filij achab regis isrl: re
gnauit ochozias filius ioram regis
iude. Triginti duoꝝ annoꝝ erat
ochozias cum regnare cepisset: &
vno āno regnauit i hierlm. No
mē mris eius athalia filia amri
regis isrl. Et ābulauit i viis do
mus achab: & fecit qd malū é co
ram dño sicut dom' achab. Gener
.n. dom' achab fuit. Abijt quo
q; cū ioram filio achab ad pliādū
ptra azahel regē syrie i ramoth
galaad & vulneraueŕt syri ioram.
Qui reuersus é vt curarecŕ i iezra
bel: q; vulnerauerat eū syri i ra
moth pliāte ptra azahel regē sy
rie. Porro ochozias filius ioram
rex iuda descendit inuisere ioram
filiuz achab in iezrabel: q; egro
tabat ibi. C. IX.

Nicolaus De ira

Eliseus aūt prophetes
b vocauit vnū ō filijs pro
phetaꝝ. & ait illi: Accinge
lūbos tuos. & tolle lēticulaz olei
hāc i manu tua & vade i ramoth
galaad. Cūq; veneris illuc vide
bis ibi filiū ozie filij nāsi.
Et ingressus fac illum surgere de me
dio fratꝝ suoꝝ: & introduces ite
rū in cubiculū: tenēsq; lēticulā olei
fūdes sup caput ei': & dices: Hec
dicit dñs: Unxi te regē sup isrl.
Aperiesq; fostium & fugies: & nō
subsistes. Abijt ergo adolescens
puer prophetes in ramoth gala
ad: & ingressus é illuc. Ecce autē
principes exercitus sedebāt & ait:
Verbū mihi ad te o princeps. Et
rixatq; ihu: Ad quem ex oīb' no
bis? At ille dixit: Ad te o princeps.
Et surrexit & ingressus é cubicu
lū. At ille fudit oleum sup caput
ei': & ait: Hec dicit dñs deus israel
Unxi te regē sup ppl̄z dñi tui. et
pcuties domū achab dñi tui. Et
vlciscar sanguinē seruoꝝ meoꝝ
prophetaꝝ: & sāguinē oīuz seruo
rū dñi de manu iezabel. Perdā
q; oēz domū achab & interficiaz ō
domo achab migētē ad pietē. &
clausū & nouissimū i isrl. & dabo
domū achab sicut domuz hiero
boā filij nabath. & sicut domum
baasa filij ahia. Iezabel quoq;
cōedēt canes in agro iezrael: nec
erit q̄ sepeliat eā. Aperuitq; hostiū
& fugit. Jehu āt egressus é ad ser
uos dñi sui. Qui dixerūt ei: Re
cte ne ist ola? Quid vēit ille' iste
ad te? Qui ait eis: Nostis hoiz
& qd locut' sit? At illi rñdert: Fal
sū é. is magis narra nobis. Qui
ait eis. Hec & hec locut' é mihi. &
ait: Hec dicit dñs: Unxi te regē
sup isrl. Festinauerūt itaq; & vnus
q̄sq; tollēs palliū suū posuerūt
sub pedib' ei' in similitudinē tri
bunal. & cecinerūt tuba atq; dix
rūt: Regnabit ihu. Conspirauit
ergo ihu filius iosaphat filij nāsi
ptra ioram. Porro ioram obsederat
ramoth galaad. ipse & oīs isrl cō
tra azahel regē syrie. & reuersus
fuerat vt curarecŕ i iezrael, ppter

vulnera. q; percusserāt eū syri pliā
tes ptra azahel regē syrie. Dixitq;
ihu: Si placet vobis nemō egre
diat̄ pfug' de ciuitate: ne vadat &
nūciet i iezrael. Et ascendit & plc
tus é i iezrael. Joram.n. egrota
bat ibi & ochozias rex iuda ēsce
derat ad visitādū ioram. Igit̄ spe
culator q̄ stabat sup turrz iezra
hel: vidit globū ihu venientis.
& ait: Video ego globū. Dixitq;
ioram: Tolle curz: & mitte in occur
sū eoꝝ: & dicat vadens. Ascen
sūt ergo ascendens curru suo i occursū ei'. & ait: Hec dicit rex
Pacata sunt ola? Quid tibi & pacē? Trāsi & sequē
me. Nūciauit aūt speculator: di
cens: Uēit nūcius ad eos. & nō
reuertit. Misit & currū equoruz
secūz. Uenitq; ad eos. & ait: Hec
dicit rex: Nūquid pax & Et ait ihu:
Quid tibi & pax? Trāsi & sequē
me. Nūciauit aūt speculator: di
cens: Uēit vsq; ad eos. & non re
uertit. Misit & secundo. ecce incessus
ihu filij nāsi. Procedit.n. gra
dise. Et ait ioram: Jūge currū. Junxerūtq; currū ei'. Et egressus é
ioram rex isrl. & ochozias rex iuda:
singuli in curribus suis. Egressiq;
sunt in occursū ihu: & inuenerūt
eum in agro naboth iezrahelite.
Cūq; vidisset ioram ihu dixit.
Pax & ihu? At ille rñdit: Quæ
pax? Adhuc fornicatōes iezabel
matris tue. & vēnefica ei' multa vi
gent. Cōuertit aūt ioram manū su
am & fugiēs: ait ad ochoziā. Insi
die ochozia. Porro ihu tetendit arcū manu & percussit ioram inter
scapulas. & egressa é sagitta p cor
ei'. Statiq; corruit in curru suo.
Dixitq; ihu ad badacher ducē
Tolle proijce eū in agro naboth
iezrahelite. Memini. n. qñ ego
& tu sedentes in curru sequebamur
achab patrem hui': q; dñs onus
leuauerit sup eū dicēs: Si nō p
sanguine naboth: & p sāguine filio
rū eius quē vidi heri ait dñs: red
dā tibi in agro isto dicit dñs. Nūc
igit̄ tolle proijce eum in agro iuxta
verbum dñi. Ochozias aūt rex

[illegible]

Nicolaus

[illegible]

De lyra

[illegible]

iuda vidēs h' fugit p viā dom⁹
horti. Persecutusq3 ē eū iehu ꝛ
ait: Etiā hūc percutite i curru suo.
Et percusserūt eū i ascēsu gaber q ē
iuxta ieblaā. Qui fugit i magge-
do. ꝛ mortu⁹ ē ibi. Et iposuerūt eū
serui ei⁹ sup currū suū ꝛ tulerūt i
hierlz. sepelierūtq3 eū i sepulchro
cū prib⁹ suis in ciuitate dauid. An
no vndecio ioram filij achab regis
isrl' regnauit ochozias sup iudā
Venitq3 iehu i iezrabel. Porro
iezabel introitu ei⁹ audito: depixit
oculos suos stibio: ꝛ ornauit ca-
put suū ꝛ respexit p fenestrā igre
dientē iehu p portā. ꝛ ait: Nūqd
pax pōt eē zamri q interfecit dn̄z
suū? Leuauitq3 iehu faciē suā ad
fenestrā. ꝛ ait: Que ē ista? Et iclia
uerūt se ad eū duo vel tres eu-
nuchi. ꝛ dixerūt: Hec ē illa iezabel
At ille dixit eis: Precipitate eā
deorsū. Et pcipitauerunt eā: Asp
susq3 ē sanguine paries ꝛ equoꝝ
vngule ꝯculcauerūt eā. Cūq3 in
trogressus eēt vt comederet biberetq3
ait: Ite ꝛ videte maledictā il
lā. ꝛ sepelite eā: q: filia rgis ē. Cū
q3 issent vt sepelirēt eam: n̄ iuene
rūt nisi caluariā ꝛ pedes. ꝛ sūmas
man⁹. Reuersiq3 nūciauerūt ei.
Et ait iehu: Sermo dn̄i ē quē lo
cut⁹ ē p seruū suū heliā thesbitē
dicēs: In agro iezrahel comedent
canes carnes iezabel: Et erūt car
nes iezabel sicut stercus sup faciem
terre in agro iezrahel. ita vt pter
euntes dicant: Hecine ē illa ie
zabel. C. X.

Rant āt achab septuagi
ta filij in samaria. Scri-
psit ergo iehu lrās ꝛ misit i sama
riā ad optimates ciuitatis. ꝛ ad ma
iores natu ꝛ ad nutricios achab
dicēs: Stati vt accepitis lrās has
q habetis filios dn̄i vr̄i. ꝛ curr⁹
ꝛ equos ꝛ ciuitates firmas ꝛ arma:
eligite meliorē ꝛ eū q vobis pla-
cuerit d filijs dn̄i vr̄i: ꝛ ponite eū
sup soliū pris sui: ꝛ pugnate pro
domo dn̄i vr̄i. Timuerūt illi vehe
menter. ꝛ dixerunt: Ecce duo re-
ges nō potuerūt stare corā eo: ꝛ
quō nos valebim⁹ ei resistere? Mi
serūt ergo ppositi dom⁹: ꝛ pfecti
ciuitatis ꝛ maiores natu ꝛ nutricij
ad iehu dicētes: Serui tui sum⁹.
quecūq3 iusseris faciem⁹: nec ꝯstitu
em⁹ nobis rgē. Quecūq3 tibi pla
cent fac. Rescripsit aūt lrās eis se
cundo dicēs: Si mei estis ꝛ obe-
ditis mihi tollite capita filioꝝ
dn̄i vr̄i: ꝛ venite ad me hac eadem
hora cras i iezrabel. Porro filij
regis septuaginta viri apud optia
tes ciuitatis nutriebāt. Cūq3 veni
sent lre ad eos: tulerūt filios re-
gis ꝛ occiderūt septuaginta viros
ꝛ posuerunt capita eoꝝ in cophi
nis. ꝛ miserūt ad eum i iezrabel.
Venit āt nūcius ad eū ꝛ idicauit
ei dicēs: Attulerūt capita filioꝝ
regis. Qui rn̄dit: Ponite ea ad
duos aceruos iuxta introitū por-
te vsq3 mane. Cūq3 diluxisset
egressus ē. ꝛ stās dixit ad oēs po
pulū: Iusti estis: Si ego ꝯiuraui
ꝯtra dn̄z meū. ꝛ interfeci eū: qs p-
cussit oēs hos? Videte ergo nūc.
qm̄ nō cecidit d sermōib⁹ dn̄i in
terrā quos locut⁹ ē dn̄s sup domū
achab: ꝛ dn̄s fecit qd locut⁹ ē i
manu serui sui helie. Percussit
igr̄ iehu oēs q reliq erāt d domo
achab i iezrabel: ꝛ vniuersos
optiates ei⁹ ꝛ notos ꝛ sacerdotes
donec nō remanerēt ex eo reliqe
Et surrexit ꝛ venit in samariā. Cū
q3 venisset ad camerā pastoꝝ in
via: inuenit frēs ochozie regis iu
da. Dixitq3 ad eos: Qui nā estis
vos? Qui rn̄derūt: Fres ochozie
rgis sum⁹: ꝛ descēdim⁹ ad salutā
dos filios regis ꝛ filios regine.
Qui ait: Cōprehēdite eos viuos.
Quos cū cōprehēdissent viuos.
iugulauerūt eos i cisterna iuxta
camerā. xlij. uiros: ꝛ nō reliqt ex
eis quēquā. Cūq3 abiisset īn inuēit
ionadab filiū rechab i occursū si
bi. ꝛ benedixit ei. Et ait iehu ad eū:
Nūqd ē cor tuū rectū cum corde
meo sicut cor meum cum corde
tuo? Et ait ionadab: Est. Si ē inqt
da mihi manū tuā. Qui dedit ei
manū suā. At ille leuauit eū ad
se i currū. Dixitq3 ad eū: Veni me
cū. ꝛ vide zelū meū p dn̄o. Et ipo
situm curru suo duxit i samariam.
Et percussit oēs q reliq fuerāt de a
chab i samaria vsq3 ad vnū: iuxta ver
bū dn̄i qd locut⁹ ē p heliā. Con-

[illegible]

Rab. Athalia que semen dauid extinguere moliebatur [illegible] C. XI.

[illegible]

gregauit g iehu oēs ppl'm: ꝛ dixit
ad eos: Achab coluit baal parū:
ego āt colā eū ampli⁹. Nūc igr̄ oēs
prophetas baal ꝛ vniuersos ser
uos ei⁹ ꝛ cūctos sacerdotes ipsi⁹
vocate ad me null⁹ sit q n̄ veiat
Sacrificiū. n. grāde ē mihi baal.
Quicūq3 defuerit: n̄ viuet. Por
ro iehu faciebat hoc insidiose: ut
disperderet cultores baal. Dixitq3:
Sanctificate diē solennem baal
Vocauitq3 ꝛ misit in vniuersos
finios isrl': ꝛ venerunt cūcti ser-
ui baal. Nō fuit residu⁹ ne vn⁹
qdē q nō veniret. Et ingressi sunt
teplū baal: ꝛ repleta ē dom⁹ baal
a sūmo vsq3 ad sūmū. Dixitq3
his q erāt sup vestes. Proferte
uestimēta vniuersis seruis baal. Et
ptulerūt eis vestes. Ingressusq3
iehu ꝛ ionadab fili⁹ rechab tem
plū baal: ait cultorib⁹ baal: Per
grite ꝛ videte ne qs forte vobiscū
sit de seruis dn̄i: s3 vt sint serui ba
al soli. Ingressi sūt igr̄ vt facerēt
victias et holocausta. Iehu āt p
parauerat sibi foris octoginta viros
ꝛ dixerat eis: Quicūq3 fugerit d
hoib⁹ his quos ego adduxero i
man⁹ vr̄as: aīa eius erit p aīa il
lius. Factū ē āt cū cōpletū eēt ho
locaustū: pcepit iehu militibus ꝛ
ducib⁹ suis: Ingredimi ꝛ pcutite
eos: nullus euadat. Percusserūt-
q3 eos i ore gladij: ꝛ piecerūt mi
lites ꝛ duces. Et ierūt i ciuitatē tem
pli baal: ꝛ ptulerūt statuā de pha
no baal: ꝛ cōbusserūt ꝛ cōminue
rūt eā. Destruxerūt quoq3 edem
baal: ꝛ fecerūt p ea latrinas vsq3
i diē hanc. Deleuit itaq3 iehu ba
al de isrl'. Verūtamen a peccatis
hieroboā filij nabath q peccare
fec' isrl' n̄ recessit: nec dereliqt vi
tulos aureos qui erant i bethel ꝛ
in dan. Dixit aūtē dn̄s ad iehu
Quia studiose egisti quod rectū
erat ꝛ placebat in oculis meis: ꝛ
oīa q erāt i corde meo fecisti ꝯtra
domū achab: filij tui vsq3 ad qr
tā gnationē sedebūt sup thronū
isrl'. Porro iehu n̄ custodiuit ut
ambularet i lege dn̄i dei isrl' i toto
corde suo. Nō. n. recessit a pctis hie
roboā q peccare fec' isrl'. In dieb⁹
illis cepit dn̄s tedere sup isrl'. Per
cussitq3 eos azahel i omnib⁹ fini
bus israel: a iordane cōtra orienta
lem plagā omnē terrā galaad ꝛ
gad ꝛ rubē ꝛ manasse ab aroer q
est sup torrentē arnō ꝛ galaad et
basan. Reliqua āt sermonū iehu et
vniuersa q fecit ꝛ fortitudo eius
nōne hec scripta sunt i libro ver-
borū dierū regum isrl'? Et dormi-
uit iehu cū patribus suis: sepelie
runtq3 eū in samaria: ꝛ regnauit
ioachaz filius ei⁹ p eo. Dies aūt
quos regnauit iehu sup isrl' viginti
ꝛ octo anni sūt i samaria.

C. XI.

Thalia vero mater ocho
zie videns mortuū filiū
suum: surrexit ꝛ interfe-
cit omne semen regiū. Tollēs aūt
iosaba filia regis ioram soror ocho
zie ioas filiū ochozie furata est eū
de medio filioꝝ regis qui interfici
ebant: ꝛ nutricem ei⁹ de triclinio
ꝛ abscōdit eū a facie athalie vt n̄
interficeret. Eratq3 cū ea sex annis
clam in domo dn̄i. Porro atha
lia regnauit sup terram septē an
nis. Anno aūt septimo misit ioia
da pontifex: ꝛ assumens cēturio-
nes ꝛ milites introduxit ad se i tē
plū dn̄i. Pepigitq3 cū eis fedus.
Et adiurās eos i domo dn̄i: ostē
dit eis filiū regis: ꝛ precepit illis
dicens: Iste est sermo quē facere
debetis. Tertia pars vestrū introeat
sabbato: ꝛ obseruet excubias do-
mus regis. Tertia aūt pars sit ad
portā sur: ꝛ tertia pars ad portā

[illegible]

Ad portam sur.

[illegible]

De lyra

[illegible]

Dixitq; ioas ad sacerdotes: Omnē pecuniam sanctam quę illata fuerit in templum dñi a præcuntibus hostias ꝙ offerri pro ꝑsona uniuscuiusq; ad templum dñi ascendat: ad quemcunq; ordinem quisq; pertinet, ibi reddat: sed si quis templum dñi vidit ꝙ indigeat reparatione, nōne antiquitus feu dentur: quę falsum ꝑstruit illi operentur: sicut et fecerūt. Et non fuerunt ꝙ templum dñi vidit regem stare super tribunal iuxta morē et cantores et tubas prope eum: omnemq; populum terre lętantē et canentē tubis: et scidit vestimenta sua: exclamauitq; Coniuratio, iuratio. Præcepit aūt ioiada centurionibus q erāt sup exercitū: et ait eis: Educite eā extra septa templi: et quicunq; secutus eam fuerit: feriāt gladio. Dixerat enim sacerdos: Nō occidatur in templo dñi. Imposuerūtq; ei manus: et impegerūt eum per viā introitus equoꝝ iuxta palatiū: et interfecta est ibi. Pepigit igitur ioiada fedus inter deū et regē: et inter populum vt esset ꝑpls dñi. et inter regē et ꝑplm. Ingressusq; est omnis populus terre templū baal: et destruxerūt aras eius et imagines cōtriuerunt valide. Mattan quoq; sacerdotē baal occiderūt coram altari. Et posuit sacerdos custodias in domo dñi. Tulitq; centuriones et celabi et phelethi legiones et omnem ꝑplm terre: deduxerūtq; regē de domo dñi: Et venerunt ꝑ viā porte saltatorū in palatiū et sedit sup thronū regū. Lętatusq; est omis ꝑplis terre et ciuitas conquieuit. Athalia aūt occisa ē gladio i domo regis Septimoq; annorum erat ioas cū regnare cepisset. C. XII.

Anō septio iehu regnauit ioas. Quadraginta annis regnauit in hierusalem: Nomen matris eius sebia de berlabee. Fecitq; ioas rectum coram dño cunctis diebus qb' docuit eum ioiada sacerdos: Excelsa tamen ecclia non abstulit. Adhuc enim ꝑplus immolabat et adolebat in excelsis incensum. Dixitq; ioas ad sacerdotes:

Omnē pecuniā sctoꝝ que illata fuerit i templum dñi a piecuntibus quę ꝙ offert pro ꝑsona aie: et quā sponte et arbitrio cordis sui mittere ūt in templū dñi: accipiāt illas sacerdotes iuxta ordinē suū: vt i stauret sartatecta domus: si qd necessariū viderint instauratiōe. Igitur vsq; ad vicesimum tertiū annum regis ioas: nō instauraue rūt sacerdotes sartatecta templi. Vocauitq; rex ioas ioiadā pontificē et sacerdotes dicēs eis: Qua re sartatecta ñ instauratis templi? Nolite ergo amplius accipe pecuniam iuxta ordinē vestr: sed ea tradite ꝙ in templo dñi fracturę fuerint.

Fecerūtq; sacerdotes: Omnē pecuniam populi non accipiāt ꝙ ꝑcuntium habito tactu cordis sui: vel donum cęperint in thesauro dñi: sed ꝙ pactum cum officina ad instaurationem templi ꝑtulit. Igitur ex quo cęptum est instaurari templum dñi: usq; ad vicesimum tertium annum regis ioas: non instauraverunt sacerdotes templum dñi. Sed tradiderunt pecuniam ioiadę regi et scribis: et ꝑpositis operibus templi dñi: qui dabant eam in fabricam templi dñi: et in cementarios et lathomos: et vt emerent ligna et lapides quadratos: ut instaurarent sartatecta templi dñi: et in cuncta quę indigebant ad instaurandum templum dñi: et vt roborarent. Verumtamen non fiebant de pecunia quę illata fuerat in templum dñi: ut fierent ex ea labra aurea et argentea: et fuscinule et thuribula et tube et omne vas aureum et argenteum: de pecunia quę inferebatur in templum dñi. Sed dabant eam operantibus: et instaurabant templum dñi. Et ingressi sunt viri in fide tractabant eam: ut redderent eam operantibus in templo dñi: et dabant mercedes fabris lignorum et cementariis: et his qui laborabant in templo dñi: et vt cęderent lapides quadratos: ut instaurarent sartatecta templi dñi: et in omnia quę egrediebantur in instaurationem templi: ut instaurarentur

Deinceps aūt egressi sunt. Rab. Rabsaces ad ezechiā cū exercitu
ad expugnandā ierl̄m. Et stetit in aq̄ductu piscine superioris
qui est in via agri fullonis. Et locutus est ad eos. Et clamauit
uoce magna iudaice. Et dixit ad eos. Et ait illis. Et dixerunt
ei. Et respondit ei. Et locuti sunt ei. Et dixit illis. Et dixerunt
illi. Et dixit eis. Et dixerunt ei. Et respondit illis. Et locuti
sunt illis. Et dixit ad eos. Et dixerunt ad eum. Et respondit
ad eos. Et locuti sunt ad eum. Et dixit ad eum. Et dixerunt
ad eum. Et respondit ad eum. Et locuti sunt ad eum. Et dixit
ad eum. Et dixerunt ad eum. Et respondit ad eum. Et locuti
sunt ad eum. Et dixit ad eum. Et dixerunt ad eum. Et respondit
ad eum

Que est ophel. Ophel aurea erat nō longe a templo eminens ma
ra celestia si pacifici mentis existitis ꝑparas vestre opus nō ex tuti ꝑ
cū opc nō sufficeret ad pedi ꝑ pharaonis montē alcēdu clamor ecc
ad vlt. xxi. ꝙ. Intelligas i eius ꝑ pharaōe ꝑtas fornicationes videlicet quo
Benjamin nullus nostrorum videat ꝑ subpiret. Regnāt precamo sapptis

filiū ioná filiū amathi ꝓphetā q
erat de geth q ōst i opbet. Eleiu
eni dñs affl ictiones isral amarā nu
mul: ꝙ ꝓpter eōrū vlqz ad clau
sos carcē ꝑ extremos ꝑ nō erat q
auxiliaret isral. Nec locut' ē dñs
vt deleret nomē isral de sub celo:
sz saluauit eos i manu hieroboā
filij ioas. Reliq aūt sermonū hie
roboā: ꝑ vniuersa q fecit ꝑ fortitu
do ei' qua pugnauit ꝑ ē: ꝑ quō reuo
cauit damascū ꝑ emath iude i isral:
nōne hec scripta sūt i libro sermo
nū diep regū isral? Dormiuitq;
hieroboā cū ꝓtrib' suis regib' isral
ꝑ regnauit zacharias filius eius
ꝓ eo. C. XV.

Anno vicesimo septimo
hieroboam regis isral: rē
gnauit azarias filius ama
sie regis iude. Sedecī annorum
erat cū regnare cepisset: ꝑ qnqgīta
duob' ānis regnauit in hierl.
Nomē mris ei' ieclia de hierl.
Fecitq; qđ erat placitū coram dño
iuxta oīa q fecerat amasias pr' eius.
verūtn ecclīa nō est demolitus.
Adhuc pplus sacrificabat ꝑ adole
bat incēsuz in ecclīs. Pedificauit aūt dñs regē. ꝑ fuit lepros⁹
vsqz in diē mortis sue: ꝑ habitabat
in domo libera seorsū. Joathan
filius regis

ho filius regis gubernabat pala
tiū: ꝑ iudicabat pplum terre. Reli
qua aūt sermonū azarie ꝑ vniuer
sa q fecit: nōne hec scripta sunt in
libro ⅋ boꝝ diep regū iuda? Et
dormiuit azarias cū ꝓtrib' suis:
sepelierūtq; cū cū maioribus suis i
ciuitate dauid: ꝑ regnauit ioathan
filius eius pro eo. Anno decimo
octauo azarie regis iude: regna
uit zacharias filius hieroboā sup
isral in samaria sex mensib': ꝑ fecit
qđ malū ē coram dño: sicut fecerāt
patres ei'. Nō recessit a peccatis
hieroboam filij nabath q pecca
re fecit isral. Cōspirauit aūt con
tra eum sellum filius iabes: percus
sitq; eū palam ꝑ interfecit: regna
uitq; pro eo. Reliqua aūt verbo
rum zacharie: nōne hec scripta
sunt in libro sermonū regū isral?
Iste ē sermo dñi quē locutus est
ad iehu dicēs: Filij tui vsqz ad
quartā gnātōem sedebūt ō te su
per thronum isral. Factūqz est ita.
Sellū filius iabes regnauit tricesi
mono nono ano azarie regis iude:
regnauit aūt vno mēse in samaria.
Et ascēdit manaen filius gadi de thersa. vēitqz i samariā: ꝑ
percussit sellū filiū iabes i samaria
ꝑ interfecit eum: regnauitqz ꝓ eo.
Reliq aūt ⅋boꝝ sellū ꝑ iurātio
eius per quā tetēdit insidias: nōne hec scripta sunt in libro sermo
nū diep regum isral? Tūc percussit

manaen thapsam. ꝑ oēs q erāt
in ea: ꝑ terminos eius de thersa.
Nōluerant eni aperire ei. Et ideō
cecidit ea: ꝑ scidit eas. Anno tricesimonono azarie re
gis iuda regnauit manaben filius gaddi sup isral decē annis i sa
maria: fecitq; qđ malum erat co
ram dño. non recessit a peccatis
hieroboaz filij nabath: q peccar

[illegible] regnauit azarias
filius eius ꝓ eo. Anno quinquagesimo
secundo azarie regis iude: regnauit
phacee filius romelie super isral in
samaria duob' ānis. Et fecit qđ malū
ē coram dño: non recessit a peccatis
hieroboam filij nabath q peccare
fecit isral. Conspirauit contra eum
phacee filius romelie ꝑ percussit eum
in samaria in turre domus regie in
xta argob ꝑ iuxta ariph ꝑ cum eo
quinquaginta viros de filiis galaa
ditar ꝑ interfecit eum: regnauitq;
ꝓ eo. Reliq aūt sermonū phacee
ꝑ vniuersa que fecit: nōne hec scri
pta sunt i libro sermonū diep re
gum isral? Anno quinquagesimo se
cundo azarie regis iude regnauit
phacee filius romelie super isral in
samaria viginti annis: ꝑ fecit quod
malū erat coram dño. non recessit a pec
catis hieroboaz filij nabath qui
peccare fecit isral. In diebus pha
cee regis isral venit thēglatphala
sarr assur ꝑ cepit abyō ꝑ abel
domū maacha ꝑ ianoe ꝑ cedes
ꝑ asor: ꝑ galaad ꝑ galileaz ꝑ uni
uersā terrā neptali ꝑ trāstulit eos
assyrios. Conspirauit aūt ꝑ tetēdit
insidias osee filius [illegible]

[illegible] ꝑ percussit eum ꝑ interfecit eum: ꝑ regnauit pro eo. Reliq aūt
sermonū ioathā ꝑ vniuersa q fecit nōne hec scripta sūt i libro
sermonū diep regū iuda? Anno decimo septimo phacee filij romelie regnauit
achaz filius ioathā regis iu
da. Viginti ānoꝝ erat achaz cū
regnare cepisset ꝑ sedecim annis
regnauit in hierl. Nō fecit qđ
erat placitum in ⅋spectu dñi dei
sui: sicut dauid pater ei': sed am
bulauit in via regum isral. Insu
per

filium suum ⅋cremauit trāsi
ferens ꝓ ignē ꝑ scōm idola gentī
um: quę dissipauit dominꝰ coram
filijs isral. Immolabat quoqz vi
ctimas: ꝑ adolebat incēsum in ex
celsis ꝑ in collib' ꝑ sub oi ligno
frondoso. Tūc ascendit rasin rex
syrie: ꝑ phacee filius romelie rex

[illegible] ꝑ obsederunt achaz: ꝑ expugnare eum nō ualuerunt. In illo tempore
reduxit rasin rex syrie elath syrie: ꝑ eiecit iudeos de elath: ꝑ idumei
venerunt elath: ꝑ habitauerunt ibi usq; in diē hanc. Achaz aūt misit nūcios
ad thelgathphalnasar regem assyriorum dicens: Seruus tuus ꝑ filius tuus
ego sum: ascende ꝑ salua me de manu regis syrie ꝑ de manu regis isral
qui insurrexerunt contra me. Et tulit achaz argentum ꝑ aurum q inuentum
est in domo dñi ꝑ in thesauris domus regie: ꝑ misit munera regi assyriorum.
Qui ascendit contra damascum ꝑ cepit eam: ꝑ transtulit habitatores eius
in cyrenen: ꝑ rasin interfecit. Egressus est aūt rex achaz in occursum
thelgathphalnasar regis assyriorum in damascum: ꝑ cum vidisset altare
quod erat in damasco misit rex achaz ad uriam sacerdotem exemplar altaris
ꝑ similitudinem eius iuxta omnem fabricam suam. Et edificauit uria sacer
dos altare iuxta omnia que mandauerat rex achaz de damasco: sic fecit uria
sacerdos donec reuerteretur rex achaz de damasco. Reuersusq; rex achaz
de damasco vidit altare: ꝑ adorauit illud. Et obtulit rex achaz ꝑ holocaustum
suum ꝑ sacrificium suum: ꝑ libauit libamen suum: ꝑ effudit sanguinem
hostiarum pacificarum quas obtulerat super altare. Altare aūt æreum quod
erat coram domino auferens de fronte templi de loco altaris ꝑ de loco templi
domini: posuit illud ex latere altaris ad aquilonem. Precepit aūt rex achaz
uriæ sacerdoti dicens: Super altare grande offer holocaustum matutinum
ꝑ sacrificium uespertinum ꝑ holocaustum regis ꝑ sacrificium eius: ꝑ holo
caustum omnis populi terre ꝑ sacrificium eorum ꝑ libamina eorum: ꝑ omnem
sanguinem holocausti ꝑ omnem sanguinem victimarum super illud effundes.
Altare aūt æreum erit mihi ad interrogandum. Fecit ergo uria sacerdos
omnia que mandauerat rex achaz. Et confregit rex achaz formulas basium
ꝑ labrum auferens de eis: ꝑ mare detraxit de bobus æreis qui erant sub
illo: ꝑ posuit illud super pauimentum lapideum. Basim quoqz operis templi
ꝑ introitum regis exterioris auertit in templo domini propter regem assyrium.
Reliqua aūt sermonum achaz quę operatus est: nōne hec scripta sunt in
libro sermonum regum iuda? Dormiuitq; achaz cum patribus suis: ꝑ sepultus
est cum eis in ciuitate dauid: ꝑ regnauit ezechias filius eius pro eo. C. XVI.

Anno decimo septimo pha
cee filij romelie regnauit
achaz filius ioathā regis iu
da. Viginti ānoꝝ erat achaz cū
regnare cepisset ꝑ sedecim annis
regnauit in hierlm

Nicolaus

libamina coꝝ. ⁊ oēs sāguinē hoc locausti ⁊ vniuersū sāguinē victi me sup illō effūdes. Altarē vero creū crit paratū ad volūtatē me/ am. Fēc igit Vrias sacerdos iurta oīa q̄ pecpat ei rex achaz. Tulit aūt rex achaz celatas baseos. ⁊ lu/ terē q̄ erat ōsup. ⁊ mare ꝺposuit de bob' ereis q̄ sustētabāt illud: ⁊ posuit sup pauimētū stratū la pid. Sabboth quoq; sabbati qō edificauerat in templo. ⁊ ingressū

ſ non causa religionis. sed luct⁹.

regis exti⁹ p uertit i templū dñi pp regē assyrioꝝ. Reliq̄ aūt ſ bozus achaz. ⁊ oīa q̄ fecit: nōne hec scri pta sūt in libro sermonū dieꝝ re/ gū iuda? Dormiuitq; achaz cū pribus suis. ⁊ sepult' ē cū eis in ciuitate dauid: ⁊ regnauit ezechi as filius ei⁹ p eo.

C. XVII.

Anno duodecimo achaz regis iuda regnauit osee filius hela in samaria sup israel nouē annis. Fecitq; malū co/ rā dño: ſz nō sicut reges israel q̄ fuerāt ante eū. In quē illo tradidit rasin rex syrie baſla syrie: ⁊ cecidit iudeos de baila. Et idumei ⁊ syri venerūt in baſlā ⁊ habitauerūt ibi vsq; i diez hāc. Misit aūt achaz nūcios ad theglathphalasar regē assyrioꝝ dicēs: Seru⁹ tu⁹ ⁊ filius tu⁹ ego sū. Ascēde ⁊ saluū me fac de mānu re gis syrie: ⁊ de manu regis israel: q̄ insurrexerūt aduersū me. Et cum collegisset argentū ⁊ aurꝫ qđ inue niri potuit i domo dñi ⁊ in the/ sauris regis: misit regi assyrioꝝ munera: q; ⁊ acquit volūtati ei⁹. Ascēdit. n. rex assyrioꝝ in dama scū. ⁊ vastauit eā: ⁊ transtulit hi tatores ei⁹ qrenā: rasin aūt iter/ fecit. Perreniq; rex achaz in oc cursū teglathphalasar regis assy rioꝝ in damasco. Cūq; vidisset altare damasci: misit rex achaz ad vriā sacerdotē exēplār ei⁹. ⁊ si militudinē iuxta oē op⁹ eius. Et truxitq; vrias sacerdos altare. Iuxta omnia q̄ pecpat rex achaz ꝺ damasco: ita fec⁹ vrias sacerdos dōec v̄eret rex achaz de dama/ sco. Cūq; v̄enisset rex ꝺ damasco vidit altare ⁊ veneratus ē illud. Ascēditq; ⁊ imolauit holocau/ sta ⁊ sacrificiū suū. ⁊ libauit liba mina ⁊ fudit sāguinē pacifico⁹ q̄ obtulerat sup altaſ. Ꝑdno alta re ereū qđ erat coꝝ dño trāstulit de facie tēpli. ⁊ de loco altaris. ⁊ de loco tēpli dñi: posuitq; illud ex latē altaris ad aqlonē. Pcē cepit quoq; rex achaz vāe sacer doti dicēs: Sup altare mai⁹ offer holocaustū matutinū ⁊ sacrifici um vesptinū ⁊ holocaustū regis ⁊ sacrificiū ei⁹: ⁊ holocaustū vni uersi ppli terre ⁊ sacrificia coꝝ et

ſ non ꝺcipiet eū. ſ. ut ꝺcipiat. ſ. ut ꝺcipiat. ſ. ut ꝺcipiat

Nicolaus

a Nō timet vltꝰ. i. p
latꝰ ut pōpl' i lege
fiducit' :Neq; cultodiit
ceremonias. Cetera pa
tent.

Lapi. xvii.

a Anno octauo olee
Sup⁹ i. 5 q̄rto
anō ē o octauꝰ
tūc regni iude. 4 xvii. i.
4 de regno ifr tertiꝰ. de
cundo. 5 xxi. agit de re
gno iude p se. 4 de ei⁹ de
ſtructōe. vbi primo ponit
qd actū ē sub ezechia. 2°
qd sub manasse 4 amon.
ca. xxi. 3° qd sub iosia 4 Io
achaz. ca. xxiii. q̄rto qd
sub ioachi. ca. xxiiij. quī
to qd sub sedechia. ca. xxv.
Circa primū ostēdit pꝰ
ezechie puersatio laudabilis. Cuius liberatio ter
tio. ca. xix. tertio sanatō
mirabilis. ca. xx. Circa
primū capit̄ ostēdit primo q̄
ezechias laudabilit
fecerit in ꝓpria. 2° in ad
uersis. ibi. In anno q̄rto. Circa
primū tangit' genus et
ptc matris eius. ca. ii. vi.

b Nomē mris ei⁹ abi
ſa filia zacharie. Dicit
ur aliq; q̄ iste zacharias
fuit filius iotade. sed ibi nō
vt videt. q. Nā nabpse
nolet eū filiū vocare dñi.
nisi pōs in ꝓpheta q̄ ip
se ydola ḡtium contri
uit. 4 cultū idolatrie dē
struit. quamuis veritas
dei nondum haberent
multi. cultui vigne m an

Nicolaus

a Nō timuit vltꝰ. i. p
latꝰ ut pōpl' i lege
fiducit' :Neq; cultodiit
ceremonias. Cetera pa
tent.

Lapi. xvii.

a Anno octauo olee
Sup⁹ i. 5 q̄rto
anō ē o octauꝰ
tūc regni iude. 4 xvii. i.
4 de regno ifr tertiꝰ. de
cundo. 5 xxi. agit de re
gno iude p se. 4 de ei⁹ de
ſtructōe. vbi primo ponit
qd actū ē sub ezechia. 2°
qd sub manasse 4 amon.
ca. xxi. 3° qd sub iosia 4 Io
achaz. ca. xxiii. q̄rto qd
sub ioachi. ca. xxiiij. quī
to qd sub sedechia. ca. xxv.
Circa primū ostēdit pꝰ
ezechie puersatio laudabilis. Cuius liberatio ter
tio. ca. xix. tertio sanatō
mirabilis. ca. xx. Circa
primū capit̄ ostēdit primo q̄
ezechias laudabilit
fecerit in ꝓpria. 2° in ad
uersis. ibi. In anno q̄rto. Circa
primū tangit' genus et
ptc matris eius. ca. ii. vi.

b Nomē mris ei⁹ abi
ſa filia zacharie. Dicit
ur aliq; q̄ iste zacharias
fuit filius iotade. sed ibi nō
vt videt. q. Nā nabpse
nolet eū filiū vocare dñi.
nisi pōs in ꝓpheta q̄ ip
se ydola ḡtium contri
uit. 4 cultū idolatrie dē
struit. quamuis veritas
dei nondum haberent
multi. cultui vigne m an

tudines gentiū de quibus trāſlati
fuerāt samariaz. Vnde in pſtem
die mocē ſequunt antiquū. Nō
timent dñm: neq; cuſtodiūt cerī
monias eī⁹ atq; iudicia 4 legē 4
mandatū qđ ꝓceperat dñs filijs
iacob quē cognoiauerat israel: 4
pauſſerat eī eis pactū: 4 mādaue
rat eis dicēs: Nolite timere de
os alienos 4 nō adoretis eos: neq;
colatis eos: 4 nō immoletis eis: ſed
dñm deū vrm q̄ eduxit vos de
terra egypti i fortitudine magna
4 i brachio extēto: ipſe timete 4 il
lū adorate 4 ipſi immolate: Cerī
monias quoq; 4 iudicia 4 leges
4 mandatū qđ ſcripſi vobis cu
ſtodite: vt faciatis cūctis dieb⁹.
4 nō timeatis deos alienos. Et
pactū qđ pauſſi vobiſcū nolite
obliuiſci: nec colatis deos alie
nos: ſed dñm deū vrm timete: 4
ipſe eruet vos de manu oīū ini
micoꝝ vroꝝ. Illi vero nō audi
erūt: ſed iuxta conſuetudinē ſuā ꝓſti
nā ꝓpetrabāt. Fuerūt igit gētes
iſte timētes qdē dñm: ſed nihilo
min⁹ idolis ſuis ſeruiētes. Nā
filij eorū 4 nepotes ſicut
patres ſui: ita faciūt vſq; i preſen
tem die.

C. XVIII

a Anno tertio oſee filij be
la regis iſrl regnauit eze
chias filius achaz regis
iuda. Viginti quinq; annoꝝ erat
cū regnare cepiſſet: 4 viginti no
uē annis regnauit in hierusalē.
Nomē mris eius abiſa filia za
charie. Feciq; qđ erat bonū co
rā dño iuxta oīa q̄ fecerat dauid
pr̄ eius. Ipſe diſſipauit excelſa 4
cōtriuit ſtatuas: 4 ſuccidit lucos
cōfregitq; ſerpentē eneum quē
fecerat moſes. Siqdē vſq; ad
illud tps filij iſrael adolebant ei
incenſum: vocauitq; eum nehe

f id eſt ydolum
g non in templo

diparetur. quin ipſe q; litteram legis maxime quam ille populus legebat
aſſidua lectione reſonabat ac pro magno habebat ordinari. ac ſimilem ſpe
rimentem in ea intelligere eos docuit.
g Obſeruabat ſer. eneū. Ezechias ſerpētē cōfregit q; in dño deo ſpauit
nō in eneo ſerpēte Nabeſtan vocauit: qđ interpꝛtat eu eneū: vt qđ illi p
ydolū coluerāt deū ſuū eſſe nō putāt. q̄ ſi ſerpēs fuit cū ſcḡ
tura. Cū tamen ſerpēs ſit
animal ſolū cū effe nō deum
agnoſcerent.

Rabſlaces. Ra. Q.
helvacie legē 4 ſub Pilato
iude ꝓpheta

[illegible]

uos sepharuaim ana et aua? Nunquid liberauerunt samariam de manu mea? Qui nam illi sunt in vniuersis diis terrarum qui eruerunt regionem suam de manu mea: ut possit eruere dominus hierusalem de manu mea? Tacuit itaque populus et non respondit ei quicquam. Siquidem preceptum regis acceperant: vt non responderent ei. Venitque eliachim filius helchie prepositus domus et sobna scriba et ioahe filius asaph a commentarijs ad ezechiam scissis vestibus: et nunciauerunt ei verba rabsacis.

C. XIX.

Que cum audisset ezechias rex scidit vestimenta sua et opertus est sacco: Ingressusque est domum domini: et misit eliachim prepositum domus et sobnam scribam et senes de sacerdotibus opertos saccis ad esaiam prophetam filium amos qui dixerunt: Hec dicit ezechias: Dies tribulationis et increpationis et blasphemie dies iste. Venerunt filij vsque ad partum: et vires non habet parturiens. Si forte audiat dominus deus tuus vniuersa verba rabsacis: quem misit rex assyriorum dominus suus: vt exprobraret deum viuentem. et argueret verbis que audiuit dominus deus tuus: et fac orationem pro reliquijs que reperte sunt. Venerunt ergo serui regis ezechie ad esaiam. Dixitque eis esaias: Hec dicetis domino vestro: Hec dicit dominus: Noli timere a facie sermonum quos audisti. quibus blasphemauerunt pueri regis assyriorum me. Ecce ego mittam ei spiritum. et audiet nuncium. et reuertetur in terram suam: et deijciam eum gladio in terra sua. Reuersus est igitur rabsaces. et inuenit regem assyriorum expugnantem lobnam. Audierat enim quod recessisset de lachis. Cumque audisset de tharaca rege ethiopie dicentes: Ecce egressus est vt pugnet aduersum te. et iret contra eum. misit nuncios ad ezechiam dicens: Hec dicite ezechie regi iuda. Non te seducat deus tuus in quo habes fiduciam: neque dicas: non tradetur hierusalem in manus regis assyriorum. Tu enim ipse audisti que fecerunt reges assyriorum vniuersis terris: quomodo vastauerunt eas. Num ergo solus poteris liberari? Nunquid liberauerunt dij gentium singulos quos vastauerunt patres mei? Gozam videlicet et aram et reseph. et filios eden qui erant in thelassar. Vbi est rex emath. et rex arphat. et rex ciuitatis sepharuaim ana et aua? Itaque cum accepisset ezechias libros de manu nunciorum et legisset eas. ascendit in domum domini. et expandit eas coram domino. et orauit in conspectu eius dicens: Domine deus israel qui sedes super cherubin: tu es solus deus regum omnium terre: tu fecisti celum et terram. Inclina aurem tuam et audi. Aperi oculos tuos domine et vide et audi omnia verba sennacherib qui misit. vt exprobraret nobis deum viuentem: Vere domine dissipauerunt reges assyriorum gentes et terras omnium: et miserunt deos eorum in ignem. Non enim erant dij: sed opera manuum hominum ex ligno et lapide: et perdiderunt eos. Nunc igitur domine deus noster saluos nos fac de manu eorum:

Nicolaus

[illegible]

de lyra

[illegible]

[illegible]

vt sciant omnia regna terre quia tu es dominus deus solus. Misit autem esaias filius amos ad ezechiam dicens: Hec dicit dominus deus israel: Que deprecatus es me super sennacherib rege assyriorum audiui. Iste est sermo quem locutus est dominus de eo. Spreuit te et subsannauit te virgo filia syon: post tergum tuum caput mouit filia hierusalem: Cui exprobrasti et quem blasphemasti? Contra quem exaltasti vocem tuam et eleuasti in excelsum oculos tuos? Contra sanctum israel. Per manum seruorum tuorum exprobrasti domino et dixisti: In multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate libani: et succidi sublimes cedros eius: et electas abietes eius. Et ingressus sum vsque ad terminos eius: et saltum carmeli eius ego succidi: et bibi aquas alienas: et siccaui vestigijs pedum meorum omnes aquas clausas. Nunquid non audisti quid ab initio fecerim. Ex diebus antiquis plasmaui illud: et nunc adduxi. Eruntque in ruinas collium compugnantium ciuitates munite: et qui sedent in eis humiles manu. Contremuerunt et confusi sunt: facti sunt velut fenum agri: et virens herba tectorum que arefacta est antequam veniret ad maturitatem. Habitaculum tuum et egressum tuum et introitum tuum et viam tuam ego presciui et furorem tuum contra me. Insanisti in me: et superbia tua ascendit in aures meas. Ponam itaque circulum in naribus tuis et chamum in labijs tuis: et reducam te in viam per quam venisti. Tibi autem ezechia hoc erit signum: Comede hoc anno que reppereris. In secundo autem anno que sponte nascuntur. Porro in tertio anno seminate et metite plantate vineas et comedite fructus earum. Et quodcunque reliquum fuerit de domo iuda mittet radicem deorsum: et faciet fructum sursum. De hierusalem quippe egredientur reliquie: et quod saluetur de monte

Nicolaus

Vt sciant omnia regna terre. quia tu es dominus deus solus. [illegible]

de lyra

[illegible]

Zelus domini

te hyon. Set° ofil exercituũ faciet hoc. Audiobum hec dicit dño ô rege assyrioꝝ. Nõ ingrediet̃ vr bem hanc nec mittet in eas sagit tam: nec occupabit eam clipeus: nec ædificabit cã manibo. Per uiam quã venit reuertet̃: et ciuitatem hanc nõ ingredietur dicit dño. Protegã enim vrbem hanc et saluabo eam ꝓpter me et ꝓp dauid seruũ meum: Factũ est igitur in nocte illa vẽnit angelus dñi: et percussit castra assyrioꝝ centũ octoginta quinq; milia. Cũq; vigilasset mane hesternus: uidit omnia corpa mortuorum: et recessit abiit. Et reuersus est sennacherib rex assyrioꝝ: et mansit i niniue. Cũq; adorare t templo nesrach deus suũ: adrãmelech et sarasar filij ei° percusserũt eũ gladio: fugerũtq; in trã armẽo

Et ecce dixit ad eum. Hec dicit dñs. Dispone domui tue. Morieris enim tu et non viues. Qui conuertit faciẽ suã ad parietẽ et adorauit dominum dicẽs. Obsecro dñe mẽmento quemõ ambulauerim coram te i veritate et i corde perfecto: et quõ placitũ ẽ coram te fecerim. Flenit itaq; ezechias fletu magno. Et ãntequã egrederet̃ esaias de medio ciuitatis: factus ẽ sermo domini ad eũ dicens. Reuertere et dic ezechie duci ꝑpli mei: Hec dicit dño deus dauid patris tui Audiui i orõez tuã: et vidi lachrymas tuas: ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos. Sed et de manu regis assyrioꝝ liberabo te et ciuitatem hanc: et protegã vrbem istã ꝓpter me et ꝓp dauid seruũ meũ. Dixitq; esaias: Afferte massã ficoꝝ. Quam cum attulissẽt et posuissent super vlcus eius: curatus est. Dixerat autẽ ezechias ad esaiam: Quod ẽrit signum: quia dño me sanabit: et ascẽdet domus dñi. Cui ait esaias: Hoc erit signũ a dño: quõ faciet dominus sermonẽ quem locutus est. Vis vt ãbulet vmbra decẽ lineis: aut vt reuertatur totidẽ gradibus? Et ait ezechias: facile ẽ vmbrã crescere decem lineis nec hoc volo vt fiat: sed vt reuertatur retrorsum decẽ gradibus. Inuocauit itaq; esaias ꝓphẽta dñs et reduxit vmbrã per lineas quibus iã descenderat in horologio achaz

Regum IIII C XX 567

Eo tempore misit berodach baladan filius baladan rex babylonis epistolas et munera ad ezechiam: audierat enim quod infirmatus fuisset et convaluisset. Et intendit eis omnia vasa aromatum et unguenta et vasa olei: et universam supellectilem: et quicquid inveniri potuit in thesauris eius. Non fuit sermo quem non ostenderit ezechias in domo sua et in omni potestate sua. Venit ergo esaias propheta ad regem ezechiam: et dixit ei: Quid dixerunt viri isti et unde venerunt ad te? Dixitque ezechias: De terra procul venerunt ad me de babylone. Qui rursum ait: Quid viderunt in domo tua? Respondit ezechias: Omnia quæ sunt in domo mea viderunt: nihil est in thesauris meis quod non ostenderim eis. Dixit autem esaias ad ezechiam: Audi sermonem domini exercituum. Ecce dies venient: et auferentur omnia quæ habentur in domo tua: et quæ thesaurizaverunt patres tui usque in diem hanc in babylonem: non remanebit quicquam dicit dominus. Sed et de filiis tuis qui egredientur de te quos genuisti tolletur: et erunt eunuchi in palatio regis babylonis. Dixit ergo ezechias ad esaiam: Bonus sermo domini quem locutus es. Et rursum: Certe pax et veritas erunt in diebus meis. Reliqua autem sermonum ezechiæ: et omnis fortitudo eius: et quomodo fecerit piscinam et aquæductum: et introduxerit aquas in civitatem: cuncta scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda. Et dormivit ezechias cum patribus suis: et sepelierunt eum in loco sepulchrorum filiorum david: et honorem magnum exhibuerunt ei omnes habitatores iuda et jerusalem in morte eius. Et regnavit manasses filius eius pro eo.

C. XXI.

Duodecim annorum erat manasses cum regnare cœpisset: et quinquaginta quinque annis regnavit in jerusalem. Nomen matris eius hephzibah. Fecitque malum coram domino: juxta abominationes gentium quas subvertit dominus a facie filiorum israel. Et reædificavit excelsa quæ destruxerat ezechias pater eius: et erexit altaria baal: et fecit lucos sicut fecerat achab rex israel: et adoravit omnem militiam cæli et servivit eis. Et ædificavit altaria in domo domini de qua dixerat dominus: In jerusalem ponam nomen meum. Et ædificavit altaria omni militiæ cæli in duobus atriis domus domini. Ipse quoque circumduxit filium suum per transitum ignis: et observavit tempora: et divinationibus deditus fuit: et maleficis et pythonicis consentiens: operatus est multa mala coram domino ad irritandum eum. Sculptile quoque et conflatile quod fecerat in templo dixit dominus ad salomonem: In templo hoc et in jerusalem quam elegi ex omnibus tribubus israel ponam nomen meum in sempiternum. Et non amovebo ultra pedem israel de terra quam dedi patribus eorum: ita tamen ut custodiant et faciant omnia quæ præcepi eis in cuncta lege quam mandavit eis servus meus moyses. Et non audierunt: sed seduxit eos manasses ut facerent malum super gentes quas delevit dominus a facie filiorum israel. Locutusque est dominus per servos suos prophetas dicens: Quia fecit manasses rex judæ abominationes istas: operatus est nequiter super omnia quæ fecerunt amorræi ante eum: et peccare fecit etiam judam in idolis suis: propterea hæc dicit dominus deus israel: Ecce ego inducam mala super jerusalem et super judam: ut quicumque audierit ea tinniant ambæ aures ejus. Et extendam super jerusalem funiculum samariæ: et pondus domus achab: et delebo jerusalem sicut delet quis tabulas: delet et vertit ad finem. Derelinquam reliquias hæreditatis meæ: et tradam eas in manu inimicorum suorum: et erunt in direptionem et in rapinam cunctis hostibus eorum: eo quod fecerint malum coram me: et irritaverint me a die qua egressi sunt patres eorum de ægypto usque in præsentem diem. Insuper et sanguinem innocentem effudit manasses multum: donec impleret jerusalem ab ore usque ad os: exceptis peccatis suis in quibus peccare fecit judam ut faceret malum coram domino. Reliqua autem sermonum manasse: et universa quæ operatus est: et peccatum quod peccavit: nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum juda? Et dormivit manasses cum patribus suis: et sepultus est in horto domus suæ in horto uzza. Et regnavit amon filius eius pro eo.

Duodecim annorum erat amon cum regnare cœpisset: et duobus annis regnavit in jerusalem. Nomen matris eius mesullemeth filia haruz de jetheba. Fecitque malum coram domino sicut fecerat manasses pater eius. Et ambulavit in omnibus viis quibus ambulaverat pater suus: et servivit idolis quibus ille servierat: et adoravit ea. Et dereliquit dominum deum patrum suorum: et non ambulavit in via domini. Et conjuravit servi amon contra eum: et interfecerunt regem in domo sua. Percussit autem omnes qui interfecerant regem populus terræ: et constituerunt josiam filium eius regem pro eo.

C. XXII.

Octo annorum erat josias cum regnare cœpisset: et triginta et uno anno regnavit in jerusalem. Nomen matris eius idida filia adaia de boseth. Fecitque quod rectum est coram domino: et ambulavit in omnibus viis david patris sui: non declinavit neque ad dextram neque ad sinistram. Anno autem octavo decimo regni sui misit josias rex saphan filium azaliæ filii mesullam scribam templi domini dicens: Ascende ad helciam pontificem: ut supputet pecuniam quæ illata est in templum domini: et quam congregaverunt custodes liminis a populo: ut tradatur in manu eorum qui præsunt operibus domus domini: et dent eam factoribus qui sunt in templo domini: ut instaurent ruinas templi: fabris videlicet et cæmentariis: et ut emant ligna et lapides quadros: et dolent parietes templi. Verumtamen non ponetur ratio cum eis de pecunia quæ traditur in manu eorum: quia in fide tractant eam. Dixit autem helcias pontifex ad saphan scribam: Librum legis inveni in domo domini. Deditque helcias volumen saphan: qui legit illud coram rege. Cumque audisset rex verba legis: scidit vestimenta sua. Et præcepit helciæ pontifici et ahicam filio saphan: et achobor filio michæ: et saphan scribæ: et asaiæ pueri regis dicens: Ite et consulite dominum pro me et pro populo et pro omni juda super verbis libri istius qui inventus est: magna enim ira domini succensa est contra nos: eo quod patres nostri non audierint verba libri hujus ut faciant omnia quæ scripta sunt nobis. Perrexit ergo helcias pontifex et ahicam et achobor et saphan scriba et asaias ad holdam prophetissam uxorem sellum filii thecuæ filii haruæ custodis vestium: quæ habitabat in jerusalem in mesechiu: et locuti sunt ei hujuscemodi. Et ait illis: Hæc dicit dominus deus israel: Dicite viro qui misit vos ad me: Hæc dicit dominus: Ecce ego inducam malum super locum istum et super habitatores ejus: omnia verba libri quem legit rex juda: eo quod dereliquerint me et libaverint diis alienis: ut irritent me in cunctis operibus manuum suarum: et succendatur furor meus contra locum istum: et non extinguetur. Ad regem autem juda qui misit vos ut consuleretis dominum: hæc dicetis ei: Hæc dicit dominus deus israel: Quia audisti verba libri: et perterritum est cor tuum: et humiliatus es coram domino audiens quæ locutus sum contra locum istum et contra habitatores ejus: quod futura sint in solitudinem et in maledictum: et scidisti vestimenta tua et flevisti coram me: et ego exaudivi te dicit dominus. Idcirco ecce ego congregabo te ad patres tuos: et colligeris ad sepulchrum tuum in pace: et non videbunt oculi tui omnia mala quæ inducturus sum super locum istum et super habitatores ejus. Et retulerunt regi responsum.

C. XXIII.

Congregavit autem rex omnes majores natu juda et jerusalem. Et ascendit ad templum domini: et omnes viri juda et habitatores jerusalem cum eo: sacerdotes et prophetæ et universus populus a parvo usque ad magnum: et legit in auribus eorum cuncta verba libri fœderis quod inventum est in templo domini. Stetitque rex super gradum: et percussit fœdus coram domino: ut ambularent post dominum et custodirent præcepta ejus et testimonia et cærimonias in toto corde et in tota anima: et suscitarent verba fœderis hujus quæ scripta erant in libro illo. Et omnes populi intrarunt fœdus. Præcepitque rex helciæ pontifici et sacerdotibus secundi ordinis et janitoribus: ut ejicerent de templo domini cuncta vasa quæ facta fuerant baal et lucis et universæ militiæ cæli: et combussit ea foris extra jerusalem in arvis cedron: et tulit favillam eorum in bethel. Et consumpsit sacerdotes idolorum quos constituerant reges juda ut sacrificarent in excelsis per urbes et in circuitu jerusalem: et eos qui adolebant incensum baal et soli et lunæ et duodecim signis et universæ militiæ cæli. Et extulit lucum a domo domini extra jerusalem ad torrentem cedron: et combussit eum: et comminuit usque ad favillam: et projecit pulverem ejus super sepulchra filiorum populi. Et destruxit domos effeminatorum quæ erant in domo domini: in quibus mulieres texebant vestes lucinias. Et adduxit omnes sacerdotes de civitatibus juda: et polluit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes: a gabaa usque bersabee. Et destruxit fana portarum quæ erant in introitu portæ jesu principis civitatis: quæ fana erant ad sinistram portæ civitatis. Verumtamen sacerdotes excelsorum non ascendebant ad altare domini in jerusalem: sed tantummodo comedebant azyma in medio fratrum suorum. Polluit quoque topheth qui est in valle filiorum ennom: ut nullus consecraret filium suum aut filiam suam ignibus ad honorem moloch. Et abstulit equos quos dederant reges juda solis: in introitu templi domini juxta exedram nathanmelech eunuchi qui erat in paradiso: et currus solis igne combussit. Altaria quoque quæ erant in superiori cœnaculo achaz quæ fecerant reges juda: et altaria quæ fecerat manasses in duobus atriis domus domini: destruxit rex et contrivit inde: et projecit pulverem eorum in torrentem cedron. Polluit etiam excelsa quæ erant contra jerusalem a dextris montis perditionis quæ ædificavit salomon rex israel astaroth idolo sidoniorum et chamos idolo moabitarum et moloch idolo filiorum ammon. Et contrivit statuas et succidit lucos: implevitque locum eorum ossibus hominum. Altare quoque quod erat in bethel et excelsum quod fecerat jeroboam filius nabat qui peccare fecit israel: altare inquam illud destruxit: et excelsa combussit: et comminuit in favillam: et succendit lucum. Et conversus josias vidit sepulchra quæ erant ibi in monte: et misit et tulit ossa de sepulchris: et combussit super altare: et polluit illud juxta verbum domini quod locutus est vir dei qui prædixerat hæc verba. Et dixit: Quod est monumentum istud quod video? Dixerunt ei viri civitatis: Sepulchrum est viri dei qui venit de juda: et prædixit hæc verba quæ fecisti super altare bethel. Et ait: Dimittite eum: nemo ossa ejus commoveat. Et conservata sunt ossa illius cum ossibus prophetæ qui venerat de samaria. Omnia quoque templa excelsorum quæ fecerant reges samariæ ad irritandum dominum: abstulit josias: et fecit eis secundum omnia opera quæ fecerat in bethel. Et immolavit omnes sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria: et combussit ossa humana desuper: reversusque est jerusalem. Præcepitque rex universo populo dicens: Facite phase domino deo vestro sicut scriptum est in libro testamenti hujus. Non enim celebratum est phase tale a diebus judicum qui judicabant israel: et omnes dies regum israel et regum juda: sed neque phase quod celebratum est anno octavo decimo regis josiæ in conspectu domini in jerusalem. Insuper et pythonicos et divinos et idola et cuncta abominamenta quæ visa sunt in terra juda et in jerusalem abstulit josias: ut impleret verba legis quæ scripta erant in libro quem invenit helcias sacerdos in templo domini. Non fuit ante eum rex similis illi qui reversus est ad dominum in toto corde suo et in tota anima sua et in omni fortitudine sua juxta omnem legem moysi: nec post eum surrexit alius similis illi. Verumtamen non quievit dominus ab ira furoris sui magni qua iratus est furor ejus contra juda propter universa exacerbationes quibus exacerbaverat eum manasses. Et dixit dominus: Etiam juda auferam de conspectu meo sicut abstuli israel: et projiciam civitatem hanc jerusalem quam elegi et domum de qua dixi: Erit nomen meum ibi. Reliqua autem sermonum josiæ: et universa quæ operatus est: nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum juda? In diebus illius egressus est pharao nechao rex ægypti contra regem assyriorum ad flumen euphraten: et abiit rex josias in occursum ejus: interfectusque est in mageddo cum videret eum. Et imposuerunt servi ejus mortuum super currum: et portaverunt eum jerusalem: et sepelierunt eum in sepulchro patrum suorum. Et populus terræ tulit joachaz filium josiæ: et unxerunt eum: et constituerunt eum regem pro patre suo.

C. XXIII.

Vicesimum tertium annum agebat joachaz cum regnare cœpisset: et tribus mensibus regnavit in jerusalem. Nomen matris eius amital filia jeremiæ de lobna. Fecitque malum coram domino juxta omnia quæ fecerant patres eius. Vinxitque eum pharao nechao in reate ne regnaret in jerusalem: et imposuit tributum super terram centum talenta argenti et talentum auri. Constituitque pharao nechao eliacim filium josiæ regem pro josia patre suo: et nomen ejus convertit in joakim. Joachaz autem tulit pharao nechao et adduxit in ægyptum: et mortuus est ibi. Argentum autem et aurum dedit joakim pharaoni: sed taxavit terram ut daret pecuniam juxta præceptum pharaonis: unusquisque secundum quod habebat exigebat argentum et aurum a populo terræ ut daret pharaoni nechao. Vicesimum quintum annum agebat joakim cum regnare cœpisset: et undecim annis regnavit in jerusalem. Nomen matris eius zebida filia phadaia de ruma. Fecitque malum coram domino juxta omnia quæ fecerant patres eius. In diebus illius ascendit nabuchodonosor rex babylonis: et factus est joakim ei servus tribus annis: et reversus est et recessit ab eo. Et misit dominus super eum latrones chaldæos et latrones syros et latrones moabitas et latrones filiorum ammon: et misit eos in juda ut disperderet eum juxta sermonem domini quem locutus est in manu servorum suorum prophetarum. Verumtamen in ore domini erat super juda ut auferret eos a facie sua propter manasse universa quæ fecerat: et propter sanguinem innocentem quem effudit: implevitque jerusalem sanguine innocentium: et noluit dominus propitiari. Reliqua autem sermonum joakim: et universa quæ operatus est: nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum juda? Et dormivit joakim cum patribus suis: et regnavit joachin filius eius pro eo.

Octo annorum erat joachin cum regnare cœpisset: et tribus mensibus et decem diebus regnavit in jerusalem. Nomen matris eius nohesta filia helnathan de jerusalem. Fecitque malum coram domino juxta omnia quæ fecerat pater eius. In tempore illo ascenderunt servi nabuchodonosor regis babylonis in jerusalem: et obsessa est civitas. Venitque nabuchodonosor rex babylonis ad urbem: et servi ejus obsederunt eam. Et egressus est joachin rex juda ad regem babylonis ipse et mater eius et servi ejus et principes ejus et eunuchi ejus: et tulit eos rex babylonis anno octavo regni sui. Et protulit inde omnes thesauros domus domini et thesauros domus regis: et concidit omnia vasa aurea quæ fecerat salomon rex israel in templo domini sicut locutus est dominus. Et migravit omnis jerusalem et universi principes et cuncti fortes bellatores decem millia captivorum: et omnis artifex et fabricator non remansit præter pauperes populi terræ. Et transtulit babylonem joachin: et matrem regis et uxores eius et eunuchos eius et fortes terræ duxit captivos de jerusalem in babylonem. Omnes viros bellatores septem millia et fabros et lapidum præcisorum mille: omnes robustos et fortes ad faciendum bellum: et adduxit rex babylonis captivos in babylonem. Et constituit rex babylonis mathaniam patruum eius regem pro eo: et vocavit nomen eius sedecias. Vicesimum annum agebat sedecias cum regnare cœpisset: et undecim annis regnavit in jerusalem. Nomen matris eius amital filia jeremiæ de lobna. Fecitque malum coram domino juxta omnia quæ fecerat joakim. Quia enim ira domini erat contra jerusalem et contra juda: donec projiceret eos a facie sua: rebellavit sedecias contra regem babylonis. Factum est igitur in anno nono regni eius in mense decimo decima mensis venit nabuchodonosor rex babylonis ipse et omnis exercitus eius contra jerusalem: et castrametatus est adversus eam: et circumædificavit munitiones per gyrum. Et ingressa est civitas obsidionem: usque in undecimum annum regis sedeciæ. Nono mense prævaluit fames in civitate: et non erat panis populo terræ. Et dissipata est civitas: et omnes viri bellatores fugerunt nocte per viam portæ quæ est inter duos muros juxta hortum regis: et chaldæi obsidebant urbem per gyrum. Et abierunt per viam contra solitudinem. Persecutus est autem exercitus chaldæorum regem: et comprehenderunt eum in campestribus jericho: et omnis exercitus ejus dispersus est ab eo. Et apprehendentes regem ascenderunt ad regem babylonis in reblatha: et locutus est judicium cum eo. Filios autem sedeciæ occidit in conspectu ejus: et oculos sedeciæ eruit: vinxitque eum catenis æreis et adduxit in babylonem. Anno autem mense quinto septima mensis ipse est annus decimus nonus nabuchodonosor regis babylonis venit nabuzardan princeps exercitus servus regis babylonis in jerusalem: et incendit domum domini et domum regis et omnes domos jerusalem et cunctas domos potentum igne combussit. Et muros jerusalem per gyrum destruxit omnis exercitus chaldæorum qui erat cum principe militiæ. Reliquam autem partem populi et eos qui fugerant ad regem babylonis et residuum vulgus transtulit nabuzardan princeps militiæ. De pauperibus autem terræ dimisit vinitores et agricolas. Columnas quoque æreas quæ erant in templo domini et bases et mare æneum quod erat in templo domini contriverunt chaldæi: et tulerunt æs earum in babylonem. Lebetes quoque et forcipes et cultros et fiscinas et omnia vasa æris quibus ministrabant tulerunt. Turibula quoque et phialas quæ aureæ aureæ et argenteæ argenteæ tulit princeps militiæ. Duas columnas unum mare et duodecim boves æneos qui sustinebant bases quas fecerat salomon in templo domini: non erat pensum æris omnium vasorum horum. Decem cubitorum altitudo columnæ unius: et capitellum æreum super eam: altitudo capitelli tribus cubitorum: et retiaculum et malogranata super capitella per gyrum omnia ænea: similiter et columna secunda cum malogranatis. Malogranata autem nonaginta sex: omnia malogranata circumdantia retiaculum centum. Tulit quoque princeps militiæ saraiam sacerdotem primum et sophoniam sacerdotem secundi ordinis et tres janitores: de civitate quoque eunuchum unum qui erat præpositus viris bellatoribus et quinque viros de latere regis qui inventi sunt in civitate et scribam principis militiæ qui recensebat populum terræ et sexaginta virorum de populo terræ qui inventi sunt in medio civitatis. Quos tollens nabuzardan princeps militiæ duxit ad regem babylonis in reblatha. Percussitque eos rex babylonis et interfecit in reblatha in terra emath. Et migravit juda de terra sua. Populum quem dimisit nabuchodonosor rex babylonis constituit godolias filium ahicam filii saphan super eos. Audierunt autem omnes principes militiæ ipsi et viri eorum quod constituisset rex babylonis godoliam: et venerunt ad eum in maspha: ismahel filius nathaniæ et johanan filius core et saraias filius thanehumeth netophathites et jezonias filius maachathi ipsi et viri eorum. Juravitque eis godolias et viris eorum dicens: Nolite timere servire chaldæis: habitate in terra et servite regi babylonis et bene erit vobis. Factum est autem mense septimo: venit ismahel filius nathaniæ filii helisama de semine regio et decem viri cum eo: et percusserunt godoliam et mortuus est: insuper et judæos et chaldæos qui erant cum eo in maspha. Surrexit autem omnis populus a parvo usque ad magnum et principes militiæ: et venerunt in ægyptum timentes chaldæos. Factum est autem in tricesimo septimo anno transmigrationis joachin regis juda: in duodecimo mense vicesima septima mensis levavit evilmerodach rex babylonis in anno regni sui caput joachin regis juda: et eduxit eum de carcere. Et locutus est ei benigne: et posuit solium illius super solium regum qui erant apud se in babylone. Et mutavit vestem carceris illius: et comedebat panem coram eo cunctis diebus vitæ suæ. Et cibaria ejus cibaria regalia dabantur ei a rege babylonis cotidie cunctis diebus vitæ suæ usque ad diem mortis suæ.

Afferte massam ficoꝝ. Et cum attulissent et posuissent super vlcus eius: curatus est. Dixerat autem ezechias ad esaiam: Quod erit signum quia sanabit me dñs: et ascendam domum dñi tertio die? Et ait esaias: Hoc erit signũ a dño: quõ faciet dominus sermonem quem locutus est. Vis vt ãbulet vmbra decem lineis: aut vt reuertatur totidem gradibus? Et ait ezechias: facile ẽ vmbrã crescere decem lineis nec hoc volo vt fiat: sed vt reuertatur retrorsum decẽ gradibus. Inuocauit itaq; esaias ꝓphẽta dñs et reduxit vmbrã per lineas quibus iã descenderat in horologio achaz

me sanabit: et ascendet domus dñi. Cui ait esaias: Hoc erit signũ a dño: quõ faciet dominus sermonẽ quem locutus est. Vis vt ãbulet vmbra decẽ lineis: aut vt reuertatur totidem gradibus? Et ait ezechias: facile ẽ vmbrã crescere decem lineis nec hoc volo vt fiat: sed vt reuertatur retrorsum decẽ gradibus. Inuocauit itaq; esaias ꝓphẽta dñs et reduxit vmbrã per lineas quibus iã descenderat in horologio achaz

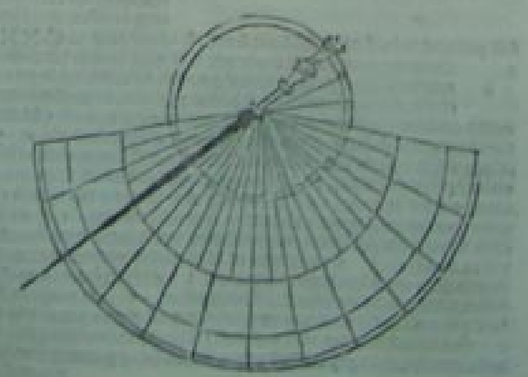

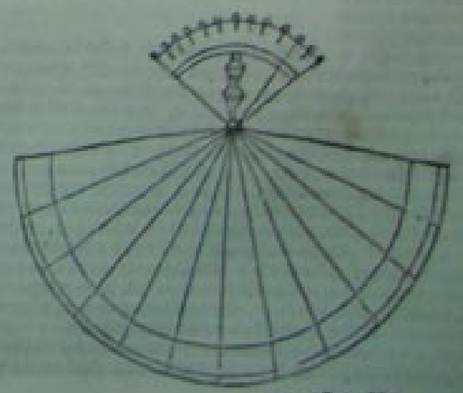

retrosus decem gradibus. In il-
lō qm̄ murorū balaā fi
lī⁹ baladan rex babyloniorū litte-
ras & munera ad ezechiam. Audie
rat enī q̄ egrotasset ezechias. Le
thⁿ est aut̄ i aduētu cor ezechi
ae: ostēdit eis domū aromatū
& unguēta & argentū & pigmenta va
ria: vniuersa quoq; & domū va
sis sue
sue
cis sue
nuit i thesaurīs suis. Nō fuit ver
bum q̄d non ostēderit eis ezechi
as i domo sua: & i omni potestate
sua. Venit aūt ysaias prophēta
ad regē ezechiā. Dixitq; ei: Quid
dixerūt viri isti: aut vñ venerūt
ad te? Cui ait ezechias: De tra lō
tra longinqua venerunt ad me de babylone. At ille respōdit: Quid vide
rūt i domo tua? Dixit ezechias: cūcta
quecūq; sunt in domo mea vide
rūt: nihil est q̄d nō mōstrauerim eis
i thesaurīs meis. Dixit itaq; ysaias
ad ezechiā. Audi sermonē dñi: Ec
ce dies veniēt: & auferent cūcta que
sūt in domo tua. & q̄ cōdiderunt
pres tui usq; in diē hāc i babylo
nē. Nō remanebit quicq̄ ait do
minus. Sz & de filiis tuis q̄ egre
diētur a te quos generabis tollē
tur & erūt eunuchi i palatio regis
babylōis. Dixit ezechias ad ysai
am: Bon⁹ est sermo dñi quē locut⁹
es. Sit tm̄ pax & vēritas in diebus
meis. Reliq̄ aūt sermonū ezechie & cū
ctā virtus ei⁹ & quō fecerit
piscinā & aqueductū: & introduxit
aquas i ciuitatē. Nonne hec scri
pta sūt i libro sermonū dierū regū
iuda? Dormiuitq; ezechias cū pa
tribus suis: & regnauit manasses
filius eius pro eo. C XXI.
Octodecim annor⁹ erat ma
nasses cū regnare cepis
set: & quinquagintaquinq;
annis regnauit in hierusalē. No
mē matris eius aphsiba. Fecitq;
malū in cōspectu dñi iuxta idola
gentium: quas delevit dñs a facie
filiorum isrl. Cōuersusq; ē: & edi
ficauit excelsa q̄ dissipauerat eze
chias pr ei⁹: & erexit aras baal: &
fecit lucos sicut fecerat achab rex
israel: & adorauit omnē milītiā ce
li & coluit ea. extrūxitq; aras i do
mo dñi: de q̄ dixit dñs: i hierlm
ponā nomē meum: & extruxit alta
ria vniuerse milītie celi i duobus
atriis domus dñi. Et trādurit
filiū suū per ignē: & āriolatus est
& obseruabat augurīa: & fecit phi
tones: & arūspices multiplicauit
vt faceret malū coram dño & irrita
ret eū. Posuit quoq; idolū luci
quē fecerat i templo dñi: sup quo
locut⁹ ē dñs ad dauid & ad salo
monem filium ei⁹. In templo hoc
& i hierusalē quā elegi de cūctis
tribubus israel: ponā nomē meū
in sempiternum: & vltra nō faciā
cōmoueri pedē isrl de terra quaz
dedi patribus eor⁹: si tm̄ custodie
rint opa & ois que precepi eis & vni
uersā legem quaz mandauit eis
seruus meus moyses. Illi⁹ nō
audierunt: sed seducti sunt a ma
nasse: vt facerent malū sup gētes
quas ptriuit dominus a facie fi
liorum isrl. Locutusq; est dñs in ma
nu seruor⁹ suor⁹ prophetar⁹: dicēs:
Quia fecit manasses rex iuda ab
ominationes istas pessimas sup oia
q̄ fecerunt ammorei ante eum: & pe
ccare fecit etiam iudā i immūdiā
cijs suis propterea hec dicit do
min⁹ de⁹ isrl: Ecce ego inducā ma
la sup hierlem & iudā: vt quīcūq;
audierit tinniāt ābe aures eius.
Et extendā sup hierlem funiculuz
samarie & pōdus domus achab
& dīmdo hierusalem sicut delerī
solēt tabule. Delēs vertam & dā
cā ereb⁹ eius filiū super facies eius.
Dimittā vo reliquias hereditatis
mee: & trādā eas i mān inimicor⁹
eius: eruntq; in vastitatem & di
pinā cunctis aduersarijs suis: eō
q̄ fecerint malū coram me & p
uocauerit me ad iracundiā ab
egressu patrū eor⁹ de egypto
vsq; ad diē hāc. Insuper & sāgui
nē innocūm fudit manasses multū
nimis dōec ipleret hierlem vsq;
ad os: absq; peccatis suis q̄bus
peccare fecit iudā vt faceret malū
coram dño. Reliquā autem ser
monū manasse: & vniuersa que
fecit: & peccatum ei⁹ q̄s peccauit:
nōne hec scripta sunt in libro ser
monū dierū regum iuda? Dormi
uitq; manasses cū patribus suis: & se
pultus ē i horto dom⁹ sue i horto
Hodaria
ozā: & regnauit amon filius ei⁹ p
eo. Viginti duor⁹ annor⁹ erat amon
cū regnare cepisset: & duobus an
nis regnauit i hierusalē. Nome
mris ei⁹ mesallemeth filia arus
de iethbeba. Fecitq; malū in cōspe
ctu domini sicut fecerat manasses
pater eius: & ābulauit in oi via p
quam ambulauerat pater eius.
Sculpsitq; immūdicijs quibus
seruierat pater eius: & adorauit
eas & dereliquit dñm deū patrū su
oā: & nō ābulauit i via dñi. Tetē
derūtq; ei insidias serui sui: & iterfe
cerūt regē i domo sua. Percussit
aūt populus terre oēs qui coniu
rauerant contra regē amon: & cōsti
tuerunt filiū regis iosiam filiū ei⁹
pro eo. Reliqua aūt sermonum
amon que fecit: nōne hec scripta
sūt i libro sermonū dierū regū iu
da. Sepelierūtq; eū i sepulchro
suo i horto oze: & regnauit iosias
filius eius pro eo. C XXII.
Octo ānor⁹ erat iosias cū
regnare cepisset: & trigin
ta uno anno regnauit in
hierusalē. Nomen matris eius
idida filia phodaya de bethse
dat. Fecitq; q̄ placitū erat co
ram dño & ābulauit per oēs vi
as dauid pris sui: nō declinauit
ad dexterā neq; ad sinistrā. Anno
aūt octauodecimo regis iosie: mi
sit rex saphat filium azalie filij me
sulā scribā tēpli dñi dicēs ei: Ua
de ad helchiā sacerdotē magnū
vt cōflet pecunia q̄ illata est i tē
plū dñi: quā collegerūt ianitores
templi a populo: dēturq; fabris
p̄positos dom⁹ dñi: Qui & dis
tribuant eā his q̄ opant̄ i templo
dñi ād instaurāda sartatecta templi
dñi: tignāriis videlicet & cemen
tāriis: & his qui interrupta com
ponunt: vt emantur ligna & lapi
des de lapidicinis ad instaurādū
templū domini. Verūtamen nō rep
putentur eis argētū q̄d acceperint
i potestate: habēāt & i fide. Dixit
aūt helchias pontifex ad saphan
scribam: Librū legis repperi i do
mo dñi. Deditq; helchias volu
mē saphā scribe q̄ & legit illū. Et
nit quoq; saphā scriba ad regē
& renūciauit ei q̄d preceperat: &
ait: Cōflauerunt serui tui pecuniā q̄
reperta est in domo domini & de
derūt vt distribuerētur fabris ac
pfectis operū templi dñi: Narra
uitq; saphā scriba regi dicēs: Li
brū dedit mihi helchias sacerdos
Quem cū legisset saphan coram
rege: & audisset rex verba libri legis
dñi: scidit vestimēta sua: & precepit
helchie sacerdoti & ahicā filio sa

phan: r achobor filio michahe: r saphan scribe: r ahie seruo regis di
cens: Ite r cõsulite dñm sup me
r sup populo r sup omni iuda de
verbis voluminis istius qđ inue
nit: Magna enī ira dñi succen
sa est cõtra nos: q; non audie
runt patres nostri vba libri hui⁹
vt facerēt omne qđ scriptū ē a no
bis. Jerūt itaq; helchias sacer-

dos r habi r achobor r saphā
r asaia ad oldā pphetē vxorē sel
lum filij thecue filij aras custodis
vestiū: que hābitabat i hierusa
lem i secūdo. Locutiq; sūt ad eā.
Et illa respōdit eis: Hec dicit do
minus deus israel: Dicite viro q
misit vos ad me. Hec dicit dñs:
Ecce ego adducā mala super locū
hūc: r super habitatores eius oīa
verba legis que legit rex iuda: q;
dereliquerūt me: r sacrificauerūt
dijs alienis irritātes me in cūctis
opib⁹ manuū suarum. Et succēdet
ur indignatio mea i loco hoc
r nō extinguet. Regi aūt iuda q
misit vos vt cõsulerētis dñm: sic
dicetis: Hec dicit dñs de⁹ israel:
Pro eo q audisti vba voluminis
r pterritus est cor tuū: r hūliat⁹
es coā dño: audiēs sermonib⁹
contra locum istū r habitatores
eius: q; viddicet fierēt i stupoz
r i maledictū: r scidisti vestimēta
tua: r flēsisti coā me: r ego audi
ui ait dominus. Jcirco colligā
te ad patres tuos: r cõlligeris ad
sepulcrum tuū in pace: vt nō vi
deāt oculi tui oia mala q̄ ītro-

ducturus sum super locum istū.

Trāstulerūt C XXIII
rūt regi qđ dixerat. Qui
misit r congregati sūt ad eū
oēs senes iuda r hierusalē. Ascē
ditq; rex templū domini: r oēs
viri iuda vniuersiq; q habitabant
in hierusalē cum eo: sacerdotes r
pphete r oīs populus a paruo
usq; ad magnū. Lectisq; cūctis
audiēnibus oīa vba libri federis
qui inuētus ē in domo dñi. Stē
titq; rex sup gradū: r fēcit pactum
coram dño: vt ābularēt post do
minum r custodirēt pcepta eius
r testimonia r cerimonias in oī
corde r in tota aīa: r susciparent
verba federis hui⁹ q̄ scripta erāt
in libro illo. Acceptūq; populus
pactū. Et pcēpit rex helchie pōti
fici r sacerdōtibus secundi ordi
nis r ianitoribus: vt, pjcērēt de
templo dñi omnia vasa q̄ facta
fuerāt baal r i lūcos r uniuerse mi
litie celi: r cōbussit ea foris hieru
salem i cōualle cedron: r tulit pul
uerē eox i bethel. Et dedit aru
spices q̄nos posuerāt reges iuda
ad sacrificādū i ecclesijs per ciuita
tes iuda r in circuitu hierusalē: r
eos qui adolebant incensū baal
r soli r lune r duodecim signis r
omni militie celi. Et efferri fecit lu
cū de domo domini foras hieru
salē in cōualle cedron: r cōbussit
eum ibi r redegit in puluerem: r
pjcecit sup sepulchra vulgi. Dē
struxit quoq; ediculas effēinato
ruz que erāt i domo dñi: p quī
bus mulieres texebant quasi do-

mos r habi r achobor r saphā
r asaia ad oldā pphetē vxorē sel
lum filij thecue filij aras custodis
vestiū: que hābitabat i hierusa
lem i secūdo. Locutiq; sūt ad eā.
Et illa respōdit eis: Hec dicit do
minus deus israel: Dicite viro q
misit vos ad me. Hec dicit dñs:
Ecce ego adducā mala super locū
hūc: r super habitatores eius oīa
verba legis que legit rex iuda: q;
dereliquerūt me: r sacrificauerūt
dijs alienis irritātes me in cūctis
opib⁹ manuū suarum. Et succēdet
ur indignatio mea i loco hoc
r nō extinguet. Regi aūt iuda q
misit vos vt cōsulerētis dñm: sic
dicetis: Hec dicit dñs de⁹ israel:
Pro eo q audisti vba voluminis
r pterritus est cor tuū: r hūliat⁹
es coā dño: audiēs sermonib⁹
contra locum istū r habitatores
eius: q; viddicet fierēt i stupoz
r i maledictū: r scidisti vestimēta
tua: r flēsisti coā me: r ego audi
ui ait dominus. Jcirco colligā
te ad patres tuos: r cōlligeris ad
sepulcrum tuū in pace: vt nō vi
deāt oculi tui oia mala q̄ ītro-

ducturus sum super locum istū.

Trāstulerūt C XXIII
rūt regi qđ dixerat. Qui
misit r congregati sūt ad eū
oēs senes iuda r hierusalē. Ascē
ditq; rex templū domini: r oēs
viri iuda vniuersiq; q habitabant
in hierusalē cum eo: sacerdotes r
pphete r oīs populus a paruo
usq; ad magnū. Lectisq; cūctis
audiēnibus oīa vba libri federis
qui inuētus ē in domo dñi. Stē
titq; rex sup gradū: r fēcit pactum
coram dño: vt ābularēt post do
minum r custodirēt pcepta eius
r testimonia r cerimonias in oī
corde r in tota aīa: r susciparent
verba federis hui⁹ q̄ scripta erāt
in libro illo. Acceptūq; populus
pactū. Et pcēpit rex helchie pōti
fici r sacerdōtibus secundi ordi
nis r ianitoribus: vt, pjcērēt de
templo dñi omnia vasa q̄ facta
fuerāt baal r i lūcos r uniuerse mi
litie celi: r cōbussit ea foris hieru
salem i cōualle cedron: r tulit pul
uerē eox i bethel. Et dedit aru
spices q̄nos posuerāt reges iuda
ad sacrificādū i ecclesijs per ciuita
tes iuda r in circuitu hierusalē: r
eos qui adolebant incensū baal
r soli r lune r duodecim signis r
omni militie celi. Et efferri fecit lu
cū de domo domini foras hieru
salē in cōualle cedron: r cōbussit
eum ibi r redegit in puluerem: r
pjcecit sup sepulchra vulgi. Dē
struxit quoq; ediculas effēinato
ruz que erāt i domo dñi: p quī
bus mulieres texebant quasi do-

Ex Rasselo. Et paralipomenon legitur de cedron q̄ dixit auxit omnem
materiam qui fuerat ante pputium templi: et alterum materiale: vnde Ioseph⁹
xx. dicit. De lyra
Quomodo hic dicat cedron cū supra dixerit
torrentem cedron vide Ioseph⁹ xx. Quomodo hic quatuor tantū fuerint
transmigrati in babylonem: vt habetur Hieremie xxii. b Que ba
bentur in hierusalem in
secunda scribet manifeste
quia hierusalem erat data
in triplici muro. sicut di
citur Ezechielis xl. Ideo
patet q̄ hieronimus
dum per quatuor annos ad
minus pcedebatur. et
per consequens in octa
uis erat propter quod
Ra. dicit aliter respondit
sue vsue optimore be
becum. Vnde dicit q̄ iosias
ascendit contra pio
tactu r mil ricotic bestie
ne: r ideo fecerunt ad mu
lieres pphetes. quia mu
liercs magis solent effe mi
serendo q̄ viri. Alia est
q̄ hieronimus fuerat ad cō
mendandum decem tribus
verbo. ne obliuiscerentur
dominum in terra capti
uitatis eorum. vel illos
qui remanserunt quia nō
fuerunt ita graues aliter ca
pti: per salmanasar
genti remanserint aliqui
qui responsa sibi adhibe
rant: sicut nonnulli scripto
res qui postea fuerunt
transmigrati in babylo
nem: vt habetur Hiere
mie xxii. b Que ba
bentur in hierusalem in
secunda scribet manifeste
quia hierusalem erat data
in triplici muro. sicut di
citur Ezechielis xl. Ideo
patet q̄ hieronimus
dum per quatuor annos ad
minus pcedebatur. et
per consequens in octa
uis erat propter quod
Ra. dicit aliter respondit
sue vsue optimore be
becum. Vnde dicit q̄ iosias
ascendit contra pio
tactu r mil ricotic bestie
ne: r ideo fecerunt ad mu
lieres pphetes. quia mu
liercs magis solent effe mi
serendo q̄ viri. Alia est
q̄ hieronimus fuerat ad cō
mendandum decem tribus
verbo. ne obliuiscerentur
dominum in terra capti
uitatis eorum. vel illos
qui remanserunt quia nō
fuerunt ita graues aliter ca
pti: per salmanasar
genti remanserint aliqui
qui responsa sibi adhibe
rant: sicut nonnulli scripto
res qui postea fuerunt
transmigrati in babylo
nem: vt habetur Hiere

a Ex hebreo

b Ex hebreo

c Ex hebreo

d Ex hebreo

e Ex hebreo

f Ex hebreo

g Ex hebreo

h Ex hebreo

i Ex hebreo

k Ex hebreo

l Ex hebreo

m Ex hebreo

n Ex hebreo

o Ex hebreo

p Ex hebreo

q Ex hebreo

r Ex hebreo

s Ex hebreo

t Ex hebreo

u Ex hebreo

v Ex hebreo

w Ex hebreo

x Ex hebreo

y Ex hebreo

z Ex hebreo

a Ex hebreo

b Ex hebreo

c Ex hebreo

d Ex hebreo

e Ex hebreo

f Ex hebreo

g Ex hebreo

h Ex hebreo

i Ex hebreo

k Ex hebreo

l Ex hebreo

m Ex hebreo

n Ex hebreo

o Ex hebreo

p Ex hebreo

q Ex hebreo

r Ex hebreo

s Ex hebreo

t Ex hebreo

u Ex hebreo

v Ex hebreo

w Ex hebreo

x Ex hebreo

y Ex hebreo

z Ex hebreo

mos r habi r achobor r saphā
r asaia ad oldā pphetē vxorē sel
lum filij thecue filij aras custodis
vestiū: que hābitabat i hierusa
lem i secūdo. Locutiq; sūt ad eā.
Et illa respōdit eis: Hec dicit do
minus deus israel: Dicite viro q
misit vos ad me. Hec dicit dñs:
Ecce ego adducā mala super locū
hūc: r super habitatores eius oīa
verba legis que legit rex iuda: q;
dereliquerūt me: r sacrificauerūt
dijs alienis irritātes me in cūctis
opib⁹ manuū suarum. Et succēdet
ur indignatio mea i loco hoc
r nō extinguet. Regi aūt iuda q
misit vos vt cōsulerētis dñm: sic
dicetis: Hec dicit dñs de⁹ israel:
Pro eo q audisti vba voluminis
r pterritus est cor tuū: r hūliat⁹
es coā dño: audiēs sermonib⁹
contra locum istū r habitatores
eius: q; viddicet fierēt i stupoz
r i maledictū: r scidisti vestimēta
tua: r flēsisti coā me: r ego audi
ui ait dominus. Jcirco colligā
te ad patres tuos: r cōlligeris ad
sepulcrum tuū in pace: vt nō vi
deāt oculi tui oia mala q̄ ītro-

ducturus sum super locum istū.

Trāstulerūt C XXIII
rūt regi qđ dixerat. Qui
misit r congregati sūt ad eū
oēs senes iuda r hierusalē. Ascē
ditq; rex templū domini: r oēs
viri iuda vniuersiq; q habitabant
in hierusalē cum eo: sacerdotes r
pphete r oīs populus a paruo
usq; ad magnū. Lectisq; cūctis
audiēnibus oīa vba libri federis
qui inuētus ē in domo dñi. Stē
titq; rex sup gradū: r fēcit pactum
coram dño: vt ābularēt post do
minum r custodirēt pcepta eius
r testimonia r cerimonias in oī
corde r in tota aīa: r susciparent
verba federis hui⁹ q̄ scripta erāt
in libro illo. Acceptūq; populus
pactū. Et pcēpit rex helchie pōti
fici r sacerdōtibus secundi ordi
nis r ianitoribus: vt, pjcērēt de
templo dñi omnia vasa q̄ facta
fuerāt baal r i lūcos r uniuerse mi
litie celi: r cōbussit ea foris hieru
salem i cōualle cedron: r tulit pul
uerē eox i bethel. Et dedit aru
spices q̄nos posuerāt reges iuda
ad sacrificādū i ecclesijs per ciuita
tes iuda r in circuitu hierusalē: r
eos qui adolebant incensū baal
r soli r lune r duodecim signis r
omni militie celi. Et efferri fecit lu
cū de domo domini foras hieru
salē in cōualle cedron: r cōbussit
eum ibi r redegit in puluerem: r
pjcecit sup sepulchra vulgi. Dē
struxit quoq; ediculas effēinato
ruz que erāt i domo dñi: p quī
bus mulieres texebant quasi do-

a Ex hebreo

b Ex hebreo

c Ex hebreo

d Ex hebreo

e Ex hebreo

f Ex hebreo

g Ex hebreo

h Ex hebreo

i Ex hebreo

k Ex hebreo

l Ex hebreo

m Ex hebreo

n Ex hebreo

o Ex hebreo

p Ex hebreo

q Ex hebreo

r Ex hebreo

s Ex hebreo

t Ex hebreo

u Ex hebreo

v Ex hebreo

w Ex hebreo

x Ex hebreo

y Ex hebreo

z Ex hebreo

mos r habi r achobor r saphā
r asaia ad oldā pphetē vxorē sel
lum filij thecue filij aras custodis
vestiū: que hābitabat i hierusa
lem i secūdo. Locutiq; sūt ad eā.
Et illa respōdit eis: Hec dicit do
minus deus israel: Dicite viro q
misit vos ad me. Hec dicit dñs:
Ecce ego adducā mala super locū
hūc: r super habitatores eius oīa
verba legis que legit rex iuda: q;
dereliquerūt me: r sacrificauerūt
dijs alienis irritātes me in cūctis
opib⁹ manuū suarum. Et succēdet
ur indignatio mea i loco hoc
r nō extinguet. Regi aūt iuda q
misit vos vt cōsulerētis dñm: sic
dicetis: Hec dicit dñs de⁹ israel:
Pro eo q audisti vba voluminis
r pterritus est cor tuū: r hūliat⁹
es coā dño: audiēs sermonib⁹
contra locum istū r habitatores
eius: q; viddicet fierēt i stupoz
r i maledictū: r scidisti vestimēta
tua: r flēsisti coā me: r ego audi
ui ait dominus. Jcirco colligā
te ad patres tuos: r cōlligeris ad
sepulcrum tuū in pace: vt nō vi
deāt oculi tui oia mala q̄ ītro-

a Ex hebreo

b Ex hebreo

c Ex hebreo

d Ex hebreo

e Ex hebreo

f Ex hebreo

g Ex hebreo

h Ex hebreo

i Ex hebreo

k Ex hebreo

l Ex hebreo

m Ex hebreo

n Ex hebreo

o Ex hebreo

p Ex hebreo

q Ex hebreo

r Ex hebreo

s Ex hebreo

t Ex hebreo

u Ex hebreo

v Ex hebreo

w Ex hebreo

x Ex hebreo

y Ex hebreo

z Ex hebreo

Sed et phitones et ariolos et figuras idolorum et immundicias abominationesque que fuerant in terra iuda et hierusalem abstulit iosias ut statueret verba legis que scripta sunt in libro quem invenit helchias sacerdos in templo domini. Similis illi non fuit ante eum rex qui reverteretur ad dominum in toto corde suo: et in tota anima sua: et in universa virtute sua iuxta omnem legem moysi: neque post eum surrexit similis illi. Verumtamen non est aversus dominus ab ira furoris sui magni: quo iratus est furor eius contra iudam: propter irritationes quibus provocaverat eum manasses. Dixit itaque dominus: Etiam iudam auferam a facie mea sicut abstuli israel: et proiiciam civitatem hanc quam elegi hierusalem: et domum de qua dixi erit nomen meum ibi. Reliqua autem verborum iosie et universa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro verborum dierum regum iuda? In diebus eius ascendit pharao nechao rex egypti contra regem assyriorum ad flumen euphratem: et abiit iosias rex in occursum eius: et occisus est in mageddo cum vidisset eum. Et portaverunt eum servi sui mortuum de mageddo et pertulerunt in hierusalem: et sepelierunt in sepulcro suo. Tulitque populus terre ioachaz filium iosie: et unxerunt eum: et constituerunt eum regem pro patre suo. Viginti trium annorum erat ioachaz cum regnare cepisset: et tribus mensibus regnavit in hierusalem. Nomen matris eius amithal filia hieremie de lobna. Et fecit malum coram domino: iuxta omnia que fecerant patres eius. Vinxitque eum pharao nechao in reblatha que est in terra emath: ne regnaret in hierusalem. Et imposuit mulctam terre centum talentis argenti: et talento auri. Regemque constituit pharao nechao heliachim filium iosie pro iosia patre eius: vertitque nomen eius ioachim. Porro ioachaz tulit et duxit in egyptum. Argentum autem et aurum dedit ioachim pharaoni cum indixisset terre per singulos: ut conferretur iuxta preceptum pharaonis. Et unumquemque secundum vires suas exegit: tam argentum quam aurum de populo terre ut daret pharaoni nechao. Viginti quinque annorum erat ioachim cum regnare cepisset: et undecim annis regnavit in hierusalem. Nomen matris eius zebida filia phadaia de ruma. Et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerant patres eius.

C XXIIII

In diebus eius ascendit nabuchodonosor rex babylonis: et factus est ei ioachim servus tribus annis: et rursum rebellavit contra eum. Immisitque ei dominus latrunculos chaldeorum: et latrunculos syrie: latrunculos moab: et latrunculos filiorum ammon: et immisit eos in iudam ut disperderet eam iuxta verbum domini quod locutus erat per servos suos prophetas.

Nicolaus

a Sed et phitones et ariolos et figuras etc. Ista sunt frequenter exposita superius. b Similis illi non fuit ante eum rex. Iz enim david in aliquibus fuerit devotior: iste tamen fuit innocentior: quia talia crimina non commisit sicut david. c Verumtamen non est aversus dominus. quia sanctitas iosie non explauit malicias predecessorum suorum que fuerant nimis magne: et quantum ad gravitatem criminum: et quantum ad diuturnitatem temporum. d In diebus eius. Hic consequenter ponitur mors iosie lamentabilis: cum dicitur: e Et abiit iosias rex iuda in occursum eius. quia rex egypti procedens ad bellum contra regem assyriorum transivit per partem regni iude: et ideo iosias nolebat hoc sustinere timens ne ingressus terram suam eam caperet vel saltem spoliaret. f Et occisus est in mageddo. nomen est loci. g Cum vidisset eum. i. pugnasset contra eum. h Tulitque populus terre etc. Hic consequenter describitur substitutio dissimilis quia ioachaz filius iosie fuit idolatra pessimus. ideo subditur: i Et fecit malum coram domino iuxta omnia que fecerant patres eius. scilicet manasses amon et alii qui fuerant pessimi: propter quod traditus est in manus regis egypti. unde subditur: k Vinxitque eum pharao. cum enim pharao cepisset syriam mandavit pro ioachaz ut veniret ad eum in reblatha que est civitas syrie: et ille non audens renuere eo quod non habebat virtutem resistendi: missus est ab eo vinctus in egyptum: et ibidem mortuus. l Regemque constituit pharao nechao heliachim fratrem ioachaz seniorem ipso. sed populus terre preposuerat iuniorem: ad hoc inductus per amicos ex parte

salem proiectum et insepultum: de quo predictum fuerat sepultura asini sepelietur.

de lyra

matris sue: qui erant potentes in regno. sed pharao restituit regnum seniori ut sibi fidelius serviret. m Vertitque nomen suum ioacim. sic enim debet scribi: scilicet per simplex c et m in fine. quia in hebreo scribitur per coph et men. quibus correspondet apud nos c et m. mutavit autem rex egypti nomen eius in signum et memoriam quod ipse creaverat eum regem. n Argentum autem et aurum dedit ioacim pharaoni. reddens ei diligenter tributum: quia restituerat sibi regnum. sequitur.

C. XXIIII.

o In diebus eius. Hic consequenter ostenditur quid actum sit sub filio iosie ioacim. secundo quid sub eius filio: ibi: Et regnavit ioachin. sic enim debet scribi iste: quia in hebreo scribitur per caph et nun: quibus in latino correspondet ch et n. et hoc idem dicit Hieronymus in omel. genealogie christi. tertio quid sub fratre suo: ibi: Duxitque eos. Circa primum dicitur: In diebus eius. scilicet ioacim filii iosie: et hoc factum est anno octavo regni eius. p Ascendit nabuchodonosor rex babylonis. qui debellato pharaone rege egypti et capta syria et tota terra usque ad terminum egypti: excepto regno iude. voluit regnum iude ponere sub tributo: quod et fecit. unde subditur: q Et factus est ei ioacim servus tribus annis et rursum rebellavit. quia audivit quod rex egypti preparabat se ad bellum contra nabuchodonosor. et ideo volens favere ei: eo quod regem fecerat eum: ut predictum est. negavit tributum sub spe defensionis per regem egypti. r Immisitque ei dominus latrunculos chaldeorum et latrunculos syrie etc. devastantes terram iuda.

Factum est

Factum est autem hoc per verbum domini contra iudam ut auferret eum coram se propter peccata manasse et universa que fecit: et propter sanguinem innocentium quem effudit: et implevit hierusalem cruore innocentium: et ob hanc rem noluit dominus propiciari. Reliqua autem sermonum ioachim et universa que fecit: nonne hec scripta sunt in libro sermonum dierum regum iuda? Et dormivit ioachim cum patribus suis. Et regnavit ioachin filius eius pro eo. Et ultra non addidit rex egypti ut egrederetur de terra sua. Tulerat enim rex babylonis a rivo egypti usque ad fluvium euphratem omnia que fuerant regis egypti. Decem et octo annorum erat ioachin cum regnare cepisset: et tribus mensibus regnavit in hierusalem. Nomen matris eius noesta filia helnathan de hierusalem. Et fecit malum coram domino: iuxta omnia que fecerat pater eius. In tempore illo ascenderunt servi nabuchodonosor regis babylonis in hierusalem: et circumdata est urbs munitionibus. Venitque nabuchodonosor rex babylonis ad civitatem cum servis suis ut oppugnarent eam. Egressusque est ioachin rex iuda ad regem babylonis ipse et mater eius et servi eius et principes eius et eunuchi eius: et suscepit eum rex babylonis anno octavo regni sui. Et protulit inde omnes thesauros domus domini et thesauros domus regie: et concidit universa vasa aurea que fecerat salomon rex israel in templo domini iuxta verbum domini: et transtulit omnem hierusalem et universos principes et omnes fortes exercitus decem milia in captivitatem et omnem artificem et inclusorem: nihilque relictum est exceptis pauperibus populi terre. Transtulit quoque ioachin in babylonem: et matrem regis et uxores regis: et eunuchos regis et iudices terre duxit in captivitatem de hierusalem in babylonem: et omnes viros robustos septem milia et artifices et inclusores mille: omnes viros fortes et bellatores: duxitque eos rex babylonis captivos in babylonem. Et constituit mathathiam patruum eius pro eo: imposuitque nomen ei sedechiam. Vicesimum et primum annum etatis habebat sedechias cum regnare cepisset: et undecim annis regnavit in hierusalem. Nomen matris eius erat amithal filia hieremie de lobna. Et fecit malum coram domino: iuxta omnia que fecerat ioachin. Irascebatur enim dominus contra hierusalem et contra iudam: donec proiiceret eos a facie sua. Recessitque sedechias a rege babylonis:

C XXV

Factum est autem anno nono regni eius mense

Nicolaus

a Factum est autem verbum domini contra iudam. specialiter per hieremiam prophetam: ut patet Hieremie. xxii. et xxv. b Propter peccata manasse. Iz enim manasses penituerit: et a deo exauditus fuerit in persona propria. ut habetur ii. Paral. ca. xxxiii. non tamen quantum ad hoc quod populus a captivitate et civitas ab incendio liberarentur quia populus sicut et rex peccavit. non tamen sic penituit. tamen quia post manassen omnes reges iuda offenderunt deum excepto iosia: propter quod populus fuit captivatus et civitas destructa. ut habetur ca. sequenti. c Et dormivit ioacim cum patribus suis. non est per hoc intelligendum quod mortuus fuerit in pace. immo sicut dicit Iosephus: Nabuchodonosor cum exercitu venit in hierusalem. et cum sub spe federis ibi reciperetur: interfectis multis de populo: et sublatis thesauris et parte vasorum templi interfecit ioacim. et fecit corpus eius inhumatum proiici extra portas hierusalem. sicut Hieremias predixerat: ut habetur Hiere. xxii. Sepultura asini sepelietur. d Et regnavit ioachin. Hic consequenter ostendit quid factum sit sub eius filio quem substituit nabuchodonosor regem. e Et ultra non addidit rex egypti ut egrederetur de terra sua. scilicet contra regem babylonis sicut fecerat ioacim prius: ut dictum est. cuius causam subdit: f Tulerat enim rex babylonis a rivo egypti etc. et ideo non audebat contra eum exire. g Et tribus mensibus regnavit in hierusalem. rex enim babylonis timens ne iste ioachin esset memor necis paterne. et sic regi babylonis rebellaret. et eius adversariis se iungeret: cito rediit cum exercitu ad removendum eum. h Egressusque est ioachin rex iuda. timens enim ne occasione sui civitas et templum destruerentur et populus totaliter captivaretur: de consilio hieremie reddidit se voluntarie regi babylonis cum matre sua et amicis suis. i Et suscepit eum rex babylonis. Anno. viii. regni sui. scilicet regis babylonis et non regni ioachin quia solum regnavit tribus mensibus ut dictum est. k Et protulit inde omnes thesauros domus domini etc. et transtulit in babylonem cum rege et matre et fortiori populo et meliore. ut patet in littera. l Decem milia. i. habetur: Septem milia et artifices et inclusores mille. Dicendum quod tria milia fuerunt de iudeis. i. de tribu iuda. ut habetur Hieremie ultimo. et isti non ponuntur in secunda numeratione cum dicitur hic: Septem milia. et de illis septem milibus mille erant artifices notabiles. et ideo cum dicitur: m Et artifices. hic et tenetur pro id est. quod fuerit de aliis tribubus: et mille de artificibus notabilibus. et sic in universo fuerunt decem milia. et ista ductio populi dicitur proprie transmigratio: quia voluntarie se tradiderunt. quod autem postea factum est sub sedechia vocatur magis proprie captivitas populi. et ideo aliqui numerant annos transmigrationis etc. incipiendo ab ista transmigratione facta tempore ioachin. n Duxitque eos. Hic consequenter describitur quid factum sit sub sedechia fratre ioachin cum dicitur: o Et constituit mathathiam patruum eius. scilicet ioachin. p Imposuitque nomen ei sedechiam. quod interpretatur iusticia domini. fecit enim rex babylonis eum iurare per deum quod servaret sibi fidelitatem et tributum redderet: ut habetur. ii. Paral. xxxvi. et propter hoc sic vocavit eum ut esset memor iuramenti quod sibi fecerat: sicut infra dicetur. q Et fecit malum coram domino. offendendo eum. r Recessitque sedechias a rege babylonis. veniendo contra iuramentum suum. nec in aliquo voluit credere hieremie prophete: ut habetur. ii. Paral. xxxvi.

C. XXV

a Factum est autem anno nono regni eius etc. Posita transmigratione sedechie. hic consequenter ponitur sequens punitio secundum ordinem divine iusticie. Circa quod primo describitur captivitas sub sedechia. secundo servitus sub godolia: ibi: Populo autem qui relictus erat. Circa primum captum est rege captivato. secundo succendit ibi: Mense quinto. tertio de iudeis dispersis ibi: Reliquam autem. Circa primum describitur tempus cum dicitur: Factum est autem

a a iiij anno nono